C / 964-989

ՅԱՌԱՋ
ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE
HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)
Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.
Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63
Mardi 1 JUIN 1948 Երեքշաբթի 1 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5355. Նոր շրջան թիւ 964 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գին 5 Ֆր.

ՄԱՅԻՍ 28Ի ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Շարաթ գիշեր կը յորդէր բազմութիւնը, (2000է աւելի Փարիզէն ու արուարձաններէն) Փօտէի ընդարձակ սրահներուն մէջ: Կը յորդէր նաեւ ուրախութիւնը ամէնուն հոգիին մէջ եւ ժպիտը դէմքերուն վրայ: Ալլայան էր բազմութիւնը, կային Ֆրանսացի ընկեր վարականներ, Կովկասցի անձնաւորութիւններ, Մխիթարեան հայրերը, Տէր եւ Տիկին Ճօրճ Մարտիկեան (Ամերիկայէն) եւ ուրիշներ:

Վարագոյրը բացուեցաւ ընկեր Սահակ Յով-հաննէսեանի ղեկավարութեամբ միացեալ երգչախումբի Մարսէյլէզով եւ Մեր Հայրենիք, Թուրք թշնամեաց սանակոխով», որոնք ունկնդրուեցան յոտնկայս: Խումբը երգեց նաեւ «Ի՞նչ՞ու Պինկէօլը մտար»ը եւ «Անուշիկ եար ճան»ը:

Կը նախագահէր ընկեր Հրանդ Սամուէլ որ ըսաւ թէ կը տօնենք Հայաստանի անկախութեան 30ամեակը: 30 տարի առաջ էր որ հայ կարիճ բազուկը ծունկի բերաւ դարաւոր դահիճը: Այս հանդիսաւոր պահուն մեր մտածումները կ՚երթան դէպի անոնց որոնք տուին իրենց կեանքը այսօրուան այս ժողովուրդը: Հայ ժողովուրդը 30 ամիս միայն վայելեց անկախութիւնը, սակայն 28 տարուան պանդխտութիւնը աւելի եւս ամրապնդեց անոր մէջ հայրենիքի սէրը: Այլեւս չի խօսուիր երկու նահանգներու մասին, սակայն Հայ ժողովուրդը չի յուսահատիր, չենք կարեր մեր յոյսը:

Ընկեր Հրանտ Սամուէլ կարդաց Ֆրանսական Ընկերվարական կուսակցութեան անդամներէն կրթական նախարար Mr. Ed. Depreux-ի նամակը որ ցաւ կը յայտնէր ակամայ բացակայութեան համար ու կը շնորհաւորէր հայ ժողովուրդը իր անխախտ սկզբունքներուն եւ սիրով կը ստորագրէր հովանաւորութիւնը հանդէսին:

Առաջին խօսողն էր Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան կողմէ ընկեր Ցոլիկ Եղիազարեան, որ այսպէս սկսաւ «Յաղթանակի գիշերն է այս տօնական հայ ժողովուրդ ճրագը վառէ», ահա թէ ինչ կը բացականչէր ժողովուրդ մը 30 տարի առաջ: Ու պատութեան աւետիսը կը տարածուէր ծաղէ ծագ: Մեր պատմութեան մեծ ռահվիրաները Տիգրաններն ու Վարդանները, Խրիմեան Հայրիկներն ու Իսրայէլ Օրիները, Րաֆֆիներն ու Քամառ Քաթիպաները իրենց քունէն արթնցած կը հիանային ձեռք բերուած արդիւնքէն: Անոնց կը ձայնակցէին մեր բիւրաւոր մարտիրոսները, եւ կը խաղաղէին հոգիները մեր անմահ փէտայիներուն տեսնելով իրականացումը իրենց իտէալին: Յաղթանակն էր դաղափարին եւ վճռական կամքին: Պատմական հանգրուան մը, երկրորդ ոսկեդար մը մեր պատմութեան մէջ: Մինչեւ կաթողիկոսները պայքար տարին ազատութեան համար, որովհետեւ անոնք կ՚ըմբռնէին թէ միայն ազատութեան մէջ կրնայ ապրիլ ազգ մը եւ արժեցնել իր մշակոյթը: Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան առողջ սկզբունքներով եւ անոր ղեկավարութեան տակ, ան կերտեց իր ազատութիւնը: 1918ը կը յիշեցնէ մեզ Վարդանանց պատերազմը, երբ դարձեալ մինակէր հայ ժողովուրդը շրջապատուած թշնամիներէ: Թրք. երեք անգամ աւելի բազմաթիւ բանակին դէմ՝ 12.000նոց հայ բանակը ամենամեծ քաջութեամբ կռուեցաւ իրագործելով Դաշնակցութեան նշանաբանը «Մահ կամ ազատութիւն»: Ամբողջ ժողովուրդը մէկ մարդու պէս կը կռուէր:

Զարդուած Տաճիկը նահանջեց հայ զօրքին առջեւէն, ու ստեղծուեցաւ Ազատ եւ Անկախ Հայրենիք մը: Հայ շինարար ժողովուրդը գործի լծուեցաւ:

Մայիս 28ի կարեւորագոյն իմաստներէն մէկն ալ այն է որ Հայկական Հարցը դրուեցաւ միջազգային գետնի վրայ: Ահարոնեան Նուպար Միլլերանի քով հաւասարէ հաւասար եւ ստորագրեց Սեւրի դաշնագիրը:

Այդ օրերուն Հայը միացած էր եւ համերաշխ: Ըլլանք նորէն համերաշխ եւ այն ատեն է միայն որ պիտի կրնանք իրականացնել մեր իտէալը:

Թաւիտ Գարեգինի ընկերակցութեամբ Բեննչի (տափ) նուագեց «Մայր Արաքսին մեզ փոխադրելով Արաքսի դեղածիծաղ ափերը: Իսկ Զարեհ

Էդլի Արեւմ. Միութեան մասին

Լոնտոնի օտար մամուլի հացկերոյթին, վարչապետ Էդլի, ի մէջ այլոց, հետեւեալը յայտարարած է Արեւմտեան Միութեան մասին.—

«Արեւմտեան Միութիւնը իր իսկութեան մէջ զինուորական ամուլ զինակցութիւն մը չէ, ոչ ալ պետութիւններէ բաղկացած պարզ խմբակցութիւն մը: Անիկա ազատ ժողովուրդներու միջեւ կազմուած ընկերակցութիւն մըն է, հիմնուած՝ գաղափարակցութեան վրայ: Տնտեսական փոխադարձ շահեր ապահովելու եւ ինքնապաշտպանութեան պատրաստուելու համար անհրաժեշտ էզործակցիլ նիւթական այնպիսի հաստատուն հիմ մը դնելու համար՝ որուն վրայ կարենայ հանգչիլ Արեւմտեան Միութիւնը: Ահա, այս է Պրիւքսէլի մէջ Հինգերու միջեւ կնքուած ուխտին իմաստը: Դիտաւորութիւն ունինք փութացնելու այս ուխտին գործադրութիւնը: Երեք ամիսէ ի վեր կարելի եղաւ շատ բաներ յաջողցնել. բայց, կատարուելիք շատ բաներ ալ կան տակաւին»:

Ղարիպեան խոր զգացումով եւ ապրումով արտասանեց Ահարոնեանի «Մասիս»ը:

Երկրորդ խօսողն էր ընկեր Հայկ Սէրէնկիւլեան որ ըրաւ խանդավառ բանախօսութիւն մը: 1948 Մայիս 29ն ենք եւ հաւաքուած ենք տօնելու 1918ի անկախութիւնը: Ազգ մը ազգ է այն ատեն միայն երբ ան կ՚ունենայ հայրենիք մը եւ զայն պաշտպանելու միջոցը, երբ ան կ՚ունենայ ազատութեան ճամբուն վրայ ինկող հերոսներ: Ամէն ազգ ունի ուրախութեան եւ տխրութեան օրեր: Ապրիլին կը տօնենք մեր պարտութիւնը, Մայիսին կը տօնենք մեր յաղթութիւնը:

Հայաստանի դիրքը աշխարհի կարեւոր հանգոյցներէն մէկն է: Ան կը միացնէ Արեւելքը Արեւմուտքին, եւ հոգ է նաեւ մեր դժբախտութիւնը: Ցետոյ ընկեր Հայկ պատմականն ըրաւ վերջին երեսնամեակին քաղաք. անցուդարձերուն, ռուսական ցարիզմէն մինչեւ ռուսական յեղափոխութիւնը, քաղաքականապէս մեր տուած զոհերը: Առաջին պատերազմին «պզտիկ դաշնակիցն» էինք, իսկ երկրորդին տուինք 250.000 զինուոր: Եւ սակայն խոստումը մնաց «ղըքըէդ» եւ ոչինչ ստացանք օտարէն: Շնորհիւ մեր ուժին եւ պաշտելի Արամին (ծափահարութիւն) հայ ժողովուրդը՝ ձեռք բերաւ իր ազատութիւնը անօրինակ զոհողութիւններու գինով:

Գեղարուեստական բաժինը՝ մեներգ, արտասանութիւն, խմբերգ կ՚ընդմիջէին բանախօսները:

«Օրերու Օրը» կենդանի պատկերը գեղեցիկ յղացում մըն էր Բաբսեղ Հայկեան եւ Օսմանեանի կողմէ: Մայր Հայաստանը կը ներկայացնէր զաւերու ընդմէջէն, երբ բազմաթիւ թշնամիներու կողմէ կը շղթայուէր անոր անկախութիւնը, ինչպէս Պարսիկներէն, Լէնկթիմուրեաններէն, Համիտներէն, մինչեւ որ Մայիսեան իր փառաւոր յաղթութեամբ գտաւ իր անկախութիւնը:

Խօսնակը բարձրախօսի միջոցով բացատրութիւններ կուտար պատմական իւրաքանչիւր դէպքի մասին:

Կէս գիշեր է արդէն երբ ժողովուրդը բոլորուեցաւ սեղաններու շուրջ: Այս աւանդական տօնակատարութիւնը կարծես չէր վերջացած նոյնիսկ արշալոյսին ծագումով: Բոլոր հանդիսականները տօնական տրամադրութեամբ մեկնեցան սրահէն, կրկնելով անմահ Զարենցին հետ «Ուր էլ լինեմ չեմ մոռանայ ես ողբաձայն երգերը մեր, չեմ մոռանայ աղօթք դարձած երկաթագիր գրքերը մեր: Ինչքան էլ սուր սիրտս խոցեն, արիւնաքամ վէրքերը մեր, էլի ես որբ ու արնաքամ իմ Հայաստան եարն եմ սիրում ...»:

ՇՐՋՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ մէջ Մայիս 28ի տօնակատարութիւնը տեղի ունեցած է 4000 հոգիի ներկայութեան: Մեծ խանդավառութեամբ:

Զօրս մեծ Ֆրանսացի անձնաւորութիւններ խօսք առած են որոնց մէջ Mr. Gaston Deferre:

Միեւնոյն ոգեւորութիւնը եւ փառայեղ տօնակատարութիւնը նաեւ Վալանսի մէջ:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՋԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ մէջ երէկ կատարուեցան երեսփոխանական ժողովի ընտրութիւնները. արդիւնքը յայտնի պիտի ըլլայ մէկ երկու օրէն: Կառավարական կուսակցութեան թեկնածուներէն զատ ուրիշ ընդդիմադիր թեկնածու չկայ:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ԲՈՒՌՆ ԿՌԻՒՆԵՐ ԼԱՏՐՈՒՆԻ ՄՕՏ

Այս պահուս, լուրջ կռիւներ կը մղուին Պաղեստինի մէջ: Թէ Հրեաներուն եւ թէ Արաբներուն հրատարակած պատերազմական զեկոյցները, սակայն, լեցուն են հակասական եւ չփոթ տեղեկութիւններով, այնպէս որ ռազմական կացութեան մասին դժուար է որոշ գաղափար կազմել: Ինչ որ յայտնի է, սա է թէ՝ Արաբ բանակները սկսած են մեծ շարժում մը կատարել արեւմուտքէն դէպի արեւելք: Հրեաները ստիպուած են պաշտպանողականի վրայ մնալ ամէն կողմ: Զինուորական գործողութեանց այժմու կեդրոնը կը գտնուի Թէլ Ավիվի ճամբուն վրայ գտնուող այլեւայլ կէտերու մէջ:

Լատրունի մօտ կը մղուին վճռական կռիւներ: Հրեաները կը ջանան Արաբները վանել Թէլ Ավիվէն Երուսաղէմ տանող ճամբէն, բազմաթիւ քիլոմեթր երկարութիւն ունեցող տարածութեան մը վրայ:

Երուսաղէմի հին թաղամասը գրաւելէ ետք, Արաբները հիմա իրենց ուժերը թափած են նոր քաղաքին վրայ, որ տակաւին Հրեաներու ձեռքն է:

ԹԷԼ ԱՎԻՎ ՊԱՇԱՐՈՒԱԾ (?)

Արաբական աղբիւրէ հասած լուրի մը նայելով, Երուսաղէմի շրջանին մէջ գտնուող Եգիպտական զօրքերու մէկ մասը, դէպի հիւսիս առաջացած է եւ հասած՝ Նաթանիա, որ Հայֆայի եւ Թէլ Ավիվի մէջտեղ կը գտնուի, հրէական հողի վրայ:

Մեծ կարեւորութիւն ունի այս լուրը, եթէ հաստատուի, որովհետեւ, Նաթանիայի գրաւումով, ցամաքային յարաբերութիւնները կը խզուին Հայֆայի եւ Թէլ Ավիվի միջեւ: Այս պարագային, Թէլ Ավիվ պաշարուած կ՚ըլլայ ցամաքէն, Արաբներուն կողմէ, քանի որ հրեայ մայրաքաղաքէն 30 քիլոմեթր դէպի հարաւ գտնուող Էլ Մաճալը արդէն իրենց ձեռքն է:

ԱՊԱՀՈՎ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՍՈՎԵՏՆԵՐՈՒ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք, Ապահով. Խորհուրդի սովետ պատուիրակը առաջարկած էր՝ Արաբներէն եւ Հրեաներէն պահանջել որ կրակը դադրեցնեն 36 ժամուան պայմանաժամի մը մէջ. միեւնոյն ատեն, ջատագոված էր Պաղեստին ղրկելու միջազգային զինուորական ուժեր: Այս առաջարկը մերժուեցաւ 5 ձայնի դէմ (Միաց. Նահանգներու, Ուքրէնիա, Քոլոմպիա, Ֆրանսա եւ Խորհրդ. Միութիւն) 6 ձայնի ձեռնպահութեամբ (Անգլիա, Արժանթին, Պելճիքա, Քանատա, Չինաստան եւ Սուրիա):

Ասոր փոխարէն, 10 ձայնի մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ Անգլիոյ առաջարկը՝ չորս շաբաթուան զինադուլ մը կնքելու մասին, որպէսզի կարելի ըլլայ այս ժամանակամիջոցին մէջ, համաձայնութեան եզր մը գտնել Արաբներու եւ Հրեաներու միջեւ:

★ Բրիտանական կառավարութիւնը հրաման տուաւ Արաբական Լեգէոնին մէջ ծառայող 21 անգլիացի սպաներուն անմիջապէս Անդրյորդանան վերադառնալ: Օրինաւորապէս Ամմանի կառավարութեան ծառայութեան տակ գտնուող միւս 16 սպաները՝ որոնց մէջ է նաեւ Կլըպ փաշա, պիտի կրնան շարունակել իրենց պաշտօնը:

★ Եգիպտական կառավարութիւնը կը շարունակէ խիստ միջոցներ ձեռք առնել «հանրային ապահովութեան տեսակէտով վտանգաւոր անձերու» դէմ: Ձերբակալուեցան Գահիրէի հրեայ գաղութի անդամներէն 26 հոգի, բժիշկ, փաստաբան, վաճառական, գործարանատէր եւն.:

★ Վատիկանի պաշտօնաթերթը, «Օսէրվաթորէ Ռոմանօ», կը բողոքէ փոխ վրէժի այն յայտարարութեան դէմ՝ զոր Երուսաղէմի հրեայ զինուորական իշխանութիւնները ըրած են, սպառնալով աւերել Ս. Տեղերը:

Ուոլըս հակառակորդներ Օրինագծին դէմ

Ամերիկեան երրորդ կուսակցութեան նախագահական թեկնածու, Հէնրի Ուոլըս յայտարարեց Ծերակոյտի յանձնաժողովներէն մէկուն մէջ թէ իր կուսակցութիւնը պիտի պայքարի համայնավարներու իրաւունքները սահմանափակող օրինագիծին դէմ, եթէ քուէարկուի ան: «Դուք չէք կրնար Ռուսիոյ հետ հաշտ ապրիլ — դոչած է Ամերիկայի նախկին փոխ նախագահը — երբ մէկ ձեռքով հիւլէական ռումբը բռնած էք, եւ միւսով՝ այս օրինագիծը»:

Մարշըլ կ՚անբաստանէ Սովետները

Մարշըլ Բորդլէնտի մէջ ճառ մը խօսելով երէկ, զգուշացուց Ամերիկացիները որ չինյնան Սովետներու լարած թակարդին մէջ, որուն խայծն է

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ր Ա Ֆ Ֆ Ի

(ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ 60ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

1935 Թուին, բերեմն ապիէ 13 տարի առաջ, Ափիւռքի բովանդակ հայութիւնը տօնեց մեր ազգային մեծ վիպասանի ծննդեան 100ամեակը; 1948 Ապրիլ 25, անոր մահուան 60ամեակին է: Եւ անշուշտ պատահական չ՚ու հրամայական է այս թուականի առջեւէն: Րաֆֆին մէկն է մեր այն մեծութիւններէն, որոնք իրենց գերեզմանները մէջէն ալ կը շարունակեն մեզ նոր ընչնչել ու գիակ վարել:

Անոնք որ ծանօթ են Րաֆֆիի կեանքի ու գործունէութեան գէթ քանի մը գլխաւոր գծերուն, չեն կարող չտեսնել հետ միասին չգալ այն եզրակացութեան, որ ան իրօք « հրաշք մարդը » եղած է մեր մէջ:

Ան ծնած էր յետամնաց գիւղի մը մէջ, կարդացած էր Նաբեկ, Սաղմոս, Աւետարան ու Ճայմաւուրք: Այնուհետեւ հազիւ ան ստացած էր կէս միջնակարգ կրթութիւն մը Թիֆլիզի մէջ, այն ալ ռուս պետական դպրոցի մէջ: Ապա նետուած է ա՛ կեանքի մէջ, ուր մինչեւ իր մահը տեսած է միայն զազ հուրելի թշուառութիւն ու ղըջկանք: Կը պատմեն, որ աւելի քան 10 անդամներէ բաղկացած ընտանիքի մը հոգը ունեցած է ան իր ուսերուն վրայ: Ան պարտաւորուած է եղեր գիշեր ու ցերեկ՝ օրական 16 ժամ աշխատիլ՝ միայն ապրելու հաց մը ճարելու համար: Եւ այս պայմաններուն մէջ ան՝ Րաֆֆին, չարունակ գրեր ու արտադրել է: Արդիւնքը եղած է այն, որ խեղճուկ ուսումով այս մարդը, հետագային, չնորհիւ իր յամառ ինքնակրթութեամբ ձեռք բերած մեծ համառութեան, կրցած է մեզի տալ մէկը միւսի եռեւէն անհաման գործեր — ամէնքն ալ գրուած հրեղէն գրչով, եւ ամէնքն ալ հիւթեղ ու բազմակողմանի:

Րաֆֆի հանճարի կրակը ունեցած է իր մէջ:

Մեր ազատամարտի ուրիշ առաջնորդներէն մէկը — Ալիշան, չէ եղած Հայաստանի, չէ տեսած մեր հայրենիքը: Բայց վենետիկի իր հեռաւոր Մենաստանին մէջ ան, իր մտքի ու հոգու սրատես աչքերով տեսած ու նկարագրած է մեր հայրենիքը, անոր հողն ու ջուրը, դեղն ու լիճը, լեռներն ու սարերը, վանքերն ու եկեղեցիները: Րաֆֆին, փայտճուկ գիւղէն, շատ հեռու էր Հայաստանի սրտէն, բայց ան իր միտքը հասակէն ներքին բուռն մղում մը ունեցած է տեսնելու մեր հայրենիքը իր սեփական աչքերով: Եւ ան գեռ նորահաս երիտասարդ, անցած է Մուշ ու Տարօն, ուխտ գացած է Ս. Կարապետի վանքը, եղած է Վան ու Այգեստան, տեսած է Աղթամարը, Լիմն ու Կառուցը, եղած է Վարագ օրերով ու գիշերներով պատած է Վանայ լճի ափերուն ու, ներշնչուած անկէ: Հակառակ իր բուռն բաղձանքին ան չէ կրցած պտըտիլ Հայաստանի մնացած մասերը, բայց այս կարճ պատյան ալ անոր տուած է շատ բան: Ան տեսած էր իր երազներու աշխարհը, տեսած էր անօրինակ թշուառութեան մատնուած ժողովուրդ մը, որուն նկարագրութիւնը հետագայ տարիներուն ան պիտի տար իր զմայլելի գրչով:

★

Րաֆֆի մեր Ազատամարտի առաջին մեծ երգիչն է, հայ յեղափոխութեան մեծագոյն հրճիգը: անոր գանած կայծերն են որ բոցավառեցին հոգիները եւ հրդեհեցին մեր կեանքը: Անոր հերոսները՝ Ֆարհատ, Կարօ, Սագօ, Ասլան, Որսորդ Աւօ եւայլն, եղած են առաջին տիպարները գործնական յեղափոխականի: Յեղափոխական կազմակերպութիւնները, որոնք յետոյ եկան, քալեցին այն ուղիէն, զոր Րաֆֆին էր գծած: Մեր Ազատամարտի ճամբուն մէջ Րաֆֆիէն առաջ մենք ուրիշներ ալ ունեցած ենք — գրողներ ու բանաստեղծներ, բայց ինչպէս իրաւամբ դիտել տրուած է, անոնք եղած են նախակարապետներ, եղած են առաջին ծիծեռնակները, մինչ Րաֆֆին, որ յետոյ եկաւ, եղաւ մեծ արծիւը՝ խօլական ու սրարշաւ թռիչքով ...:

Եթէ հայ վիպագրութեան հայրը մեր անմահ Խաչատուր Աբովեանն է, Րաֆֆին սակայն, իր արուեստագէտի զգիչով, այդ վիպագրութիւնը դրաւ ամուր, հաստատուն ու արդիական հիմերու վրայ: Վիպելու արուեստը Րաֆֆին կրցաւ իրական բարձունքի մը հասցնել: Ան օժտուած էր զարմանալի առեղծագործ ներեւակայութեամբ: Բայց Րաֆֆիի երեւակայութիւնը երբեք չեղաւ կեղծ, չինծու ու արուեստական. ըլլալով տեսանող մը, անոր երեւակայութիւնը եղաւ նկարչագեղ պատկերացումը հայ իրականութեան, պատկերացումը մեր կեանքին բնած դէպքերու եւ անոնց կատարած դէմքերու:

Մեր մէջ, ինչպէս ժամանակին ուրիշ դէմք մը՝ Քամօ Քաթիպա գրեց, Րաֆֆին եղած է « բանաստեղծ մարդարէ » մը. ան եղած է «աստուածաշունչ ոգի» մը ,կամ եղած գրօչակ մը, որու չուրջ պետոյ պիտի խմբուէին իրար յաջորդող սերունդները՝ մեր ազատամարտի կռիւը մղելու

ՄԱՅԻՍ 28Ի ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

(ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌԱՏՕՆԸ)

Մայիս 28ի խորհուրդ խորին փառատօնն է այսօր, ամէն Հայ, ուր որ ալ ըլլայ, ինչ որ ալ քնէ, դլխահակ երկիւղածութեամբ կ՚ունկնդրէ բազմատանջ ցեղին վերածնունդին յուսադրական կոչը: Դարերու ստրկութիւնը մէկ կողմ չպրտող եւ Հայոց արեւահամ կեանքին ազատութիւնն չըննորհող Մայիս 28ի խանդավառ տօնն է, տօնն է ուրախութեան եւ բերկրանքի:

Ո՞վ է որ, ապրած չէ ստրկութեան դաժան կեանքը թրքական դեհենին մէջ, այո, բոլորս ալ մեծով պզտիկով, մեր հոգիներուն մէջ քամած ենք զառնութեան մրուրը. եւ հապա ինչպէս չանդրադառնալ այն նուիրական ելոյթին որ մեզ համար ազատութեան եւ անկախութեան փառքին հասցուց: Փառք այդ պատմական օրին:

Ափիւռքի հայութեան համար, ինչպէս նաեւ մայր Հայաստանի ժողովուրդին, Մայիս 28ը կը մնայ լուսապայծառ տօն մը, արիւնով գինուած յաղթանակի սրբազան տօն, որուն համար մեր հոգին զուրպան:

Վարդապետութիւնները եւ գաղափարական անիմաստ փոխատարութիւնները ոչ մէկ կերպով կրնան նսեմացնել այս յաղթատօնի վեհութիւնը, վեհութիւն մը որ մեր հայրերու եւ նախահայրերու ժառանգն է, մեզի ձգուած: Ուրանալ այս տօնի ներգործող փառքը, կը նշանակէ հեռեւիլ ուրացմն առաքելութեան մը որ դիտին չի բռներ մեր ապրելական կեանքին մէջ:

Առանց դատանքի կը մօտենանք այս գերադանցապէս ազգային գոյութիւնը բնորոշող եւ համադրող տօնին եւ անոր կենսատու շունչովը կ՚արբենանք՝ միշտ հպարտ իրմով ,վաստղի կարող չենք ճանչնալ ուրիշ բան որ այսքան նուիրական ըլլայ քան վերածնունդը հառաստաւոր ցեղին, Հայոց ժողովուրդին:

Այս ազդեշունչ տօնը իր համադրական ծալքերով եւ խորութեամբ, մեր առջեւ բացաւ խորհուրդ խորին մատեան մը ուր մենք կը տեսնենք այն բոլոր աղաղակները որ մեր ժողովուրդը ըրած է ի գին ազատութեան եւ անկախութեան:

Մեր Արաքսն ու Մասիսը, եր կնամերձ Արարատը, ահեղադոռ չեփորով մը ընդունած են Մայիս 28ի փառապսակ տօնը: Հայոց եթերին ջինջ կապոյտը, արեգին կարմիր շողերը, դաշտիրուն Գաշխուն եւ նարնջափայլ հունձքը միասին նոյն – տած, խորհուրդ են ըրած, լոյս տալով իրենց խորհուրդ երկունքին, ծնած են դրօշն Հայուն եւ դրած Արարատի բարձունքին:

Ապրիլեան Սպանդէն ճողոպրած սերունդ, տանջուած մարմինդ քաչեցիր անդունդէ անդունդ, այսօր հոգւոյդ մէջ ալեւածագի տօն կայ, արթնցիր եւ չեփորդ, յուշերդ թարմացուր, պահպիտ վահանին նոր չորեք հագցուր, վաղէ դէպի Մայիսեան խորանը, աղօթէ ծնրադիր եւ անոր ձայնին, հաւատքին եղիր ունկնդիր:

*

Մայիս 28ին ծնաւ Հայոց թագաւորը մասիսատիա , դարերու մէջ կեանք ունեցող մեր բոլոր թագաւորներն ու իշխանները, արքայական հանդէս սարքեցին Արարատի փէշին եւ վրէժ գոռացին թուրք, ստրուկ հրէշին: Անոնք եկան այդ օրը ծափ ու ծնծղաներով, Հայոց կապաածորան երկնակամարին ալաւութիւնը ցնծերգելու, իրենց

համար: Ան վերապարթնող հայութեան մեծ երգիչն ու գաղափարախօսն էր: Առանց Րաֆֆիի մեր կեանքը, իր շատ մը կողմերով, պիտի ըլլար ժժգոյն ու պակասաւոր:

Երբ ապիէ 60 տարի առաջ, 1888 Ապրիլ 25ին, մեռաւ Րաֆֆի, ցնցուեցաւ բովանդակ Կովկասի հայութիւնը: Բոլորը արտասուեցին. թերթերը գրեցին օրերով ու շարաթներով: Թիֆլիզի մէջ տեղի ունեցած է թաղում մը, որ մինչ այդ չէր ունեցած իր նախընթացը: Ա՛ղամ օտար մամուլը զարմացած է այն յարգանքի գոյգերէն, որ մատուցուած են հայ մեծ գրողի յիշատակին: Բայց ամէն ոք դիտէր, դիտէին ներքինակ օտարները, որ Րաֆֆին մինչեւ իր մահը զարհուրելի թշուառ կեանք մը ապրած էր: Այդ պատճառով ալ Րաֆֆիի փառաւոր թաղման առթիւ վրացական թերթ մը գրած է. «Հայերը լաւ կը թաղեն իրենց գործիչները, բայց չեն դիտեր ապրեցնել զանոնք» : Որքան ճշմարիտ էր օտար թերթի մը այս դիտողութիւնը: Հայ ժողովուրդը որքան պիտի չհէր, եթէ ան այդպէս չըլլար, եթէ ան այդ օրերուն ալ իր մեծ զաւակին տուած ըլլար մարդավայել կեանք մը ապրելու տարրական հնարաւորութիւնները:

Այսօր, 60 տարի է անցած Րաֆֆիի գերեզմանի վրայէն: Բայց Րաֆֆին չէ մեռած, ան գարմանալիօրէն կենդանի է. ան այսօր ալ տիրական օրէն կ՚ապրի մեր հոգիներուն: Ըլլալով հայ Ազատամարտի առաջին մեծ դարբիններէն մէկը, Րաֆֆի երբեք ալ պիտի չմեռնի հայ ժողովուրդին համար:

(Խմբագրական «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»ի)

հնաւանդ վարքերը տեսնելու եւ մեզ խանդավառելու իրենց սրբազան կտակով:

Ծնաւ թագաւորը եւ հայ ազգը թօթափեց ստրկութեան անարգ լուծը եւ գնացապրելուզգուտափառ արքաներու մեհեանին մէջ, Հայաստանի տիեզերքի հոգին վրայ:

Վարդանները, ահաղնագդողդ ձայնովն ու չունչովը վերստուզ Մայիս 28ի փառատօնը ամէն Հայու սրտին մէջ ազատ ապրելու կամքը չնորհեց, արդ հոն էր որ ստրուկ Հայը՝ յաճախ խոշտանգուած Թուրքէն ու Քիւրտէն, իր մէջքը շըտկեց, աչքերը բացաւ ազատութեան խորհրդանիշ եռագոյնին զոր տնկուած էր սպիտակափառ Արարատին:

Զարթնցնենք մեր ղէնքի եւ մտքի թագաւորները իրենց յաւիտենական քունէն: Անոնք՝ իրրեւ ամահ կոթողներ ազատութեան ճամապարհին, հոս են այսօր եւ ամէն օր մեզ մէջ, մեր մօտ նստած՝ խարոյկ մը պատրաստելու վրայ են անարդ թշնամին ահաբեկելու համար:

Հպարտ ենք այսօր որ եր աստուածատիպ առաքեալներն ազնիւ, ծնունդ տուին Մայիսեան անկախ թագաւորին, տուին նաեւ պետութիւն, ազատ եւ անկախ:

Փակենք ամէն կարգի քննախնդրութեան դուռ. ըլլանք պարզ Հայեր ու թող մեր հոգիենք լեցուին վեց դար վերջ կեանքի կոչուող Մայիսեան փառքով:

Մայիսեան յիշատախական թագաւորը տուաւ մեզ խոհեմութեան միտքը, ինչպէս նաեւ յամառօրէն չարունակել մեր պահանջներու արդար լուծման սրբազան ուխտը: Մայիս 28ի թագաւորը մեր ժողովուրդի դոյութեան միակ ու հարազատ եռաչխիքն է: Ահա այս յաւիտենական դոյութեան նուիրական փառքովն է որ մենք հպարտ ենք եւ խորոց պատ ծափ ու ծնծղայ ունինք, նման մեր թագաւորներուն:

Մայիսի ծնունդ եղող մեր հրաշք թագաւորին քաղաքական կշռոյթը դերիվեր է բոլոր վարդապետութիւններէն: Այդ օրը, բոլոր կազմակերպութիւնները նոյն ճգտումը ունեցան եւ փառաբանեցին նոր Արքան եւ իրաւունքի խարոյկներ վառեցին, փողերը հնչեցուցին, աւետելու համար նորածին Արքայի ծնունդը ամբողջ աշխարհի: Երեսուն տարի վերջ, թեթեւ խարխափում մը կայ զանազան տարրերու մէջ: Այդ անհիմն բանսարկութիւնները ծնող Արքային չեն վնասեր, այլ բանսարկուներուն սրտերը կը մգլոտեցնեն: Սեւ տեսնելու համար նկուղի կեանք պէտք է ունենալ: Արարատի օդոստափառ արեգի ակնախիղ ճառագայթներու մէջէն կեանք առաւ Հայոց Մայիսեան թագաւորը, մի ապհամարհեր զայն, աչքերուդ մէջ անոր լոյսը կայ, իսկ սրտիդ մէջ անոր չինած ազատ գաղափարը:

Պաշտամունքի խօսք միայն նուիրական տօնին: Արդ ես կը մնամ թագաւորին մօտ եւ կը ձայնեմ լիաձօք: Ելէք ելէք, ոտքի ելէք, լուսաճառագիչ փառատոնիս, Լահակիրներ մտքի եւ գիրի ոտքի ելէք հին բարեկամներ, ծերեր եւ երիտասարդներ, նոր հարսեր եւ նոր փեսաներ, պապղուն պատմուճաններով մանկունք հայկազանց , նոր սերունդ բանիմաց :

Այսօր տօնն է մեր մեծ թագաւորին, Հայոց ազատութեան եւ անկախութեան, տօնն է մեր նըւիրական : Միայն կը խնդրեմ ձեզմէ, զգոյշ ըլլալ, հազար անգամ զգոյշ, չըլլայ թէ վարանոտ կամքով մօտենաք եւ հաղորդուիք այս նուիրական ուխտով, հապա քալենք անսայթաք գիշի նոր ատրուշան, երգելու փառքը թագաւորին, անեսան :

Ողջոյն Մայիսեան թագաւորին ծնունդ տուող երկունքին, բոլորին անխտիր, մեծի պզտիկի, հարուստի եւ աղքատի: Լուռ կաց, ո՛վ անգգամ, դուն ով պարտազանց, լուռ կաց, եւ դիտէ արեւաշող ճակատը մեր մեծ թագաւորին եւ ամէնքիս, որ քեզ տուաւ ապրելու եւ տոկալու կամքը, կամքը որ գնուած է սիրելիներուդ արիւնով, Տէր Զօրի սպանդով :

Եւ ահա լուռ կ՚ունկնդրեմ թագաւորի հրամանին , ու կը պատրաստեմ օրուան պատշաճ սեղան մը, արքայատեղան մը, կը հրաւիրեմ միաթեւ Գալօն, փելիւոփայ Թադոն, տիգրանաշունտ Տիգրանուհին, գիւղացի Շինականը, Ծոփաց աշխարհի բարձրաւանդակէն՝ Ծաուռ եղբայրս , եւ որբանոցի տղայ Միսաքն իմ սիրելի :

Մայիս 28ի յաւիտենական փառքի կենացը կը կոնծենք մեր զաւակները եւ մեր հոգիներուն մէջ այդեւութեան կուռայ լուսաչեղր պատկ մը թագաւորին կողմէ :

Կեցցէ Մայիսեան թագաւորը իր կենսատու հուրով ու սուրով :

Մայիս 28ի խորհուրդին պատարագը հայ ժողովուրդի արիւնով չաղուած է, հետեւաբար ան մերն է եւ մենք անորը :

Խորհուրդներու պատարագէն ծնած Մայիս – եան թագաւոր, մենք քեզի հետ ենք եւ քեզ կը փառաբանենք քու չունչովդ առի մեր այս արքայասեղանը :

Կեցցէ թագաւորը Մայիսեան Հայոց :

ԿԱՐՕ ՄԽԻԹԱՐ

ՄԵՐԿԱՅ ՏԱՂԸ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Գ.

Յիսուրդինդկն դինը գործ մը չուլ արդեն ինքնին կիրքերու հետևանքը կրնար ըլլալ։ Լուր ինչպես եւ տարօրինակ բաներ կը պատահին մարդոց հետ։ Դիմելով հին մարդուն մը որ օգտակար կրնար ըլլալ իրեն, պատմեց իր դարդերը։ Ծերունին ուշադրութեամբ լսեց զինքը եւ ապա ըսաւ. «Իսկ ինչո՞ւ ինքդ չես գար ինձ հանդիպելու։ Ինչո՞ւ ինձ կը ստիպես որ ես գամ քեզ գտնելու»։ Ասոր վրայ Դինը պատասխանեց. «Ես չեմ կրնար գալ, որովհետեւ ամէն անգամ որ ես կ՚ուզեմ քալել, ոտքերս կը ցաւին»։ Ծերունին ժպտելով ըսաւ. «Ուրեմն ինչո՞ւ կ՚ուզես գալ»։ Դինը պատասխանեց. «Որովհետեւ ես կ՚ուզեմ քեզ տեսնել»։ Ծերունին ըսաւ. «Ուրեմն ինչո՞ւ չես գար»։ Դինը պատասխանեց. «Որովհետեւ ոտքերս կը ցաւին

անոնց ըրած «չնական քարոզչութիւնը»ի նպաստ խաղաղութեան :

Աբեմտեան պետութիւնները — ըսած է Մացեալ Նահանգներու արտաքին նախարարը—Սովետներու հանդէպ կորովի քաղաքականութիւն մը վարելով միայն կրնան «չհիվ պաղ պատերազմը : Ճիտայ, ամբաստանած է Ռուսերը որոնք խեղաթիւրած են այս ամսու սկիզբը Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանին Մոլոթովի ըրած զեկոյցը՝ Միաց. Նահանգներու քաղաքականութեան մասին :

ԻՆԱՆ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Իրան ամերիկացի պիտի առնայ մօտ 60 միլիոն տոլարի պատերազմական նիւթեր, հրաձայլ, թնդանօթ, փոխադրական օգնաւեր, զինուորական կազմածներ եւն..

Սովետ կառավարութիւնը գոհացուցիչ չէ նկատած Ռոյն կառավարութեան տուած բացատրութիւնները՝ համայնավարներու վրայ դրծադրուած մահապատիժներուն մասին : Մոսկուա կը յայտնէ թէ Աթէնքի տուած պատասխանը պիտի չփոխէ Սովետներու պաշտօնական դիրքը՝ Ռոյն կառավարութեան հանդէպ :

Ամերիկեան զբաւման զօրքի պաշտօնաթերթը «Նոյէ Յայթունգ»ի համաձայն, Սովետները, պատերազմը աւարտելէն մինչեւ հիմա, բռնի Ռուսիա կամ Լէհն արբանեակ երկիրներ փոխադրած են 200.000 Գերմանացիներ : Այս թերթին նայելով , աքսորեալները կը չարչարակուին. բայց, ուշադրութիւն չեն դրաւեր, որովհետեւ հիմա սահմանափակ ատիճանի վրայ տեղի կ'ունենան :

« ԵՈՒՆԱՅԹԸՏ ՓՐԻՍ » կը հաղորդէ թէ՝ Պերլինի Քոմանտանթուրայի վերջին նիստէն յետոյ, յայտնի եղած է որ այս դաշնակից մարմինը հոգեվարքի մէջ է . Սովետները Պերլինը կը նկատեն իբր ց զբաւման գօտիին մէկ անբաժանելի մասը :

ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ Վիէննա պիտի երթայ, ներկայ ըլլալու համար ընկերվարականներու միջազգային համաժողովին, որ Ցունիս 4էն 7 պիտի գումարուի Աւստրիոյ մայրաքաղաքին մէջ :

ԵՒՐՈՊացի արեւմտեան երկիրներուն ղէնք դրկելու մասին կառավարութեան առաջարկը — եթէ նոյ իսկ Քոնկրէսի ներկայ նստաշրջանին մէջ ընդունուի — չի կրնար դործադրուիլ յառաջիկայ Ցունվարէն առաջ : Մենց որ Քոնկրէսի կուսակցութեանց պետերը անհրաժեշտ չեն նկատեր որ այս խնդիրը քննուի անպատճառ ներկայ նստաշրջանին մէջ, կ'ըսէ Ուոշինկթընէն հասած լուր մը :

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՅՈՐԵԼԵԱՆ

Մեծ տաւնական կիլիկիոյ կաթողիկոսական Տ. Տ. Գարեգին Ա.բ ծննդեան 80 ամեակի եւ գրական եւ գիտական գործունէութեան 50 ամեակի

5 Ցունիս 1948, երեկոյեան ժամը 8.30ին
ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախարար եւ երեսփոխան ԼՈՒԻ ՄԱՐԻՆԻ եւ նախագահութեամբ՝ Հայ կաթոլիկական պատուիրակ ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԱՐՔ.ի :

Խօսք պիտի առնեն՝ ԱՐՏԱՒԱԶԴ Արք. Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ՁՕՊԱՆԵԱՆ եւ ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ :

Կը մասնակցի՝ Օր. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (Լէպ), ՏԻԿԻՆ ՆԻՎԷՒՒ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (դաշնակ՝ Ա. Մրգանակ Փարիզի երաժշտանոցէն) , Պ. ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԱԶԵԱՆ (երգ), Պ. ՖԻԼԻՊ ԱՂԱ-ԶԱՐԵԱՆ (ջութակ), Պ. Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ , Օր. Ա. ԱՒՃԵԱՆ (արտասանութիւն), ինչպէս նաեւ ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԳՈՑԵԱՆի :

Հրաւիրատոմսերը նախօրօք ապահովել թերթերու խմբագրատուներէն, հայ դրատուներէն , Փարիզի եւ արուարձաններու եկեղեց. վարչութիւններէն :

Անթիլիասի վանքին, դպրեվանքին, հրատարակչական ինչ ալ ըլլալիք նուիրատուութիւնները պէտք է դրկել Ցորելեանական կեդր. Ցանձնաժողովի գործադիր Պ. Գէորգ Պաքրճեանին, 35 rue de Trévise, Paris (9) :

Ցր. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ԱՆԿԱՆի ՄԱՄՆԱՒԱՐԻՂը
կը տօնէ ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՕՐը

Կիրակի 6 Ցունիսին , ժամը 3էն վերջ, Salle des Fêtes մէջ rue de la Libération :

Գեղարուեստական ղեղեցիկ բաժինով :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՄԱՑԻՍ 28

ՏԷՄԻՆԻ ՄԷՋ — Տեղի կ'ունենայ 5 Ցունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Ց. Դ. Տան մէջ :

Կը նախագահէ Պ. ԱՐԱՄ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : «Մինչ Ղազօ » կը ներկայացնէ ողբացեալ ընկեր Ա. Ահարոնեանի *Փարիզի ամբողջ թատրոնը եւ Զօր. Անդրանիկի յուշարձանը , եւն. : Մուտքը ազատ է :*

Հանդէսէն վերջ ընկերա–համակրական խրնջոյք :

*

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆի ՄԷՋ — Ցունիս 5ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ լոյս :

Կը խօսին ընկերներ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ :

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ — Տեղի կ'ունենայ Ցունիս 6ին : Կը խօսի ընկեր ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ

×

ԱՎԻՆԵՈՆի ՄԷՋ — Դաշտադնացութիւն Փոնթէկի հանդաստեօթ դաշտը :

Կազմակերպած՝ Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբին կողմէ : Տեղի կ'ունենայ Ցունիս 6ին, կիրակի ամբողջ օրը : Սիրով կը հրաւիրուին ընկերներ եւ ընկերուհիներ : Մի մոռնար առնել՝ ճաշ եւ ըմպելիք :

Պիտի խօսի ընկեր ՍՏԵՓԱՆ ՄԻԼՍՈՆԵԱՆ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ, Ռուտոլոֆի Մանուկ Ճերմակեանին տատ, որ երկար տարի Փարիզ դադնուած է : Տեղեկացնել հօրեղբօրը Պարուիան Ճերմակեանի, 17 rue Hadji Stamat Varna, Bulgarie :

Պ. ՕՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ, որ Մարսէյլի Օվերթային մէջ ապրելէ իր Եղբօրը ղեկավարելու համար յառաջիկայ շաբթու Մարսէյլ պիտի դառնայ, Ցունիս 1ի Գ.Շ. իրիկունը, ժամը 9ին, Սալ Մաղընոյի մէջ կը բանախօսէ ԹԱՏՐՈՆ եւ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ նիւթի մասին : Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը : Մուտքը ազատ է :

ՄԵԾ ՆՈՒԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ եւ ի նպաստ
ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԵՐՈՒ

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

L'Association des Concerts Lamoureux-ի
Ընկերակցութեամբ

Tschaïkovsky-ի Concerto-ն, Laubry-ի Balladeը

եւ առաջին անգամ ըլլալով Ժրանսայի մէջ
ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆի CONCERTOն

Ղեկավար **JEAN FOURNET**

Salle Pleyel, Շորեքշաբթի 2 Ցունիս 1948

ժամը **20.45**ին

ՑՈՒՆԻՍ 15, ՑՈՒՆԻՍ 15, ՑՈՒՆԻՍ 15
ԱՋԲԸ ԼՈՑՍ ՓԱՐԻԶՑիՆԵՐՈՒՆ
Վ Ե Ր Ա Բ Ե Ր Ո Ւ Մ !
Alimentation générale
VAHÉ ITCHKALATZIAN
9, Rue Jouye Rouve , Paris (XX) Tél. Men. 50-09

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, ե. ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆի
« CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille
Շաբաթուր դին, մաքուր սպասարկութիւն :
Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ — Լէզ Օլիվի Հ. Ց. Դ. «Իչխան» եւ Նոր Սերունդի «Հ. Օհանջանեան» խումբերը իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն հրինքնպատեան եղբայրներուն, որոնք Նոր Սերունդի դպրոցին նուիրեցին մեծ գրատախտակ մը :

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷյԼի «Քրիստափոր» ենթա-կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Լ. Արզումանեանի եւ Ս. Արզումանեանի, իրենց մօր ԵՂԻՍԱԲԷԹ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի մահուան առթիւ :

ԱՐՇԱՏՆԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՑ կաթողիկոսի Ցորելեանական յանձնաժողովի հինդերորդ նիստը այս չորեքշաբթի օրը, ժամը 8.30ին, Հայ Սպղ. Տան մէջ, 32 rue de Trévise :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի շրջանի *ներկայացուցչական ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 7ին* Palais de la Chope*ի մէջ*, Bld. Garibaldi, Terminus, No. 18:

Կը խնդրուի ամէն խումբէ խիստ ճշդապահ ընկալ : Ներկայանալ լիազօրագիրով :

ՐՕՄԱՆ. Ֆ.Կ.ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՑ ԱՌԹԻՒ Ցունիս12, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին պիտի ներկայացուի տեղւոյս կարող ուժերու մասնակցութեամբ դուարթ թատերախաղ մը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թատրանը : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ԻՆԱՑԻ ԹԱՏՐՈՆ, 10 Ave. d'Iéna, métro : Iéna
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

Երկուշաբթի գիշեր, 7 յունիս, ժամը 8.30ին : Փարիզահայ լաւագոյն դերասաններու մասնակցութեամբ Դ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ կը խաղայ Ա. Աբել – եանի դեղահիւս թատերդութիւնը՝

ՄԱՐՈՒՀՈՂ ՃՐԱԳՆԵՐ

Քօմէտի տրամաթիք 3 արար

Հայկական ընտանեկան կեանքէ քաղուած նիւթ մը, որուն մէջ՝ ծիծաղ, ժպիտ, արցունք, յուզում, անձկութիւն իրարու կը յաջորդեն :

Տոմսերու գինները՝ 200 եւ 100 ֆրանք : Կը ծախուին 43 rue Richer ինչպէս եւ բոլոր միւս դրատուները :

Բազմապիսի ատրուճանակը

Ցունիս 20ին, կիրակի կէսօրէ վերջ Մարսէյլի Սալ Մաղընոյի սրահին մէջ կը տօնուի մեծ շուքով «ԲԱԶՄ ԱՎԷՊԻ ՀԱՅՐԻՒՐԱՑ ԵԱԿԸ» : Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ճամբարէն Պ. Վարդան Քուճեան որ պատերազմին Ցունաստանէն Գերմանիա բերուած է պարտաւորիչ աշխատանքի համար, կը փնտռէ Փրանսա քնակող իր ազգականները : Տեղեկացնել Պ. Ցովհ. Փուլիկեանի, 68 rue Puget Gardanne (B. du R.) :

ԱՍԱՏՈՒՐ ԳԵՂԵԱՆ կը փնտռէ Բալուի Սաղրաթ վիլէյն Պօղոս Գեղեանը որ 1941ին ռուսական բանակին մէջ զինուոր էր : Կը խնդրուի ճամբարներու մէջ գտնուղ իր հայրենակիցներէն տեղեկացնել Ա. Գեղեանի 150 rue Lafayette , Vienne (Isère) :

ՄԱԼԱԹԻՈՑԵՆ Սարգիս Կէօքճեանի զաւակները՝ Ցակոբ , Գրիգոր եւ Հմայեակ, կը փնտռեն իրենց հօրեղբօր որդիները, Հալիսխէ, Գրիգոր եւ Ցովհաննէս որոնք Ամերիկա կը գտնուին : Տեղեկացնել Apalakian Kosrof, coiffeur, 9 rue du Champrond, St. Etienne , Loire (France) :

ՀԱՑ ԾՐԳԻ ՕՐ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի ԳՈՒՄԱՆ երգչախումբին, ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԳԱՑԻՇԵԱՆի, հովանաւորութեամբ Ալֆորվիլի Հայ Ընտանիքներու Միութեան, պատուոյ նախագահութեամբ ԱՐՏ. Արք.ի : Կիրակի 13 Ցունիս կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին, Մէզոն Ալֆորի քաղաքապետարանի սրահին մէջ : Կը մասնակցին Աւետ Ատոմեան, Մատլէն Աճէմեան, Ստեփան Պօղոսեան, Մհեռդ Մարիսօն Փապլը՝ չութակ, Արման Մանուկեան դաշնակ : Դաշնակի ընկերակցութիւն Տիկին Նշան : Մուտք 100 , 150, 200 ֆրանք :

Հաղորդակցութիւն — Charenton Ecolesէն առնել 181 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Mairie de Maisons Alfort :

ԿԱՐՈՒԻՉՆԵՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Ամերիկեան վրանները զանազան հագնելիքներ պատրաստող առեւտրական տուն մը, զօրաւոր կարի մեքենայ ունեցող կարուհիներ կ'ուզէ, որոնք վէսթօն, փանթալօն, սալօփէթ, սագ թիրօլիէն, թապլիէ կարել գիտնան : Դիմել ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ, 2 5Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat, 2 թիւ հանրակառքին վերջնաւորութեան :

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՄՑԻ

Ֆան (A. M.) այցելող օթօմօպիլիստներու համար
Ets. **C. A. VAHANIAN**
վարիչ՝ Ց. ՆՇԱՆԵԱՆ
8, Place Vauban, Cannes (A. M.) Tél. 916-58

Խանոյ, իւղ, բենզօ, պաթըրի եւ ամէն կարգի նորոգութիւններ : Սոյն ծանուցումով ներկայացող յաջախորդներուն մասնաւոր զեղչ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 2 JUIN 1948 Չորեքշաբթի 2 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5356-Նոր շրջան թիւ 965 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գին 5 Ֆր.

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ՆԵՂ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Արաբները իրենց յարձակողականը հետզհետէ աւելի կը սաստկացնեն Թէլ Ավիվը պաշտպանող հրեայ դիրքերուն վրայ: Եգիպտական, անդրյորդանանեան եւ իրաքեան գունդերը, տարբեր կէտերէ մեկնելով, կը յառաջանան, իրարու միանալու համար Իսրայէլի պետութեան մայրաքաղաքին մօտ: Եգիպտացիք Թէլ Ավիվէն 30 քիլոմեթր դէպի հարաւ, Անդրյորդանանցիք 20 քիլոմեթր դէպի հարաւային արեւելք եւ Իրաքցիք ալ 12 քիլոմեթր դէպի հիւսիսային արեւելք կը գտնուին:

Կատաղի կռիւներ կը մղուին Փէթահթիքվայի շրջանին մէջ, Թէլ Ավիվէն 10 քիլոմեթր անդին: Ռաս էլ Այն, զոր Իրկունի զինուորները գրաւած էին, Իրաքցիներուն ձեռքը անցաւ նորէն:

Ամմանի մէջ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցի մը նայելով, անդրյորդանանեան գունդերը խորտակած են Հրեաներու յարձակողականը Լաթրունի շրջանին մէջ, թշնամին պատերազմի դաշտին վրայ թողած է 114 մեռեալ, 4 զրահապատ կառքեր եւ շատ մը ռազմանիւթ:

Արաբները կը շարունակեն ընդհատօրէն ռմբակոծել Երուսաղէմը, բազմաթիւ մեռեալներ կան բնակչութեան մէջ:

Հին քաղաքին արաբ լեգէոնականները երեք անգամ գիշերային յարձակում կատարեցին Նոր քաղաքի հրեայ թաղին վրայ. բայց, ամէն անգամ ետ մղուեցան:

«Եունայթըտ Փրէս»ի թղթակցին նայելով, հին քաղաքին մէջ գտնուող, քրիստոնեայ եւ իսլամ սրբավայրերը գրեթէ բնաւ վնասուած չեն: Ս. Գեթսեմանի եկեղեցւոյ գմբէթին վրայ հրացանի գնդակի երկու հետքեր կը տեսնուին միայն:

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ

Խորհրդարանի մէկ հարցումին պատասխանելով, վարչապետ Էթլի ըսած է. «Բրիտանական կառավարութիւնը իր բոլոր կարողութեամբ ուժ կու տայ Ապահով. Խորհուրդի տուած որոշումին՝ զինադուլ կնքելու համար Պաղեստինի մէջ»: Երեսփ. ժողովի երէկուան նիստին մէջ ալ յայտարարած է թէ՝ յարմար չէ առ այժմ աւելի որոշ բան մը ըսել բրիտանական քաղաքականութեան մասին: Էթլի կաւելցնէ, չկայ դէպք մը որ ցոյց տայ թէ որ եւ է թիւրիմացութիւն գոյութիւն ունի Անգլիոյ եւ Ամերիկայի միջեւ, պաղեստինեան խնդրին մասին:

★ ՄԱԿի կողմէ նշանակուած միջնորդը, Պէրնատոթ կոմս, Թէլ Ավիվ հասած, եւ տեսակցած է Իսրայէլի Պետութեան արտաքին նախարար Շէրթոքի հետ: Նախամեծար համարած է որ եւ է յայտարարութիւն չընել առայժմ:

★ Եգիպտոսի արտաքին նախարար Նոքրաշի փաշա ըսած է թէ «Արաբները պիտի չմերժեն ՄԱԿի կոչը» կրակը դադրեցնելու մասին:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԶԿԻԹԻՆ ՄԷՋ

Հազարաւոր Իսլամներ կիրակի օր հաւաքուեցան Փարիզի մզկիթին մէջ, աղօթելու համար որ Պաղեստինի իսլամ բանակները յաղթական ըլլեն: Կարդացուեցաւ Գահիրէի Ալ Ազհար համալսարանի իւլէմաներուն կոչը ճիհատի համար, ինչպէս նաեւ Մարոքի սուլթանին կողմէ Արաբներուն ուղղուած յորդորագիրը:

Արարողութենէն ետք, «Արաբական Պաղեստինի Կոմիտէն», բաղկացած Ֆրանսահպատակ Իսլամներէ, Արաբական լիկային հեռագիր մը ուղղեց, որով կը յայտնէ թէ Հիւս. Ափրիկէի Իսլամները հաստատապէս որոշած են զինուորագրուելու, սիոնականութեան դէմ պայքարելու համար:

ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԱԼԷՔՍԻ Խորհրդ. Միութեան դրացի երկիրներու օրթոտոքս պետերը Մոսկուա հրաւիրած է, որպէսզի մասնակցին ռուս եկեղեցւոյ անկախութեան հինգհարիւրամեակի տօնախմբութեանց, որոնք պիտի կատարուին առաջիկայ Յուլիսին: Փարիզի մեթրոպոլիտը, Սէրաֆէն ալ ներկայ պիտի ըլլայ այս տօնակատարութեանց:

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ սահմանադրական առաջին դահլիճը կազմուեցաւ, Ուոնկ Ուէն Հաոյի վարչապետութեան տակ: Նախագահ Չիանկ Քայ Չէքի յանձնարարութեամբ հինգ ամենակարեւոր նախարարութիւններ յատկացուեցան Քուոմինկթանկ կուսակցութեան անդամներուն:

Ֆրանսա զինուորական օժանդակութիւն խնդրած չէ

Ամերիկայի արտաքին նախարարութիւնը հերքեց երէկ այն լուրը՝ որուն համաձայն, Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը իբր թէ ծանուցագրով մը Ուաշինկթընէ պահանջած ըլլայ որ Միացեալ Նահանգները յանձն առնեն Ֆրանսայի օգնելու զինուորապէս: Ճիշդ է որ Գերմանիոյ մասին կատարուած բանակցութեանց ընթացքին, Ֆրանսացիք շատ անգամ իրենց մտահոգութիւնը յայտնած են նոր պատերազմի մը հաւանականութեան համար. բայց, ոչ մէկ առեն պաշտօնական որեւէ դիմում եղած է այս մասին:

Ամերիկայի արտաքին նախարարութիւնը կը կարծէ թէ Միացեալ Նահանգներու կառավարութեան եւ Քոնկրէսին ցարդ հետեւած քաղաքականութիւնը կը բաւէ վերջնականապէս փարատելու համար եւրոպական ազգերու վախերը .... Ամերիկա ամէն ինչ կը նախատեսէ, որպէսզի Եւրոպա անգամ մըն ալ չտեսնէ արշաւանքի մը սարսափները, որ կողմէ ալ գայ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՔՈՐԷԱՅԻ (ամերիկեան գօտի) ազգային ժողովը՝ որ 10 Մայիսին ընտրուած էր, երէկ Սէուլի մէջ գումարեց իր առաջին նիստը: Նորընտիր նախագահը յայտարարեց թէ՝ պիտի փութացնէ համայնավարներուն դէմ կռուելու կարող բանակի մը կազմութիւնը:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Միշէլ թագաւորին եւ Աննա տը Պուրպոն Փարմ իշխանուհիին ամուսնութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբաթ օր Աթէնքի մէջ:

ՐՈՅԹԸՐ գործակալութեան նայելով, Ուաշինկթընի լաւատեղեակ շրջանակներուն մէջ հետզհետէ սա համոզումը կը տիրէ թէ՝ «Միացեալ Նահանգները Խորհրդ. Միութեան հետ իրենց ունեցած յարաբերութիւնները ներկայ ձգտեալ վիճակին մէջ պիտի չթողուն այլեւս: Իբր թէ Ուաշինկթըն այս պահուս կը պատրաստուի փորձի համար Մոսկուայի հետ բանակցութեան մտնել կարգ մը երկրորդական խնդիրներու մասին: Այս փորձին յաջողութենէն ետք է միայն որ Միացեալ Նահանգները համոզուած պիտի գոյացնեն թէ կարելի է հիմնական հարցերու լուծումն ալ իրագործել, փոխադարձ բանակցութիւններով:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ մէջ Քոլըմպիա գետին յորդումը կատարեալ աղէտ մը եղած է: Հոսանքները խորտակած են պատուար մը, եւ խուժած են Վէնփորդ գործաւորական քաղաքին վրայ, որ Բորդլէնտի հիւսիսային ծայրը կը գտնուի եւ մօտ 42 հազար բնակիչ ունի: Երէկ առտու ջուրը 4ուկէս մեթր բարձրացած էր եւ կը շարունակէ բարձրանալ տակաւին: Ջոհերու ճիշդ թիւը ջուրերը ցածնալէն ետք միայն յայտնի պիտի ըլլայ: Վէնբորտի եւ Բորդլէնտի միջեւ բոլոր հաղորդակցութիւնները խզուած են. երկաթուղիի գիծը ամբողջովին ողողուած է: Քսան հազարհոգի անպատսպար մնացած են:

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ կիրակի օրուան ընտրութեանց մէջ, Ազգային Ճակատը շահած է մօտ 6ուկէս միլիոն քուէ (ամբողջ քուէներու 89.3 առ հարիւրը): Ճերմակ քուէ տուած են 770.700 հոգի: Ձախ-ձախիչ մեծամասնութիւն շահած են ուրեմն համայնավար խմբակցութիւնները, ինչ որ արդէն կը նախատեսուէր:

ՌՈՒՐԻ 150.000 բանուորները որոշեցին յետաձգել գործադուլը, որ տեղի պիտի ունենար այսօր եւ վաղը:

ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ վարչապետ Սփաք Զուիցերիա գնաց տեսակցելու համար Լէոփոլտ թագաւորին հետ: Այս տեսակցութեան արդիւնքը Սփաք պիտի հաղորդէ նախարարաց խորհուրդին, յառաջիկայ ուրբաթ օրուան նիստին մէջ:

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ Հանրապետական Կուսակցութեան (P. R. L.) համաժողովը որ Նանսիի մէջ կը գումարուէր քանի մը օրէ ի վեր, փակուեցաւ կիրակի օր: Միաձայնութեամբ որոշուեցաւ պահանջել՝ «վարչական խորունկ բարեկարգութիւն, բանակին հիմնական վերակազմութիւնը, լուրջ խնայողութիւններու կատարում, ազգայնացուած ձեռնարկները զերծ պահել քաղաքական ազդեցութիւններէ, եւն.:

Լուրեր Երուսաղէմէն

Հայկական կեանքէն

Երուսաղէմէն ներս, Հայկ. պատրիարքարանական մարմին մը կազմած է: Ուսեւասեւ պատրաստած են եւ փոքր մէկ հիւանդանոց մը հիմնուած է վանքի բակին մէջ: Եղած կոչերուն ի պատասխան Բարեգործականը 5 հազար սթերլին յատկացուցած է, որ ղրկուած է Երուսաղէմ Ոսկէն եպիսկոպոսի միջոցաւ:

Լիբանահայ Օգն. Խաչը նոյնպէս նկատի ունենալով որ հիւանդանոցը դեղերու պէտք պիտի ունենայ, կարեւոր քանակութեամբ դեղօրայք ղրկեց»:

Երուսաղէմի մէջ հրէական հրասանդներու զոհ գնաց Պօղոս Գալճեան, որ ունեցած է մօտ 40 տարուան գնահատելի գործունէութիւն: Եաֆայի մէջ կրկին հրասանդներու զոհղնաց Վահան աղա, «Ցուսաբեր»ի եւ այլ հայկական թերթերու ցրուիչը: Հայֆայի 2000նոց հայ գաղութէն կը մնան միայն 300 Հայեր, որոնք ապաստանած են Անկլիքան եկեղեցիին մէջ: Հայֆայէ ոեւէ զոհ չկայ, բացի քանի մը վիրաւորներէ, որոնց միայն մէկը ծանր է: Հականա բանտարկած է մօտ 14 հայ երիտասարդներ:

Ամման ապաստանած է գրեթէ բովանդակ հայ գաղութը: Մօտաւորապէս 500 Հայեր Ամման կը գտնուին:

Լիբանանի Օգնութեան Խաչի վարչութիւնը 500 ոսկի յանձնեց Լիբանանի Կ. Խաչին, Պաղեստինի գաղթականներուն համար, մասնաւոր պատուիրակութեան մը միջոցաւ:

ԹՈՒՐՔԻԱ.— Ըստ «Վաթան»ի, Հալքական լաւատեղեակ շրջանակներու մօտ հետզհետէ կը զօրանայ այն զրոյցը թէ Սագայի դահլիճը իյնալու վրայ է: Ասիկա առաւելապէս արդիւնք է կառավարութեան տնտես. եւ առեւտր. մարզերուն մէջ կրած ձախողութեան: Յիշեալ շրջանակները մասնաւորաբար կը ծանրանան փոխ վարչապետին վերջինային յայտարարութեան վրայ թէ «կառավարութիւնը կեանքը աժանցնելու խոստումով իշխանութեան գլուխ չէ եկած» եւ ասկէ կը հետեւցնեն որ կառավարութիւնը այլեւս դրական քայլ մը առնելու ի վիճակի չէ: Ցամաօրէն զրոյց կը շրջի որ արտաքին գործավար Նէճմէտտին Սատաքի պաշտօն պիտի յանձնուի կազմելու նոր դահլիճը: Եթէ Սատաք չի յաջողի կեանքը աժանցնել, այն առեն Ազգ. ժողովի Նախագահ Զօր. Ալի Ֆուատ Ճէպէսօյ վարչապետ պիտի կարգուի եւ երեսփ. նոր ընտրութեանց ձեռնարկուի:

★ Թուրքիա իբրեւ փոխառութիւն Միջազգային դրամատունէն կ'ուզէ 2 միլիառ 563 միլիոն ոսկի: Հինգ տարուան ընթացքին (1948 — 1952) պիտի կիրարկուի տնտեսական վերականգնումի հսկայական ծրագիր մը: Կառավարութիւնը կը յուսայ որ այս գումարին մէկ միլիառ 312 միլիոնը պիտի ապահովէ ներքին աղբիւրներէն. իսկ 963 միլիոնը ներքին եւ երկարատեւ փոխառութիւններով. 288 միլիոնը զանազան աղբիւրներէ, իսկ մնացեալ 1 միլիառ 251 միլիոնը, զոր անհրաժեշտ է դուրսէն հայթայթել, մէկ մասը Մարշըլի ծրագրով, միւս մասն ալ Միջազգային պանքայէն: Դրամատունը չահեկան գտած է Թրքական ծրագիրը եւ խոստացած է մասնակցիլ նիւթական մատակարարութեան, միայն թէ դրամատունը մերժած է զանգուածային փոխառութիւն մը ընել, փափաք յայտնած է միայն կարճատեւ պայմանաժամերու համար որոշ վարկեր բանալ:

★ Զարայի (Սեբաստիա) շրջակայքը երեւան ելած է կապարի հարուստ հանք մը, զոր կարելի է օգտագործել:

ԱԼԻԽԱՆՈՎ եւ Ալիխանեան եղբայրները, երկու Հայ գիտուններ Ստալինի մրցանակը ստացան, «Քոզմիք ճառագայթներու» եւ «ենթահիւլէական մասնիկներու» մասին իրենց կատարած աշխատութեանց համար: Այս հայ գիտունները խիստ կարեւոր արդիւնքներ ձեռք բերած են, հինգ տարի ուսումնասիրութիւններ կատարելէ ետք Արագած լերան գագաթին վրայ, կը գրէ «Իզվեստիա»:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ձայնասփիւռը կ'ըսէ թէ Սովետները ձեռք անցուցած են Գերմանիոյ նախկին վարչապետ Պրիւնինկի մէկ նամակը, ուրկէ յայտնի կ'ըլլայ որ այս պետական անձը կը յուսայ Թրումընի հաւանութեամբ գերման կառավարութեան գլուխը անցնիլ: Պրիւնինկ կը յայտարարէ նաեւ թէ այս մասին արդէն տեսակցութիւններ ունեցած է Ամերիկացի անձնաւորութեանց հետ, ինչպէս Հուվըր, Մըրֆի եւ Ֆոսթըր Տըլլըս:

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ եւ Պուլկարիոյ միջեւ Շաբաթ օր կնքուեցաւ բարեկամութեան եւ փոխադարձ օգնութեան դաշինք մը: Այս դաշինքը՝ որ քսան տարուան տեւողութիւն պիտի ունենայ, նման է ասկէ առաջ Վարշաւիայի կողմէ Եուկոսլաւիոյ, Խորհրդ. Միութեան եւ Չեխոսլովաքիոյ հետ կնքուածներուն:

Հայկական Հարցի Հարցասիրութիւն

1888 - 1918 - 1948

Հ. Ս. Ա. Մ.

Հ. Ս. Ա. Մ.

Հ. Ս. Ա. Մ.

ԺՈՒՐՆԱԼԻՍՏԻ ՀՇՏԱՊԱՆԸ

(ՎԱՅՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ)

Ջ.

Ինչ որ ես ուզում էի ասել, դուք ինձ չեք թողնում ասել։ Ես ուզում էի ձեզ ասել, որ ես ոչ մի կերպ չեմ ենթադրում, որ դուք ինձ ուզում եք սպանել։ Ես ուզում էի ձեզ ասել, որ ես ոչ մի կերպ չեմ կարող հավատալ

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՅՈՐԵԼԵԱՆ

Մեծ տաւնական կիրակիոյ կաթոլիկոս Տ. Տ. Գարեգին Ա.ի ծննդեան 80 ամեակի եւ գրական եւ գիտական գործունէութեան 50 ամեակի

5 Յունիս 1948, երեկոյեան ժամը 8.30ին
ՍՈՐՊՈՆի ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻ ՄԷՋ

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախարար եւ երեսփոխան ԼՈՒԻ ՄԱՐԼԻՆի եւ նախագահութեամբ՝ Հայրապետական պատուիրակ ԱՐՏԱՒԱԶԴ Ա.Ր.Ի.ի

Խօսք պիտի առնեն՝ ԱՐՏԱՒԱԶԴ Ա.Ր.Ք. Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ՁՕՊԱՆԵԱՆ եւ ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ:

Կը մասնակցին՝ Օր. ՀԱՑԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (երգ), ՏԻԿԻՆ ՆԻՎԻՒՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (դաշնակ՝ Ա. Մրջանակ Փարիզի երաժշտանոցէն), Պ. ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԱԶԵԱՆ (երգ), Պ. ՓԻԼԻՊ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ (ջութակ), Պ. Ա. ԴՄԲԼԵԹԵԱՆ, Օր. Ա. ԱԻՃԵԱՆ (արտասանութիւն), ինչպէս նաեւ ՄԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԴՈՒՑԵԱՆի:

Հրաւիրատոմսերը նախօրօք ապահովել Թերթերու խմբագրատուներէն, Հայ գրատուներէն, Փարիզի եւ արուարձաններու եկեղեց. վարչութիւններէն:

Անթիլիասի վանքին, դպրեվանքին, հրատարակչական ընտանիքը նուիրատուութիւնները պէտք է ղրկել Ծորբելենական կեդր. Ճանճնաժողովի ղա.ճ.ապահ Պ. Գէորգ Պաքրճեանին, 35 rue de Trévise, Paris (9):

ԾԻՏԱՂԻ ՄԵԾ ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՄԷՋ

Ցայտնի արուեստագէտ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ հովանաւորութեամբ Պրիւքսէլի Հայ Երիտ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ տեղական կարող ուժերու՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 157, rue Laeken Cour d'Angleterreի թատերասրահին մէջ կը ներկայացնէ անմահն Ց. ՊԱՐՈՆԵԱՆի՝

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Պոլսահայ կեանքէ ծիծաղաշարժ զուեչտ 3 արար: Տոմսերու դիները (տեղական դրամով եւ վիճակահանութեան իրաւունքով՝ 100, 50 եւ 30 Ֆրանք: Սիրո կը հրաւիրուին Պրիւքսէլի եւ Անվէրսի հայութիւնը:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՕՓԵՐԱՑԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի 6 Յունիս, կէսօրէ վերջ ժամը 15.30ին
(Դուռները բացում ժամը 15ին)
ԵՐԳԱՏՈՆ ՕՆՆԻԿ ՊԼՊՊԵԱՆի գործերուն

Առաջնորդութեամբ հեղինակին: Կը մասնակցին Օրերայի նուագախումբը, ԱՐՄԵՆԻԱ երգչախումբը եւ ՎԵՐՈՆԻԿ ՃԻՆՃԵԱՆ, Grand Prix de la Ville de Marseille: Ցայտագրին մէջ՝ Հայկական Հանճնուագը, Քօճէրթ-օճ, Պատարագը եւ Լուսաւորչի հանճնուագը:

Գիները՝ 75էն 300 Ֆրանք: Տոմսերու համար դիմել Տիկին Հ. Հ. ԶաքիկԵան, Պօմոն, Պ. Պ. Ա. Զրբաչեան, 21 rue Duverger, Սուրէն ՖԷՃԵեանի, 2 rue Louis Astouin, Լեւոն Եավրուեանի, 23 rue Sénac, Ց. Մալաքեանի, 3 Bld. Théodore Thurner, Վ. Սաթճեանի, 23 Cours Lieutaud, Ե. Արմէնի, 39 rue St. Savournin, Ն. ՔԷօվճահեանի, 8 rue Haxo, Կ. Փալատեանի 11 rue Flégier, Արմենիա երգչախումբի անդամներուն եւ երգատոնին օրը Օփերայի կիջէն:

ՍՊԱՍԵՑԷՔ ՅՈՒՆԻՍ 20ԻՆ

ԵՂԱՆԱԿԻՆ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Սեվրի Մ. Ռ. վարժարանի բարեկամաց եւ նախկին սաներու միութիւնները միասնաբար կազմակերպած են մեծ դաշտահանդէս մը վարժարանի պարտէզներուն մէջ: Մեծ ամակնկալներով խնամուած գեղարուեստական բաժին եւ ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Տոմսերը կը հայթայթուին Հայ նպաստաւոր առեւտրականներուն եւ դպրատուներու մօտ:

Հանդէսին հասոյթը պիտի յատկացուի վարժարանի ՊԷՆԻԿՈՒՃԵԼԵԱՆ թատերասրահի վերանորոգութեան: Ամէն Հայու պարտականութիւնն է քաջալերել այս ազգօգուտ ձեռնարկը:

ՅՈՒՆԻՍ 15, ՅՈՒՆԻՍ 15, ՅՈՒՆԻՍ 15
ԱԶՐԸ ԼՈՑՍ ՓԱՐԻԶԻՆԵՐՈՒՆ
Վ Ե Ր Ա Բ Ա Ց Ո Ւ Մ !
Alimentation générale
VAHÉ ITCHKALATZIAN
9, Rue Jouye Rouve, Paris (XX) Tél. Men. 50-09

ՄԱՅԻՍ 28

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ 5 Յունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Ը. Դ. Տան մէջ:

Կը նախագահէ Պ. ԱՐԱՄ ՄԻՒԱՑԵԼԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ԱՇՏՈ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: «Սիրէ Ղազր» կը ներկայացնէ ողբացեալ ընկեր Ա. Ահարոնեանի Փարիզի ամբողջ թատրամբ եւ Զօր. Անդրանիկի յուշարձանը, եւն.: Մուտքը ազատ է:

Հանդէսէն վերջ ընկերա-համակրական խրոխտ:

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷնի ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Ս. ԷԹԻԷնի «Անտոք» ենթակոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի եւ Սանուհիներու միութեան, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս Րէսիթալիքէններու սրահը 16 rue J. B. David:

Կը նախագահէ ընկեր Ն. ԱՑՏԱՊԻՐԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Առաջին անգամ ըլլալով Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած է յայտնի թատեսր ԳԱՐԵԳԻՆ, ընկերակցութեամբ ԲԵՆՕի (տար ու սրինգ), հայկական եւ կովկասեան պարեր, վուազ, սանուհիները հըրաւարակ պիտի դան հայկական բոլորովին նոր եւ ընտիր պարերով: Առատ կերուխում: Ընտիր աղանդերներով: Մուտքը ազատ է

×

ԿՐԸՆՈՊՈԼԻ ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ Յունիս 6ին: Կը խօսին ընկերներ ՀԱՅԿ ՍԷՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷԵԱՆ:

×

ԱՎԻՆԵՈՆի ՄԷՋ.— Դաշտահանգուիստ փոնթէի հանդամանօք դաշտը:

Կազմակերպուած՝ Հ. Ը. Դ. «Մուրատ» խումբին կողմէ: Տեղի կ'ունենայ Յունիս 6ին, կիրակի ամբողջ օրը: Սիրով կը հրաւիրուի շրջանիս հայ հասարակութիւնը: Միասին առնել՝ ճաշ եւ ըմպելիք:

Պիտի խօսի ընկեր ՍՏԵՓԱՆ ՄԻԼՍՈՆԵԱՆ

★

ԻՍԻԻ ՄԷՋ.— Ցառաջիկայ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Իրիմեան սրահի մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Զաւարեան կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի, Կայսոյ Ասչի եւ Հայ Արեւուհիներու Միութեան:

Գեղարուեստական բաժին կը մասնակցի Նոր Սերունդի երգչախումբը ղեկավարութեամբ ընկ. Ս. ՑՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի: Կ'երգէ՝ Օր. Ա. ՔԷՕՍԼԷԵԱՆ, կ'արտասանեն ընկերներ Կ. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ, ԱՐԻՍ ԳԱՐԱԵԱՆ եւ Բ. ՀԱՊԻՇԵԱՆ:

Մուտքը ազատ է:

★

ՊՈՄՈՆի ՄԷՋ.— Հ. Ը. Դ. Պոմոնի Զաւարեան ենթակոմիտէն հովանաւորութեամբ Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի սարքած է ընկերահամակրական խնջոյք - եղեկոյթ մը Հայաստանի հանրապետութեան 30րդ տարեդիցին առթիւ: Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կը նախագահէ ընկեր Ի. ԹԼԼԵԱՆ:

Կը խօսին ընկերներ ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ, ՏԻԳ. ԹԱԴԵՈՍԵԱՆ եւ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՈԼԱՏԵԱՆ:

Ճոխ պիւֆէ եւ զանազան ակնկալներ: Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական եւ հայկական պարեր:

Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի մասնաճիւղին ամավերջի տարեկան պարահանդէսը կիրակի 13 Յունիսին, ժամը 16էն 22: Կը խնդրուի նըկատի առնել:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի (Ս. Անթուան), այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Դամփաներ Ռօզիէ լէ Փէն տը Պատոխտ, Պ. Նաճարեանի օգտասէր եւ ծառայախտ պարտէզին մէջ, Սէնթ Անթուան:

Կը նախագահէ ընկեր Ս. ՊՕՑԱՃԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Ց. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Պիտի ներկայացուի քրքջալիր զուեչտ մը ղեկավարութեամբ ընկեր ԱՇՏՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆ: Հնդկական տեսարան մը Ալեւուհիներու «Արաքս» խումբի կողմէ, Հայկական պարեր Սէնթ Անթուանի սանուհիներու կողմէ: Բացումը պիտի կատարուի Սէնթ Անի երգչախումբով ղեկավարութեամբ Պ. Համբարձումեանի:

Դաշտը բաց է առաւօտուէ մինչեւ իրիկուն, փափաքողները կրնան գալ կանուխէն իրենց ճաշերով: Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով հայկական աղանդերներով:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, ե. ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆի «CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille Ձափաւոր գին, մաքուր սպասարկութիւն:

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար:

ՅՐ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ԱՆԿԻՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ
Կը տօնէ ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՕՐԸ
Կիրակի 6 Յունիսին, ժամը 3էն կէս գիշեր, Salle des Fêtesի մէջ rue de la Libération:
Գեղարուեստական զեղչիկ բաժինով:

ՓԱՐԻԶի Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդին Ա. Ահարոնեան խումբին դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 8.30ին, Société Savantesի մէջ: Դասախօս Պ. ՁՕՊԱՆԵԱՆ, նիւթ՝ «Հայ մշակագարեան քաղաքակրթութիւնը, Քուչակեան տաղաշարք»: Հայերէն դասը կը սկսի ժամը 8ին:

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջանի ներկայացուցչական ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 7ին Palais de la Chopeի մէջ, Bld. Garibaldi, Terminus, No. 18:

Կը խնդրուի ամէն խումբէ խիստ ճշդապահ ըլլալ: Ներկայանալ լիազօրագիրով:

ԿԻԼԻԿԻՈՑ Վճհ. Հայրապետի Ծոթելի նախկին կեդր. Ճանճնաժողովի հինգերորդ նիստը այսօր չորեքշաբթի, ժամը 8.30ին, Ապր. Տան մէջ, 32 rue de Trévise, Paris:

ՐՕՄԱՆ. Ֆ.Կ.ՀՄԱՋի ՕՐՈՒԱՑ ԱՒՏԻՒ Ցունիս 12, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին պիտի ներկայացուի տեղւոյս կարող ուժերու մասնակցութեամբ զուարթ թատերախաղ մը: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ԻԷՆԱՑԻ ԹԱՏՐՈՆ, 10 Ave. d'Iéna, métro: Iéna
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՒՈՒԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

Երկուշաբթի դիշեր, 7 յունիս, ժամը 8.30ին: Փարիզահայ լաւագոյն դերասաններու մասնակցութեամբ Դ. ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ կը խաղայ Ա. Արել - եանի դեղահիւս թատերդութիւնը՝

ՄԱՐՈՒՈՂ ՁՐԱԳՆԵՐ

Քօմէտի տրամաթիք 3 արար

Հայկական ընտանեկան կեանքէ քաղուած նիւթ մը, որուն մէջ՝ ծիծաղ, ժպիտ, արցունք, յուզում, անձկութիւն իրարու կը յաջորդեն:

Տոմսերու գիները՝ 200 եւ 100 Ֆրանք: Կը ծախուին 43 rue Richer ինչպէս եւ բոլոր միւս դրատուները:

Բագրատեան հարիւրամեակ

Ցունիս 20ին, կիրակի կէսօրէ վերջ Մարսէլիոյ Սալ Մազընոյի սրահին մէջ կը տօնուի մեծ շուքով «ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ»: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

ԱՍԱՏՈՒՐ ԴԵՂԼԵԱՆ կը փնտռէ Բալուի Սպրթաթ դիւղէն Պօղոս Դեղլեանը որ 1941ին ռուսական բանակին մէջ զինուոր էր: Կը խնդրուի ճամբարներու մէջ զտնուող իր հայրենակիցներէն տեղեկացնել Ա. Դեղլեանի 150 rue Lafayette, Vienne (Isère):

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 33ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ օր ժամը 20.30ին, Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Հ. Օհանջանեան ակումբին մէջ:

Կը նախագահէ Տէսպինէ Պ. Վ. ՀԻՒՍԵԱՆ:

Կը խօսի Փարիզէն Պ. Ս. ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ:

Իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն տեղւոյս երիտասարդութիւնը, բեմադրելու Պ. Ղ. Մելոյեանի «Վասպուրականի հերոսամարտից» 3 տեսարանները: Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Կը խնդրուի Տէսինի, Լիոնի, Վալանսի եւ մօտիկ շրջանի հայրենակիցներէն որ յարգեն այս յիշատակի օրը իրենց ներկայութեամբ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ

Քան (A. M.) այցելող օթոմօպիլիստներու համար
Ets. C. A. VAHANIAN
Վարիչ՝ Ց. Ն Շ Ա Ն Ե Ա Ն
8, Place Vauban, Cannes (A. M.) Tél. 916-58
Ճաշեր, իւղ, ընչօ, պաթըրի եւ ամէն կարգի նորոգութիւններ: Մոյն ծանուցումով ներկայացող յաջախորդներուն մասնաւոր զեղչ:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 3 JUIN 1948 Հինգշաբթի 3 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année No 5357–Նոր շրջան թիւ 966 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԵՆՔ ՄԵՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

Նորէն կը գտնուինք շրջանի մը մէջ, որ ամէն բանէ առաջ կազմակերպուած աշխատանք եւ արթնութիւն կը պահանջէ :

Ինչո՞ւ ծածկել,— նոր ճեղքեր ու վէրքեր կը սպառնան խախտել գաղութներու ինքնապաշտպանութիւնը :

Տարիներով կուչկուռ կապած թիւրիմացութիւններ եւ նախապաշարումներ ստեղծած են մթնոլորտ մը, որ հետզհետէ անչնչելի կը դառնայ: Մարդիկ իրար չեն հասկնար նոյնիսկ ամէնէն տարրական հարցերու մէջ: Կասկածամտութեան որդ մը կը բանի ամէն տեղ: Եւ իրար կը հրմշտկեն անյատակ տղիտութիւնն ու անամէջ յաւակնութիւնը :

Այս ախտաւոր իրականութիւնը աչքի կը զարնէ մասնաւորապէս լուսաւոր կոչուած կեդրոններու մէջ, որոնք տեսակ մը հով կուտան ամեն — չամեմին :

Մարդիկ շատ աւելի համեստ են արեւելեան գաղութներուն մէջ: Անոնք ե՛ւ հող ունին իրենց ոտքին տակ, ե՛ւ բեղուն աշխատանք: Բազմակողմանի վաստակ :

Կարելի չէ ամբողջական գաղափար կազմել այդ վաստակի մասին, լրագրական տեղեկութիւններով կամ պատահական զեկուցումներով :

Աշխարհ մը պիտի բացուէր ձեր առջեւ, եթէ ուզէիք մօտէն տեղեկանալ, տեսնել :

Տակաւին առիթ կ'ունենանք խօսելու այդ մասին: Անուղղակի յիշեցինք այս պարագան, աւելի եւս չեշտելու համար այն պարտականութիւնը որ կ'իյնայ ամէնուս վրայ :

Բեղուն, կազմակերպուած աշխատանքի ամէնէն կենդանի վկայութիւններն ալ այդ գաղութներուն մէջ պիտի գտնէինք :

Մենք երբեք չենք անտեսեր միջավայրի տարբերութիւնները: Մէկուն առաւելութիւնները ու միւսին անյարմարութիւնները :

Բայց, բոլորին համար անվիճելի պէտք է համարել տարրական գիտելիք մը,— Մեր գիտակցութենէն, ճիգերէն կախում ունի այս կամ այն գաղութին ինքնապաշտպանութիւնը :

Կորուստներ միշտ ալ պիտի ունենանք, օտարութեան մէջ: Մանաւանդ այն ափերուն վրայ ուր լպրծուն են ե՛ւ ճամբաները ե՛ւ բարքերը :

Մեր հոգը, պարտականութիւնը պիտի ըլլայ նուազագոյն աստիճանին իջեցնել այդ կորուստները: Անկարելին փորձել, փրկելու համար կարելին :

Այս պարտականութիւնը յաջողութեամբ կատարելու համար, անհրաժեշտ է ընդունիլ սա հիմնական տեսակէտը,— Հայկական Արտասահմանը լրացուցիչ մասն է հայրենիքին : Ուրեմն կը պահանջէ նոյնքան գուրգուրանք :

Ոչ հայրենիքը բան մը կը շահի, ոչ ալ Հայկական Արտասահմանը ինք, ստորադաս, նկուն վիճակի մը մէջ մնալով :

Գաղութներն ալ ունին իրենց հոգերն ու իրաւունքները: Հետեւաբար պիտի ունենան որոշ անհատականութիւն : Ուրիշ խօսքով՝ ինքնուրոյն գիծ եւ գործունէութիւն, որպէսզի կարենան դիմանալ օրուան փորձութեանց եւ փոթորիկներուն:

Մանաւանդ որ, Երեւանը ինք չըլլալով ազատ եւ ամբողջական, ի վիճակի չէ դառնալու միակ հարազատ եւ կեդրոնաձիգ բեւեռը, ներկայ պարագաներուն մէջ :

Կը բաւէ աչքէ անցընել վերջին երեք տարիներու անցուդարձը, հասկնալու համար այս նախադասութեան իմաստը :

Հայկական Դատին ներկայ վիճակն ալ ուրիշ վկայութիւն: Նոյնքան մռայլ :

Քանի կը թաւալին տարիները օտարութեան մէջ, այնքան ծանր կը կշռեն մեր հոգերը: Մանաւանդ որ, կացութիւնն ալ պղտոր է :

Մենք ոչեւէ չահ չունինք նոր փոթորիկէ մը: Այս կամ այն աշխարհակալութեան պայքարը ամէնէն առաջ փոքր ժողովուրդներուն, անոնց արեւին կը սպառնայ :

Ամփոփուելով մեր հոգերուն մէջ, պիտի փորձենք հետզհետէ պարզել այն տարրական պահանջները որ կրնան զօրացնել Հայկական Արտասահմանի պաշտպանութիւնը: Անշուշտ ի նպաստ ամբողջական հայրենիքին :

Շ.

ՎԵՐԷՆ ՎԱՐ ՍՈՒՏ

«Ֆրանսայի Հայ Ազգ. Միութեան օրաթերթը», թրքաբարոյ խուժանավարութեան նոր փորձ մը կատարելով, կ'ուզէ հաւատացնել իր ընթերցողներուն, թէ «Դրօ, Գասպար Իփէկեան եւ երրորդ ծանօթ Դաշնակցական մը» Անգարա գացած են անգլիական չոգենաւով մը (20 Մայիս) :

Կը յայտարարենք վճռապէս, թէ ԱՌԱՋԻՆ ԲԱՌԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՎԵՐՋԻՆԸ ՍՈՒՏ է այս խայտառակ պատմութիւնը, որուն վրայ խմբագրական մըն ալ մրոտած էր ծանօթ Քաջ Նազարը, Յունիս 2ին :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Վստահութեան քուէ 183ի դէմ 402 ձայնով

Շումանի դահլիճը Գշ. օր վստահութեան քուէ ստացաւ Ազգ. Ժողովին մէջ, 183ի դէմ 402 ձայնով: Վեց ամսուան մէջ եօթներորդ անգամն է որ վստահութիւն կը յայտնուի, աւելի ստուար մեծամասնութեամբ : Եւ սակայն, թերթերը դիտել կուտան թէ կառավարութեան դիրքը ամուր չէ տակաւին :

Վստահութեան քուէն տրուեցաւ 150.000 պետական պաշտօնեաներու արձակման հարցին քննութեան առթիւ. բայց քուէարկութենէն անմիջապէս վերջը զրոյց կը շրջէր թէ ելմտական նախարարը գոհ չէ այս առթիւ մշակուած օրինագիծէն, որուն քննութիւնն սկսած է արդէն: Ելմտական նախարարը անընդունելի կը գտնէ չարք մը փոփոխութիւններ, եւ եթէ ազգ. ժողովը քուէարկէ զանոնք, պիտի հրաժարի, փութացնելով դահլիճին անկումը :

Միայն պաշտօնեաներու կրճատման խնդիրը չէ որ կը խախտէ դահլիճին դիրքը: Կայ նաեւ պետական դպրոցներու եւ ազատ կրթարաններու տրուած նպաստի հարցը, որ շատ աւելի վտանգաւոր կը համարուի: Այս վերջին տագնապը հետեւանք է Մայիս 22ին հրատարակուած օրէնքի մը, որով պետութեան արտօնութիւն կը տրուի օգնել ազատ դպրոցներուն, ընտանեկան ընկերակցութեանց միջոցաւ: Այսպէս նորէն կ'արծարծուի աշխարհականութեան խնդիրը, որ տարիներով պղտորած է Ֆրանսայի քաղաքական եւ ընկերային կեանքը: Նոյն տագնապին առթիւ, ընդդիմադիրները դիտել կուտան թէ Մայիս 22ի հրամանագիրը ստորագրուած է միայն վարչապետին եւ առողջապահական նախարարին կողմէ, առանց ներկայացուելու դահլիճին միւս անդամներուն : Ընկերվարականները կը պահանջեն ետ առնել այս հրամանագիրը, բայց ժողովրդականները (M. R. P.) կ'ընդդիմանան նոյնքան ուժգնութեամբ :

Դահլիճին վստահութեան քուէ չտուին համայնավարները, որոնք բուռն պայքար կը մղեն անոր դէմ, սկիզբէն ի վեր: Այս առթիւ ալ իրենց ներկայացուցիչը, Պ. Ժագ Տիւքլօ, երկար ճառ մը խօսելով, մասնաւորապէս ծանրացաւ պետական պաշտօնեաներու արձակման հարցին վրայ եւ դիտել տուաւ թէ կառավարութիւնը պառակտում կը սերմանէ, պետական պաշտօնեաներուն դէմ հանելով բանուորներն ու միջինդասերը :Եւ նորէն պահանջեց կրճատել զինուորական վարկերը :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, կառավարութեան կողմը բռնեցին աջակողմեան երեսփոխանները եւ Զօր. տը Կոլի կուսակիցները: Այսօր — վաղը շատ աւելի բուռն պայքար մը կը սպասուի կրօնական դպրոցներու համար նախատեսուած նպաստին առթիւ: Ընկերվարականները այս նպաստին հակառակ ըլլալով հանդերձ, չեն ուզեր որ դահլիճը տապալի: Դեռ առջի օր Լէոն Պլում կը յայտարարէր խմբագրականով մը.— « Մենք չենք ուզեր փութացնել Շումանի դահլիճին անկումը: Մենք դիտենք որ կարելի չէ ուրիշ մեծամասնութիւն մը քան այն որ կը կոչուի Երրորդ Ուժ»: Եւ կը թելադրէր թիւրիմացութիւնները հարթել փոխադարձ բարեացակամութեամբ, անխախտ պահելու համար միացեալ ճակատը հասարակաց թշնամիներուն դէմ, աջէն ըլլան թէ ձախէն :

ՔԻՆԱԴՈՒԼ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Արաբները եւ Հրեաները

հաւանութիւն յայտնեցին

Արաբները եւ Հրեաները Յունիս 1ին պաշտօնապէս յայտնեցին թէ կ'ընդունին Միացեալ Ազգերու Ապահովութեան Խորհուրդին առաջարկը, զինադադար չորս շաբթուան համար: Հրեաները իրենց հաւանութիւնը հաղորդեցին սահմանուած պայմանաժամէն չորս ժամ առաջ, Արաբները՝ երկու ժամ վերջը: Շարլ Մալիք, Լիբանանի պատուիրակը, այս առթիւ յայտարարեց թէ մանրամասն պատասխան մը պիտի ղրկուի Ապահովութեան Խորհուրդին, բայց մերժեց տեղեկութիւններ տալ պայմաններու մասին:

Արաբական ծանուցագիրը կ'ըսէ.— « Արաբական Դաշնակցութեան քաղաքական յանձնախումբը ժողով գումարելով Ամմանի մէջ, ընդունեց Ապահովութեան Խորհուրդին առաջարկը, — կրակը դադրեցնել նշանակուած ժամանակամիջոցին համար (չորս շաբաթ): Քաղաքական յանձնախումբը իր մանրամասն պատասխանը պիտի հաղորդէ Միացեալ Ազգերու ընդհ. քարտուղարին եւ Ապահովութեան Խորհուրդի նախագահին : Արաբական կառավարութիւնները ընդունելով այս առաջարկները, անգամ մը եւս կ'ապացուցանեն իրենց անկեղծ բաղձանքը վերահաստատելու խաղաղութիւնը եւ արդար լուծում մը գտնելու Պաղեստինի հարցին »:

Հրեաներն ալ իրենց հաւանութիւնը յայտնելով, անմիջապէս հրաման մը ուղղեցին իրենց զօրքին, որպէսզի կրակը դադրեցնեն չորեքշաբթի օր ժամը 15ին, պայմանաւ որ Արաբներն ալ դադրեցնեն: Այս վերջինները իրենց պատասխանին մէջ նշանակած չեն զինադուլի ժամը: Իրենց պայմաններն են.— 1.Արգիլել զէնքերու ներածումը արաբական երկիրներու մէջ.— 2. Բոլորովին դադրեցնել ամէն զինուորական գործողութիւն : Երկու կողմերէն ոչ մէկը պիտի յառաջանայ.— 3. Ազատ ձգել ելքն ու մուտքը Երուսաղէմի մէջ, ապահովելու համար պարենաւորումը եւ ուրիշ անհրաժեշտ պիտոյքներ.— 4. Զխափանել ոչ-զինուորական ապրանքներու առաքումը Իսրայէլի երկրին համար.— 5. Զխանգարել Իսրայէլի ազատութիւնը ներգաղթողներ ընդունելու, առանց տարիքի խտրութեան :

★ Երեքշաբթի օր հրէական օդանաւեր երկու անգամ ռմբակոծեցին Անդրյորդանանի մայրաքաղաքը, Ամման: Տասներկու Արաբներ սպաննուեցան եւ 30 հոգի վիրաւորուեցան, համաձայն առաջին լուրերու: Հրէական առաջին օդարշաւն էր այս, Պաղեստինի սահմաններէն դուրս: Քանի մը ռումբեր ինկան Աբտուլլահ թագաւորի պալատին մօտ :

Երկրորդ ռմբակոծութիւնը տեղի ունեցաւ Միացեալ Ազգերու պատուիրակին՝ Կոմս Պէրնատոթի Հայֆա ժամանումէն քիչ վերջը: Արաբները սաստիկ զայրացան, մանաւանդ անոր համար որ ռմբակոծութիւնը զուգադիպեցաւ խաղաղութեան ձեռնարկներուն: Միջոցներ ձեռք առնուած չէին Անդրյորդանանի մէջ, օդային ռմբակոծութեան դէմ եւ փողոցներու լոյսը կը դիւրացնէր յարձակումը: Առաջին ռմբակոծութիւնը տեւեց 30 վայրկեան, եւ ռումբ մը ինկաւ բրիտանական դեսպանին տանը մօտ: Հրեաները կրակ տեղացին նաեւ Իրաքի զօրքին վրայ: Զինադուլէն առաջ կռիւները սաստկացած էին Թէլ Ավիվի շրջանին մէջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱ ՏԱՍԸ ՄԻԼԻՈՆ սթերլինի վարկ մը պիտի ստանայ Մեծն Բրիտանիայէն, համաձայն պայմանագրի մը որ պիտի հրատարակուի մօտերս :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ապստամբ ուժերուն հրամանատարը, զօր. Մարկոս, պատրաստակամութիւն յայտնած է բանակցելու եւ խաղաղութիւնը վերահաստատելու, ինչպէս հաղորդեց Ազատ - Յունաստանի անթելը: Աթէնքի կառավարութիւնը անմիջապէս մերժեց այս առաջարկը, անպայման անձնատրութիւն պահանջելով: Կ'ըսուի թէ մարէշալ Թիթօ յանձն առած է իբրեւ միջնորդ ծառայել: «Իւմանիթէ»ի տեղեկութեանց համաձայն, Զօր. Մարկոս պայման դրած է որ օտար զօրքը հեռանայ, օտար միջամտութիւնը դադրի եւն.:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ մէջ զինուորութեան շրջանը 18 ամիսէն բարձրացաւ երկու տարուան, համաձայն նոր օրէնքի մը: Հաշտութեան դաշնագրով, Ռումանիոյ զօրքին թիւը պիտի ըլլայ 130.000, ոստիկաններով եւ սահմանապահ զօրախումբերով :

Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ՈՒՏԵՆՔ.— Յունիսին 100 կրամ կարագ պիտի բաժնուի GA կտրօնով, 100 կրամ պանիր՝ FA կտրօնով: Հացի բաժ.250կրամ յունիս 1էն սկսեալ:— Պարենաւորման նախարարութիւնը կը յուսայ 300 կրամի բարձրացնել հացը յուլիսին, իսկ 350 կրամի օգոստոսին: Գինին ալ առատ պիտի ըլլայ այս տարի :

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԱՑՈՒՅՑ ԱՍՏՂԱՀՈՒՆՔԻ ՄԱՀՎԱՆ

(ՎԱՎԵՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա

Ամառ էր։ Ես ու Ալիսը նստած էինք մեր տան առջև, ծառի տակ, ու ինչ-որ բան էինք ուտում։ Ալիսը ինձ ասում էր, թե ինչ-որ բան պատահել է, ես էլ ասում էի, թե ոչինչ չի պատահել։ Ալիսը

Գիտական տեսութիւն

ԱՐԵԱՆ ԱՆՕԹՆԵՐԸ.— Կը ներկայացնեն այլազան երեւոյթներ, տարբեր մեծութիւններ եւ տարբերական հիւսուածներ խողովակներուն ներքնակազմը: Այդ խողովակները իրենց կատարած որոշ պաշտօններուն համաձայն տարբեր ձեւեր եւ անուններ կ'առնեն, այսպէս՝ շնչերակներ, հերափողիկներ եւ երակներ: Անօթներու անսահման ցանց մը կուգայ մեծազանգուած թաւշնչերակէն (aorte) մինչեւ մանրադիտակային հերափողիկները, որոնց թանձրութիւնը մազի մը մէկ հինգերորդ մասին կը հաւասարի: Ուղեղին եւ թոքերուն մէջ գտնուած հերափողիկները այնքան նուրբ են, որ արեան գնդիկ մը մեծ դժուարութեամբ կ'անցնի անոնց մէջէն: Եթէ կարելի ըլլար այդ նրբին խողովակները յաջորդաբար իրարու քով ծայրը ծայրին դնել, 2500 քիլոմեթր երկայնութիւն ունեցող ջրանցք մը պիտի կազմէին: Այդ մազաթել խողովակները, որոնք արեան անօթներուն կարեւոր մասը կը կազմեն, արիւնը կը տանին մարմինի հիւսուածներուն ամենայետին անկիւններուն մէջ:

Արեան շրջաբերութեան գործողութիւնը կանոնաւորուած չէ միայն սրտի ջրհանային հարուածներով, իրաւ է թէ սիրտը իր զօրեղ կծկումներով ալ ինքնայնպիսի արագութեամբ յառաջ կը մղէ շնչերակներուն մէջ, որ մէկուկէս վայրկեանը կը բաւէ որպէսզի արեան կարմիր գնդիկ մը կատարէ իր ամբողջական շրջանը, այսինքն մեկնի սրտէն, մեծ շրջանառութեան շրջանը ընէ, նորէն անցնի սրտէն, իր շրջանը կատարէ թոքերուն մէջ ու յետոյ վերադառնայ իր մեկնակէտը: Սակայն այդ ջրարաշխական ուժը, ինքնին ուժգին, զարմանալի նրբութեամբ մը կանոնաւորուած է բնութեան ջղային մասնաւոր կեդրոններու գործողութեամբ, որուն հետեւանքով արեան անօթներուն մէջ գտնուած մկանները կը կծկուին կամ կը թուլնան:

Սիրտը, որ արեան շրջաբերութեան կեդրոնն է, օժտուած է չափազանց տոկուն մկաններով, որոնք գիշեր ու ցերեկ անընդհատ կը գործեն եւ արիւնը կը մղեն արեան անօթներուն մէջ: Սիրտը իբր օդամուխ ջրհան մեծ ուժ կը սպառէ իր պաշտօնին բերումով, եւ այդ պատճառաւ ուրիշ գործարաններէն աւելի ենթակայ է յոգնութեան, ինչ որ զգալի է յառաջացած տարիքի մէջ:

ԱՐՑՈՒՆՔԸ յստակ, անգոյն ալքալական հեղուկ մը, որուն տեսակարար ծանրութիւնը կը հաւասարի ջուրին տեսակարար ծանրութեան: Որպէսզի արեւուն լուսեղէն ճառագայթները աչքին մէջ թափանցեն, պէտք է որ աչքը միշտ ներկայացնէ ողորկ ու փայլուն մակերես մը եւ ծածկուած ըլլայ թափանցիկ հեղուկի նուրբ խաւով մը, միւս կողմէ՝ աչքին գունդը շարունակ շփումներ կը կրէ, որոնք կոպերուն եռեւէ իր շարժումներէն յառաջ կուգան, ինչ որ անհրաժեշտ կը դարձնէ իւղոտ հեղուկի մը ներկայութիւնը:

Աչքին լաւ գործունէութեան համար անհրաժեշտ հեղուկին քանակութիւնը բաւական շատ ըլլալով, բնութիւնը այդ հեղուկին համար մասնաւոր գործարան մը տրամադրած է, արտասուական գեղձը, որ պզտիկ կաղինի մը խոշորութիւնը ունի եւ զետեղուած ըլլալով ակնախոռոչին մէջ աչքի գունդին վերնամասին վրայ, կը կատարէ այդ պաշտօնը: Ուրեմն արցունքները բաւական առատօրէն կ'արտադրուին, որպէսզի աչքին տեսանելի մասը միշտ անով թրջուի: Սակայն եթէ այդ արցունքները յաճախակի չվերանորոգուէին, պիտի թանձրանային, պիտի ապականուէին եւ պիտի ստանային գրգռիչ յատկութիւն մը:

Հետեւաբար, պէտք է որ այդ հեղուկը իր պաշտօնը կատարելէ վերջ, մեկնի եւ իր տեղը տայ նոր հեղուկի մը: Եթէ բնութիւնը ատոր ճարը չտեսնէր, մեր երեսը շարունակ պիտի ողողուէր անպէտ արցունքներով: Սակայն երբ ուշադրութեամբ քննենք քիթին մօտ կոպերուն եզերքի մասը, հոն պիտի տեսնենք սեւ կէտ մը, որ նեղ խողովակի մը մուտքը կը կազմէ եւ հաղորդակցութեան մէջ է քիթի խոռոչին ներքնամասին հետ: Այդ պզտիկ խողովակին միջոցաւ հին արցունքները դուրս կ'ելլեն աչքէն եւ կ'երթան քթափողին մէջ, որուն խոնաւութիւնը վառ կը պահեն, ինչ որ անհրաժեշտ է հոտառութեան գործարանին լաւ պաշտօնավարութեան համար:

Այս երեք պաշտօններէն զատ արցունքները քիթի ծակերուն միջոցաւ մեր ներշնչած օդը խոնաւցնելու յատկութիւնը ունին, այնպէս որ դուրսի շատ տաք օդը կրնայ ի հարկին թափանցել խռչափողին եւ թոքային ցնցուղներուն մէջ, առանց գրգռելու զանոնք:

Արդ, եթէ գրգռիչ պատճառ մը, յուզումի, խոշոր ցաւի կամ վիշտի մը պատճառաւ արտասուական գեղձը սաստկութեամբ գործէ, արցունքները այնքան կը շատնան որ ռնգային խողովակը չի բաւեր զանոնք իր մէջէն հոսեցնելու համար:

Այն ատեն արցունքները կը թափին այտերուն վրայ եւ այդ ձեւով կուլանք. միեւնոյն ատեն կը ստիպուինք խնչել, ինչ որ ապացոյց մըն է թէ նոյն պահուն մեծ քանակութեամբ հեղուկ կը հոսի քիթին մէջ:

Այն խողովակը որուն միջոցաւ արցունքները կը հոսին քիթին մէջ, կրնայ զանազան պատճառներով գոցուիլ, այն ատեն արցունքները կը ստիպուին հոսիլ այտերուն վրայ, ատոր «արցունքոտում» կ'ըսեն:

Կոպերը եւ թարթիչները տեսակ մը վարագոյրներ են որոնք աչքը կը պաշտպանեն օդին մէջ գտնուած փոշիի հատիկներուն ինչպէս նաեւ լոյսին չափազանցութեան դէմ, միւս կողմէ անոնց մասնաւոր պաշտօնն է արցունքները տարածել աչքի մակերեսին վրայ, արգիլելու համար անոր չորացումը:

Ինչպէս կը տեսնուի, բնութիւնը մարդկային մարմինին ամենանուրբ ու կնճռոտ մեքենականութեան ամենայետին մանրամասնութիւնները հրաշալիօրէն յօրինած ու կանոնաւորած է:

Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

ման տարաւ անժամանակ. այն էլ ո՞ւր. ա՛, Թիէի (Փարիզ) գերեզմանատանը, ուր ամէն 5 տարին մէկ, եթէ նոր վճարումներ չկատարուին, մեռելի վերջին մասունքները անգթօրէն հանւում եւ մի անծանօթ հասարակաց հողակոյտի տակ ծածկւում են՝ ընդմիշտ մոռացութեան դատապարտուած:

Բայց դուր է օտար հողի անսրտութի՞ւնը. մեր անմահ Օհանը չի պարփակւում Ֆրանսայի անսիրտ հողաշերտի տակ. «Ինքնահաւան ամփոփումներն աւելորդ են.. — ես անեզր եմ, անպարագիծ... Աւելի շատ, աւելի մեծ, աւելի հին քան պատմութիւն ...

« Օ, ինձ համար, ինքնաթարգման օրինակներ չըկան երբեք... — Տարեցն եմ ես երկրի բոլոր տարեցներուն... Ես յղի եմ... Ես դեռ կ'երկնեմ, դեռ չեմ ծնած՝ իմ երկրի պէս, իմ երկրի պէս» ..

«Ալիք» ՎԱՀԷ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (15)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Ը.

Բագրատունեաց տոհմը, որ հանդէս եկաւ պարթեւներու օրով եւ թագադիր ասպետութեան պաշտօնն ունէր, քիչ քիչ կոչուեցաւ առաջնակարգ դեր մը կատարելու Հայոց մէջ:

Բագրատունիներու մէջէն դուրս եկան քաջ եւ իմաստուն զօրավարներ, որոնք փառաւորեցին իրենց տոհմին անունը: Իսկ 9րդ դարու վերջերը արդէն յաջողեցան թագաւորի տիտղոսը ստանալ (885 Թ.): Անմիջապէս որ Բագրատունիք ձեռք բերին թագաւորութիւնը, միւս նախարարներն ալ, մեծ թէ փոքր, սկսան գլուխ բարձրացնել եւ անկախութեան ձգտիլ:

Արծրունիք առաջին եղան որ Գագիկ Արծրունիի ջանքերով Վասպուրականի մէջ կազմեցին անկախ տէրութիւն (908 Թ.): Այս թուականէն վաթսուն տարի վերջ քայքայուեցաւ նաեւ Բագրատունեաց պետութիւնը, որ կը գտնուէր Արարատեան երկրին մէջ, եւ Վանանդի մէջ կազմեցին առանձին թագաւորութիւն Կարս մայրաքաղաքով:

Այդ միջոցներուն քայքայուեցաւ նաեւ Վասպուրականի տէրութիւնը, կազմելով Ռշտունեաց եւ Անձեւացեաց անկախ իշխանութիւնները. ապա հետզհետէ Սիւնեաց, Բագրատունեաց, Կիւրիկեան թագաւորութիւնները՝ Լոռիի մէջ եւ բազմաթիւ մանր մունր իշխանութիւններ, որոնցմէ ամէն մէկը կ'ուզէր անկախ ըլլալ եւ առանձին թագաւորութիւն կազմել:

Անմիաբանութեան եւ խռովութեան ոգին կը տիրապետէր Հայերուն մէջ: Յոյները եւ Արաբները ցանած էին արդէն որոմը, որ առատ հունձք կուտար: Բոլոր նախարարները, նախարարական տուները ոգոգայթներ կը լարէին իրարու դէմ:

Բագրատունեաց առաջին թագաւորը եղաւ Աշոտ Ա., որուն մահուընէն ետք թագաւորական գահը բարձրացաւ Սմբատ: Երեք որդի ունէր ան, — Աշոտ, Մուշեղ եւ Աբաս: Իր գլխաւոր ջանքը եղաւ միացնել իրարու հետ բոլոր մանր իշխանութիւնները. բայց յաջողութիւն չգտաւ իր այդ նպատակը, որովհետեւ չարանենգ Եուսուֆը, կասկածելով անոր հաւատարմութեան վրայ եւ վախնալով անոր ուժեղացումէն, հետամուտ եղաւ բռնելու զայն, բայց հանդիպեցաւ Սմբատի եւ իր որդիներու դիմադրութեան:

Աշոտ եւ Մուշեղ, երկու եղբայրները, Նիգ գաւառին մէջ ճակատամարտներ մղեցին Եուսուֆի բանակին դէմ, բայց յաղթուեցան. Մուշեղ գերի ինկաւ եւ, տարուելով Դուին, մահացու դեղով սպաննուեցաւ եւ ապա թաղուեցաւ Բագարանի մէջ:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՅՎԱԶԵԱՆՑ

ՄԱՅԻՍ 28Ի ՀԱՆԴԷՍԸ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Ազատագրութենէն ի վեր առաջին անգամն է որ կը տօնենք Հայաստանի անկախութեան տարեդարձը:

Կալմանի սրահը այսքան հայ բազմութիւն չէր տեսած երբեւիցէ, մինչեւ դուռը լեցուած էր հանդիսականներով:

« Արարատ » երգչախումբը ճիշդ ժամը չորսին բացաւ հանդէսը, «Մարսէյեզ»ով եւ «Բամ փորոտան»ով, խլելով բուռն ծափեր:

Նախագահ ընկեր Խ. Մկրտիչեան համառօտ, պատմականը ըրաւ այն կացութեան, որուն մէջ կ'ապրէր հայ ժողովուրդը, դարեր շարունակ, նախքան ազատագրական շարժումը:

Թուեց այն բոլոր մարտնչումները ու պայքարները որոնք եկան հանդեցան, պատմական մեծ թուականին 28 Մայիս 1918ին, երբ Հայաստան ունեցաւ իր անկախ պետականութիւնը: Խօսքը վերջացնելէ առաջ, ի յարգանս բոլոր հերոսներու ու մանաւանդ նորաթաղ մեծ կերտողին՝ Ա. Ահարոնեանի յիշատակին, հրաւիրեց ոտքի կանգնիլ մէկ վայրկեան:

Ա. բանախօսն էր երիտասարդ ընկեր Ժ. Դաստակեան, որ նախ հայերէն, յետոյ ֆրանսերէն լեզուով ներկայացուց այն բոլոր դէպքերը, որոնց շնորհիւ հայ յեղափոխական եւ ընկերվարական կազմակերպութիւն մը նոր դարաշրջան մը բացաւ մեր նորագոյն պատմութեան մէջ, իր հետ ունենալով բովանդակ հայ ժողովուրդի միահամուռ կամքն ու աջակցութիւնը: Ինքնատիպ է ու եզակի մեր պայքարը բովանդակ աշխարհի պատմութեան մէջ, նկատի առնելով այդ պայքարին բացառիկ պարագաներն ու պայմանները:

Ան երբեք, ոչ ոքէ չստացաւ նիւթական, բարոյական կամ զինական օգնութիւն, ոչ քաջալերանք, ոչ օժանդակութիւն: Միմիայն, կռթնելով իր սեփական ուժին, ամբողջ հայութեան հարազատ ու անձնուրաց քաջերու սրբազան արիւնէն ստեղծեց իր ազատ ու անկախ հայրենիքը »:

Երկրորդ խօսողը եղաւ ընկերվարական քաղաքապետը եւ մեր բարեկամը P. Mazurier, որ անգամ մը եւս ծանրացաւ միջազգային ընկերվարութեան հետապնդած ու ձեռք առած միջոցներուն ու համերաշխ գործակցութեան վրայ: Կոչ ըրաւ որպէսզի բոլոր ընկերարութեան յարող անդամները, առանց ազգի ու ցեղի խտրութեան ուժ տան ու օժանդակեն անոր պաշտպանած նպատակներուն իրականացման:

Վերջին խօսողը ընկեր Ս. Թորոսեանն էր որ յստակ կերպով պատկերացուց, բոլոր դէպքերն, հանգրուան առ հանգրուան, մեր մարտնչումներն ու ձեռք բերած յաղթական յաջողութիւնները, բռնակալութիւններուն դէմ մղուած պայքարներու ընթացքին:

Ընկեր Թորոսեան եկաւ հասաւ մեծ օրուան, այս անհերքելի, անվիճելի փաստօնին:

Մէջ ընդ մէջ Օր. Ա. Քէօսէեանի երգը, Օր. Մ. Մարտիրոսեանի ջութակը, պատանի Վ. Տարագճեանի երգը, նոյնպէս Օր. Մ. Մկրտիչեանի եւ ընկեր Կ. Օսմանճեանի արտասանութիւնները հանդէսը հաճելի կերպով համեմեցին:

Գեղեցիկ յայտնութիւն մը եղաւ, մեր տարաբախտ ընկեր Գ. Կառավարենցի աղջիկը, Օր. Մ. Կառավարենց որ իր հմայիչ ձայնով հանդիսականներուն պատճառեց գեղարուեստական վայելք մը եւ խլեց բուռն ծափեր:

Գեղարուեստական բաժնէն վերջ, սկսան պարերը, հասարակութիւնը խանդավառուած, ազգային ու յեղափոխական երգերով թնդացուց սրահը: Խրախճանքը տեւեց մինչեւ ուշ ատեն նոյն ոգեւորութեամբ:— Խբաճ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԴԷՊԻ ԵՐԿԻՐ գրեց Զ. Որբունի: Տպ. Imp. Araxes. 46 rue Richer, Paris (9): Գին Ֆրանսա 200 ֆրանք, արտասահման 250 ֆրանք:

ԱՐԱՄ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, գրեց Փրոֆ. Թ. Պետրոսեան, տպարան «Մաշտոց», 1948, Շթութկարտ:

ԶԱՐԹՕՆՔ, երկշաբաթեայ գրական հանդէս, թիւ 15: Տպ. «Մաշտոց», Շտուտկարտ, 1948:

ԳԵՐԱԳՈՑՆ ԱՏԵԱՆԸ առջի օր սկսաւ դատել Զօր. Տէլմոթը, երբեւ մեղադիր Վիշիի կառավարութեան: Այս դատավարութենէն առաջ, ատեանը ի բացակայութեան տասը տարի բանտարկութեան եւ ցկեանս իրաւազրկութեան դատապարտեց Վիշիի ծովային նախարարը, Ծովակալ Պլէհօ, որ ամբաստանուած էր թէ կրեւրգական դերք բռնած է Թուլոնի նաւահրամանին խորտակման առեն, բաղմաթիւ նաւեր յանձնած է Գերմանիոյն եւայլն:

ՆԱՅՄԱՑԻ Արաբներու ցուցմունքին վրայ, Հրեաները խուզարկութիւններ կատարելով, մեծ քանակութեամբ զէնք եւ ռազմանիւթ գտան Ֆըրանսացի մայրապետներու դպրոցին պարտէզին մէջ: Մայրապետները պատասխանեցին թէ որ եւ է լուր չունին եւ խնդրեցին շարունակել խուզարկութիւնները:

ԻՏԱԼԻՈՑ վարչապետը իր դահլիճը ներկայացնելով խորհրդարանին, յայտարարեց թէ իրենց քաղաքականութեան չնորհիւ, Դաշնակիցները առաջարկած են Իտալիոյ վերադարձնել Թրի՛սթէն: Մարշըլի ծրագրին համաձայն, 703 միլիոն տոլարի օգնութիւն մը պիտի ըլլայ Իտալիոյ: Բանակցութիւններ կը կատարուին Ֆրանսայի հետ, 250 հազար հողագործներ դրկելու համար: Համայնավարները ահագին ժխոր բարձրացուցին, քանի մը անգամ ընդհատելով վարչապետին ճառը:

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ պիտի դայ մօտերս ամերիկեան նաւահրամին մը, որ կը բաղկանայ 12 մարտանաւերէ: Ծովային հետեւակազօրք ալ պիտի դրկուի այս նաւահրամինին հետ, խնչպէս հաղորդեց ծովային նախարարութիւնը:

ՌՈՒԻԲի ճարտարապետական չրջանին մէջազդային վարչութիւնը պիտի բաղկանայ 15 անդամներէ: Անդլիա եւ Մ. Նահանգները մեծամասնութիւն կը կազմեն, ունենալով ութ ձայն:

ԹՐԻԷՍԹԷն Իտալիոյ յանձնելու համար եղած տորդ ծանուցագիրը մը ուղղեց Ֆրանսա, համաձորհուրդ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն հետ, իմանալու համար Ի. Մ խութեան տեսակէտը:

« ՄԱԹԷՆ »ի դասը սկսաւ պատժական ատեանի մը առջեւ: Խնչպէս կը յիշուի, «Մաթէն» առաջին թերթն էր որ հրատարակուեցաւ գերմանական բանակին ժամանումէն քանի մը օր վերջը, 1940 Յունիս 17ին: Իր տնօրէններէն մէկը մեռած է, միւսը՝ կի Պուսօ-Վարելլա, ցկեանս թիապարտութեան դատապարտուած:

ՊԵՐԼինի Մէջ առաջին կարագը պիտի բաժնուի մօտերս, խնչպէս հաղորդուեցաւ գերմանական առնտիրուհիներուն որոնք անկէ զրկուած էին պատերազմի դադարումէն ի վեր:

ԱՊՐԻՒՏԻ ՍՂՈՒԹԵԱՆ Դէմ մխացեալ ճակատով պայքարելու որոշում տուին Ի. Մ. Ա. Միութեան ուժը եւ քրիստոնեայ աշխատաւորներու դաշնակցութիւնը: Պայքարը պիտի չարունակուի մինչեւ Յունիս 13: Այս առթիւ աշխատանքը պիտի դադրի զանազան ճակատներու վրայ, ճնշում բանեցնելու եւ դիները իջեցնելու համար: Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը, որ համայնավարներու դեկավարութեան ենթակայ է, իր կարդին կոչ մը ուղղեց, ուժ տալու համար իր քաղաքականութեան:

ԱՐԻՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ քաղաքական կարգադրութեան մասին սկզբունքով համաձայնութիւն դոյացաւ Անդլիոյ, Ֆրանսայի, Մ. Նահանգներուն եւ ընկերակից երեք պետութեանց միջեւ: Մանրամասնութիւնները պիտի հաղորդուին պաշտօնական դեկոյցով մը:

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՅԱՅԲԵԼԵԱՆ

Մեռաւ անհիկիտոյ թոխիկոս Տ. Տ. Գարեգին ա.ի ծննդեան 80 ամեակին եւ գրական եւ գիտական գործունեութեան 50 ամեակի

5 Յունիս 1948, երեկոյեան ժամը 8.30ին
ՍՈՐՊՈՆի ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆին ՄԷՋ

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախագահ եւ երեսփոխան ԼՈՒԻ ՄԱՐԼԻՆի եւ նախագահութեամբ՝ Հայրապետական պատուիրակ ԱՐՏԱԻԱԶԴ ԱՐՔ.ի:

Խօսք պիտի առնեն՝ ԱՐՏԱԻԱԶԴ Աբգ. Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ՋՈՊԱՆԵԱՆ եւ ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ:

Կը մասնակցի՝ Օր. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (երգ), ՏԻԿԻՆ ՆԻՎԼԻՒ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (դաշնակ՝ Ա. Մրջանակ Փարիզի երաժշտանոցէն), Պ. ԿԻՐԱԿ ՍԱԳԱԶԼԵԱՆ (երգ), Պ. ՖԻԼԻՊ ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ (ջութակ), Պ. Ա. ԴՄԲԼԵԹԵԱՆ, Օր. Ա. ԱԻՃԵԱՆ (արտասանութիւն), խնչպէս նաեւ ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԳՈՑԵԱՆի:

ՄԱՑԻՍ 28

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ 5 Յունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:

Կը նախագահէ Պ. ԱՐԱՄ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: «Սիրէ Զազօ» կը ներկայացնէ ողբացեալ ընկերը Ա. Ահարոնեանի Փարիզի ամբողջ թաղումը եւ Զօր. Անդրանիկի յուշարձանը, եւն.: Մուտքը ազատ է:

Հանդէսէն վերջ ընկերա–համակրական խըն–ջոյք:

●

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷնի ՄԷՋ. — նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Ս. Էթիէնի «Անտոք» ենթակոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ Սանուհիներու միութեան, այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս Րէփրեզանթներու սրահը 16 rue J. B. David:

Կը նախագահէ ընկերը Ն. ԱՅՏԱՊԻՐԵԱՆ

Կը խօսին ընկերները Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԻ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Առաջին անգամ ըլլալով Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած է յայտնի թաւխտ ԳԱՐԵԳԻՆ, ընկերակցութեամբ ԲԵՆՕի (տաբ ու սրինգ), հայկական եւ կովկասեան պարեր, նուագ, սանուհիները հըրապարակ պիտի գան հայկական բոլորովին նոր եւ ընտիր պարերով: Առատ կերուխում: Ընտիր աղանդերներով: Մուտքը ազատ է

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ Յունիս 6ին, «Մաքրէ Քէօր»ի սրահին մէջ ժամը 3ին:

Կը նախագահէ ընկեր ՍԻՍԼԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷԵԱՆ:

Ներկայ կ'ըլլան նաեւ ընկերներ Ս. ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ եւ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

Մասնաւոր խնամքով պատրաստուած գեղարուեստական ճոխ բաժին:

×

ԱՎԻՆԵՈՆի ՄԷՋ.— Դաշտապնացութիւն Փոնթէի հանրածանօթ դաշտը:

Կազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբին կողմէ: Տեղի կ'ունենայ Յունիս 6ին, կիրակի ամբողջ օրը: Սիրով կը հրաւիրուի ընտանեաց եւ ընկերներ: Միասին առնել՝ ճաշ եւ ըմպելիք:

Պիտի խօսի ընկեր ՍՏԵՓԱՆ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

★

ԻՍԻԻ ՄԷՋ.— Յառաջիկայ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Խրիմեան սրահի մէջ:

Կը նախագահէ ընկեր Ս. ԳԱՆՏԻԼԵԱՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի, Կազոյա Խաչի եւ Հայ Արենուշներու Միութեան:

Գեղարուեստական բաժին կը մասնակցի Նոր Սերունդի երգչախումբը ղեկավարութեամբ ընկ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի: Կ'երգէ՝ Օր. Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ, Կ'արտասանեն ընկերներ Կ. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ, ԱՐԻՍ ԳԱՐԱԵԱՆ եւ Բ. ՀԱՊԷՇԵԱՆ:

Հ. ԵԱՓՈՒՃԵԱՆ եւ օր. ՄԱՐԳՐԻՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ:

Հանդէսէն վերջ տեղի կ'ունենայ խնջոյք: Կը նուագէ Պ. Շ. ՊԱԼԵԱՆի նուագախումբը:

Մուտքը ազատ է:

★

ՊՈՄՈՆի ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. Պոմոնի Զաւարեան ենթակոմիտէն հովանաւորութեամբ Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի սարքած է ընկերակցական խնջոյք - երեկոյթ մը Հայաստանի Հանրապետութեան 30րդ տարելիցին առթիւ: Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կը նախագահէ ընկեր Ե. ԹԼԵԼԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ, ՏԻԳ. ԹԱԴԵՈՍԵԱՆ եւ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՈԼԱՏԵԱՆ:

Ճոխ պուֆէ եւ զանազան աւակնկալներ: Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական եւ հայկական պարեր:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆի ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ
33ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՎԻԷՆի ՄԷՋ

Այս Շաբաթ օր ժամը 20.30ին, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Հ. Օհանջանեան ակումբին մէջ:

Կը նախագահէ Տէսինէն Պ. Վ. ՀԻՒՍԵԱՆ

Կը խօսի Փարիզէն Պ. Ս. ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ

Իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն տեղւոյս երիտասարդութիւնը, բեմադրելու Պ. Ղ. Մելոյեանի «Վասպուրականի հերոսամարտից» 3 տեսարանները: Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Կը խնդրուի Տէսինի, Լիոնի, Վալանսի եւ մօտիկ շրջանի հայրենակիցներէն որ յարգեն այս յիշատակի օրը իրենց ներկայութեամբ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏԵՐ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ — Հ. Ց. Դ. Արծիւ կոմիտէին ժողովը՝ այս ուրբաթ ժամը 8.30ին, Ծանօթ հաւաքատեղին:

ԻՍԻԻ Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Խրիմեան սրահին մէջ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին Ա. Ահարոնեան խումբին դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 8.30ին, Société Savantesի մէջ: Դասախօս Պ. ՉՕՊԱՆԵԱՆ, նիւթ՝ « Հայ միջնադարեան բանաստեղծութիւնը, Քուչակեան տաղաչարք»: Հայերէն դասը կը սկսի ժամը 8ին:

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի չրջանի ներկայացուցչական ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 7ին Palais de la Chopeի մէջ, Bld. Garibaldi, Terminus, No. 18:

Կը խնդրուի ամէն խումբէ խիստ ճշդապահ ընկալ: Ներկայանալ լիազօրագիրով:

ՐՕՄԱՆ. Ֆ.Կ.ԽԱԶԻ ՕՐՈՒԱՑ ԱՌԹԻՒ Յունիս 12, չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին պիտի ներկայացուի տեղւոյս կարող ուժերու մասնակցութեամբ զուարթ թատերախաղ մը: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՑ ԽԱԶԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԿԱՊՈՑՑ ԽԱԶԻ ՕՐԸ

Կիրակի 6 Յունիսին, ժամը 3էն վեց ետքը, Salle des Fêtesի մէջ rue de la Libération:

Գեղարուեստական զեղցիկ բաժինով:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ա. Ահարոնեան» խումբին բոլոր ընկերները յատակցութիւն կը յայտնեն ընկեր Վարդգէս Պարոնվարդեանի իր սիրեցեալ մօր ՏԻԿԻՆ ԵՒՓԻՄԷ ԼԱՓԱՃԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՍԱՐՍԷՑԼԻ ՕՓԵՐԱՑԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի 6 Յունիս, կէսօրէ վերջ ժամը 15.30ին (Յունուարու բացում ժամը 15ին)

ԵՐԳԱՏՈՆ ՕՆՆԻԿ ՊԼՊՊԼԵԱՆի գործերուն

Առաջնորդութեամբ հեղինակին: Կը մասնակցին Օբերայի նուագախումբը, ԱՄԵՆԻԱ երգչախումբը եւ ՎԵՐՈՆԻԿ ՃԻՆՃԵԱՆ, Grand Prix de la Ville de Marseille: Ճայտագրին մէջ՝ Հայկական Համաուագը, Քօնչէրթօն, Պատարագը եւ Լուսաւորչի համաուագը:

Տիւներ՝ 75էն 300 Ֆրանք: Տոմսերու համար դիմել Տիկին Հ. Հ. Զաքիկեան, Պօտն, Պ. Պ. Ա. Զրքաչեան, 21 rue Duverger, Սուրէն Ֆէսճեանի, 2 rue Louis Astouin, Լեւոն Եավրուեանի, 23 rue Sénac, Ց. Մալաքեանի, 3 Bld. Théodore Thurner, Վ. Սաֆթճեանի, 23 Cours Lieutaud, Ե. Արմէն, 39 rue St. Savournin, Ն. Քէօմճհաճլեանի, 8 rue Haxo, Կ. Փոլատեանի 11 rue Flégier, Արմենիա երգչախումբի անդամներուն եւ երգասոնին օրը Օպերայի կիշէն:

ԱՍԱՏՈՒՐ ԴԵՂԼԵԱՆ կը վիճտէ Բալուի Սագրաթ գիւղէն Պօղոս Դեղլեանը որ 1941ին ռուսական բանակին մէջ զինուոր էր: Կը խնդրուի ճամբորդներու մէջ գտնուող իր հայրենակիցներէն տեղեկացնել Ա. Դեղլեանի 150 rue Lafayette, Vienne (Isère):

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէի (Ս. Անթուան), այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Դամփանները Ռոշիէ լէ Փէն որ Պաստիտ, Պ. Նամարեանի օգաստն եւ Ծառախիտ պարտէզին մէջ, ՍԻՆԹ ԱՆԹուան:

Կը նախագահէ ընկեր Ս. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Ց. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Պիտի ներկայացուի քրքջալիր զաւեշտ մը դեկավարութեամբ ընկեր ԱՇՈՏ ՑԱԿՈՒԲԵԱՆ: Հնդկական տեսարան մը Արենուշներու «Արաքս» խումբի կողմէ, հայկական պարեր ՍԻՆԹ ԱՆԹուանի սանուհիներու կողմէ: Բացումը պիտի կատարուի Սինթ Անի երգչախումբով դեկավարութեամբ Պ. Համբարձումեանի:

Դաշտը բաց է առտուընէ մինչեւ իրիկուն, փափաքողները կրնան գալ կանուխէն իրենց ճաշերով: Ճոխ պուֆէ դիւրամատչելի գիներով հայկական աղանդերներով:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 4 JUIN 1948 Ուրբաթ 4 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5358-Նոր շրջան թիւ 967 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գին 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ո՞ՒՐ Կ'ՈՒԶԵՆ ՅԱՆԳԻԼ

Հարկադրուած ենք այս հարցումը ուղղել հրապարակաւ, ակնարկ մը նետելով այսպէս կոչուած «յառաջդիմական» մամուլին սանձակոտոր խուժանավարութեան վրայ :

Ընենք, անմիջապէս որ պատահաբար միայն կը տեսնենք հակադաշնակցական խաչակրութեան նուիրուած թերթերը: Եւ ոչ բոլորը :

Բայց, կը բաւէ ձեռք առնել այս կամ այն հրատարակութիւնը, գաղափար մը կազմելու համար մնացեալի մասին :

Եւ այս՝ աւելի քան երեք տարիէ ի վեր: Տարին տասներկու ամիս: Առաւօտ իրիկուն :

Արդ, ո՞ւր կ'ուզեն յանգիլ, կորսնցնելով ամէն չափ ու սահման: Ի՞նչ կ'ուզեն շահիլ, անճոռնի կանչեր արձակելով: Սուտեր թխելով: Արիւն պղտորելով :

Ի՞նչ կրցան շահիլ մինչեւ այսօր :

Սրտառո՛ւչ իրարանցում Երեւանէն Արտասահման: Պաշտօնական անթելէն մինչեւ յետին քուրջի կտորը, Միեւնոյն մարտակոչը հնչեցնելու համար,— մա՛հ Դաշնակցութեան :

Իրենց չար բախտէն, ոչ միայն մազ չի շարժիր Դաշնակցութեան գլխուն վրայ, այլ իրենց չոր գլուխներուն մազերն են որ կը թափին :

Այս պարոնները կը մոռնան որ, ինքնապաշտպանութեան բնազդը տեսակ մը մոլեռանդութեան կը մղէ մեր կազմակերպութիւնը: Մանաւանդ այս երիտասարդները այլեւս չեն ուզեր լսել, եթէ նոյնիսկ արդար, անկեղծ դիտողութեան մը առջեւ դտնուին :

Դաշնակցութիւնը պարզապէս կ'արդահատի, երբ Երեւանը շարժման մէջ կը դնէ արտասահմանէն Հայաստան ապաստանած բացասական տիպարներ: Երբ «դեպուտատ» կ'անուանէ զանոնք եւ կը տեղաւորէ անթելին առջեւ, դայլի աւետարան կարդալու համար: Երբ զանազան քսութիւններ կրկնել կուտայ ջրադլուխ թութակներու :

Այս բոլոր մարդանքները կը ծառայեն միայն մէկ բանի,— ուրախացնել թշնամին, որ չարախինդ քրքիջներ կ'արձակէ :

Արդարեւ, եթէ ինք փորձէր այսքան թոյն սերմանել եւ այնքան խոր ճեղքեր բանալ մեր տարագիր բազմութեաց սրտին վրայ, դժուար թէ յաջողէր:

Եւ այս բոլորը՝ ճիշդ այն պահուն երբ աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է ներքին խաղաղութիւնը:

Եթէ մարդիկ վստահ ըլլային իրենց բարոյական ուժին եւ հեղինակութեան վրայ, չատոնց իրենց նպատակին հասած կ'ըլլային :

Մինչդեռ, ճիշդ հակառակն է որ կը տեսնենք,— աւելի քան ծաւալուն եւ առողջ Դաշնակցութիւն մը՝ իրենց դիմացը: Ուժ մը բարոյական, մտաւոր եւ քաղաքական, միշտ պատրաստ ծառայելու տարագիր բազմութեանց եւ հայրենիքին :

Տարրական տրամաբանութիւնը եւ իրական հայրենասիրութիւնը պիտի թելադրէին կարճ կապել ամբոխավարական պայքարը, այնքան դառն փորձերէ վերջ :

Դժբախտաբար այդ գիտակցութեան հասած չեն օրուան հերոսները, մանաւանդ անոնց հովանաւորները: Եւ մթնոլորտը հետզհետէ կը թանձրանայ, երկու հակամարտ բանակներու վերածելով Հայկական Արտասահմանը :

Արդ, ո՞ւր կ'ուզեն յանգիլ, քանի որ այնքան կատաղօրէն մղուած պայքարը իր նպատակին չի հասնիր: Ինչպէս չէ հասած 58 տարիէ ի վեր :

Ամէնէն ոխերիմ թշնամիներն ալ յաճախ ծրագիր կը փոխեն ռազմադաշտին վրայ, երբ գործողութիւն մը կը վրիպի:

Դաշնակցութեան գոյնզգոյն հակառակորդները ամէն խաղ ու հնարք փորձեցին: Ուզեցին մուր քսել եւ մուրը իրենց ճակտին փակաւ: Թակարդներ լարեցին եւ իրե՛նք էին որ գլորեցան անոր մէջ: Մինչեւ անգամ սպառնալիքներ տեղացին, բայց տերեւ չշարժեցաւ :

Մենք այնքան միամիտ չենք որ հաւատանք թէ կրնան նահանջ մը փորձել կամ դարձի գալ:

Բայց, ի վերջոյ ո՞ւր կ'ուզեն յանգիլ, այս օտար ափերուն վրայ, գռեհկութեան, խելագարութեան հասցնելով կուսակցական պայքարը :

Շ.

Դահլիճը պիտի կրնա՞յ դիմանալ

Շումանի դահլիճը նոր դժուարութեանց մատնուած է, իբրեւ հետեւանք 150.000 պետական պաշտօնեաներու արձակման ծրագրին եւ կրօնական դպրոցներու համար նախատեսուած նպաստին: Ուրիշ պատճառ մըն ալ այն է որ պառակտումը հետզհետէ կը խորանայ երկու գլխաւոր կուսակցութեանց, ընկերվարականներուն եւ ժողովրդականներուն միջեւ: Չորեքշաբթի օր, Ազգ. ժողովի չորս յանձնաժողովներուն մէջ, ժողովրդականները քուէարկեցին ընկերվարականներուն դէմ: Լէոն Պլում, որ միշտ կուսակից է միջին ճամբաներու, առջի օրուան խմբագրականով կ'ազդարարէր թէ ընկերվարականները չեն կրնար տեղի տալ կրօնական դպրոցներու սահմանուած նպաստի հարցին մէջ :

Արտաքին պատճառներ ալ կը դժուարացնեն դահլիճին կացութիւնը: Գանգատողներ կան թէ Ֆրանսա ծայրայեղ զիջումներ ըրած է Գերմանիոյ վերակազմութեան հարցին մէջ, տեղի տալով Անգլեւսաքսոններու ճնշումին: Այս առթիւ խստօրէն կը քննադատուի արտաքին նախարարը, Պ. Պիտօ, որուն դէմ պարսաւանքի բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ Ազգ. ժողովի արտաքին յանձնախումբին կողմէ, 4ի դէմ 14 ձայնով: Կ'ըսուի թէ արտաքին նախարարութեան պիտի կոչուի ելմտական նախարարը: Պ. Ռընէ Մայէր, եթէ դահլիճը հրաժարի կամ վերակազմուի :

Ազգ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ, երկար վիճաբանութիւններէ վերջ, կառավարութիւնը ընդունեց միջին բանաձեւ մը, 150.000 պետական պաշտօնեաներու արձակման մասին: Այս բանաձեւը մեծապէս կը սահմանափակէ արձակումները, մանաւանդ պայմաններ դնելով :

Ազգ. ժողովը այժմ կը քննէ միւս կնճռոտ խնդիրը,— նպաստ կրօնական դպրոցներու: Ընկերվարականները եւ համայնավարները կը պահանջեն ջնջել այս նպաստը, իբրեւ հակառակ աշխարհականութեան սկզբունքին: Միւս կողմէ դիտել կուտան թէ ապօրէն է այդ առթիւ հրատարակուած հրամանագիրը, որ միայն վարչապետին եւ առողջապահական նախարարին (տիկին) ստորագրութիւնը կը կրէ :

★ Արտաքին նախարարին դէմ քուէարկուած բանաձեւը մտահոգութիւն կը յայտնէ որ տեղեկութիւն «հաղորդուած չէ Ֆրանսայի տրուած որոշումներու մասին, Լոնտոնի խորհրդաժողովին մէջ»: Ուրիշ բանաձեւ մը, որ քուէարկուեցաւ ազգ. պաշտպանութեան յանձնաժողովին կողմէ, ցաւ կը յայտնէ բազմաթիւ բարձրաստիճան սպաներու հանգստեան կոչուելու որոշման առթիւ :

Գիւղացիները խոտով կը սնանին Սամսոնի մէջ

« Ճումհուրիէթ»ի թղթակիցը կը հաղորդէ թէ անօթութիւնը կը շարունակուի Սեւ Ծովի շրջանին մէջ: Մանաւանդ Սամսոնի Գավաք գաւառակին ենթակայ գիւղերուն մէջ բնակչութեան հարիւրին 95ը խոտով միայն կը սնանի :

Անցեալ տարի երաշտութեան պատճառով փճացած է բերքը եւ ժողովուրդը անօթի մնացած :

Գավաքի շրջանին մէջ գիւղացիները ծախած են իրենց արտերն ու կենդանիները, ուտելիքի դրամ ճարելու համար: Ուտելիքի չգոյութեան պատճառով արջառներուն մեծ մասն ալ մեռած է:

Թղթակիցը կը հաւաստէ թէ անօթութենէ մեռնողներ կան Մուսա Աղա եւ Ծիհլի գիւղերուն մէջ: Իսկ գարիով սնանողները մեծամասնութիւն կը կազմեն, որովհետեւ գիւղացիներուն հարիւրին 95ը դրամ չունի եգիպտացորեն գնելու :

Երկրագործական դրամատունը վարկ չի բանար հողազուրկ եւ արջառազուրկ գիւղացիներուն, իսկ պետական օժանդակութիւնը խիստ անբաւարար է :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ կացութիւնը մեղմացած կը համարուի: Զրոյցի մը համաձայն, խօսակցութիւն մը տեղի ունեցած է Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանին եւ Պ. Մոլոթովի միջեւ: Յունաստանի փոխ վարչապետը կը հերքէ այն լուրը թէ բացարձակ անձնատրութիւն կամ բնաջնջում պահանջած է :

ԻՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԻ ՆՈՐ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ

Յունիս 2ին կարճ զեկոյց մը հրատարակուեցաւ Լոնտոնի մէջ, ծանուցանելու համար թէ համաձայնութիւն գոյացած է վեց պետութեանց միջեւ (Ֆրանսա, Անգլիա, Մ. Նահանգներ, Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ), նոր Գերմանիոյ կազմակերպութեան մասին եւ թէ քննուած խնդիրներու համար հաւաքական յանձնարարութիւններ պիտի ըլլան շահակից պետութեանց: Մանրամասնութիւնները պիտի հրատարակուին յառաջիկային:

Հակառակ խիստ գաղտնապահութեան, միջազգային մամուլը յաջողած է հետեւեալ տեղեկութիւնները քաղել տրուած որոշումներու մասին .—

1.— Արեւմտեան Գերմանիոյ Սահմանադիր ժողովը նիստի պիտի հրաւիրուի Սեպտ. 1ին: Ժողովը պիտի բաղկանայ 55 պատգամաւորներէ : Այս առթիւ թելադրութիւններ պիտի ըլլան Սահմանադիր ժողովին, յաղթական պետութեանց կողմէ: Ամէն պարագայի մէջ, նոր սահմանադրութիւնը պիտի վաւերացուի երեք զինուորական կառավարիչներուն կողմէ (անգլիական, ամերիկեան, ֆրանսական):

2.— Գերմանիոյ նոր կառավարութիւնը պիտի կազմուի դաշնակցային հիման վրայ, սահմանադրութեան վաւերացումէն եւ գործադրութենէն անմիջապէս վերջը: Իրազեկներ կը հաւատեն թէ այս գործողութիւնը պիտի կատարուի 1949 յունուար 1ին: Ուրիշներ կը կարծեն թէ մէկ տարի վերջը պիտի կազմուի կառավարութիւնը: Յաղթական պետութիւնները իրաւունք պիտի ունենան հակակշիռ հաստատելու գերման կառավարութեան՝ կարգ մը գործերուն վրայ, մանաւանդ ելմտական, ազգ. պաշտպանութեան եւ արտաքին խնդիրներու մէջ :

3.— Միջազգային հակակշիռ մը պիտի հաստատուի Ռուրի շրջանին մէջ, ղեկավարութեամբ Մ. Նահանգներուն, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի: Պիտի մասնակցին նաեւ Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ: Այս վերջին զիջումը կատարուած է Ֆրանսայի պահանջին վրայ: Այս հակակշիռը պիտի սահմանափակուի հանքածուխի, քոքի եւ պողպատի բաշխումով, ինչ որ կը նշանակէ զիջում Ֆրանսայի կողմէ, որովհետեւ այս վերջինը նախ կը պահանջէր Գերմանիայէն անջատել Ռուրի շրջանը, յետոյ առաջարկեց հսկողութեան տակ առնել արտադրութիւնը : Արեւմտեան Գերմանիան ալ բաժին պիտի ունենայ Ռուրի հանքածուխէն: Միջազգային հակակշիռը պիտի հաստատուի գերմանական կառավարութեան հաստատումէն առաջ: Ածխահանքերը ազգայնացնելու խնդիրը ձգուած է Գերմաններուն :

4.— Գերմանիոյ ֆրանսական շրջանը անգլեւամերիկեան շրջանին պիտի կցուի գերման կառավարութեան հաստատումէն վերջը: Բայց այժմէն աւելի սերտ յարաբերութիւն պիտի հաստատուի տնտեսական գետնի վրայ :

5.— Դաշնակիցներու զինուորական գրաւումը անսահման ժամանակով պիտի երկարաձգուի կարգ մը շրջաններու մէջ (հաւանաբար Ռուրի եւ Հռենոսի շրջանները): Այս խնդիրը մեծ կարեւորութիւն ունի ապահովութեան տեսակէտով :

6.— Դրամական բարենորոգում պիտի կատարուի: Եւ դեռ ուրիշ յանձնարարութիւններ որոնք պիտի քննուին :

Անմիջապէս վարկ մը Մ. Նահանգներու Սպառազինութեան համար

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՉՈՐՍ ՄԻԼԻՈՆ ԶԻՆՈՒՈՐ

ԵՒ 14.000 ՕԴԱՆԱ՞Ւ ՈՒՆԻ

Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովը Յունիս 2ին 2ի դէմ 346 ձայնով քուէարկեց աննախընթաց վարկ մը ազգ. պաշտպանութեան համար,— 10.196.672.000 տոլար (2.549.167.000 սթերլին) : Օրինագիծը անմիջապէս յղուեցաւ Ծերակոյտին :

Առաջին անգամ է որ այսքան վիթխարի գումար մը կը քուէարկուի խաղաղութեանատեն: Կառավարութիւնը պահանջած էր անմիջապէս քուէարկել այս վարկը, մանաւանդ որ սպարապետը, Զօր. Պրէտլի, ծանրակշիռ յայտարարութիւններ ըրած էր Խ. Միութեան սպառազինութեանց մասին: Զօրավարը ազդարարած էր թէ Խ. Միութիւնը իր չորս միլիոն զինուորներով եւ 14 հազար օդանաւերով «վրդովիչ սպառնալիք մը կը կազմէ Մ. Նահանգներու ապահովութեան համար» :

Տրամադրուած վարկին շնորհիւ, Մ. Նահանգները այս տարի պիտի ունենան 790.000 ցամաքային, 552.000 ծովային, 444.500 օդանաւային զինուորներ, համագումար 1.780.500 հոգի: Անշուշտ այս ուժը պիտի բազմապատկուի, եթէ պատերազմ ծագի:

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՍԵՐՈՒՆԴԻ
ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

Երիտասարդ սերունդի յեղափոխական դաստիարակութեան խնդիրը հրատապհարցերէն մէկն է, որ միշտ ալ մեր կուսակցութեան մտահոգութեան առարկայ եղած է։

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը իր գաղափարաբանութեամբ եւ գործօն քաղաքական շարժումներով ինքնին քաղաքական – յեղափոխական դպրոց մըն է։ Վերակազմութեան ու վերադնահատութեան այս վերջին 10 — 15 տարիներու ընթացքին, Դաշնակցութիւնը կրցած է իր բեմերով, մամուլով եւ զանազան հրատարակութիւններովհոծզանգուածներ դաստիարակել ազգային - քաղաքական եւ հասարակական – յեղափոխական խտէալներով եւ ստեղծել ընդհանուր մտածողութիւն մը հայութեան կենսական ձգտումներուն շուրջ։ Սակայն, այս գնահատելի կազմակերպական ընդհանուր աշխատանքին համընթաց, պէտք եղած եռանդը չէ թափուած երիտասարդ սերունդի կուսակցական դաստիարակութեան վրայ։ Այդ սերունդի մէկ մասը միայն մտած է ընդհանուր զանգուածին մէջ եւ առած է միայն այնքան, որքան ստացած են հոծ զանգուածները։ Մինչդեռ այդ զանգուածէն խոշոր տոկոս մը իր ոգեւորութիւնը կ՚առնէ նախորդ շրջանէն, իր նկարագիրը կազմած է հին եւ պայքարող սերունդի մը շունչին տակ, ու այսօր քաղաքական կեանքին կը մօտենայ աւելի ամրացած ջիղերով եւ տոկունութեամբ։ Նորահաս սերունդը կրնայ տարուիլ ընդհանուր ոգեւորութենէն, կարող է ձուլուիլ ընդհանուր մտայնութեան մէջ, բայց կարելի չէ ըսել, թէ ան պատրաստուած է նորոգ կեանքի ղեկավարը դառնալու։ Հասարակական կեանքը ղեկավարող սերունդի մը կողքին բարձրանալ, հասուննալ ու օր մըն ալ այդ յոգնած սերունդին տեղը գրաւել կարողանալու համար, անհրաժեշտ է պատրաստուիլ մտաւորապէս, հոգեպէս եւ նկարագրով։ Իսկ այդ պատրաստութիւնը պէտք է սկսիլ պատանի եւ երիտասարդ տարիքէն, որովհետեւ գաղափարական եւ յեղափոխական մարդու կազմաւորման արմատները պատանի անհատի հոգու ծալքերուն մէջ ամփոփուած են, յեղափոխական նկարագրի հիմքերը այդ տարիքին կը նետուին։

Հսկայ վերիվայրումներու եւ չտեսնուած պայքարներու շրջան մը բոլորելէն յետոյ, մեր կորուստներու չափը մեծ է։ Պայքարի բովէն անցած սերունդ մը այսօր լծուած է Հայոց ազատագրական յեղափոխական գործին եւ կ՚ապրի տակաւին պատերազմական հեւ ի հեւ կեանք մը։ Այս շարժուն ու հեւքոտ կեանքի ընթացքին Դաշնակցութեան մարմինները լուրջ ուշադրութիւն պէտք է դարձնեն երիտասարդ սերունդի յեղափոխական դաստիարակութեան վրայ, սիստեմատիք ու յարատեւ աշխատանքով մը պատրաստելու այն սերունդը, որ մեր վաղուան կեանքը վարելու կոչուած է։ Մեր մարմինները պէտք է գիտակցին, որ իրենց հարիւրաւոր եւ հազարաւոր ընկերները կազմ ու պատրաստ պահելու, կազմակերպական մեքենան լարուած տանելու եւ մամուլն ու գրականութիւնը լայնօրէն տարածելու աշխատանքներուն չափ կարեւոր աշխատանք մըն է տասնեակ մը պատանիներ ու երիտասարդներ քով քովի բերել, անոնց հոգիին մէջ բռնկցնել յեղափոխական կրակը ու զոհողութեան, յանդգնութեան եւ տոկունութեան նկարագիր մը անոնց ներարկել։

Աշխարհի չորս կողմ ցրուած Դաշնակցական մարմինները հազարաւոր պատանիներու հետ գործ պիտի ունենան, բայց այդ հազարներէն հազիւ տասնեակներ միայն դուրս պիտի գան գաղափարական մարդիկ, որոնք յեղափոխութեան փշոտ ճանապարհի վրայ պատրաստ պիտի ըլլան իրենց կեանքը զոհելու յանուն հայ ժողովրդի ազատութեան եւ վերածնութեան ու պիտի դառնան ղեկավարներ կուսակցութեան մը, որ իր հարուստ յեղափոխական անցեալը անոնց ժառանգութիւն պիտի թողու։ Հէնց այդ քիչ թուով երիտասարդներն են, որ մեզի պէտք են։ Անոնք իրենց անկուն հաւատքով, գերագոյն զոհողութեան գիտակցութեամբ, յեղափոխական մտաւոր եւ գործնական պատրաստութեամբ պիտի դառնան այն մղիչ ուժերը, որոնց պիտի հետեւին հազարաւորներ դէպի մեր նպատակներու իրականացումը։

Առանց այս հոգատար աշխատանքի, հինգ տասը տարի յետոյ, մենք պիտի ունենանք թուով շատ, բայց որակով միջակ ղեկավար նոր սերունդ մը, տարբեր կրթութեամբ, տարբեր նկարագրով եւ, մանաւանդ, տարբեր Դաշնակցական հոգեբանութեամբ մը, որ անմիջական ու հարազատ շարունակութիւնը պիտի չըլլայ անցնող 58 տարուան իրարայաջորդ այնքան գաղափարական սերունդներուն։ Անշուշտ, ժամանակներն ու փոփոխուող պայմանները շատ բան կրնան սորվեցնել նոր սերունդին. խնդիրը շատ ծանօթութեան եւ բազմաթիւ միջավայրերուն յարմարուելու անհրաժեշտութեան մասին չէ, այլ Դաշնակցութեան էութեան իւրացման։ Դաշնակցութեան էութիւնը (իր բոլոր առաքինի կողմերով) պէտք է իւրացուի հարազատօրէն։ Վաղուան ղեկավարութեան կոչումն ունեցող երիտասարդը հարիւրին հարիւր Դաշնակցական պէտք է ըլլայ։ Ան զինուած պէտք է ըլլայ մտքով, պիտի ուսումնասիրէ Դաշնակցութեան պատմութիւնը, ծրագիրը, կանոնագիրը եւ, առհասարակ, յեղափոխական — հասարակագիտական գրականութիւնը։ Ան պիտի մարմնաւորէ յեղափոխական այն նկարագիրը, որ յատուկ է Դաշնակցութեան (կատարեալ մաքրութիւն եւ չիտակութիւն հասարակական կեանքի մէջ, անձնազոհութիւն մինչեւ մահ, մոլեռանդ հաւատք դէպի մեր խտէալները եւ հրաժարում անձնական բարեկեցութենէ)։ Ան պիտի ըլլայ միշտ պատրաստ զինուոր մը Դաշնակցութեան համար, ամէն տեղ ու ամէն պայմաններու մէջ գործելու։ Այս էական գծերուն վրայ կ՚աւելնայ ընդհանուր զարգացումը, գործօն կեանքի աստիճանական փորձառութիւնը, յարատեւ պայքարի քուրան, ու կը կազմաւորուի յեղափոխական մարդը, Դաշնակցական անձնազոհ (փէտայի՝ լայն առումով) տիպը։

Պէյրութ — Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԵՍ ՏԵՍԱՅ ՄԵԾ ՎԱՐՊԵՏԻՆ ԵՒ ԺՊԻՏԸ ԵՒ ԼԱՑԸ...

(Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Յունիս, 1945։

Նոր վերադարձած գերութենէս։ Հինգ տարի, լման հինգ տարի ամէն բանէ զուրկ, ամէն բանի կարօտ, ամէն բան սեւ ու մութ ինծի համար։ Օր մը սակայն, երկար սպասումէ վերջ, ազատութիւնը մեզի կը հասնի, ես կը գտնեմ ազատութիւնը իր շնորհներով, խոստումներով, իր բարիքներով։ «Պարտադիր» կեանքէն ազատած՝ զինուորի հնամաշ հագուստներս վրայէս մէկ կողմ կը շպրտեմ ու ազատ կեանքին դիրկը կը նետուիմ։

Ու կը շրջիմ։

Կը շրջիմ տեղէ տեղ։ Քաղաքէ քաղաք։ Չեմ յոգնիր ոչ քալելէն, ոչ տեսնելէն եւ ոչ ալ դիտելէն։ Երկար տարիներու դատապարտեալի կեանքս գիս չտես դարձուցեր է։

Վիէն եմ, Վալանս եմ, Մարսէյլ եմ։ Ու ամէն տեղ ծանօթներ, հարազատներ, ընկերներ բարեկամներ։ Ամէն տեղ խինդ, ամէն կողմ ժպիտ ինծի համար իմ շուրջս։ Կորսուած, «ի վաղուց անտի» մոռացած կեանքս վերագտած, երջանկօրէն կը դեգերիմ։

★

Մարսէյլ եմ։ Մեզմէ ո՞վ Մարսէյլ իջած է ու չէ ցանկացած Հայոց վշտի երգիչը տեսնել, անոր շունչն ու շուքը վայելել։ Գոնէ անոր փոխ ձեռքը իր շրթներուն տանելու մեծ շնորհին արժանանալ։

Ցանկութիւնս կը յայտնեմ տարեց ընկերոջ մը։ «Դժուար է» կ՚ըսէ — այս օրերուն շատ հիւր չեն ընդունիր, քիչ մը անհանգիստ է, բայց ձեզի համար կ՚աշխատիմ ձեռք բերել այդ շնորհը»։

Խնդիրքս կը կատարուի։ Ես այդ շնորհին կ՚արժանանամ։ Հայոց մեծ բանաստեղծը, պետական մեծ գործիչը, անբասիր հայրենասէրը տեսնելու, անոր շուքին ու շունչը վայելելու գոնէ քանի մը վայրկեանով — մեծ շնորհին կ՚արժանանամ։ Հոգիս ցնծութեան մէջ է, միտքս, յարաճուն սկիւռի ալիքներուն նման վէտ - վէտ։ Ժամերն ու վայրկեանները պարանով կը քաշեմ. կը քաշեմ պէտք եղած տեղը հասցնելու համար։

Վերջապէս կը հասնի որոշուած ժամը։ Տիկին մը կ՚առաջնորդէ մեզ։ Չորս հոգի ենք, երկու այր եւ երկու կին։ Երկու գերիներ եւ երկու գերիներու տնեցիներ։ «Հոս է» կ՚ըսէ յանկարծ մեզ առաջնորդող տիկինը ու դրան մը ելեկտրական կոճակը կը սեղմէ։ Դուռը կը բացուի, մեզ կը դիմաւորէ շնորհալի հայուհի մը, Տիկին Զաթիկեանը։ Կը յայտնենք մեր նպատակը, կը ժպտի ու վեր կ՚առաջնորդէ մեզ։

«Հոս է, այս դուռը ...»։

Սիրտս կը սկսի տրոփել աւելի ուժգին, աւելի արագ։ Ժամացոյցի մը պէս հատ հատ։ «Ինչպէ՞ս պիտի գտնեմ զինքը, ինչպէ՞ս պիտի տեսնեմ զինքը... Թեթեւ թակոց մը եւ ահա դուռը կը բացուի։ Սեմին վրայ մեզ կը դիմաւորէ Տիկին Նուարդը — Մեծ հիւանդին պահապան հրեշտակը — բարեւ։ Աստուծոյ բարին։ Քանի մը քայլ ներս, թեքում մը դէպի աջ, կրկին աջ եւ ահա իր սենեակը։ Եւ ահա ինքը մեծ հսկան։ Սպիտակ մազեր, սպիտակ նուրբ մօրուք մը, իմաստուն խորունկ աչքեր, հիւանդութենէն հիւծած, քայքայուած մարմին մը։ Ահա ինքը։ Գորշագոյն բաճկոնի մը մէջ փաթթուած, ցածլիկ բազկաթոռի մը վրայ երախայի հանդարտութեամբ բազմած։

Տիկին Նուարդը մեզ կը ծանօթացնէ անոր։ «Մեր տղաներէն՝ Մ. Մ.-ը եւ Յ. Ի. է։ Գերութենէ նոր վերադարձած»։ Ձեռքը կ՚առնեմ եւ երկիւղածութեամբ շրթներուս կը տանիմ։ Թեթեւ մը կը ժպտի, կը նայի աչքերուս եւ ձեռքերս կ՚առնէ իր ափերուն մէջ, մտերմաբար կը սեղմէ ու կցկտուր բառերով ու նախադասութիւններով իր ուրախութիւնը կը յայտնէ իր օրհնութիւնները կու տայ։ «Հա՛. հա՛ հա՛... լաւ, լաւ, լաւ... վախ, վախ, վախ»..։ Տեղ կը գրաւեմ ճիշդ իր մօտիկը։ Մէկ ձեռքս միշտ բռնած կարեկցութեամբ կը նայի ու միշտ իր դատապարտուած շրթներու արանքէն մերթ որոշ, մերթ անհասկընալի բառեր է որ կ՚արտասանէ։

Կը խօսինք աջէն ու ձախէն։ Մեծ հիւանդը մեզ մտիկ կ՚ընէ։ Տիկ. Նուարդը թարգմանիչաշտօն կը կատարէ։ Խօսքը կը գլորուի ու կը հասնի հայ դպրութեան, գիր եւ գրականութեան, իր գրականութեան։

Կ՚ըսեմ իրենց որ շատ կանուխէն ճանչցած եմ զինքը եւ հիացումս անսահման է իր գրականութեան մասին։ Առաջին գիրքը զոր կարդացեր եմ իրմէն, այնքան խոր ազդած է վրաս որ եթէ անկէ յետոյ բնաւ չկարդայի զինքը՝ Ահարոնեանը նոյն բարձրութեան, նոյն մեծութեան վրայ պիտի մընար, ինչ որ է այսօր։

— Ո՞րն է այդ գրքոյկը — կը հարցնէ Տիկին Նուարդը։

— «Սուսան»ը։

«Սուսան»ը, «Սուսան»ը — կը ձայնէ ինքը հետաքրքիր, աչքերը լայն լայն բացած — «Սուսան»ը։ Ու կարծես մտքին մէջ կը փնտռէ «Սուսան»ը։

Թարմացնելու համար իր միտքը կ՚ըսեմ «այն գրքոյկը որուն մէջ շատ հոյակապ տողերով Գարահիսարի «Ժեռոտ լերանց» հերոսը կը փառաբանէք։ «Հա հեր հեր հերոսը» կը կրկնէ աւելի ուշադիր։

— «Գարահիսար լերան կուրծքին նա էլ ինկաւ վիրաւոր,
Կուրծքը պատռած, սիրտը խոցուած չար տուշմանի գնդակով։
Ժէռոտ լերանց լերկ կատարից ...»։

Կը հրճուի, կը խանդավառուի։ Ուրախութիւնը չափ չունի։ Ու կը խօսի, ժպիտով կը խօսի։ «Լաւ, լաւ, լաւ».. ։ Ըսէ, ըսէ ըսէ...» ու կրկին կը ժպտի։

— Ձեր ամուսնոյն գրեթէ բոլոր գործերը կրնայ գոց արտասանել» կ՚ըսէ ընկերս Տիկին Նուարդին։

— Իրո՞ք կը յարէ Տիկին Նուարդը հետաքրքիր։

Անոնք սոսկ գրութիւններ, գեղարուեստական կտորներ չեն, այլ ամէն մէկ տողը այդ հայրենաշունչ մագաղաթներուն պատգամներ են հիներէն, մեզի նորերուս փոխանցուած։ Ամէն երիտասարդ պէտք է այդ պատգամները գոց սորվի իրենցմէ վերջը եկողներուն համար, ձեր ամուսինը — կ՚ըսեմ — Տիկին Նուարդ բանաստեղծ մը չէ այլ, այլ պատգամագիր մը—հայ ժողովուրդին հարազատ պատգամագիրը։

«Արարատեան դաշտ», «Արաքս ջան Արաքս», «Մասիս, ջան Մասիս», «Յարդանք քեզ», «Ուխտաւոր ...», «Սեւ խաւարը», «Զարխի Փալադ» եւայլն, եւայլն կտորներ են որոնց շունչին տակ որեւէ սիրտ ու հոգի կրնայ այլափոխուիլ, վերանալ, բարեփոխուիլ։

— Օ, «Զարխի Փալադ»ը իրօք Ահարոնեան աւետարանին ամէնէն ցնցող, ամէնէն հոյակապ էջն է, լսե՞ր էք, Տիկին Նուարդ — կ՚ըսէ մեզ առաջնորդող Տիկինը։

— «Ի՞նչ, ի՞նչ, ի՞նչ — կը միջամտէ մեծ հիւանդը — ի՞նչ, Փա Փա Փալադ։ Զար, զար, զարխի ...։

— Դա քո մի գրութիւնն է որ շատ են արտասանում բեմերի վրայ — կը հանդարտեցնէ Տիկին Նուարդը։ Կը պնդեն որ արտասանեմ։ Մեծ հիւանդը ձեռքի, ոտքի, աչքի շարժումներով ցանկութիւն կը յայտնէ որ արտասանեմ։ Ես մտահոգ եմ իր առողջական վիճակով։ Պատահած է որ ջութակի մը հնչիւնը, երգի մը ձայնը ցնցեր են իր հոգիին զգայուն լարերը ու ծանրացուցեր իր առողջական վիճակը։ Մտահոգութիւնս կը յայտնեմ Տիկին Նուարդին։ «Հոգ չէ կրնաք արտասանել» կ՚ըսէ։

Ոտքի կը կենամ։ Կը նայիմ շուրջս, կը նայիմ մեծ քերթողին աչքերուն։ Խորունկ իմաստուն ժպիտ մը կը նշմարեմ անոնց մէջ, գոհունակութեան կայծ մը կը տեսնեմ հոն։ Կը սկսիմ ...

— «Էլի մի տարի անցաւ,
Տարին ինչ է որ ...»

Եւ սակայն չար յոյսերի ու խղձերի այս թանձր ու դարչահոտ զանգուածից դուրս՝ դեռ որքան չբուժուած վէրքեր կան որոնք մնում են երկնքի բոլոր հորիզոնների տակ։ Մերթ որպէս մի պատառ չոր հացի կարիք, ընտանի օճախի մի երազ։ Կարօտը կորած սրտակցի, եւ անմեռ ցաւը խորխորտուած հարազատների, եւ կսկիծը մի հեռաւոր հայրենիքի եւ ցասումը որ անզօր են անիրաւութեան մէջքը խորտակել, եւ ամէնքը ամէնքը սպասում են յուսով ...

— «Հայ ժողովո՛ւրդ, յուսա՛ սպասէ եւ դու ու մի վհատիր ...»։

Կը նշմարեմ որ դէմքերը կ՚այլափոխուին,

ՓՈԿԻՒ ՏԱՂԸ

(պատմական)

Ե.

Պետրոս ամուսնացաւ երբ Մրքուս արդէն հասակ առած տղայ էր։ Ան իր ծնողքին՝ Յակոբ եւ Մարիամ հետ Գողգոթայի ետեւի փոքրիկ տան մը մէջ կը բնակէր, որ Մարիամ իր հօրմէն ժառանգած էր։ Տունը ընդարձակ էր, երկու յարկանի, եւ ներքի յարկը կը վարձուէր։ Յակոբ ալ, Մարիամ ալ ծերացած էին, եւ Մրքուս ու Պետրոս էին որ կը հոգային անոնց։

Մրքուս, որ իր զաւակները կը տարէր տակաւին Մարկոս Վերնակի խանութ, օրէ օր աւելի կը հաւատար, որ տղան իր ձեռքը պիտի ըլլայ իր յաջորդը։

Ան ալ կը տեսնէր, որ Պետրոս ամէն բանի ընդունակ էր, եւ ամէն ինչ կը սորվէր շուտ ու լաւ։ Ուստի ուզեց որ Պետրոս ալ ամուսնանայ, որպէսզի տունը աւելի ուրախ ըլլայ։

Ասիկա Մրքուսի միտքն էր, բայց Պետրոս ինքն ալ կը սիրէր Մարկոսի աղջիկը, Ռաքէլը, որ տասնվեց տարեկան էր։ Ռաքէլ ալ կը սիրէր Պետրոսը։ Ուրեմն ամէն ինչ կանոնաւոր կերպով կ՚ընթանար։

Մրքուս ուզեց որ Պետրոս ամուսնանայ Զատկուան։ Ռաքէլ ալ կը սիրէր Պետրոսը, բայց ան չէր ուզեր որ Պետրոս ամուսնանայ, որովհետեւ ինքը կ՚ուզէր որ Պետրոս ուրիշ գործ մը ընէ, եւ ոչ թէ ամուսնանայ։

Ռաքէլ կ՚ուզէր որ Պետրոս ուսում ստանայ, որպէսզի ան ալ կարենայ ուսում ստանալ։ Ռաքէլ կը սիրէր կարդալ եւ գրել։ Ան կը սիրէր նաեւ երգել եւ նուագել։ Ռաքէլ կը սիրէր նաեւ պարել։ Ռաքէլ կը սիրէր ամէն ինչ։

Ռաքէլ կը սիրէր նաեւ Պետրոսը։ Ան կը սիրէր Պետրոսը, որովհետեւ Պետրոս ուրիշ տղոց պէս չէր։ Ան կը սիրէր Պետրոսը, որովհետեւ Պետրոս ուրիշ տղոց պէս չէր։ Ան կը սիրէր Պետրոսը, որովհետեւ Պետրոս ուրիշ տղոց պէս չէր։

Ռաքէլ

Քանի մը հատուածները՝ Զօր. Պրէտլիի յայտարարութենէն :—

« *Սորհրդային զինեալ ուժերը երկաթեայ բռունցք մը կը կազմեն Մոսկուայի յարձակողական քաղաքականութեան համար : Այդ ուժերը կը նան արագօրէն արշաւել Եւրոպայի մեծ մասին, Մօտաւոր եւ Միջին Արեւելքի, Հոբէյտի, նոյն իսկ Զինաստանի վրայ ; Այս զինուորական կարողութիւնը, եթէ նոյնիսկ մէկդի դնենք Մոսկուայի դիւումնները , վրդովիչ սպառնալիք մը կը կազմէ Մ. Նահանգներուն ապահովութեան համար : Երբեք այսքան պէտք ունեցած չենք յատակօրէն ձեւակերպուած զինուորական քաղաքականութիւն մը վարելու* » :

★ *Մ. Նահանգներու նաւային գործողութեանց վարիչը, ծովակալ Տէնֆիլտ, յայտարարեց թէ ամերիկեան տորմիղ մը Միջերկրական կը գտնուի ոչ միայն խաղաղութիւնը պահպանելու ., « այլեւ խափանելու համար կարգ մը արշաւանքներ խոցելի շրջաններու մէջ : Այս մարտանաւերը պիտի ծառայեն նաեւ արագօրէն պարպելու ամերիկեան ուժերը : Մենք գօրք ունինք Գերմանիոյ եւ Թրիէսթէի մէջ, զինուորական պատուիրակութիւններ՝ Ցունաստանի եւ Թուրքիոյ մէջ» :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱԿ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ արտաքին գործակարութիւնը Սօֆիայի Թուրք դեսպան Շէվքեթի Իսթիւեէլիի հրամայեց բողոքել այն վերաբերումին դէմ զոր Թուրք հիւպատոսներուն հանդէպ ցոյց կուտան պուլկար կառավարութիւնը եւ արտաքին նախարարութիւնը : Դեսպանը, պուլկար արտաքին նախարարութեան պիտի յայտնէ թէ պիտի ջնջեն մեր հիւպատոսարանները եւ պուլկար հիւպատոսները Թուրքիայէն հեռանալու պիտի հրաւիրեն , եթէ պուլկար կառավարութիւնը չվոխէ իր ընթացքը : Թուրք թերթերը կը դրեն թէ Պուլկարները դրեթէ տեւական հսկողութեան տակ կը պահեն իրենց հիւպատոսարանները, հիւպատոսներն ու պաշտօնեաները, այլապէս պատրուակներով կը հեռապնդեն ու նոյնիսկ կը ձերբակալեն անոնք որ Թրքական հիւպատոսարանները կը մտնեն :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԿՈՒԻՆԵՐԸ կը չարունակուին , հակառակ զինադուլի որոշման : Այս առթիւ փոխադարձ մեղադրանքներ կ'ըլլան Արաբներու եւ Հրեաներու կողմէ : Իրաքի զօրքին հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ կուիւը դադրած է հիւսիսային շրջաններուն մէջ, թէ սուրիական յառաջխաղացութիւնը դադրած է եմն. : Հրեաները ալ կը հաւաստեն թէ կուիւը դադրած է զանազան ճակատներու վրայ : Ընդհանրապէս կ'ուրատան երուսաղէմի մէջ :— Ազգորդանանի թագաւորը ջերմօրէն գովեց զինադուլի որոշումը, իբրեւ «Արաբական Դաշնակցութեան ամէնէն իմաստուն ձեռնարկը», բայց միեւնոյն առեն չէչեց թէ որեւէ պարագայի մէջ պիտի չընդունին հրէական պետութիւն մը :— Ամերիկայէն Փարիզ եկաւ Իսրայէլի պետութեան նախագահը, Տոքթ. Խայիմ Վայցման, պաղեստին երթալու համար : Հազարաւոր Հրեաներ կայարան գացած էին դիմաւորելու : — Այսօր - վաղը պիտի ճչդուի զինադուլի ժամը :

ՓԱՐԻԶԻ ՕԴԱՆԱՒԱՃԻՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ, Կնօմ-Ռօնի 14.000 բանուորները կը սպառնան դադրեցնել յայտարարել, դանդաղելով թէ աշխատավարձ չեն ստացած անցեալ շաբթու : Վարիչներէն մէկը յայտարարեց թէ դրամ չունին : «Եթէ անհատական ընկերութիւն մը ըլլայինք, նոր դրամագլուխ կը ճարէինք, հոմ նիւթերու եւ աշխատավարձի ահռելի բարձրացումներուն դիմանալու համար : Ներկայ վիճակին մէջ ոչ աշխատաւորներուն կրնանք վճարել, ոչ ալ պահանջատէրերուն » :

ՖՐԱՆՔԸ ՆՈՐԻՆ ԱՐԺԵԶՐԿԵԼՈՒ առաջարկ մը պիտի ներկայացուի Մ. Նահանգներուն կողմէ, տոլարը 214 ֆրանքէն բարձրացնելով 260ի : Կ'ըսուի թէ Ֆրանսա հակառակ չէ այս թելադրութեան եւ թէ բանակցութիւնները պիտի սկսին մօտերս : (Combat) :

ՄՍԱՎՃԱՌՆԵՐԸ չաբաթը վեց օր խանութ պիտի բանան, բացի երկուշաբթիէն, ինչպէս կը հաւաստեն կարգ մը թերթեր : Մինչ ազատ վաճառման խնդիրն ալ պիտի քննուի մօտերս :

ԹԵՐԹԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԸ հետզհետէ կը սաստկանայ : «Gavroche», ընկերով. չաբաթաթերթը , դադրեցաւ նիւթական անձկութեան հետեւանքով : «Իմանիթէ»ն վեց Ֆրանքի պիտի ծախուի կիրակիէն սկսեալ :

ԼՈՐՏԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ 28ի դէմ 181 ձայնով մերժեց մահապատիժը չնչելու օրինագիծը, որ քուէարկուած էր Եռնտ. Ժողովին կողմէ :

ԿԱՅՈՒԵՅԱՆ Հիթլէրի անձնական բժիշկը, Քարլ Պրանտ եւ ուրիշ վեց մահապարտներ, որոնք ամբաստանուած էին թէ սպաննած կամ հաշմանդամ դարձուցած էին հազարաւոր աքսորականներ, դիտական փորձեր կատարելով անոնց մարմիններուն վրայ :

Հ. Ց. Դ. ԱԿՆՈՒՆԻ ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր, ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, տուրնական հաւաքատեղին : Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ճշդապահ ըլլալ :

ՊԱՆԵՂՕ ՔԱՇԱՆ *— Հ. Ց. Դ. Արծիւ կոմիտէին ժողովը՝ այս ուրբաթ ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին :*

ՊՍԻԻ Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Արիմեան սրահին մէջ : Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի շրջանի ներկայացուցչական ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 7ին Palais de la Chope մէջ, Bld. Garibaldi, Terminus, No. 18:

Կը խնդրուի ամէն խումբ խիստ ճշդապահ ըլլալ : Ներկայանալ լիազօրագիրով :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Խարբերդցիական Միութեան ընդհ. ժողովը այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 67 rue Longue des Capucins :

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉՈՒՕՐԸ

Կիրակի 6 Ցունիսին , ժամը 3ին կէս գիշեր, Salle des Fêtes մէջ rue de la Libération :

Գեղարուեստական գեղեցիկ բաժինով :

Կը նախագահէ ՕՐԻՈՐԴ ՖԼՕՐԱ ՇԷՕՀԼԱԵԱՆ

Կը խօսի Պ. ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինն կը մանակցին՝ ՏԻԿ- ԶԱՐՈՒՀԻ ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ (երգ), Օր. ՄԱՑՏԱ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ (դաշնակ), Պ. ՖԻԼԻՓ Ա-ՂԱԶԱՐԵԱՆ (ջութակ), Օր. Ա.Ց.Տ.Ա. ԶԱՀՐԻՃԵԱՆ (ֆր. արտասանութիւն), Պ. ԳԱՐԵԳԻՆ (թառ), Օր. Ա. ՀԱՆԼԻՍԵԱՆ (ֆր. երգ), 7 տարեկան ԼԵՒՈՆԻԿ ԳԱԼԷՆՏԵՐԵԱՆ (դաշնակ), հայերէն արտասանութիւններ եւն. : Ճոխ պուֆէ :

Շոգեկառքը Gare du Nordէն կը մեկնի 2.27ին, յետոյ 4.17ին : Անկէնէն վերջին շոգեկառքը Gare du Nord կը մեկնի ժամը 11.20ին :

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՅՕԲԵԼԵԱՆ

Մեծ ցաւով կը հրկրոյ կաթոլիկոս Տ. Տ. Գարեգին Ա.ի ծնողքան 80 ամեակն եւ գործակատ ան գործունեութեան 50 ամեակը

5 Ցունիս 1948, երեկոյեան ժամը 8.30ին
ՍԱՐԳՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Պատուոյ նախագահութեամբ նախկին նախագահութեամբ՝ Հայրապետական պատուիրակ ԱՐՏԱԻԱԶԴ ԱՐՔ. Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՈՊԱՆԵԱՆ եւ ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ :

Կը մասնակցի՝ Օր. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (երգ), ՏԻԿԻՆ ՆԻՎԷՈՒ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (դաշնակ՝ Ա. Մրցանակ Փարիզի երաժշտանոցէն), Պ. ԿԻՐԱԿ ՍԱՊԱԶԵԱՆ (երգ), Պ. ՖԻԼԻՊ ԱՂԱ-ԶԱՐԵԱՆ (ջութակ), Պ. Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, Օր. Ա. ԱՒՃԵԱՆ (արտասանութիւն), ինչպէս նաեւ ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. ՆՇԱՆ ՍԵՐԳՈՒՑԵԱՆի :

Ուղերձները կ'ընդունուին :

ՆՈՒԲԱՏՈՒԹԻՒՆ.— Պ. Կարպիս Ալէմշահ իր սիրելի եղբօր ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԼԷՄՇԱՀի յիշատակին 3000 ֆրանք կը նուիրէ Ֆր. Կապոյտ Խաչին : Ստանալ «Ցառաջ»էն :

ՄԱՐՍԷՅԼԷՑԻ Վասպուրականի Հայր. Միութեան ընդ. Ա. ՀԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան առթիւ փոխանակ ծաղկեպսակի 2000 ֆրանք կը նուիրէ «Ահարոնեան» Գրական Ֆոնտին : Ստանալ «Ցառաջ»էն :

ՊՈՄՈՆԷն Ցար. Թաշճեան «Ցառաջ»ի միջոցով 500 ֆրանք կը նուիրէ Այնճարի դպրոցին փոխան ծաղկեպսակի, Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան առթիւ :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 5 JUN 1948 Շաբաթ 5 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année № 5359-Նոր շրջան թիւ 968 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՉԱՐԱՇՈՒՔ ԶԻՆԱՐՇԱՒԸ

Միջազգային մամուլին մէջ թերթեր կան որ մասնաւոր եռանդ մը կը ցուցնեն, չանդալից տեղեկութիւններ հաղորդելու համար նոր զիւտերու եւ յարձակման սպառազինութեանց մասին։

Անոնք յաճախ իրար կը խառնեն սուտն ու իրաւը։ Անխտիր կը թխեն կեղծն ու վաւերականը, լարելով ամբոխին ջիղերը ։

Երբեմն ալ, բոցավառ երեւակայութեամբ, կը տասնապատկեն այս կամ այն նոր զէնքին, ուժին, զիւտին արժէքը։ Եւ, կը ստեղծեն թունաւոր մթնոլորտ մը, այն տպաւորութիւնը ձգելով թէ հրանօթները պիտի պայթին այսօր-վաղը, նորէն կրակը նետելով մարդկութիւնը ։

Ամբոխին կեր ճարելու արհեստ մը, ուր իրարու հետ կը մրցին Եւրոպայի թէ Ամերիկայի անգոյն կամ չափազանց գունաւոր թերթերը։

Անոնց հետեւելով, մասնաւորապէս արեւելեան ժողովուրդներու լրագիրներն ալ թխածոյ թարգմանութիւններ կը կատարեն։ Եւ իրենց կարգին կը գունաւորեն, կը թունաւորեն ։

Կը թուի թէ այս ախտաւոր ունակութիւնը աւելի զարգացած է, վերջին Աշխարհամարտէն վերջը։ Մանաւանդ այն օրէն ի վեր որ լայն ճեղք մը, վտանգաւոր անջրպետ մը բացուեցաւ երկու վիթխարի ուժերուն, անգլեւսաքսոն պետութեանց եւ Խ. Միութեան միջեւ ։

Դեղին մամուլին պակասը կը լրացնեն պատասխանատու մարդիկ, քաղաքացի թէ զօրական, ահազանգ հնչեցնելով պարբերաբար ։

Եւ կը պարզուի այլանդակ տեսարան մը, — ամէնէն հզօր պետութիւնն ալ վտանգուած կը նկատէ իր ապահովութիւնը։ Կը կասկածի հարեւանէն, հեռաւոր թէ մօտաւոր մրցակիցէն։ Ապա ուրեմն, « զինուի՛նք»։

Ազդանշանը տրուելէ վերջ, զօրականը եւ քաղաքացին կը դառնան ճարտասան, ապացուցանելու համար թէ եղածը չի բաւեր,թէ անհրաժեշտ է բազմապատկել, տասնապատկել սպառազինութիւնները։ Անշուշտ բոլոր ճակատներուն վրայ ։ Եւ արդիական զինարուեստի բոլոր կատարելութիւններով։ Քիմիականէն մինչեւ հիւլէականը ։

Փա՛ռք մարդկային հանճարին, մասնագէտներ, գիտուններ չեն պակսիր, «մահուան ճառագայթներ» ալ հնարելու, աշխարհը կատարեալ դժոխքի մը վերածելու համար ...

Իրականին մէջ, այնքան ալ եղերական չէ կացութիւնը։

Դեռ կան զօրաւոր ազդակներ, ընդունակ՝ սանձելու, գոնէ սահմանափակելու հաւաքական խելագարութեան մը սարսափները ։

Դժբախտութիւնն այն է որ, երէկուան յաղթականներուն վրայ կ'իյնայ ծանրագոյն պատասխանատուութիւնը, եթէ ազգեր եւ ժողովուրդներ ակռայ կը կճրտեն, փոխադարձաբար։

Անոնց պառակտումները, մրցակցութեան եւ աշխարհակալութեան կիրքերն են որ կը սրեն ախորժակները, բազմապատկելով չարաշուք զինարշաւը ։

Եթէ անոնք իրար հասկնային հիմնական հարցերու մէջ, շատ մը չարիքներ, վտանգներ ինքնին կ'անհետանային։ Եւ փոքր ժողովուրդները կը փրկուէին նոր ցնցումներու, աշխարհասասան ողջակէզներու մղձաւանջէն ։

Ամէն պարագայի մէջ, այսօր աւելի քան երբեք անոնց կամքէն եւ իմաստութենէն կախում ունի խաղաղութեան պահպանումը ։

Երանի՜ թէ ոչ կամքը պակսէր, ոչ ալ իմաստութիւնը, եւ խելագար զինարշաւը վերածուէր շինարար ստեղծագործութեան ։

Ա՛յս կը պահանջէ մասնաւորապէս փոքր, անճար ժողովուրդներու շահը։ Մինչեւ անգամ գոյութիւնը ։

Իբրեւ այդ ժողովուրդներուն ամէնէն դժբախտը, մենք ատելով կ'ատենք որեւէ զինարշաւ։

Ո՞ր պիտի սորվինք թէ բոլոր աշխարհակալութիւնները իրար կ'արժեն, իրենց անյագ եւ դիչատիչ ախորժակներով ։

Վկայ՝ այսօրուան Եւրոպան ։ Աշխարհամաս մը անճանաչելի, ուր ամբողջ ժողովուրդներ ազատութիւն եւ անկախութիւն, խաղաղութիւն կը փնտռեն, ինչպէս խաւարակուռ Ասիոյ մէջ ։

Շ.

Ֆրանսայի ներքին դժուարութիւնները

Ինչպէս յայտնի է, երեք կարեւոր խնդիրներու մասին, ծանր տարակարծութիւններ կան ազգային ժողովի մեծամասնութիւնը կազմող կուսակցութեանց, եւ մասնաւորապէս ընկերվարականներու եւ ժողովրդականներու միջեւ։ Այս խնդիրներէն մէկը՝ պաշտօնեաներու արձակման հարցը, լուծուեցաւ։ Ազգային ժողովը ընդունեց այն միջին բանաձեւը՝ զոր պատրաստած էին Լիւսի (ընկերվարական), Լըքուռ (ժողովրդական) եւ Քիւըրնէ (Ձախերու Համախմբում), պետական պաշտօնեաներու արձակման եղանակներուն եւ պայմաններուն մասին։

Ընտանեկան ընկերակցութեանց տրուելիք եւ ազատ դպրոցներու աշակերտներու յատկացուելիք նպաստներու հրովարտակը, որ Շուման Փուանսօ Շափիւի անունով ծանօթ է, պիտի չջնջուի, ինչպէս կը պահանջէին ընկերվարականները եւ իրենց հետ բոլոր ձախակողմեանները, որովհետեւ Պետական Խորհուրդը, կառավարութեան պահանջին վրայ, քննեց զայն եւ հաստատեց անոր օրինաւորութիւնը թէ ըստ էութեան եւ թէ ըստ ձեւի, միայն որոշած է որ անոր կիրարկման մասին շրջաբերական մը խմբագրուի, ստորագրուած կրթական, ներքին եւ առողջապահական նախարարներուն կողմէ միանգամայն։ Այս շրջաբերականին խմբագրութիւնը կրնայ տակաւին դժուարութիւններ յարուցանել հակառակորդ կուսակցութեանց միջեւ, բայց հաւանական չէ որ դահլիճին գոյութիւնը վտանգուի անով. հետեւաբար, այս խնդիրն ալ կարելի է լուծուած նկատել։

Կը մնայ երրորդ հարցը արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ եւ մասնաւորաբար արտաքին նախարար Պիտոյի բռնած դիրքին մասին՝ Լոնտոնի ժողովին մէջ։ Ժողովրդականներէն զատ, գրեթէ միւս բոլոր կուսակցութիւնները այնպէս կը նկատեն թէ Պիտօ պէտք եղածէն աւելի զիջումներ ըրած է Անգլեւսաքսոններուն՝ Գերմանիոյ մասին եղած կարգադրութեանց առթիւ։ Ֆրանսայի արտաքին նախարարին վրայ առջի օր ազգ. ժողովին մէջ կատարուած բուռն յարձակումներէն դատելով, խնդիրը կրնայ վտանգել դահլիճին դիրքը, երբ, յառաջիկայ Երեքշաբթի օր, Պիտոյի ազգ. ժողովին մէջ ընելիք յայտարարութիւնները գոհացուցիչ չնկատուին ։

ՎԱՐՉԱՊԵՏ Շուման, պատասխանելով Տընտեսական Խորհուրդի նամակին, յայտարարեց թէ՝ մօտ ատենէն պիտի զեղչուին պողպատի, երկաթեղէնի, կօշիկի, բամպակէ հիւսուածեղէններու, հագուստներու, կարասիներու եւ ուրիշ կարգ մը ապրանքներու գիները։ Գործատէրերու միութիւնը կը կարծէ թէ՝ պիտի կրնայ զեղչել իր գիները ։

ՊԻՏԻ ԶԵՂՉԵ՞Ն.— Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովի վարկի յանձնաժողովը որոշեց 25 % զեղչել Մարշըլի ծրագրին համաձայն Արեւմտեան Եւրոպայի ըլլալիք օժանդակութեան գումարը։ Այս զեղչը կը ներկայացնէ 490 միլիոն տոլար։ Ծրագրին ընդհ. վարիչ Հօֆման բողոքեց այս որոշման դէմ ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ երեսփ. ժողովի անդամներէն Րէնքին քննութիւն պահանջած է կարգ մը թերթերու մասին, որոնց իբր թէ 15 միլիոն տոլար յատկացուած է կառավարութենէն՝ Մարշըլի ծրագրին ի նպաստ գրելու համար։ Այս թերթերն են «Նիւ Եորք Հէրըլտ Թրիպուն»ը (Փարիզի տպագրութիւն), «Նիւ Եորք Թայմզ»ը, «Թայմ»ը, « Լայֆ »ը, « Նիւուզ Ուիք»ը եւ « Րիտըրս Տայճըստ»ը (Ֆրանս. եւ իտալական տպագրութիւն) : Կ'ըսուի թէ դրամ ստացած են չարժանկարի կարգ մը գործատէրեր ալ։ «Հէրըլտ Թրիպիւն» եւ « Թայմ » ու « Լայֆ» շաբաթաթերթերը բացարձակապէս կը հերքեն այս լուրերը։

200.000 ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐ պիտի ընդունուին Մ. Նահանգները, համաձայն խորհրդարանի որոշման։ Երեսփ. ժողովէն վերջ, ծերակոյտն ալ այս օրինագիծը քուէարկեց 13ի դէմ 63 ձայնով ։

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ արտաքին նախարար Զորին Փրակա կը գտնուի այս պահուս։ Փետրուարէն, այսինքն՝ համայնավարներու իշխանութեան գլուխ գալէն ի վեր, առաջին անգամն է որ Զորին Փրակա կ'երթայ ։

Ե՞րբ կը դադրի կռիւը Պաղեստինի մէջ

Արաբներու յառաջխաղացութիւնը դէպի Թէլ Աւիվ աւելի դանդաղ է հիմա քան վերջին օրերուն. արաբական գունդերը կանգ առած են, հարաւային կողմը, Իստուտ (Եգիպտացիներ), կեդրոնական մասին մէջ՝ Ռամլէ (Անդրյորդանանցիները), եւ հիւսիսային արեւելեան կողմը՝ Փէթահ Թիքուա (Իրաքցիներ) ։

Երուսաղէմի մէջ ձախողեցաւ Հրեաներու յարձակման փորձը, հին քաղաքին վրայ։ Արաբներու ռմբակոծութիւններն ալ աւելի ցանցառ կերպով տեղի կ'ունենան։ Բայց, օդային յարձակման մեծ գործունէութիւն կայ. Արաբները ռմբակոծած են Թէլ Աւիվը, Նաթանիան, Նահարիան եւ Փէթահ Թիքվանը։ Եգիպտական երեք օդանաւեր վար առնուած են ։

★ Արաբ պետութիւնները համոզուած են որ իրենք են զինուորական կացութեան տէրը եւ բոլոր ճակատներուն վրայ ռազմական գործողութեանց նախաձեռնութիւնը իրենց ձեռքին մէջ է։ Այս պայմաններուն տակ, Ապահովութեան Խորհուրդը երեւութապէս չուարած վիճակ մը ունի եւ անկարող կը զգայ ինքզինքը, որոշ հրահանգներ տալու իր ներկայացուցիչին, կոմս Պէրնատոթի, որուն թողած է հիմա որոշել թէ որ օրը եւ որ ժամուն «կրակը դադրեցնելու» հրամանը պէտք է գործադրուի ։

Կոմս Պէրնատոթ արաբական մայրաքաղաքները կը պտտի, բանակցելու համար զինադուլի մասին։ Խորհրդակցութիւնները գաղտնի կը պահուին։ Հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարած է թէ՝ ինք, լաւատես կը մնայ գոհացուցիչ ելքի մը մասին։ Գահիրէի մէջ տեսակցած է նաեւ Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու զինուորական կցորդներուն հետ ։

★ « Նիւ Եորք Թայմզ» կը հաղորդէ թէ Ամերիկացի ծովային, ցամաքային եւ օդային 29 բարձրաստիճան սպաներ հրաման ստացած են պատրաստ գտնուելու, որպէսզի Պաղեստին մեկնին, իբրեւ զինադուլի դիտող։ Միջին Արեւելքի խնդիրներու տնօրէն Պ. Հէնտէրսըն յայտարարած է թէ՝ Ամերիկա այս որոշումը տուած է, որպէսզի, եթէ հարկ ըլլայ, Մ. Նահանգները կարենան կատարել այն պարտականութիւնները՝ որոնք իրենց վրայ դրուած են, զինադուլին գործադրման համար ։

Միշտ իրար կը մեղադրեն

Պերլինի խորհրդային հրամանատարը, Մարաջախտ Սոքոլովսքի, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ գերման քրիստոնեայ դեմոկրատներուն .—

« Անհեթեթ են եւ հասարակ զրպարտութիւններ են այն զրոյցները՝ որոնց համաձայն սովետ դրամական գօտին պիտի կցուի Խ. Ռուսիոյ։ Ամերիկայի արտաքին նախարարութիւնը կը ջանայ Խ. Միութիւնը պատասխանատու բռնել որ կարելի եղած չէ համաձայնութիւն մը կնքել գերմանական խնդրին մասին։ Մոսկուայի եւ Լոնտոնի ժողովներուն ձախողման բուն պատճառը այն է որ ամերիկեան կառավարութիւնը մերժեց Սովետներու առաջարկը Գերմանիոյ հաշտութեան դաշնագրին, ինչպէս նաեւ այս երկրին մէջ գերման միացեալ կառավարութեան մը հաստատման մասին։ Այս միեւնոյն քաղաքականութիւնն է որուն կը հետեւին այսօր ալ վեց Պետութիւնները Լոնտոնի մէջ։ Խ. Միութեան նպատակն է Գերմանիոյ մէջ հիմնել ժողովրդավար, միացեալ եւ խաղաղասէր պետութիւն մը, համաձայն Փոցտամի մէջ տրուած որոշումներուն »։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԶՕՐ. ՏԸ ԿՈԼ մեղադրեց Ազգ. Ժողովի իր խմբակցութիւնը որ վստահութեան քուէ տուած էր Շումանի դահլիճին։ Եւ թելադրեց անոր դէմ քուէարկել ։ Այս առթիւ շեշտեց.— « Ժամանակը կ'անցնի։ Երկիրը ամէն օր բան մը կը կորսնցնէ ։ Հարկ է լուծել խորհրդարանը եւ նոր ընտրութիւններ կատարել »։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ ազգ. ժողովի Նախագահութիւնը, որոշեց Պելկրատ հրաւիրել Անքարայի դեսպան Սիմիչը եւ Լոնտոնի դեսպան Լէոնթիչը, որոնք պաշտօնանկ պիտի ըլլան ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարար Ռընէ Մայէրի յայտարարութեանց համաձայն, պետական ելմտացոյցի ընդհ. հասոյթները 1948ի վերջը պիտի հասնին 920 միլիառ ֆրանքի, իսկ ծախքերը՝ 975 միլիառի, որով ներկայ տարուան բացը պիտի ըլլայ 55 միլիառ ֆրանք ։

ԱՆԳԼԻՈՅ զինուորական իշխանութիւնները արտօնութիւն տուին սովետ մասնաւոր յանձնաժողովի մը որ բրիտ. գրաւման գօտին մտնեն, քննութիւն կատարելու համար սովետ բարձրաստ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԹԵՐԹԻ 28-ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ

Նկատի ունենալով, որ հեղինակը ոչ միայն չի ժխտում ֆրանսիական հրատարակության մեջ տեղ գտած հիմնական մտքերի ճշտությունը, այլև ինքն էլ ընդունում է, որ «Ֆրանսիական հեղափոխության մասին» գրքի մեջ կան որոշ թերություններ, որոնք պայմանավորված են եղել հեղինակի ժամանակի պատմական գրականության մակարդակով, նրա ոչ լիակատար ծանոթությամբ հեղափոխության պատմության հարցերին, ինչպես նաև նրա ոչ միանգամայն ճիշտ մեթոդաբանական դիրքերով, որոնք հետագայում հաղթահարվել են հեղինակի կողմից, նրա ստեղծագործական զարգացման ընթացքում, ինչպես նաև հաշվի առնելով, որ հեղինակը ինքն էլ ընդունում է, որ իր գրքի մեջ կան թերություններ

Հայաստան.— Աշտարակի շրջանը

ՄՄԲ.— Ամփոփուած «Սովետական Հայաստան» ամսագրէն, 1948 Յունուար.—

19րդ դարում Հայաստանից շատ հեռու ապրող հայ մտաւորականը կարօտով է երգել Աշտարակը, յիշենք Գ. Դաղթանի «Միծեռնակը»·

Ա՛խ քոյր, ծիծեռնակ,
Ծնած տեղս՝ Աշտարակ,
Անդ շիներ էռ քոյնը
Հայրենի կտուրի տակ :

Պերճ Պռօշեանի վէպերը՝ «Սօս եւ Վարդիթեր», «Ցեցեր», «Հացի խնդիր» եւն. որոնց մէջ պատկերացած կեանքը հաւատարապէս վերաբերում էր ինչպէս Հայաստանի դիւղական իրականութեան, այնպէս էլ Աշտարակին :

Դէռ հեռուից, Աշտարակը ցոյց է տալիս իր նոր պատկերը՝ բարձր նորակառոյց չէնքեր :

Գեղեցկատեսիլ է Աշտարակը համայիլ, կախարդական այգիներով : Քաղաքը, նրա քաղցրահուչ ջուրը զովանում է Արագածի յորդառատ, զովարար աղբիւրներից, նա հոսում է Աշտարակի խոր ձորի միջով, հանդարտ, մեղմ կարկաչով :

Աշտարակը բազմած է Արագածի ստորոտում : Նա հայեացքով նայում է երկնասլաց Մասիսին : Երբ փոքր Մասիսի ձիւնը հալչում է եւ մնում միայն Մեծ Մասիսի սպիտակ ձիւնէ-պսակը, աշտարակեցիները սկսում են հաւաքել իրենց հարուստ բերքը : Աշտարակի կոլտնտեսական աշխատաւորութիւնը աճեցրել է խաղող, ցորեն, գարի, դեղձ, սերկեւիլ, թուէթ, փշատ, անդամ նուշ Աշտարակում :

Աշտարակի շրջանը բաւականին մեծ է, նա ունի մի քանի տասնեակ դիւղեր, նրա շրջանի մէջ է մտնում պատմական Օշական դիւղը, ուր հանդչում է Մեսրոպ Մաշտոցը : Հայաստանի հնութիւնների պահպանման կոմիտէն ուշի ուշով հսկում է շրջանում գտնուող հնութիւնների պահպանման Մեսրոպի դերեզմանը, Մուղնու Օհանավանքի, Եղվարդի, Թալիշի, Կոշի, Ամբերդի պատմական յուշարձանները եւ հին եկեղեցիները :

Սովետ. իշխանութիւնը Աշտարակի շրջանը բերեց նոր թեքնիք դիւղատնտեսութեան մեքենայացման նոր միջոցներ՝ մեքենաշարժ արօրներու եւ մեքենաներու կայան, որոնք հիմնովին վերածնեցին հին ատամնական չութի եւ արօրի քէնէֆօնեան հիւղերի կեանքը :

Աշտարակի շրջանի հիմնական հարստութիւնը կազմող այգեգործութեան հետ միասին, արագօրէն զարգացաւ դաշտավարական մշակումը : Առանձին հոգատարութեան առարկայ դարձաւ անասնապահութիւնը : Ոսկեվազի դիմին յայտնի է ամբողջ Սովետական Միութեան մէջ, սեղանի գինիների տեսակների մէջ նա մրցում է լաւագոյնների հետ : Հոն կոլտնտեսականները վաստակել են վեց հարիւրից մինչեւ հազարաշխատանքային օր, որի դիմաց ստացել են երեք հազարից մինչեւ հինգ հազար քիլօ միայն խաղող, չհաշուած ցորենը, գարին, իւղը, պանիրը, օղին, վառելափայտը եւ այն ամէնը, ինչով հարուստ է Ոսկեվազը :

Խաղողի մշակումը զարգացել է շրջանի շատ դիւղերում : Թալիշի կոլտնտեսութիւնը նախապէս դաշտավարական՝ այժմ զարգացրեց խաղողի նոր տնտեսութիւն : Այգեգործութիւնը մտաւ նաեւ Կոշ, եւ Ուջան : Ցայտնի է Ուջանի ծխախոտը :

Մրգերի եւ խաղողի նոր տեսակներ մուտք գործեցին Օշական եւ Փարպի :

Միաժամանակ շրջանում խոշոր տարածութիւններ նուաճեցին հացահատիկային մշակումի համար : Եղվարդի ցորենը իր տեսակի մէջ մեծ հռչակ ունի :

Շահումեան կոլտնտեսութիւնը ունի 183 հեկտար խաղողի այգի, 250 հեկտար հացահատիկային տարածութիւն, 58 հեկտար պտղատու այգիներ, բանջարաբուծութեան համար յատկացուած է հինգ հեկտար տարածութիւն : Խոշոր եղջիւրաւոր անասունների գլխաքանակը հասել է 1000ի : Նա ունի 150 վէրթակ : Իսկ չերամապահութեամբ զբաղւում են բոլոր կոլտնտեսականները : Նրանք երկրին տալիս են շատ թանկագին եւ բարձր տեսակի մետաքս : Նոյն կարողութիւնները եւ հարստութիւնները ունի Միկոյեանի անուան կոլտնտեսութիւնը :

Շահումեանի անուան կոլտնտեսութիւնը ղեկավարում է նախկին ուսուցիչ Ա. Դաւթումեանը, որ երեք տարուան մէջ կարողացել է մտցնել ոսպի եւ կտաւատի մշակումը : Անասունների գլխաքանակը նա հասցրել է նախապատերազմեան ժամանակաշրջանի գլխաքանակին եւ այդպէսով հընդամեակը կատարել երկու տարուում :

Նորակառոյց տներում տեղաւորուել եւ աշխատանքի են անցել Ֆրանսայից, Պէյրութից, Սիրիայից, Իրանից, Բուլղարիայից եւ այլ տեղերից հայրենիք վերադարձածները :

1927ին Աշտարակի շրջանը բերուեց էլեկտրական լոյս : 1928 թուից Աշտարակում, Ոսկեվազում եւ Օշականում գործում է մշտ.-չարժանկարթատուն : Շրջանի դիւղերը սպասարկում է շրջիկ չարժանկար : 1940ին Աշտարակում հիմնադրուեց պետական տրամադրիկ թատրոն : Համարեայ բոլոր դիւղերում բացուել են դրադարանները եւ ակումբներ : Աշտարակի շրջանն ունի 42 դպրոց, որտեղ սովորում է 10.000 աշակերտուհի : Բոլոր դրպրոցները ապահովուած են որակեալ եւ փորձուած ուսուցիչներով : 1947ին պետութիւնը դպրոցական ծախքերի համար բաց է թողել վեց միլիոն ռուբլի : Այդ դպրոցներում դասաւանդում են Մխիթարեան (45 տարեայ ուսուցիչ է), Մկրտիչ Մկրտիչեան, Կարօ Սարիբէկեան, Սուրէն Մարգարեան եւ Աստղիկ Յակոբեան :

Աշտարակում կառուցւում եւ շուտով կ'ապարտի թատրոնի նոր չէնքը՝ մի քանի հարիւր հանդիսատեսի համար : Այդպիսի խոշոր թատերական ակումբներ են կառուցւում Ագարակում, Կաշում, Արա դիւղում եւ Ոսկեվազում : Մեծ ակումբներ են կառուցւում նաեւ մի ուս դիւղերում :

Աշտարակում լոյս է տեսնում «Այգեգործ կոլխոզնիկ» շրջանային թերթը :

Աշտարակը դառնում է քաղաք :

Նրա նոր ջրանցքերը կ'ոռոգեն հին - հին ժամանակներից մնացած խոպան հողերը :

Նրագիւղատնտեսական խերհի և գոմեակի արդիւնաբերութիւնը արդէն դարձել է բանում Հայաստանի ժողովրդական տնտեսութեան մէջ :

Ա. ԲԱԲՍԵՂԵԱՆ

ՁԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԱՆԶՈՑՔ ՍԷՆ ՄՈՐԻՍԻ ՄԷՋ

ՍԷՆ ՄՈՐԻՍ, «յապաղած).— Լճէի Հայրենասիրութիւնը որ կը դործէր լուռ ու մունջ, օգնելով իր կարօտ հայրենակիցներուն եւ որբերուն 1926էն ի վեր, այս տարի պաշտօնապէս վաւերացուած ըլլալով կառավարութեան կողմէ առիթը տուաւ մեզ ճանչնալու եւ վայելելու Լճէն մօտէն՝ կազմակերպելով խնջոյք մը Մայիս 16ին :

Հոն էին Լիոնի, Տէսինի, Փոն տը Շերիւի Լճեցիք եւ առ հասարակ բոլոր Սէն Մօրիսահայութիւնը : Շէն ու սրտաց Լճեցիք մեզ ապրեցուցին 7—8 ժամ անդրդհատ իրենց ծննդավայրին մէջ : Ճոխ էին սեղանները, ճոխ ու հարուստ մանաւանդ յայտադիրը իր գեղարուեստական բաժինով : Տարեցը մեզ ցուցուց թէ ինչպէս ահաւոր մրրիկներէ ազատելով կրցեր է հայ պահել իր գաւակները : Երիտասարդութիւնը, վստահեցուց մեզ որ ինքն ալ ամէն բան պիտի ընէ իր գաւակները հայ մեծցնելու, իսկ փոքրիկները համոզելու համար մեզ թէ իրենք ենայս ժողովուրդին արժանի ժառանգորդները : Երգեցին, պարեցին ու արտասանեցին, բոլորն ալ հայ քաջառողջ, Ահարոնեանէ, Րաֆֆիէ, Զարենցէ եւ Թումանեանէ : Ներկաները աւելի ճոխացուցին յայտադիրը իրենց ինքնաբուխ երգերով եւ խմբական պարերով : Մէկ խօսքով Լճեցին ունենալով Սէն Մորիսի հայութիւնը իր հետ հարազատ հայկական մթնոլորտ մը ստեղծեց մեր չուրջը այս բացման խնջոյքով, Սէն Մօրիսահայութիւնը ցոյց տուաւ որ Հայու սրտին կը կրէ միշտ եւ իր կազմած Միութիւնը պիտի ապրեցնէ, կենդանի եւ գործունեայ :

Կը մաղթենք իրենց յարատեւ եւ համերաշխ կեանք օտար երկնքի տակ, ու չուտափոյթ համախմբում բոլորիս մայր հայրենիքին ծոցին մէջ :

Հ. Յ. Հացումեի

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (17)

ԱՂՕՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Թ.

Մարտիրոս էր այդ ծերունի վանականին անունը. իր ընկերակիցներուն կոտորածէն վերջդեռ ամիս մը չկար որ վերադարձեր էր վանք, իր քանի մը ծառաներով :

Երեկոյեան դէմ էր : Արեւը իր մայրամուտին կը մօտենար Սուկաւ կամ Զրաբաշխ լեռներու կատարէն. Մարտիրոս հայր սուրբը լուռ կը չրջէր վանքի դաւիթին մէջ, երբեմն նայելով հորիզոնին, ուր մայրը կը մտնէր արեւը, իր եռեւէն ձգելով ծիրանեգոյն ցոլքեր : Ծառաներէն երկուքը մտախոհ նստած էին քարի մը վրայ եւ կը խօսակցէին :

— Տղաք, դարձաւ անոնց Մարտիրոս հայր սուրբը, դուռները ամուր փակեցէք եւ այլեւս ոչ ոք ներս մի թողուք, արեւը արդէն մայր մտաւ եւ չուտով խաւարը կը տիրէ :

— Պարիսպի բոլոր դռները փակուած են, հայր սուրբ, բսաւ ծառաներէն մէկը ոտքի կանգնելով :

— Իսկ նիգերը ամրացուա՞ծ են :

— Այո, այնքան ամուր են որ եթէ Եուսուֆը իր ամբողջ բանակով փորձէ ներս մտնել, դարձեալ չի կրնար, քսաւ ծառան հեգնութեամբ :

— Հա, Եուսուֆը... հիմա որ դայ, ի՞նչ պիտի տանի. ամէն բան տարաւ, ամէնքը կոտորեց. ալ ինչո՞ւ համար պիտի դայ, ինչի՞ն է պէտք վանքին պաղ քարերը, մրմռաց հայր սուրբը եւ կրկին սկսաւ իր համբիչը քաշել :

Այդ միջոցին լսուեցաւ պարիսպներու դրան բախիլը. մէկը ուժգին եւ չտապ հարուածներով կը զարնէր դուռը : Ծառաները վախէն սկսան իրարու երես նայիլ, մինչ Մարտիրոս հայր սուրբը չփոթած դէպի դուռը կը նայէր :

— Ո՞վ կրնայ ըլլալ եկողը որ այսպէս չտապ չտապ կը զարնէ դուռը, մտածեց ան :

Ցանկարծ յիշեց Բագաւան գիւղի արարած իշխանը. մտաբերեց Եուսուֆի հրոսակներուն առաջին արշաւանքն ու վանքին աւերումը, եւ սառն դող մը անցաւ ամբողջ մարմնէն : Ով որ ալ ըլլայ եկողը, չի կրնար լաւ բանի համար եկած ըլլալ. բայց պէտք իմանայ, թէ ո՞վ է եւ ինչ կ'ուզէ ի՞նչ բանէ պիտի վախնայ հայր սուրբը, քանի որ կողոպտելու ոչինչ չկայ վանքին մէջ, իսկ իր կեանքին վերջին մնացորդները այլեւս պէտք չէին իրեն :

— Տղաք, հրամայեց Մարտիրոս վանահայրը. դացէք տեսէք, թէ ո՞վ է եւ ինչ կ'ուզէ. բայց առանց իմ հրամանիս դուռը չբանաք :

Ծառաները դէպի դուռը վազեցին : Ցայտնի էր որ այցելուն ստիպողական դործ ունէր, կամ քնաւ համբերութիւն չունէր : Ան կը չարունակէր ծեծել դուռը, գայն ջարդուփշուր ընելու աստիճան :

Շփոթած վանահայրը դեռ կեցած էր տեղն ու տեղը, երբ ծառաներէն մէկը վերադառնալով յայտնեց .

— Հայր սուրբ, վիթխարի տեսքով դիւղացի մըն է. դրան եռեւը կանդնած՝ կը ստիպէ բանալ գայն. կ'ըսէ, թէ կարեւոր դործ ունի ձեզի հետ :

— Մինա՞կ է :

— Այո, ուրիշ մէկը չտեսանք հետը :

— Բայց լաւ դիտեցի՞ք չուրջը :

— Այո, բոլորովին մինակ է. եթէ չբանաք, կ'ըսէ, դուռը կը կոտրեմ :

— Զէնք ունի՞, հարցուց վանահայրը :

— Ոչ մէկ զէնք չտեսանք վրան. բայց այնպիսի ուժեղ բազուկներ ունի որ հազար զէնքի՛ արժէ :

— Լաւ, նեղս առէք ինքը. բայց դռները խոշոր փակեցէք եւ դուք ալ զգոյշ մնացէք. ով դիտէ ինչ մարդ է, թշնամի՞ է թէ բարեկամ : Մեր ժամանակներուն մէջ ամէն բանի վրայ պէտք է կասկածիլ, ամէն բանէ պէտք է վախնալ, ըսաւ վանահայրը եւ լուռ դէպի դուռը նայեցաւ :

Ծառաները բացին դուռը. յաղթանդամ մարդ մը, դիւղական հագուստով, երկար փայտր ձեռքին, ներս մտաւ եւ ուղղակի հայր սուրբին մօտ գալով՝ խոնարհ դլուխ տուաւ անոր : Մարտիրոս հայրը իր փոքրիկ, բայց փայլուն աչքերը անոր վրայ սեւեռելով, ոտքէն մինչեւ դլուխը քննեց գայն. ըստ երեւոյթին լաւ տպաւորութիւն թողուց ան իր վրայ : Ցետոյ մեղմ ձայնով հարցուց.

— Ի՞նչ կը կամենայիր, որդեակ, որ այս ժամին վանքի դուռը կը ծեծես, մինչ մենք ոչ ոք կ'ընդունինք այլեւս արեւմուտէն ետք :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՇՎԱՉԵԱՆՑ

տիճան սպայ Իվան Պոկոտանովի սպանութեան մասին :

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ մէջ ու շրջակաները գտնուող սովետ դիւանագէտներու, գործի մարդոց եւ ուրիշ ներկայացուցիչներու բոլոր զաւակները հրաման առացան Խորհրդային կառավարութեան կողմէ որ ժամանակին ճամբայ ելլեն Ամերիկայէն, կարենալ համնելու համար դպրոցական նոր տարեշրջանին :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախարարութեան մէկ բանբերը հերքեց այն լուրը թէ Հնդկերու գլխաւորական յանձնաժողովը, արտաքին փոխ նախարար Լովըդի խնդրանքին վրայ, տեղեկագիր մը ղրկած է Ուաշինկթըն, Արեւմտեան Եւրոպայի երկիրներում գլխաւորական օժանդակութիւն տալու համար :

ՎԱՏԻԿԱՆԻ դիւանատունը ծրագիր մը կը պատրաստէ՝ ամէն ազդերէ բաղկացած միջազգային քրիստոնեայ քաղաքապահ զօրագունդ մը կազմելու, եւ անոր միջոցաւ Երուսաղէմի շրջանը պաշտպանելու համար : Այս մասին, ծանուցագիրներ ղրկուած են արդէն Անգլիոյ, Մ. Նահանգներու, Ֆրանսայի, ՄԱԿի, Արաբներու եւ Հրեաներու Հռոմի դիւանագիտական ներկայացուցիչներուն :

ՖՐԱՆՍԱՀՊԱՏԱԿ Հրեաները համակրանքի ցոյցեր ըրին Իսրայէլի նոր Պետութեան, Չորեքշաբթի իրիկուն հաւաքուելով Քլարիճ պանդոկին մէջ, «Հրեայ Ազգային Հիմնադրամի Միութեան կողմէ» : Ճառախօսները խնդրեցին Ֆրանսական կառավարութենէն որ ճանչնայ Իսրայէլի Պետութիւնը, կարելի եղածին չափ շուտ : Ինչպէս հաղորդեցինք, քանի մը օր առաջ, նմանօրինակ հաւաքոյթ մըն ալ կազմակերպած էին Ֆրանսահպատակ խալմները, ճիշդ հակառակը պահանջելու համար :

ՍՈՎԵՏ օդանաւային չորս մասնագէտներ՝ որոնց մէկը հայ (Կիքոյեան), Սթալինեան մրցանակը (150.000 րուբլի) շահեցան, գլխաւորական նորատիպ օդանաւեր հնարած ըլլալով :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՕՓԵՐԱՅԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի 6 Յունիս, կէսօրէ վերջ ժամը 15.30ին (Դուռներու բացում ժամը 15ին)

ԵՐԳԱՏՕՆ ՕՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆի գործերուն

Առաջնորդութեամբ հեղինակին : Կը մասնակցին Օբերայի նուագախումբը, ԱՐՄԵՆԻԱ երգչախումբը եւ ՎԵՐՈՆԻԿ ՃԻՆՃԵԱՆ, Grand Prix de la Ville de Marseille: Յայտագրին մէջ՝ Հայկական Համանուագը, Քօնչէրթօն, Պատարագը եւ Լուսաւորչի համանուագը :

ԾԻԾԱՂԻ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՄԷՋ

Յայտնի արուեստագէտ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ հովանաւորութեամբ Պրիւքսէլի Հայ Երիտ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ տեղական կարող ուժերու՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 157, rue Laeken Cour d'Angleterreի թատերասրահին մէջ կը ներկայացնէ անմահն Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆի՝

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Պոլսահայ կեանքէ ծիծաղաշարժ զաւեշտ 3 արար : Տոմսերու գիները (տեղական դրամով եւ վիճակահանութեան իրաւունքով՝ 100, 50 եւ 30 ֆրանք : Սիյո կը հրաւիրուին Պրիւքսէլի եւ Անվէրսի հայութիւնը :

ԵՂԱՆԱԿԻ Ա. ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ Սանուհիներու եւ բարեկամ կազմակերպութեանց, տեղի պիտի ունենայ Յունիս 13ին, կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ «Clos des Fusains» սրճարան ճաշարան օդասուն եւ ընդարձակ պարտէզին մէջ, Chemin des Iles, գետեզերքը :

Մանրամասնութիւնները առանձին :

ԻԷՆԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆ, 10 Ave. d'Iéna, métro : Iéna

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Երկուշաբթի գիշեր, 7 յունիս, ժամը 8.30ին : Փարիզահայ լաւագոյն դերասաններու մասնակցութեամբ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ կը խաղայ Ա. Արել-եանի գեղահիւս թատերգութիւնը՝

Մ ՐՈՒՈՂ ՃՐԱԳՆԵՐ

Քօմէտի տրամաթիք 3 արար

Հայկական ընտանեկան կեանքէ քաղուած նիւթ մը, որուն մէջ՝ ծիծաղ, ժպիտ, արցունք, յուզում, անձկութիւն իրարու կը յաջորդեն :

Տոմսերու գիները՝ 200 եւ 100 ֆրանք : Կը ծախուին 43 rue Richer ինչպէս եւ բոլոր միւս գրատուները :

ՄԱՅԻՍ 28

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ 5 Յունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Տան մէջ:

Կը նախագահէ Պ. ԱՐԱՄ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ :

●

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ.— Այսօր չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս Րէփիւպլիքէններու սրահը 16 rue J. B. David:

Կը նախագահէ ընկեր Ն. ԱՑՏԱՊԻՐԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ :

Մուտքը ազատ է

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ Յունիս 6ին, «Սաքրէ Քէօր»ի սրահին մէջ ժամը 3ին :

Կը նախագահէ ընկեր ՍԻՄԼԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷԵԱՆ :

Ներկայ կ'ըլլան նաեւ ընկերներ Ս. ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ եւ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

×

ԱՎԻՆԵՈՆԻ ՄԷՋ.— Դաշտահանդէսի փոնթէի հանրածանօթ դաշտը :

Կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. «Մուրատ» խումբին կողմէ : Տեղի կ'ունենայ Յունիս 6ին, կիրակի ամբողջ օրը :

Պիտի խօսի ընկեր ՍՏԵՓԱՆ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

★

ԻՍԻԻ ՄԷՋ.— Յառաջիկայ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Արմէնաւ սրահի մէջ :

Կը նախագահէ ընկեր Ս. ԳԱՆՃԻԼԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ՀՐԱՆԴ ՍԱՄՈՒԷԼ եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի Նոր Սերունդի երգչախումբը ղեկավարութեամբ ընկ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի: Կ'երգէ՝ Օր. Ա. ՔԷՍԷԵԱՆ, կ'արտասանեն ընկերներ Կ. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ, ԱՐԻՍ ԳԱՐԱԵԱՆ եւ Բ. ՀԱՊԷՇԵԱՆ:

Հ. ԵԱՓՈՒՃԵԱՆ եւ օր. ՍԱՐԳԻՍ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ :

Հանդէսէն վերջ տեղի կ'ունենայ խնճոյք : Կը նուագէ Պ. Շ. ՊԱԼԵԱՆի նուագախումբը :

Մուտքը ազատ է :

★

ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ.—

Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ : Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Կը նախագահէ ընկեր Խ. ԹԷԼԵԱՆ :

Կը խօսին ընկերներ

ՏԻԳ. ԹԱԴՈՍԵԱՆ եւ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՈԼԱՏԵԱՆ :

Ճոխ պիւֆէ եւ զանազան անակնկալներ : Կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական եւ հայկական պարեր :

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՐՇԱԿ ՊԱՔԸՃԵԱՆ կը ծանուցանեն ծնունդը իրենց անդրանիկ աղջկան՝ ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ - ՍՏԵԼԼԱՅԻ 16 մայիսին 1948: Այս առթիւ հազար ֆրանք կը նուիրեն Ֆր. Կ. Խաչին: Ստանալ «Յառաջ»էն :

ՀԱՐՍԱՑԱՏ և ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Մէկ հասցէ միայն Պ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

23 եւ 26 rue d'Enghien բակին մէջ, Paris (10)

ՀԱՅ ԱՒԵՏ. ԵԿԵՂԵՑԻ. — Պաշտամունք ամէն կիրակի ժամը 10.45ին, Luxembourgի սրահին մէջ, 58 rue Madame, Métro St. Placide կամ Notre Dame des Champs: Այս կիրակի կը քարոզէ փրօֆ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ: Նիւթ՝ «Աւետարանը ի՞նչ տուած է Հայուն» :

ԼԵՒՈՆ ԵՒ ԱՆԱՀԻՏ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ իրենց մօրը Ե. ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆրանք կը նուիրեն Պօմոնի Կապոյտ Խաչին եւ հինգ հարիւր Ֆր. Արմենիա երգչախումբին :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէի (Ս. Անթուան), այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Գամփանեը Ռօզին լէ Փէնտը Պատրիտ, Պ. Նաճարեանի օդասուն եւ ծառախիտ պարտէզին մէջ, Սէնթ Անթուան :

Կը նախագահէ ընկեր Ս. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Յ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Պիտի ներկայացուի քրքջալիր զաւեշտ մը ղեկավարութեամբ ընկ. ԱՇՈՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆի : Հնդկական տեսարան մը Արնուչներու «Արաքս» խումբի կողմէ, հայկական պարեր Սէնթ Անթուանի սանուհիներու կողմէ : Բացումը պիտի կատարուի Սէնթ Անի երգչախումբով ղեկավարութեամբ Պ. Համբարձումեանի :

Դաշտը բաց է առաւօտէ մինչեւ իրիկուն, փափաքողները կրնան գալ կանուխէն իրենց ճաշերով : Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով հայկական աղանդերներով :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին :

ԻՍԻԻ Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Արմէնեան սրահին մէջ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի շրջանի ներկայացուցչական ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 7ին Palais de la Chopeի մէջ, Bld. Garibaldi, Terminus, No. 18:

Կը խնդրուի ամէն խումբէ խիստ ճշդապահ ըլլալ: Ներկայանալ լիազօրագիրով :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Խարբերդցիական Միութեան ընդհ. ժողովը այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 67 rue Longue des Capucins :

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Կիրակի 6 Յունիսին, ժամը 3էն կէս գիշեր, Salle des Fêtesի մէջ rue de la Libération :

Գեղարուեստական գեղեցիկ բաժինով :

Կը նախագահէ ՕՐԻՈՐԴ ՖԼՈՐԱ ՇԷՕՀԼԱԵԱՆ

Կը խօսի Պ. ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ ՏԻԿ. ՁԱՐՈՒՀԻ ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ (երգ), Օր. ՄԱՅՏԱ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ (դաշնակ), Պ. ՖԻԼԻՓ ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ (ջութակ), Օր. ԱՅՏԱ ԶԱՀՐԷՃԵԱՆ (ֆր. արտասանութիւն), Պ. ԳԱՐԵԳԻՆ (թառ), Օր. Ա. ՀԱՆԷՍԵԱՆ (ֆր. երգ), 7 տարեկան ԼԵՒՈՆԻԿ ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ (դաշնակ), հայերէն արտասանութիւններ եւն.: Ճոխ պիւֆէ :

Շոգեկառքը Gare du Nordէն կը մեկնի 2.27ին, յետոյ 4.17ին: Անկէնէն վերջին շոգեկառքը Gare du Nord կը մեկնի ժամը 11.20ին :

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՅՈԲԵԼԵԱՆ

Մեծն տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս Տ. Տ. Գարեգին Ա.ի ծննդեան 80 ամեակի եւ գրական եւ գիտական գործունէութեան 50 ամեակի

5 Յունիս 1948, երեկոյեան ժամը 8.30ին

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Պատւոյ նախագահութեամբ նախկին նախարար եւ երեսփոխան ԼՈՒԻ ՄԱՐԷՆԻ եւ նախագահութեամբ՝ Հայրապետական պատուիրակ ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԱՐՔ.ի:

Խօսք պիտի առնեն՝ ԱՐՏԱՒԱԶԴ Արք. Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՈՊԱՆԵԱՆ եւ ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ:

Ուղերձները կ'ընդունուին :

Հ. Յ. Դ. ՓՈՆ ՏՈՊՆԱՅԻ «Կուրէն» խումբը ողբ. ընկեր Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի, կը նուիրէ 2700 Ֆր. Վեթ. ֆոնտին :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Փոխադրուած է Գ. Աճէմեանի ճաշարանը

12 Rue Cadet, Paris (9)

Ուր միշտ պատրաստ կրնաք գտնել բագլավա, պէօրէք, քուրապիէ, լահմաճուն եւն.

M. NOUBAR

Licencié en Droit-Conseil-Juridique

27 Rue des Petites Ecuries, Paris (10)

Ընկերակցութեանց կազմութիւն, ամէն տեսակ ձեւակերպութիւններ, առեւտրական արտօնագիր, հաշուական գործեր եւ fiscalité. բնակարանի կամ առեւտրական հաստատութեանց վարձքերու յաւելման խնդիրներ :

Դիմել ժամը 10—12 եւ ժամադրութեամբ :

Հեռաձայն Pro. 24-87 :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)

Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տող. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 6 JUIN 1948 Կիրակի 6 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5360-Նոր շրջան թիւ 969 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԳԱՐԵԳԻՆ ԲԱՆԱՍԵՐ

Եւ կամ վարդապետ գիտութեանց ։

Ուրիշ ոչ մէկ տիտղոս այնքան հարազատօրէն պիտի պատշաճէր Գարեգին արք. Յովսէփեանի, որուն յոբելեանը կը տօնուի Փարիզի մէջ ալ, նախաձեռնութեամբ Կիլիկեան Ընդհ. Միութեան ։

Արդարեւ, իր բազմամեայ եւ բազմակողմանի գործունէութեան մէջ, ամէնէն աւելի կը տիրապետէ այս արժանիքը,— տքնաջան աշխատաւոր հայկական մշակոյթի ։ Ուրեմն վաստակաւոր գիտութեանց ։

Աբեղայութեան շրջանէն մինչեւ կաթողիկոսութիւն, երիտասարդութենէն մինչեւ խոր ծերութիւն, յոբելեարը չընկրկեցաւ այս ճամբուն վրայ, հակառակ անհնարին դժուարութեանց ։

Պատկառելի դէզ մը կը կազմեն իր պրպտումները, ուսումնասիրութիւնները, սեւագրութիւններն ու հրատարակութիւնները, հայերէն, ռուսերէն եւ գերմաներէն ։ Իր գլխաւոր մասնագիտութիւնը պիտի մնայ հայկական մանրանկարչութեան եւ մատենագրական արուեստի գիտական, փաստացի ուսումնասիրութիւնը, թանկագին գիւտերով ։

Հարկ է անձամբ տեսնել զինքը իր աշխատանոցին մէջ, չափելու համար իր պաշտամունքին խորութիւնը, այդ գետնին վրայ ։

Ալեփառ ծերունին բառին բուն իմաստով կ'ապրի, կը վերանայ, երբ լուսաբանութիւններ կը հաղորդէ այցելուին, իրարու ետեւէ քակելով, սեղանին կամ տախտակամածին վրայ փռելով շարք - շարք թղթածրարներ ։ Խնամով դասաւորուած նկարներ, ձեռագիրներ, սեւագրութիւններ կամ փաստաթուղթեր ։

Հարցում մը հեռուէն - մօտէն, եւ լուսաբանութիւնները իրարու կը յաջորդեն ։

Անբաւական համարելով բերանացի բացատրութիւնը, տեղէն կ'ելլէ, կը բանայ այսինչ դարակը կամ ծրարը եւ վերլուծումներ կը կատարէ թերթ առ թերթ ։ Տող առ տող ։

Դարաւոր թուղթ մը, աղօտ պատկեր մը, վանքի մը, վանականի մը ուրուագիծը, մոռցուած գրքի մը ձեռագիրը կ'երիտասարդացնեն զինքը ։ Փայլ կուտան իր աչքերուն, ինչպէս մտքին եւ շարժուձեւերուն ։

Այդ պահուն, խսկապէս կը հաւատաս թէ իր խօսքն է Անթիլիասը դարձնել հայկական մշակոյթի կեդրոն մը, կորովի ճոխութեամբ եւ արդիական կատարելութիւններով ։

Եւ անձկութեամբ կը մաղթես որ, թէեւ « լի աւուրք », ամբողջապէս նուիրուի այդ ծրագրին իրականացման, ուրիշներուն ձգելով թեմական — վարչական տաղտուկները ։

Բարեբախտաբար իր շուրջը չեն պակսիր պիտանի տարրեր, երիտասարդ վարդապետներ եւ եպիսկոպոսներ, ինչպէս ազգ. ժողովներ, այդ հոգերը ստանձնելու համար ։ Մանաւանդ որ, Սուրիա — Լիբանանի բազմահայ թեմը չատոնց ունի իր կազմական կանոնագիրը, հիմնուած՝ Պոլսոյ ազգ. սահմանադրութեան վրայ ։

Այն ատեն, կարգ մը թիւրիմացութիւններ ալ ինքնին պիտի փարատէին, Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը դարձնելով իրապէս կեդրոնաձիգ բեւեռ մը, Հայկական Արտասահմանի համար ։

Գարեգին կաթողիկոսի անկեղծ բարեկամները սրտանց շնորհաւորելով իր բազմարդիւն վաստակը՝ մշակոյթի ճակատին վրայ, կը մաղթեն որ աւելի պայծառանայ մթնոլորտը, ապահովելու համար իր հիմնական ծրագրին յաջողութիւնը ։

Բոլորն ալ հասարակ դարեվանքէ մը աւելին կը սպասեն Անթիլիասէն ։ Աւելի լոյս եւ աւելի հարազատ, ինքնուրոյն դիծ ։

Որո՞ւ համար գաղտնիք է որ, Էջմիածինը մընալով համերձ համազգային կեդրոն, չի կրնար կատարել իր պատմական դերը ։ Ամէն պարագայի մէջ, ի վիճակի չէ լայն բանալու թեւերը ։

Անթիլիասին կ'իյնայ լրացնել պակասը, — դառնալ ազատ եւ կենդանի վառարան մը տարագիր բազմութեանց մշակոյթին համար, ինչպէս Վենետիկն ու Վիէննան ։

Կաթողիկոս — իշխանաւորը չէ որ պատմութեան պիտի անցնի, այլ վաստակաւոր մշակը, — Գարեգին բանասէր, վարդապետ գիտութեանց եւ վարպետ - լուսաւորիչ հայկական մանրանկարչութեան ։

Շ.

Քաղաքական շփոթ կացութիւն Ֆրանսայի մէջ

Քաղաքական յուզումնալից մթնոլորտը կը շարունակէ Խորհրդարանի շրջանակներուն մէջ, վէճի տակ գտնուող ծանօթ խնդիրներուն առթիւ ։ Տենդոտ եւ նոյնքան յուզումնալից վիճակ մը ստեղծուեցաւ երէկ Վարչապետութեան պաշտօնատան մէջ, ուր անընդհատ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան ո՛չ միայն նախարարներուն միջեւ, այլ նաեւ՝ ազգ. ժողովի խմբակցութեանց պետերուն հետ, միջին ճամբայ մը գտնելու եւ Խորհրդարանի մեծամասնութեան կուսակցութեանց միջեւ գոյութիւն ունեցող տարակարծութիւնները հարթելու համար ։

Սեղանի վրայ դրուած են նաեւ արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ խնդիրները, եւ մանաւորապէս արտաքին նախարարին անձնական դիրքը ։ Պիտօ, ինքն իսկ, ժողովէն դուրս ելած միջոցին յայտարարեց. «Շատ կը խօսուի իմ յաջորդիս մասին. հաճելի պիտի ըլլար ինծի գիտնալ թէ՝ արդեօք «սիրող» թեկնածու մը կա՞յ իմ պաշտօնիս» ։

Ազատ դպրոցներու տրուելիք նպաստի խնդրին մասին տեղի ունեցած են տենդոտ խօսակցութիւններ, բայց, տակաւին համաձայնութեան եզր մը գտնուած չէ ։ Արդարութեան նախարարը յայտարարեց թէ դովելի ջանքեր կը թափուին համաձայնութեան գալու համար ։ Սակայն թէ ի՞նչ կերպով, յայտնի չէ ։ Սա յայտնի է միայն որ ընկերվարականները, դահլիճին գոյութիւնը վըտանգել չուզելով հանդերձ, կը մնան իրենց դիրքերուն վրայ. պիտի չյօժարին որ ազատ դպրոցներուն որեւէ նպաստ տրուի ։ Այս է դէթ իրենց այժմու դիրքը ։

Շումանի դահլիճը իր ներքին դժուարութիւններէն զատ, ունի նաեւ դժուարութիւններ ազգ. ժողովին մէջ, որովհետեւ Տը Կոլի կուսակիցները որոշեցին միանալ Ազատութեան Հանրապետական կուսակցութեան (P. R. L.) եւ համայնավարներուն հետ, պարտութեան մատնելու համար ընկերվարականներն ու ժողովրդականները ։ Առջի գիշեր ազգայնացուած ձեռնարկներու մասին կառավարութեան տրուած վստահութեան քուէն 6 ձայնի մեծամասնութիւն միայն շահեցաւ (288ի դէմ 294 ձայնով) ։ Այս պարագան ցոյց կուտայ տիրող ճգնումին աստիճանը ։ Խորհրդարանի նրբանցքներուն մէջ սա կարծիքը կը տիրէ թէ՝ հարկ պիտի ըլլայ դահլիճին մէջ փոփոխութիւններ կատարել ։ Կը կարծուի սակայն թէ Շուման որոշած է իշխանութիւնը չթողուլ ։ Խօսք եղած է նաեւ Շուման - Տը Կոլ տեսակցութեան մը մասին. այս զրոյցը բացարձակապէս հերքուեցաւ ։

ՆԵՐԳԱՂԹԸ ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ

Մասնաւոր նամակէ մը կ'իմանանք թէ Եգիպտոսի ներգաղթի Բ. կարաւանը, որուն մեկնումը յետաձգուած էր անցեալ տարի, քոլերայի պատճառով, ճամբայ պիտի ելլէ մինչեւ Յունիս 13 ։

Այս կարաւանը կը բաղկանայ մօտ երկու հազար հայրենակիցներէ, որոնց դոյքերը մաքսատան մթերանոցներուն մէջ պահուած են 1947ի ամառէն ի վեր ։

ՄԻՒՌՈՆՕՐՀՆԷՔԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ. — Հալէպի առաջնորդարանը պաշտօնապէս կը յայտարարէ թէ քաղաքական կացութեան հետեւանքով յետաձգուած է միւռոնօրհնէքը, որ պիտի կատարուէր Անթիլիասի վանքին մէջ, Մայիս 16ին ։

ԱՄԱՍԻՈՅ մէջ, հեղեղները մեծ աւերներ գործեցին երէկ ։ 50 հոգի խեղդուեցան, տասնեակներով տուներ ջուրերէն քշուեցան. քաղաքին մէկ մասը քանդուեցաւ ամբողջովին. աւերակներուն տակ կը մնան մեռեալներ եւ վիրաւորներ ։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒ փոխադրական օդանաւի մը ձայնախօսի պաշտօնեան եւ ճամբորդներէն մէկը ուղղորդին զէնքի սպառնալիք ընելով, ստիպեցին զայն որ վար իջնէ Պառի, իտալական հողի վրայ ։ Օդանաւին 22 փախստական ճամբորդները այս պահուս կը գտնուին պաշտպանութեան տակ իտալական իշխանութեանց՝ որոնք Հռոմէն հրահանգ ուզած են, զանոնք ազատ արձակելու համար ։

ԱՆԳԼԻՈՅ Եղիսաբեթ իշխանուհին յղի է. հաւանական է որ զաւակ մը ունենայ Հոկտեմբերին ։

Բուռն կռիւներ Պաղեստինի մէջ

Երէկ լուր տարածուեցաւ թէ ՄԱԿի կողմէ նշանակուած միջնորդը, կոմս Պէրնատոթ, «կրակը դադրեցնելու» թուական որոշած է 6 Յունիսի Կիրակի օրը, ժամը 9ին ։ Բայց, Կոմսը, ինքն իսկ, հերքեց այս լուրը, «անճիշդ» յայտարարելով զայն ։

Միջնորդը կը շարունակէ իր բանակցութիւնները Հրեաներուն եւ Արաբներուն հետ, մինչ կռիւները կը սաստկանան Պաղեստինի ամէն մասերուն մէջ ։ Հրեաները յաջողութեամբ կատարեցին երէկ երկու մեծ յարձակողական, որոնց շնորհիւ Արաբներու գործ դրած ճնշումը Թէլ Ավիվի վրայ, այլեւս դադած է վտանգաւոր ըլլալէ, գոնէ առ այժմ ։ Հիւսիսային արեւելեան ճակատին վրայ, Հրեաները մտած են Ճէնին, ուր կռիւներ տեղի կ'ունենան փողոցներուն մէջ, մինչ Իսրայէլի օդանաւերը կը ռմբակոծեն քաղաքին կեդրոնական մասը ։ Արաբ սպայակոյտի անդամի մը ըսածին նայելով, Հրեաները 500 հոգի կորսնցուցած են եւ իրենց յառաջխաղացութիւնը կասած է ։ Հարաւային կողմը, Թէլ Ավիվէն մօտ 40 քիլոմեթր հեռու վայրի մը մէջ, ցամաքային եւ օդային կարեւոր ուժեր շարժման մէջ դրուած են եգիպտական գունդերուն դէմ, որոնք ծանր վնասներ կրած են ։ Խաւուի շրջանին մէջ երկուստեք տեղի կ'ունենան թնդանօթաձգութիւններ որոնք մինչեւ հիմա երբեք այսքան բուռն եղած չէին ։ Թէլ Ավիվի բացերը պատերազմ մը սկսաւ եգիպտական փոքր տորմիղի մը եւ հրեայ օդային եւ ծովային ուժերու միջեւ. եգիպտական նաւ մը ընկղմած է ։ Սակայն, Երուսաղէմի մէջ, Արաբական Լեգէոնը վերսկսած է ռմբակոծել նոր քաղաքը ։

Հակառակ զինուորական այս գործողութիւններուն, որոնք ՄԱԿի միջնորդին գործը դիւրացնելու բնոյթ չունին, կոմս Պէրնատոթ յայտարարած է նորէն թէ՝ կը մնայ միշտ լաւատես, եւ թէ՝ իր լաւատեսութիւնը հերքող նոր բան պատահած չէ մինչեւ հիմա ։

★ Կոմս Պերնատոթի խնդրանքին վրայ, պելժ կառավարութիւնը հաւանած է Պաղեստին ղրկել զինուորականներ, իբրեւ դիտող, հսկելու համար զինադուլի գործադրութեան ։ Այս առաքելութիւնը պիտի բաղկանայ քանի չափ բարձրաստիճան եւ ստորադաս սպաներէ ։

★ Պաղեստինի Քրիստոնեայ Միութիւնը բողոքած է ՄԱԿի՝ Հրեաներուն դէմ, որոնք Ս. Տեղերուն մէջ «զինուորական կայաններ կը հաստատեն» կամ զանոնք իրենց յարձակումներուն նպատակակէտ կ'ընտրեն» ։ Բողոքը կոչ մըն է միեւնոյն ատեն ուղղուած ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհին, որ խնդրէ Հրեաներէն՝ յարգել Ս. Տեղերը եւ կրօնական հաստատութիւնները, եւ կուտայ անունները ութ վանքերու եւ կրօնական հաստատութիւններու զորս Հրեաները գրաւած են զինուորապէս ։

Բացատրութիւններ Պիտոյի զիջումներուն մասին

Արտաքին նախարարութեան տեղեկատու դիւանի տնօրէն Օֆրուա լրացուցիչ լուսաբանութիւններ տուաւ Լոնտոնի Վեցերու ժողովին ըրած յանձնարարութիւններուն առթիւ՝ Գերմանիոյ մասին ։ Ահա էական մասերը այս լուսաբանութեան, որ յայտնապէս նպատակ ունի հանդարտեցնել խորհրդարանի շրջանակներուն մէջ յառաջ եկած յուզումը Պիտոյի ըրած «զիջումներուն» առթիւ .—

Ռուրի հակակշռի յանձնաժողովին մէջ Ֆրանսա պիտի ունենայ 4 ձայն 15 ձայնի վրայ ։ Անոր դերը պիտի ըլլայ հակակշռել ոչ միայն արտադրութեան, պողպատի եւ քոքի բաշխումները, այլեւ՝ Գերմանիոյ ապազինութիւնը, հոդ տանելով որ արգիլեալ ճարտարարուեստները արգիլուած մնան, իսկ արտօնուածներուն տայ այնքան նախանձախնդիրութիւն միայն որքան որ նախապէս սահմանուած պիտի ըլլայ հակակշռող պետութեանց կողմէ ։

Սահմանադիր ժողովին կողմէ պատրաստուելիք Սահմանադրական օրէնքով Գերմանիոյ պիտի տրուի դաշնակցային այնպիսի ձեւ մը որ կարենայ երաշխաւորել իրաւունքները թէ երկիրներուն («Լէնտէր») եւ թէ գերմանացի իւրաքանչիւր անհատի ։

Դաշնակից պետութեանց ազգային ապահովութիւնը երաշխաւորելու համար, դրաւող պետութիւնները իրենց զինուորները պիտի քաշեն՝ Եւրոպայի մէջ հաշտութեան վերջնապէս վերահաստատուելէն ետք միայն ։ Սպասելով որ այս հաշտութիւնը կնքուի, երկրին մէջ պիտի կազմուի «ապահովութեան զինուորական պաշտօնատուն մը» մը, որ ի հարկին պէտք եղած քննութիւնները պիտի կատարէ եւ յանձնարարութիւններ պիտի ընէ դաշնակից վերին հրամանատարներուն ։

Օֆրուա դիտել կուտայ նաեւ թէ Լոնտոնի

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ոչ-ոքից-ինչը ...

X

Հայտնի ճշմարտություն — կարծես ամենատարածված ճշմարտությունները միշտ էլ ամենաանհայտները են, որոնց մասին մենք մեզ համար ոչինչ չենք հարցնում ...

Ու, երևի, ամենամեծ մարդկային ողբերգությունն էլ այն է, որ մենք մեզ համար ոչինչ չենք հարցնում ...

Ինչ-որ բան կա մեր մեջ, որ մեզ թույլ չի տալիս մեզ համար հարցեր տալ ...

Ինչո՞ւ եմ ես ապրում, ինչո՞ւ եմ ես գոյություն ունենում, ինչո՞ւ եմ ես ես ...

Ինչո՞ւ եմ ես ես, ոչ թե մեկ ուրիշը ...

Ինչո՞ւ եմ ես ես, ոչ թե ինչ-որ ուրիշ բան

ԱՐՇԱԿ ՏԱՂԱՐ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ)

Գ.

— Ձեր օգնականը, Մարմիրոս տաղր որդի, տուն եւ ծառայութիւն ընելու պատրաստ է ձեզի : Ես ալ ձեզի կը տանիմ զայն, որպէսզի ամէն գործ ձեր հրամանով ընէ :

— Դուն ուրկէ՞ կու գաս :

— Ես Հայկ Մեծէն կու գամ :

— Հայ ես, այնպէս չէ՞ :

— Ես չեմ, այլ Նշան Երկաթն է հայ, որ ինծի տուաւ զայն, որպէսզի ծառայեմ ձեզի, որ հայ էք, եւ ես ալ հայ եմ : Ես Մարմիրոս տաղր որդի Ասորեստանցի եմ, բայց հայ եմ ալ, որովհետեւ Հայկ Մեծ իմ նախահայրս է, եւ ես ալ կ՚ուզեմ ծառայել ձեզի, որ հայ էք :

— Ինչ որ կ՚ուզես, ըրէ, ինծի համար միեւնոյն է : Ես ալ ձեզ ծառայ մը տուի, որ ձեզի ծառայէ, ինչ որ ուզէք, ըրէ :

Մարմիրոս ծունկի եկաւ Նշանի առջեւ եւ համբուրեց անոր ձեռքը, ապա ոտքի ելաւ եւ ըսաւ.

— Ես ալ ձեզ կը ծառայեմ, տէր իմ, ինչպէս որ Նշան ինծի ըսաւ :

Նշան ըսաւ.

— Ես ալ ձեզ կը ծառայեմ, տէր իմ, ինչպէս որ Նշան ինծի ըսաւ :

Մարմիրոս ծունկի եկա

մէջ ստորագրուած համաձայնութիւնը, պետութեանց պաշտպանութեան տեսակէտով, մէկ մասը կը կազմէ այն ամբողջին որ բաղկացած է Մարշըլի ծրագրէն, Հինգերու ուխտէն, նախագահ Թրումընի 12 Մարտին արտասանած ճառէն, ինչպէս նաեւ Մ. Նահանգներու խորհրդարանի արտաքին յանձնաժողովներուն կողմէ 20 Մայիսին ընդունուած առաջարկներէն (Վանտէնպէրկ): Այս բոլորը անքակտելի ամբողջութիւն մը կազմեն, եւ կը ձգտին ապահովել Գերմանիոյ քաղաքական եւ տնտեսական կազմակերպութեան մասնակցող պետութիւններու պաշտպանութիւնը հաւանական յարձակման մը դէմ:

Թրումըն յուզեր կրճատել Եւրոպային օգնութիւնը

Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովը ընդունեց իր վարկի յանձնաժողովին առաջարկը որ կը թելադրէ 490 միլիոն տոլար զեղչել Մարշըլի ծրագրին համաձայն Եւրոպայի ըլլալիք օգնութեան գումարէն: Թրումըն որոշած է իր բոլոր ուժով եւ միջոցներովը պայքարիլ այս կրճատման դէմ, որովհետեւ ծրագրին որոշած գումարը նուազագոյնն է գլուխ հանելու համար Եւրոպայի վերակառուցման գործը. անկէ պակաս, «նպաստ» կ'ըլլայ եւ ոչ թէ օժանդակութիւն: Զեղչելով այդ գումարը, զէնք մը տրուած կ'ըլլայ Խ. Միութեան, որ իր քարոզութիւնը շարունակէ: Միեւնոյն ատեն պիտի խախտի այն վստահութիւնը՝ զոր ունին Արեւմտեան Եւրոպայի երկիրները Ամերիկայի վրայ:

★ Զեղչի լուրը մեծ մտահոգութիւն եւ յուսախաբութիւն պատճառեց Անգլիոյ մէջ: Եթէ Քոնկրէսը վաւերացնէ զայն — յայտարարեց ելմտական նախարար Քրիփս — Անգլիոյ պարենաւորումը կր կ'տանգուի, գործազրկութիւն յառաջ կուգայ, եւ ժողովուրդին ապրուստի մակարդակին բարելաւումը կ'ուշանայ քանի մը տարի:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԷՆ Է ԼՈՒԱՌ նահանգի քաղաքապետական ընդհ. ժողովը որոշեց Անժէ քաղաքի կաթոլիկ համալսարաններուն յատկացնել 2 միլիոն ֆրանք, որ պիտի ծառայէ այս հաստատութիւններու ելմտացոյցերուն բացը գոցելու:

Ահա դպրոցներու աշխարհականացման սկզբունքին տրուած նոր հարուած մըն ալ որ Փուանաս-Շափիւի հրովարտակէն ետք, կրնայ գժտութեան նոր խնձոր մը դառնալ ժողովրդական եւ ձախակողմեան կառավարական կուսակցութեանց միջեւ:

ՎԱՏԻԿԱՆԻ առաջարկած միջազգային կաթոլիկ քաղաքագորքը՝ որուն դերը պիտի ըլլայ պաշտպանել Երուսաղէմը, իրաւունք պիտի չունենայ խառնուելու Պաղեստինի ներքին գործերուն: Աղեքսանդրիոյ յոյն օրթոտոքս պատրիարքը, Խրիստոֆորոս, կը բողոքէ այս քաղաքագորքին կազմութեան դէմ, ըսելով թէ՝ յոյն վանականներուն կ'իյնայ պաշտպանել Ս. Տեղերը քանի որ ատոնք Դ. դարէն ի վեր կը գտնուին Պաղեստին, մինչդեռ Ֆրանչիսկեան լատին կրօնաւորները ԺԳ. դարէն սկսեալ միայն հաստատուած են հոն:

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ մեծաքանակ գիները, Փետրվար, Մարտ եւ Ապրիլ ամիսներուն գրեթէ կայուն մնալէ ետք, Մայիսին աւելցած են 6,3 առ հարիւր համեմատութեամբ: Աւելցած են մասնաւորաբար սննդեղէններու գիները (7 առ հարիւր). իսկ ճարտարարուեստական ապրանքներու գիները բարձրացած են 5ուկէս առ հարիւր միայն:

ՊԵՐԼԻՆԻ սովետ հրամանատարը հրաման տըւաւ մայրաքաղաքի աշխատաւորներուն օրավարձերը մինչեւ 20 առ հարիւր աւելցնել:

Արեւմտեան դաշնակիցներու կարծիքով, զոր. Քոթիկովի այս նախաձեռնութիւնը քարոզչական պարզ հնարք մըն է, որովհետեւ օրավարձի յաւելման խնդիրը չորս պետութեանց կողմէ պիտի քննուէր Քոմանտանտուրայի առաջիկայ նիստին մէջ: Սովետները կանխած են Քոմանտանտուրան, համակրութիւնը շահելու համար գերման աշխատաւորներուն:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութեանց միջազգային համաժողովը երէկ բացուեցաւ Վիէննայի մէջ, 17 ազգերու պատուիրակներու ներկայութեան: Քննուելիք մեծ հարցերէն մէկը Հունգարիոյ խնդիրն է: Հաւանական է նաեւ որ «մարդկային իրաւանց նոր յայտարարութիւն» մը խմբագրուի:

ՀԵՂԻՆԱԿԱՒՈՐ շրջանակներու մէջ կը հաստատուի այն լուրը թէ՝ Լոնտոնի ժողովին մասնակցող կառավարութիւնները Գերմանիոյ տնտեսական եւ քաղաքական կազմակերպութեան մասին իրենց որոշումները պաշտօնապէս չհրատարակած, զանոնք պիտի հաղորդեն Խորհրդ. Միութեան: Այս որոշումը տրուած է Ֆրանսայի առաջարկին վրայ, իբրեւ «փափկանկատութիւն»:

ՄԱՅԻՍ 28

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ.— Տեղի կ'ունենայ Յունիս 6ին, «Սաքրէ Քէօր»ի սրահին մէջ ժամը 3ին:
Կը նախագահէ ընկեր ՍԻՍԼԵԱՆ
Կը խօսին ընկերներ ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷԵԱՆ:
Ներկայ կ'ըլլան նաեւ ընկերներ Ս. ՏԷՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ եւ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

×

ԻՍԻԻ ՄԷՋ.— Յառաջիկայ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Խրիմեան սրահի մէջ:
Կը նախագահէ ընկեր Ս. ԳԱՆՏԻԼԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ:
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի Նոր Սերունդի երգչախումբը ղեկավարութեամբ ընկ. Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ: Կ'երգէ՝ Օր. Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ, կ'արտասանեն ընկերներ Կ. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ, ԱՐԻՍ ԳԱՐԱԵԱՆ եւ Բ. ՀԱՊԷՇԵԱՆ:
Հ. ԵԱՓՈՒՃԵԱՆ եւ օր. ՄԱՐԳՐԻՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ:
Հանդէսէն վերջ տեղի կ'ունենայ խնջոյք: Կը նուագէ Պ. Շ. ՊԱԼԵԱՆԻ նուագախումբը:
Մուտքը ազատ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սէն Ժէռոմէն ընկեր Գէորգ Կոփոյեան իր ցաւակցութիւնը յայտնելով Դաշն. վերին մարմնին, Տիկին Ն. Ահարոնեանին եւ ամբողջ ընտանիքին, կը խոնարհի մեծ հայու յիշատակին առջեւ եւ «Յառաջ»ի միջոցաւ կը նուիրէ 1000 ֆրանք իր յուշարձանին շինութեան:

ՀԱՐԱԶԱՏ և ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
Մէկ հասցէ միայն Պ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
23 եւ 26 rue d'Enghien բակին մէջ, Paris (10)

ՀԱՅ ԱՒԵՏ. ԵԿԵՂԵՑԻ.— Պաշտամունք ամէն կիրակի ժամը 10.45ին, Luxembourgի սրահին մէջ, 58 rue Madame, Métro St. Placide կամ Notre Dame des Champs: Այս կիրակի կը քարոզէ փրոֆ. ԽԱՑԻԿԵԱՆ: Նիւթ՝ «Աւետարանը ի՞նչ տուած է Հայուն»:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Պ. Յակոբ Ժամկոչեան (Աֆիոն Գարահիսարցի) իր զաւկին Պ. Աւետիս եւ Օր. Եւնիկէ Խաչմանեանի նշանադրութեան առթիւ 5000 ֆրանք նուիրած է Ֆր. Կապ. Խաչի Վալանսի մասնաճիւղին:

★ Ընկեր Յակոբ Կօշկակարեան նոյն նշանախօսութեան առթիւ հազար ֆրանք նուիրած է Վալանսի Կապոյտ Խաչին, 1000 ֆր. «Ա. Ահարոնեան» դպրոցին եւ հազար ֆր. Վալանսի ՀայՄարզական Միութեան: Ընկեր Յակոբ Տէր Սարգիսեան հազար ֆր. նուիրած է «Ա. Ահարոնեան» դպրոցին:

ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷԻ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ ծանօթ արուեստագէտ Տիկ. ՍԻՐՈՒՀԻ ՏՐԴԱՏ ՆԸՇԱՆԵԱՆԻ, 27 Յունիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.45ին Քաղա տ'Իթալիայի թատրոնին մէջ: Կը ներկայացնեն Շիրվանզատէի գլուխ գործոցը՝

ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

Ընտանեկան բարոյալից եւ յուզող տրամա 4 արար: Մտից տոմսերու գիները 300, 200, 150 եւ 75 ֆրանք: Կը ծախուին բոլոր կազմակերպութիւններուն քով անխտիր: Կեդրոն՝ Տպարան Զաւէն 35 rue Dominicaines, Marseille: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Լիոնի Պահատուրեան նպարեղէնի հանրածանօթ տունը, 20 RUE VILLEROY, 19 rue Juliette Recamier) կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ ունի ճոխ մթերք մը փ տտուած հետեւեալ ուտելեղէններուն, պլղուր (ձաւար), կորկոտ, համեմ, պամեա, Շիրակ օղին, ապուխտ, երշիկ, կարմիր ոսպ, սուրճի ջաղացք եւ սրճեփ (ճեզվէ), ինչպէս նաեւ լոխում, հելվա, խաւեար, մատչելի գիներով մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ:

Ձիթապտուղին լաւագոյն տեսակները 150էն 240 ֆրանք քիլոն:

Ֆրանսայի որեւէ մէկ անկիւնէն ստացուած ապսպրանքները խղճմտութեամբ եւ արագ կը կատարուին:

ԳԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ 15 — 20 % ԶԵՂՉ:
Գրել՝ Epicerie STAMBOUL, (Dj. Bahadourian), 13 rue Marignan, Lyon:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՆԿԵՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Կիրակի 6 Յունիսին, ժամը 3էն կէս գիշեր, Salle des Fêtesի մէջ rue de la Libération:
Գեղարուեստական գեղեցիկ բաժինով:
Կը նախագահէ ՕՐԻՈՐԴ ՖԼՕՐԱ ՇԷՕՀԼԱԵԱՆ
Կը խօսի Պ. ԽԱԶԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ ՏԻԿ. ՋԱՐՈՒՀԻ ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ (երգ), Օր. ՄԱՅՏԱ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ (դաշնակ), Պ. ՖԻԼԻՓ ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ (ջութակ), Օր. ԱՅՏԱ ՋԱՀՐԷՃԵԱՆ (ֆր. արտասանութիւն), Պ. ԳԱՐԵԳԻՆ (թառ), Օր. Ա. ՀԱՆԷՍԵԱՆ (ֆր. երգ), 7 տարեկան ԼԵՒՈՆԻԿ ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ (դաշնակ), հայերէն արտասանութիւններ եւն.: Ճոխ պիւֆէ:
Շոգեկառքը Gare du Nordէն կը մեկնի 2.27ին, յետոյ 4.17ին: Անկէնէն վերջին շոգեկառքը Gare du Nord կը մեկնի ժամը 11.20ին:

ԵՂԱՆԱԿԻ Ա. ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ Սանուհիներու եւ բարեկամ կազմակերպութեանց, տեղի պիտի ունենայ Յունիս 13ին, կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ «Clos des Fusains» սրճարան ճաշարան օդասուն եւ ընդարձակ պարտէզին մէջ, Chemin des Iles, գետեզերքը:
Մանրամասնութիւնները առանձին:

ԻԷՆԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆ, 10 Ave. d'Iéna, métro : Iéna
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՔԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ
Երկուշաբթի գիշեր, 7 յունիս, ժամը 8.30ին: Փարիզահայ լաւագոյն դերասաններու մասնակցութեամբ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ կը խաղայ Ա. Արելեանի գեղահիւս թատերգութիւնը՝

ՄԱՐՈՒՈՂ ՃՐԱԳՆԵՐ

Քօմէտի տրամաթիք 3 արար
Հայկական ընտանեկան կեանքէ քաղուած նիւթ մը, որուն մէջ՝ ծիծաղ, ժպիտ, արցունք, յուզում, անձկութիւն իրարու կը յաջորդեն:
Տոմսերու գիները՝ 200 եւ 100 ֆրանք: Կը ծախուին 43 rue Richer ինչպէս եւ բոլոր միւս գրատուները:

ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի ԳՈՒՍԱՆ երգչախումբին, ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԳԱՅԻՇԵԱՆԻ, հովանաւորութեամբ Ալֆորվիլի Հայ Ռազմիկներու Միութեան, պատուոյ նախագահութեամբ ԱՐՏ. Արք.ի: Կիրակի 13 Յունիս կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին, Մէզօն Ալֆորի քաղաքապետարանի սրահին մէջ: Կը մասնակցին Անուշ Ատոմեան, Մատլէն Աճէմեան, Ստեփան Պօղոսեան, մեներգ Մարիվօն Ֆապըր՝ ջութակ, Արման Մանուկեան դաշնակ: Դաշնակի ընկերակցութիւն Տիկին Նէլլի: Մուտք 100, 150, 200 ֆրանք:
Հաղորդակցութիւն.— Charenton Ecolesէն առնել 181 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Mairie de Maisons Alfort:

ARMAND

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ
ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
22 Rue d'Aix (Ա. յարկ) ՄԱՐՍԷՅԼ

«Զանգէ» օղին 40°

Ամէնէն անարատը եւ ամէնուն փնտռածը
Կրնաք անմիջապէս ընել ձեր յանձնարարութիւնները
Ami ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

ՁԵՐ ՀԱՐՍՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Դիմել՝ Bernie Oliver
Նուագախումբին
9 Rue Chabrol, Paris (10) Հեռ. PRO. 14-31
Ջուարթ, հաճելի, կենսոտ Չափաւոր գին

ՅԱՌԱՋ

ԱՐԱՒՕՏ ԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աՁգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 8 JUIN 1948 երեքշաբթի 8 ՅՈՒՆԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5361–Նոր շրջան թիւ 970 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՒԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵԹԷ ՉՍՈՒՆԱՆՔ, ՉԵՆ ՍՈՒՆԱՐ

« Նամակներ խմբագրին » վերնագրի տակ, որ անդրէւսաքսոն մամուլին հիմնական մէկ բաժինը կը կազմէ, Լոնտոնի «Տէյլի Մէյլ»ը հետեւեալ վերնագիրը կը հրատարակած էր Յունիս 5ին :

Նամակագիրը, Լթիէրն Կրէհըմ - Սքոթ, կոմս Թէնքրվիլի, 12 կէտերէ բաղկացեալ ծրագիր մը կ'առաջարկէ, ապահովելու համար Եւրոպայի խաղաղութիւնը :

Թէեւ կոմս, այսինքն ազնուական, ապա ուրեմն քաղքենի – պահպանողական, Լթիէրն - Կրէհըմ - Սքոթ բաւական լայնմտած կ'երեւայ, իր արտայայտութեանց մէջ: Իսկ թերթը, նոյնպէս պահպանողական — օրկան բրիտանական աշխարհակալութեան — ծրագիրը տպած է անփոփոխ :

Ի՞նչ կ'առաջարկէ նամակագիրը, որ իր հասցէն ալ տուած է (Զուիցերիա) :

Մեծն Բրիտանիա, Ռուսիա, Ամերիկա եւ Ֆրանսա պէտք է անմիջապէս ձեռք առնեն հետեւեալ միջոցները, եթէ կ'ուզեն խուսափիլ պատերազմէն :—

1.— Մեծն Բրիտանիա եւ Ս· Ռուսիա պէտք է իրապէս վճռական ճիգ մը փորձեն, համաձայնութեան գալու մը գտնելու եւ բարեկամաբար քննելու համար իրենց ազգային վարդապետութիւնները, — ժողովրդավար դրամատիրութիւն եւ համաժողովրդավար համայնավարութիւն :

2.— Մեծն Բրիտանիա պէտք է բացորոշապէս հասկցնէ Ամերիկայի եւ Ռուսիոյ որ եթէ պատերազմի բռնուին, ինք երբեք պիտի չմասնակցի, մինչեւ որ Ռուսիա չյարձակի արեւմտեան Եւրոպայի կամ Սկանտինաւիոյ վրայ :

3.— Զորս Ջոջերը — Ռուսիա, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Ամերիկա — պէտք է նոր ժողով մը հրաւիրեն, վերջ տալու համար Գերմանիոյ զէնուրազեն դրութեան, մէյն կարգ մը առաջադէմ վերստուգիչ յանձնախումբեր ձգելով : (Ա.յտեղ մանրամասնութիւնները՝ Գերմանիոյ պետական վերակազմութեան մասին) :

4.— Աւստրիա պէտք է վերստանայ 1935ի բոլոր հողամասերը եւ նորէն միացուի Հունգարիոյ, դաշնակցային հիման վրայ: Աւստրիական պետութիւնը պէտք է ելք մը ունենայ Ադրիական ծովուն վրայ :

5.— Հարաւ· Արեւելեան Եւրոպայի մէջ, Եուգոսլաւիա, Պուլկարիա եւ Ռումանիա պէտք է դառնուին Ռուսիոյ տեւական թեւարկութեան տակ :

6.— Անգլիա, Ռուսիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա պէտք է երաշխաւորեն Ճունաստանի եւ Թուրքիոյ վհատական անկախութիւնը :

7.— Ռուսիա եւ Օսմ· կայսրութիւնը(?) պէտք է համաձայնութեան մը յանգին , միանգամայն ստանձնելու համար Նեղուցներու պահպանութիւնը :

Դանուբեան աւազանի մասին ալ առաջարկ մը ներկայացնելէ վերջ (յօդ· 8), նամակագիրը կը յայտարարէ :—

ԹՈՒՐՔԻԱ ՊԼՏՌ Է ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇՆՈՐՀԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՔԻՒՐՏԻՍՏԱՆԻ : Իրաւ պէտք է նոյն իրաւունքը տայ Ատրպատականի եւ հիւսիսային Իրանը պէտք է դրուի ռուսական պաշտպանութեան տակ : (Յօդ· 9):

Տանելորդ կէտը կ'առաջարկէ որ Ռուսիա ճանչնայ Միջին Արեւելքի բոլոր արաբական պետութիւնները, նաեւ Հարաւ· արեւմտեան եւ Հարաւային Իրանը, մէջը ըլլալով Պարսից Ծոցը , իբրեւ տեւականօրէն ենթակայ Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքական եւ տնտեսական ազդեցութեան :

Նամակագիրը բրիտանական կայսրութեան ամբողջական եւ ինքնավար դաշնակցութիւն – ները համարելէ վերջ Փաքիստանը եւ Հնդկաստանը (յօդ· 11) ,վերջին կէտով անհրաժեշտ կը գտնէ զուտ եւրոպական ազգաժողով մը կազմել, հովանաւորութեամբ Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ: Իր կարծիքով, Գերմանիան ալ պէտք է մասնակցի, անմիջապէս որ դերիշխան պետութիւն դառնայ, իսկ Մ· Նահանգները՝ իբրեւ պատուակալ անդամ :

Այս ամբողջ դրութեան մէջ, մեզ կը հետաքրքրէ միայն մէկ բան,— որ մարդիկ հայկական հարցին լուծումն ալ անհրաժեշտ կը դտնեն, խաղաղութիւնը ապահովելու համար :

Ուրեմն չեն մոռնար, եթէ մենք չմոռնանք :

Վաղը կը բացատրենք թէ ինչ ըսել կ'ուզենք:

Շ.

Ժրանեւոյի ներքին կացութիւնը

Ներկայ շաբաթը վճռական պիտի ըլլայ Ֆրանսայի քաղաքական կացութեան տեսակէտով : Դպրոցներու աշխարհականացման խնդիրը շատ հաւանական է որ իրաւախոհութեամբ լուծուի, բայց, Մորհրդարանին մէջ ու դուրսը, բուռն վիճաբանութիւններ տեղի պիտի ունենան արտաքին քաղաքականութեան վերաբերմամբ, եւ մասնա – ւորաբար Գերմանիոյ մասին Լոնտոնի մէջ կընթացած համաձայնութիւնը խիստ դիտողութիւն – ներու առարկայ պիտի ըլլայ, երբ Պիտօ ազդային ժողովի արտաքին յանձնաժողովին մէջ ընէ իր այնքան անհամբերութեամբ սպասուած յայտարարութիւնը: Ոչ նուազ անհամբերութեամբ եւ հետաքրքրութեամբ կը սպասուի նաեւ այդ յայտարարութեան՝ դոր Տը Կոլ դիտաւորութիւն ունի ընելու մամուլին, եւ որով, R. P. F.ի չրջանակներուն մէջ տիրող կարծիքին համաձայն, Զօրավարը խտիւ պիտի քննադատէ կառավարութեան ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը :

Մարշալի ծրագրին առթիւ

Հանրապետական ծերակուտական Վէնտընպէրկ խնդրեց Ծերակոյտի վարկի յանձնաժողովէն որ մէկ վինքը կարելի եղածինչափ չուտով,բացատրելու համար թէ՝ ինչո՞ւ պէտք չէ Մարշըլի ծրագրին դումարէն 25 առ հարիւր (490 միլիոն տոլար) զեղչել: Այսպիսի դիմում մը, որ անսովոր է Վէնտընպէրկի համար, կ'ապացուցանէ թէ՝ այս նշանաւոր ծերակուտականը դիտաւորութիւն ունի անձամբ վարելու Ծերակոյտին մէջ մղուելիք պայքարը, ի նպաստ Եւրոպայի օգնութեան :

Երկու մեծ կուսակցութեանց (Հանրապետական եւ դեմոկրատ) պետերը համաձայն են որ Ծերակոյտը մերժէ երեսի· ժողովի որոշումը՝ Մարշըլի ծրագրով ընդունուած վարկը դեղչելու մասին: Տերող ընդհանուր կարծիքին նայելով, Ծերակոյտն ալ երեսի· ժողովին կազմուած խառնայանձնաժողով մըն է որ իրաւախոհութեամբ պիտի լուծէ վէճը, եւ այս պարագային, դեղչը պիտի ընդունուի. բայց 25 առ հարիւրէն աւելի պակաս համեմատութեամբ :

ՆԵՐԳԱՂԹԸ ՌՈՒՄԱՆԻԱՅԷՆ

Պուքրէշի «Հայաստանեան ճակատ» շաբաթաթերթին մէջ հրատարակուած պաշտօնական վէկոյցէ մը կ'իմանանք թէ Ներգաղթի Կոմիտէն Մայիս 25ին խորհրդային դեսպանատունէն ստացած է 1948ին ներգաղթելու արտօնուած հայրենակիցներու ցանկերը: Կարաւանը պիտի մեկնի Յունիս 10—15ին: Ներգաղթողներու ընդհ· թիւը պիտի ըլլայ հազար :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ հաղորդեց ՄԱԿի թէ պատրաստ է բանակցելու Ալպանիոյ հետ, հաշտութեան դաշինք մը կնքելու համար: Երկու երկիրները 1940էն ի վեր պաշտօնապէս պատերազմի մէջ են, որովհետեւ այդ տեսնի պատերազմական վիճակը ջնջուած չէ անկէ ի վեր :

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ օդային տորմիղը մօտ աւելնկն աշխարհի ամէնէն մեծը պիտի ըլլայ: Օդանաւային բանակի վերին հրամանատարութիւնը հրաման տուած է որ, անմիջապէս եւ անսահման չարքով, չինուին «Պոլիկ » —X—B—47 «Stratojit» տիպարի ծանր ռմբաձիգներ: Աւտնք պիտի կրնան թռչիլ 9000 մեթր բարձրութեան վրայ, ժամը 1000 քիլ· արագութեամբ, եւ այնպէս մը չինուած են որ պիտի կրնան փոխադրել կամ հիւլէական ռումբ մը, կամ «երկրաշարժ» անուն ռումբեր եւ կամ 19 թոնէ աւելի ծանրութիւն ունեցող ամերիկեան նոր ռումբերէն հատ մը:Յարդ ծանօթ որտղ օդանաւերէն ոչ մէկը պիտի կրնայ հալածել այս ամերիկեան «գերամբոցները» :

ԶՕՐ· ՎԷՆԱՆ, իր ազատ արձակուելէն ի վեր առաջին անգամ ներկայ եղաւ Ֆրանսական Ակադեմիայի շաբաթական նիստին: Ակադեմիային անդրէն կոմս տ'Ա.ռբուր զօրավարին վերադարձը չնորհաւորեց ջերմ խօսքերով :

ԺԱՆ ՓԻՕ, «Օտոռ»ի խմբագրապետը, մեռաւ 59 տարեկան հասակին մէջ: Հանգուցեալը Հայերու բարեկամ եղած է սկիզբէն ի վեր :

Պաղեստինի խնդիրը

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁԵՐԸ

ՄԱԿի միջնորդ կոմս Պէրնատոթ տենդոտ գործունէութիւն ցոյց կուտայ Արաբներն ու Հրեաները հաշտեցնելու համար: Հեռաձայնով տեսակցելէ ետք Միացեալ Ազգերու ընդհ· քարտուղար Թրիկվի Լիի հետ, եւ խօսակցելէ վերջիս Փրանսական դեսպանին հետ, կոմս Պէրնատոթ պիտի մեկնեցաւ, յարաբերութեան մէջ մտնելու համար Լիբանանի կառավարութեան հետ, յետոյ պիտի երթայ Հայֆա եւ Ամման , անկէ ալ պիտի վերադառնայ Գահիրէ, ուր, երկրորդ անգամ ըլլալով, պիտի խորհրդակցի Եգիպտոսի վարչապետ Նոքրաշի փաշայի հետ :

Թրիկվի Լի կատարեալ իրաւասութիւն տըւած է իրեն՝ Արաբներու եւ Հրեաներու վէճը կարգադրելու, իր յարմար դատած եղանակով : Ապահով· Մորհուրդին կողմէ իրեն տրուած այս իրաւասութենէն ուժ առած՝ կոմս Պէրնատոթ խնդրոյն ձեռնարկած է լուծելու ներդաղթի փշոտ խնդիրը· որոշած է որ զինադուլի տեւողութեան ընթացքին ներդաղթ տեղի չունենայ, արդիլած է նաեւ որ պատերազմող կողմերը օդնական ուժեր հատաքեն : Զինադուլի պայմաններուն դործադրութեան պիտի հսկեն ամերիկացի, պելճ, Ֆրանսացի եւ չուէտացի սպաներ : Խնդրին վրայ ուրոշական մասը այս ձեւով կարգադրելէ ետք, ՄԱԿի միջնորդը ինքզինքը պիտի նուիրէ վէճին քաղաքական մասը լուծելու , որ ամէնէն դժուարը է, որովհետեւ հարկ է Պաղեստինի ապագայ վարչաձեւին մասին այնպիսի կարգադրութիւն մը ընել՝ որ թէ՛ Արաբներուն եւ թէ Հրեաներուն հաճոյանայ: Կատարեալ անկախութեամբ գործել կարենալու համար, կոմս Պէրնատոթ որոշած է իր կեդրոնատեղին չէզոք հողի վրայ հաստատել, եւ ընտրած է Հռոդոս կղզին :

Կը կարծուի թէ զինադուլի կնքման արդելք եղող խնդիրը Հրեաներու ներդաղթի հարցն է, որուն մասին ամերդուելի կը մնան հակառակորդ կողմերը: Կիպրոսի մէջ արդելափակուած 24000 Հրեաները ներկայացնող 60 պետեր Շաբաթ օր յայտարարեցին ամերիկեան կառավարութեան թէ՝ «ամենածանր հետեւանքներ» կրնան յառաջ գալ, եթէ 17էն 46 տարեկան Հրեաներուն արդիլուի Պաղեստին երթալ: Աւելցուցած են թէ՝ «վերջին անդամ ըլլալով» կ'ընեն այս աղերսարկութիւնը :

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ՓՈՇԵԹԱԹԱ(?)

Հրեայ անկախն դինուորները զրաւեցին ձիպտուան, Թէլ Ավիվի եւ Իստուտի մէջեւ միակ քաղաքը՝ որ տակաւին իրենց ձեռքը չէր գտնուեր : Այս դէպքին մեծ կարեւորութիւն կը տրուի, որովհետեւ ձիպտուանի զրաւումով, Թէլ Ավիվ զերծ մնացած կ'ըլլայ հարաւէն եկող օրեւէ վտանգէ :

Կացութիւնը չփոթ է ճակնդիի մէջ· Իրաքցինները կ'ըսեն թէ քաղաքը մտնող Հրեաները վտարուած են, 550 մեռեալ եւ հազար վիրաւոր թողլով: Արաբական Լեգէոնն ալ կը հաղորդէ իր կողմէ թէ Հրեաները յարձակած են Երուսաղէմի հին քաղաքամասին վրայ· բայց ետ մղուած են : Պաղեստինի փոխանձի Ըն կերութեան չէնքերը՝ որոնք հին Սողոմ եւ Գոմոր քաղաքներու պատմական վայրերուն մէջ կը դտնուին, այրած են Արաբներու ռմբակոծութիւններէն· վնասները չատ մեծ եղած են :

★ Երուսաղէմի մէջ սկսած զինադուլը չէ կըրցած տեւական ըլլալ: Հրեաները ռմբակոծած են քաղաքը: Ի մէջ այլոց, ռումբեր ինկած են Հայ կաթոլիկ պատրիարքարանին վրայ (Ս· Յակոբայ վանքը ըսել կ'ուզէ սենչուշտ «Փիկարօ»ի թղթակիցը, որ կ'աւելցնէ թէ պատրիարքը տեսած է՝ ծածկուած փոշիով եւ դահի կտորուանքներով): Հին քաղաքի կրօնական երեք պետերը — Հայ, Լատին եւ Յոյն — Պապին ուղղած են բողոք մը, խնդրելով անոր պաշտպանութիւնը: Նախորդ օրը, երեք պատրիարքները չինած էին ցուցակը այն վանքերուն՝ որոնք Հրեաներու զրաւման տակ կը դտնուին եւ քանդուած են մասամբ կամ ամբողջովին :

Վիէտ-Նամ ազատ է

Ֆրանսական Բարձր Հանիսէր Պոլաէր, Անամի նախորդ կայսր Պաօ Տաի եւ զօր· Վան Հուան Շաբաթ օր, Ալոնկի ծովախորշին մէջ, « Տիւկէ – Թրուէն » մարտանաւին վրայ, ստորագրեցին համաձայնութիւն մը՝ որով Ֆրանսա կը ճանչնայ Վիէդ - Նամի անկախութիւնը, Ֆրանսական Միութեան ծոցին մէջ :

Այս համաձայնութեամբ, Վիէդ - Նամ կ'արտօնուի , ինքն իսկ, իրականացնել իր միութիւնը, կ'ըլլայ անդամ Ֆրանսական Միութեան եւ Մայր Երկրի կառավարուած կապերով: Առաջիկային ուրիշ համաձայնութիւններ ալ պիտի կնքուին Ֆր –

«Վարերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ

ՀԱՒԱՏՈՑ ՀԱՆԳԱՆԱԿԷՍ

ԳԻՒՂՆ ԵՒ ԻՐ ԿԱՂՆԵԾԱՌԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Գարնան, ամրան, ամէն մի ժամ, կաղնեշուքին տակ անպայման, ժխոր մը կար, աղջկայ, տղու, խոնջած ծերի, հալած պառաւ, ոմանք ճղօր կախած ծառէն՝ կ՚օրօրուէին զըւարթօրէն, երգ կ՚երգէին առատօրէն, աւելի շատ թռչուններէն:

Աղջիկները լաթ կը կարեն, կամ՝ կերակուր կը պատրաստեն, քանզի անոնք հարսնիք ունին, զով շուքին մէջ կաղնեծառին...: Պատանիներն արեւհարած, դաշտ ու արտի չունչը ըմպած, հաւաքուեր են կաղնիին տակ, վէգ կը խաղան, մերթ ալ գնդակ: Թէ ձանձրացան այս խաղերէն, գետ կը նետուին ամէնքն մէկէն, ջուր կը ծեծեն, աջէն, ձախէն, ջուրն կը փախի ափունքներէն, լողուորները հրահրալէն՝ փախուստ կուտան գետին մէջէն:

Կուզան յետոյ ծերերը մեր, դանդաղաքայլ ծերթ իշխաններ, կաղնիին տակ տեղ կը բռնեն, տամաքարեր լուռ կը շարեն, ու սալ-քարին վրայ հակած՝ գլուխն իրենց ալեւորած, մերթ կը քշեն քարեր առաջ, մերթ կը տանին ահեակ ու աջ, ու կը խոկան, ամբողջ ժամեր, երբեմն ալ ողջ ցերեկներ, թէ ո՞ր քարը պէտք է քշել ձախ կողմ կամ աջ, կամ քիչ մը վեր, արժէք չունին օրն ու ժամեր, բաւ է միայն բերկրի պահ մը մարմինը ծեր...:

Կուգայ հարս մը կուժը ուսին, արեւու ներկին քսած թուշին, հագուստներու եւ մէջ քօղին՝ կը փայլփըլի ուխտն պսակին, կուժն կը լեցնէ գետին ջուրէն, եւ աչքը իր՝ սիրոյ բոցէն... տուն կը դառնայ գինով կեանքէն, ինչպէս ժամուրն՝ պատարագէն:

Պառաւ կիներ՝ իլ կը դարձնեն, կը մանեն թել, Սաթիկ մաման բուրդ կը գզէ, Մարիամ քուրիկ՝ վէպ կը պատմէ, մինչ կաղնեծառն անոնց աչքին մէջ կը նետէ կեանքի աշնան տխուր փոշին:

Կաղնեծառը մեր անցեալին իբրեւ ոգին, կը պողպատէ բերդը կամքին..:

Անոր կուտայ դուռ պղնձի, որ դարերով կանգուն մնայ, Հայոց երկրին մինչեւ տեսնայ՝ յաղթանակը բազմադարեայ: Ահա ինչո՞ւ կանք անվրկանդ, ձեռքերնուս մէջ բարութեան կանթ, հողը կը հերկենք, արտերն ու հանդ՝ Մասին ըրած մեր յոյսին սանդ:

Տէրընտեսին խարոյկները անոր ոտքին տակ կը վառին, աղօթքին բոյլն, լոյսը մոմին՝ անոր կ՚ըլլան գօտի մէջքին ,խունկին ծուխըօրհնութեան պէս՝ կ՚ելլէ դաղաթ կաղնիին վէս:

Հարսն ու փեսան՝ ըստ գիւղական տարապատում սովորութեան, պիտի ցատկեն խարոյկը սուրբ տէրընտեսին եւ տտանան մաղթանքները ողջոյն գիւղի..., այդ սրբազան ու քաղցր օր՝ հարսնատէրեր պիտի բաժնեն պատուղներ չոր:

Զրօրհնէքին՝ մեր սուրբ ժամէն, խաչ-խաչվառով ամէնք մէկէն, տէրտէր, դպիր ու դպրապետ, աղօթւորներ ալ անոնց հետ, դուրս կը խուժեն ժամուն դռնէն, արբած կրօնքի բարկ գինիէն, կը մօտենան կաղնեծառին, որ խաչն գետին ջուրը նետեն ...:

Ծառը հագեր ձիւնէ չապիկ, գետը կծկեր, պաղեր նոյնիսկ հողն ու երկինք...: Մարդոց թափօրն չեչտ կը հոսի, կը խըռնուի ու կը բարդուի, ինչպէս ջուրը յորդ անձրեւի՝ յատակը լայն աւազանի, վառուող մոմեր մերթ կը մարին, մերթ ալ յանկարծ կ՚ողեւորուին, քահանայի բըռնած խաչին սուր կը նային:

Խաչը թաւ, տես, ահա տես, արդէն թռած արտոյտին պէս, վեր կը թռի, կը դարձդարձի, ապա կ՚իյնայ գիրկը գետի ...:

Գիւղի տըղաք ջուր կը նետուին՝ անմիջապէս, հետքէն խաչին: Ջուրն կը ծփայ, ջուրը կ՚եռայ, կարծես կաթսայ՝ որ բռներ են կրակի վըրայ :

Մէյ մըն ալ տեսնես մարդ մը կ՚ելլէ ջուրին մէջէն... : Ու կը խըղայ ջրամոյն խաչն մարդուն ձեռքին: Հոսկէ հոնկէ կը պոռչտան, եւ կը ծափեն, եւ կը ճչան :

— Ապրիս, խաչիկ, երանի քեզ, այսօր խաչին կնքահայր ես:

— Տունիդ բարիք՝ լեռներու պէս, իւղ ու կաթըդ՝ գետերն ինչպէս :

— Վարձքըդ կատար, Խաչիկ աղբար, եթէ ափես մոխիր կամ քար՝ ափանդ ըլլայ ոսկեղէն ծառ ...:

Յետոյ՝ ամբոխն կը ղալարուի, յորձանք կուտայ, ու կը շարժի, եւ կը հոսի, եւ կը հոսի դէպի տունը կնքահայրի ...:

Տէրտէրն, դպիրն ու տիրացուն ,
Ամէնք, ամէնք, գիւղը ողջոյն ,
Զրկայ խըտիր կնկայ մարդու, մեծի, պզտիկ,

(*) Ճըղօր , կախօրդոց :

եւ կամ պառաւ, գիւղացի չե՞ն, ամէնքս այսօր, կնքահայրի ճոխ սեղանէն պիտի ուտենք :

Թէ ԿՆՈՒՆՔ կայ, ժամէն դարձին՝ կնքուած տղան ծառին տակէն պիտի տանին, քօղն միռոնոտ՝ քաշած այտին, տղան պիտի տունէն առաջ, իր բարեւն տայ կաղնեծառին ..:

Թէ ՀԱՐՍՆԻՔ կայ, հարսն ու փեսան՝ ետեւ ձգած գետն բաղմութեան, կաղնեծառին պիտի երթան այցելութեան, քան զի այդ ծառ՝ պատիւ ունի աւանդական, աւելի շատ՝ ինչ որ չունին սեմն ու տունը հօրենական ...:

Հարսնեւորներ պար կը դառնան ,
Մինչ կ՚աղմկեն «դաւուլ - զուռնան»: Պարն կը հոսի, տակաւ կ՚աճի, կեանքը ինչպէս խենթուկ մաքի՝ ուրախութեան բարձր կատարէն վար կը նետուի :

Կը վարարի պարն հարսնիքի, հարսնեւորներն մէջտեղ ճամբի՝ դովք կը թափեն եւ մեղեդի, փոխան ոսկու եւ մարգարտի ...:

Կուզան ահա հարսնեւորներ, հագեր իրենց բոլոր հագուստներ, թիթեռնիկ են կարծես դարձեր: Ու պարելով կ՚անցնին տակէն կաղնեծառին, որ զոյգն օրհնէ, որ հաշտ ապրին, ու միասին, ու նոյն բարձին վրայ ապրին՝ աղաւնիներն ինչպէս կ՚ապրին աւանդութեան մէջ կրօնքին ...:

Թէ ՄԵՌԵԼ կայ, դաղաղն անոր,— մահէն սեւցած ու սըգաւոր — վերջին հեղ մը պիտի տեսնէ, ծառը գիւղին, ան որ պիտի տայ հրաժեշտ, մնաս բարովն ըսէ անոր, թէ երթալն կայ՝ գալը չկայ, ամէն ոք այս պէտք է գիտնայ :

Ու կաղնեծառն՝ գիւղն համօրէն :
Կ՚օրհնէ, կ՚օրհնէ անվերջօրէն ,
Օրհնութենէն՝ կը կարծրանայ կամքը անոր,

որ դիմանայ թէ հին, թէ նոր՝ փորձանքներուն հազարաւոր ... :

Գիւղ ու ծառը դարէ ի դար՝ խոչ ու խութէ անցան դժուար, սիրակցորդ, մտերմաբար՝ իբրեւ երկու քոյր ու եղբայր :

Թէ ծառն տրտում, սըգաւոր էր,
Անոր համար՝ գիւղն կ՚արտասուէր...: Թէ գիւղն դժբախտ, վէրքեր ունէր՝ ծառն անոր հետ կը տառապէր ...:

Երջանկութեան մէջ բախտակից , տրտմութեան մէջ ալ մասնակից՝ իրարու հետ, իրարու մէջ հաղորդակից, վայելեցին ժամանակի ժպիտն ու կից ...:

Երբ որ Թուրքը գիւղը քանդեց ,
Մեծն ու պզտիկ, ամբողջ ջարդեց, կաղնեծառը ապրել չուզեց, ինքն ալ անցաւ եղեռնէն մեծ..

Ահեղ թափէն փոթորիկին — մեր աքսորի տխուր տարին — յանկարծ տապաստ ինկաւ գետին :

Գիւղն ու ծառը, քոյր ու եղբայր զիրար չմոռցան մահուան մէջ ալ, գիրկ ընդ գրկի, մըտերմաբար՝ ընդունեցին մահուան տապար :

Անոնք հիմա — ինձ հաւատա — աշխարհին մէջ անդենական՝ երդը կ՚երդեն զուարթաձայն , իրենց կեանքի անմահութեան ..:

Բայց այս երդը հրաշափառ ,
Լըսել երբեք չեն կարենար ,
Անոնք՝ որոնք չունին իսպառ մեծ հաւատքին սըրբազան ծառ: Ու փանդի՝ հոգիներուն անոնց տխմար՝ անծանօթ է Հայաստանի անկախութեան սուրբ գաղափար ...:

ՍՕՍ- ՎԱՆԻ

ԱՆՃՈՌՆԻ ՑՆԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԽՄԲ.— Վասպուրականի Հայր. Միութեան Մարսէյլի վարչութիւնը կը խնդրէ հրատարակել հետեւեալ պատասխանը, զոր մերժած է տպել Ազգ. Միութեան օրկանը, հակառակ մամուլի օրէնքին տրամադրութեանց.—

Ա.

Ցաւօք սրտի կարդացինք «Ժողովուրդ»ի ապրիլ 15—23 թուահամարներու մէջ Ռ. Ցովնանեանի յօդուածաշարքը: Արտառոց ցնդաբանութիւններ, 35 — 40 տարի առաջուան պատմութիւններ զորս իբրեւ յիշողութիւններ գրի առած եւ հրատարակութեան յանձնած է, ինքզինքը ցուցադրելու համար: Արդէն ընթերցողը պիտի տեսնէ սնափառ ինքնագովութիւններ, ամէն գործի մէջ, «Ես ըրի, ես էի, մենք էինք»:

Երկու խօսքով ըսենք որ կարգ մը խնդիրներու շուրջ իր ըրած ակնարկները ժողովրդի ըսի ըսաւներէն, հիւսուած պատմութիւններ են, զորս մասի փաթթոց ըրած եւ իբրեւ փաստ մէջտեղ բերած է հակառակորդի մը ակնոցով:

Խեղճ մարդը իր հակառակորդ կուսակցութեան ընդհանուր գործունէութիւնը եւ արդիւնքը չէ առած, այլ կալուած ցորենի դէզի մէջ յարդի չիւղեր կը փնտռէ:

Նախ ըսենք որ Ռ. Ցովնանեանը Վանի բուրժուա դասակարգին պատկանող մէկն է եղած: Դաշնակցութեան որեւէ գործունէութիւն այդ դասակարգի մարդուն գործին չէր գար եւ խորթ կ՚երեւար: Ինք միշտ առեւտրական է եղած, Ֆըրանսայի մէջ ալ, եւ ոչ թէ մտաւորական, ինչպէս կ՚ուզեցնէ թերթին թղթակիցը: Զափազանց հակառակ է եղած բոլշեւիկեան հասարակարգին եւ ներեցէք ըսելու որ միշտ հայհոյած է անոնց մեծերուն, մինչեւ 1947, երբ յանկարծ բեմի վարագոյրը փոխուելով, կը դառնայ պաշտպան խորհրդային կարգուսարքի:

Քանի մը լուսաբանութիւններ .— Մենք երբեք կուսակցական տեսակէտով չենք մօտենար հարցին. մեզի համար Վասպուրականի մէջ երեք կուսակցութեանց կատարած գործերը յարգելի են եւ պաշտելի, որովհետեւ եթէ չըլլար այդ կուսակցութեանց տասնեակ տարիներու գործունէութիւնը, 1915ին Վասպուրականցիները առաջին դոհերը պիտի ըլլային հայաջինջ սարսափներուն : Բայց որովհետեւ Ցովնանեան Դաշնակցութեան գործունէութիւնը եւ Վանի հերոսամարտը իրար է խառնած, մենք ալ այդ մասին պիտի խօսինք, մանաւանդ որ Վանի ժողովրդի պատւոյն դէմ է շարժած :

Ըստ Ցովնանեանի, որպէս թէ Դաշնակցական զինուորներէն կամ գործիչներէն երբեմն անհաճոյ բաներ մը կը լսուէին :Յօդուածագիրը կը մոռնայ որ իր գրած անվայել ցնդաբանութիւնները ամբողջ ժողովուրդի մը պատուին կը դպչին: Ո՞վ ըսաւ թէ Վանի մէջ այն ատենուան լրբութիւն եղած է որ Ս. Գրիգոր Վանքի որբանոցի փակուելէն վերջ, որբուհիները քաղաքիփողոցներըինկած են իբրեւ անբարոյականներ : Անամօթ մարդ, միթէ Վանը 1907 — 1910ին Փարիզ էր կամ Մարսիլիա: Ամբողջ Տաճկահայաստանի գաւառական քաղաքներուն մէջ այդպիսի դէպք կրնա՞ր պատահած ըլլալ: Այսպիսի արտայայտութիւններ անպատուութիւն են ոչ միայն Վանեցիներուն, այլեւ ամբողջ հայ ժողովուրդին համար :

Յօդուածագիրը երիտասարդներուն աչք բանալու մասին կը խօսի, Սանդխտեանի աղջկանց դպրոցի եւ յարակից Նորաշէնի տղոց դպրոցի աշակերտներու մասին կը խօսի: Երեւակայեցէք որ Նորաշէնը ծխական դպրոց էր եւ վեց կարգ ունէր միայն, ուրեմն ամենամեծը 13 տարեկան կ՚ըլլար եւ կ՚անցնէր Կեդրոնական վարժարան: Ի՞նչ դէշութիւն կրնաք սպասել այդ 13 տարեկան միտ — միտ պատանիներէն, 908 — 910 թուականներուն: Կրնաք հասկնալ թէ մեր Պ. Ցովնանեանը ինչ ստոր մարդ է:

Կ՚ըսէ թէ Օսմ. սահմանադրութենէն վերջ Պոլսէն կամ Երեւանի ճեմարանէն շրջանաւարտ մը - տաւորական դասակարգը սխալ ըրած է ազատութեան յորդոր կարդալով ժողովուրդին: Խեղճը կը մոռնայ որ սահմանադրութիւնը ազատութիւն ալ բերաւ, իսկ Ցովնանեան ազային համար առտոնք հաճելի չէին: Օրինակ, մինչ այդ Վանի մէջ ներկայացում տրուած ատեն (Արցունքի հովիտ, Հին Աստուածներ եւն.) աղջկան դերը երիտասարդներ կը կատարէին, իսկ անկէ վերջ դպրոցաւարտ աղջիկներ իրենց արժանապատուութեան դէմ նկատելով, սկսան երեւալ բեմերու վրայ :

Յօդուածագիրը Դաւոյի դաւաճանութեան առթիւ յերիւրուած պատմութիւնները նորէն մէջ տեղ բերած է: Միանգամ ընդ միշտ ըսենք որ բացարձակապէս խեղաթիւրուած ըսի ըսաւներ են :

Յետոյ նորէն մրոտելով Դաշնակցութեան գործունէութիւնը, պատմելով այսինչ «տէրոր»ը կամ սպանութիւնը, կը հասնի մինչեւ 1915ի հերոսամարտը:

« Ես ըրի , մենք ըրինք » : Բերանը կըղպուեր է, չի կրնար խօսիլ եւ յիշել այնքան հըռակայ Դաշնակցական խումբերու եւ զինուորներու եւ այդ հերոսներու մղած կռիւները, Դաշնակցական ղեկավարներու կատարած գործերը, Իշխանի, Վռամեանի, Արամի լաւ գործունէութիւնը , Ընդհակառակն կ՚աշխատի սեւցնել զանոնք: (Թող ինք հոգւով մարմնով սեւնայ): Յեղափոխականներ որոնք իրենց երիտասարդական ամենալաւ շրջանէն սկսած իրենք զիրենք նուիրած էին ազգային յեղափոխական գործերու, որոնց հոգեկան հանդիստը հայ ժողովրդի փրկութիւն եւ ազատութիւնն է եղած, տարիներու դաղանի յեղափոխական գործունէութեան ընթացքին իրենց ընկերը իրենց զէնքն է եղած: Վերջ ի վերջոյ առաջին երկուքը զոհուեցան դեռ Վասպուրականի ազատութիւնը չտեսած: Բարեբախտաբար հայ ժողովուրդինմէջ ինքզինքը ծախու հանածՌուբէնՑովնանեաններ քիչ կան :

Մեր ողորմելին չէ կրցեր յիշել նաեւ Վանեցիներուն պաշտելի Պուլկարացի Գրիգորը — ռմբաձիգ Գրիգոր որ պայթեցուց Համուտ աղայի դըշլան, կռիւն սկսելու երրորդ օրը, գետնի տակէն յառաջանալով, ռումբեր տեղաւորելով : Զօրանոցը կրակ առնելով մոխիր դարձաւ, եւ մեր Ցովնանեանը անամօթաբար կ՚ըսէ՝ մենք ըրինք :

Իսկ Կայծակ Առաքելը իսկապէս որ կայծակ էր, ինչպէս եւ Եկարեան, Թէրլէմէզեան եւ ամ —

ՄԱՏՆ ԻՐԿՆՔԱ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՊ)

Ֆ.

Բայց ո՞ւր էր նա գնալու, ի՞նչ էր անելու։ Ի՞նչ պատճառ պիտի տար ինքն իրեն, որ ամբողջ տասնհինգ տարի ապրած լիներ այդ հրեշավոր մարդու հետ, որ ամեն ինչ կարող էր անել, միայն թե չսիրել։ Ամեն ինչ, միայն թե չսիրել։ Ամեն ինչ, միայն թե չտեսնել այդ աչքերը, որոնք ամեն անգամ, երբ նրանք հանդիպում էին իր աչքերին, ասես ասում էին. «Ես քեզ սիրում եմ, ես քեզ պիտի ունենամ»։

Ինչպե՞ս էր կարելի ապրել այդ մարդու հետ, որ ամեն անգամ, երբ նրանք միասին էին, ասես ասում էր

բանակայի եւ Վիէդ - Նամի միջեւ, ճշդելու համար ելմտական, տնտեսական, զինուորական, մշակութային եւ դիւանագիտական կարգ մը խնդիրներ՝ որոնք առնչութիւն ունին Վիէդ - Նամի անկախութիւնը հռչակող վերոյիշեալ համաձայնութեան հետ :

Նախորդ կայսր Պաօ Տաի, խօսքը Պոլաէրի ուղղելով ըսած է. «Այս հանդիսաւոր օրուան մէջ, ճանչցաք Վիէդ - Նամի միութիւնն ու անկախութիւնը Ֆրանսական Միութեան ծոցին մէջ: Վիէդ - Նամ այսպէսով վերստին գտած կ'ըլլայ իր ներքին վեհապետութիւնն ու իր աւանդական սահմանները» :

Ֆրանսական թերթերը ընդհանրապէս գոհունակութիւն կը յայտնեն որ Պոլաէր յաջողած է, անցեալ Սեպտեմբերէն ի վեր իր վարած բանակցութիւններուն շնորհիւ, վերջ դնել ցաւալի կացութեան մը որ գոյութիւն ունէր Մայր Երկրին եւ իր գաղթավայրին միջեւ : Վիէդ - Նամի կառավարութիւնը որ հիմա զօր. Քսուանի վարչութեան տակ կը գտնուի, քանի մը ամիսէն պիտի դրուի Պաօ Տաիի ղեկավարութեան տակ, կեդրոն ունենալով նախկին մայրաքաղաք Հիւէն :

Բայց, խնդիրը ասով վերջացած չըլլար, որովհետեւ նոր կառավարութիւնը դժուար հարցի մը առջեւ կը գտնուի. այն է՝ Վիէդ - Նամի ժողովուրդը հաճեցնել որ ընդունի կնքուած համաձայնութիւնը եւ ճանչնայ անոր տրամադրութիւններուն օրինաւորութիւնը: Բացի համայնավար հակում ունեցող մասէ մը՝ որուն վարիչը Հօ Շի Մինհ է, Աննամի ժողովուրդին մէջ կայ խոշոր հատուած մը, որ, հակահամայնավար ըլլալով հանդերձ, համաձայն չէ Պաօ Տաիի եւ զօր. Քսուանի ըրած զիջումներուն : Այս պայմաններուն տակ, հարկ է սպասել, տեսնելու համար թէ՝ ի՞նչպէս պիտի վերջանայ պատերազմը որ կը շարունակուի տակաւին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՔԻԵՎԻ ձայնասփիւռը հաղորդեց կառավարութեան եւ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէին մէկ զեկոյցը, որով կը դատապարտուին այն «անընդունելի եւ ոճրապարտ յապաղումները»՝ որոնք տեղի կ'ունենան Ուքրանիայի սովետ հանրապետութեան երկրագործական աշխատութեանց մէջ :

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՇՈՒՄԱՆ հաղորդեց թէ պողպատի գինը պիտի զեղչուի 5 առ հարիւր: Միւս կողմէ, ածուխի գինը պիտի բարձրանայ 20—22 առ հարիւր, բայց տնական գործածութեան յատկացուած ածուխի գինը անփոփոխ պիտի մնայ :

ՓՐԱԿԱՅԻ մէջ այն համոզումը կը տիրէ թէ Նախագահ Պէնէշ պիտի հրաժարի այս շաբթուան սկիզբը: Ինչպէս ծանօթ է, Պէնէշ մերժեց ստորագրել Խորհրդարանին կողմէ 9 Մայիսին քուէարկուած «Ջեխոսլովաք ժողովրդապետութեան» Սահմանադրական օրէնքը: Ստորագրութեան պայմանաժամ կը լրանայ Յունիս 8ին եւ հաւանական չի նկատուիր որ Պէնէշ փոխէ իր որոշումը:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Միհայ թագաւորին ամուսնութիւնը իշխանուհի Աննայի հետ, տեղի պիտի ունենայ Աթէնքի մէջ, Յունիս 10ին :

ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ արտաքին նախարարը, Քոփէնհակի մէջ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ՝ Սկանտինաւեան երկիրներու միջեւ միայն մաքսային միութիւն մը հաստատելը բաւական չէ յուծելու համար Տանըմարքան, Շուէտը եւ Նորվեկիան հետաքրքրող խնդիրները, այլ անհրաժեշտ է համաձայնութիւն մը երեք երկիրներու պաշտպանութեան մասին՝ (ԽՄԲ.— Աւելորդ չըլլար յիշեցնել թէ այս խօսքերը մասնաւորապէս ուղղուած են Շուէտի, որ, մաքսային միութեան կողմնակից ըլլալով հանդերձ, վերապահութիւն ցոյց կուտայ կազմելու զինուորական որեւէ գինակցութիւն, ստիպուած ըլլալով զգուշանալ այսպիսի ծրագրէ մը, Խ. Միւթեան հետ իր սահմանակցութեան պատճառով):

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ձի մը, «Մայ Լըվ», շահեցաւ Տէրպիի մրցանակը, 15000 անգլ. ոսկի, որ պիտի բաժնուի հաւասարապէս այս ձիուն երկու տէրերուն՝ Աղա Խանի եւ Լէոն Վոլթէրայի միջեւ :

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ թիւը Մայիսի մէջ եղած է 173, որոնց 32ը Սէնի նահանգին մէջ: Սընանկացողներու թիւը Ապրիլի մէջ 138 էր, իսկ Մարտի մէջ 171:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

Լոյս տեսաւ «Հայաստան»ի ապրիլ - Մայիս միացեալ թիւը, 12 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ, (հայերէն եւ ֆրանսերէն): Գինը՝ բացառաբար 30 ֆրանք :

Մեր բաժանորդներուն

Ստիպուած ենք հետզհետէ դադրեցնել չվըճարուած բաժանորդագրութիւնները ՅՈՒՆԻՍԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ :

Կը խնդրուի փակել բոլոր առկախ հաշիւները եւ վճարել նոր բաժնեգինները :

Շնորհակալիք, փնտռուք, հոգեհանգիստ, զանազան այս կարգի փոքր ծանուցումներ չղրկել առանց փոխարժէքի : ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷԻ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ ծանօթ արուեստագէտ Տիկ. ՍԻՐՈՒՀԻ ՏՐԴԱՏ ՆԸՇԱՆԵԱՆի, 27 Յունիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.45ին Քաղա տ'Իթալիայի թատրոնին մէջ: Կը ներկայացնեն Շիրվանզատէի գլուխ գործոցը՝

ՊԱՏՈՒԻ Հ ՄԱՐ

Ընտանեկան բարոյալից եւ ցնցող տոամը 4 արար : Մուտքի տոմսերու գիները 300, 200, 150 եւ 75 ֆրանք: Կը ծախուին բոլոր կազմակերպութիւններուն քով անխտիր: Կեդրոն՝ Տպարան Զաւէն 35 rue Dominicaines, Marseille: Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Լիոնի Պահատուրեան նպարեղէնի հանրածանօթ տունը, 20 RUE VILLEROY, 19 rue Juliette Recamier) կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ ունի ճոխ մթերք մը փնտռուած հետեւեալ ընդեղէններուն, պլղուր (ձաւար), կորկոտ, համեմ, պամեա, Շիրակ օղին, ապուխտ, երշիկ, կարմիրոսպ, սուրճի ջաղացք և սրճաման(ճեզվէ): ինչպէս նաեւ լոխում, հելվա, խաւեար, մատչելի գիներով մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ :

Ձիթապտուղին լաւագոյն տեսակները 150էն 240 ֆրանք քիլոն :

Ֆրանսայի որեւէ մէկ անկիւնէն ստացուած ապսպրանքները խղճմտութեամբ եւ արագ կը կատարուին :

ԳԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ 15 — 20 % ԶԵՂՉ:

Գրել՝ Epicerie STAMBOUL, (Dj. Bahadourian), 13 rue Marignan, Lyon :

ՀԱՐԱԶԱՏ և ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Մէկ հասցէ միայն Պ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

23 եւ 26 rue d'Enghien բակին մէջ, Paris (10)

ԿՈՉ ՀԱՅ ԵԼԵԿՏՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒՆ

Հայ Տնտեսական Կեդրոնի հովանաւորութեան տակ, պիտի կազմուի Տեղեկատուութեանց մասնաւոր գրասենեակ մը այն ամէն հայ ճարտարագէտներուն համար՝ որոնք կը հետաքրքրուին ելեկտրական ճարտարարուեստով ընդհանրապէս, կամ կը շինեն, կը զետեղեն ու կը ծախեն ելեկտրական ամէն տեսակ գործիքներ, մեքենաներ, եւայլն:

Այս Գրասենեակին արձանագրուողները պիտի օգտուին շատ մը առաւելութիւններէ: Մանրամասնութիւնները պիտի ճշդուին ժողովի մը մէջ՝ որ տեղի պիտի ունենայ Յունիս 10ի հինգշաբթի օրը, ժամը 18ին, Հայ Տնտեսական Կեդրոնին մէջ, 7 բիւ տը Ֆալսպուրկ, Փարիզ (17):

Կը խնդրուի վերոյիշեալ ճիւղերով հետաքրքրուող ամէն հայ գործարանատէրէ եւ առեւտրականէ ներկայ ըլլալ անպատճառ այս կարեւոր ժողովին :

ՍՊԱՍԵՑԷՔ ՅՈՒՆԻՍ 20ԻՆ

ԵՂԱՆԱԿԻՆ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Սեվրի Մ. Ռ. վարժարանի բարեկամաց եւ նախկին սաներու միութիւնները միասնաբար կազմակերպած են մեծ դաշտահանդէս մը վարժարանի պարտէզներուն մէջ: Մեծ անակնկալներով խնամուած գեղարուեստական բաժին եւ ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Տոմսերը կը հայթայթուին Հայ նպարավաճառներուն եւ գրատուներու մօտ :

Հանդէսին հասոյթը պիտի յատկացուի վարժարանի ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ Թատերասրահի վերանորոգութեան: Ամէն Հայու պարտականութիւնն է քաջալերել այս ազգօգուտ ձեռնարկը :

ՌՕՄԱՆ.— Ֆ.Կ.ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին պիտի ներկայացուի տեղւոյս կարող ուժերու մասնակցութեամբ զուարթ թատերախաղ մը: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆԻ Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին Ա. Ահարոնեան խումբին անդամական ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 9ին Sociétés Savantesի մէջ: Կարեւոր օրակարգ:Հայերէնի դասերը կը սկսին ժամը 8ին:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկերվարականներու սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ կը հաւիրէ Փարիզի հայութիւնը իր աւետարանական ժողովներուն եւ կրօնական բանախօսութիւններուն, որ տեղի կ'ունենան Luxembourgի սրահին մէջ, 58 rue Madame, métro St. Placide կամ Notre Dame des Champs: Նիւթերն են .—

Յունիս 10 ,ժամը 20.30ին, «Հրեաները եւ Մեսիայի մօտալուտ գալուստը »:

Յունիս 11, ժամը 20.30ին, «Մարդկային ցեղին ահաւոր թշնամին» :

Յունիս 12, ժամը 20.30ին, «Խաչեալ Քրիստոսը մարդու միակ փրկիչը»:

Յունիս 13 ժամը 10.45ին, «Մի մերժէր Աստուծոյ սէրը »:

Յունիս 13, ժամը 20.30ին,«Այցելութեան օրը»:

Պիտի խօսին փրոֆ. ՆԻԿՈԼ եւ վեր. ՎԷՔԻԼԵԱՆ եւ պիտի մեներգէ վեր. Կ. ՊԱՐՍՈՒՄԵԱՆ :

Այս առթիւ կը հրաւիրենք նաեւ մեր կիրակնօրեայ պաշտամանց, որ տեղի կ'ունենան վերեւ նշանակուած սրահին մէջ, ամէն կիրակի, ժամը 10.45ին:

ԵՂԱՆԱԿԻ Ա. ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ Սանուհիներու եւ բարեկամ կազմակերպութեանց, տեղի պիտի ունենայ Յունիս 13ին, կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ «Clos des Fusains» սրճարան ճաշարան օդասուն եւ ընդարձակ պարտէզին մէջ, Chemin des Iles, գետեզերքը :

Մանրամասնութիւնները առանձին :

ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի ԳՈՒՍԱՆ երգչախումբին, ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԳԱՅԻՇԵԱՆԻ, հովանաւորութեամբ Ալֆորվիլի Հայ Ռազմիկներու Միութեան, պատուոյ նախագահութեամբ ԱՐՏԱՒԱԶԴ արք.ի: Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին, Մէզօն Ալֆորի քաղաքապետարանի սրահին մէջ: Կը մասնակցին Անուշ Ատոմեան, Մատլէն Աճէմեան, Ստեփան Պօղոսեան, մեներգ Մարիվօն Ֆապըր՝ ջութակ, Արման Մանուկեան դաշնակ: Դաշնակի ընկերակցութիւն Տիկին Նէլլի : Մուտք 100 , 150, 200 ֆրանք :

Հաղորդակցութիւն.— Charenton Ecolesէն առնել 181 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Mairie de Maisons Alfort :

ԾՔԵՂ ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան կողմէ, 13 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 11, Pré St. Gervaisի թաղապետական սրահին մէջ, métro Pré St. Gervais: Պիտի ներկայացուի անմահն Յակոբ Պարոնեանի՝

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Պոլսահայ կեանքէ խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ 3 արար : Մասնակցութեամբ եւ ղեկավարութեամբ դերասան ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի :

Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գիներով, օրքէստր Weisse : Մուտքը 100 ֆրանք :

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Լէզ Օլիվի Հ. Յ. Դ. «Իշխան» եւ Նոր Սերունդի «Հ. Օհանջանեան» խումբերը իրենց ակումբի սրահին բացման առթիւ կազմակերպած են խնջոյք մը Յունիս 13ին, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իրենց սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին ընկեր - համակիրները : Հաճելի անակնկալներ :

Բազմավէպի հարիւրամեակը

Յունիս 20ին, կիրակի կէսօրէ վերջ Մարսիլիոյ Սալ Մազընոյի սրահին մէջ կը տօնուի մեծ շուքով «ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ»: Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 9 JUIN 1948 Չորեքշաբթի 9 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année № 5362–Նոր շրջան թիւ 971 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ԱՆԵՂՔԵՐ ՉԲԱՆԱԼ

Երէկ լայնօրէն ամփոփեր էինք « Տէյլի Մէյլ»ի ուղղուած նամակ մը, ուր կը խօսուի նաեւ Հայկական հարցի մասին.— « Թուրքիա պէտք է ինքնավարութիւն շնորհէ Հայաստանի եւ Քիւրտիստանի » :

Առաջին անգամ չէ որ այսպիսի ծրագիրներ կը պարզուին մամուլի մէջ եւ բեմերու վրայ, այս կամ այն քաղաքական հոսանքին, բանդէմին կամ դիւանադէտին կողմէ : Մեծ մասով՝ լրբեւ քաղաքական մարդանք :

Եւ մենք այն միամիտը չենք որ ծափահարենք անձնանօթ նամակագիրը — թերեւս հանգստեան կոչուած դիւանադէտ մը — Հայկական Հարցն ալ յիշած ըլլալուն համար :

Տարբեր խնդիր է նաեւ այն հարցը թէ ինչ եղանակով պիտի լուծուի արեւմտահայ Հայաստանի դարը :

Խնդիրը՝ հետեւեալն է.—Ամէնէն չարաբաստիկ ալ չի կրնար մոռնալ հայկական հարցը, եթէ մենք չմոռնանք : Եւ կամ չենգաթիւրենք, նոր ճեղքեր բանալով :

Հայկական Դատը չարաչար կը տուժէ, երբ մարդիկ օրօր կը կարդան խմբագրականով .—

« ... Մօտ ապագային մեր երկիրը իր մօտ եւ հեռուն հազար քառ. քիլոմեթր տարածութեան վրայ կարող է 4 — 5 միլիոն մարդ կերակրել, պայմանաւ որ ճարտարարուեստն ու երկրագործութիւնը չարունակեն նոյն թափով յառաջդիմել » : («Ժ.» 25 Մարտ) :

Չարաչար կը տուժէ, նաեւ, երբ նոյն ճակատին տակ մէկ բերանը հետեւեալ չոչորթաբանութիւնը կը հրատարակէ, Պէյրութի մէջ .

— « Տրուած ըլլալով Նախիջեւանի բնակչութեան ճնշիչ մեծամասնութեամբ բրէական հանգամանքը, շատ բնական էր որ ազգային ինքնավարութիւն մը շնորհուէր անոր : Իսկ թէ ինչո՛ւ եղած է Ատրպէյճանին եւ ոչ Հայաստանին,— Ա. Այդ ենթակայութիւնը բաղաքական բնոյթ չունի, այլ տնտեսական. Բ. **105.000** Թուրքերու դէմ հազիւ **6–7000** Հայ մնացած է հոն»եան.. : («Ա-ռաւօտ», 29 Ապրիլ) :

Նոյն յիմարապատումը՝ Ղարաբաղի , Ախալքալաքի եւ միւս վիճելի հողերու մասին :

Եթէ Վրաստանը եւ մանաւանդ Աղրբէյճանը մասնաւոր մարդիկ վարձած ըլլային, պիտի չկրնային այսքան «ջախջախիչ» փաստեր չարել, արդարացնելու համար ըմբոստացուցիչ անիրաւութիւն մը : (Նախիջեւանի քնակչութեան մասին տրուած թիւերն ալ սուտ են վերջին վար) :

Իսկ Անդարան անչուշտ երախտապարտ է, տեսնելով որ հայ գրիչներ անդամ կ'ապացուցանեն թէ այսօրուան Հայաստանը լիուլի կը բաւէ 4—5 միլիոն մարդ կերակրելու, պայմանաւ որ...

Կը կարծէինք թէ հակադաշնակցական խաչակրութեան կիրքն անդամ սահման մը ունի, որ թոյլ չի տար ծաղրանկարի վերածել հիմնական տեսակէտներ ու պահանջներ :

Գիտութեամբ մեղանչեն թէ ոգիտութեամբ , այս մարդիկը որեւէ արդարացում չունին :

Անոնք պարզապէս Հայկական Դատին, ամբողջական եւ ազատ Հայաստանի պահանջին հիմերն է որ կը խախտեն, ծիծաղելի դառնալով եւ՛ հանրային կարծիքին, եւ՛ հայ ժողովուրդի թշնամի - ներուն առջեւ :

Մենք որեւէ տրամադրութիւն չունինք պայծառատեսութեան եւ խմաստութեան դասեր տալու անոնց որ սովետական ձիւթ կը ծամեն օրն ի բուն, վարձու տալով իրենց խելքն ու խիղճը :

Մենք Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի հանդէպ այ նոյն անկախ տեսակէտն ունինք ինչպէս Մոսկուայի :

Մեր համոզումով , Հայկական Դատը կրնայ լուծուիլ միայն սա երեք - չորս չոչկրատն փոխադարձ համաձայնութեամբ :

Մեզի համար միեւնոյն արժէքն ունին մէկուն չհայրարառնութիւնն ու միւսին դժկամակութիւնը :

Մնացեալը ժամանակի խնդիր է :

Մինչեւ այդ՝ բոլորիս պարտականութիւնն պիտի ըլլայ նոր ճեղքեր չբանալ : Գոնէ հիմնական հարցերու մէջ, ինչպէս է Հայկական Դատը :

Այս ազդարարութիւնը կ'ուղղենք մասնաւոր - բակէս անոնց որ մեզ նշանակուհի վերածեր են հայրենասիրութիւնը, ամէն բան ամփոփելով Երեւանի մէջ :

Շ.

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

ՉԻՆԱԴՈՒԼԸ ՄՕՏԱԼՈՒՏ (?)

Իսրայէլի Պետութեան առաջամեայ կառավարութիւնը յայտնեց ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարին թէ համաձայնութիւն մը կնքուած է իր ստացքին նախարար Շէրթոքի եւ ՄԱԿի միջնորդ կոմս Պէրնատոթի միջեւ, զէնք կրելու կարող Հրեաներու ներգաղթին մասին : Այս համաձայնութեան համեմատ, ներգաղթողները խիստ քննութենէ մը պիտի անցնին, Պաղեստին եկող չոգենաւերը պիտի խուզարկուին կոմս Պէրնատոթի օգնականներուն կողմէ, Հրեաներու գործակցութեամբ : Ասկէ զատ, զէնք կրելու կարող Հրեաները պիտի արգելափակուին մասնաւոր կայաններու մէջ, որպէսզի դիւրին ըլլայ հսկել անոնց չարժումներուն եւ գործունէութեան վրայ , վճռագուլի չորս չարթուան տեւողութեան :

Կոմս Պէրնատոթ վճռագուլի պայմանները հաղորդած է նաեւ արաբ պետութեանց , որոնց պատասխանին կը սպասէ մէկ օրէն միւսը :

Արաբական Լիկայի անդամներէն մէկը յայտարարեց Գահիրէի մէջ թէ՝ Արաբները հետեւեալ պայմաններով միայն պիտի ընդունին զինադուլը, 1. Զինադուլի տեւողութեան ,զէնք կրելու կարող ոչ մէկ Հրեայ պէտք է Պաղեստին մտնէ, 2.— ՄԱԿի հակակշռի չանձնաժողովը իր քննութիւնները պէտք է խստացնէ Պաղեստինի նաւահանգիստներուն եւ օդակայաններուն մէջ, 3.— Արաբ բանակները պէտք է որ պաշարուղի իրենց այժմու դիրքերը պահեն Երուսաղէմի մէջ, 4.— Պէտք է որ բոլոր զինուորները մնան Պաղեստինի մէջ իրենց դրաւած դիրքերուն վրայ :

★ ՄԱԿի տուեալ պատուիրակութիւնը զեկոյց մը հրատարակելով, կը հաղորդէ թէ միջնորդ Պէրնատոթ եւ զինադուլի չանձնաժողովը զինուորական դիտորդներ պիտի նշանակեն՝ Ամերիկա. Նորվեկիոյ կողմէ Մայիս 29ին տրուած որոշման համաձայն : Այս առթիւ, տակաւ պատուիրակութիւնը կը յայտարարէ թէ՝ Նորվեկիա. Մի ութիւնը պատրաստ է, ուրիշ աղգերու ներկայացուցիչներուն հետ միեւնոյն առեն, իր «սեփական դիտողները» ղրկելու Պաղեստին :

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կռիւները կը շարունակուին Պաղեստինի մէջ : Կ'ըսուի թէ Հրեաները մեծ յարձակողականի մը սկսած են Երուսաղէմի վրայ : Իբր թէ Թէլ Ավիվի եւ Երուսաղէմի միջեւ հաղորդակցութիւնները վերահաստատուած են , Հրեաները դրաւած ըլլալով Ալ Տուաղ դիւղը, որ Բամլէի արեւելեան կողմը կը դանուի : Իրաքցիներն ալ, իրենց կողմէ, կը հաղորդեն թէ ետ առած են Շուքէյքա դիւղը, Թիւլքարէմի հիւսիսային կողմը : Լիբանանեան եւ սուրիական զինուորներն ալ դրաւած են բարձրադիր վայրեր, ուրկէ կը տիրապետեն հիմա Եապի — Եուշայի հրեայ դիրքերուն : Եգիպտացիները օդնական ուժեր ցամաք հանած են, ազատելու համար իրենց երկաթապատ կառքերը, զոր Հրեաները պաշարած էին Իսդուտի մէջ, Թէլ Ավիվէն 32 քիլոմեթր հեռու :

★ Ալժերիայի եւ Մարոքի սահմանին վրայ, գտնուող Ուճտա մարօքեան քաղաքին մէջ երկկ արիւնալի դէպքեր պատահեցան Հրեաներուն եւ Արաբներուն միջեւ : Սպանուեցան 5 հոգի, որոնց մէկը Ֆրանսացի, վիրաւորուեցան 20 հոգի :

★ Արտաքին նախարար Պիտօ երկկ տնկկընդունեցաւ Իսրայէլի Պետութեան նախագահ Տոքթ. Վայցմանը :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ անգլիացի զինուորական կառավարիչ Զօր. Բոպէրթսըն յայտարարեց թէ պէտք է այսուհետեւ նոր քաղաքականութիւն մը վարել, քաջալերելով անգլիացի պաշտօնատարներու ընկերային յարաբերութիւնները գերման ժողովուրդին հետ, որ — ըսաւ — «քրիստոնեայ եւ քաղաքակիրթ ժողովուրդ մըն է. անոր չահերը համընթաց են մերին» : Բոպէրթսըն աւելցուց թէ պատերազմի միջոցին, Գերմանները դէշ արդեցութիւններու տակ դտնուած են. բայց, ասիկա ըստ, չէ թէ՝ գերման ժողովուրդը, իր ամբողջութեան մէջ, բարբարոսական չրջանի մը մէջ մտած է : Զօրավարը համոզուած է որ գերման ժողովուրդը, պատերազմը աւարտելէն ի վեր, բաւական փոխուած է : Նոր քաղաքականութիւնը սակայն չի նշանակեր թէ գերման ժողովուրդի վերակրթութեան գործը վերջ գտած է այլեւս :

Գեղարուեստի էջեր

ԼՈՆՏՈՆԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լոնտոնի Վեցերու ժողովին խորհրդակցութեանց արդիւնքը պատկերացնող մանրամասն տեղեկագիր մը հրատարակուեցաւ Շաբթու 7ին, Փարիզի, Լոնտոնի , Ուաշինկթընի, Պրիւքսէլի, Լա Հէյի եւ Լիւքսէմպուրգի մէջ, միեւնոյն ժամուն : Այս տեղեկագրով , ժողովին մասնակցող արտաքին նախարարներու փոխանորդներէն իւրաքանչիւրը մը յանձնարարութիւններ կ'ընէ իր կառավարութեան : Ահա էական մասերը.—

Այս յանձնարարութիւններուն առաջին նպատակն է՝ սերտ յարաբերութիւններ ստեղծել դաշնակից զերագոյն հրամանատարներուն եւ Պէնէլիւքսի ներկայացուցիչներուն միջեւ :

Մէկ կողմէ, արեւմտեան Եւրոպայի երկիր - ներուն եւ միւս կողմէ, ռամկավար Գերմանիոյ մը տնտեսական բարգաւաճութիւնն ու քաղաքական հաւասարակշռութիւնը ապահովելու համար , հարկ կը տեսնուի որ այս բոլոր երկիրներու տնտեսական կեանքին սերտօրէն կազմուած բնակցութեան մը ձեւը տրուի : Այս սերտ միացման չնորհիւ Գերմանիա պիտի կրնայ մասնակցիլ եւ պատասել Եւրոպայի վերակառուցման գործին :

Կը յանձնարարուի միջազգային մարմին մը ստեղծել Ռուրի հակակշռին համար, մասնակցութեամբ Միաց. Նահանգներու, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Պէնէլիւքսի եւ Գերմանիոյ : Այս բանին համար, հարկ չկայ որ Ռուրի հողամասը քաղաքականապէս բաժնուի Գերմանիոյ մնացեալ մասէն : Միջազգային մարմինին դերը պիտի ըլլայ՝ հակակշռի տակ առնել Ռուրի ածուխին եւ պողպատին բաչխումը, այնպիսի եղանակով որ այս երկրամասին մէջ համախմբուած ճարտարարուեստական ձեռնարկները չդործածման գործիք չդառնան :

Տեղեկագիրը կ'ընդունի որ անհրաժեշտ է դերման ժողովուրդին կարելիութիւն տալ միացեալ պետութիւն մը կազմելու, ազատ եւ ռամկավար վարչաձեւ մը սահմանելով անոր : Այս նպատակով, Գերմանիան կազմող դանազան «երկիր»ները («Լէնտէր») ազատ պէտք է ըլլան, իրենք դիրենք համար որոշել այնպիսի քաղաքական կազմ մը՝ որով կարենան կառավարական պատասխանատուութիւններ սահմանել, Դաշնակիցներու կողմէ գործադրուած այժմու դրամական եւ հակակշռի պահանջումներուն նկատմամբ : Արտաքին նախարարներու փոխանորդները համաձայն են որ Դաշնակից դերատուն հրամանատարներէն եւ դերման նախարար – նախագահներէն կազմուած ժողով մը զումարուի որ քննէ նախարար - նախագահներուն առաջարկելիք Սահմանադիր Ժողովին էութիւնը, եւ այս ժողովին կողմէ պատրաստուելիք Սահմանադրական օրէնքը : Այս սահմանադրական օրէնքը պէտք է այնպէս խմբագրուած ըլլայ որ վերջ դնէ Գերմանիոյ արդի բաժանման, բայց ոչ թէ կեդրոնացեալ կառավարութեան մը կազմութեամբ, այլ դաշնակցային սկզբունքի վրայ, որպէսզի մէկ կողմէ պաշտպանուին «երկիր»ներու իրաւունքները, եւ միւս կողմէ, յարդուին անհատին իրաւունքներն ու ազատութիւնները :

Միջոցներ ձեռք պիտի առնուին զրաւման եղած գօտիներուն մէջ (բրիտանական, ամերիկեան եւ ֆրանսական) տնտեսական կեանքը կանոնաւորելու եւ մասնաւորաբար արտաքին առեւտուրը հակակշռի տակ առնելու համար :

Գրաւող բանակները պիտի չմեկնին Գերմանիայէն մինչեւ որ այս երկրին հետ չկնքուի վերջնական հաչտութիւն. պիտի հսկեն որ գերման դինուորական ուժը չվերահաստատուի : Գրաւման բանակներու զերատուն հրամանատարները Գերմանիոյ մէջ պիտի ունենան մասնաւոր դինուորական պաշտօնատուն մը, որ պիտի գրաւի դաշնակիցները չհաղորդող ապահովութեան խնդրով : Գերմանիոյ դինաթափութիւնը եւ ապաքինուցանումը մասնաւոր հսկողութեան տակ պիտի առնուին :

★ Արտաքին նախարարներու փոխանորդներուն կարծիքով, Վեցերը Լոնտոնի մէջ չանացած են իրարու հետ հաշտեցնել ամերիկեան, անգլիական եւ ֆրանսական տեսակէտները, իրարահանական վաւերագիր մը մէջտեղ հանելով : Անգլեսաքսոնները դժգոհ չեն տրուած որոշումներէն, բայց, Ֆրանսայի հանրային կարծիքը վրդովուած է. կառավարական կուսակցութեանց ծոցին մէջ անդամ, կարծողներ կան թէ՝ գերման հաւանական յարձակման մը դէմ պաշտպանուելու համար Ֆրանսայի արդար մտավախութիւնները նկատի առնուած չեն պէտք եղած կերպով :

★ Պեռլինի մէջ պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ թէ վերոյիշեալ համաձայնութեան բնագիրը չանձնուած է իսկոյն Գերմանիոյ սովիետ վերին հրամանատար Մարաջախտ Սոքոլովսքիի :

Բոյթերի համաձայն, մարաջախտ Սոքոլովսքի, Վեցերու չանձնարարութիւնները առացածին պէս, իր խորհրդականներու նիստի հրաւիրած է : Այս նիստէն ետք, Մարաջախտը յայտարարած է թէ՝ Լոնտոնի մէջ տրուած որոշումներով չրն-

«Վ.ուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ

Իմ սիրելի երիտասարդ բարեկամներս,

Մանաւոր հաճոյք մըն է ինծի համար գրել ձեզի եւ թղթակցութիւն մը հաստատելու ձեզ հետ։

Ձեմ ճանչնար ձեզ անհատապէս ամէնքդ, բայց չէ՞ որ կը ճանչնամ խմբովին, չէ՞ որ դուք Հայորդիներ էք, մեր հայրերէն վերջ՝ մեր շարունակութիւնն էք, եւ պիտի կազմէք ցեղին կեանքը, Հայուն տեւականութիւնը, յաւիտենականութիւնը։

Հայուն դժբախտ բայց բախտաւոր զաւակները, դժբախտ՝ անով որ երէկ մը ունէինք որուն թերեւս ձեզմէ շատեր անծանօթ են։ Բախտաւոր անով որ դուք պիտի մոռնաք ձեր դժբախտութիւնը, ցեղին տառապանքը եւ պիտի առիթը ունենաք տեսնելու անոր երջանկութիւնը, Հայը երջանկութեան մէջ, նոր Հայը, Ցարութեան Հայը, մարդկութեան մեծ գաղափարին նուիրուած ստեղծագործ, վերաշինիչ, աշխատող, վերականգնիչ, պանծացնող ու քաղաքակրթիչ Հայը եւ դուք անոր առաջին տիպարները, ախոյեանները։

Վստահ եմ ասոր, քոյրերս եւ եղբայրներս։ Անհատական կեանքիս մէջ չեմ կրցած յուսահատիլ, ինչո՞ւ յուսահատիմ հաւաքական կեանքիս մէջ, ազգային վերակենցաղին մէջ եւ ինչո՞ւ խօսիմ ձեզ յուսահատ շեշտով մը, քանի որ դուք պիտի կազմուիք դեռ, քանի որ գիտեմ թէ պիտի դլէք անցնիք մեզ, առանց մեզ մոռնալու, բայց ըլլալու համար աւելի մեծ քան ձեր հայրերը։ պիտի խոյանաք, պիտի ճախրէք, պիտի սլանաք, պիտի ընթանաք հաստատակամ անցնելու ձեր հիներէն առաջ, իրագործելու համար մեծ պատգամը։

Յառաջադէմ քան զնախնիս
Հարկ է զի որդիք լինին.
Միշտ յառա՛ջ, եղբա՛րք, միտ վե՛ր։

Ահա այդ է, այդ տեսիլն է որ կ'երջանկացնէ զիս ալ, եւ աւելի կ'երջանկացնէ ու կը հպարտացնէ ձեզ։

Տեսէք սանդուղներէն վեր, բարձրագոյն աստիճանը հասնելէ վերջ, սկսեր եմ արդէն վար իջնել։ Գլուխս կիսաճաղատ, թորշոմած ճակատ, կնճիռներ դէմքիս վրայ, աչերս յոգնած եւ երբեմն սարսափի տպաւորութեան տակ ահաբեկ, երբ կը տեսնեմ մանաւանդ անդունդ մը, սանդուղի վարի աստիճանին միացած քաոս մը անծանօթ, ուր ակամայ կը մղուիմ ու կը զգամ թէ պիտի խրիմ։ Բայց ինչո՞ւ նայիլ հոն, երբ չուրջս կը տեսնեմ բուրաստաններ բիւր բիւր, ածուներ լեցուն ու տարածուն, ծաղիկներ բազմազան՝ երանգներով զանազան, բուրմունքով հազար հազար, գինարբուքով հողմավար։

Դուք էք հոն այդ բուրաստաններուն, այդ ածուններուն մէջ, դուք, ըլլաք բողբոջներ դեռ դողդոջ թէ հասուն ծաղիկներ։

Օ՛, հպարտ եմ ձեզ տեսնելո եւ անսայթաք կը քալեմ։ Ինչ փոյթ անդունդը ոտքերուս տակ, ո՞վ անոր կը նայի. ես ձեզ կը նայիմ, ձեզ, կեանքին։ Իմ սիրելի քոյրերս եւ եղբայրներս։

Եւ ըսել թէ ձեզմէ շատեր երէկ եկան անծանօթ վայրէ մը, առանց տաքուկ գրկի մը վրայ նստելու, առանց օրօր մը լսելու։ Օհ ինչ երազ, ինչ անծանօթ բառեր ձեզի համար... Գնդակի պէս ձեզ մէկը միւսին կը նետէին, կ'ուզէին յափշտակել ձեզ ձմերուկի մը պէս, կ'ուզէին պահել ձեզ, նոյնիսկ ձեզմով, ձեր այդ վիճակով իրենց վոհմակը բազմացնելու եւ ձեզմով պատուաստելու ու պատրաստելու իրենց բարեփոխումը, բարձրացումը։

Դուք եթէ անոնց պիտի ծառայէիք, անոնց զարմը թարմացնելու համար, ան ալ անապատներէն՝ թափուած պտուղներու պէս, ի՞նչ պիտի ըլլէք մեզի համար, մեր զարմին համար որ արդէն բարձր է հին հին դարերէն։ Դուք հեռացաք, փախաք անոնցմէ, բոպիկ վազեցիք առանց մայրիկի, մոռցաք նոյնիսկ ձեր արդարադոյն լացը եւ արդէն կազմուած դէմքով, անցաք միւս կողմը, ուրիշ կեանքի մը համար։

Ձեզմէ շատեր ծնան վայր մը որ իրենց վրայ լաբիւրինթոսի մը տպաւորութիւնը կը թողուր, լեզուն տարբեր, մարդիկը տարբեր, հողը տարբեր, հոտը տարբեր, հովը տարբեր։ Ըսիք պահ մը, ո՞ւր ենք... ո՞ւր եկանք։ Բայց հոն ալ զգացիք ձեր մէջ յաջողութիւն մը, զգացիք ձեր մէջ կոչ մը, ակնածիչ՝ եղբայրներ մօտեցին ձեր վրայ, տուին վհուկի գաղտնի ծաղիկ մը, կամ ուրիշ բախտախնդիր առարկայ մը, եւ դուք արթնցաք ու դարձաք ձեր աչքերը այն կողմ, սորվեցաք անոր լեզուն, հոգ չէ թէ աղճատուած նախապէս, բայց սիրեցիք զայն, երգեցիք այդ լեզուով երգեր, սորվեցաք անոնց բանաստեղծութիւնը, պարը, բարքը, երաժշտութիւնը, եւ այս լաբիւրինթոսին մէջ իսկ ձեզ համար նոր աստղեր սփռեցիք, եւ անոնց մէջէն տեսաք ձեր երգերը, մեր, ձեր, ձեզմէ վերջիններու բնակավայրը, մայրենի տունը։

Սիրելի քոյրեր եւ եղբայրներ,

Ինչպէ՞ս չսիրեմ ձեզ, ինչպէ՞ս չհպարտանամ ձեզմով։ Եւ ահա ասոր համար կուգամ խօսիլ ձեզի։ Շատ բաներ պիտի ըսեմ ձեզի։ Ով էք դուք, ձեզմէ ամէն մէկին՝ ո՞վ ես դուն, ի՞նչ է ընտանիքը, ի՞նչ է հայրենիքը, ի՞նչ է մարդը, ի՞նչ է ընկերութիւնը, ի՞նչ է սէրը դէպի մարդկութիւնը, որուն մէջ միայն պիտի կրնաք բարձրացնել հարազատ հայրենիքը, եւ ցոյց տալ թէ՝ ան կրնայ ոչ միայն դեռ շատ ու շատ քաղաքակրթուիլ, այլ շատ ու շատ քաղաքակրթել։

Դուք ալ գրեցէք ինծ, դուք ալ ուղղեցէք ձեր հարցումները, ցոյց տուէք ձեր հետաքրքրութիւնը դէպի սանդուղներէն իջնող սա մենաւորը։

Ուրեմն ցտեսութիւն։

Թ. ԳԱՌՆԻԿ

Երէկ, այսօր, վաղը

ԼԱՍ ԹՈՒՆԱՍ (Քուպա), 30 Մայիս.— Ներկայիս հայ իրականութիւնը այն է ինչ որ էր երէկ։ Բայց ոչ, շատ աւելի դէշ քան երէկ, գրեթէ բոլոր կողմերով։ Երէկ՝ կը հաւատայինք թէ կոտոր-կոտոր եղած հայկական հողամասերը պիտի զօդուէին իրարու եւ մեր ազգային երազը պիտի դառնար կատարեալ իրողութիւն, իր ծոցին մէջ համախմբելով վտարանդի բազմութիւնները, մինչդեռ այսօր կը տեսնենք սին յոյսեր եւ ապարդիւն ջանքեր միայն։

Երէկ հողէն կտրեր էին մեր ոտքերը, շնորհիւ հողատար իշխանութեան բարեացակամութեան, որով կը քաջալերուէին «ազգահաւաքը» եւ հայկական պահանջները։ Այսօր սրտաբեկ եւ հիասթափ ենք որ առաջին հարուածը ճիշդ այդ իշխանութենէն կը ստանաք մեր ճակտին, դիւանագիտական ճամբով։

Երէկ՝ ամէն տեղ մեր գաղութները ճանչցուած էին իբրեւ օրինապահ եւ վստահելի համայնքներ։ Այսօր կասկածելի ենք դարձեր շնորհիւ հայ փանջունիներու ելոյթներուն։

Երէկ մեր ցեղակիցները դէշ աղէկ տեղ գտած էին իրենց գլխուն ու ոտքերուն եւ համեմատաբար կ'ապրէին հանգիստ ու անվրդով։ Այսօր հազարաւորներ անտանկ ու թշուառ են, շնորհիւ հայրենադարձի չարաշահութեան։

Երէկ անհուն գոհունակութեամբ կը հետեւէինք համերաշխութեան ջանքերուն եւ անհամբեր կը սպասէինք կուսակցութեանց, խմբակցութեանց եւ զանգուածներու կատարեալ գործակցութեան, ի խնդիր ազգային գերագոյն շահերու։ Այսօր կը տեսնենք բեւեռէ բեւեռ հեռացած երկու ճակատներ։

Երէկ Ազգերու Ժողովը, ինչպէս ուրիշներու, մեզի համար ալ ամէն ինչ էր, իսկ այսօր ոչինչ է։ Երէկ անհամար յոյսեր, այսօր բոլորովին անյոյս։ Մէկ խօսքով՝ տխուր երեւոյթներ։

Ահա հարեւանցի պատկերը հայ իրականութեան, երէկուան եւ այսօրուան, կացութիւն մը որ կը խռովէ գիտակից մարդու հոգին։ Երբեմն կը փորձուինք մեր վիճակը բաղդատել ուրիշ ազգերու հետ, նմանութիւն գտնելու եւ այդպիսով հով տալու մեր այրող սրտին, բայց ի զուր։ Մերինին նմանը չկայ։ Անշուշտ ուրիշներ ալ ունին իրենց հոգերն ու դժուարութիւնները, բայց մերինին նմանը, մերինին չափ զանազեղն ու այլազանը՝ երբեք։

Չխօսինք Խ. Հայաստանի մասին որ անկասկած ունի իր հոգերը։ Մեր խօսքը արտասահմանի մասին է։ Մեր ցաւերը անհամեմատօրէն շատ են ու բազմազան։

Նախ ունինք կարմրախոյզ բռնուած կարգ մը մարդիկ որ իրենց գլուխն առած կ'երթան Հայութեան անհարազատ ուղիներով։ Անոնք չեն մտատանջուիր հետեւանքներով որ կը դրուին ամբողջ հայութեան հաշւոյն։

Ունինք նորահաս սերունդ մը որ կ'աճի օտար ափերու վրայ, որմէ կարեւոր մաս մը չի հետաքրքրուիր ծագումով ու անցեալով։ 40ի մօտ մեծ ու փոքր գաղութներ երկրի մակերեսին վրայ ցրուած, բազմազան հոգերով։ Հայրենիքը — ուզելո՞վ թէ ոչ — տէր չի կանգնիր անոնց. դեսպաններ չունի, որովհետեւ վարչաձեւը չէ այն ինչ որ պէտք էր ըլլար։ Մէկ խօսքով անտէր ու անպաշտպան զանգուածներ։

Երբ այս ամէնը կրծող հոգեր են ներկայիս, ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վաղը։ Ոչ ոքի համար գաղտնիք է թէ ժամանակը յղի է թերեւս աղէտաւոր անակնկալներով, երբ գաղութներու մէջ մեր վիճակը պիտի դառնայ լուրջ խնդիր։ Երկրէն զատ գրեթէ բոլոր մեր գաղութները կը գտնուին դեմոկրատ երկիրներու մէջ, վայելելով անոնց հիւրասիրութիւնը։ Եթէ փոթորիկ մը պայթի... Ողջմտութիւնը չի՞ պահանջեր խորհելու այս մասին...

Ս. Գ. ՆԻԿՈԼԵԱՆ

ԱՆՁՐՈՒՆԻ ՑՆԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Վասպուրականցին կռուեցաւ, յաղթեց եւ իր ազատութեան շրջանին ալ իր ղեկավարներուն արժանի պատիւը տուաւ։ Մէկ սխալ ըրաւ որ մեր յայտնի ինքնագով քաջնազար Ռ. Ցովնանեանը ձեռքի վրայ չպտտցուց եւ մեծ պաշտօնի չհրաւիրեց։

Ցովնանեանի ցաւն այն է որ նոյնիսկ իր կուսակցական ընկերները երբեք իր մասին չգրեցին, զինքը չգովեցին։ Իրաւունք ունին, որովհետեւ գովելու արժանիք մը չունի։

Քանի մը խօսք ալ Վասպուրականի ազատագրութենէն մինչեւ գաղթ դէպի Ռուսահայաստան։

Ցովնանեան նորէն չի հանդարտիր, իր ականները նորէն խրած է Արամէն մինչեւ կամաւորական հրամանատարներու կռչերը։ Իբրեւ թէ Թուրքերու ձգած կալուածները կը ծախուէին հայկական կառավարութեան կողմէ, Արամի կողմէ, եւ դրամները կ'իւրացուէին։ Ուրեմն չի գիտեր որ այդ գոյքերը կը ծախուէին եւ արդիւնքը, որ մեծ բան մը չէր, կը յատկացուէր օրուան կառավարութեան եւ պաշտօնէութեան ծախքերուն։ Եղածն ի՞նչ էր որ Արամներն ալ տասնեակ հազար ոսկիներ միասին տանէին։ Կառավարութեան եկամուտները ի՞նչ էին։

Ինչ կը վերաբերի այն արտառոց ստախօսութեան որուն իրազեկը արդէն պատասխանած է, կրկին ըսինք,— ըստ Ցովնանեանի որպէս թէ հրամանատար Անդրանիկ Գ. Արամէն 15 օր առաջ տեղեկութիւն տուած էր Վանի գաղթի մասին եւ Արամ չէր կարգադրած ժողովուրդի տեղափոխումը եւ զբաղած էր կալուածներ ծախելով։ Միեւնոյն ժամանակ ողորմելին կը հաստատէ որ նահանջէն 24 ժամ առաջ ժողովին մէջ հրամանատար Վարդան յայտարարած է թէ ռուսական բանակը պիտի քաշուի եւ ժողովուրդը պիտի նահանջէ 24 ժամէն։ Ուրեմն տեսաք ինչ հակասութեան մէջ է ստախօսը։

Ահա իրականութիւնը.—Վասպուրականի նահանջի հրամանը տրուած է ռուս զինուորական հրամանատարութենէն նահանջէն 24 ժամ առաջ։ Այդ հրամանին պարտաւոր էին հպատակիլ եւ կառավարութիւն եւ ժողովուրդ, որ անմիջապէս սկսան հեռանալ քաղաքէն։

Ինչպէս կ'ըլլայ որ հրամանատար Անդրանիկ 15 օր առաջ տեղեակ կ'ըլլայ նահանջին, Գ. Արամին տեղեկութիւն կուտայ եւ կը հայհոյէ որ չեն լսեր իրեն եւ չեն նահանջեր, Անդրանիկ, ինչպէս կամաւորական բոլոր հրամանատարները ենթարկուած էին ռուս հրամանատարութեան եւ ինքնագլուխ ոչինչ կրնային ընել, ինչպէս որ նահանջի պարագային չկարողացան 4—5 օր աւելի մնալ, ճանապարհին Բերկրիի կամուրջը պահելու, ժողովուրդի նահանջը ապահովելու համար։ Մենք Ցովնանեանի պէս չենք որ բոլոր կամաւորական հրամանատարները նախատենք, բացի Անդրանիկէն։ Եթէ Բերկրիի կամուրջին մօտ տեսնուած էին Անդրանիկի հետ, ինչո՞ւ Անդրանիկ իր գունդով երեք օր ալ չէր մնացած, ժողովուրդը պաշտպանելու համար եւ հեռացած էր։ Ինչպէս ըսինք, մեղաւորը իրենք չէին, այլ իրենց հրամայուած էր անմիջապէս ետ քաշուիլ։ Խաղը ռուսական էր եւ հրամանատար Անդրանիկ 15 օր առաջ նահանջի մասին ոչ գիտէր, ոչ ալ տեղեկութիւն տուած կրնար ըլլալ։

Ցովնանեանը ասոնք շատ լաւ գիտէր, այդ մասին առանձնապէս խօսած ենք իրեն հետ, բայց իր գրածներէն ո՞րն է ճիշդ որ ասիկա ճիշդ գրէր։

Դեռ կան զանազան խնդիրներ որոնց մասին չարժեր խօսիլ։

Դառնանք բուն հարցին.— ի՞նչ է պատճառը որ 40 տարի առաջուան պատմութիւններ կը խեղաթիւրէն, ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ երկար տարիներով ռամկավար կուսակցութեան պատկանող այդպիսի «մեծ անձնաւորութիւն մը եւ ղեկավար մը» իր յուշերը իր կուսակցութեան պաշտօնաթերթին չի տար եւ կը յանձնէ Ազգ. Ընդհ. Միութեան օրկանին, որ դժբախտաբար առանց բառ մը կրճատելու կը հրատարակէ։

Ահա ձեզի փոքր մանրամասնութիւններ։

Ռ. Ցովնանեան աւելի քան տասը տարիէ ի վեր գործէ դադրած ըլլալով, նիւթապէս բեռ եղած էր թէ իր հայրենակիցներուն եւ թէ Հայր. Միութեան։ Ինք հայրենակիցներէն եւ միութենէն դժգոհութիւն մը չէր լսած եւ մինչեւ վերջն ալ միշտ կ'օգնէինք։ Վերջին պահուն ալ 47 հազար Ֆրանք հաւաքուելով իբրեւ ճանապարհածախս տրուեցաւ, եւ ահաւասիկ իր շնորհակալիքը...

Ներգաղթի արձանագրութիւններ սկսած առտեն, Ցովնանեան զգալով որ բոլորն ալ ձանձրացած են իրմէ որոշեց Հայաստան երթալ եւ արձանագրուեցաւ Ներգաղթի ցանկին մէջ։ Կը յուսար Ա. Կարաւանով մեկնիլ։ Հայր. Միութիւնը ամէն

ԱՐԱՏԻ ԻՐԿԱՆԸ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՆԿԱ)

Ա.

— Գնանք :
— Ո՞ւր կ՚ուզես :
— Ինչ կ՚ուզես, միայն թե ոչ հոս : Ես կ՚ուզեմ ծովը, ծովեզերքը, ուր ոչ ոք կայ, ոչ ոք կ՚ուզէ մեզ տեսնել, ուր մենք կրնանք ազատ ապրիլ մեր սիրոյն համար :

Ջորի մը ետեւէ մըն ալ, իրարու հետ կապուած, կ՚անցնէին ամայի ճամբէ մը վրայ, որ կ՚առաջնորդէր դէպի ծովեզերք : Ձիերուն վրայ հեծած էին երկու երիտասարդներ, որոնք կ՚երեւէր թէ ամուսնացած էին նոր միայն, որովհետեւ իրենց ետեւէն կ՚երթար ջորի մը, որուն վրայ ծանր կապոցներ կային, ինչպէս նաեւ ծածկոցներ եւ վրաններ :

Ամուսինները կը խօսէին ֆրանսերէն լեզուով, որ կը հասկնար նաեւ ջորեպանը, որ ետեւէն կու գար, ձայն մը չհանելով :

— Ես կ՚ուզեմ, որ մենք միայնակ ապրինք, — կ՚ըսէր կինը, — ես կ՚ուզեմ, որ ոչ ոք մեզ տեսնէ, ոչ ոք մեզ ճանչնայ, ոչ ոք մեզ գիտնայ : Ես կ՚ուզեմ, որ մենք ամբողջ աշխարհէ մը հեռու ապրինք, ուր ոչ ոք կայ, ոչ ոք կ՚ուզէ մեզ տեսնել, ոչ ոք մեզ կրնայ ճանչնալ, ոչ ոք մեզ կրնայ գիտնալ : Ես կ՚ուզեմ, որ մենք միայնակ ապրինք, միայնակ, միայնակ, միայնակ...

Ան կը կրկնէր այս վերջին բառը, որ կարծես կը հրապուրէր զինք, ինչպէս կը հրապուրէ ծովը, ուր կ՚ուզէ նետուիլ ամէն մարդ, որ կ՚ուզէ մեռնիլ :

— Ես կ՚ուզեմ, որ մենք միայնակ ապրինք, — կը շարունակէր կինը, — ուր ոչ ոք մեզ կրնայ տեսնել, ոչ ոք մեզ կրնայ ճանչնալ, ոչ ոք մեզ կրնայ գիտնալ : Ես կ՚ուզեմ, որ մենք միայնակ ապրինք, միայնակ, միայնակ, միայնակ...

Ամուսինը, որ կը հեծնէր ջորիին վրայ, ետեւէն կու գար, ինքզինքը կորսնցուցած կ՚երեւէր : Ան կը նայէր կնոջ

ջուած կ'ըլլան ամէն առաջ Գերմանիոյ մասին կնքուած բոլոր համաձայնութիւնները, եւ թէ՝ արտաքին երկու դրաւող չորս պետութեանց միջեւ գործակցութեան խնդիր չի կրնար ըլլալ :

Կը սպասուի որ Խորհրդ. Միութիւնը խիստ բառերով մերժէ Լոնտոնի մէջ տրուած որոշումները — կ'աւելցնէ Ռոյթըր :

Տոքթ. Պէնէշ հրաժարեցաւ

Տոքթ. Պէնէշ, Չեխոսլովաքիոյ Հանրապետութեան Նախագահը, հրաժարեցաւ Յունիս 7ին իր նախագահական պաշտօնէն: Վարչապետ Կոթվալտ այս հրաժարականը հաղորդեց նախարարաց խորհուրդին արտակարգ նիստին մէջ :

Վարչապետին ուղղած իր նամակին մէջ, Պէնէշ կը գրէ ի մէջ այլոց.— «Անցեալ 4 Մայիսին յայտնած էի արդէն ձեզի թէ վերջնապէս մտադրած եմ հրաժարիլ Հանրապետութեան նախագահի պաշտօնէս: Այն ատեն, իմ որոշումիս մասին խորհրդակցեցանք միասին, նկատի առնելով «քաղաքական կացութիւնը իր ամբողջութեան մէջ»: Պէնէշ իր հրաժարումին պատճառ ցոյց կուտայ իր առողջական վիճակը, եւ կը վերջացնէ նամակը, մաղթանքներ ընելով չեխ ժողովուրդին բարօրութեան համար :

Վարչապետ Կոթվալտ դրուատիքը ըրաւ Պէնէշի, յիշելով մանաւորաբար այն երկու «երաշխաւորութիւնները», զորս ձեռք առած էր Հանրապետութեան Նախագահը, որպէսզի Չեխոսլովաքիան նոր Մինիխի մը նշաւակ չըլլար.— 1. Սերտ գինակցութիւն Խ. Միութեան հետ, 2. Հանրապետութեան նոր վերակազմութիւն ժողովրդական հիման վրայ: Կոթվալտ առաջարկած է նաեւ որ Պէնէշ շարունակէ ստանալ իր նախագահի թոշակը եւ բնակի միշտ Լանիի դղեակին մէջ :

★ Պէնէշի հրաժարականը, որուն կը սպասուէր երկար ատենէ ի վեր, անակնկալ մը չեղաւ չեխ ժողովուրդին համար. բայց մեծ տխրութիւն պատճառեց : Հակառակ նախագահին առողջական վիճակին մասին հրատարակուած յաճախակի զեկոյցներուն, ժողովուրդը չէ հաւատացած բնաւ որ այս եղած ըլլայ հրաժարման պատճառը: Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ Պէնէշ նախամեծար համարած է հրաժարիլ՝ քան ստորագրել նոր Սահմանադրութիւնը, որ կը կապէ ժողովրդական ազատութիւնները եւ որով Չեխոսլովաքիան կը դառնայ սթալինեան եւ համատիրական պետութիւն: Այս է ընդհանուր կարծիքը օտար երկիրներու մէջ ալ, բացի անշուշտ Խ. Միութենէն եւ իր արբանեակ պետութիւններէն :

Պէնէշի յաջորդեց արդի վարչապետը, Կոթվալտ (համայնավար) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԻ նոր գիծ մը, թիւ 83ը պիտի սկսի բանիլ յառաջիկայ Երկուշաբթիէն սկսեալ, Կոպլէնի եւ Փորթ Շանփէռէի միջեւ :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ընկերվարական եւ Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութեանց ներկայացուցիչները կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցան Փարիզի մէջ, Լէոն Պլումի ներկայութեամբ: Խորհրդակցութեան նիւթ եղաւ մանաւորաբար Ռուրի խնդիրը: Անգլիացիները խնդրեցին Ֆրանսացի ընկերվարականներէն որ ուժ տան Լոնտոնի ժողովին յանձնարարութիւններուն :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Ռընէ Մայէր ճառ մը խօսելով, հերքեց այն զրոյցները թէ հրապարակէն պիտի քաշուին 1000 ֆրանքնոց թղթադրամները: Ըսաւ թէ անկարելի է փոխանակել այս թղթադրամները :

ՊԱՐԵՆԱՏՈՄՍԵՐԸ փոխանակ ամէն ամիս տրուելու, երեք ամիսը անգամ մը պիտի տրուին, Յուլիս մէկէն սկսեալ :

ՄՕՏԵՐՍ հրապարակի վրայ պիտի ծախուին 20 միլիոն մեթր բամպակեղէն զանազան կերպասներ: Գործարանատէրերը կ'ըսեն թէ՝ այսպէսով կարելի պիտի ըլլայ իսկոյն ժողովուրդին տրամադրութեան տակ դնել՝ 3 միլիոն շապիկ, 600.000 այր մարդու վարտիք, 500 հազար աշխատաւորի զգեստ, 600 հազար այր մարդու գործի շապիկ, 300 հազար գործի շապիկ կնոջ համար, 600.000 դպրոցականի գոգնոց, եւ երկու հարիւր հազար հաստ կտաւէ տափատ :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ հնարիչ Լիւմիէռ եղբայրներէն կրտսերը, Լուի եւս մեռաւ 84 տարեկան հասակին մէջ :

ՀԱՐԱԶԱՏ և ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
Մէկ հասցէ միայն Պ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
23 եւ 26 rue d'Enghien բակին մէջ, Paris (10)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, Ե. ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆԻ
« CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille
Չափաւոր գին, մաքուր սպասարկութիւն:
Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար :

ՄԱՅԻՍ 28

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ մէջ, Յունիս 13ին ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր: Bourg la Reineի Salle Municipaleի սրահին մէջ (8 rue René Roeckel): Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Արծիւ ենթ. եւ մասնակցութեամբ Ֆր. Կ. Խաչի եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սեբաստիայի մասնաճիւղերուն :

Կը նախագահէ ընկեր ՀՐԱՆԴ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ՀԱՅԿ ՍԻՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ Փրանս. ընկերվարականներու ներկայացուցիչը : Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Բեմադրութիւն ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ (կենդանի պատկեր): Արտասանութիւն, երգ, հայկ. եւ կովկասեան պար պատրաստուած «Նոր Սերունդին» կողմէ: Պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով :

Ընտիր նուագախումբ :

Հաղորդակցութեան միջոց.— métro Bourg la Reine, օթոպիւս 188 (Porte d'Orléansէն իջնել Place Condorcet :

Մեր բաժանորդներուն

Ստիպուած ենք հետզհետէ դադրեցնել չվճարուած բաժանորդագրութիւնները ՅՈՒՆԻՍԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ :

Կը խնդրուի փակել բոլոր առկախ հաշիւները եւ վճարել նոր բաժնեգինները :

Շնորհակալիք, փնտռուք, հոգեհանգիստ, զանազան այս կարգի փոքր ծանուցումներ չղրկել առանց փոխարժէքի : ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷԻ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ ծանօթ արուեստագէտ Տիկ. ՍԻՐՈՒՀԻ ՏՐԴԱՏ ՆԸՇԱՆԵԱՆԻ, 27 Յունիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.45ին Քազա տ'Իթալիայի թատրոնին մէջ: Կը ներկայացնեն Շիրվանզատէի գլուխ գործոցը՝

ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

Ընտանեկան բարոյալից եւ ցնցող տրամը 4 արար : Մուտք տոմսերու գիները 300, 200, 150 եւ 75 ֆրանք: Կը ծախուին բոլոր կազմակերպութիւններուն քով անխտիր: Կեդրոն՝ Տպարան Զաւէն 35 rue Dominicaines, Marseille: Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Լիոնի Պահատուրեան նպարեղէնի հանրածանօթ տունը, 20 RUE VILLEROY, 19 rue Juliette Recamier) կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ ունի ճոխ մթերք մը փնտռուած հետեւեալ ապրանքներէն, պլղուր (ձաւար), կորկոտ, համեմ, պամեա, Շիրակ օղին, ապուխտ, երշիկ, կարմիր պղպեղ, սուրճի ջաղացք և սրճաման (ճեզվէ): ինչպէս նաեւ լոխում, հելվա, խաւեար, մատչելի գիներով մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ :

Ձիթապտուղին լաւագոյն տեսակները 150էն 240 ֆրանք քիլոն :

Ֆրանսայի որեւէ մէկ անկիւնէն ստացուած ապսպրանքները խղճմտութեամբ եւ արագ կը կատարուին :

ԳԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ 15 — 20 % ԶԵՂՉ:

Գրել՝ Epicerie STAMBOUL, (Dj. Bahadourian), 13 rue Marignan, Lyon :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Լիոնի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդր. Ֆրանսայի Շրջ. վարչութիւնը կը յայտարարէ որ, Յունիս 13ին կիրակի առաւօտեան Լիոնի Հայոց եկեղեցիին մէջ, պատարագէն յետոյ հոգեհանգստեան արարողութիւնը կը կատարուի մեծ գրագէտ, ազգային եւ քաղաքական գործիչ ողբացեալ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ:

Լիոնի հայութիւնը կը հրաւիրուի այս արարողութեան, իր յարգանքի տուրքը տալու հայ վշտի անզուգական թարգմանին :

ՅՈՒՆԻՍ 14ին երկուշաբթի ժամը 8.30ին յարգանքի երեկոյթ, Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ մահուան քառասունքի առթիւ, 78bis, rue Rabelais, դպրոցի սրահը : Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին: Սիրով կը հրաւիրուի Լիոնի հայութիւնը:

Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՁԷ :

«Սինէ Ղազօ» կը ներկայացնէ Ահարոնեանի յուղարկաւորութեան ֆիլմը :

Բազմավէպի հարիւրամեակը

Յունիս 20ին, կիրակի կէսօրէ վերջ Մարսիլիոյ Սալ Մազընոյի սրահին մէջ կը տօնուի մեծ շուքով «ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ»: Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Եգիպտացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը :

ԼԻՈՆԻ Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին Ա. Ահարոնեան խումբին անդամական ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 9ին Sociétés Savantesի մէջ: Կարեւոր օրակարգ:Հայերէնի դասերը կը սկսին ժամը 8ին:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկերվարականներու սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պուլվար Օտտոյի Ֆ. Հ. Կապոյտ Խաչը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, սովորական տեղը: Այս ուրբաթ կէսօրէն վերջ ժամը 3ին: Կարեւոր օրակարգ եւ պատգամաւորական ժողովի զեկուցում :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Պօղէն Կարապետ Խրիմեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Վարդան Խրիմեան եւ զաւակները (Սէնթ Էթիէն), ինչպէս նաեւ բոլոր Խրիմեան եւ Սարաֆեան ընտանիքները խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն Հ. Յ. Դ. կոմիտէներուն, Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին, Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղերուն եւ ամէն անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, հեռագրով, նամակով եւ նուիրատուութիւններով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի տիկնոջ եւ հարսին՝ ԱՆԱՀԻՏ ԽՐԻՄԵԱՆԻ վաղաժամ ու կսկծալի մահուան առթիւ:

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ կը հաւիրէ Փարիզի հայութիւնը իր աւետարանական ժողովներուն եւ կրօնական բանախօսութիւններուն, որ տեղի կ'ունենան Luxembourgի սրահին մէջ, 58 rue Madame, métro St. Placide կամ Notre Dame des Champs: Նիւթերն են.—

Յունիս 10, ժամը 20.30ին, «Հրեաները եւ Մեսիայի մօտալուտ գալուստը »:

Յունիս 11, ժամը 20.30ին, «Մարդկային ցեղին ահաւոր թշնամին» :

Յունիս 12, ժամը 20.30ին, «Խաչեալ Քրիստոսը մարդու միակ փրկիչը»:

Յունիս 13 ժամը 10.45ին, «Մի մերժէր Աստուծոյ սէրը »:

Յունիս 13, ժամը 20.30ին,«Այցելութեան օրը»:

Պիտի խօսին փրոֆ. ՆԻԿՈԼ եւ վեր. ՎԷՔԻԼԵԱՆ եւ պիտի մեներգէ վեր. Կ. ՊԱՐՍՈՒՄԵԱՆ :

Այս առթիւ կը հրաւիրենք նաեւ մեր կիրակնօրեայ պաշտամանց, որ տեղի կ'ունենան վերեւ նշանակուած սրահին մէջ, ամէն կիրակի, ժամը 10.45ին:

ԵՂԱՆԱԿԻ Ա. ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ Սանուհիներու եւ բարեկամ կազմակերպութեանց, տեղի պիտի ունենայ Յունիս 13ին, կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ «Clos des Fusains» սրճարան ճաշարան օդասուն եւ ընդարձակ պարտէզին մէջ, Chemin des Iles, գետեզերքը :

Մանրամասնութիւնները առանձին :

ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի ԳՈՒՍԱՆ երգչախումբին, ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԳԱՑԻՇԵԱՆԻ, հովանաւորութեամբ Ալֆորվիլի Հայ Ռազմիկներու Միութեան, պատուոյ նախագահութեամբ ԱՐՏԱՒԱԶԴ արք.ի: Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին, Մէզօն Ալֆորի քաղաքապետարանի սրահին մէջ: Կը մասնակցին Անուշ Ատոմեան, Մատլէն Աճէմեան, Ստեփան Պօղոսեան, մեներգ Մարիվօն Ֆապըր՝ ջութակ, Արման Մանուկեան դաշնակ: Դաշնակի ընկերակցութիւն Տիկին Նէլի : Մուտք 100, 150, 200 ֆրանք :

Հաղորդակցութիւն.— Charenton Ecolesէն առնել 181 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Mairie de Maisons Alfort :

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Լէզ Օլիվի Հ. Յ. Դ. «Իշխան» եւ Նոր Սերունդի «Հ. Օհանջանեան» խումբերը իրենց դպրոցի սրահին բացման առթիւ կազմակերպած են խնջոյք մը Յունիս 13ին, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իրենց սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին ընկեր - համակիրները : Հաճելի անակնկալներ :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տող. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 10 JUIN 1948 Հինգշաբթի 10 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5363– Նոր շրջան թիւ 972 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿՈՉՈՒՄՍ ՔԱՆԴԵԼ Է

Կը բաւէ ուշադրութեամբ հետեւիլ Թուրք մամուլին, իմանալու համար մէկը միւսէն սքանչելի խոստովանութիւններ՝ երկրին կացութեան եւ վարչութեան մասին: Խոստովանութիւններ որոնք շատ աւելի արժէք ունին, քան ճառեր, յաճախ վարձու թղթակիցներու չափազանցութիւնները :

Այսպէս, վերջերս Թուրք թերթ մըն էր որ մանրամասնօրէն կը պարզէր այնքան փառաբանուած կեդրոնի մը՝ Երզրումի ողբալի վիճակը: Եղրակացութի՞ւնը,— ոչ թէ վերաշիներ, այլ քանդեր, այլանդակեր են:

Ո՞ւր այսպէս չէ եղած, այն օրէն ի վեր որ Թուրքիա վերահաստատեց իր անկախութիւնը, կոտորելով կամ վտարելով ոչ-Թուրք փոքրամասնութիւնները :

Քէմալական յաղթանակէն անմիջապէս վերջը, եկուորները ամէն բան աւարի տուած ըլլալով, դուռ-պատուհան անգամ կը վառէին, տաքնալու համար: Ամբողջ տուներ հիմէն կը քանդէին: Ոչ միայն խաւարակուռ Անատոլուի խորերը, այլեւ Պոլսոյ քթին տակ: Ի՞նչ աւերներ, երբեմնի հայաշատ, ծաղկաւէտ Պարտիզակ - Ատափազարէն մինչեւ Իզմիր, Սամսոն – Տրապզոն եւ աւելի հեռուները :

Իսկ բոլոր «արեւելեան նահանգներուն» ողբերգութիւնը — համատարած աւեր եւ ամայութիւն — իրենք է որ կը նկարագրեն պարբերաբար, 25 տարիէ ի վեր :

Ահաւասիկ վերջին վկայութիւնը, այնքան պերճախօս՝ իր չոր ու ցամաք նկարագրութեամբ:

Հռչակաւոր «Ճիմհուրիյէթ»ի թղթակիցն է որ, Անտիոքէն ղրկուած նամակով մը, կ'ողբայ Հաթայի (Սանճաք) աւերակներուն վրայ :

Տասը տարի անցած է այդ հողամասին կցումէն ի վեր: Եւ սակայն .—

«Կարելի է ըսել որ կցումէն ի վեր ոչ միայն Անթաքիայի եւ Իսքէնտէրունի մէջ բրիչ մը չէ զարնուած, այլեւ հինէն մնացածներն անգամ քանդուելու վրայ են: Այն խճուղին զոր ատենօք Ֆրանսացիները շինած էին Իսքէնտէրունի եւ Անտիոքի միջեւ, հիմա ծակ - ծակ եղած է: Հարպյ, որ ատենօք Սուրիոյ ամարանոցն էր եւ շրջագայութեան կեդրոն մը, իր մաքուր զբօսարաններով եւ պանդոկներով, կցումէն վերջ դժբախտաբար կորսնցուցած է իր այս առանձնայատկութիւնը» (4 Յունիս) :

Դեռ աւելի «զգայացունց» յայտնութիւն մը.

— «Տեղին Հայերը, Յոյները եւ Հրեաները գաղթած են, իսկ եկուորները, ցաւ ի սիրտ կ'ըսեմ, չեն կրցած հաստատել անոնց կենսունակութիւնը: Այսօր Իսքէնտէրուն (Ալէքսանդրէթ) կատարելապէս մեռած է, իսկ Անթաքիա (Անտիոք) եթէ քիչ մը աւելի կենսունակ է, ատիկա կը պարտի օտարականներուն եւ հիւպատոսարաններուն: Երբ հռչակաւոր Սօղուկօլուք գացինք, ոչ միայն չգտանք խողովակ մը, այլ կաթիլ մը ջուր բերան դնելիք, եւ բոլորս ալ հիասթափութեամբ վերադարձանք այդ ամարանոցէն, որուն ներբողը հիւսած էին մեզի երկարօրէն »:

Երբ Թուրք թղթակիցը կը խոստովանի այսքանը, կրնաք երեւակայել թէ ի՛նչ պիտի դրէին անոնք որ տեսած են երէկն ու այսօրը :

Հարկ է լսել Մուսա Լերան տարագիր գաւակները, որոնք, թէեւ եղբայրաբար տեղաւորուած Լիբանանի աղատ ափերուն վրայ, մինչեւ այսօր ալ անձկութեամբ կը յիշեն իրենց ամեհի բարձունքները, անոնց աննման գեղեցկութիւնները: Սուրիոյ եւ Լիբանանի բնակիչներն անգամ կարօտով կը փնտռեն Մուսա Տաղը, իբրեւ օդափոխութեան վայր :

Ինչո՞ւ ծածկել, անքաւելի մեղք մը գործեց Ֆրանսան 1939ին, տեղի տալով Թրքական «շանթաժ»ին եւ բրիտանական ճնշումին առջեւ :

Եւ ահաւասիկ հետեւանքը, — դարերով իր լեռներուն ապաւինած ժողովուրդ մը ցիրուցան: Ֆրանսան վարկաբեկ, իբրեւ հողատար իշխանութիւն: Իսկ լքուած երկրամասը աւերակ, նոյնիսկ Թուրքերու վկայութեամբ ...

«Ճիմհուրիյէթ»ի թղթակիցը թերեւս չի գիտեր թէ իրենց պապերը մէկ բան սորվեցուցած են Թոռներուն, — կոչումս քանդել է :

Այլապէս, պիտի չզարմանար որ ոչ բրիչ մը զարնուած է, ոչ ալ կաթիլ մը ջուր մնացած: Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՀԼԻՃԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ...

Ամէն մարդ վարժուած է կարծես Ֆրանսայի «նախարարական տագնապներուն»:

Ժողովուրդը ինքն ալ շատ չզբաղիր անով: Գիտէ թէքրոնիկ հիւանդութիւն մըն է որ չի մեռցներ ենթական,— այս պարագային Ֆրանսան:

Շատեր կը մեղադրեն այս երկիրը վերջին յիսուն տարիներու իր անկայուն քաղաքականութեան համար: Կ'ըսեն .— «Զօրաւոր դրացիներէն կը տառապի, խաղալիկ է Անգլեւսաքսոններուն ձեռքը»· եւայլն, եւայլն :

Սխալ ախտաճանաչում մը, առ նուազն : Ես կը կարծեմ թէ Ֆրանսայի ժողովուրդը, ամուր կառչած իր աւանդութեանց, ոչ իսկ իր քաղաքականութեան մէջ կ'ազդուի ասկէ անկէ :

Ահա ամէնէն յստակ ապացոյցը իր ինքնուրոյն համոզումներուն :

Հազիւ քանի մը քիլոմեթր լայնքով ջուր մը կը բաժնէ Ֆրանսան Անգլիայէն: (Նոյնիսկ կ'ուզեն այդ ջուրի չերտն ալ վերցնել եւ փապուղիով մը միացնել երկու երկիրները): Ի՞նչով սակայն կը նմանին իրարու: Ոչ իսկ մէկին յարափոփոխ քաղաքականութեամբ կամ միւսին նախարարական տագնապներով :

Մանրադէպ մը, այս առթիւ .—

Նախկին վարչապետ մը, Պ. Թարտիէօ իր Անգլիա այցելութեանը ընթացքին երբ կը խօսակցէր իր անգլիացի պաշտօնակիցին հետ, այս վերջինը դիտել կուտայ .

— Սիրելի Պ. Թարտիէօ, այս ո՛րքան դահլիճներ փոխէք, ի՞նչպէս կարելի է գործ տեսնել, երեք ամիսը անգամ մը նոր նախարարներ պաշտօնի կոչելով: Տեսէք, մենք առ նուազն չորս տարի ամուր նստած ենք մեր աթոռներուն վրայ ...

— Ճիշդ է, կը պատասխանէ Ֆրանսացի պետական մարդը: Տարբերութիւնը տարիներուն վրայ չէ, սակայն: Մենք շարունակ դահլիճ կը փոխենք առանց մեր քաղաքականութիւնը փոխելու, իսկ դուք շարունակ քաղաքականութիւն կը փոխէք առանց դահլիճ փոխելու : ՍՕՍԻ

Հեռագիր մը Էջմիածինէն

ԽՄԲ. — Հայրապետական Պատուիրակի Դիւանէն կը հաղորդուի .—

Ամենայն Հայոց Վեհ. Տ. Տ. Գէորգ Զ. Սրբազնազոյն կաթողիկոսը հեռագրական հետեւեալ գեկոյցը ղրկած է Գերշ. Տ. Արտաւազդ Ս. Արքեպիսկոպոսի .—

«Թեմական Առաջնորդները Միւռոնօրհնութեան, Հայ եկեղեցու Սահմանադրութեան եւ այլ անյետաձգելի եկեղեցական գործերով զբաղուած լինելու հետեւանքով՝ Էջմիածինը որոշել է 1948 թուին գումարուելիք ազգային եկեղեցական եւ մասնաւոր եկեղեցական ժողովի չմասնակցել: Վերոյիշեալը հաղորդւում է յառաջնորդութիւն» :

Պատուիրակ Սրբազանը ըստ այնմ պատասխանեց Լամպէթի եւ Ամսթէրտամի եկեղեցական ժողովներու նախագահութենէն ստացած հրաւէրներուն :

★

ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

Նոյն դիւանէն կը հաղորդեն (8 Յունիս) .—

Երուսաղէմէն ստացուած ստոյգ աղբիւրներու համաձայն, Ս. Յակոբեանց վանքը կ'անցընէ աննախընթաց տագնապ մը: Հազարներ ապաստանած են վանք: Ջուրի եւ դեղի պէտք ունին ուտեստեղէնէ աւելի : Ռմբակոծումէ քանդուած է Ս. Յակոբ տաճարի հարաւային պատի կից Էջմիածնի մատրան գմբէթը ու մեռած են տասը հոգի, շատեր ալ վիրաւորուած: Շնորհիւ Ամմանի բանակին անմիջական միջամտութեան, աւելի մեծ դժբախտութիւններ պատահած չեն: Հայֆայի եւ Յոպպէի հոգեւոր տեսուչները, Հայր Շաւարշ եւ Հայր Բաբգէն վարդապետներ ապաստանած են Անթիլիաս :

Պատուիրակ Սրբազանը քանի մը օրերէ ի վեր կը դիմէ Փարիզի, Ֆրանսայի եւ Եւրոպայի ազգայիններուն եւ նպաստ կը խնդրէ յանուն Երուսաղէմի աղէտեալ մեր ազգակիցներուն :

Շատեր սկսած են պատասխանել Սրբազանի դիմումներուն :

Ֆրանսա սպառնաց Լոնտոնի ժողովին որոշումներուն դէմ

Ֆրանսայի համար կենսական կարեւորութիւն ունեցող հարցերը, ինչպէս գիներու եւ օրավարձերու խնդիրը, ելմտացոյցի հաւասարակշռութիւնը, նոր գործադուլներու ծագման վախերը, երկրորդական դծի վրայ կը մնան հիմա: Քաղաքական շրջանակները զբաղեցնող հոգերը Գերմանիոյ մասին Լոնտոնի Վեցերու ժողովին կողմէ տրուած որոշումներն են: Տիրող կարծիքն այն է թէ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները չեն կրցած պէտք եղած երաշխաւորութիւնը ձեռք բերել երկրին արտաքին ապահովութեան համար, ոչ ալ յաջողած են Ռուրի գործարաններու հակակշիռին այնպիսի ձեւ մը տալ՝ որ հոն արտադրուած ածուխն ու պողպատը չծառայեն Գերմանիան սպառազինելու :

Մտատանջութեան ժամու այս մտավախութիւնները զարմանալի կը թուին քիչ մը: Արդարեւ խնդիրը նոր չէ: Ռամատիէի դահլիճին օրով արդէն, արտաքին նախարար Ժորժ Պիտօ ըսաւ չէր ծածկած թէ մեծ դժուարութիւններու կը հանդիպի այն բանակցութեանց մէջ՝ զորս կը վարէր Միացեալ Նահանգներու եւ Անգլիոյ հետ, գերմանական գործերու մասին: Կացութիւնը փոխուած չէ անցեալ աշունէն ի վեր, եւ սակայն միայն հիմա է որ ընդդիմադիրները կ'ըսեն թէ Լոնտոնի ժողովին կարգադրութիւնները «վերջնագիր»ի կամ «կատարուած իրողութեան» հանգամանք ունին եւ չեն համապատասխաներ Ֆրանսայի շահերուն :

Աշունէն ի վեր իրարու յաջորդող դահլիճները տեղեակ էին այս բոլորին, բայց նախարարներէն ոչ մէկը միտքէն անցուց քննադատել արտաքին նախարարը, յանձնարարելով անոր որ խզէ բանակցութիւնները Անգլեւսաքսոններուն հետ, կամ ջանայ յարաբերութեան մտնել խորհրդային դիւանագիտութեան հետ :

Ճիշդ է որ ցարդ խորհրդարանը մասնակցած չըլլալով կատարուած բանակցութեանց, իր ընդդիմութիւնը կրնայ հասկնալի ըլլալ: Կը սպասուի սակայն որ Լոնտոնի որոշումները բախին թէ՛ համայնավարներու, թէ Տը Կոլի կուսակիցներուն եւ թէ աջակողմեան կուսակցութեանց ընդդիմութեան: Խորհրդարանի մեծամասնութիւնը կազմող խմբակցութեանց մէջ ալ քննադատներ չեն պակսիր: Ընկերվարականները մտահոգ են գլխաւորաբար գերմանական հանքերուն համար որոշուելիք վարչութեան մասին. իսկ ռամկավար-ժողովրդականներ (M. R .P.) դժգոհ են, Ֆրանսայի ապահովութեան համար եղած կարգադրութեանց անբաւականութեան պատճառով :

Ուրբաթ օր փոթորկալից նիստ մը կը սպասուի Ազգ. ժողովին մէջ: Անշուշտ, ժողովը որոշում մը չի կրնար տալ Լոնտոնի մէջ եղած կարգադրութեանց մասին, սա պարզ պատճառով որ ատոնք «համաձայնութիւններ» չեն, այլ՝ պարզ յանձնարարութիւններ: Անոնց մասին չէ որ կրնայ քուէ տրուիլ, այլ, այն քաղաքականութեան մասին որուն հետեւած է արտաքին նախարարը անգլեւսաքսոն պետութեանց հետ իր յարաբերութեանց մէջ: Հետեւաբար, Խորհրդարանը շատ շատ կրնայ ստիպել Ժորժ Պիտօն որ նոր բանակցութիւններու սկսի Ամերիկայի եւ Անգլիոյ հետ, Լոնտոնի որոշումներուն կարգ մը կէտերը փոխելու համար :

Նախարարական խորհուրդի վերջին նիստին մէջ, որ տեւեց հինգ ժամ, տաք վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան: Պիտոյի տեսակէտին հակառակ արտայայտուեցան Ռընէ Մայէր եւ Ժիւլ Մոք. բայց ի վերջոյ ժողովը միաձայնութեամբ վաւերացուց Լոնտոնի ժողովին մէջ խմբագրուած տեղեկագիրը :

Պաղեստինի զինադուլը վա՞ղը

Կոմս Պէրնատոթ հրատարակութեան տուաւ այն ծանուցագիրը՝ զոր ղրկած է Արաբներուն եւ Հրեաներուն: Այս տողերը գրուած պահուն, երկու հակառակորդները պէտք է տուած ըլլային իրենց պատասխանը, որ եթէ նպաստաւոր ըլլայ, զինադուլը պիտի կրնայ ստորագրուիլ վաղը, ուրբաթ: Իսկ եթէ պատասխանները ժխտական ըլլան, այն ատեն ՄԱԿի միջնորդը վերջ պիտի տայ իր բանակցութեանց, եւ Պաղեստինի վէճը պիտի դայ նորէն սեղանի վրայ: Առ այժմ թէ Արաբները եւ թէ Հրեաները շատ հաշտարար տրամադրութիւններ ցոյց չեն տար :

★ Երէկ, կացութիւնը աւելի հանդարտ էր պատերազմի ճակատներուն վրայ: Արաբները կը շարունակեն օդային յարձակումներ կատարել Թէլ Ավիվի վրայ: 10 հոգի մեռած կայ: Երուսաղէմի մէջ թնդանօթաձգութեան մենամարտը կը շարունակուի: Հրեաներուն կողմէ արձակուած ռումբ մը Ս. Գեթսեմանի եկեղեցիին գմբէթին վրայ ինկաւ, բայց Քրիստոսի Գերեզմանին վնաս չպատ–

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

«ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐ»

Երկու տարիէ ի վեր, ամէն առտու կը հանդիպինք իրարու: Կը դիտենք իրար, մեր հարցական նայուածքները անբառական կը բաժնուին, յաջորդ օրը դարձեալ խորագնին ու հետաքրքիր դառնալու համար :

Զառառապած մարդու մը նման, թարմ դիմագծերով, ճերմակ ձիւնի նման մազեր միայն իր գլխուն վրայ, երկայն ու սլացիկ հասակով, երիտասարդի կայտառ եւ աշխոյժ շարժումներով, բնութական կապոյտ հագուստներով ծածկուած անձ մըն է:

Իր հագուստը խոտոր կը համեմատի դիմագիծերուն, նայուածքին եւ ընդհանուր արտայայտութեանց: Խորհրդաւորութիւն մը կը ժայթքէր իր աչքերէն եւ կը տարուիս մտածել թէ ծպտուած մըն է:

Երբ առաւօտները իր հնամաշ ու ճռճռան հեծանիւին կծկտած, գործի կ'երթայ, սովորական գործաւոր մըն է, որ կը սուրայ, կը շտապէ ի խնդիր պատառ մը հացի :

Հացը, որ երբեմն այնքան առատաձեռն եւ ոզորմածօրէն կը բաժնէր ան շատ մը չքաւորներուն, այժմ գինը գործիք մը դարձուցած է:

Երէկ հանդիպեցայ իրեն, իր դիշերայինն սովորական զբօսավայրին մէջ, կայարանի քովընտի մէկ փողոցի փոքրիկ սրճարան՝ «Յառաջ»ը ձեռքը: Կը կարդայ, կը մտմտայ, երբեմն ալ կ'արտասուէ :

Ծանօթ կ'երեւէր եւ Հայ ըլլալն ստուգելէս ետք, մօտենալով, անունը հարցուցի: Բարեւս ընդունեց եւ վայրկեան մը վարանեցաւ պատասխանել:

Ցայտնեցի թէ՝ կը ճանչնամ զինք :

«Ի հարկէ կը ճանչնաս, բայց չէիր զիջաներ մօտենալ ինծի», ըսաւ քիչ մը դառնացած եւ յայտնեց ինքնութիւնը :

Ողջագուրուեցանք հարազատներու արցունքով, եւ հանդստանալէ ետք, սկսանք մեր զրոյցը:

Անվերջ պատմութիւններ, յուզիչ յիշատակներ ունէին բոլոր նախորդ պատերազմի կամաւորները որոնք չորս տարի, ի գին ծանր զոհողութիւններու, պայքարած էն մեր դարաւոր թշնամիին դէմ, յանուն ցեղին փրկութեան :

Ընդհատել այդ պատմութիւնները երբ կը պատմուէին, ձանձրոյթի նշաններ ցուցնել երբ հաւ կամաւոր մը իր յուշերը կը պատմէ, կը նշանակէ անարգել անոր ալժանապատուութիւնը եւ աններելի անթացք ցուցնել անոր բոլոր սրբութեանց հանդէպ :

Ուստի, համբերութեամբ լսեցի, լսեցի յաճախ քաղցր վերյիշումներով, հիացումով, որքան ալ որ ծանօթ էին ինծի դէպքերն ու դէմքերը իրենց մանրամասնութիւններով :

«Աջից վարդանը, ձախից իշխանը
Գրաւեցին Աղբակ, տարածեցին սարսափ
Փառք Դաշնակցութեան » :

Երբ ժամանակին այդ երգը կը լսուէր ազատանենջ հայ շրջանակներու մէջ, անպակաս էին նաեւ թերահաւատներ ու սարկամիտներ, որոնք ցնորք կը համարէին երգը եւ ցնդած՝ երգահանը :

Աղբակը գրաւուած եւ սարսափը տարածուած էր: Երէկուան խորհրդաւոր եւ անծանօթ խօսակիցս, հարիւրապետ Ա. Ն. վիրաւորուած, աջ թեւը կտրած, Ս. Բարթուղիմէոսի վանքին մէջ պառկած էր անզգայ :

Ամիսներ վերջ, առողջացաւ եւ անկէ ետք երկու տարի միասին էինք նոյն գունդին մէջ :

Միշտ համեստ, կարգապահ, անձնուէր, խանդավառ եւ աշխատասէր էր :

1918ի աշնան բաժնուեցանք իրարմէ: Ան Համատանէն Պաղստին մեկնեցաւ եւ լսեր էի թէ մեռած է չքաւորութեան մէջ :

Տարիներու, երկար տարիներու լռութիւնէն վերջ, իր կեանքի մանրամասնութիւնները իր բառով՝ «կենդանագիր»ը պահելէն ձանձրացած, կը խօսի արագ ու հմայուած, անգիր սորված սաղմոսերգութեան մը պէս:

Հպարտանք կամ ինքնագովութիւն չէ շարժառիթը, այլ հարազատի մը առջեւ իր ներքին յոյզերն ու ցաւերը բացող վաստակաւորի մը բնական իրաւունքն ու նախասիրութիւնը, վստահ՝ որ սիրտս գերեզման կը չինեմ, իր «կենդանագիր»ը կազմող գաղտնիքները հոն թաղելու համար :

Զուզեր ճանչցուիլ, կը բաւականանայ իմ մտերմութեամբ: Կը խոստանամ եւ մի՛ պահանջէք որ տամ իր անունն ու մականունը :

Երբ միասին էինք, ճակատին աջ կողմը չունէր խոշոր սպի, որ այժմ կիսալուսնի մը պէս կը կամարէ իր յօնքը, ոչ ալ ճերմակ մազեր: Ատոր համար չէի կարծեր թէ՝ իմ ճանչցած հերոսն է:

Իր «կենդանագիր»ը ճեմարանական մըն է, վկայեալ ու վաստակաւոր ուսուցիչ մը, գրող մը միաժամանակ, աշխատակից «Հորիզոն»ին, «Աշխատանք»ին, «Առաւօտ»ին եւ ուրիշ Դաշնակցական թերթերու :

Մասնակցած է զէնքերու փոխադրութեանց, ծառայած է կամաւորական բանակներու մէջ, կազմակերպողներէն մէկը եղած է «Ատրպատականի հերոսամարտին», հազարաւոր հայ կեանքեր փրկած է :

Դժբախտ պարագաներու մէջ, կորսնցուցած է իր կինն ու զաւակները, հարստութիւնը որ սովորականէն շատ վեր էր :

Հերոս մը՝ բառին ամենալայն իմաստով, բանաստեղծ մը նուրբ ու թրթռուն զգացումներով, բարեգործ մը առատաձեռն, փրկարար մը, անձնուրաց մը եւ համեստութեան տիպար մը միանգամայն :

Իր ընտանիքին ողջակիզումէն տարիներ վերջ, փորձած է տուն տեղ ըլլալ, բայց ձախողած է եւ սպին զոր կը կրէ իր յօնքին վրայ, ընտանեկան անհաւոր տռամ մը կը վարագուրէ :

Բայց չի տրտնջար, չի խնդրեր, չի զղջար : Ոչ ոք կը մեղադրէ, վանդի, գիտակցաբար ընտրած է ուղին, որուն տառապանքին ու զրկանքներուն սակաւաթիւ անձեր միայն կրնան տոկալ :

« Կուսակցութիւնը » իր պաշտամունքն է, իր կրօնքը: Շարքերու մէջ չէ, բայց անոնց հետ է:

Զի սիրեր իր ազատ ժամերը միայն զոհել ազգային գործին, « սուրբ գործին »: Զի սիրեր երեւալ, կը խորշի ցուցամոլութենէ: Կը սպասէ որ մեծ զոհաբերութեան ժամերը վերստին գան, որպէսզի արիւնով պսակուի իր արդէն յոգնատանջ գլուխը :

Վարժուած է « կրակի գծին », պայքարի ահեղ ճակատամարտին :

Կը սիրէ մահը, կը սպասէ ճակատէն կամ կուրծքէն վէրք ստացած մեռնիլ, հայրենի «սուրբ հողին վրայ », « հայրենիքին համար »:

Վաթսունեւերկու իր տարիքը՝ վաթսունեւերկու կռիւներու, ընդհարումներու պատմագիրքն է :

— Ժողովի եկուր կ'ըսեմ :

— Ես այլեւս ժողովի յարմար մարդ չեմ : Ուրիշ ցաւեր ունիմ, անդարմանելի ցաւեր, անոնց մասին կը մտածեմ, կը ծրագրեմ, կ'երազեմ ու կը սպասեմ: Երբ առիթը ներկայանայ գիս կը տեսնէք առաջին շարքերու մէջ »:

Այսքանս իբրեւ «կենդանագիր» եւ երախտագիտական արտայայտութիւն իմ կողմէ մեր վաստակաւոր եւ «անծանօթ» ընկերոջ, որուն ներկայութիւնն ու մտերմութիւնն անհուն գանձ մըն է ինծի համար :

ԱԶԳԻՆ

ԴՈՒՔ ԴՐԷՔ ԱՆՈՒՆԸ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 1 Յունիս.— Վենետիկի Միաբանութիւնը, 1944ին վերհրատարակեր է Դանիէլ Վարուժանի գործերու մեծագոյն մասը առանց իր կնոջմէն եւ զաւակներէն արտօնութիւն առնելու: Կը ծախէ զանոնք իր հաշւոյն եւ կը գանձէ հասոյթը չորս տարիէ ի վեր, ու երբ կը հարցուի թէ ի՞նչ իրաւունքով եւ հիման վրայ ըրած է այդ, ահա թէ ինչ կը պատասխանէ իր վարդապետներէն մէկը .—

« Տիկին Վ. ը լաւ գիտէ թէ իրեն չափ մենք ալ իրաւունք ունինք մեր զաւակին գործերով եւ անունով զբաղելու, հպարտանալու: Մեր հրատարակած «Յոլքերը» (երկու առանձին հատորներ թիւ 5 եւ 6 կը պարունակեն «Սարսուռներ», «Ցեղին Սիրտը», «Հեթանոս երգեր», «Հացին երգը»էն բազմաթիւ կտորներ, դուրս ձգելով կրօնական բարոյականի դէմ նկատուողները. Ժ. Ա.) ընտիր հատուածներ են դպրոցականներու համար. այդ մասին չեմ կարծեր թէ այնիւ Տիկինը առարկութիւն մը ունենայ որովհետեւ Դա մի – ջազգային օրէնք եւ իրաւունք է դպրոցներըօժտել լաւագոյն ընթերցումներով » :

Խեղճ վարդապետ, ըսել կ'ուզէք որ անօթի մարդը քաղցամահէ փրկելու համար, մէկը զացեր հաց է գողցեր փուռէն, առանց ըսելու թէ արդեօք փռապանին հարցուցե՞ր է նախ թէ կ'ուզէ՞ր նուիրել հացը անօթի մարդուն, ի՞նչ ըրեր է այդ հացը, ծախե՞ր թէ տուեր է անօթի մարդուն :

Բայց թողունք կատակը եւ տեսնենք թէ Վենետիկի Միաբանութիւնը այս վերջին հետաքրքրութենէն զատ ուրիշ առեն ալ հետաքրքրուե՞ր է իր Զաւկին գործերով եւ անունով, զբաղա՞ծ է եւ հպարտացա՞ծ ...:

Պէտք է ետ երթալ 1915 թուականը, երբ Բանկալթիի Մխիթարեան Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ վարժարանի տեսուչ, տաղանդաւոր բանաստեղծ Վարուժանը, Ապրիլ 24ի երեկոյին կը ձերբակալուէր իր տան մէջ եւ կը տարուէր Զանդըրը: Շատ բնական պիտի երեւէր շատերու որ այս տեսակ պարագայի մը դպրոցին եւ համայնքին բարձրագոյն մարմինը դիմում մը է, բողոք կամ խնդրանք ներկայացնէ կառավարութեան իր դպրոցի տեսչին ազատման համար: Երբ Զաւէն պատրիարք հակառակ ամէն նուաստացումի կատարած էր այդ դիմումը, (տես իր յուշերը, էջ 100/1), Մխիթարայ ներկայացուցիչը յեցած իր միջազգային դիրքին եւ յարաբերութեանց կրնար շատ աւելին ընել: Եւ սակայն Թերզեան արք. բազմաթիւ ազդեցիկ ծանօթներ ունենալով հանդերձ օտար եւ Թուրք շրջանակներու մէջ, ոչ մէկ ուղղակի կամ անուղղակի դիմում կը կատարէր Վարուժանի համար: Դիմում՝ որ կրնար անշուշտ մերժուիլ, անկատ թողուիլ եւ սակայն հարկ էր որ փորձուէր :Ի՞նչու սակայն այս անտարբերութիւնը եւ թշնամանքը: Որովհետեւ Վարուժան, վերջին տարիներուն Թերզեան պատրիարքի գործունէութեան դէմ արտայայտուած էր, բանիւ եւ գործով, աջակցութեամբը Արամ Ինճիճեանի եւ ուրիշներու, հետեւաբար շատ ալ դժգոհ չէր այս հեռացումէն: Վարուժանի ձերբակալման յաջորդ օրն իսկ վարդապետներ, իրդպրոցիդրադարակները պրպտած եւ բարոյական խտում յայտարարած էին զաւկին հետ :

Երբ Քէչեանի, Խօճասարեանի, Տօքթ. Թորգոմեանի եւ ուրիշ բժիշկներու, Կոմիտասի եւ այլոց վերադարձը կարելի եղած էր այն պատճառով որ աշխատողներ ունեցած էին իրենց ետեւ, հէք Վարուժանի համար ոչ մէկ ջանք, ճիգ եւ բերան բացուած էր Թէրզեան պատրիարքի կողմէ: Մինչ Քէչեան եւ ուրիշներ դարձած էին Մայիսի սկիզբը, Վարուժան ողջ թողուած էր մինչեւ Օգոստոս, եւ ջանքեր կարելի էր գործադրել փրկելու եւ հպարտանալու համար այդ զաւկով :

Բանաստեղծի կեանքի ընկերը շատ երիտասարդ եւ անփորձ էր Թուրք պաշտօնատուններու դուռները ափ տալու համար իր երկու ու յետոյ երեք պզտիկներով: Միայն Հայոց պատրիարքը կար, հանող եւ մխիթարող մնացորդներուն :

Ուրեմն այսպէս այդ մեծ զաւակը տրորուեցաւ: Վարուժանի փոքրիկները մեծցան: Ի՞նչպէս ...: Այնպէս ինչպէս բախտն ու առիթները տրամադրեցին, նախ մեր ազգային որբանոցներուն մէջ: Ցետո՞յ... ի՞նչ հակադրութիւն, բողոքական պատուելիներու ընծայած անպայման եւ անկաշկանդ պատսպարաններուն մէջ, ի Ժընեւ, մեր պատուական հայրերու քիթին տակ, մէկ օր անդին :

1915 Օգոստոսին ծնած էր Վարուժանի երրորդ զաւակը, Հայկակ, ճիշդ այն օրը երբ իր հայրը կը խողխողէին անդին: Մայրը առեն մը վերջ տարեր էր իր զաւակը Թէրզեանին որ մկրտէ իր հօր զաւնած եկեղեցւոյ աւազանին մէջ: Թէրզեան ըսած էր թէ ժամանակները գէշ էին, մերժած եւ յանձնարարած որ ուրիշ տեղ տանի եւն.:

Հայրերու առաջին հետաքրքրութիւնը իրենց զաւակով սկսած է տարաբախտ բանաստեղծին ձերբակալման վաղորդայնին :

Երկրորդը՝ անոր զաւկին (իրենց թոռան) ուրացումովը :

Երրորդը՝ երեսունըերեք երկար տարիներ իրենց խոր մոռացումով, հակառակ սեւեռուած առիթներու եւ պատեհութեանց :

Իսկ վերջի անհման հետաքրքրութիւնը կ'երեւի կը հպարտացնէ զիրենք :

X

Գոնէ եղածը բանաստեղծի պատուաբեր եւ հայ դպրոցականներու օգտակար գործ մը ըլլա՞ր: Քսաներորդ դարու հայ մեծատաղանդ բանաստեղծին գործը ձգուած է սկսնակ վարդապետի մը տաղանդին որ չորս կամ հինգ տպագրական սխալներ սրբագրած ըլլալը կը յիշէ եւ իբր թէ իր շարադրութեան նախափորձը կ'ընէ. բացատրական մը դնելով թիւ 5 հատորին սկիզբը: Գովելի է որ կը խոստովանի թէ Վարուժան արտադրութիւնը չէ Վենետիկի նեղ եւ ամսեղուկ վանդակին ուր արծուիկներ չեն կարող թռիչք առնել, այլ անկէ դուրս ճախրող Մխիթարի, Ալիշանի եւ ուրիշ մեծասլաց հոգիներու ընկերակցող բուսասաք թիթեռնիկները որ սահմանուած էր իր բնութեան խառնուածքով խիկապէս մեծ դէմք մը ըլլալու ազգային գրականութեան մէջ :

Շարունակելով քննել խրաքանչիւր գործը բանաստեղծին, իր աշակերտի հետեւողական դիտողութիւնները կը նշանակէ ծիծաղելի ըլլալու չափ աժան :

«Ցեղին սիրտը».— Բանաստեղծը գաղափարային խիստ միութիւն պահած չէ այս հատորին մէջ, դնելով հոն խառն ուրիշ կտորներ ալ: (Կ'ուզէ արդարացնել ինքզինքը դուրս ձգած կտորներուն համար):

« Հեթանոս երգեր».— Առաջին մասը անջատուած միւսներէն, հեթանոս աշխարհի կեանքին պատկերն ըլլալու երեւոյթն ունի, սակայն անկատար իր յղացումի ամբողջութեան մէջ: (Այս բառը երիտասարդ վարդապետն է):

Այս հատորին մէջ ալ կը պակսի գաղափարային խիստ միութիւնը, ու նիւթերը աշխատուած չեն (եղեր) ոչ դասաւորումի եւ ոչ ալ յղացումի տեսակէտով :

Տեղը չէ՞ հարցնելու. էհ վարդապետ, ալ ինչը մղեց քեզի օժտելու այս գիրքով դպրոցները, իբրեւ լաւագոյն ընթերցանութիւն :

« Հացին երգը», զոր հայ խափիէի մը ձեռքէն փրկելու համար Տիկին Վարուժան իր զաւակներու սնունդէն գողցած եւ բարեկամէ մը փոխ առած դրամը տրամադրած է, Թէրզեաններու անտարբեր նայուածքին տակ, այնպէս մը կը ներկայացուի որ իբր թէ իրենց կողմէ փրկանաւորուած ըլլայ :

« Հացին երգը»ի հրատարակութիւնը կատարած են Վարուժան Սանուց Միութեան անդամները

ԺԱՄԿԻՑ ՏԱՂԱ

(պատմվածք)

Ա.

— Հիսուն տարի անց էլ ես նույն տեղում եմ, ընդունելության սենյակում, որտեղ ինձ առաջին անգամ ընդունեցիր, երբ ես դեռ պատանի էի, ինչպես հիմա։ Ես ամեն օր գալիս եմ այստեղ, որ ինձ հիշեցնեն, թե ինչ եղա ես, ինչ եղա ես, ինչ եղա ես։ Ես ամեն օր գալիս եմ այստեղ, որ ինձ հիշեցնեն, թե ինչ եղա ես, ինչ եղա ես, ինչ եղա ես։

ճառեց: Արաբներն ալ ռմբակոծած են նորէն Մեռեալ Ծովու փոթասի հանքերը :

Քրիստոնեայ հասարակութեանց հոգեւոր պետերը ժողով գումարելով, բուռն բողոքագիր մը ուղղեցին Ապահովութեան Խորհուրդին եւ Վատիկանի :

★ Մարոքի ճէրատա քաղաքին մէջ ալ արիւնալի կռիւներ ծագեցան Արաբներու եւ Հրեաներու միջեւ: Սպաննուեցան 39 Հրեաներ, որոնց 10ը մանուկներ :

Իրանի դահլիճը հրաժարած

Իրանի Մաճլիսը, 38ի դէմ 67 ձայնով անվստահութեան քուէ տուաւ վարչապետ Իպրահիմ Հաքիմիի, որ ստիպուեցաւ հրաժարիլ իր դահլիճին հետ: Հաքիմիի, սա վերջին ամսուան մէջ, տարակարծութեան մէջ էր արդէն Մաճլիսին հետ, ուր նախկին վարչապետ Կավամ էս Սալթանէի կուսակիցները կը նեղէին զինքը շարունակ :

Ինչպէս յայտնի է, Կավամ հինգ ամիս արտասահման մնաց, իբրեւ տեսակ մը «աքսորական»: Մայիս 5ին վերադարձաւ Իրան, եւ Թէհրան հասնելուն պէս, սկսաւ ցոյց տալ քաղաքական տենդոտ գործունէութիւն մը: Հաքիմիի դահլիճը որ 1947 Դեկտեմբեր 22ին կազմուած էր, կը ջանար բարւոքել իրանեւսովետ յարաբերութիւնները. բայց, կ՚երեւայ թէ Մայիս 17ին Խ. Միութեան հետ սկսած տնտեսական բանակցութիւնները ձգտում յառաջ բերած են Թէհրանի եւ Մոսկուայի միջեւ :

Չեխ սահմանադրութիւնը ստորագրուած

Միջազգային մամուլը շատ կը զբաղի տակաւին Պէնէշի հրաժարումով ստեղծուած կացութեամբ: Հեռագրի մը համաձայն, Փրակայի ժողովուրդի մեծամասնութեան դէմքերուն վրայ մտամոլութեան նշաններ կ՚երեւան որոշապէս : Սա տեսակ խօսքեր կը լսուին փողոցներուն մէջ. — «Ի՞նչ պիտի պատահի արդեօք վաղը: Հիմա է որ սարսափելի պիտի ըլլայ մեր վիճակը» :

Անգլիոյ կէս – պաշտօնական շրջանակներուն մէջ — կ՚ըսեն թէ Պէնէշի Չեխոսլովաքիոյ քաղաքական բեմէն հեռանալովը, վերջ գտած կ՚ըլլայ— գոնէ առ այժմ — այն երկարամեայ ազատական աւանդապաշտութիւնը՝ որ Չեխոսլովաքիան կապած էր Արեւմուտքի: Իսկ Ուաշինկթընի պաշտօնական շրջանակներուն համաձայն, Պէնէշի մեկնումը շատ քիչ ազդեցութիւն կրնայ գործել Չեխոսլովաքիոյ արտաքին յարաբերութեանց մէջ :

★ Համայնավար վարչապետ Կոթվալտ, փոխանորդելով Հանրապետութեան հրաժարեալ նախագահին, ստորագրեց նոր Սահմանադրութիւնը, զոր մերժած էր ընդունիլ Պէնէշ: Այսպէս, Խորհրդարանը պիտի կրնայ գումարուիլ Յունիս 10ին, իբրեւ օրինաւոր ժողով :

★ Սթոքհոլմի դեսպան Թապորսքի հրաժարեցաւ իր դեսպանի պաշտօնէն, բողոքելով այն «անտանելի պայմաններուն դէմ՝ որոնք այս պահուս կը տիրեն Չեխոսլովաքիոյ մէջ եւ պատճառեղած են Տոքթ. Պէնէշի հրաժարման»: Հրաժարեցան նաեւ Վաքլաւ Պէնէշ, նախագահին եղբօրորդին, խորհրդական Փարիզի դեսպանատան եւ հիւպատոսը, Քարէլ Հանուս: Երկուքն ալ կը յայտարարեն թէ ամէն յոյս կորսուած է այժմ, Պէնէշի հրաժարումով :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՔԼԷՐՄՈՆ - ՖԷՐԱՆԻ դատարանը որոշեց գործարաններէն դուրս հանել այն բանուորները՝ որոնք գործադուլ կ՚ընեն առենէ մը ի վեր, եւ այս պահուս գրաւած են Պէրկունեան գործարաններուն արհեստանոցները :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ բրիտանական գրաւման գօտիի իշխանութիւնները պահանջեցին Սովետներէն շուտով պարպել անթելի այն կայանը՝ որ իրենց տրամադրութեան տակ դրուածէ, բայց կը գտնուի անգլիական շրջանին մէջ: Սովետ Տեղեկատու դիւանը կը յայտարարէ թէ հաւանական է որ Սովետներն ալ ուրիշ միջոցներ ձեռք առնեն, իբրեւ փոխարինութիւն :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ համագումարը, որ տեղի կ՚ունենայ Վիէննայի մէջ, բանաձեւ մը քուէարկեց, բողոքելով Խ. Միութեան կողմէ գործադրուած քաղաքական եւ տնտեսական ճնշումին դէմ, կարգ մը երկիրներու մէջ :

ՔԱՐԻՒՂԱՀԻՒԹԻ (Էսսէն) առուտուրը կարելի չէ ազատ ձգել այս պահուս, յայտարարեց ելմտական նախարար Մայէր :

ՄՈՍԿՈՒԱ 50 առ հարիւր զեղչեց Ռումանիայէն եւ Հունգարիայէն պահանջուած հատուցումներուն մնացորդը: Ռումանիա արդէն վճարած է 190 միլիոն տոլար, 300 միլիոնի վրայ :

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐՈՒ մասին հասած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, 92 հոգի խեղդուած են Ամասիոյ, իսկ աւելի մեծ թիւով Պոյապատի մէջ :

ՄԱՅԻՍ 28

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ մէջ, Յունիս 13ին ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր: Bourg la Reineի Salle Municipaleի սրահին մէջ (8 rue René Roeckel): Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Արծիւ ԽՄԲ. եւ մասնակցութեամբ Ֆր. Կ. Խաչի եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն :

Կը նախագահէ ընկեր ՀՐԱՆԴ ԱԿՈՆԱՅԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ Ֆրանս. ընկերվարականներու ներկայացուցիչը : Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Բեմադրութիւն ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ (կենդանի պատկեր): Արտասանութիւն, երգ, հայկ. եւ կովկասեան պար պատրաստուած «Նոր Սերունդին» կողմէ: Պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով :

Ընտիր նուագախումբ :

Հաղորդակցութեան միջոց.— métro Bourg la Reine, օթոպիւս 188 (Porte d'Orléansէն իջնել Place Condorcet :

Մեր բաժանորդներուն

Ստիպուած ենք հեռահետէ ղադրեցնել չվըճարուած բաժանորդագրութիւնները ՅՈՒՆԻՍԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ :

Կը խնդրուի փակել բոլոր առկախ հաշիւները եւ վճարել նոր բաժնեգիները :

Շնորհակալիք, փնտռուք, հոգեհանգիստ, զանազան այս կարգի փոքր ծանուցումներ չղրկել առանց փոխարժէքի : ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԱՐԱԳ – ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Յաւէտ ողբացեալ մեծ Հայուն, ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ պատարագ հոգեհանգիստ, այս կիրակի առաւօտեան Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, նախաձեռնութեամբ Ֆր. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Մարսէյլի շրջանի 7 քոյր մասնաճիւղերուն, ինչպէս եւ Հ.Յ.Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի: Կը հրաւիրուին բոլոր Հայերը անխտիր :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Լիոնի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդր. Ֆրանսայի Շրջ. վարչութիւնը կը յայտարարէ որ, Յունիս 13ին կիրակի առաւօտեան Լիոնի Հայոց եկեղեցիին մէջ, պատարագէն յետոյ հոգեհանգստեան արարողութիւնը կը կատարուի մեծ գրագէտ, ազգային եւ քաղաքական գործիչ ողբացեալ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ:

Լիոնի հայութիւնը կը հրաւիրուի այս արարողութեան, իր յարգանքի տուրքը տալու հայ վշտի անզուգական թարգմանին :

ՅՈՒՆԻՍ 14ին երկուշաբթի ժամը 8.30ին յարգանքի երեկոյթ, Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան քառասունքի առթիւ, 78bis, rue Rabelais, դպրոցի սրահը : Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին: Սիրով կը հրաւիրուի Լիոնի Հայութիւնը:

Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԽՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ :

«Սինէ Ղազօ» կը ներկայացնէ Ահարոնեանի յուղարկաւորութեան ֆիլմը :

Բազմավէպի հարիւրամեակը

Յունիս 20ին, կիրակի կէսօրէ վերջ Մարսիլիոյ Սալ Մազընոյի սրահին մէջ կը տօնուի մեծ շուքով «ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ»: Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ՀԱՐԱԶԱՏ Ւ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
Մէկ հասցէ միայն Պ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
23 եւ 26 rue d'Enghien բակին մէջ, Paris (10)

ՄԱՐՍԷՅԼ, Ս. Խ.— Ծրարները ուրիշ տեղ փոխադրուած են անուշադրութեամբ :

ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵՆԷՆ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, Մոնոուժի բերդին մէջ գնդակահարուեցաւ կին մը, Տիկին Ժրըրվիեւ Տանէլ, 34 տարեկան, որ իր սիրականին Ռոժէ Տալամի հետ մահուան դատապարտուած էր, իբրեւ պատասխանատու 100է աւելի Ֆրանսացիներու աքսորին եւ չարչարանքին :— Ազգ. ժողովը մերժեց ջնջել արտակարգ ատեանները, բայց հաւանեցաւ չորսի իջեցնել զանոնք, Օգոստ. 1էն սկսեալ (Քոլմար, Լիոն, Փարիզ, Թուլուզ):

ԱԹԷՆՔԷՆ կը հեռագրեն թէ ութ ապստամբներ եւս գնդակահարուեցան Յունիս 8ին: Ձերբակալուեցաւ աջակողմեան խմբապետ մը, Վուրլաքիս, որ կ՚ամբաստանուի թէ շարք մը վայրագութիւններ գործած է :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Եփրատացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը :

ԼԻՈՆԻ Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ՚ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին Ա. Ահարոնեան խումբին անդամական ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 9ին Sociétés Savantesի մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Հայերէնի դասերը կը սկսին ժամը 8ին:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պուլվար Օտտոյի Ֆ. Հ. Կապոյտ Խաչը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, սովորական տեղը: Այս ուրբաթ կէսօրէն վերջ ժամը 3ին: Կարեւոր օրակարգ եւ պատգամաւորական ժողովի զեկուցում :

ԻՍԻԻ Ֆ. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Խրիմեան սրահը : Կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ճշդապահ ըլլալ :

ԵՂԱՆԱԿԻ Ա. ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ Սանուհիներու եւ բարեկամ կազմակերպութեանց, տեղի պիտի ունենայ Յունիս 13ին, կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ «Clos des Fusains» սրճարան ճաշարան օդասուն եւ ընդարձակ պարտէզին մէջ, Chemin des Iles, գետեզերքը :

Մանրամասնութիւնները առանձին :

ՆԻՍ.— Մեր եղբայրական ցաւակցութիւնները Տէր եւ Տիկին Անսուրեաններուն եւ Տէր եւ Տիկին Սարգիս Չէօրէկճեաններու, ԿԱՐԱՊԵՏ ՇԱՀԻՆԵԱՆի մահուան առթիւ (Պոլիս):

Շահան Զօտեան եւ Գեղամ Խօսրովեան

ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի ԳՈՒՍԱՆ երգչախումբին, ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԳԱՑԻՇԵԱՆի, հովանաւորութեամբ Ալֆորվիլի Հայ Ռազմիկներու Միութեան, պատուոյ նախագահութեամբ ԱՐՏԱԽԱԶԴ արք.ի: Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Մէզօն Ալֆորի քաղաքապետարանի սրահին մէջ: Կը մասնակցին Անուշ Ատոմեան, Մատլէն Աճէմեան, Ստեփան Պօղոսեան, մեներգ Մարիվօն Ֆայըր՝ ջութակ, Արման Մանուկեան դաշնակ: Դաշնակի ընկերակցութիւն Տիկին Նէլլի : Մուտք 100, 150, 200 ֆրանք :

Հաղորդակցութիւն.— Charenton Ecolesէն առնել 181 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Mairie de Maisons Alfort :

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Լէզ Օլիվի Հ. Յ. Դ. «Իշխան» եւ Նոր Սերունդի «Հ. Օհանջանեան» խումբերը իրենց դպրոցի սրահին բացման առթիւ կազմակերպած են խնջոյք մը Յունիս 13ին, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իրենց սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին ընկեր - համակիրները : Հաճելի անակընկալներ: Կը խօսի Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ :

ԾԱԽՈՒ Է ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ ՄԸ, ընդարձակ աշխատանոց եւ խանութով ու բնակարանով, երկարատեւ պայլ, նպաստաւոր գինով: Տեսնել տեղւոյն մօտ՝ Ա Ն Թ Ո Ւ Ա Ն
195 Ave. d'Argenteuil, Bois Colombes, Seine:

ԾԱԽՈՒ ԴԱՇՆԱԿ.— Ծախու է լաւ դաշնակ մը, մատչելի գինով: Դիմել ամէն օր ժամը 12էն 2, երեկոները 7—9, չորեքշաբթի ամբողջ օրը, Տիկին ԿԻՒԼԻՍՏԱՆԻ, 12 Place d'Anvers, Paris (9): métro Anvers:

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Շնորհակալութեամբ ստացած ենք Օր. Անահիտ Արզումանեանէ հազար ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի իր հանգուցեալ մօր տիկին ԵՂՍԱ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի յիշատակին: — Ֆ. Կ. Խ. Պոմոնի մասնաճիւղ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Պ. Հրանտ Զաքարեան հազար ֆրանք կը նուիրէ Ֆ. Կապ. Խաչին, Օր. Մելինէ Արապեանի եւ Պ. Մանուկ Տէրտէրեանի ամուսնութեան առթիւ: Ստանալ «Յառաջ»էն :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ԱՐՄԱՏԱՐԱՇ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Dameame — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 11 JUIN 1948 Ուրբաթ 11 ՅՈՒՆԻՍ

Ի· ՅԱՐԻ — 20e Année № 5364-Նար շրջան թիւ 973 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՉՐՈՑՑ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀԵՏ

— Տարօրինակ տրամադրութիւն մը կը նկատեմ ձեր կազմակերպութեան մէջ: Որեւէ կացութեան մասին ձեր կարծիքը չէք համարձակիր: Անպատճառ բան մը կը դանդաղեցնէ, բողոքելու, ի հարկին բացէ ի բաց պայքար բանալու համար :

= Կը նշանակէ թէ հիմնական ծրագիր մը ունինք եւ որոշ տեսակէտներ, առաջադրութիւններ այս կամ այն հարցի մասին: Ապրիլեան, Դաշնակցութիւնը ոչ թէ 58 տարի, 58 ամիս անգամ չէր կրնար դիմանալ: Եւ յետոյ, սխալ է ըսել «որեւէ կացութեան»: Այո՛ ,չենք համակերպիր այս կամ այն կացութեան, կարգուսարքին, խաբէութեան կամ բռնութեան: Վարժուած չենք բակկատարած ազօթելու եւ ողալու, երբ զօրաւորներ ցորեն կ'ապտան մեր պլեոնն վրայ, խաւտուտիկ, խաբուսիկ նշանախօսքերով :

— Աւաջ չատ համեստ էիք : Պարզապէս բարենորոգումներ կը պահանջէիք, մինչդեռ այսօր աւելին ունինք, ան մը հող եւ պետական կորիզ մը ունինք խիտ քնակչութեամբ, եւ դարձեալ զոհ չէք :

= Մի՛ փրփրիք: Մօտէն ուսումնասիրած ըլլալով մեր ժողովուրդին կացութիւնը Օամ· կայսրութեան մէջ, անոր համբաւքն ու հնարաւորութիւնները , Դաշնակցութիւնը չէր կրնար սանդուղին դլուխը ցատկել մէկ անգամէն եւ բացարձակ անկախութիւն ստեղծել: Կը ջանար հիմնական առաջադրութիւնը իրագործել աստիճանաբար, բարենորոգում , ապակեդրոնացում , տեղական ինքնավարութեան պահանջելով: Սերտեցէք ժամանակակից պատմութիւնը եւ պիտի տեսնէք որ բեռ ու ձոր կտրուած էր 61րդ յօդուածէն եւ 1895ի մայիսեան ծրագրէն մինչեւ 1913ի բարենորոգման ծրագիրը: Եթէ առաջին Մեծ Պատերազմը պայթած չըլլար ...

— Այն առեն միայն արեւմտեան Հայաստան նով կը դբաղէիք, եւ քաղաքական պահանջներ չունէիք արեւելեան հատուածի մասին (Կովկաս). մինչդեռ այսօր ...

= Թիւրիմացութիւն: Միշտ նկատի առնելով երկու երկրամասերուն պայմանները — քաղաքական, տնտեսական թէ ընկերային — կը պահանջէինք դաշնակցային կարգուսարք՝ խիրաքանչիւրին համար: Այդ կարգուսարքին չնորհիւ, արեւելեանն ու արեւմտեանը ամէնով, բարգաւաճելով լայն ինքնավարութեամբ, ի վերջոյ պիտի յանդէին տրամաբանական վախճանին,— միացում եւ անկախութիւն :

— Հիմա որ կացութիւնը բոլորովին փոխուած է, եւ դուք ակցային կարգուսարք հաստատուած՝ արեւելեան Հայաստանի մէջ, Դաշնակցութիւնը ինչո՞ւ կը շարունակէ պայքարը, փոխանակ ուժ տալու:

= Եթէ ուշադրութեամբ հետեւիք պայքարին ելեւէջներուն, պիտի տեսնէք որ իսկապէս այդ նպատակին կը ձգտին մեր քննադատութիւնները: Անոնք որ այսօր իրենց միջեւ բաժնած են Թ· Հայաստանի սէրն ու սերը,երկկ պարզապէս կը ծաղրէին այդ « ափ մը հող », որ չհուսեցաւ, պետական կորիզի մը վերածուեցաւ արիւնով եւ քրտինքով: Արդ, եթէ անոնք հայրենասիրութիւն կը համարին մէկ աչքով դիտել ամէն բան, խեղաթիւրելով, պարտկելով բուն վերականգնութիւնը , թող չզարմանան որ մենք ալ մաս կազմենք իրենց կամկար կարաւանին :

— Ինչո՞ւ այս պարագային ալ չէք հետեւիր ձեր իմաստուն քաղաքականութեան,— հիմնական նպատակին հասնիլ աստիճանաբար :

= Ո՞վ ըսաւ թէ չենք հետեւիր : Ըմբռնելով կացութեան պահանջները ,միշտ ալ աշխատածենք որ նոր ցնցումներ չկրկ Թ· Հայաստանը : Այս դեմնին վրայ մենք բոլորովին կը բաժնուինք մեր հարեւաններէն: Երեւանը ինք չատ լաւ դիտէ այս պարագան: Բայց, հոգեր, վէրքեր ,երեւոյթներ եւ իրողութիւններ կան որոնց հանդէպ լռութիւնը պարզապէս մեղսակցութիւն է: Նոյնիսկ ռէալ : Շատ խօսած ենք այդ մասին, բայց կ'արժէ միշտ խօսիլ, որքան ալ փրփուր տեղան աս ու ան, դարշահոտ խուժանավարութեամբ :

Շ·

Օ Ր Ը Օ Ր Ի Ն

ՆՈՐ ԵՒ ԻՆՔՆԱՏԻՊ ՑԱՑՏԱԳՐՈՎ

Ամէն անգամ որ հայկական հանդէսէ մը դուրս կ'ելլենք, ծրագիր մը կը չարչրկէ միտքս.—

Պէտք է անպայման հանդէս մը սարքել այս եղանակին, համեստ յայտագրով մը, յատկացնելով « իրար տեսնելու եւ սանկ քանի մը ժամ իրարու հետ խօսակցելու» նպատակին: Այս ալ ազգապահպանման գործ է:

Անշուշտ դիտած էք որ ևթէ որեւէ հանդէս ելլու կամ մրեք ժամ կը տեւէ նեռը, սրահին մէջ, առ նուազն նոյնքան ալ կը տեւէ դուրսը, զանի – թին մէջ: Եւ կամ, եթէ բանի վտդոց քշուելնչյուսերը մարելու եւ դուռները գոցելու սպասելիքով, ուղղակի փողոցին մէջ, խափանելով մարդոց եւ կառքերու երթեւեկը :

Կարծեմ ասոնիկանները ալ յուսահատած են հայկական հանդէսներու այս ինքնատիպ «չարունակութենէն» եւ զարմացումով կ'ըսեն իրարու,— « Այս բոլոր մարդիկը նոյն տո՞ւնը կը բնակին արդեօք: Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ իրար կը ճանչնան հազարաւոր անձեր, եւ հոս իրարու այցելութեան կ'երթան ուրքի վրայ»:

Եթէ հանկնային խօսակցութիւնները, անշուշտ իրենց զարմացումը պիտի փոխուէր ապշութեան, ապշութիւնը՝ պապանձումի եւ պապանձումն ալ ի վերջոյ վրդովումի:

Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ չեն ծեծուիր այդ «հանդէսանեւրու չարունակութեան» ընթացքին :

Անշուշտ նաեւ ուրքի վրայ աղջիկտեաներ, նշանախօսութիւններ եւ հարանիքներ կը կազդա – զրուին բանակցութիւններով :

Առեւտրական գրասենեակները քանի մը վայրկեանէն կը փոխադրուին այդ դահլիճին մէջ,դրան առջեւ, կամ մայթին վրայ, բազմութեամբ որո – չելու թէ ինչ է օրուան դինը այսինչ կամ այնինչ թանկագին ներքին :

Այս տեսակ հանդէս մը սարքելով եւ յայտագրին մէջ դնելով մէայն «տեսակցութիւններ » , սրահը ինքնին կը լեցուի: Մնախք չենք ունենար, սրահին տէրերը եւ պաշտօնեաները մեզ «դուրս քշելու» տաղտուկէն կ'ազատին, ասոնիկանները ժամանակին կը հասնին իրենց չոգեկառքին կամ մեթրոյին եւ մանաւանդ հայերէնը լեզուի պահպանման մեր ճիգերը որոշ թեթեւացում կը տանան :

Դիտած է՞ք որ հանդէսներէն դուրս եկող այդ բազմութիւնները ինչպէս իրենց խնդիրները կը կարգադրեն հայերէն պոռալով – կանչելով, որպէսզի դուէ սրահին պաշտօնէութիւնը չհասկնայ թէ «բանը ինչումն է»: ՍՕՍԻ

ՆԵՐԳԱՂԹ ՌՈՒՄԱՆԻԱՑԻՆ

Առջի օր դրած էինք թէ այս տարի հազար Ռումանահայեր պիտի երթան Հայաստան :

Յունիս 3 թուակիր նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

« Հիմա տեղւոյս դաղութին նորութիւնը ներգաղթն է: Անցեալ տարի 1500 անձեր արձանագրուած էին: Տուն տեղ ծախած, իրենց գործերը հաշուեյարդարի ենթարկած կը սպասէին Հայաստան մեկնելու համար: Շատեր խեղճ վիճակի մէջ*:

Տարի մը այսպիսի յոյսերով օրօրուելէ վերջ, այժմ փոխանակ 1500ի, միայն հազար հոգիի ի – րաւունք տրուեցաւ մեկնելու Հայաստան: Այս կարգադրութիւնը շատ դժգոհ ձգեց բոլոր անոնք որ ցանկէն դուրս մնացին: Երկրին կացութիւնը այնպէս է որ բազմաթիւ Հայեր կը նախընտրեն թալ Հայաստան ու եթէ կարելիութիւն մը տրուի, յառաջիկայ մէկ երկու ամիսներու ընթացքին հազարէ աւելի նոր ներգաղթողներ պատրաստ են արձանագրուելու :

Անցեալ ամիս Վազդէն վարդապետ եւ «Հայաստանեան ճակատ» շարաթաթերթի խմբագիրը օդանաւով Մոսկուա եւ անկէ Երեւան մեկնեցան: Վարդապետը կաթողիկոսին կողմէ ուղարկուած էր, հաւանաբար աստիճանի բարձրացնելու, առաջնորդ նշանակուելու համար :

25.000 ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ պիտի ընդունին ամերիկեան բանակին մէջ, իբրեւ կամաւոր: Անոնք պիտի կրնան հպատակ դառնալ հինգ տարիէն:

Գերմանիոյ խնդիրը

ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ ԼՈՆԴՈՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

Ազգ· ժողովի արտաքին յանձնաժողովը քննեց Լոնտոնի մէջ կնքուած համաձայնութիւնները Գերմանիոյ մասին: Քանի ձայնի դէմ 21 ձայնով, որոշում մը քուէարկեց եւ ընդունելով հանդերձ թէ Վեցերու «յանձնարարութիւնները » չատ մը կարեւոր կէտերու մէջ, գոհացում չեն տար Ֆրանսայի բաղձանքներուն եւ տեսակէտներուն, կը յայտարարէ թէ այս յանձնարարութիւնները արժանի են նկատի առնուելու եւ փափաքը յայտնէ որ զերման ճարտարարուեստին վրայ հատուածելիք հակակշռին մէջ Ֆրանսա չատ աւելի կարեւոր դեր ունենայ :

Այս որոշման դէմ քուէարկած են յանձնաժողովի 13 համայնավար եւ , 7 P. R. I անդամները . նպաստաւոր քուէ տուողները եղ՝ , են՝ 7 ընկերվարական, 11 M. R. P., 2 արմ ռական եւ 1 անկախ անդամներ :

Արտաքին նախարար Ժօրժ Պիտօ, հարկ եղած բացատրութիւնները տալէ ետք, յայտարարած է· «Ամէն մարդ հիմա հասկցաւ թէ ի՞նչ է խնդիրը· իմ քաղաքականութեան դալով, խնդրս հանդարտ է այս մասին, հիմա ազգ· ժողովին կիյ – նայ որոշում տալ կատարուած գործին վերաբերմամբ »:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻՆ

Արտաքին նախարար Պէվին յայտնեց երեսփ· ժողովին իր կրկնահանական կառավարութիւնը վերաբերեալ Լոնտոնի Վեցերու ժողովին յանձնարարութիւնները: Ընդունելով արեւմտեան Գերմանիոյ տնտեսական եւ քաղաքական կազմակերպութեան մասին ըլլալիք կարգադրութիւնները, Անգլիա միշտ կը յուսայ թէ խնդիրները օր մը կը լուծուին չորս պետութեանց միաձայն համաձայնութեամբ: Գերմանիա հարկ է ուշ կամ կանուխ միացեալ պետութիւն մը կազմէ, ուր կարծիքի ազատութիւն տրուի, քաղաքացիները վայելեն իրենց կատարեալ ազատութիւնը եւ ապրանքները կարենան անարգել փոխադրուիլ երկրին մէկ մասէն միւսը :

Նոյնիմաստ յայտարարութիւններ ըրաւ թերթերուն Ամերիկայի արտաքին նախարար Մարշըլ: Մ· Նահանգներու կառավարութիւնը իր հաւատարմութիւնը յայտնած է Լոնտոնի յանձնարարութիւններուն: Իրագործելով Գերմանիոյ տնտեսական միութիւնը, իրագործած պիտի ըլլայ այս երկրին քաղաքական միութիւնը : Թէ քաղաքական եւ թէ տնտեսական միութիւնը պէտք է հիմնուին անհատական ազատութեան, անձերու եւ վաճառքներու ազատ փոխադրութեան վրայ.հարկ է ամբողջ երկրին համար արտածումներու եւ նրածումներու միաձեւ դրութիւն մը հաստատել· իսկ Սովետները պէտք չէ հատուցում առնուն Գերմանիոյ ընթացիկ արտադրութիւններէն :

ՉՕՐ· ՏՐ ԿՈԼ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՉԷ

Չօր· տր Կոլ, դրաւոր յայտարարութեամբ մը, հակառակ արտայայտուեցաւ Լոնտոնի Վեցերու յանձնարարութեանց, «դորս Ֆրանսա չի կրնար ընդունիլ եւ պէտք չէ որ ընդունի: Անոնք այնպիսի տրամադրութիւններ կը պարունակեն՝ որոնք ծանրապէս վտանգաւոր են թէ Ֆրանսայի եւ թէ Եւրոպայի համար, ինչպէս եւ խաղաղութեան համար: Անոնցմով գերմանական պետութիւն մը («Ռայխ») հաստատուած կ'ըլլայ Ֆրանքֆորտի մէջ, արդիւնք չկայ հիմա որ Թ·Մ·Իութիւնն ալ հիմնէ ուրիշ Ռայխ մը Պերլինի կամ Լայփցիկի մէջ, պետութիւն մը՝ որ ենթակայ պիտի ըլլայ Սովետներուն, եւ անոնց պէս համատիրական պետութիւն մը պիտի դառնայ :

Այս ընդհանուր դիտողութիւններէն ետք, Տր Կոլ մի առ մի կը քննադատէ Գերմանիոյ մասին Լոնտոնի մէջ տրուած որոշումները, եւ կ'աւելցնէ·— «Գալով ինծի, այս ծանրակշիռ հանգամանքներուն մէջ, պատրաստ եմ ուղղակի առանձնելու անհրաժեշտ պատասխանատուութիւնները, բաւական է որ հարկ եղած միջոցները ունենամ այս պատասխանատուութիւնները կրելու »:

Զինադադար նոր ուժի տալ

Արաբները եւ Հրեաները ընդունեցին Ապահովութեան Խորհուրդին կողմէ առաջարկուած չորս շաբաթուան զինադադարը: Մնկի միջնորդը, Կոմս Պէրնատոթ, պաշտօնապէս հաղորդեց այս լուրը Գահիրէի մէջ: Զինադադարը պիտի սկսի այս առաւոտ:

Թէ Հրեաները եւ թէ Արաբները առաջարկը ընդունած են առանց պայմանի, թէեւ Սիոնականները, իրենց հաւատարմութիւնը յայտնելով հանդերձ, ըրած են կարգ մը դիտողութիւններ նեռ – գաղթի մասին, առարկելով թէ՝ արդար չէ որ զինադադարի տեւողութեան արտասահմանի Հրեաները չկարենան պատեհութիւն մտնել :

Զինադադարի պայմաններուն գործադրութեան հսկելու համար, Կոմս Պէրնատոթ պահանջած է Մնկէն, որ արդէն գործի վրայ եղած զինուորականներէն զատ, իր տրամադրութեան տակ դրուին վեց հատ, երեք ամերիկեան, եր –

«Վտրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԿՏՈՐ ՄԸ ՀՈՂԻ ՀԱՄԱՐ

ԽՄԲ.—Հալէպի Հ. Մ. Ը. Մ.էն վերջ, որ ընդարձակ հող մը գնած է արդէն, բանուկ ճամբու մը վրայ, իբրեւ մարզադաշտ, նոյն կազմակերպութեան Պէյրութի մասնաճիւղն ալ որոշած է իր սեփական դաշտը ունենալ: Այս առթիւ, «Ազդակ» շաբաթօրեակի ներկայ խմբագրականը.—

Այս սիւնակներուն մէջ յաճախ խօսած ենք Հ. Մ. Ը. Մ.ի երիտասարդական մեծ կազմակերպութեան մասին: Եւ խօսած ենք գրեթէ միշտ ուրախ առիթով մը, անոր նոր մէկ յաղթանակը ծանուցանելու եւ ձեռք բերած պատուաբեր յաջողութիւնները դրուատելու համար: Անդրադարձած ենք հայեցի այն բարձր ոգիին, որ կենտրոնակութեան աղբիւրը կը հանդիսանայ Հ. Մ. Ը. Մ.ի դրօշին տակ հասակ նետող երիտասարդ մեր սերունդին: Սուրիոյ եւ Լիբանանի հայութիւնը արդար հպարտութեամբ եւ սրտագին խանդավառութեամբ ականատես եղած է իր փայփայած այս միութեան յարատեւ վերելքին, որ դադար չունեցաւ, որ նահանջ չճանչցաւ եւ քառորդ դարէ ի վեր պարծանքը կը կազմէ մեր գաղութի ազգային կեանքին:

Հ. Մ. Ը. Մ.ը մեր ամէնէն ժողովրդական կազմակերպութիւններէն մէկն է ոչ միայն իր անունով ու համբաւով, այլ նաեւ իր կեանքով, իր բազմաճիւղ գործունէութեամբ: Հայ ընտանիքներու ջախջախիչ մեծամասնութիւնը անոր վստահած է իր նորահաս զաւակները, որոնք Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզարաններէն եւ ակումբներէն ներս կը փոխադրեն ամէն օր ողեւոր ապրումներ՝ ստեղծելով մեծերու եւ փոքրերու ջերմ սրտակցութիւն: Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտներուն եւ մարզիկներուն անունները մեր բոլորին շրթներուն վրայ են: Անոր ողիմպիականներուն, մրցումներուն եւ միջմասնաճիւղային հանդիպումներուն անմոռանալի յիշատակները հրճուանքով կ'արձագանգեն մեր հոգիներէն ներս: Աւելորդ աշխատանք մը պիտի ըլլար, հետեւաբար, Հ. Մ. Ը. Մ.ի արժէքն ու դերը ծանօթացնելու որեւէ փորձ:

Եթէ այսօր պարտք կը զգանք անգամ մը եւս իր մասին խօսելու, այս անգամ բոլորովին այլ է դրդապատճառը: Նուիրական պարտականութեան մը ձայնը կ'ուզենք հնչեցնել հրապարակով ու թարգմանը հանդիսանալ մտածումի մը, որ չատոնց տեղ գտած է Հ. Մ. Ը. Մ.ը սիրող ու գնահատող մեր դանգուածին մէջ:

Ըսենք անմիջապէս, չեչտակի, առանց բառերը ծամծմելու.— Հ. Մ. Ը. Մ.ը կը գտնուի վճռական անկիւնադարձի մը առջեւ եւ որոշած է տիրանալ սեփական մարզադաշտի մը:

Տարիներու անխոնջ աշխատանքէն եւ հիացում պատճառող զարգացումէ մը յետոյ, երիտասարդական մեր մեծագոյն այս շարժումը իրաւունք ունի՞ թէ ոչ իր օճախին ու յարկին մասին մտածելու: Հասա՞ծ է վերջապէս ժամանակը, որ Հ. Մ. Ը. Մ. դադրի վարձակալի անստոյգ կեանք մը քաշքշելէ: Բացի անոնցմէ, որոնք երազեցին այս Միութիւնը քանդելով մեր գաղութի գոյութեան եւ տոկունութեան հարուած հասցնել, ո՞վ պիտի համարձակէր ժխտական պատասխան տալ վերի հարցումին:

Երբ ամէն ճիգ կը թափենք, որպէսզի իւրաքանչիւր թաղամաս օժտուի կրթական ազգային չէնքով ու եկեղեցիով, երբ հազարներ կը վատնենք առողջապահական եւ բարեսիրական ձեռնարկներու համար, ինչո՞ւ պիտի չմտածենք նաեւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի արմատացման մասին, որ կարելի է ապահովել կտոր մը սեփական հողով:

Ակնարկ մը նետեցէք Հ. Մ. Ը. Մ.ի կտրած ճամբուն ու դիզած վաստակին վրայ, փորձեցէք չափել անոր ազգապահպանման հսկայ գործը, անաչառ գնահատանքի ենթարկեցէք մեր նոր սերունդի ֆիզիքական եւ հոգեկան կրթութեան մէջ խաղացած իր անփոխարինելի դերը, եւ այն ատեն պիտի ստիպուինք խոստովանելու թէ այս միութիւնը մինակը գլուխ կը բերէ այնքան գործ, որքան բազում հաստատութիւններ չեն կրնար միասին առած:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ծոցին մէջ է որ մեր տղաքն ու աղջիկները կը սորվին հաւատարիմ մնալ բարոյական բարձր սկզբունքներու, սիրել ազգն ու հայրենիքը, մարմինը դարձնել մաքրասուրբ տաճար եւ դնդերներու խոյանքը միացնել հոգիի թռիչքին: Ֆիզիքական եւ հոգեկան ախտերէ զերծ մնալու լաւագոյն միջավայրը կը ստեղծէ ան, ուր մեծցող սերունդը ապագային տխուր հարկին տակ չի գտնուիր բուժարաններու եւ հիւանդանոցներու դռները բախելու: Իմաստութիւնը կը պահանջէ որ ազգ կամ ծնողք մտածէ կանխարգելիչ միջոցներով առաջքը առնել հետագայ չարիքներուն, որոնք անթիւ եւ անհամար թակարդներ կը լարեն կեանքին մէջ, անտէր ու անկազմակերպ երիտասարդութեան առջեւ:

Մեծ ազգերը, առանց բացառութեան, պետական նախաձեռնութիւններու յենած, հսկայ դրամագլուխներ կը վատնեն մատղաշ սերունդի առողջ դաստիարակութեան համար: Պետութիւնները իրենց պիւտճէին զգալի մէկ տոկոսը կը յատկացնեն սկաուտական շարժումներու, մարզական խաղերու եւ երիտասարդական կազմակերպութիւններու: Որովհետեւ անոնք լաւ ըմբռնած են թէ ազգի մը ապագան եւ յոյսը երիտասարդութիւնն է: Եթէ «առողջ միտք՝ առողջ մարմնի մէջ» նշանաբանը գործնական արտայայտութիւն չստանայ աչալուրջ հսկողութեամբ եւ լիառատ զոհողութիւններով, ժողովուրդները անխուսափելիօրէն կ'ընթանան դէպի քայքայում, դէպի անկում:

Մեր տարադիր կեանքին մէջ ալ Հ. Մ. Ը. Մ.ը կը հետապնդէ ծլարձակ սերունդի անվթար պահպանման նուիրական գործը: Ու այդ գործը առաջ կը վարէ այնքան արժանաւորութեամբ, որ օտարներուն իսկ նախանձը կը շարժէ: Պետական տարողութեամբ ձեռնարկներ են անոր իրագործած շարժումները, որոնք կ'արդիւնաւորուին առաւելապէս իր անդամներու զոհողութեամբ եւ ջանքերով:

Իրաւունք չունինք սակայն Հ. Մ. Ը. Մ.էն շարունակ պահանջելու եւ փոխարէնը ոչինչ տալու: Ան այսօր իր հարազատ ծնողքին առջեւ դրած է դաշտի մը պահանջքը, որ ոչ պերճանք է, ոչ ալ անտեղի ձգտում: Կեանքի եւ պայմաններու հրամայական անհրաժեշտութեան արդիւնքն է այդ պահանջքը:

Լիբանանի մէջ իւրաքանչիւր մարզական միութիւն պարտաւոր է յառաջիկայ երկու տարիներու ընթացքին իր մարզադաշտը կառուցանելու: Հ. Մ. Ը. Մ. իր աչքերը յառած է այն ժողովուրդին, որմէ ծնաւ ինք եւ որուն նուիրաբերեց իր բոլոր ուժերը: Ուրիշ յոյս եւ նիւթական ակնկալութեան ուրիշ աղբիւրներ չունի ան: Հայ ժողովուրդի դարաւոր հաւատքին պէս պայծառ է իր հաւատքը եւ անոր առասպելական տոկունութեան չափ անխորտակելի՝ իր կամքը:

Ոչ մէկ կասկած որ Լիբանանի հայ գաղութը, որ միշտ ապացոյցը տուած է ազգային գիտակցութեան եւ տեւական զոհողութիւններու, յուսախաբ պիտի չընէ իր հարազատ զաւակին ակնկալութիւնը:

Այդ համոզումով ալ՝ գործի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի սքանչելի տղաք:

Գիտական աառւղիս

ՀԱՄԲՈՅՐԸ.— Բարեկամութեան, համակրանքի եւ սիրոյ արտայայտութիւնն է: Իրարու երես համբուրելը առողջապահական տեսակէտով որեւէ վնաս չի պատճառեր, սակայն երբ երկու սիրահարներ բերան բերնի շրթունքշրթունքիիրար կը համբուրեն, կրնան լորձունքի միջոցաւ իրարու փոխանցել վնասակար մանրէներ:

Մեր մէջ սովորութիւն է երբ պատարագը աւարտի, պատարագիչ քահանան ձեռքի խաչը ժողովուրդին կը տրամադրէ, որպէսզի փափաքողները գան եւ համբուրեն զայն: Հաւատացեալներուն մէջ անշուշտ կը գտնուին բազմաթիւ առողջ մարդիկ, սակայն, անոնց մէջ կրնան ըլլալ անբուժելի եւ տարափոխիկ հիւանդութեանց ենթակայ անհատներ, ջլախտաւորներ, սիֆիլիսի զոհեր, թոքախտաւորներ, եւն., որոնք բուժուելու յոյսով եռանդով կը համբուրեն խաչը, եւ առով կրնան ուրիշներու փոխանցել իրենց վնասակար մանրէները:

Այս պարագան մատնանշելով նպատակ չունիմ հակակրօնութիւն քարոզելու, միայն կ'ուզեմ չեշտել այդպիսի սովորութեան պատճառած անպատեհութիւնները: Մնաց որ, խաչահամբոյրը մաս չի կազմեր կրօնքին եւ զուտ ձեւականութիւն մըն է: Այդ անպատեհութեան առաջքն առնելու համար անհրաժեշտ է որ խաչերը յաճախ հականեխուին, կամ մէջտեղէն վերցնել այդ սովորութիւնը:

Ուրիշ պարագայ մը եւս, շատ մը երկիրներու մէջ երբ ընտանիքի մը հայրը կամ մայրը մեռնի, ազգականները զաւակներուն կը թելադրեն իբրեւ վերջին յարգանք իրենց ծնողքին երեսներն ու ձեռքերը համբուրել, ինչ որ կրնայ շատ մը տարափոխիկ հիւանդութիւններու փոխանցման պատճառ ըլլալ: Ֆրանքէլ կը թուէ կեղծմաշկէ մեռնող տղոց բազմաթիւ օրինակներ, որոնք իրենց ծնողքին թելադրութեամբ այդ միեւնոյն հիւանդութենէն մեռնող եղբայր մը կամ ընկեր մը համբուրած ըլլալով, իրենց կարգին այդ հիւանդութենէն վարակուած եւ մեռած են:

ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԹՔՆԵԼԸ թէ քաղաքավարութեան դէմ է եւ թէ վնասակար առողջապահական տեսակէտով, նա մանաւանդ երբ թքնողը յառաջացած ցղատապէ կը տառապի կամ թոքախտաւոր է: Երբ օդը չոր է եւ փողոցները փոշոտ, թուքը չորնալով փոշիներուն հետ կը խառնուի եւ ինքն ալ իր կարգին կը դառնայ փոշի: Թեթեւ հով մը փոշին օդին մէջ տարածելով կրնայ իրեն հետ տանիլ թոքախտաւորի մը թուքին մէջ գտնուած մանրէները եւ զանոնք փոխադրել ուրիշի մը թոքերուն մէջ: Փոշիի վերածուած թուքերը զօրաւոր ու ծաւալուն ազդակներ են թոքախտի տարածումին:

ՆՈՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՓԱՅՏԷՆ.— Ներկայիս գիտնականները հետամուտ են փայտէն նոր տեսակ արտադրութիւններ հանելու: Ֆինլանտայի մէջ մասնագէտները փայտէն շաքար հանելու խնայողական նոր եղանակ մը գտած են, ասկէ զատ, անոնք կը ջանան, իբր խնայողական միջոց, ճարտարարուեստական արտադրութիւններու մէջ օգտագործել փայտին բաղադրութիւնը կազմող փայտաքարը (lignite) *եւ խորշանիւթը* (cellulose)*: Արդարեւ, փայտաքարը փայտին բաղադրութեան մէջ կը մտնէ* 28 *առ հարիւր համեմատութեամբ, մինչեւ հիմա ան իբր աւելորդ տարր զուիչ մարտկոցներու կողմէ կ'արտահանուէր փայտի ոգիի ձեւին տակ:*

Փայտի մասնագէտ քիմիաբանները կ'ընդունին թէ փայտին բաղադրութեան մաս կազմող փայտաքարին ձգողական կազմին մէջ փոփոխութիւններ ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ են խիստ բարձր ջերմութիւններ եւ ծայրայեղ ճնշումներ: Ինչ կը վերաբերի Ջրուտ մասերը հանուած անտառ, չաքարին արտադրութեան, որ ալքոլներու, քաղցրանիւթերու եւ ուրիշ նման արտադրութիւններու պատրաստութեան կը ծառայէ, տնտեսական տեսակէտով խիստ սահմանափակ առաւելութիւններ կը ներկայացնէ, սակայն եթէ այդ մեթոտներուն շնորհիւ յաջողին բիւրեղացած շաքար չինել, այն ատեն ձեռք բերուած արդիւնքներէն կարելի պիտի ըլլայ գոհացուցիչ շահագործում մը ստանալ:

Ամերիկայի մէջ ալ կ'աշխատին փայտաքարէն պարարտանիւթ հանել ընդարձակ սահմանի մէջ: Ասով մեծ զարկ մը պիտի տրուի ընդեղէններու, բանջարեղէններու եւ ուրիշ ուտելիքներու արտադրութեան ընդարձակման:

Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

Մայիս 28ը Մարսէյլի մէջ

ՄԱՐՍԷՅԼ, (Յառաջ).— *Մայիս 29ի շաբաթը եղակի օր մը եղաւ մեր գաղութին համար: Հաւաքական անդրի ճակատէն եղած խաչաձեւումին — թատերական ներկայացում մը ի նպաստ իրենց Փարիզեան օրկանին — հակառակ գրաւոր եւ անգիր վայրահաջութեանց, Շաթօ տէ Ֆլէօրիընդարձակ սրահը կը յորդէր երեք հազարէ աւելի բազմութեամբ մը:*

Բեմը, որուն վրայ զետեղուած էին զոյգ բարձրախօսներ, զարդարուած էր հայկական եւ ֆրանսական դրօշներով: Մէջտեղը մեծ կենդանագիրը ընդհ. զեկավար Արամ Մանուկեանի, իսկ երկու կողմերը մեծ զօրավարներ՝ Սիլիկեան եւ Նազարբէկեան:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջանային Կոմիտէի կողմէ ընկեր Սերժ Աբրահամեան բեմ հրաւիրեց օրուան տօնին պաշտօնապէս մասնակցող կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները եւ բանախօսները, որուն կարգին նախագահը ընկեր Յ. Պալիկեան, Դաշնակցութեան բանախօսները, Ֆրանսայի ընկերվարական ներկայացուցիչները՝ Boggi *եւ* Ricard *Մարսէյլէն, նաեւ Կարտանի քաղաքապետի խորհրդականը, երիտասարդ* «Lerda»*ն: Կարգով հրաւիրուեցան նաեւ Վասպուրականի, Բղլի, Ուրֆայի հայրենակցական միութեանց ներկայացուցիչները, ինչպէս Ռազմիկներու Միութեան պատւոյ նախագահ Պ. Տիրան Թէքէեան իսկ Հայ Մարտիկներու եւ Կամաւորներու կողմէ Մաղաքիա Արսլանեան:*

Բացումը կատարեց Սէնթ Անրի Նոր Սերունդի երկսեռ երգչախումբը «Մարսէյլեզ»ով եւ հայկական քայլերգով, որուն մասնակցեցաւ ամբողջ ժողովուրդը յոտնկայս: Ընկեր Յ. Պալիկեան հանդիսականները յոտնկայս յարգանքի հրաւիրեց ի յարգանս նահատակներու, որոնց մաս կը կազմեն նաեւ վերջին տարուան ընթացքին մեռած մեծ հայրենասէրները՝ Հ. Օհանջանեան, Ն. Աղբալեան, Ա. Ահարոնեան եւ Յակոբ Օշական: Ընկերը գրաւոր ճառով մը պատկերացնելէ վերջ 1918*ի անտեսական եւ քաղաքական վիճակը եզրակացուց.— «Մեր ազատ ու անկախ պետականութիւնը տեւեց երեսուն ամիս միայն, բայց պիտի ապրի համայն հայութեան սրտին մէջ երեսուն դար: Ձղճիմ մարդիկ կը փորձեն սպաննել ազգային հպարտութիւնը հայ ժողովուրդին մէջ, բայց պիտի չյաջողին, վասնզի անմահ են ազգութեան եւ ազատութեան գաղափարները»:*

Եղան քանի մը հայրենաշունչ արտասանութիւններ եւ խմբերգներ Պոլ. Օտտոյի եւ Սէնթ Անրի նոր սերնդականներու կողմէ:

Օրուան բանախօսներէն Զօր. Թորգոմ (ֆրանսերէն) պարզաբանելով մեր անկախութեան գլխաւոր անցքերը, եզրակացուց.— «Մենք երախտապարտ ենք հիւրընկալ Ֆրանսայի որ ազատութեան խորհրդանիշն է: Մենք վայելեցինք եւ կը վայելենք այս երկրին բոլոր բարիքները, մինւ-

նոյն ատեն հետապնդելով մեր ազգային Դատը» :

Բանախօսը պատրաստուած էր հայերէն ալ խօսելու, ամէնէն վերջը, պարզելով իր տեսակէտները օրուան հարցերու մասին: Ինչպէս Վալանսի եւ Թոմոնի մէջ, այստեղ ալ կ'ուզէր չեշտել թէ աւելի քան երբեք ժամանակն է համախմբուելու Դաշնակցութեան շուրջը: Բայց հանդէսը երկար տեւած ըլլալով, ժամանակ չմնաց :

Կարդացուեցան նաեւ ուղերձներ: Քանի մը հատուածներ .—

— «Երէկ ժողովուրդ ունէինք, սակայն այդ ժողովուրդը ազդ չէր, հող ունէինք այդ հողը, հայրենիք չէր: Շնորհիւ ձեզի, ով անմահ հերոսներ, այսօր մենք դարձած ենք քաղաքական ազդ եւ մեր հողը եղած է հայրենիք: Կեցցէ անկախութիւնը, կեցցէ հայ ժողովուրդը :— Քղիի Հայր. Միութիւն :

— Այսօր Մայիս 28ի վեհապանծ տօնին դըլխարկներս վար, ծունկի եկած մեր նահատակ հերոսներու յիշատակին առջեւ, խոր հաւատքով մը կ'ուխտենք ապրիլ, Արամներու, Վարդաններու եւ Մկրտիչ Եօթնեղբայրեաններու դիւցազնական ոգիով, հերոսներ որոնք փշրեցին ստրկութեան շղթան: Կեցցէ Միացեալ եւ անկախ Հայաստանը: Կեցցէ ազատատենչ հայութիւնը» :— Ուրֆայի Հայր. Միութեան մասնաճիւղ :

— «Մայիս 28» սեփականութիւնն է համայն հայութեան: 36 հազարնոց կանոնաւոր բանակին դէմ ճակատեցաւ 12 հազարնոց հայկական բանակը: Հոն էին Կովկասահայը, Վասպուրականցին, Տարօնցին, Խարբերդցին, Սեբաստացին, Տրապիզոնցին, Տիգրանակերտցին: Հոն էին Բարձր Հայքը, Կիլիկիան: Փառք ու պատիւ թափուած արիւնին, որ վեց հարիւր տարիներու ստրկութեան վերջ տալով, ծնաւ ազատութեան արշալոյսը, 1918 Մայիս 28 որուն խորհրդանիշն է մեր նուիրական եռագոյնը »:— Կամաւորներու եւ Մարտիկներու միութեան մասնաճիւղ :

Այս ուղերձներէն վերջ, հաճելի անակնկալ մը եղան Արնուվիլցիներու հայկական պարերը իրենց յատուկ տարազներով: Հանդիսականները ծափերով գնահատեցին նաեւ Սէնթ Անթի Նոր Սերունդի՝ Օր. Նուարդ Տէր Ներսէսեանի մեներգները:

Ֆրանսացի ընկերվարականներէն առաջին խօսողն եղաւ Mr. Lerda, որ ուսումնասիրած ըլլալով Դաշնակցութեան պատմութիւնը, իր խրախուսիչ ճառը վերջացուց մաղթելով անկախ եւ ազատ, ամբողջական Հայաստան մը, ընդհ. հայութեան ապահովութեան եւ զարգացման համար: Երկրորդն էր բոլորիս ծանօթ Boggiին, որ մանրամասնօրէն թուելէ վերջ հայ ժողովուրդին Ֆրանսայի հանդէպ ըրած զոհողութիւնները երկու մեծ պատերազմներու մէջ, վերջացուց .—«Ասկէ քանի մը չաբաթ առաջ ձեզի հետ մենք Ֆրանսացիներս ալ ողբացինք մեծ Հայուն՝ Աւետիս Ահարոնեանի մահը: Այսօր ձեզի հետ կը տօնենք Ահարոնեաններու աշխատանքին արդիւնքը, ձեր անկախութեան հռչակման 30րդ տարեդարձը: Ձեզի նման աշխատասէր, զոհաբերութեան ոգի ունեցող ազդ մը երբեք չի մեռնիր եւ ուշ կամ կանուխ կը տիրանայ իր անկախութեան»: (Ծափեր):

Ընկերվարականներու Մարսէյլի կեդրոնական քարտուղարը, Mr. Ricard եւս իր հիացումը յայտնեց ըսելով .— «Անկախութեան սիրահար մըն է հայ ժողովուրդը որ, հոծ բազմութեամբ կը տօնէ այսօր իր հանրապետութեան հռչակման երեսուներորդ տարեդարձը :

Ոչ միայն Ֆրանսացի, այլ՝ միջազգային ընկերվարութեան բաղձանքն է որ բոլոր ազգերը տիրանան իրենց անկախութեան եւ ապրին խաղաղ կեանք մը, այդ բոլոր ազգերու կարգին է նաեւ հայ ժողովուրդը » :

Կէս գիշեր էր արդէն, երբ նախագահը բեմ հրաւիրեց ընկեր Շ. Միսաքեանը որ բեմ բարձրացաւ որոտընդոստ ծափերու տակ: Ձեմ ուզեր մնասել ամբողջութեան, միայն հատուածներ յիշելով այդ քաղաքական բանախօսութենէն, որ, պանծացնելէ վերջ օրուան տօնը, կը պարզէր Դաշնակցութեան տեսակէտները, օրուան հարցերու մասին :

Ընկերը մանաւորապէս ծանրացաւ հայկական դատի եւ ներգաղթի վրայ, չեշտելով թէ այս երկու հարցերը անբաժան են իրարմէ: « Առանց արեւմտեան Հայաստանի հողերու ազատագրման, ինչպէս եւ ներքին սահմաններու սրբագրութեան կարելի չէ զանգուածային ներգաղթ կատարել : Խօսեցաւ նաեւ գաղութներու ինքնապաշտպանութեան մասին :

Վերջին խօսողն էր Պ. Տիրան Թէքէեան, որ իր ականատեսի վկայութիւններով պարզեց Մուսա-Տաղի կռիւներու մասնակցող Հայ Ռազմիկներու կորովը, անոնց տարած յաղթանակը եւ ազատ ու անկախ ապրելու տենչը :

Ընկեր նախագահը այս յաւէտ յիշատակելի տօնակատարութեան առաջին մասը փակեց կէս գիշերէն վերջ, շնորհակալութիւն յայտնելով բոլոր մասնակցողներուն, խօսողներուն, Հայր. Միութիւններուն եւ ներկայ ժողովուրդին:

Երբ եւրոպական պարերը պիտի սկսէին, բարձրախօսը յայտարարեց նախկին նախարար եւ Մարսէյլի երեսփոխան Պ. Gaston Defferեի մուտքը ընկերակցութեամբ քաղաքապետարանի խորհրդական Mme Emma Rephuzyի: Քաղաքացի Տէֆէռ տեսնելով ներկայ բազմութիւնը, իր հիացումը յայտնեց հայ ազատատենչ ժողովուրդին եւ յանուն ընկերվարութեան պատրաստակամութիւն յայտնեց օգնել հայ ազգին հետեւելով Ժօռէսնեու եւ Փրէսանսէներու գեղեցիկ օրինակին :

Այնուհետեւ սկսան պարերն ու խրախճանքներ, տեւելով մինչեւ լոյս: Մասնաւոր գինեսեղան մը սարքուած էր Ֆրանսացիհիւրերուն համար:

Դիտողութիւն մը միայն, այս տարի աւելի չատ տեղ տրուած ըլլալով ճառերու, տկար էր գեղարուեստական բաժինը:

Ս. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

«ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՕՐ»Ը ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Առաջին անգամ ըլլալով, այս կիրակի, 13 Յունիս, Ալֆորվիլի մէջ կը տօնուի «Հայ Երգի Օր»ը :

....

Ինչպէս կը տեսնենք «Յառաջ»ի չորրորդ էջին ազդէն երգահանդէսը կազմակերպուած է Ալֆորվիլի «Գուսան» երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Կարպիս Գայիշեանի :

Մինչեւ չանցնիր ածականներ շռայլել կամ գովասանական բառերով չփացնել Կ. Գայիշեանը, որ երկու տարիէ ի վեր անաղմուկ, միայն իր սեփական զոհողութեամբ, մէջտեղ բերած է 60 հոգինոց երգչախումբ մը, բոլորն ալ սիրողներ :

Կը յիշեմ մօտաւորապէս 12 տարի առաջ, դեռ պատանի, Ալֆորվիլի Կապոյտ Խաչի սան - սանուհիներու միութեան ընդունակ եւ գործունեայ անդամն էր ան :

Շնորհիւ իր ստացած դաստիարակութեան եւ հայ երգի մասին իր ունեցած բուռն սէրին, տարիներով հետեւեցաւ Ֆրանսացի կարող երաժշտագիտուհի Տիկ. Nellyի երաժշտական դասընթացներուն եւ իբրեւ յառաջադէմ աշակերտ արժանացաւ անոր մասնաւոր գուրգուրանքին :

Զորս տարի անցած է՛ այդ օրէն ի վեր: Այժմ հասած է կարողութեան մը որուն շնորհիւ իբրեւ խմբավար ատարէզ կ'ելնէ համերգով մը, սպասելով ժողովրդի արդար գնահատութեան :

Եթէ դաժան գիտուածով, մէկ մէկ կը հեռանան մեզմէ առ յաւէտ մեծատաղանդ երաժշտագէտներ, ուրախալի է անկասկած նչեւումը երիտասարդ ուժերու, որոնք կը ձգտին լեցնել պարապը, եթէ գտնեն պահանջուած քաջալերութիւնը հայ ժողովուրդին կողմէ :

Այս առթիւ ուրախութեամբ կը յայտնենք որ, Ալֆորվիլի մէջ խումբ մը հայրենակիցներ տեղին վրայ գնահատելով մեր երիտասարդ ընկերոջ անխոնջ ջանքերը, իբրեւ հովանաւորող մարմին, թիւ ու թիկունք կանգնած են իրեն եւ գրեթէ ապահոված համերգին յաջողութիւնը :

Երաժշտասէր հասարակութեան կը մնայ խուռներամ ունկնդրել ողբացեալ Կոմիտաս վարդապետէն մինչեւ վաղամեռիկ Գուրգէն Ալէմշահի հօգեյմայլ եւ սրտապարար երգերն ու պարերգները, համաձայն ճոխ եւ այլազան յայտագրի մը:

Կը լսենք թէ հայ պաշտօնական անձնաւորութեանց հետ հրաւիրուած են նաեւ Ալֆորվիլի եւ Մէզօն Ալֆորի քաղաքապետները :

Յաջողութիւն Ալֆորվիլի «Գուսան» երգչախումբին եւ անոր ղեկավարին՝ մեր սիրելի Կարպիսին :

ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՏՈՒՆ - ՏԵՂ ՔԱՆԴԵԼԷ ՎԵՐՋ

ԽՄԲ .— Բարեգործականի Թէհրանի վարչութիւնը մամուլին յանձնած է հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը («Ալիք», 10 Մայիս) .—

Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Իրանի մասնաճիւղի Թէհրանի վարչութիւնը, ինչպէս յայտարարեց քանիցս, աջակցելու համար 1947ին Իրանից ներգաղթել չյաջողած չքաւոր գիւղացիութեան (մասնաւորապէս Բուրվարիի շրջան) դիմեց իր կենտրոնին եւ յաջողեց նպաստատանալ ու 15 Նոյեմբեր 1947ից մինչեւ 30 Ապրիլ 1948 Թէհրանում եւ Բուրվարիում դժուարութեան մէջ եղողներին շուրջ 2.150.000 րիալի օգնութիւն ցոյց տուեց սպասելով, որ այս տարուայ ներգաղթի հարցը որոշուէր :

Սակայն նկատի առնելով ներկայիս անորոշ հանգամանքները, այդ չքաւոր գիւղացիութեան տարտամ վիճակի մէջ չթողնելու համար, վերջնականապէս որոշեց ըստ հնարաւորին աջակցել նրանց՝ վերահաստատուելու նոր գիւղերում եւ լծուելու աշխատանքի: Այս նպատակաւ բանակցել են որոշ գիւղատէրերի հետ եւ Հաչդ Գերդի շրջանում ընտրել են 6—7 գիւղեր, ուր փոխադրուելու են բոլոր չքաւոր, անգործ եւ դժուարութեան մէջ գտնուող գիւղացիութիւնը շուրջ 2000 հոգի :

Գնել եւ գնում են տրակտորներ, եզներ, գիւղատէրերը տրամադրում են բնակարան, հող, ապրուստի կանխավճար եւ սերմնցու :

Նոյնպիսի համաձայնութեան եւս եկել ենք Ղարաղանի շրջանում գտնուող մի քանի գիւղերի տէրերի հետ :

Բոլոր այն գիւղացիները, որ նեղութեան մէջ են եւ ցանկանում են գնալ, պէտք է դիմեն Հ. Բ. Ը. Միութեան գրասենեակը, որպէսզի անմիջապէս փոխադրուեն յիշեալ գիւղերը եւ վերջ գտնի ներկայիս կացութիւնը :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ը ՆԻՍԻ ՄԷՋ

ՆԻՍ .— Մայիս 2ին, Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ը բարեկամական մրցումի մը հրաւիրած էր Նիսի Հ Մ. Մ.ը: Հանդիպումը եղած է եղբայրական, խաղին արդիւնքը հաւասար եւ վստահութիւնը ամրապնդուած :

Յունիս 13ին, փոխադարձ այցելութիւն, Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ը հրաւիրուած է այս անգամ Նիսի Հ. Մ. Մ.ի կողմէ, երկրորդ բարեկամական մրցումի մը համար: Այս երկու խումբերը որ տարիներէ ի վեր կը սատարեն նոր սերունդի ազգային եւ ֆիզիքական զարգացման, պիտի մրցին Յունիս 13ին Քալիֆորնիի դաշտին վրայ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին: Թէեւ Մարսէյլը աստիճանով աւելի բարձր, promotion d'Honneur է, բայց Նիսի Հայ Մարզականն ալ աւելի տոկուն է եւ որակը հաւասար կը նկատուի: Այս մրցումը պիտի վճռէ մէկին կամ միւսին առաւելութիւնները: Նիսի հայ գաղութին կը մնայ իր ներկայութեամբ քաջալերել երկու քոյր միութիւնները :

Շ. Սեւան

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԺԱ.

Ո՞վ է այս մարդը, ի՞նչպէս համարձակեցաւ ներս մտնել, ո՞ւր են իր զինուորներն ու պահապանները: Այս մտածումներէն տարուած, յանկարծակի յարձակում կը գործէ Աշոտ Երկաթի վրայ: Այս վերջինը կը ժպտի դառն ժպիտով եւ սուրի մէկ հարուածով արիւնաթաթաւ գետին կը գլորէ իր հակառակորդը :

Ներս կը մտնեն քանի մը հայ զինուորներ : Խօսքը ուղղելով անոնց, Աշոտ Երկաթ կ'ըսէ .

— Բաղաւանի մէջ սատկեցաւ վերջին անօրէնը. բայց լաւ ժամանակ հասանք, անմեղ դոհ մը ազատեցինք :

Եւ արիւնաթաթախ սուրը պատեանը կը դնէ :

ԺԲ.

Տխուր է Դաւիթի հոգին:

Ուրախութեան ոչ մէկ ժպիտ կը փայլի անոր երեսին. յոյսի ոչ մէկ նշան կ'ուրախացնէ զայն : Ամէն ինչ տխուր, ամէն ինչ տրտում է անոր համար: Չկայ իր Աստղիկը, չկայ իր անմահ սիրելին :

Նստած իր երիվարին վրայ, կը դիմէր դէպի Վաղարշապատ ու խորունկ կը մտածէր: Այլեւս ոչինչ կ'երեւար աչքին. կարծես զրկուած էր զատելու ընդունակութենէն, այնքան մտածումները խառն ի խուռն էին իր մտքին մէջ:

Անգիտակցօրէն վար իջաւ ձիէն, սանձը ձեռքին առաւ եւ դանդաղ քայլերով սկսաւ առաջ երթալ: Ապա չեղելով ճանապարհէն, մտաւ դաշտի մը մէջ. ծաղիկներ փրցուց, ուշադրութեամբ դիտեց զանոնք, դլուխը չարժեց եւ ապա փունջ մը կազմեց :

Քաշեց հանեց ծաղիկ մը, որ արեան գոյն ունէր, «Եօթն եղբօր կառն արիւն» կը կոչուէր այդ ծաղիկը, այդպէս ըսած էր իրեն իր Աստղիկը, որ չկար այժմ:

Եօթը եղբայրներ արիւն էին թափեր եւ այդ արիւնէն գոյացեր էր այս ծաղիկը :

Իսկ ի՞նչ եղաւ իր Աստղիկը. արդեօք ան ալ թողուցա՞ծ է յիշատակ մը, ծաղիկ մը, եւ ո՞րն է այդ ծաղիկը: Անշուշտ արեան պէս կարմիր չէր անոր գոյնը, այլ սպիտակ, որ նշան է անմեղութեան: Անարատութեամբ երկինք գացած ըլլալու է ան, իբրեւ յիշատակ ձգելով սպիտակ ծաղիկ մը, որպէսզի ինք քաղէ զայն, հոտոտէ եւ իր կարօտը առնէ :

Կը փնտռէ, կը փրցնէ զանազան ծաղիկներ, կը հոտոտէ զանոնք, բայց ոչ մէկը հաճելի կը թուի իրեն, եւ սրտնեղած մէկ կողմ կը նետէ ծաղիկները ու յօնքերը կիտած՝ կը շտապեցնէ քայլերը : Մինչեւ անգամ չի նկատեր, թէ ինչպէս հեղհեղէ խաւարը կը թանձրանայ իր շուրջ եւ թէ ինչպէս հեռուն, լեռներու ետին կամաց կամաց կը ծածկուի բարակ եղջերաձեւ լուսինը : Օդը քիչ քիչ կը սկսի ցրտել. կը լռէ կենդանական աշխարհը, բոյսերը հանգիստ քուն կը մտնեն, երկինքը կը վառէ իր ճրագները :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՅՎԱԶԵԱՆՑ

կուքը՝ Ֆրանսական եւ մէկը՝ պելճիական։Ասոնք պահակի դեր պիտի կատարեն ծովեզերքներուն վրայ ։

Զինադուլի կնքումը գնահատելի յաջողութիւն մըն է անշուշտ․ բայց, խնդիրը անով չի վերջանար ։ Կոմս Պէրնատոթ պիտի շարունակէ իր բանակցութիւնները, Պաղեստինի հարցին վերջնական լուծում մը տալու համար ։ Մօտերս, պիտի գումարէ հաշտութեան ժողով մը Հռոդոսի մէջ եւ պիտի ջանայ հաշտեցնել հակառակորդ կողմերու տեսակէտները ։ Արաբները կողմնակից են միշտ դաշնակցային պետութեան մը կազմութեան, մինչ Հրեաները կը պահանջեն որ Պաղեստին երկու անջատ պետութիւններ կազմէ, մէկը՝ հրէական, միւսը՝ արաբ ։

★ Անգլիոյ արտաքին նախարարը յայտարարեց երեսփ․ ժողովին մէջ թէ «ոչ մէկ օրինական տրամադրութիւն կը հարկադրէ Մեծն Բրիտանիան ճանչնալ Իսրայէլի նոր պետութիւնը ։

★ Իսրայէլի Պետութեան նախագահ Տոքթ. Վայցման, որ Փարիզ կը գտնուի, յայտարարեց թէ խիստ հրահանգներ տրուած են՝ որպէսզի չքանդուին սրբատեղիները ։ Իսրայէլի Պետութիւնը, իր այժմու տարածութեամբ, կրնայ ընդունիլ մէկ միլիոն գաղթական, տասը տարուան մէջ ։ Արտասահմանէն Պաղեստին գաղթելու փափաքող Հրեաներու թիւը աւելի չէ արդէն ։

★ Արաբները Յունիս 9ին ռմբակոծեցին Հրէական Գործակալութեան կեդրոնատեղին, որուն վրայ ինկան 15 ռումբեր ։ Եգիպտական ռմբաձիգներն ալ քանի մը անգամ յարձակեցան Թէլ Ավիվի վրայ ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ դահլիճը հրաժարեցաւ, իբրեւ հետեւանք ներքին դժուարութեանց եւ բուռն քննադատութեանց ։ Երկիրը կը տառապի ուտեստի, մասնաւորապէս ցորենի նուազութենէն եւ ամբողջ գիւղեր անօթի են Սեւ Ծովու ափերուն վրայ ։ Դարձեալ Հասան Սաքայի յանձնուեցաւ նոր դահլիճին կազմութիւնը ։

Մ․ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ծերակոյտի փարկի յանձնաժողովին առջեւ, Վէնտընպէրկ բողոքեց Եւրոպայի օգնութեան համար նախատեսուած գումարին կրճատման դէմ ։ Ուրիշներ ալ հակաճառեցին, բայց կը կարծուի թէ կրճատուած գումարը պիտի վերահաստատուի ։

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ Ազգային ժողովը՝ (համախմբար) որոշեց վարչապետ Կոթվալտը նշանակել, իբրեւ միակ թեկնածու Հանրապետութեան նախագահի պաշտօնին ։ Զափոթոքի, որ աշխատաւորական միութիւնները կը վարէ եւ համայնավար կուսակցութեան ամէնէն ազդեցիկ անդամն է, պիտի յաջորդէ Կոթվալտի, իբրեւ վարչապետ ։

ԼՈՐՏԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ մեծամասնութեամբ մերժեց կառավարութեան մէկ օրինագիծը, որ կը ձգտէր կրճատել իրենց իրաւասութիւնները ։ Մահապատիժի ջնջումն ալ մերժուած ըլլալով, Անգլիոյ աշխատաւորական կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ տեղի տալ ։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ կառավարական պաշտօնաթերթը, «Իզվեստիա», խմբագականով մը կը բացատրէ թէ Խ․ Միութիւնը պատրաստ է անտեսապէս օգնելու իր ազդեցութեան ենթակայ երկիրներուն, հետեւողութեամբ Մարշըլի ծրագրին ։

ՀԱՅԻ ՏՈՄՍԵՐԸ ջնջելու եւ բաժնեչափը 350 կրամի բարձրացնելու համար ծրագիր մը կազմած է հացագործներու միութիւնը, նկատելով որ հունձքը առատ է այս տարի ։— Ուսանողները 100 կրամ աւելի հաց պիտի ստանան քննութեանց շրջանին, շնորհիւ բացառիկ որոշման մը ։

ԴԻՑԱՀԱՆԴԷՍ

Հ․ Յ․ Դ․ Մարսէյլի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի եւ քաղաքի Նոր Սեբաստիի «Ռոստոմ» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ։ 27 Յունիս, կիրակի ամբողջ օրը ։ Սէնլուկասի փէն, Եօթնեղբայրեաններուն օդասուն պարտէզին մէջ ։ Ճոխ յայտագիր ։ Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, մեներգ, հայկական եւ եւրոպական պարերով, դիւրամատչելի պիւֆէ ։ Կարգադիր յանձնախումբը կը սպասարկէ առաւօտ ժամը 9էն սկսեալ ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
Փոխադրուած է Գ․ Աճէմեանի ճաշարանը
12 Rue Cadet, Paris (9)
Ուր միշտ պատրաստ կրնաք գտնել բագլավա, պէօրէք, քուրապիէ, լահմաճուն եւն․

ՄԱՅԻՍ 28

Հ․ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ մէջ, Յունիս 13ին ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր ։ Bourg la Reineի Salle Municipaleի սրահին մէջ (8 rue René Roeckel) ։ Նախաձեռնութեամբ Հ․ Յ․ Դ․ Արծիւ ենթ․ եւ մասնակցութեամբ Ֆր․ Կ․ Խաչի եւ Հ․ Յ․ Դ․ Նոր Սեբաստիի մասնաճիւղերուն ։

Կը նախագահէ ընկեր ՀՐԱՆԴ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ Ֆրանս․ ընկերվարականներու ներկայացուցիչը, Պանեէօ Քաշանի փոխ – քաղաքապետ Wuntzinger.

Գեղարուեստական խնամուած բաժին ։ Բեմադրութիւն ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ (կենդանի պատկեր) ։ Արտասանութիւն, երգ, հայկ․ եւ կովկասեան պար պատրաստուած «Նոր Սերունդին» կողմէ ։ Պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով ։

Ընտիր նուագախումբ ։

Հաղորդակցութեան միջոց․— métro Bourg la Reine, օթոպիւս 188 (Porte d'Orléansէն իջնել Place Condorcet ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ․— Լիոնի Հ․ Յ․ Դ․ Նոր Սերունդի Կեդր․ Ֆրանսայի Շրջ․ վարչութիւնը կը յայտարարէ որ, Յունիս 13ին կիրակի առաւօտեան Լիոնի Հայոց եկեղեցիին մէջ, պատարագէն յետոյ հոգեհանգստեան արարողութիւնը կը կատարուի մեծ գրագէտ, ազգային եւ քաղաքական գործիչ ողբացեալ Ա․ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ ։

Լիոնի հայութիւնը կը հրաւիրուի այս արարողութեան, իր յարգանքի տուրքը տալու հայ վէպի անզուգական թարգմանին ։

Բազմավէպի Հարիւրամեակ

Յունիս 20ին, կիրակի կէսօրէ վերջ Մարսիլիոյ Սալ Մազընոյի սրահին մէջ կը տօնուի մեծ շուքով «ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ» ։ Կը խնդրուի չխաչաձեւել ։

ԾԱԽՈՒ է Traction avant decapotable, 11 ձի, նոր վիճակի մէջ, 260.000 ֆրանք ։ Հեռախօսել Gob. 05-63 ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ․— Պ․ Ալիքսան Փանոսեան զաւակները Յակոբ, Հայկանուշ, Սիրանուշ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կուտան այս կիրակի յետ պատարագի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon, իրենց կնոջ եւ մօր ողբացեալ ՏԻԿԻՆ ՇՈՂԱԿԱԹ ՓԱՆՈՍԵԱՆի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ․— Մարսէյլ․— Պ․ Խաչիկ Պալեան կը յայտնէ թէ կիրակի, 13 Յունիս, Պուլվար Օտտոյի Ս․ Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ քառասունքի հոգեհանգստեան պաշտօնական պատարագ, իր տիկնոջ հանգուցեալ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻ ՊԱԼԵԱՆի յիշատակին համար ։

Ներկայ ատ ի գիտութիւն բոլոր մեր բարեկամներուն եւ ծանօթներուն ։

ԼԷՅԼԱ ՊԷՏԷՐԽԱՆԻ ՊԱՐԱԽՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

14 Յունիս, երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Salle de la Chimie, 28 Rue St. Dominique, métro Invalides կամ Solférino ։ Մուտք 150 եւ 100 ֆրանք ։

ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷԻ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ ծանօթ արուեստագէտ Տիկ․ ՍԻՐՈՒՀԻ ՏՐԴԱՏ ՆԸՇԱՆԵԱՆԻ, ԹՐԱԳՕՇԻ եւ «ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԻՆ ։ 27 Յունիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.45ին Քազա տ'Իթալիայի թատրոնին մէջ ։ Կը ներկայացնեն Շիրվանզատէի գլուխ գործոցը՝

ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

Ընտանեկան քարոյալից եւ ցնցող տրամը 4 արար ։ Մտից տոմսերու գիները 300, 200, 150 եւ 75 Ֆրանք ։ Կը ծախուին բոլոր կազմակերպութիւններուն քով անխտիր ։ Կեդրոն՝ Տպարան Զաւէն 35 rue Dominicaines, Marseille ։ Կը խնդրուի չխաչաձեւել ։

ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԸ
ՄԱՍԻՍ
21 rue Saulnier, Paris (9) ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ․ Յ․ Դ․ Եգիպտացի կոմիտէն ընդհ․ ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը ։

ԼԻՈՆԻ Հ․ Յ․ Դ․ «Վարանդեան» կոմիտէի ընկերական ընդհ․ ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը ։ Կարեւոր օրակարգ ։ Ներկայ կ'ըլլան Կ․ Կ․ ի ներկայացուցիչները ։

ՄԱՐՍԷՅԼ․— Պուլվար Օտտոյի Ֆ․ Հ․ Կապոյտ Խաչը ընդհ․ ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, սովորական տեղը ։ Այս ուրբաթ կէսօրէն վերջ ժամը 3ին ։ Կարեւոր օրակարգ եւ պատգամաւորական ժողովի զեկուցում ։

ԻՍԻԻ Ֆ․ Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ընդհ․ ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Խրիմեան սրահը ։ Կարեւոր օրակարգ ։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է ։ Ճշդապահ ըլլալ ։

ՄԱՐՍԷՅԼ․— Րաֆֆիի մահուան 60ամեակին առթիւ (1888-1948) բացառիկ դասախօսութիւն նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Հ․ Յ․ Դ․ Նոր Սերունդի Շրջ․ վարչութեան, այսօր ուրբաթ ժամը երեկոյեան 8ին, 53 rue Grignan ։ Պիտի դասախօսէ Պ․ ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ։

ՎԱԼԱՆՍԻ Կապոյտ Խաչի ընդհ․ ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ա․ Ահարոնեան ակումբին մէջ ։ Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է ։

ԵՂԱՆԱԿԻ Ա․ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ Սանուհիներու եւ բարեկամ կազմակերպութեանց, տեղի պիտի ունենայ Յունիս 20ին, կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ «Clos des Fusains» արճարան ճաշարան օդասուն եւ ընդարձակ պարտէզին մէջ, Chemin des Illes գետեզերքը ։

Մանրամասնութիւնները առանձին ։

ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի ԳՈՒՍԱՆ երգչախումբին, ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԳԱՑԻՇԵԱՆԻ, հովանաւորութեամբ Ալֆորվիլի Հայ Ուսմնիկներու Միութեան, պատուոյ նախագահութեամբ ԱՐՏԱՒԱԶԴ արք․ի ։ Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին, Մէզօն Ալֆորի քաղաքապետարանի սրահին մէջ ։ Կը մասնակցին Անուշ Առոմեան, Մատլէն Աճէմեան, Ստեփան Պօղոսեան, մեներգ Մարիվօն Ֆապըր՝ ջութակ, Արման Մանուկեան դաշնակ ։ Դաշնակի ընկերակցութիւն Տիկին Նէլլի ։ Մուտք 100, 150, 200 ֆրանք ։

Հաղորդակցութիւն․— Charenton Ecolesէն առնել 181 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Mairie de Maisons Alfort ։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԽՄԲԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ․— Լէզ Օլիվի Հ․ Յ․ Դ․ «Իշխան» եւ Նոր Սերունդի «Հ․ Օհանջանեան» խումբերը իրենց դպրոցի սրահին բացման առթիւ կազմակերպած են խնջոյք մը Յունիս 13ին, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իրենց սրահին մէջ ։ Կը հրաւիրուին ընկեր - համակիրները ։ Հաճելի անակընկալներ ։ Կը խօսի Շ․ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ։

ՌՈՄԱՆԻ Ֆր․ Կ․ ԽԱՉԻ մասնաճիւղը կը ներկայացնէ «ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ», այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Սէն Պէրնարի» շքեղ սրահին մէջ ։ Ճոխ պիւֆէ ։ Մուտքը 50 ֆր․ մեծերու համար, 25 ֆր․ փոքրերու ։

ՀԱՐԱԶԱՏ և ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
Մէկ հասցէ միայն Պ․ ԹՈՐՈՍԵԱՆ
23 եւ 26 rue d'Enghien բակին մէջ, Paris (10)

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅԹ Ա․ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ․— Նախաձեռնութեամբ Հ․ Յ․ Դ․ Նոր Սերունդի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին այս երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 40 rue Etienne Dolet ։ Կը խօսի ընկեր ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ ։ Մուտքը ազատ է ։

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ․— Հ․ Յ․ Դ․ Անդրանիկ խումբը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան առթիւ Կեդր․ կոմիտէին եւ Ահարոնեանի պարագաներուն եւ փոխան ծաղկեպսակի հազար Ֆրանք կը նուիրէ Այնճարի «Յառաջ» դպրոցին ։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տարի. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տող. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 12 JUIN 1948 Շաբաթ 12 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5365-Նոր շրջանի թիւ 974 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ա՞ՅՍ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՐ ՎԱԽՃԱՆԸ

Երէկ հրատարակեր էինք Բարեգործականի Թէհրանի վարչութեան պաշտօնական զեկոյցը, «1947ին Իրանից Ներգաղթել չյաջողած չքաւոր գիւղացիութեան մասին»։

Այդ զեկոյցին համաձայն, 1947 Նոյ. 15էն մինչեւ 1948 Ապրիլ 30 Միութիւնը 1.150.000 րիալ նպաստ բաշխած է, «սպասելով որ այս տարուայ ներգաղթը սրոշուէր»։

Անգամ մը եւս կարդացէք զեկոյցին մնացեալ մասը, այնքան զգուշութեամբ չարադրուած.

— «Սակայն նկատի ունենալով ներկայիս անորոշ հանգամանքները, այդ չքաւոր գիւղացիութեան տարտամ վիճակի մէջ չթողնելու համար, վերջնապէս որոշեց ըստ հնարաւորին աջակցել նրանց՝ վերահաստատուելու նոր գիւղերում եւ լծուելու աշխատանքի։ Այս նպատակաւ բանակցել ենք որոշ գիւղատէրերի հետ եւ Հաշդ Գերդի շրջանում ընտրուել են 6—7 գիւղեր, ուր փոխադրուելու են բոլոր չքաւոր, անգործ եւ դժուարութեան մէջ գտնուող գիւղացիութիւնը, շուրջ 2000 հոգի»։

Արդէն գծուած են մեքենաշարժ արօրներ, եզներ։ «Գիւղատէրերը տրամադրում են բնակարան, հող, ապրուստի կանխավճար եւ սերմնցու»։ Ուրիշ գիւղատէրերու հետ ալ բանակցութիւններ կը կատարուին։

Ուրեմն, այս տարի ալ ներգաղթ չկայ Իրանէն, եւ հազարաւոր գիւղացիներ, որոնք ամէն բան ծախած էին 1946ին, դարձեալ պիտի տեղաւորուին ուրիշ գիւղերու մէջ։

Մէկ խօսքով՝ կատարեալ ողբերգութիւն։

Բարեգործականի զեկոյցը ճշմարտութեան մէկ մասը միայն կը յայտնէ։ Իրականին մէջ շատ աւելի ծանր է կացութիւնը։ Եւ քանի մը անգամ երկու հազար պէտք է հաշուել տուն — տեղ ծախած, մոխիրի վրայ նստած գիւղացիներուն թիւը։

Դեռ անցեալ տարի, ո՛րքան կսկծալի մանրամասնութիւններ հրատարակուեցան արձանագրուած գիւղացիներու մասին, որոնց թիւը կը հասնէր 15—20.000ի։

Արդէն չքաւոր, տեսակ մը ճորտ, կրկնապէս թշուառութեան մատնուեցան անոնք, իբրեւ հետեւանք ներգաղթի առթիւ կատարուած չարաշահութեանց։

Թէհրանի «Ալիք»ը այս անգամ ալ ուղղակի կ՚ամբաստանէ Ներգաղթի կոմիտէն, որ վատութեան մրցանիշը կոտրելով, Բարեգործականին ձգած է յայտարարել թէ հայրենադարձ տեղի պիտի չունենայ, այս տարի եւս։

— «Ամբողջ երկու տարի է, որ այդ մարմնի մէջ սողոսկած աննկարագիր անձինք, կեղծ ու պատիր խօսքերով, օրօրում են խեղճ ժողովրդին. ամբողջ երկու տարի է որ ուղղակի ողբերգական վիճակ են ստեղծել տասնեակ հազար ազգաբնակութեան համար, որ տարուած հայրենաբաղձութեան վառ զգացումներով, հաւատացել է նրանց, քանդել է տուն ու տեղ, ծախել է ինչք ու ստացուածք, լքել է գործ ու աշխատանք եւ անկողէտ սպասել է մեկնելու»։ (12 Մայիս 1948)։

Նոյն խմբագրականին համաձայն, արձանագրուած գիւղացիները ոչ միայն շրջանէ շրջան փոխադրուած են, «առանց իմանալու մեկնելու ժամանակը», այլեւ ստիպուեր են ծախել «իրենց վերջին հագուստ ու վերմակը», լրացնելու համար Ներգաղթի կոմիտէին պահանջած 200ական, 400ական րիալ ճանապարհածախսը»։

Անցեալ տարի, երբ ներգաղթը յետաձգուեցաւ, մարդիկ փորձեցին արդարանալ, իբրեւ պատրուակ ցուցնելով կառավարական դժուարութիւններ։ Իրազեկներ անմիջապէս հերքեցին այս պատրուակը։

Իսկ այս տարի՞։ Մանաւանդ որ, փոխադրութեան դժուարութիւններն ալ շատ մեծ չեն։ (Կարելի է Ատրպատականէն Հայաստան հասնիլ կառքով։ Մինչեւ անգամ քալելով...)։

Միամտութիւն պիտի ըլլար որեւէ լուրջ պատասխան սպասել այս կարգի հարցումներու։

Ինչո՞ւ յոգնիլ, երբ ունին պատրաստ բանաձեւեր եւ տօպրակ մը ցեխ,— «Հականերգաղթ», «Հակահայաստանեան», եւայլն։ Եւ այս՝ ամէն տեղ։ Հովանաւորութեամբ Երեւանի։

Դեռ ի՛նչ վրդովիչ, ընդվզեցուցիչ իրողութիւններ, այս հարցին առնչութեամբ։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԻԱՄԻՏ ՀԱՐՑՈՒՄ

Հետեւեալ հատուածը կ՚արտատպեմ Փարիզի Հնչակեաններու շաբաթաթերթէն.

— «Երբ Հիթլերի բանակները Ֆրանսայէն կը փախչէին, հայ «Ցառաջդիմականներ» ցանկ մը ներկայացուցին, ուր որ անկ է, կարգ մը Հայեր իբր հիթլերական ամբաստանելով։ Ըսենք անմի - ջապէս որ Ցառաջդիմականները թուղդ յեղափո - խականներ են եւ դէմ են պուրժուական կառավարութեանց եւ անոնց ոստիկանութեան, բայց իրենց քաղաքական հակառակորդները զգետնելու համար կը գործածէին իրենց արհամարհած զէնքը։ Անոնք նոյնիսկ չէին մտածեր թէ հայ ժողովուրդն է որ կ՚ամբաստանեն Ֆրանսական կառավարութեան առջեւ, երբ Հայեր, այնքան շատ, իբր հիթլերական կ՚ամբաստանէին։

Արդ, մատնութի՞ւն է այս»։ («Նոր Աշխարհ», 5 Յունիս)։

Միամիտ հարցում։ Լուսնկայէ՞ն կուգաս թէ ջաղացքէն, ա՛յ մարդ։

Մատնութի՞ւն,— բերանդ կամ գրիչդ սրբէ եւ այնպէս խօսէ։

Ինչ որ ըրին այդ «Ցառաջդիմականները» եւ կ՚ընեն երեք տարիէ ի վեր, ամէնէն գարշելի եւ գրգռիչ մատնանշումներով, ստայօդ վերագրումներով եւ քծարբեր ցնդաբանութիւններով, կը կոչուի «հայրենասիրական ծառայութիւն»։

Այդպէս ալ յայտարարեցին, հրապարակաւ։

Եւ դեռ բոլոր փամփուշտները չեն սպառած։

Իրենց չար բախտէն, կը գտնուին երկրի մը մէջ ուր ազատութիւնը եւ արդարութիւնը պատրաստ են լախտի հարուածը իջեցնելու բոլոր զըրպարտիչներուն։ Այլապէս, ո՛րքան մուխեր մարած պիտի ըլլային։

Այս առթիւ հարցում մը «Նոր Աշխարհէն».— Հնչակեաններ ալ կայի՞ն — չկայի՞ն — այդ գոյնզգոյն «յառաջդիմականներուն» մէջ, իբրեւ հովանաւոր կամ ուղեկից ծանօթ չքախումբին։

ԱՆՑՈՐԴ

Պաղեստինի խնդիրը

ԶԻՆԱԴՈՒԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԸ

Պաղեստինի մէջ սկսաւ երէկ չորս շաբաթուան զինադուլը. բայց կռիւները շարունակուեցան մինչեւ վերջին պահը։ Թէ՛ Արաբները եւ թէ Հրեաները յայտնապէս կը ձգտէին իրենց համար ռազմական նպաստաւոր նոր դիրքեր ապահովել երկրին մէջ, «կրակը չդադրած»։ Արաբները շարունակած են ռմբակոծել Երուսաղէմի նոր քաղաքամասը։ Միւս ճակատներուն վրայ կացութիւնը աւելի հանդարտ է, թէեւ շատ մը գիւղեր եւ վայրեր հակառակորդներէն մէկուն կամ միւսին ձեռքը անցած են։

★ Կոմս Պէրնատոթ Հռոդոս կղզիի իր կեդրոնին մէջ, սկսած է կազմակերպել հաշտութեան բանակցութիւնները, որոնք հաւանաբար պիտի հանդիպին մեծ դժուարութիւններու։ Արաբական Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղար Ազզամ փաշա, ՄԱԿի միջնորդին հետ ժամ մը տեսակցելէ ետք, յայտարարեց կարգ մը անձնաւորութեանց թէ՝ զինադուլը հաշտութիւն չի նշանակեր, եւ թէ՝ կռիւները կրնան վերսկսիլ 28 օրուան պայմանաժամը լրանալէն ետք, եւ նոյնիսկ անկէ առաջ ալ, եթէ Հրեաները չյարգեն զինադուլի պայմանները կամ յամառին Իսրայէլի Պետութիւնը հաստատել։

Միւս կողմէ, ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդի անդամներուն մէջ ալ տարակարծութիւններ կան։ Նոր դժուարութիւններ ծագեցան, երբ սովետ պատուիրակ Կրոմիքօ պահանջեց որ զինադուլին գործադրութեան հսկելու պաշտօն ունեցող ամերիկացի, ֆրանսացի եւ պելժ 63 սպաներուն ընկերանան նաեւ խորհրդային սպաներ։ Խորհուրդը երկու անգամ արդէն մերժած էր սովետ պատուիրակին այս առաջարկը։ Կը կարծուի որ այս անգամ ալ պիտի հակառակի անոր։

★ Իրկուն հրեայ ահաբեկչական կազմակերպութիւնը կը մեղադրէ Իսրայէլի Պետութիւնը որ ընդունած է զինադուլը։ Այս զինադուլը կազմակերպուած է Անգլիոյ գաղտնի ոստիկանութեան կողմէ։ Կոմս Պէրնատոթ, ինք իսկ, բրիտանական

Ֆրանսայի խաղաղական կացութիւնը

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՍԿՍԱՆ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Նախարարական Խորհուրդը, ազգ. ժողովի խմբակցութիւնները եւ զանազան կուսակցութեանց վարիչները տենդագին խորհրդակցութիւններ ունեցան երկու վիճելի խնդիրներու մասին.— Դպրոցներու աշխարհականացման հարցը եւ Լոնտոնի որոշումները Գերմանիոյ վերաբերեալ։

Ազատ դպրոցներու աշակերտներուն նպաստ տալու արտօնող հրովարտակի մասին ընկերվարականներու եւ ժողովրդականներու միջեւ տեղի ունեցած խորհրդակցութիւնները անել մէջ մտած էին, այնպէս որ կարծուեցաւ պահ մը թէ՝ խզումը անխուսափելի պիտի ըլլար երկու կուսակցութեանց մէջ եւ պիտի յանգէր կառավարական տագնապի։ Բայց, վերջին պահուն, կազմուեցաւ վեց հոգիէ բաղկացած խառն յանձնախումբ մը որ յաջողեցաւ միջին բանաձեւ մը խմբագրել։ Այս բանաձեւը ներկայացուեցաւ հինգշաբթի օր Ազգ. ժողովին որ վաւերացուց զայն 192ի դէմ 405 ձայնով։ Հակառակ քուէ տուին համայնավարները եւ վեց ընկերվարական երեսփոխան։ Նոր հրովարտակը՝ որ կը ջնջէ 22 Մայիսինը, Ընտանեկան Ընկերակցութեանց Միութեան եւ Նահանգային Միութեանց կ՚արտօնէ ազատ դպրոցներու կարօտ աշակերտներուն նպաստ տալ, կարգ մը պայմաններով։

Գալով Գերմանիոյ հարցին, այս մասին արտաքին նախարարին տուած բացատրութիւններն ու յաւերուածական տեղեկութիւնները ուշքի բերին Պիտոյի վարած քաղաքականութեան հակառակորդները, բացի անշուշտ համայնավարներէն եւ Տը Կոլի կուսակիցներէն։ Զօր Տը Կոլի երէկուան յայտարարութիւնները մանաւանդ գրգռեցան Պիտոյի ընդդիմադիրներուն որ չափաւորեն իրենց հակաճառութեան եռանդը։ Զախերու Համախմբում անգամ տրուն դիրքը դեռ մինչեւ երէկ անորոշ էր, իր նախագահին բերնով յայտարարեց թէ խզումի կողմնակից չէ։ Այսպէս, Տը Կոլ անուղղակի պատճառ եղաւ որ կառավարական երեք կուսակցութիւնները համերաշխաբար — եւ թերեւս ակամայ — ընդունին արտաքին քաղաքականութիւն մը՝ զոր պախարակած էր Զօրավարը։ Սակայն, յայտնի չէ տակաւին թէ ի՞նչ դիրք պիտի բռնէ U. D. S. R. կուսակցութիւնը, որուն R. P. F. ի հետ ունեցած կապերը ծանօթ են. պիտի ուզէ՞ իր հաւանութիւնը տալ այնպիսի քաղաքականութեան մը՝ որուն համար Տը Կոլ կ՚ըսէ թէ՝ Ֆրանսա «չի կրնար ընդունիլ եւ պէտք չէ որ ընդունի»։ Այս բոլորը պիտի պարզուին այս պահուն ազգ. ժողովի վիճաբանութեանց ընթացքին։ Հիմակուընէ կը կարծուի որ կառավարութիւնը պիտի կրնայ կարեւոր մեծամասնութիւն մը շահիլ։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՏԵՍԱԿԷՏԸ

Մորիս Թորէզ, Պուր Լա Ռէնի մէջ ճառ մը խօսելով, քննադատեց Լոնտոնի մէջ տրուած որոշումները։ «Ամէն ոք կը տեսնէ — ըսաւ— որ կառավարութիւնը զոհած է մեր երկրին իրաւունքները՝ ազգային ապահովութեան եւ հատուցումներու համար։ Արդարեւ, ազգային ժողովին վաւերացնել տալ կ՚ուզեն բանաձեւ մը՝ որուն մէջ հատուցումի խօսք չկայ»։ Ցետոյ, Թորէզ եզրակացուց, թէ իր կուսակցութիւնը իրաւունք ունէր, երբ անցեալ տարուընէ ի վեր, կը բողոքէ ոչ թէ ամերիկեան օգնութեան դէմ, այլ՝ այն պայմաններուն դէմ՝ զորս Մ. Նահանգները դրած էին Եւրոպայի օժանդակելու համար։

★ Զօր. Քէօնիկ, ինչպէս անգլիական եւ ամերիկեան հրամանատարներուն, նոյնպէս ալ սովետ հրամանատարութեան, հարցուցած էր թէ՝ կ՚ուզե՞ն որ Պերլինի Վերստուգիչ խորհուրդը նիստ մը գումարէ Յունիս 10ին։ Խորհրդային պատուիրակութիւնը, այս նամակին պատասխանելով, կը յայտնէ թէ՝ Խ. Միութիւնը պիտի շարունակէ ուժ տալ Վերստուգիչ Խորհուրդին, ամէն անգամ որ ան գործէ Փոցտամի որոշումներուն համաձայն։ Նամակին վերջաւորութեան, խորհրդային պատուիրակութիւնը, ակնարկելով Լոն-

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ»

ծառայութեան տակ կը գտնուի.— կ՚ըսէ Իրկուն որ հակառակ է ուրեմն զինադուլին։

★ Ազատագրութեան Երրայական Կոմիտէին նախագահը, Պէրկսըն, որ Պաղեստինէն կուգայ, յայտարարեց մամուլին թէ Միացեալ Նահանգները կ՚երթայ հասկցնելու համար Ամերիկացիներուն որ պատասխանատուութեան տակ կը մտնեն, հրամաններ»։ Պէրկսըն աւելցուց թէ՝ Պաղեստինի մէջ»։ Իրաւ ալ Անգլիոյ կողմէ մղուած պատերազմ մըն է այս։ Ճակատին վրայ չկայ կէտ մը՝ ուր չլսուին Մեծն Բրիտանիոյ կողմէ տրուած հրամաններ»։ Պէրկսըն աւելցուցած է թէ՝ Պաղեստինի հիւսիսային մասին մէջ, երկու արաբ ցեղեր կը կռուին Հրեաներու կողքին՝ իրենց իսկ կրօնակիցներուն դէմ։

ՍՏԵՓԱՆ ՈՍԿԱՆ

Ֆրանսայի մէջ կը տօնեն 1848ի յեղափոխութեան հարիւրամեակը: Այդ շարժումին մասնակցած են նաեւ երկու Հայեր՝ Սթեփան Ոսկան եւ Ճանիկ Արամեան:

Հայ միջավայրին համար ժամանակէն առաջ կը ծնի Ոսկան, հայ հրապարակագրութեան համար ժամանակէն առաջ կը դաղրի ապրելէ: Անկաշկանդ՝ դաղափարներուն համար, յեղափոխական խառնուածքին պատճառով կը հալածուի, ընթերցող չունենար, «գովէ կամ լռէ», կը գոչէ եւ կը դադրի դրելէ, նախընտրելով լռելը գովելէն:

Ոսկան, համեստ ընտանիքի մը զաւակը, կը ծնի Իզմիր՝ 1825ին: Կ'աշակերտէ Մեսրոպեան վարժարանին Աղդրէաս Փափազեանի տեսչութեան օրով: Կանխահաս աշակերտ, ինչպէս բոլոր բացառիկ կարողութեամբ օժտուած անհատները, միշտ յառաջդէմ է եւ հազիւ աւարտած դպրոցին ընթացքը, կը հրաւիրուի օդնական ուսուցչութեան: Միջավայրը բաւարար չէր ոսման ծարաւի երիտասարդին համար: Եւրոպայի լոյս քաղաքը, մտաւոր մեծ կեդրոնը, դինք կ'առինքնէր: Գրպանը մէկ քանի ոսկիով կը մեկնի Փարիզ, ուր կը տառապի. թշուառութիւնը կը յածի իր չուրջ: Բայց Ոսկան, խրոխտ նկարագրի տէր, չի դիմեր ազգական Նուպար պէյին, որ այն տուն Փարիզ կը դտնուէր: «Աշխատութեան մէջ դտնուեր ենք, բայց ոչ նուաստութեան: կեանքը մեզի համար այնքան սիրելի չէ որ մահէն առաջ նուաստութիւն ընդդիմինք», կը դրէ:

Փարիզի մէջ Սէնթ Պարպ դոլչժի տնօրէնը կը դնահատէ Ոսկանի խանդը, Ֆրանսագիտութիւնը, դասեր կը յանձնէ, աշակերտները կը դտնէ: Ոսկան երջանիկ է, կը յաճախէ Սորպոն եւ Գոլէժ տը Ֆրանս, կը հետեւի ընկերային ու քաղաքական շարժումներուն: կը յարի 48ի միջազգային յեղափոխական շարժման: կը դրէ ու կը խօսի յեղափոխութեան մասին, կը ծանօթանայ ընկերվարական Լուի Պլանի, հանրապետական Արման Մարաստի: Ազատական է ու ռամկավար՝ կը պահանջէ ազատութիւն՝ ժողովուրդներու, քաղաքական հաւասարութիւն՝ քաղաքացիներու եւ ընդհանրութիւն:

Ֆրանսական յեղափոխութեան սկզբունքները չեն ջնջուիր ոսկանի հոգիէն, ինչպէս շատերուն, ինչպէս ամբողջ ազգին: Ան կը մնայ հաւատարիմ անոնց, կը դարձնէ անոնք իր կեանքի ուղեցոյցը, կը դրէ. «Ֆրանսայի մէջ կը տօնեն 1848ի յեղափոխութեան հարիւրամեակը: Այդ շարժումին մասնակցած են նաեւ երկու Հայեր՝ Սթեփան Ոսկան եւ Ճանիկ Արամեան:

Հայ միջավայրին համար ժամանակէն առաջ կը ծնի Ոսկան, հայ հրապարակագրութեան համար ժամանակէն առաջ կը դադ

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՃՈՐՃ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ՍԵՎՐԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Մայիս 30ին երբ վարժարանիս դահլիճին մէջ Պ. Ա. Խաչատուրեան կը խօսէր բազմութեան մը առջեւ հայկական ճարտարապետութեան շուրջ, ներս մտան Տէր եւ Տիկին Ճորճ Մարտիկեան: Անոնք նախ մեծ հաճոյքով մտիկ ըրին բանախօսին հմտալից եւ հաճելի բացատրութիւնները հայկական ճարտարապետութեան մասին, յետոյ կարճատեւ ընդմիջումէ մը վերջ՝ մեկնեցան խոստանալով յառաջիկայ շաբթուան մէջ անպայման գալ, անգամ մը եւս ծանօթանալու համար վարժարանին եւ աշակերտութեան:

Յունիս 2ի չորեքշաբթի օրը, իրենց խոստումին համաձայն ընկերակցութեամբ Պ. Ժիրայր Միսաքեան եւ Յակոբ Խէչփեանի, որ Լոնտոնէն նոր հասած էին, պատուեցին վարժարանիս տեսչութիւնը եւ աշակերտութիւնը՝ ճաշելով միասին: Ճաշէն ետք, Պ. Ճ. Մարտիկեան, փափաքեցաւ, ինչպէս նախորդ անգամ, այցելել բոլոր շէնքը եւ տեսակցիլ աշակերտներուն հետ: Տեսաւ մեծ հաճոյքով վարժարանին պարտէզները ննջարանները եւ ամէնէն վերջ աշակերտները հաւաքուած պարտէզին մէջ, ուր չատերու անունը եւ ծննդավայրը հարցնելէ վերջ, բսաւ, խորապէս յուզուած.—

« Շատ ուրախ եմ այսօր գտնուելուս համար այստեղ՝ Մխիթարեան հաստատութեան եւ ձեր մէջ: Դուք աւելի բախտաւոր էք հոս, այս վարժարանիս մէջ, ուր կը սորվիք մայրենի լեզուն, հայ ազգին պատմութիւնը, անոր անցեալ ու ներկայ փառքերը: Ես որքան ճանչցած եմ Մխիթարեան վարժարանէն ելած աշակերտներ՝ անոնք ունեցած են ոչ միայն բարոյական մեծ անուն եւ յարգանք, այլեւ մտաւորական թէ Ֆիզիքական ասպարէզներու մէջ փառաւոր դիրքեր: Ես կը ճանչնամ Ամերիկայի մէջ երկու երիտասարդներ, որոնք աւարտած են այս վարժարանը եւ այսօր կը վայելեն Ամերիկեան միջավայրին եւ ժողովուրդին ամէն համակրանքը ու յարգանքը: Ուստի դուք ալպէտք է որ իրական հպարտութեամբ ըմպարծենաք, իբրեւ Հայ: Մենք Ամերիկայի մէջ կը տեսնենք, շատ ու շատեր, որոնք իրարու եւ իրենց զաւակներուն հետ կը խօսին ամերիկեան լեզուն, մինչ դուք պիտի ըլլաք ճիշդ հակառակը, պիտի սորվիք հայերէն եւ զայն պիտի հաղորդէք իրարու, ձեր ընտանիքին, ձեր ընկերոջ եւ ձեր ազգին: Ուրեմն սորվեցէք բոլոր ձեր կարողութեամբ հայ ազգին բարբառն ու պատմութիւնը, իւրացուցէք անոր նախանձաշարժ յատկութիւնները, եւ ապրեցէք միշտ հպարտութեամբ թէ Հայ էք, հայ տերունդի զաւակներ:

Ցտեսութիւն.— Այս իրիկուն ես պիտի մեկնիմ Գերմանիա, Աւստրիա, Զուիցերիա, Հռոմ եւ ապա Թրիէսթէ, ուսկից պիտի անցնիմ 2—3 օր մնալու համար ձեր այս դպրոցին Մայր Տունը՝ Ս. Ղազար ու երբ վերադառնամ Ամերիկա, մեծ ուրախութեամբ պիտի ներկայացնեմ ձեր այս երջանիկ վիճակը եւ ձեզ բոլորդ՝ որ հիմա ժպտուն եւ զոհունակ դէմքերով շրջապատած մտիկ կ'ընէք: (Բուռն ծափեր):

Այս խանդավառ խօսակցութենէն վերջ, Պ. Մարտիկեան քաշեց բազմաթիւ խմբանկարներ, նախ աշակերտները առանձին եւ յետոյ անոնց հետ միասին վարժարանի տեսչութիւնը եւ պատուարժան հիւրերը:

Ժամը 2.30ին մեկնեցան մեր սիրելի հիւրերը խոստանալով վերստին հանդիպիլ, երբ Ֆրանսա գան:

ՆՐԲՈՒՆԻ

ները: 25 Յուլիսին տապալած էր Պաքուի խորհրդային կառավարութիւնը, որուն գլուխը կը գտնուէր Հայ մը, Ստեփան Շահումեան: Տապալած կառավարութեան տեղ իշխանութեան գլուխ անցած էին ռուս ընկերվարականները եւ հայ Դաշնակները: Նոր կառավարութիւնը օգնութիւն խնդրած էր Անգլիացիներէն, որոնք 4 Օգոստոսին ուժ ղրկած էին Պարսկաստանէն: Մինչ այդ 15 Սեպտեմբեր 1915ին օսմանցի — Ազրպէյճանցի ուժերը Պաքու կը մտնէին:

Այդ օրերուն, Օսմանեան պետութեան մեծ Եպարքոս Թալէաթ փաշա 23 Սեպտեմբեր 1918ին Գերմանիոյ հետ կը կնքէր գաղտնի դաշնագիր մը, որով Օսմ. պետութիւնը յանձն կ'առնէր պարպել Ազրպէյճանը, իսկ Գերմանիա կը ստանձնէր ապահովել Ազրպէյճանի անկախութեան ճանաչումը Ռուսիոյ կողմէ:

Այդ դաշնագրին գործադրութենէն առաջ պարտուեցան սակայն Օսմ. պետութիւնն ու Գերմանիա: Մունտրոսի դաշնագրով Թուրքիա Անգլիացիներուն յանձնեց Ազրպէյճանը եւ Անգլիացիները գրաւեցին Պաքուն:

Յիշատակարան մը կառուցուեցաւ գերեզմանին բաց Անատոլուցի Մէհմէտճիքներուն, որոնք 15 Սեպտեմբեր 1919ին զոհ գացին Պաքուի ազատագրութեան կռիւին:

Նոյն տարին Անգլիացիները պարպեցին Ազրպէյճանը եւ 12 Դեկտ. 1920ին մեծ պետութիւնները պաշտօնապէս ճանչցան Ազրպէյճանի անկախութիւնը: Այս պարագան մեծ ցնծութեամբ տօնուեցաւ Ազրպէյճանի եւ Թուրքիոյ մէջ:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՄԻԼԱՆՈՅԻ ՄԷՋ

ՄԻԼԱՆՕ (Յառաջ).— Իտալիոյ Հայ Մշակութային Միութիւնը, Մայիս 31ի գիշերը, քաղաքիս Մշակոյթի Տան գեղեցիկ սրահին մէջ տօնեց Մայիս 28ի տարեդարձը: Խօսք առին Արամայիս Սրապեան, Արման Սարեան եւ Եդուարդ Զափ-րաստ, երեքն ալ առաւելապէս ծանրանալով Մայիս 28ի բարոյական իմաստին վրայ, որուն իրականացման համար համայն հայութիւնը ոտքի կանգնեցաւ իր հայրենի երկինքը գեղազարդելու համար ազատութեան դրօշով: Ու այդ հրաշքը կատարուեցաւ ի գին անհնարին մաքառումներու եւ զոհողութեանց, որոնց շնորհիւ ի յայտ եկաւ Հայուն մարտական ոգին, անոր հայրենասիրութեան յուզիչ եւ ինքնաբուխ նուիրումը:

Անհաւասար եւ գերագոյն ռազմաճակատներու վրայ հայ բանակները դիմագրաւեցին թշնամի պետական ոյժը, մինչ անցեալի մեր հերոսները կը վերադառնային Արարատեան դաշտին վրայ եւ մեր երկինքին տակ կը հնչէին ազատութեան եւ անկախութեան ոսկեհուռ փողերը: Արեան կարմիր ծովէն կը բարձրանար ազատութեան արշալոյսը, Ա՜հ, ի՛նչ գեղեցիկ էր այս ամէնը:

Ապա բեմ բարձրացաւ Մանուկ Խանպէկեան, արտասանելով Սիամանթոյի «Անդրանիկ»ը, ծանըր ու թաւ ձայնով մը որուն մէջ կարծես կը հնչէր սքանչելի հերոսի «Ասլան»ին քառատրոփ սմբակը:

Ներկաները երկիւղածութեամբ հետեւեցան օրուան ճառախօսներուն, իրենց հոգին առլի յուզումով, որովհետեւ շահուած ազատութիւնը տուրքն էր իրենց հօր, եղբօր եւ զաւկին թափած արիւնին: Իրենց փոքր, անընկճելի եւ հաւատաւոր ազգին:

Ա.

×

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԼԱ ՍԻՈԹԱՅԻ ՄԷՋ

ԼԱ ՍԻՈԹԱ, 30 Մայիս, (Յառաջ).— Ընդ առաջ երթալով այս ծովեզերեայ սիրուն քաղաքի փոքրաթիւ գաղութի բաղձանքին Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» խումբը կազմակերպած էր գեղեցիկ հանդէս մը: Քաղաքապետարանի սրահը լեցուած էր երկսեռ բազմութեամբ: Ներկայ էին նաեւ զանազան շրջաններէ եկած ընկեր ընկերուհիներ:

Բեմը զարդարուած էր մեր հանրապետութեան հիմնադիր հերոսներու նկարներով, որոնց վերեւ գրուած պաստառի մը վրայ կը կարդացուէր «փառք Մայիս 28ը կերտողներուն»:

Նոր Սերունդը կատարեց բացումը «Մարսէյեզ»ով եւ «Բամ փորոտան»ով, ղեկավարութեամբ Տիկին Ռ. Միլտոնեանի: Օրուան նախագահ ընկեր Յ. Աճէմեան բացատրելով Մայիս 28ի արժէքը, թելադրեց ծնողներուն որ պատմեն իրենց զաւակներուն թէ հայ ժողովուրդն ալ մեծ ազդ մըն է, ունեցած հերոսամարտներ եւ նուիրական թուականներ, որպիսին է Մայիս 28ը:

Գեղարուեստական բաժինը ճոխ էր եւ այլազան որ պատիւ կը բերէ Լա Սիոթայի Նոր Սերունդին եւ իր ղեկավարներուն, մասնաւորապէս ընկեր Գեղամ Փարխեանի եւ ընկերուհի Եղիսաբեթ Աղամեանի:

Երգերու եւ արտասանութիւններու կարգին կ'արժէ յիշել Դաշնակցութեան զինանշանը ներկայացնող պատկերը որ խոր տպաւորութիւն գործեց: Հաճոյքով լսեցաւ Օր. Սիրանուշ Տօնոյեանի «Ծիծեռնակ» մեներգը: «Յառաջ»ի սիրնակները քիչ կուգան տալու համար ամբողջական պատկերը՝ «Վարդ կոչիկ» եւ «Մշոյ գաւառի հարսանեկան պարերուն, որոնց կ'ընկերանար Համոյի կովկասեան նուագախումբը:

Հանդիսականներուն համար անակնկալ մը եղաւ՝ Լէ գ'Օլիվի Նոր Սերունդէն Օր. Ժանէթ Դաւիթեանի մեներգները որոնք քանիցս կրկնուեցան: Օր. Անահիտ Քոլոյեան արտասանեց Սիլվա Կապուտիկեանի «Հայ լեզուն» իսկ Օր. Քնարիկ Զորպաճեան իր «Ֆանթէզի»ներով, աշուղական երգերով ու կովկասեան պարերով արժանացաւ խանդավառ ծափերու:

Ընկերուհի Եղիսաբեթ Աղամեան յուզումով եւ զգացումով արտասանեց «Հայոց Որբերուն»ը: Յետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ ընկեր Շաւարշ Միսաքեան, խօսելով խրախուսիչ եւ հրահանգիչ բանախօսութիւն մը: Քանի մը խօսքեր.—«Մեծ ազգերը պէտք չունին ճառեր խօսելու, որովհետեւ յիշատակարաններ, պատմութիւն եւ թանգարան ունին եւ յետին գիւղացին անգամ գիտէ՝ իրենց

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (23)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԺԲ.

Յանկարծ կանգ առաւ Դաւիթ. իր առջեւէն խոխոջելով կ'անցնէր լեռնային վտակ մը, ուժգնութեամբ կը զարնուէր ժայռերու կուրծքին եւ փրփրալից կը վազէր առաջ: Դաւիթ բարձրացուց գլուխը եւ տեսակ մը դող անցաւ իր մարմնէն. ո՞ւր էր հասեր ինք եւ ո՞ւր էր Աշոտ Երկաթը իր խումբով, որուն հետ ինք եւս կ'երթար տակն ու վրայ ընելու Վաղարշակերտը:

— Էհէ... ահա թէ ինչ կը նշանակէ մօքերու գերին դառնալ, մրմռաց ինքն իրեն. նորէն ձին հեծաւ եւ դէպի գետին հակառակ ուղղութիւնը քշեց զայն, առանց գիտնալու թէ ո՞ւր պիտի դուրս գար:

— Էհ, հոգ չէ որ ետ մնացի ես. ինչի՞ն եմ պէտք Աշոտ Երկաթին: Աստուած Հայաստանին այնպիսի առիւծ մըն է շնորհած, որուն առջեւ ոչ մէկ արգելք կը դիմանայ: Խեղճ Եուսուֆ, Սմբատ թագաւորը նահատակեց եւ կարծեց, թէ տէր դարձաւ Հայաստանի, մոռցաւ որ անոր կորիւնը կրնայ վրէժ լուծել իրմէ:

Մինչեւ ե՞րբ այդ անիծուածները մեր արիւնը պիտի խմեն. վերջապէս մեզ ալ հանգստութիւն պէտք է: Այս ի՞նչ է մեր բախտը. որդին հայրը չի գտներ, ամուսինը իր կինը, երէկուան չէն գիւղերը աւերակ են դարձած, վանքերը քանդուած եկեղեցիները պղծուած, խաչերը անպատուուած: Հայաստանի մէջ ալ չմնացին սիրուն հարսներ ու աղջիկներ, ամէնքը գերի տարուեցան, ամէնքը. Աստղիկն ալ ...:

Այս մտածումներէն տարուած էր ան, երբ հեռուն՝ թուփերու եւ մացառներու մէջէն երեւցող կրակի բոցը իր ուշքը գրաւեց:

Բոցը երբեմն կ'երեւար, երբեմն կը մարէր: Դաւիթ կեցուց ձին. ուշադրութեամբ սկսաւ դէպի լոյսը նայիլ: Ի՞նչ լոյս էր այդ, ովքե՞ր էին վառեր զայն թէ մարդիկ. եթէ մարդիկ էին, ի՞նչ գործ ունէին հոն գիշերուան այս պահուն. վերջապէս ով էին այդ մարդիկը: Այս տեսակ հարցումներ անցան իր մտքէն:

Նախ վախցաւ ոգիներէն ու խաչ հանեց. բայց լոյսը կրկին կ'երեւար: Զգուշութեամբ ձին առաջ քշեց եւ քանի մը վայրկեան յետոյ մօտեցաւ լոյսին: Տեսաւ հոն կրակին շուրջը բոլորուած ամբողջ ընտանիք մը, բաղկացած կիներէ, աղջիկներէ եւ մանուկներէ, որոնք ի տես այս զրահաւորուած ձիաւորին, սարսափահար ետ ետ գացին:

— Մի վախնաք, յարեց Դաւիթ վար իջնելով ձիէն. ես թշնամի չեմ, այլ բարեկամ:

Հասակաւորները դեռ զարմացած կը դիտէին Դաւիթը, որ դառնալով իրենց՝ բսաւ.

— Ինչպէս կ'երեւայ, դուք փախուստ կուտաք Եուսուֆի զինուորներէն. էհ, վնաս չունի, շուտով կ'անցնին այս ժամանակներն ալ եւ դուք հանգիստ կը վերադառնաք ձեր տեղերը:

— Հա, դուրպան ըլլանք քեզի. այդ անօրէնները տակն ու վրայ ըրին մեր գիւղերը եւ մենք լեռները ապաստանեցանք, բսաւ ընտանիքին ամէնէն հասակաւորը, որ վաթսուն տարեկան առոյգ ադամարդ մըն էր:

— Ո՞ր գիւղէն էք դուք:

— Բերդկունք գիւղէն:

— Բերդկո՞ւնք, հարցուց Դաւիթ եւ սիրտը սկսաւ տրոփել. այդ գիւղը մօտ էր իր Աստղիկի գիւղին՝ Արծակին:

— Իսկ ի՞նչ տեղեկութիւններ ունիք Արծակի մասին. կը ճանչնա՞ք ծերունի Մաթոսը, իր աղջիկը Աստղիկը, շտապով հարցուց Դաւիթ:

— Է, բարեկամ, ինչպէս չեմ ճանչնար. երկու գիւղերն ալ քանի մը ամիս առաջ քանդուեցան. խեղճ Մաթոսը աչքերուս առջեւ արիւնլուայ գետին փռեցին իսկ թէ յետոյ ո՞ւր փախան անոնք չգիտեմ: Մենք իրարմէ բաժնուեցանք լեռներուն մէջ, եւ Մաթոսը իր աղջկան հետ ուրիշ կողմ գնաց ...

— Վայ անօրէններ, ուրեմն ան դեռ կենդանի է եւ այդ անօրէններու ձեռքը կը գտնուի, խօսքը կտրեց Դաւիթը եւ վեր թռաւ տեղէն:

Խօսակիցը վախէն կծկուեցաւ, չհասկնալով Դաւիթի բարկութեան պատճառը:

— Ո՞ր կողմը տարին եւ ո՞ւր է Աստղիկը, ի սէր Աստուծոյ, ըսէք ինծի, ես անոր նշանածն եմ, Դաւիթ Գնունի, Աշոտ Երկաթի զինուորը:

— Իմ քեռորդին, գոչեց յանկարծ ծերունին եւ փաթթուեցաւ Դաւիթի վիզը:

ԲԱԳՐԱՏ ԱԵՎԱԶԵԱՆՑ

տօներուն արժէքն ու իմաստը։ Բանաստեղծը ըսած է «Ոհ, եթէ մէկ անձնուէր մարդ ունենայինք...» Մենք ունեցանք հազարաւոր անձնուէրներ, որոնք մեզի տուին Մայիս 28ը եւ զոր շնորհաւորեց նոյնիսկ Թուրք հրամանատարը։

Արաբները 200 տարի Հայերը հալածելէ վերջ՝ երբ զգացին որ պիտի չկարենան բնաջնջել, ստեղծեցին Բագրատունեաց հարստութիւնը։ Ոճիր է ազգը երկուքի բաժնել։ Մենք աւելորդ արիւն չունինք տալու՝ ուրիշներուն համար»։ (Ծափեր)։

Իրիկուան դէմ վերջ գտաւ հանդէսին պաշտօնական մասը եւ հանդիսականները սկսան զուարճանալ իրենց տոհմիկ պարերով ու երգերով։

Ս. Մ.

տօնի մէջ Վեցերու կողմէ տրուած որոշումներուն, կ'ըսէ թէ՝ Ամերիկա, Անգլիա եւ Ֆրանսա այս կերպով շատ աւելի յառաջ գացած են Գերմանիան երկուքի բաժնելու ճամբուն մէջ, այս երկրին արեւմտեան մասին մէջ հաստատել ուզելով խամաճիկներէ կազմուած անջատողական պետութիւն մը։ Այսպէսով, վերոյիշեալ կառավարութիւնները իրենց իսկ ձեռքով քանդած կ'ըլլան Պերլինի Վերստուգիչ Դաշնակից Խորհուրդին գործունէութիւնը։

Պայքար Մարշըլի ծրագրին դէմ

Այն տպաւորութիւնը կը տիրէ թէ՝ Մարշըլի ծրագրի գումարին կրճատման խնդիրը պատրուակ կը ծառայէ ամերիկացի կարգ մը քաղաքագէտներուն, ուժեղացնելու համար իրենց դիրքը խորհրդարանական յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ։ Մըղուած ընտրական պայքարին առթիւ, Ներքին խնդիրներէն աւելի արտաքին հարցերն են որ կը զբաղեցնեն թեկնածուները։ Վէնտըմպէրկէն ետք, Հանրապետական երեք թեկնածուներ ալ — Քալիֆորնիոյ կառավարիչ Ուորըն, ուրիշ կառավարիչ մը՝ Տիուի եւ հանրածանօթ նախագահական թեկնածու Սթէսըն — դէմ արտայայտուեցան նախատեսուած գումարին կրճատման։

Սթէսըն Ծերակոյտի վարկի յանձնաժողովին առջեւ յայտարարեց թէ անհրաժեշտ է պահել որոշուած գումարը, այլապէս պիտի վտանգուի Մ. Նահանգներուն պատիւը։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ խորհրդային շրջանէն փախչելով Աւստրիա ապաստանող բազմաթիւ փախստականներ յայտարարած են թէ՝ խորհրդային իշխանութիւնները, մասնաւորաբար Լայփցիկի մէջ կը հաւաքեն գերման բանուորները, Ռուսիա ղրկելու համար։

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ նոր խստութիւններ ձեռք առին Պերլինի ամերիկեան եւ խորհրդային գօտիներու միջեւ երթեւեկող անձերուն դէմ։ Սովորական անցաթուղթէն զատ, կը պահանջեն որ իրենց շրջանը մտնել ուզողները ցոյց տան նաեւ խորհրդ. իշխանութեանց կողմէ տրուած մասնաւոր արտօնագիր մը։

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ԿԸ ՎԵՐՍԿՍԻՆ.— Պէթիւնի հանքերու կարգ մը փոսերուն բանուորները գործադուլ ըրին, պահանջելով 20 առ հարիւր յաւելում։ Իսպէրկի պողպատի գործարանին գործադուլն ալ կը շարունակուի։ Շալըվիլի շրջանին մէջ ալ, երեք գործարաններու բանուորները, անսալով Աշխատանքի Դաշնակցութեան (C. G. T.) հրաւէրին գործադուլ յայտարարեցին։

ՄԱԿի ընդհ. քարտուղար Թրիկվ Լի, Հարվըրտ համալսարանի տարեկան ժողովին մէջ ճառ մը խօսելով, անհրաժեշտ դատած է որ Ապահովութեան խորհուրդը իր տրամադրութեան տակ ունենայ փոքրիկ բանակ մը, որպէսզի կարենայ գործադրել իր որոշումները։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ծերակոյտը ընդունեց զինուորական պարտաւորիչ ծառայութեան օրինագիծը, 19էն 25 տարեկան երիտասարդներու համար։ Օրինագիծը պէտք է քուէարկուի նաեւ երեսփ. ժողովին կողմէ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ Ափրիկէի նախորդ վարչապետ մարաջախտ Սմուց Քէմպրիճի մէջ ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ՝ խորհրդային համայնավարութիւնը, իր յաջողութիւններէն գինովցած, անողորմ եւ յարատեւ յարձակումներ կը գործէ աշխարհիս մէկ կողմը, Արեւմուտքի մը դէմ՝ որ պատերազմէն ուժաթափ եւ խաղաղութենէն յուսախաբ ելած է։ «Ատենը եկած է «կանգ առ» գոչելու այս հինգերորդ զօրագունդին որ դէպի արեւմուտք կը յառաջանայ»։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ նոր դահլիճը կազմուեցաւ Հասան Սաքայի վարչապետութեամբ։ Դահլիճին մէջ առնուած են քանի մը նոր նախարարներ, որոնք ծանօթ են իբրեւ կուսակից ժողովրդապետութեան։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՄԱՅԻՍ 28

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ մէջ, Յունիս 13ին ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր։ Bourg la Reineի Salle Municipaleի սրահին մէջ (8 rue René Roeckel)։ Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Արծիւ ենթ. եւ մասնակցութեամբ Ֆր. Կ. Խաչի եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն։

Կը նախագահէ ընկեր ՀՐԱՆԴ ԱԿՈՆԱՅԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ Ֆրանս. ընկերվարականներու ներկայացուցիչը, Պանեէօ Քաշանի փոխ-քաղաքապետ Wuntzinger.

Գեղարուեստական խնամուած բաժին։ Բեմադրութիւն ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ (կենդանի պատկեր)։ Արտասանութիւն, երգ, հայկ. եւ կովկասեան պար պատրաստուած «Նոր Սերունդին» կողմէ։ Պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով։

Ընտիր նուագախումբ։

Հաղորդակցութեան միջոց.— métro Bourg la Reine, օթոպիւս 188 (Porte d'Orléansէն իջնել Place Condorcet։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի եւ քաղաքի Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ։ 27 Յունիս, կիրակի ամբողջ օրը։ Սէնլուկրան Փէն, Եօթնեղբայրեաններուն օդասուն պարտէզին մէջ։ Ճոխ յայտագիր։ Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, մեներգ, հայկական եւ եւրոպական պարերով, դիւրամատչելի պիւֆէ։ Կարգադիր յանձնախումբը կը սպասարկէ առաւօտ ժամը 9էն սկսեալ։

ՊԱՏԱՐԱԳ – ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Յաւէտ ողբացեալ մեծ Հայուն, ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ պատարագ հոգեհանգիստ, այս կիրակի առաւօտեան Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, նախաձեռնութեամբ Ֆր. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Մարսէյլի շրջանի 7 քոյր մասնաճիւղերուն, ինչպէս եւ Հ.Յ.Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի։ Կը հրաւիրուին բոլոր Հայերը անխտիր։

×

ՅՈՒՆԻՍ 14ին երկուշաբթի ժամը 8.30ին յարգանքի երեկոյթ, Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ մահուան քառասունքի առթիւ, 78bis, rue Rabelais, դպրոցի սրահը։ Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին։ Սիրով կը հրաւիրուի Լիոնի Հայութիւնը։

Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ։

«Սինէ Ղազօ» կը ներկայացնէ Ահարոնեանի յուղարկաւորութեան ֆիլմը։

ԾԱԽՈՒ Է Traction avant decapotable, 11 ձի, նոր վիճակի մէջ, 260.000 ֆրանք։ Հեռախօսել Gob. 05-63։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Պ. Ալիքսան Փանոսեան եւ զաւակները Յակոբ, Հայկանուշ, Սիրանուշ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կուտան այս կիրակի յետ պատարագի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon, իրենց կնոջ եւ մօր ողբացեալ ՏԻԿԻՆ ՇՈՂԱԿԱԹ ՓԱՆՈՍԵԱՆի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ։

ԼԷՅԼԱ ՊԷՏԷՐԽԱՆԻ ՊԱՐԱԽՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

14 Յունիս, երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Salle de la Chimie, 28 Rue St. Dominique, métro Invalides կամ Solférino։ Մուտք 150 եւ 100 ֆրանք։

ՇՔԵՂ ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան կողմէ, 13 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 11, Pré St. Gervaisի թաղապետական սրահին մէջ, métro Pré St. Gervais։ Պիտի ներկայացուի անմահն Յակոբ Պարոնեանի՝

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Պոլսահայ կեանքէ խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ 3 արար։ Մասնակցութեամբ եւ ղեկավարութեամբ դերասան ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի։

Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գիներով, օրքէստր Weisse։ Մուտքը 100 ֆրանք։

ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԸ
Մ Ա Ս Ի Ս
21 rue Saulnier, Paris (9)։

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Եղիպտացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը։

ԻՍԻԻ Ֆ. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Խրիմեան սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ճշդապահ ըլլալ։

ՎԱԼԱՆՍԻ Կապոյտ Խաչի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ա. Ահարոնեան ակումբին մէջ։ Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի շրջանային վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու Նոր Սերունդի վարչութիւնները, շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԵՂԱՆԱԿԻ Ա. ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ Սանուհիներու եւ բարեկամ կազմակերպութեանց, տեղի պիտի ունենայ Յունիս 20ին, կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ «Clos des Fusains» սրճարան ճաշարան օդասուն եւ ընդարձակ պարտէզին մէջ, Chemin des Illes գետեզերքը։

Մանրամասնութիւնները առանձին։

ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի ԳՈՒՍԱՆ երգչախումբին, ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԳԱՑԻՇԵԱՆի, հովանաւորութեամբ Ալֆորվիլի Հայ Ռազմիկներու Միութեան, պատուոյ նախագահութեամբ ԱՐՏԱՒԱԶԴ արք.ի։ Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Մէզօն Ալֆորի քաղաքապետարանի սրահին մէջ։ Կը մասնակցին Անուշ Ատոմեան, Մատլէն Աճէմեան, Ստեփան Պօղոսեան, մեներգ Մարիվօն Ֆապըր՝ ջութակ, Արման Մանուկեան դաշնակ։ Դաշնակի ընկերակցութիւն Տիկին Նէլլի։ Մուտք 100, 150, 200 ֆրանք։

Հաղորդակցութիւն.— Charenton Ecolesէն առնել 181 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Mairie de Maisons Alfort։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Լէզ Օլիվի Հ. Յ. Դ. «Իշխան» եւ Նոր Սերունդի «Հ. Օհանջանեան» խումբերը իրենց դպրոցի սրահին բացման առթիւ կազմակերպած են խնջոյք մը Յունիս 13ին, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իրենց սրահին մէջ։ Կը հրաւիրուին ընկեր-համակիրները։ Հաճելի անակնկալներ։ Կը խօսի Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ։

ՀԱՐԱԶԱՏ և ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
Մէկ հասցէ միայն Պ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
23 եւ 26 rue d'Enghien բակին մէջ, Paris (10)

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅԹ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին այս երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 40 rue Etienne Dolet։ Կը խօսի ընկեր ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ։ Մուտքը ազատ է։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Սալէն տը Ժիրոյէն Պ. Եղիազար Սուրտուքեցի, Տիկին ԵՂԻՍԱԲԵԹ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 500 ֆրանք կը նուիրէ Վեթ. Ֆոնտին եւ 500 ֆրանք Այնճարի վարժարանին, «Յառաջ»ի միջոցով։

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ Պ. Արամ Թէրզիպաշեան 2000 ֆր. «Յառաջ»ի միջոցով կը նուիրէ Պէյրութի ճեմարանին, Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Տիկին Փայլուն Սարիկեան 600 ֆրանք կը նուիրէ Պուլվար Օտտոյի Կապոյտ Խաչին, Թոռանը ծննդեան առթիւ։ Պ. Խաչիկ Արզումանեան հազար ֆր. կը նուիրէ իր մօր մահուան առթիւ։

ՃՇԴՈՒՄ ՄԸ.— Մարսէյլի Նոր Սերունդի մարզահանդէսի թղթակցութեանս մէջ, որ հրատարակուած է «Յառաջ»ի մայիս 29 թիւով, թիւրիմացութեամբ մը օրուան կնքահօր տիտղոսը տրուած էր իրաւարար Պ. Էօրտէքեանի։

Խնդրեմ ճշդել թէ կնքահայր հռչակուեցաւ Պ. Տիգրան Քիլչիրեան նուիրելով 11.000 ֆր.։

Ռ. Մ.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԿԱՆ ԵՐԹ.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 13 JUIN 1948 — Կիրակի 13 ՑՈՒՆԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5366–Նոր շրջան թիւ 975 — Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԵԿԸ ՄԻՒՍՈՎ ՊԻՏԻ ՁՆ�շԷ

Հայաստան եւ Հայկական Արտասահման երկու թեւերն են միեւնոյն ամբողջութեան: Երկու զանգուածներ, որոնք իրար պիտի լրացնեն հայրենի հողին վրայ: Միացեալ եւ ազատ :

Սովետական իմաստով զաղութներ չեն ինչ որ Հայկական Արտասահման կը կոչենք :

Ուրեմն, թեթեւաչ, մնաբոյա քաղաքագէտներ իրաւունք չունին կամակատար հպատակի կամ կիմաս կոչու տեղ դնելու զմեզ :

Թուրքիոյ հայ ժողովուրդին վերջին մնացորդը կը ներկայացնէ այդ զաղութները: Բազմութիւնները խորապէս հայրենասէր, թէեւ հեռու հայրենիքէն :

Կը նշանակէ թէ ոեւէ իշխանութիւն պարտաւոր է նկատի առնել անոնց բաղձանքները, տեսակէտներն ու տրամադրութիւնները, այս կամ այն կարգադրութեան առեւն:

Ամէն պատգայի մէջ, իրաւունք չունի արհամարհելու , նուաստացնելու կամ իր կամքը պարտադրելու, պղտորելով մթնոլորտը, հայրենիքին մէջ թէ դուրսը:

Այս տարրական դիտակցութեան — պարտականութեան — հետքն իսկ չենք տեսներ, տարիներէ ի վեր : Մանաւանդ այժմ :

Ընդհակառակն, ահա ռատիօ – Երեւանն այ «մոբիլիզացուել է» — ո՛վ բարբարոսութիւն — լրացնելու համար բանւոր եւ գրաւոր բանակուժեանց պակասը: Տեսակ մը չլսմպտա, որ պարզապէս տկարութիւն, հոգեկան թշուառութիւն կ'ապացուցանէ :

Կը թուի թէ թէ այս պարոնները չեն գիտեր որ Արտասահմանի ողջմիտ մեծամասնութիւնը չատոնց փակած է իր աչքերն ու ականջները ինչպէս թիատոյ եւ զարշահոտ հրապարակութեանց, նոյնպէս այդ անթել կամ թեւաւոր վայրահաղորդութեանց առջեւ :

Եւ կը մոռնան թէ այդ մեծամասնութիւնը երէկուան բարեպաշտ համբակը չէ, որեւէ եղա – նակի վրայ պարելու համար :

Ան դիտէ Մ· Հայաստանի սեւն ու ճերմակը: Եւ չափած է անոր վարիչներուն կամ ուղե – կիցներուն քաղաքական իմաստութեան, կարո – ղութեան աստիճանը :

Այդ մեծամասնութիւնը չան – քարող չէ որ կը սպասէ ռատիօ – Երեւանէն, այլ քաղաքական աշխատանք: Հոգ չէ թէ համեստ չափով :

Հո՛ղ, ափ մը հող եւս :Ներսէն կամ դուրսէն:

Ան կը պահանջէ որ Երեւանցիները լայն բանան դուռները ու պատուհանները: Գոնէ մշակոյթի ճակատին վրայ, որպէսզի Հայրենիքն ու Արտասահմանը մօտէն ճանչնան իրար, փոխանակ այս կամ այն «չինովնիկ»ին, մունետիկին բարեհաճութեան ապաւինելու կամ թերթ եւ դիրք ճարելու սեւ շուկային :

Ան կ'ուզէ բաց աչքերով տեսնել հայրենիքին չարն ու բարին, եւ ոչ թէ հանելուկ լուծել «կ'ուտեմ – կը խմենք» նամականիներով կամ փախստականներու լեզուպատառ պատմութիւններով :

Ան հայրենիքին զօրացումը եւ ցիրուցան բազմութեանց լինքնապաշտպանութիւնը կը փընտռէ ուղղակի եւ սեղմ, անվերապահ յարաբերութեանց մէջ :

Ան չի հանդուրժեր որ տգէտ եւ անոպայ մարդիկ աղճատեն հայերէնը, կամ ուրանան իրենց մայրենի լեզուն, հաճոյք պատճառելու համար օրուան իշխանութեան :

Ան պատրաստ է իր բոլորանուէր աշակերտութեամբ զարկ տալու հայրենիքի մշակոյթին, արժէքներով հայ ժողովուրդի արեւմտեան ճակատին դարաւոր վաստակը :

Մէկ խօսքով,— այդ չախչախիչ մեծամասնութիւնը, կը հաւատայ թէ Հայրենիք եւ Հայկական Արտասահման իրարմով պիտի չնչեն: Առանց փակածելի միջնորդներու: Մինչեւ մեր բաղձանքներուն վերջնական, ամբողջական իրականացումը :

Ո՛վ որ քարեր կը շարէ այս ճամբուն վրայ, տհաս դիտելիքներով եւ ամբոխավարական մարդանքներով, չի կրնար բարեկամ դառնալ ոչ Երեւանի, ոչ ալ տարագիր բազմութեանց :

Հայկական Արտասահմանը « չրջանաւարտ» է ոչ միայն մշակոյթի ճակատին վրայ ,այլեւ իրրեւ քաղաքական միտք, իր կարի ծծած ըլլալով տարագրանքէն եւ աշխատանքէն : Շ·

ՕՐԸ ՕՐՔՆ

«ՇՔԵՂ ԵՒ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ »

Մեր հպդուելու ճաշակը պարպացած է սա չբանեւհինգ տարուան ընթացքին: Տուն պարպելու համար ալ բաւական բան սրված ենք մեր շրջապատէն :

Տակաւին չատ բարեմտանութիւններ ? տրդեզրած ենք, «պիչերային տուփեր»ու այցելութիւններու ընթացքին: Սրճարանները մէջ ախորժակբերներ կոնծելու ձեւեր, «սիւրփրիզ փարթիներ», կազմակերպելու մտանաւոր ընդունակութիւն կը ցուցնենք :Բայց մեր հանդէսներու զեղարուեստական բաժիններուն «չքեղ եւ աննախընթաց» պատրաստութեան համար յամառօրէն կառչած ենք հին աւանդութեանց :

Կարծեմ թէ այսպէս կը կազմակերպուին այդ « Աննախընթաց»ները :

Նախ որոշումը կը տրուի, այսինքն առաջին առթիւ կը ճշդուին հանդէսին օրը եւ տեղը : Երկրորդ կարեւոր կարգադրութիւնը կ'ըլլայ ազդ մը տալ թերթին մէջ: «Շքեղ » եւ « անախընթաց »ը պատրաստ կեցած են, իրենց սովորական տեղը դրաւելու համար ծանուցման մէջ :

« Ճոխ » բառ մըն ալ ունինք որ կ'երթայ զարդարել պիւֆէն: Կազմակերպիչները ամէնէն չատ կը սիրեն այս ճոխը: Եւ կը սկսին ոգի ի բուին աշխատիլ, իրապէս ճոխ ուտելիքներ եւ տեղանուններ սարքելու համար : Հոս ալ ըսելիք չունինք :

Բայց զեղարուեստական բաժինն «չքեղ»ը եւ « անախընթաց»ը գլխիկոր կը սպասեն հանդէսին օրուան, յաճախ կտրելով բուն իսկ կազմակերպիչներուն սիրտը :

Երբ այսպէս կ'արտայայտուէի ծանօթ խմբագրի մը, ատոլիկեան ժպիտով մը պատասխանեց .

— Իրաւունք ունիք, այդ բառերը իմաստ չունին այլեւս, քանի որ մեր բոլոր հանդէսներուն զեղարուեստական բաժինները չքեղ են եւ աննախընթաց : ՍՕՍԻ

Թուրիոյ նոր դաւիճը

Հասան Սաքայի կազմած դահլիճին մէջ հրաժարեալ նախարարներէն հինգ հոգի միայնացած են, այնպէս որ կառավարութիւնը հիմա գրեթէ հիմնապէս վերակազմուած կ'ըլլայ : Բազմաթիւ երիտասարդ նախարարներ պաշտօնի կոչուած են, մեծ մասամբ քառասուն տարեկաններէն պակաս : Այս նորերը ամէնէն ալ, ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, ծանօթ են իրրեւ չեզոք կողմնակից արեւմտեան ըմբռնումով իսկական ժողովրդապետութիւն հաստատելու :

Նոր դահլիճին գլխաւոր անդամներն են՝ Նիհատ Էրիմ (Հանրո· չինութեանց նախարար), որ թուրք պատուիրակութեան նախագահն էր Ժընեւի Տեղեկատու միջազգային համաժողովին մէջ· Թահսին Պանկուօղլը (կրթական) :

Նոր դահլիճին կազմութեամբ, պարտուած կ'ըլլան այն քաղաքական անձերը՝ որոնք հակառակ եղած են միշտ իրական ժողովրդապետութեան մը հաստատման: Միւս կողմէ, տնտեսական դրծերով զբաղելու կոչուած նոր նախարարներու անձնական ուղղութիւնը ապացոյց կը նկատուի թէ վարչապետ Սատաք պիտի փոխէ Թուրքիոյ տնտեսական քաղաքականութիւնը , որ մինչեւհիմա չէ կրցած տալ սպասուած արդիւնքը: Դիտելի է նաեւ որ Սատաք, մնալով արտաքին նախարար ինչպէս առաջ, Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը տրեւէ փոփոխութիւն պիտի չկրէ :

★ Մ· Նահանգները Թուրքիոյ ծովային նախարարութեան ներկայացուցիչներուն յանձնեցին 11 նաւեր , ի հաշիւ Մարշըլի օգնութեան ծրագրին: Թուրք նաւազներ յատկապէս Ամերիկա զացած էին, այս նաւերը Թուրքիա առաջնորդելու համար :

ԱԿԱՆՅԻ ՄԸ ՋԱՐՆՈՒԵԼՈՎ ընկղմեցաւ Քոփէնհակէնի Սալտուրկ երթեւեկող «Քէօպէնհաֆին» դանիական նաւը, որ 450 ճամբորդներ կը փոխադրէր Քաթէկաթի նեղուցին հիւսիսային կողմը: Կը կարծուի թէ կորսուած են 200—300 ճամբորդներ :

Նոր վիճաբանութիւններ Ազգ· Ժողովին մէջ

ՊԻՏՈՑԻ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ազգ· Ժողովին մէջ, վիճաբանութիւններ տեղի կ'ունենան Լոնտոնի յանձնարարութեանց մասին, Ուրբաթ օրուընէ ի վեր: Առաջին անգամ խօսք առաւ արտաքին նախարարը Պիտօ, որ, երկար եւ վաստակի ճառով մը, պարզեց զեղմանական խնդրին զանազան փուլերը: Ապա եաւ ոչ միայն Լոնտոնի Ժողովի մասին, այլ եւ բացատրեց այն բոլոր պատճառները՝ որոնք երկար տեւեցին ի վեր անհրաժեշտ դարձուցած էին Ֆրանսայի համար, ընդունիլ, Ֆրանսական չահերուն տեսակէտով, բաղդատաբար նպաստաւոր պրպիւնքները : Երկու տարի առաջ, յոյս չկար բնաւ որ Ֆրանսա կրնար ձեռք բերել այսպիսի արդիւնքներ :

Արդարեւ, երկու տարի առաջ, Մոլոթով կ'ուզէր Ռուրը վերադարձնել միացեալ Գերմանիոյ մը: Պէվին ալ կը մերժէր որեւէ հակակչիռ հաստատել պրւսիան տեւղութեան : Հակակչիռը գործադրութեան էր գերման տնտեսական միութեան կազմութենէն եաք միայն: Իսկ Մարշըլ այն կարծիքին էր թէ՝ հարկ է Գերմանիոյ թողուլ Ռուրի ածուխներուն վարչութեան, արտադրութեան եւ բաշխումին պատասխանատուութիւնը : «Ազդ, Լոնտոնի «յանձնարարութիւններուն» քանդիրը ցոյց կուտայ թէ՝ Ֆրանսա յաջողած է այս բոլոր խնդիրներուն մէջ գիջումներ կորզել իր դաշնակիցներէն :Ֆրանսա վստահ է հիմա որ ինք ալ ներկայ պիտի ըլլայ միշտ Ռուրի մէջ, եւ ստացած է երաշխաւորութիւններ՝ որոնք արհամարհելի չեն: Ընդունիլ տուած է Միացեալ Նահանգներուն որ Գերմանիոյ կարեւոր վայրերուն մէջ գինուոր պահեն, նոյնիսկ եթէ օր մը վերջ տրուի դրսման ներկայ ձեւին :

Գերմանիոյ քաղաքական կազմակերպութեան մէջ ալ նպաստաւոր արդիւնքներ ձեռք բերուած են, բաղդատելով հինին հետ: Ապրդարեւ, Եալթայի մէջ, թէեւ անդամատութեան խօսք եղած էր, բայց, յետոյ, Փոցտամի Ժողովին մէջ, զրկուած էր կեդրոնական կառավարութիւն մը հաստատելու սկզբունքը: Բիչ եաք, սովետները միացեալ Գերմանիոյ մը ախոյեանը հանդիսացան, եւ Անգլեւսաքսոնները հարկադրուեցան ի – րենք ալ նոյն սկզբունքը պաշտպանել, աւելի ևռանդով քան Մ· Ռուսիա: Ֆրանսա միշտ չանաց դաշնակիցներու այս ձգտումները զսպել, եւ եթէ անցեալ պարունին գերման կառավարութիւն մը չհաստատեցաւ, առիկա Ֆրանսայէ չանգերուն շնորհիւ եղաւ միայն: Ֆրանսա ապահով է հիմա որ Գերմանիոյ մէջ դաշնակցային պետութիւն մը պիտի կազմուի, եւ ոչ թէ «Ռայխ» մը ինչ նախկին ձեւով :

Գալով ապահովութեան հարցին, արտաքին նախարարը յիշեց նախագահ Թրումընի ճառը անցեալ Մարտ 17ին, ինչպէս նաեւ ծերակուտական Վէնտընպէրկի առաջարկը՝ որուն համաձայն, ամերիկեան քաղաքականութեան նպատակակէտը պէտք է ըլլայ չրջանային համաձայնութիւններ կնքել: Լոնտոնի յանձնարարութիւններուն արժէքը այս հիմա վրայ հարկ է գնահատել: « Ճիշդ է որ ձեռք բերուած յանձնառութիւնները բաւական տարտամ են· բայց, պէտք չէ մոռնալ թէ առաջին մեծ պատերազմէն առաջ կազմուած Սիրալիր Համաձայնութիւնը եւ Ֆրանքեւուս վիճակութիւնը ապատ չէին այս անորոշութենէն: Առարկողներ կան թէ՝ Լոնտոնի համաձայնութեամբ Գերմանիա երկուքի բաժնուած կ'ըլլայ: Այս վիճակը իրականին մէջ գոյութիւն ունի արդէն մօտ երկու տարիէ ի վեր: Ինչ ամէն գիտով չի պաշտպաններ Լոնտոնի համաձայնութիւնը, բայց կը կարծէ թէ անհրաժեշտ է ընդունիլ զանոնք, որպէսզի կարելի ըլլայ բարեփոխել: Մանաւանդ գոհ պիտի ըլլայ որ Մ· Միութիւնն ալ յառաջիկային մասնակցի Գերմանիոյ կազմակերպութեան, Ֆրանսայի եւ Անգլեւսաքսոններուն հետ :

Արտաքին նախարարէն եաք խօսք առնին քաղաքականները: Մուվիկ (P.R.L.) ըսաւ թէ՝ ներկայ կացութիւնը արդիւնքն է չորս տարի տեւող անկապակից եւ աննախատես արտաքին քաղաքականութեան մը, եւ մեղադրեց Պիտօն որ, Ֆրանքեւսուվետ դաշնագրին ստորագրութեան առեն, մերժած է Զըրչիլի առաջարկը՝ Մ· Միութեան, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ երբեակ տէտ մը կնքելու մասին : Պիտօ ըսաւ թէ ատոր պատասխանատուն միայն ինք չէ , քանի որ միւնակ չէր Մոսկուայի մէջ :

Համայնավարներու կողմէ խօսք առնելով Պիյյոտ ըսաւ թէ Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը ամբողջովին ենթարկուած է Մարշըլի ծրագրին , որ, եթէ ոչ Գերմանիոյ, գոնէ՝ Ֆրանսայի համար խարկանք մըն է : Համայնավար երեսփոխանը յետոյ յարձակեցաւ զօր· Տը Կոլի վրայ, դիտելով թէ ան պատերազմ կ'ուզէ : (Բացի համայնավարներէն, բոլոր երեսփոխանները բուռն կերպով բողոքեցին այս յայտարարութեան դէմ) :

Հարցապնդումները եւ վիճաբանութիւնները կը չարունակուին եւ պիտի վերսկսին երեքշաբթի,

«Ուրբաթ շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ»

ՁԱՅՆԱՄԸ

Դժբախտութիւններու հանդիպած, միշտ չարչարուած, խաբուած ու շուրջիններէն հալածուած մէկը կը սկսի ի վերջոյ աւելի կեղտ եւ չարութիւն տեսնել աշխարհի վրայ քան մաքրութիւն: Խաբուած սիրտը կը տեսնէ նաեւ սէրին խեղճութիւնը, երբ անգթութիւն մը կը գտնէ դիմացի սրտին մէջ:

Մտածումը տարբեր լուսարձակ մըն է, որուն տակ՝ բոլոր գեղեցկութիւնները կ'երեւան իրենց կմախքով եւ վէրքերով: Մտածողը վար կը նետէ մէկ առ մէկ այդ աշխարհին բոլոր պատրանքները եւ երբ Հայ մըն է ան, շատ աւելի արագ կը հասնի ժխտումներու վիհին առջեւ: Կ'ըմբռնէ վերջալոյսը քաղաքակրթութեան մը եւ այլանդակութիւնը՝ ուրուագծուող նոր քաղաքակրթութեան որուն երկու թեւերն են Ամերիկան եւ Ռուսիան: Կը տեսնէ հակասութիւններ եւ անհեթեթութիւններ մէկ ծայրէն միւսը, նենգութիւններ եւ խաթարումներ: Մեր դարը բոլոր դարերէն աւելի ցայտուն կը դարձնէ նաեւ մեր ազգային դժբախտութիւնը: Կորսուած ենք համաշխարհային քաոսին մէջ:

Այս բոլորը տեսնողը կը հակի դէպի յոռետեսութիւն: Ու կը զարմանայ տառապած, ջարդուած, եւ խաբուած ժողովուրդի մը լաւատեսութեան վրայ: Իր մէջ տեղի կ'ունենայ այն ատեն բաղդատութիւն մը յոռետեսութեան եւ լաւատեսութեան միջեւ: Կը կշռէ մէկուն եւ միւսին առաւելութիւնները: Այդ լաւատեսութիւնը արբշութիւն մըն է մերթ, անհրաժեշտ ապրելու համար իբրեւ ազգ, եւ սակայն անկէ կը բխին զանազան թշուառութիւններ — տգիտութիւն, անզգայութիւն, թուլամորթութիւն, յիմար մոլեռանդութիւն, ուրացում եւ մոռացում անցեալի: Գեղեցիկ բաներ են յոյսն ու լաւատեսութիւնը, բայց կը խրտչինք անոնցմէ երբ առատ ու թեթեւ կը տեսնենք զանոնք սերունդներու բերնին մէջ: Գիտենք թէ գրողը լաւ բան մը կ'ընէ հաւատք եւ խանդ տալով ժողովուրդին: Բայց գիտենք նաեւ թէ շատ անգամ անպարկեշտ ու շահախնդիր են այդ հաւատքն ու յոյսը տուողները: Կ'օրօրեն ժողովուրդը, երբ ան պէտք ունի ճանչնալու աշխարհը եւ իր ճակատագիրը:

Այսպէս, պատահած է որ գրչեղբայրներէն ոմանք մեղադրեն զիս իմ սեւ մտածումներուս համար: Բայց իրենց լրջութիւնը ունին այդ սեւ մտածումները եւ անոնք հարազատ արտայայտութիւն են խառնուածքի մը, զոր կրնամ ամփոփել հետեւեալ պատկերով:

Տարի մը՝ օդափոխութեան, կը բնակէի Մանշի ափին վրայ բարձրացած պանդոկներէն մէկուն մէջ: Գիշերները՝ փարոսի մը լոյսը կը մտնէր պատուհանէս ներս եւ դուրս կը սահէր: Խաւար եւ լոյս կը յաջորդէին իրարու: Կը քակուէին եւ կը հիւսուէին սենեակիս պատերը: Նկարները կը դողթէին հեռաւոր աշխարհ մը եւ կը վերադառնային կրկին: Կային նաեւ ծովուն ալիքները: Ժխոր մը կը յաջորդէր լռութեան: Տխրութենէն կը ծնէր ուրախութիւն մը: Սիրտս կը թուալէր դահավէժ հրեշտակի մը պէս: Սենեակս կը հասնէր խորխորատի մը խորը՝ մինչեւ երախը հրէշի մը որ կը ծիծաղէր եւ մաղձ մը կը թափէր: Պահ մը վերջ, կը բարձրանար դարձեալ սենեակս, կ'աճէր յանկարծ մինչեւ երկինք: Կը տարածուէր այն ատեն արծաթային ու արդար տարածութիւն մը պատուհանէս անդին:

Պայքար մը չարին ու բարիին միջեւ: Կարեւոր՝ երկուքն ալ: Այդ կռիւով է որ կը քաղուին արուեստին ծաղիկները: Անով է որ Նարեկացիները կը մօտենան արարչութեան: Անոր շնորհիւ է վերջապէս, որ կարելի կ'ըլլայ տեսնել աւելի մեծ չափով իրականութիւնը: Որովհետեւ կոյր է լաւատեսութիւնը առանց յոռետեսութեան, ինչպէս եւ կոյր է միայն յոռետեսութիւնը, երբ անոր չընկերանար յոյսը:

Անշուշտ կարելի չէ հոգեկան նման վիճակ մը պահանջել բոլորէն: Անշուշտ ներքին այս տուայտանքը, մեծութեան, քաջութեան եւ յստակատեսութեան ապրիլը ոմանց համար, կ'ընկրկէ ուրիշները, տկարները, կը վերածէ զանոնք աջ ու ձախ դարձող հողմացոյցներու, լարախաղացներու, լակամներու եւ կամակորներու: Բայց ցեղին մեծութեան խորհողը կը փափաքի տալ իր հայրենակիցներուն այդ տուայտանքը տանելու, անով մեծնալու եւ գիտակցութեան հասնելու կորովը:

Տառապանքը կը խաթարէ յաճախ հոգիները: Դարաւոր դժբախտութիւն մը կը յուսալքէ եւ դէպի մահ կ'առաջնորդէ երբեմն ցեղ մը: Բայց բարիք մըն է նաեւ այդ տառապանքը անոնց համար որ գիտեն ու կրնան օգտուիլ անկէ: Մեր ժողովուրդը անշուշտ չէ ճզմուած անոր տակ, բայց ո՞վ կրնայ հաւաստիել լիովին թէ օգտուած է անկէ: Մեծութեան պատկեր մը չենք տեսներ գաղութներուն մէջ եւ անոնցմէ անդին: Ու կը զարմանանք այն ատեն անոնց տարօրինակ կենսունակութեան վրայ, ճակատագրին վրայ՝ որ կը մղէ զանոնք միշտ ձգտիլ մեծութեան եւ մնալ միշտ անչափահաս, հակառակ դարաւոր փորձառութեան:

Պատճառը այն է թերեւս որ շատ դիւրութեամբ կ'ենթարկուինք յոյսին: Յանձնուելով քրիստոնէական հաւատքին դարերով անտեսած ենք մնացեալը: Այսօր, յանձնուելով տարբեր վարդապետութեան մը, չենք փորձեր նայիլ աւելի անդին, հոն ուր տագնապի մատնուած է ամբողջ քաղաքակրթութիւն մը որ հիմնուած էր անհատականութեան վրայ եւ ուր կ'ուրուագծուի ուրիշ մը՝ անհատը ճզմող: Ինչպէս եւ պզտիկ ժողովուրդները խեղդող վիթխարի ճարտարարուեստով, միթապաշտութեամբ եւ բռնակալութեամբ: Կը ծածկենք մեր գլուխը ջայլամի պէս: Ի՞նչ կ'արժէ նման լաւատեսութիւն մը այս քաոսին առջեւ: Ի՞նչ կ'արժեն նաեւ մեր հայրենասիրութիւնն ու խանդավառութիւնը, երբ անոնք արդիւնք են կամաւոր կամ ակամայ կուրութեան մը: Չենք կրնար չխղճալ անոնց որ վսեմութենէ եւ գեղեցկութենէ կը ճառեն տակաւին, երբ գիտենք գաղութներուն բարոյական անկումը՝ այդ հայրենասիրութեան եւ խանդավառութեան ետին: Յոյս, հաւատք եւ լաւատեսութիւն չեն կրնար մաքրել թարախը որ կը հոսի մեր բոլոր վէրքերէն, մաղձը որ կը յորդի բերաններէն, երկպառակութիւնը, սնափառութիւնը, սոփեստութիւնը եւ մտաւոր թշուառութիւնը՝ զորս կը տեսնենք վարի խաւերէն մինչեւ վերը: Ու չենք կրնար չտխրիլ տգէտ լաւատեսութեան եւ խանդավառութեան այս [illegible] համար: Սարկացումներ են անոնք այս պայմաններուն մէջ: Տգիտութեամբ՝ է որ մարդիկ կը խաթարեն իրենց ճակատագիրը, կ'իյնան դժբախտութիւններու մէջ, միշտ փակ պահելով իրենց աչքերը կեանքին տուեալներուն եւ հոգեբանական իրողութիւններուն վրայ: Տգիտութեամբ է, նաեւ որ ժողովուրդները կը տուժեն: Կան անշուշտ արտաքին եւ աշխարհագրական պատճառներ: Բայց կան նոյնպէս ցեղին նկարագրէն եկող յանցանքներ: Ըմբռնելի կը դառնան այն ատեն ազգային դժբախտութիւնները եւ կը տխրինք անգամ մըն ալ դարէ դար երկարած ողբերուն, լացերուն, խաբուած լաւատեսութիւններուն եւ հիասթափութիւններուն վրայ, որ անցան ապարդիւն ...

Այսպէս՝ բնական կը գտնենք քիչ մը յոռետեսութիւն տալ այդ ժողովուրդին: Կը թուենք ախտերը, ցոյց կու տանք վէրքերէն կրծուած ոսկորները, որպէսզի գիտակցութեան եւ քաջութեան հասնի այդ ժողովուրդը: Ու բարիք մըն է նման յոռետեսութիւն մը, որովհետեւ ան չի ձգտիր յուսալքել եւ բարոյալքել տկարները եւ ոչ ալ առաջինները պահել զանոնք, սարսափ ու խորշանք նետելով անոնց հոգիին մէջ, այնպէս ինչպէս հայր մը կ'ընէ առաջնորդելով իր զաւակը վէրքերէն ու ախտերէն կրծուած ու թշուառ էակներու առջեւ՝ որ զոհերը մարդկութեան՝ են նաեւ զոհերը իրենց երազին, լաւատեսութեան, անփութութեան եւ տգիտութեան: Այլ ընդհակառակն, ան կ'ուզէ զգուշացնել այդ տկարները, տալ անոնց յստակատեսութեան եւ բարձրացման միջոցներ:

Գիտենք թէ գիտակցութիւնը կը դառնայ քայքայիչ որոշ սահմանէ մը անդին, ինչպէս ցոյց կու տայ եւրոպական քաղաքակրթութիւնը: Իմացականութիւնը ճզմեց հոգիները իր ստեղծած մեքենաներուն տակ: Բարդուած ազատամտութիւնը գերութիւն տուաւ մարդուն: Ու կը խորհինք գերծ պահել մեր ցեղը այդ վտանգէն: Կը խօսինք իր առողջութենէն եւ յոյսէն: Բայց կ'երազենք միշտ ու կը փափաքինք որ ջայլամը դուրս բերէ իր գլուխը գեղեցիկ բառերուն փետուրներուն եւ փրփուրներուն մէջէն եւ սեւեռէ աչքերը եկող վտանգին: Վասնզի այս եղաւ մեր անձնական տառապանքը տարիներու ընթացքին՝ կեանքին առջեւ, վատութիւններէն վեր մնալու տառապանքէն ճիգ մը՝ եւ անոնց մասին կը խորհինք միշտ՝ երբ գրելու կը նստինք տալու համար մեր եղբայրներուն ցաւով ու պայքարով ձեռք ձգած մեր քանի մը բիւրեղները, ամէնէն անկեղծ մասը մեր հոգիին:

Յուսալ, հաւատալ, խանդավառուիլ՝ բայց պահել հակակշռող բեռը յոռետեսութեան: Տեսնել այն բոլորը որ կը խաբեն մեզ՝ մեզի տալով խանդավառութիւն, հաւատք եւ զուարճութիւն, բայց բարձրանալ նաեւ այդ բոլորէն վեր, հոն ուր կը տարածուի արծաթային ու արդար տարածութիւն մը պատուհանէն անդին:

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Մասնաւոր դպրոցներու խնդիրը

Վաթսուն տարուան խնդիր մըն է որ նորէն կը զբաղեցնէ Ֆրանսայի հանրային կարծիքը եւ կառավարութիւնը:

Ժողովրդական Հանրապետական կուսակցութեան (M. R. P.) վարչապետ Ռոպէռ Շուման եւ իր գաղափարակիցը, առողջապահական նախարար Տիկին Փուէնսօ Շափիւի վերջերս հրամանագիր մը ստորագրեցին, որուն համաձայն կարօտ ուսանողներուն պէտք է նպաստ տրուէր հանրային գանձէն: Ասիկա համարուեցաւ տեսակ մը անուղղակի օժանդակութիւն կաթոլիկ անհատական դպրոցներու, ինչ որ զայրացուց հակակղերականները (ընկերվարական եւ որոշ արմատականներ):

Հրամանագիրը օրինաւոր կը նկատուի պետական խորհուրդին կողմէ, բայց անոր գործադրութեան համար պէտք էր որ ստորագրուէր կրթական նախարարին կողմէ (ընկերվարական):

Բացի վարդապետական տարակարծութենէն որ գոյութիւն ունի ընկերվարութեան եւ ժողովրդականներուն միջեւ այս հարցին մասին, կայ գործնական խնդիր մը,— բաւական թիւով պետական դպրոցներ չկան Ֆրանսայի մէջ ներս առնելու համար բոլոր Ֆրանսացի աշակերտները, իսկ շատ մը մասնաւոր դպրոցներ նիւթական անձուկ վիճակի մէջ են:

Բոլոր մասնաւոր դպրոցները կաթոլիկ չեն, բայց որ եւ է օժանդակութիւն անհատական դպրոցներուն կ'երթայ, հետեւաբար եւ կաթոլիկ դպրոցներուն:

Վիշիի կառավարութեան օրով, կաթոլիկ դպրոցները պետական օժանդակութիւն ստացան: Ասիկա վերջ գտաւ, եւ տարակուսելի է թէ շատ մը մասնաւոր դպրոցներ պիտի կրնան բացուիլ աշնան: Ասոր համար է որ ճնշում կը բանեցնեն Ժողովրդական կուսակցութեան վրայ: Քաղաքական նկատումներ ալ կան, քանի որ ընտրութիւններ պիտի կատարուին չորս ամիսէն:

Աւելի քան ընկերվարութեան Փարիզի պետերը, պզտիկ քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ շատ խիստ են ընկերվարականները այս հարցի մասին:

Կրթական նախարար, Էտուառ Տէփռէօ (ընկերվարական) դիտել կու տայ որ եթէ բոլոր մասնաւոր դպրոցները ազգայնացուին անմիջապէս, բաւարար թիւով պետական ուսուցիչներ պիտի չգտնուին: Եթէ նոյնիսկ դրամ ճարուի, նորէն չորս-հինգ տարի պէտք է պետական դպրոցներ կառուցանելու համար ամբողջ Ֆրանսայի մէջ:

Ուստի շատեր գործնական կը նկատեն միջոցներ գտնել մասնաւոր դպրոցներու համար, գոնէ քանի մը տարի:

Ասոր համար է որ նորէն միջին ճամբայ մը գտան:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԸ

«Տէյլի Մէյլ»ի մէջ հրատարակուած թղթակցութենէ մը կը տեղեկանանք թէ տակաւին 650.000 տարագիրներ կան Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Իտալիոյ եւ Միջին Արեւելքի մէջ, վերջին մասը այն ութ միլիոն անձերուն՝ որոնք մնացած էին Գերմանիոյ մէջ, պատերազմէն վերջ:

Անոնք կորսնցուցած են իրենց բնակարանները եւ գործը, իսկ քանի տարիները կ'անցնին, անոնք կը կորսնցնեն նաեւ իրենց յոյսը, եւ անցնող տարիներու հետ ալ կը պակսի մարդոց հետաքրքրութիւնը դէպի այս տեղափոխուած անձերը:

Ասոնց տեղաւորման պատասխանատու մարմինը Միջազգային գաղթականներու կազմակերպութիւն է, թէեւ տակաւին պաշտօնապէս գոյութիւն չունի ան: ՄԱԿը չքաջալերեց անոր կազմութիւնը: Իր 54 անդամներէն 14ը միայն ուզեցին ստորագրել, իսկ կէսը միայն վճարեցին իրենց բաժինը:

Ներկայիս, սակայն, 14 ազգեր վաւերացուցած են գաղթականներու միջազգային կազմակերպութիւնը եւ մէկ ստորագրութիւն եւս պէտք է, որպէսզի կեանքի կոչուի: Մինչ այդ անոր վարիչները կը զբաղին Նախապատրաստական Յանձնախումբով որ կը կոչուի P. C. I. R. O. (Նախապատրաստական Յանձնախումբ Գաղթականներու Միջազգային Կազմակերպութիւն):

Անցեալ շաբաթ միայն ամերիկեան ծերակոյտը քուէարկեց օրինագիծ մը որուն համաձայն 200.000 գաղթականներ պիտի ընդունուին գալիք երկու տարուան ընթացքին: Թէեւ հոն ալ գանգատներ կան թէ ուրիշ ազգեր տեղափոխուած ազգերուն «սերը» առին իրենց ձգելով տականքը:

Պատերազմի սկիզբէն ի վեր Անգլիա անոնցմէ ընդունած է 200.000 հոգի: Ասոնց 110 հազարը նախկին անդամներն էին լեհական բանակին, 20 հազար հոգին անոնց պարագաները, 55.000 եւրոպական կամաւոր բանուորներ, քանի մը հազարի ներգաղթի վիզա տրուած էր որոշ պատճառներով, եւ 800 հրեայ որբեր որոնք զետեղուեցան նացի կեդրոնացեալ կայաններուն մէջ: Մինչեւ հիմա Անգլիա ծախսած է անոնց համար 130 միլիոն ստերլին:

Այս անձերէն 15 հազարը երկրագործութեան մէջ կ'աշխատին, 4000ը հանքերու, 7 հազարը հիւսուածեղէնի ճարտարարուեստի, 6 հազարը իբրեւ ծառայ ընտանիքի, ագարակի, եւ զանազան հաստատութեանց մէջ:

Արհեստակցական Միութիւնները սկիզբէն ալ հակառակեցան այդ տեղափոխուած անձերու գործածութեան բրիտանական ճարտարարուեստին

ԱՀԱՏ ԽՈՍՔ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՎԱԳ)

ԺԹ.

— Ի՞նչպէս, դիթէն դուն կրնաս ըսել՝ օ՛, որ, նոյն ձայնը, ո՞եր է Նաստիկը։

— Ես չեմ լսեր այդ ատրճանակի որոտը, երբ կամ ատրճանակը կրակ կ՚արձակէ, այլ կը լսեմ ատրճանակէն ելած գնդակին սուլիւնը։

— Յի, ես ալ նոյնն եմ ըսեր. ինչո՞ւ համար կրակեցիր, մեր թէկ հետ չէր, այլ ընդդէմ մեր, եւ մեզի դէմ ելած մարդոց դէմ։ Ես ալ կրակեցի, որովհետեւ ինքն ալ կրակեց։

ԻԱ.

Ընթերցողը թերեւս արդէն նկատած է, որ Ժիլ Ռոմէլ ինքզինքը հոն գտնուած ատեն ոչ մէկ անգամ ցոյց տուաւ, որ ինքն ալ Նաստիկի պէս ատրճանակ ունի իր գրպանը։ Ինչո՞ւ համար ան ատրճանակ չէր հաներ, որպէսզի Նաստիկի պէս ինքն ալ կրակէ

երկու օրուան դադարէ եռք: Կը կարծուի թէ Պիտոպիտի ընդունի Վեցերուն առաջարկել որ փոխուին Լոնտոնի յանձնաժողովներուն կարգ մը կէտերը: Հաւանական կը նկատուի նաեւ որ, եթէ ազգային ժողովը այնպիսի փոփոխութիւններ առաջարկէ՝ որոնք անհաշտ ըլլան Ֆրանսայի ընդհանուր քաղաքականութեան հետ, վարչապետ Շուման վրաստահութեան քուէ պիտի պահանջէ:

Պադեսդիի զինադուլը

ՄԱԿի մթնոլորտը, Կոմս Պէրնադոթ յայտարարեց Գահիրէի մէջ.— «Այս առտուընէ (Ուրբաթ) զինադուլը սկսաւ Պաղեստինի մէջ. պէտք չէ չափազանց կարեւորութիւն տալ տեղ տեղ պատահած միջադէպերուն»:

Հրեաները եւ Արաբները փոխադարձաբար կը զգուշանան թէ չեն յարձակ զինադուլի պայման – ները: Իսրայէլիպետութիւնը պաշտօնական դեկոյցով մը կը հաղորդէ թէ Արաբները կը չարաշահեն կրակել հրկիզման դիրքերը: Եգիպտական անթելն ալ կ'ըսէ թէ Հրեաները կոխը սկսած են Պիրշոտայի շրջանին մէջ, Ամմանը ռմբակոծած են, եւ կը շարունակեն պատերազմը սուրիական ճակատին վրայ: Կոմս Պէրնադոթ հրամայած է քննութիւն կատարել:

ՄԱԿի նշանակած դիտողները առաջին խումբ մը հասաւ Հայֆա:

Բրիտանական կառավարութիւնը կը յայտնէ թէ պատրաստ է մինչեւ յունուարի ժողովին տրամադրութեան տակ դնել անգլիական նաւեր եւ օդանաւեր: Բայց, Իսրայէլի պետութիւնը չուզեր որ դեր ունենայ հակակշռի գործադրութեան մէջ:

★ *Հարիւրաւոր հրեայ երիտասարդներ առջի օր փոխադրական չոգենաւ մը մտան Փոռ ար Պուքի նաւահանգիստին մէջ, պաղեստին երթալու համար:*

ՓԱՆԻ ՇՐՋ ՏՈՂՈՎ

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը խորհրդարանին վաւերացնել տուաւ օրէնք մը, որով կ'արգիլացնէ ճարտարարուեստական բոլոր ձեռնարկները, մէկէն ըլլալով քարիւղի եւ հանքի օտար ընկերութիւնները:

ՊԵՐԼԻՆԸ ամբողջովին խորհրդային իշխանութեան ենթարկելու տրամադրութիւնները կը չեզոտուին Մոսկուայի մէջ: Վերատուիչ խորհուրդի խորհրդային անդամներուն աղմկալի մեկնումին ի վեր, այս ժողովին դործակցութիւնը դադրած է: Միջդաշնակցային միակ մարմինը որ կայ հիմա, Քոմանտանտուրան է, որուն, սակայն, քանի մը յանձնաժողովներն ալ անկախաբար կերպով կը գործեն: Խորհրդային պաշտօնական թերթը, «Թէկլիչէ Ռունոշաուն» կը գրէ թէ՝ Սովետները որոշած են հիմա հետեւիլ երկու ձեւերէն մէկին ընտրել.— Փորձել որ Պերլինը կառավարուի չորս պետութեանց (Ֆրանսա, Անգլիա, Ամերիկա եւ Խ. Միութիւն) գործակցութեամբ, կամ ուղղակի բանակցութեան մտնել Գերմանիոյ հետ:

ԿԵԴՐ. ԵՒՐՈՊԱՅԷՆ 200.000 ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐ ընդունելու օրինագիծը վաւերացուեցաւ Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովին կողմէ: Մերակոյտն ալ ընդունած ըլլալով, կը մնան միայն կարգ մը ձեւակերպութիւններ:

846 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿԻ վարկ մը քուէարկուեցաւ Միացեալ Ազգերու Գ. Նահաշրջանին համար, որ պիտի դումարուի Փարիզի մէջ, յառաջիկայ Սեպտեմբերին:

ՄՈՍԿՈՒԱ բողոքագիր մը ուղղեց ամերիկեան կառավարութեան, դանդատելով թէ կարգ մը թերթեր կը չարունակեն ռազմաշունչ քարոզչութիւններ կատարել Խ. Միութեան դէմ:— Նոյնիսկ բողոքագիր մըն ալ ուղղուեցաւ կարգ մը աւստրիական թերթերու դէմ որոնք կը հրատարակուին անգլիական շրջանին մէջ:

ՄԱՐՈԿԻ Ուճտա եւ Ճէրատա քաղաքներուն մէջ անդորրութիւնը վերահաստատուած է: Ոստիկան զինուորներ կը շրջին քաղաքին արար եւ հրեայ թաղերուն մէջ: Ուճտայի մէջ ձերբակալուած են բազմաթիւ խռովարարներ: Վկաներու յայտարարութեանց համաձայն, դէպքերէն օրեր առաջ, պատերուն վրայ տեսնուած են սպառնական դրութիւններ Հրեաներուն դէմ, որոնք դեռ վախ մէջ են եւ կը հեռանան իրենց թաղերէն, եւրոպական թաղերը ապաստանելու համար:

ՓՈՐՈՐԻԿՆԵՐԸ մեծ վնասներ պատճառեցին մասնաւորապէս հիւսիսային եւ կեդրոնական Ֆըրանսայի մէջ: Լիոնի եւ Սէն էթիէնի մէջ կարգ մը փողոցներ ողողուեցան եւ երթեւեկը դադրեցաւ: Սէնթ էթիէնի մէջ հրդեհներ ալ ծագեցան:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ քիմիական հաչակաւոր հաստատութեանց՝ Ֆարպըն 14 վարիչներուն համար չատ ծանր պատիժներ պահանջեց ամերիկեան քննչ. դատախազը, Նիւրընպէրկի մէջ, իրենց կազմակերպիչ պատասխանատուները մերժելով այս մեղադրանքը, յայտարարեցին թէ իրենք մարդկութեան համար կ'աշխատէին, իրենց դիմականները եւ գործի մարդիկ, թէ պատասխանատու չեն հազարաւոր օտար բանուորներու մահուան համար եւ.:

ՄԱՅԻՍ 28

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ մէջ, Յունիս 13ին ժամը 3ին մինչեւ կէս գիշեր: Bourg la Reine*ի* Salle Municipale *սրահին մէջ* (8 rue René Roeckel): *Նախա – ձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Արծիւ Երէ. եւ մասնակցութեամբ Ֆր. Կ. Խաչի եւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն:*

Կը նախագահէ ընկերը ՀՐԱՆԴ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ ՀԱՑԿ ՍԷՐԲԷՆԿԻԻԼԵԱՆ եւ Ֆրանս. ընկերվարականներու ներկայացուցիչը, Պանեէօ Քաշանի փոխ – քաղաքապետ Wuntzinger.

Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Բեմադրութիւն ՄԱՑՐ ՀԱՑԱՄՏԱՆԻ (կենդանի պատկեր): Արտասանութիւն, երգ, հայկ. եւ կովկասեան պար պատրաստուած «Նոր Սերունդին» կողմէ: Պիւֆէ դիւրամատչելի դիներով:

Մասնակցութեամբ թարխան ԴՈՒՐԵԳԻՆԻ ևԲԵՆՕԻ Ընտիր նուագախումբ:

Հաղորդակցութեան միջոց:— métro Bourg la Reine, *օթոպիւս* 188 (Porte d'Orléans*էն իջնել* Place Condorcet:

×

ՊՈՒՏՈՑԻ ՄԷՋ.— 20 Յունիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին: Ֆրանսացի երիտասարդ ընկերվարականներու սրահը, Սէնթօն:

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Պոստոյի Մուրատ խումբի:

Կը հաչագահէ Ընկ. Դ. ՀԱԼԱՃԵԱՆ, կը խօսի ընկերը Յ. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ԼԻՈՆ.— Յունիս 14ին երկուշաբթի ժամը 8.30ին յարգանքի երեկոյթ, Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան քառասունքի առիթիւ, 78bis, rue Rabelais, *դպրոցի սրահը: Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին: Սիրով կը հրաւիրուի Լիոնիհայութիւնը:*

Կը խօսին ընկերներ ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ:

«Սինէ Ղազօ» կը ներկայացնէ Ահարոնեանի յուշարկաւորութեան Փիլմը:

ԼԻԶԼ. ՊԻՏԻՐԱՆԻ ՊԱՐԱՄԱՄԲԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

14 Յունիս, երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Salle de la Chimie, 28 Rue St. Dominique, métro Invalides *կամ* Solférino: *Մուտք 150 եւ 100 ֆրանք:*

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՍԷՆԹ ԱՆՆԻ ՔԵՒԻ ԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Յունիս 19, շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, բացօթեայ դպրոցի հրապարակին վրայ:

Կը նախագահէ Պ. Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ, կը խօսի Պ. Կ. ՓՈԼԱՏԵԱՆ: Կը մասնակցին Ս. Լուի «Սիամանթօ» խումբին նուագախումբը եւ Ս. Աննի Սիմոն երգչախումբը:

ՃՔԵՂ ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան կողմէ, 13 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին 11, Pré St. Gervais*ի թաղապետական սրահին մէջ,* métro Pré St. Gervais: *Պիտի ներկայացուի անմահն Ցակոբ Պարոնեանի՝*

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Պոլսահայ կեանքէ խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ 3 արար: Մասնակցութեամբ եւ դեկավարութեամբ դերասան ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի:

Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի դիներով, օր – քէստր Weisse: *Մուտքը 100 ֆրանք:*

Ձեր շահուն համար

Ձեռնհաս մասնագէտներու կողմէ պատրաստել տուէք՝

ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Ինչպէս առեւտրական արտօնագիրներու, Արհեստաւորներու, շրջան առեւտրականներու, փոխադրական միջոցներու, ճարտարարուեստի վերաբերեալ ամէն կարգի գործերու համար:

ՃՇԴՈՒԻԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ

Վստահութեամբ դիմեցէք ինծի, եւ յանձնեցէք ձեր մասնաւոր պարագան:

M. RENÉ BELLATON

Ժամադրութեամբ հեռ. Did. 89–46:

25 Rue Marsoulan, Pari*ր* (12)

Առաջին տեսակցութիւն մը ձրի եւ առանց տեւէ յանձնառութեան:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Տէր եւ Տիկին Ա. Գարիկեան հազար ֆրանք կը նուիրեն Ֆր. Կա – պրայտ Խաչին Պ. ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՆԼԵԱՆի մահուան առթիւ: Տառնալ «Ցառաջ»էն:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՑ ԵՐԳԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի ԴՈՒՍԱՆ երգչախումբին, դեկավարութեամբ ԿԱՐՊԻՍ ԳԱՑԻՇԵԱՆի, հովանաւորութեամբ Ալֆորվիլի Հայ Ռազմիկներու Միութեան, պատուոյ նախագահութեամբ ԱՐՏԱՒԱԶԴ աբգ.ի: Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին, Մէդոն Ալֆորի քաղաքապետարանի սրահին մէջ: Կը մասնակցին Անուշ Առոմեան, Մարոլին Ազէմեան, Սուփան Պօղոսեան, մենակեց Մարիվոն Ֆաուլըր՝ չութակ, Արման Մանուկեան դաշնակ: Դաշնակի ընկերակցութիւնն Տիկին Նէլլի: Մուտք 100, 150, 200 ֆրանք:

Հաղորդակցութիւն.— Charenton Ecoles*էն առնել* 181 *թիւ հանրակառքը եւ իջնել* Mairie de Maisons Alfort:

ՑԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՑԹ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին այս երեկոյ շաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 40 rue Etienne Dolet: *Կը խօսի ընկերը ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ: Մուտքը ազատ է:*

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Պ. Խորէն Եաղուպեան, որ նախապէս կը քնակէր Romainville:

ԿՐԿԻՆ ԵՒ ԿՐԿԻՆ կը յանձնարարենք որեւէ դամար ղրկած տեղն որոշապէս նշանակել կտրօնին վրայ.— Բաժնեգիրն է, նուէ՞ր թէ փոխանակ:

ՋԱՑՆԱՍՓԻՒՌ ԼՍԵՑԷՔ.— Այս Շաբաթ 16 Յունիս ժամը 21.15ին, Chaine Nationale*ի վրայ ԳՕԳՕ ԱՒԼԱՆ իր* émission*ը յատկացուցած է հայկական երաժշտութեան, ուր պիտի լսուին նաեւ տղ. Գուրգէն Ալէմշահի հեղինակած երգերը:*

ՏԷՍԻՆ.— Տէր Պօղոսեան ընտանիքը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ ամէն անոնց, որոնք անձամբ, նամակով կամ հեռադրով ցաւակցութիւն յայտնեցին, վերջերս ԿԱՐԱՊԵՏ ՏԷՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի (վարձատրուած պատերազմական խաչով), մեռած պատերազմի դաշտը 1940, Յունիս 16ին): Շնորհակալութիւնները նաեւ ամէն անոնց, որոնք ծաղկեպսակներ բերած էին, կամ փոխանակ ծաղկեպսակի նուիրատուութիւն ըրին:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ

Կազմակերպուած Սէն Մօռ – Ժուանվիլի հայ գաղութին կողմէ, Մառն գետի գեղածիծաղ ափերուն վրայ, այսօր կիրակի 13 Յունիս, կէս օրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ 11 Լա Ռիվ Ֆլէօրի զբօսավայրը, 24 Քէ Ֆօպուռ Ժուանվիլ: Օրքէսթրը, ժազ – թանկո, սուվնիկ: Բազմաթիւ զուարճալիներ: Շաթօ տը Վէնսէնէն առնել 106, 108, 110, 112 թիւ օթոպիւսներէն մէկը եւ իջնել Ժուանվիլի կայանը:

ԾԱՒԱԻԷՏ ԳՈՐԾ ՄԸ

Դերձակի խանութ մը որ ունի յարակից ութ սենեակնոց բնակարան մը, Ծախու է Orange (Vaucluse) *քաղաքի կեդրոնը:*

Ուրիշ տրեւէ առեւտուրի եւս կարելի է յարմարցնել խանութը: Դրել Պ. ԹՒՐՋԵԱՆԻ, Tailleur Orange (Vaucluse):

M. NOUBAR

Licencié en Droit-Conseil-Juridique
27 Rue des Petites Ecuries, Paris (10)

Ընկերակցութեանց կազմութիւն, ամէն տեսակ ձեւակերպութիւններ, առեւտրական արտօնագիրը, հաշուական գործեր եւ fiscalité. *քնակարանի կամ առեւտրական հաստատութեանց վարձքերու յաւելման խնդիրներ:*

Դիմել ժամը 10—12 եւ ժամադրութեամբ:
Հեռաձայն Pro. 24-87:

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Փոխադրուած է Գ. Ա.Ճէմեանի ճաշարանը
12 Rue Cadet, Paris (9)

Ուր միշտ պատրաստ կրնաք գտնել բագլաւա, պէօրէք, fուրապիէ, լահմաճուն եւն.

ԾԱՆՕՒ ԴԱՇՆԱԿ.— Ծախու է լաւ դաշնակ մը, մատչելի դինով: Դիմել ամէն օր ժամը 12էն 2, երեկոները 7—9, չորեքշաբթի ամբողջ օրը, Տիկին ԿԻՒԼԻՍՏԱՆի, 12 Place d'Anvers, Paris (9): métro Anvers:

ՅԱՌԱՋ
ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 15 JUIN 1948 Երեքշաբթի 14 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5367–Նոր շրջանի թիւ 976

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԸ ՄՕՏԵՆԱ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՆ

Բովանդակ աշխարհ անձկութեամբ կը սպասէ որ յաղթականները գերագոյն ճիգ մը փորձեն, փոխադարձ ջլամարտը դադրեցնելու եւ նոր փոթորիկի մը մղձաւանջը փարատելու համար:

Դժբախտաբար երբեք բարենշան չեն երեւոյթները: Եւ նոր ճեղքեր, վէրքեր կը բացուին մէկ օրէն միւսը, աւելի մթագնելով քաղաքական հորիզոնը:

Քիչ անգլին պիտի կարդաք Պ. Թրումընի ճառը,— հրապարակային ամբաստանագիր մը Խ. Միութեան դէմ:

Մ. Նահանգներու նախագահը բացէ ի բաց կը պահանջէ որ Մոսկուան ապացուցանէ թէ իրապէս խաղաղութիւն կ'ուզէ:

Այդ ճառին հետ միաժամանակ՝ տեղեկագիր մը, որ նոյնքան վրդովիչ յայտնութիւններ կ'ընէ Խ. Միութեան զինուորական պատրաստութեանց եւ ղաղանիծրագիրներու մասին.—արշաւանք դէպ ի արեւմտեան Եւրոպա: Առ նուազն ճնշում ուրիշ պետութեանց վրայ, որպէսզի կարենայ ամրապնդել իր քաղաքական եւ ռազմական դիրքերը:

Անշուշտ Մոսկուան պիտի չանճրկի, պատասխաներու համար Թրումընի մեղադրանքներուն եւ երեւութապէս անկախ յանձնախումբի մը չնդալից յայտնութեանց:

Այսպիսի պարագաներու մէջ, խորհրդային իշխանութիւնը շատ աւելի յարձակողական է, եւ անմիջապէս մէջտեղ կը նետէ ամէնէն սուր, գրգռիչ բառերը, պաշտպանելու համար իր քաղաքականութիւնը:

Դեռ վերջերս էր որ, ի պատասխան Ամերիկայի մէջ հրատարակուած գաղտնի փաստաթուղթերու, ինքն ալ հրատարակութեան յանձնեց նոյնքան «զգայացունց» գաղտնիքներ:

Եւ ջլամարտը կը շարունակուի անվերջ, երբեմն թուլնալով, երբեմն սաստկանալով:

Եթէ վիճելի բոլոր նիւթերը սպառին, միայն գերմանական թնճուկը բաւական է, միջադէպ մը ստեղծելու, արիւն պղտորելու, նոյնիսկ ընդհարումներ պատճառելու համար:

Կը թուի թէ դիրքերը ճշդուած են այս ճակատին վրայ: Մանաւանդ հիմա որ արեւմտեան պետութիւնները կ'ուզեն փութացնել Գերմանիոյ վերակազմութիւնը:

Այս հարցին մէջ ալ, երկու կողմերը անհաշտ կ'երեւան ինչպէս քաղաքական, նոյնպէս գաղափարական գետնի վրայ: Եւ կը փորձեն սիրաշահիլ գերման ժողովուրդը, անցուկը մոռցուկ հրոչակելով: Միեւնոյն ատեն փոխադարձ մեղադրանքներ սահեցնելով:

Այսպէս, Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Պեվին, չարաթ օր ճառ մը խօսելով Շէֆիլտի մէջ ըսաւ թէ «Խ. Միութեան քաղաքականութիւնը կը ձգտի Գերմանիան ենթարկել նոյն վիճակին ուր ինկան Լեհաստանը եւ Չեխոսլովաքիան»: Եւ պաշտպանելով Լոնտոնի ծրագիրը, աւելցուց.—

«Եթէ Գերմանիան կարենայ խաղաղասէր ազդ մը դառնալ, մենք առաջինը պիտի ըլլանք ներելու համար, մոռնալով ինչ որ կրեցինք պատերազմի ընթացքին»:

Դեռ աւելի յատկանշական պարագայ մը,— Պ. Պեվին բացատրեց թէ Մեծն Բրիտանիա չի կրնար ընդունիլ Խ. Միութեան դիրքը Գերմանիոյ հանդէպ: «Կարելի չէ այդ երկրին հետ վարուիլ այնպէս իբրեւ թէ Հիթլեր տակաւին ողջ ըլլար»:

Նոյն օրը, Զօր. Քլէյ, Պերլինի ամերիկեան հրամանատարը, ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ Գերմանները կրնան մերժել Լոնտոնի որոշումները, եթէ յարմար չդատեն: «Մենք պիտի չփորձենք պարտադրել այդ որոշումները»:

Դեռ անցեալ շաբթու բրիտանական հրամանատարն ալ ջերմապէս կը գովէր գերման ժողովուրդը, իբրեւ «բրիտանեայ եւ քաղաքակիրթ ժողովուրդ մը որուն շահերը կը համապատասխանեն մեր շահերուն»:

Գալով Ռուսերուն, անոնք տիրաբար կը վարեն իրենց գրաւած շրջանը, որ կը մնայ նոյնքան անմատչելի որքան որեւէ խորհրդային երկիր: Եւ իրենց կարգին կը շոյեն պարտեալ ժողովուրդը: Վերջերս կ'ըսէին թէ պիտի կրճատեն հատուցումները, նոր գործարաններ պիտի չքանդեն եւն.:

Ուրեմն կրկին մրցակցութիւն՝ դեռին շահելու, դիմացինը սահեցնելու համար: Զարաչուք պայքար մը, որուն ելքը դժուար է նախատեսել:

Շ.

Ի՞նչ ծրագիրներ կը վերագրեն Խ. Միութեան

Եւրոպական խնդիրներու Ուսումնասիրութեան միջազգային յանձնախումբը տեղեկագիր մը հրատարակեց որուն համաձայն Խ. Միութիւնը իր տրամադրութեան տակ ունի համագումար 3.800.000 զինուոր եւ հաւանաբար ծանր ճնշում պիտի գործադրէ միւս պետութեանց վրայ, յառաջիկայ քանի մը ամիսներու ընթացքին: Արեւմտեան կառավարութիւնները եւ սպայակոյտերը վերջին երեք ամիսներու ընթացքին տեղեկագիրներ ստացած են որոնց համաձայն Խ. Միութիւնը ծրագիրներ պատրաստած է Ֆրանսա, Իտալիա եւ Սքանտինաւիա արշաւելու: Միայն Խ. Միութիւնը ունի 190 զօրաբաժին, մօտ 3 միլիոն զինուոր, որոնց կէսը կը գտնուին արեւելեան Եւրոպա,— բուն Ռուսաստան, Գերմանիա եւ Դանուբեան դաշտերը: «Ռուսիոյ եւ իր արբանեակներուն միացեալ բանակները ունին մօտաւորապէս 2 միլիոն զինուոր: Ոչ արեւմտեան, ոչ ալ հարաւային արեւմտեան Եւրոպայի մէջ այսօր չկայ բանակ մը որ կարենայ ընդդիմանալ անոնց: Հետեւաբար, կը թուի թէ՝ գործերու ներկայ իճակին մէջ, եթէ Ռուսիա որոշէ, իր արբանեակներուն աջակցութեամբ, յանկարծ արշաւել դէպի արեւմտեան, հարաւային կամ հիւսիսային Եւրոպա, կրնայ դիւրաւ կատարել այդ գործը եւ Ատլանտեան ու Միջերկրական հասնիլ շատ կարճ ժամանակէն»:

Բայց եւ այնպէս, յանձնախումբը դիտել կուտայ թէ Խ. Միութիւնը կ'ըմբռնէ որ արեւմտեան (անգլեւսաքսոն) ուժեր բանակներուն դէմ որեւէ ձեռնարկ եւ կամ արշաւանք մը դէպի Սքանտինաւիա, Իտալիա կամ Թուրքիա պատերազմի պատճառ պիտի ըլլայ: «Բայց եւ այնպէս, հաւանական է որ յառաջիկայ ամիսներու ընթացքին Խ. Միութիւնը փորձէ օգտուիլ իր ունեցած զինուորական դիրքէն եւ ծանր ճնշում մը ի գործ դնել ուրիշ պետութեանց վրայ, քաղաքական առաւելութիւններ շահելու համար, երբ հինգ արեւմտեան պետութեանց ընդհ. սպայակոյտերը դեռ չեն ներդաշնակած իրենց պաշտպանութեան ծրագիրները եւ յառաջ տարուած չէ Ամերիկայի վերազինումը»:

Այս յանձնախումբը մասնաւոր խմբակցութիւն մըն է եւ կը բաղկանայ անգլիացի, ֆրանսացի, պելժիացի եւ նորվեկիացի երեսփոխաններէ եւ քաղաքագէտներէ, որոնց մէջ են լորտ Վէնսիթարթ, Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան երբեմնի մնայուն խորհրդականը եւ Անտրէ Թրոքէր, Ֆրանսայի ազգ. պաշտպանութեան նախկին նախարարը (ընկերվարական):

Տանր ողողումներ Թուրքիոյ մէջ

Թուրք թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն վերջին ողողումներու մասին.

ԱՄԱՍԻԱ, 4 Յունիս.— Երէկ գիշեր ժամը 21ին հեղեղանման անձրեւ տեղաց եւ ջուրերը ողողեցին բովանդակ քաղաքը: Լեռներէն հեղեղը արշաւեց քաղաքին թաղերը եւ լեռներու կողերէն հսկայական ժայռեր թաւալեցան՝ ամբողջովին քանդելով քաղաքին թաղերէն մէկը: Այդ թաղամասին մէջ 149 տուներ հիմնայատակ կործանած են, իսկ 500 ուրիշ տուներ զանազան վնասներ կրած են:

Ընտանիքի մը բոլոր անդամները մեռած էին եւ ողջ մնացած էր միայն կին մը, որ խելակորոյս վիճակի մէջ կը փնտռէր իր սիրելիները:

Կարելի չէ նկարագրել աղէտին պարզած ընդհ. տեսարանը: Ցեխապատ փողոցներուն մէջ մանուկներ կը փնտռեն իրենց ծնողները, մինչ կիները ու այրերը կ'աշխատին քանդուած տուներու կարասիները փրկել փլատակներուն տակէն:

Հեղեղները քշած տարած են բազմաթիւ Ամասիացիներ: Մասնաւորաբար Եշիլ Ըրմաք թաղի բնակիչները մեծ թիւով զոհեր տուած են հեղեղին: Ողբ ու կոծի ձայներ կը բարձրանան ամէն կողմէ եւ խելակորոյս վիճակի մատնուած է բովանդակ բնակչութիւնը:

Կ'ենթադրուի թէ աւելի քան 150 Ամասիացիներ մնացած են փլատակներուն տակ: Անհաշուելի են նիւթական վնասները, սուգի մէջ է քաղաքը:

Զօրումի մէջ ալ ողողում տեղի ունեցած է, մեծ վնասներ պատճառելով: Բազմաթիւ տուներ պարպուած են:

Հեղեղանման անձրեւները ողողում յառաջ բերած են նաեւ Սամսոնի մէջ: Բայց վնասները թեթեւ են:

Նախագահ Թրումըն կ'ամբաստանէ Խ. Միութիւնը

Մ. Նահանգներու նախագահը, որ այս միջոցին պտոյտ մը կը կատարէ Քալիֆորնիոյ մէջ, շաբաթ օր քաղաքական բանախօսութեամբ մը բացէ ի բաց պահանջեց Խ. Միութենէն ապացուցանել իր խաղաղասիրութիւնը, վերջ տալով «ճնշումի եւ ահերեւ նախայարձակման»: Եւ բացատրեց որ եթէ խաղաղութիւնը վերջնապէս չէ հաստատուած, բուն պատճառը պէտք է փնտռել Խ. Միութեան բռնած դիրքին մէջ: «Մենք միշտ պատրաստ ենք բանակցելու, բայց կարելի չէ բանակցիլ, երբ ազդ մը կ'անտեսէ միջազգային սկզբունքները եւ սովորաբար ճնշում կամ բացորոշ նախայարձակում կը գործադրէ: Աշխարհը իր ապահովութիւնը վերագտնելու համար կ'ուզէ որ դադրին խորհրդային խափանարարութիւնը եւ նախայարձակումը: Մենք պայքար չունինք Խ. Միութեան հետ որեւէ հողային կամ տնտեսական շահու համար: Մենք թշնամական կամ յարձակողական դիտումներ չունինք Խ. Միութեան կամ ուրիշ որեւէ երկրի դէմ: Մենք «պաղ» (անարիւն) պատերազմ» չենք մղեր: Մենք վճռապէս կը մերժենք որեւէ անջատ խորհրդակցութիւն Ռուսիոյ հետ՝ ուրիշ երկիրներու վերաբերեալ վէճերուն մասին: Ոչ մէկ ազդ իրաւունք ունի գին մը կորզելու բարի վարուց համար: Դուռը միշտ բաց է պարկեշտ բանակցութեանց համար: Աշխարհի մեծ հարցերը միայն Խ. Միութիւնը եւ Մ. Նահանգները չեն շահագրգռեր, այլ բոլոր ազգերը: Հիւլէական ուժի հսկողութեան, փոքր ազգերու դէմ գործուած նախայարձակումներու, Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագիրներու եւ ուրիշ հարցերու մէջ, շահակից ազգերը մեծ մասով համաձայնած էին, բայց, ամէն անգամ այդ համաձայնութիւնը մերժուեցաւ, դատապարտուեցաւ, բացէ ի բաց յարձակման ենթարկուեցաւ Խ. Միութեան եւ իր արբանեակներուն կողմէ»:

Պ. Թրումըն այս առթիւ իբրեւ օրինակ յիշեց Յունաստանի եւ Քորէայի խնդիրները եւ հրաւիրեց Խ. Միութիւնը դադրեցնել իր օգնութիւնը Զօր. Մարկոսի, ինչպէս եւ թոյլ տալ որ միանան հիւսիսային եւ հարաւային Քորէան: Յետոյ ամփոփեց Մ. Նահանգներուն կատարած գործերը պատերազմէն վերջը: Մասնաւորապէս շեշտեց թէ իրական խաղաղութիւն հաստատելու համար, Մ. Նահանգները.—

1.— Քանդեցին աշխարհի ամենամեծ զինուորական մեքենան: 2.— Ցրուեցին այն բանակները որ Եւրոպա եւ մինչեւ Խաղաղականի կղզիները արշաւած էին: 3.— Առաջարկեցին յայտնել հիւլէական գաղտնիքները, եթէ երաշխիքներ տրուէին թէ միայն խաղաղասիրական նպատակներու պիտի գործածուին: 4.— Մօտ 20 միլիառ տոլար (5000 միլիոն սթերլին) տրամադրեցին ուրիշ ազգերու, իբրեւ փոխ եւ պարգեւ:

Իսկ Խ. Միութի՞նը,— 1. Մերժեց միանալ Եւրոպայի վերակազմութեան ծրագրին: 2.— Օգտուեցաւ ամէն միջազգային խորհրդաժողովէ, քարոզութիւններ կատարելու համար: 3.— Զարգանցօրէն եւ առանց բաւական պատճառի գործածեց վեթոյի իրաւունքը Միացեալ Ազգերուն մէջ: 4.— Անուղղակի նախայարձակում գործեց արեւելեան Եւրոպայի մէջ եւ ծայրայեղ ճնշում բանեցուց Միջին Ասիոյ մէջ: 5.—Մոսկուայէն ղեկավարուած համայնավար կուսակցութեանց միջոցաւ միջամտեց ուրիշ երկիրներու ներքին գործերուն:

Եզրակացնելով, նախագահը յայտարարեց.—Մ. Նահանգները խաղաղութեամբ կը շահագրգռուին, ոչ թէ քարոզութեամբ: Մենք վճռած ենք զօրաւոր մնալ, ի սէր խաղաղութեան: Մեր դիրքը անփոփոխ պիտի մնայ»:

Այս առթիւ անհեթեթ հռչակեց այն ըմբռնումը թէ «դրամատիրականազգերը պիտի ինքնին եւ միջազգային գործերու երերուն վիճակը պիտի փութացնէ անոնց փլուզումը, աշխարհը առաջնորդելով համայնավարութեան: Տարբեր դրութիւններ կրնան քով քովի ապրիլ խաղաղութեամբ, պայմանաւ որ անոնց մէկն ու մէկը չփորձէ բռնութեամբ կործանել ուրիշ մը»:

Նոր վիճաբանութիւններ Ազգ. Ժողովին մէջ

Ազգ. Ժողովը շաբաթ օր ալ շարունակեց վիճաբանութիւնները՝ Լոնտոնի մէջ մշակուած յանձնարարութեանց մասին, որոնց հիման վրայ պիտի կազմակերպուի վաղուան Գերմանիան:

Նախկին նախարար մը, Փիէռ Քոթ խստօրէն քննադատեց Լոնտոնի համաձայնութիւնը, դիտել տալով թէ մշակուած յանձնարարութիւնները կը պարունակեն բոլոր նպաստաւոր պայմանները՝ գերմանական ուժին կատարեալ եւ արագ վերակազմութեան համար: «Գերմանիոյ պիտի տանք պետական ուժ մը, առանց աւարտած ըլլալու հականացիական մաքրագործումը: Ռուրի հսկողու-

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ»

ԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ՍԻՓԻՒՔԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐԸ

Ապրիլեան եղեռնէն շատ քիչ տարիներ վերջ, ու օտար երկինքներու տակ, իմացական եռուզեռումի այնպիսի կենսունակութիւն մը ցոյց տուինք որ, ցեղին մշակոյթային վաստակի շրջունակութիւնը պահելու՝ մեր կարողութիւնը եւ քաղաքակրթութեանց չարժումներուն հետեւելու ու յարմարելու՝ մեր ընդունակութիւնը, ալ ամէն կասկածանքէ վերջ կը մնան:

Ասիկա ոչ միայն զարմանալի եւ հիանալի եբեւոյթ մըն է, այլ միեւնոյն ատեն ապացոյց մը մեր թաքուն ուժերուն վաւերականութեան, որով մենք վերստին կարողացանք, անողոք ու չտնկարծական ցնցումով մը քայքայուած ու ցրուած ցեղին հաւաքականութիւնը ամփոփել եւ բարձրացնել զայն իր նախկին պատուանդանին վրայ, նորէն ի չար բերելով մեր գոյութեան ինքնատպութիւնը, այս անգամ աւելի վստահելի կեցուածքով մը զօրացնելով զայն:

Մեծ մասամբ, իր մայրենի հողէն չնկարծական կերպով հեռացած ժողովուրդի մը նոյնքան արագ վերակազմութիւնը, հիացումի շատ բնական զգացում մը կ'արթնցնէ մեր մէջ եւ ոչ ալ նուազ հպարտութիւն:

Կենսունակութեան անուրանալի այս չափանիշը՝ յատկոյն ապացոյցն է Սփիւռքի բանաստեղծութեան տուած վաստակը, զոր շատերը պոռոտ տպիտութեամբ անըմբռնելի խաչակրութեան մը նմանցուցին մեր մէջ եւ ոչ ալ նուազ հպարտութիւն:

Կենսունակութեան անուրանալի այս չափանիշը՝ յատկոյն ապացոյցն է Սփիւռքի բանաստեղծութեան տուած վաստակը, զոր շատերը պոռոտ տպիտութեամբ անըմբռնելի խաչակրութեան մը նմանցուցին մեր մէջ եւ ոչ ալ նուազ հպարտութիւն:

Ժողովուրդները, ուր որ ըլլան, աշխարհագրական որ սահմանները ալ գանուին, ինքնապահպանութեան եւ ինքնաբուխութեան ինչ պատուարներ ալ կանգնած ըլլան իրենց շուրջը, ճակատագրուած են անցնիլ որոշ ձեւափոխութիւններու միջէն: Այս ձեւափոխութիւնները կըրնան ըլլալ չնչասային, կրնան ըլլալ նաեւ ներքին կամ արտաքին անսպասելի ցնցումներու արդիւնք: Պարզամտութիւն պիտի ըլլայ փաստերու պէտքը զգալ այս ըմբռնելու համար:

Հայ ժողովուրդը բացառութիւն չի կրնար կազմել: Ան ալ ունեցած է եւ դեռ պիտի ունենայ իր ձեւափոխութիւնները: Ճիշդ է որ, բաղդատմամբ ուրիշ ժողովուրդներու, մենք աւելի յաճախ ենթակայ եղած ենք անողոքցաղնաչարներու եւ ցնցումներու, սակայն, հարկ չկայ անոնց չուրջ առասկան ողբերգութիւն հիւսելու երբ արդէն վերապրելու փաստերը տուած ենք մեր պատմութեան ամէն մէկ դժուարին կացութեան միջոցին:

Այո, կային ժամանակներ ուր ժողովուրդները կը թոյլատրէին իրենք իրենց եւ իրենց մշակոյթին, տկարանալու, նոյնիսկ վճանելու: Սակայն քաղաքակրթութիւններու մուտճումները սրբագրեցին այդ ձգտումները: Այսօր ժողովուրդները իրենց հոգեկան եւ իմացական ուժերուն չնորհիւ, անոնց ճակատագրուած վիճակէն շատ աւելի վեր բարձրութեան մը հասած են եւ դիտակից վերանցականութեան մը կապած իրենց ապագան:

Հայ ժողովուրդը դուրկ չէ այդ գիտակցութենէ եւ Սփիւռքը իր կենսունակ երեւոյթով, լայնութեան ու երկայնութեան բոլոր ատիճաններուն վրայ, ճշդած է իր դիրքը: Պահած է իր մշակոյթին ինքնատիպ յատկանիշները ու իր իմացականութեան ամբողջ բարեչրջումովը, կը սպասէ հաւաքով, օր մը միանալու մայրենի հողին վրայ ճաղ ու հին սաղմը պահող այն ծառին, որ նոր պատուաստումներու միջոցաւ պիտի ծաղկի ու բարձրանայ, այս անգամ, կամ ու պատրաստ, ամէնէն սաստիկ ու անողորմ փոթորիկներու դիմադրելու եւ հպարտութեամբ զազաթը նորէն օդօրելու բացուող լոյսերու ողողումին մէջ:

Սփիւռքի մշակոյթին այս կենսահոգեբանական կացութենէն, դառնանք հիմա անոր չրջանային կացութեան եւ անոր հոլովոյթին:

Մեր հայատառումը կեդրոնացնելով մանաւանդ դրականութեան վրայ, նախ պէտք է ընդունինք որ, դրականութիւնը կը հպատակի յաջորդութեան ու վերակրկնութեան որոշ սկզբունքներուն: Դէպի փոփոխութեան այսիտուամբ, մէջտեղ կուգայ ժամանակէ ժամանակ որոշ կէտոյթով մը՝ կամ ինքզինք պարպելու եւ տկարանալու, եւ կամ մօտենալու ու հասնելու մինչեւ յաջեցում, այսինքն մինչեւ կատարելութեան կորագիծը, կայունութիւն ստացած ըլլալու տպաւորութիւնը տալով:

Կայունութեան այս փոխաբերաբար ըմբռնուած դադարը, անշուշտ սխալ է, որովհետեւ այդ տեսակ վիճակ մը ստեղծել դրականութեան մէջ, անկարելի է: Մշակոյթը՝ դէպի լաւ կամ դէպի վատթարացում, կարգապահ ճօճումի մը կը հպատակի ու միջին առումով, այդ միտումը, աւելի, դէպի լաւն է: Որովհետեւ, ստեղծարար չրջանները երկար չեն տեւած ու երիտասարդ ուժերու յանկարծական պոռթկումները, միշտ անհերքելի ապացոյցներ եղած են, մօտեցող անկումի մը մասին եղած մարգարէութիւնները սուտ հանելու:

Օրինակի համար, առնենք նախապատերազմեան (1914) դրական չրջանը:

1908ի սահմանադրութեան բերած ժամանակաւոր ու խաբուսիկ ազատութիւնը տուաւ մեր դրականութեան՝ եռունութեան վայրկեան մը: Աւելորդ չէ հոս կրկնել թէ, մշակոյթներու զարգացման համար, գլխաւոր պայմաններէն մէկն է ազատութիւնը, առանց անոր, միւս պարագաներն ու պայմանները, ինչ որ ալ ըլլան, կարող չեն մշակոյթի կառուցուածքը անխախտ պահել: Եւ ունեցանք չրջան մը դրական լուրջ վերազարթումի, որմէ տակաւ կ'արտացոլար Արեւմտահայ համայնքին բնատոհմիկ եւ յատկանշական ստեղծիչ ուժը, կորովամտութիւնը եւ դեղարուեստական ճաշակը: Գրական անժխտելի տաղանդներու ու արժէքներու հոյլ մը, մեր մշակոյթին տուաւ, դեղազարշ մտաւորականութեան մը այն արգաւանդ դետինը, ուր պիտի կրնային ծիլ մաքի ու զգացումի բոլոր չքնաղ ծաղիկները: Եւ ունեցանք կարճ բայց բարդաւաճ դրական չրջան մը:

Սակայն չուտով, դրականութիւնը իշաւ երկրորդական ատիճանի մը վրայ: Կարմրերես խնճոյքի մը պէս, առողջութեան հմայքին տակ, իր մէջ ապրէն սկսած էր երեւալ, անտես բայց իրական քայքայում մը պատրաստող որդերու աչխատանքը: Ողբալին հոն էր որ, դրագէտներն ու արուեստագէտները եղան այս անդամ որդերու դեր սատանայնողները:

Սուրէն Պարթեւեան, պատկերարից կերպով մատնանչած է մօտեցող այդ վտանգը.—

« Քաղաքականութիւնը մեր հանրային կեանքին բոլոր քատուղիներուն վրայ հաստատեց իր աղմկող ու խափանիչ թէզկեահները: Այն օրէն ցամքեցան մեր ներսիդին դեղեցկատեսիլ խանդաղատանքի բոլոր աղբիւրները: Գաղափարին ու արուեստին մաքուր ու ազնուական վայելքներէն հրաժարեցանք, պոռոտ խօսքին ու ամբոխայոյզ չարժուձեւին ծոնաճառներու վազելու համար: Եղեղ ու հոյակապ մատեաններ ծալլեցինք, մէկդի դրինք, դազէթաներուն վրայ խմբագրելու համար հեւատպտռ »:

Եւ այսպէս, քաղաքականութեան կոյր ու անողոք պահանջներու սիրոյն, ինքնատպանութիւն փորձեցին եւ յաջողեցան անոնք որ դեռ արուեստի պանծալի կերտումներու տեսիլքովը դինով էին: Ու գոհուեցան Զարդարեանները, Թէքէեաններ, Միքայէլ Կիւրճեաններ օրուան բռնաւորին: Այս անուններուն վրայ կրնաք աւելցնել դեռ, Պարթեւեանները, Այտընեանները, Մխիթարեանները, Ց. Տէր – Ցակոբեանները, եթէ անոնք արդարացուցած չըլլային լրագրական սպառակութիւններով հայ հրատարակչութիւնը նորանոր բառութիւններու հասցներու բաղձանքին՝ իրենց նուիրումովը:

Պատերազմի հաւանականութիւնը դեռ չէր ճըն-չեր հայ մտաւորականութեան վրայ: Գրական թերթերու եւ դիրքերու հրատարակութիւնները արժանաւոր ճիգեր էին վկայելու թէ, հայ դպիրը սպառած չէր տակաւին իր կամքն ու կարողութիւնը իր գոյութեան լաւագոյն յիշատակարանները կանգներու համար: Սակայն մօտալուտ սըկարացումի մը նշանները օրէ օր աւելի նչմարելի կը դառնային անոնց համար, որոնք մօտէն կը հսկէին անոր մշակութային ձեւափոխութիւններուն:

Գրական թերթերու դղրոցները, յաճախ, ապագայ տաղանդներու առաջին փորձերուն դաղտնապահները եղած են: Այդ օրերուն, գրական հանդէսի մը իրրեւ խմբագիրը՝ ես չեմ յիշեր ստացած ըլլալ խոստմնալից բանաստեղծի մը որ եւ է մէկ կտորը որուն հեղինակը այսօր հասած ըլլայ անհերքելի բանաստեղծի մը համբաւին: Ոչ ալ ուրիշ դրական հանդէսներու խմբագիրները ինձմէ աւելի բախտաւոր եղած կրնան ըլլալ այդ ապատումին մէջ:

Ուրեմն, ըսել կ'ուզեմ, հաստատել կ'ուզեմ թէ, արդէն չրջանային դրական անկում մը ձեւ կ'առնէր եւ ոչ թէ անապատի ցնցումի մը՝ Ապրիլեան եղեռնին արդիւնքն էր ան:

Տարիներ վերջ, դժբախտաբար չատեր, այս անհերքելի երեւոյթը, անգիտակցաբար կամ չարամտութեամբ, Սփիւռքի մէջ արմատ ուռճացնող ու ծլարձակող նոր ուժերու վերագրեցին,— այս վերաբերումը առ հասարակ դրական ամէն ճիւղի համար,— չնչտեղով միեւնոյն ատեն անոնց ունայն ճիգերուն դատապարտութիւնը:

Բայց դիտենք թէ ժողովուրդի մը ստեղծարդծական կարողութիւնը՝ ինքնաբերաբար, տեղափոխութիւններով եւ կամ ցնցումներով չի վերճանար: Գրականութեան մը գոյութիւնը ինքնանծին չէ, ոչ ալ անոր չրջանային կշռոյթը նախանշամային տիեզերական օրէնքի մը հպատակ: Այլ, անիկա հաւաքականութեան մը արդիւնքն է: Հետեւաբար անոր հէնքին հիւսուածքը կը տկանայ կամ կ'ամրանայ իր մտաւորականութեան բերած նպաստով ու վաստակով:

Ընդարապաչտութիւնը, մանաւանդ դրականութեան մէջ, կ'առաջնորդէ միշտ դէպի անչար-

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

Աւետրդ գլխագլուխ փրկութեան միջոցը

Համայի մօտերը, Մշեցիները Մուշէն առնուն դիւղ մը հիմնած էին, Ապիերու Դաչնակցութեան աջակցութեամբ: Օր մը, Ապիերու Դաչնակցութեան հայ քննիչներէն մէկը դիւղ կ'երթայ:

Գիւղացիները կը հաւաքուին եւ քննիչը կը հարցնէ.

— Ինչպէ՞ս էք. լա՞ւ էք: Հիւանդութիւն կա՞յ: Ցանքերը ինչպէ՞ս են:

Գիւղացիներէն մէկը կ'ըսէ.

— Վալլահ, դըմէն բան լաւ է, հիւանդութիւն չկայ: Մենակ, ակիտուր եկաւ, աւրեց զմեր տուն, ու գնաց:

Քննիչը, որ Ապէն կիտուրը կը ճանչնար, կապ մը չգտնելով կիտուրի եւ գիւղացիներուն միջեւ, բարկութեամբ կը հարցնէ.

— Ինչ կ'ըսէք, բարեկամներս: Կիտուրը ինչո՞ւ պիտի գայ հոս: Ինչ կ'ուզէր ձեզմէ:

— Այ, վալլահ: Մենք լէ չենք գիտեր: Եկաւ, վնաս լէ չատ տուաւ ու գնաց, կ'ըսեն գիւղացիները միաբերան:

— Ինչո՞ւ ձգեցիք: Չկրցա՞ք վռնտել գինքը:

— Պարուն, հուքումաթի լէ չկարաց բան մի անել. մենք ինչ կարայինք անել:

— Ծօ ինչ կ'ըսէք, եթէ իմ գիւղացի կիտուրն է, քէլ ու քէօռ, չէքիրկէի պէս բան մըն էր: Ինչպէ՞ս չկրցաք լաւ մը ծեծել եւ վռնտել, կ'ըսէ քննիչը բարկացած:

Գիւղացիները չուարած իրարու երես կը նային եւ կ'ըսեն.

— Պարուն, պարուն, կիտուրը հայվան է, հայվան:

— Ծօ ինչպէ՞ս թէ հայվան է...:

— Վալլահ հայվան է, հէմ լէ խարիբ խազարով (հարիւր հազարով) եկան, ինչխը կրնայինք ծեծել: Ուր ըլ որ նատէին, դըմէն կ'ուտէին, կ'երթային:

Քննիչը կ'անդրադառնայ, որ գիւղացիներու « կիտուրը » ուրիշ բան մըն է: Կը հարցնէ մեղմութեամբ.

Բարեկամներ, չըլլայ որ ձեր ըսածը մարախը ըլլայ, որ կը թռչի....

— Խա, խա. էն ա, էն: Ձգրու թարթիտաքը կ'ըլլայ. արտերը զըմէն կ'ուտէ:

Խնդիրը պարզուած էր: Քննիչը այդ «կիտուր»ին հասցուցած վնասները զարմանալ խոստովանելով, կը մեկնի:

★

« Առաւօտ » թերթի ապրիլ 29ի թիւին մէջ՝ կարդացի Կիտուրին «դիտումներ ու դատումներ » ը, եւ այս իրական պատմութիւնը միտքս եկաւ: Գրի առնէ զինքը վերստուգելու գաղտնի դատում ունենալու: Ըսել է այս կիտուրները ամէն տեղ ալ կրնան... Թիւրիմացութիւններ ստեղծել:

Իր յօդուածին մէջ թելադրած էր, որ ուշի ուշով կարդանք Ատրպէյճանի վրայ նախապատրաստուած հաղորդագրութիւնները, մանաւանդ անոնք որոնք կը վերաբերին Ատրպէյճանի ներքին կեանքին, ժողովրդագրական տուեալներուն, տնտեսական կացութեան, ազգային փոքրամասնութիւններուն, ինչպէս նաեւ Ատրպէյճանի ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան:

Ժուիթիւն ու լճացում: Այս կամ այն դպրոցի նշանաբաններով, ուտուելիք դրական հանգամանքներով, — ունկատի ունիմ Մեհեանէ մը արձակուածը,— դեղեցկութեան հնարաւոր կերտումներ չեն իրագործուիր:

Գրականութեան մէջ, կենսունակ բեղնաւորութիւն մը բերելու միակ պայմանն է դրողին անհատական ազատագրութիւնը: Այդին ամէն տաղանդաւոր դրող այս փաստը զօրացուցած է, իր ժամակակից պայմաններուն վրայ տիրող բարքու մտայնութիւններէն ինքզինք վեր բռնելով:

Սփիւռքի բանաստեղծներուն վրայ կը տեսնուի ինքնադիտակցութեան այդ ճառագայթը: Բաւական է որ անոնց ազատատենչ քայլերուն եւ համաչխարհային եւ ընդհանրական մշակոյթին հաղորդակից ըլլալու ծարաւին դէմ պատուարներ չկառուցուին, նեղմիտ ըմբռնումներու սեղաններ արքելով անոնց առջեւ:

Ու պիտի համոզուինք այն ատեն թէ, մեր մշակոյթը արդէն նոր չրջան մը սկսած է, առոյգ եւ խոստմնալից եւ տարխուսելիօրէն մոռցնել կուտայ երկհատան վազահաս ծերութիւնը յանկարծ իր երիտասարդութեան հուրը տեսնելով իր կողքին կեցած երիտասարդ ուժերու աչքերուն մէջ:

Սփիւռքի բանաստեղծութիւնը իր չորչորումն ատաղերու բոյքովը՝ կրչտնին անունք Սարաֆեան, Թօփալեան, Սիւրմէլեան, Ծառուկեան, Վ. Վահեան, Մ. Իշխան եւ ուրիշներ, իրրեւ արժանաւոր ժառանգորդ չատոնց արդարացուցած է իր գոյութիւնը եւ իրմով հպատակացուցած մեր մշակոյթը:

Բիւզանդ Թօփալեան մեծ դէմք մըն է մեր բանաստեղծութեան մէջ, յաջորդ յօդուածներս կը նուիրեմ իր գործերուն:

ՉԱՐԵՀ ԴԱՉԱՉԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱՑԻ ՎԱՀԱՆ

(պատմական վեպ)

ԱԳ.

Մկրտիչ Չալալեան ցած, գեղի հին ու ազդեցիկ մարդկանցից մեկն էր, որի տունը միշտ լիքն էր հյուրերով, որոնց համար միշտ պատրաստ էր ճաշ ու հարբուխ։ Ինքն էլ սիրում էր հյուրասիրել, ուրախ ու զվարթ մարդ էր, ամեն մարդու հետ կարող էր ընկերանալ։ Ամեն ինչ ուներ, ինչ որ հարկավոր է մարդուն երջանիկ կյանք վարելու համար։ Ամուսնացել էր տասնհինգ տարի առաջ, կինն էլ նրա հասակակիցն էր։ Ունեին մի աղջիկ, որ ամուսնացել էր Ղարաբաղում, ունեին մի տղա, որ ուսանում էր Թիֆլիսում։ Ինքն էլ, կինն էլ, աղջիկն էլ, տղան էլ շատ էին սիրում իրար։ Ամուսինները ամեն տարի մի անգամ գնում էին Ղարաբաղ՝ աղջկանը տեսնելու։ Տղան էլ ամեն տարի գալիս էր ամառվա արձակուրդին։ Ամեն ինչ լավ էր գնում, ոչ մի տհաճ դեպք չէր պատահում նրանց կյանքում։ Ամեն ինչ կարծես ժպտում էր նրանց։

Մկրտիչ Չալալեանի տունը գեղի ամենամեծ տունն էր։ Ամառանոցը գեղի ամենագեղեցիկ տեղում էր։ Ամառանոցի առջևից գնում էր մեծ ճանապարհը, որ տանում էր Ղարաբաղ։ Ամառանոցի ետևից սկսվում էր անտառը, որ ձգվում էր մինչև գագաթը։ Ամառանոցի առջևի մասում մեծ պարտեզ կար, որի մեջ կային ամեն տեսակ պտուղներ։ Ամառանոցի ետևի մասում ծաղկանոց կար, որի մեջ կային ամեն տեսակ ծաղիկներ։ Ամառանոցի ետևի մասում մի մեծ ավազան կար, որի մեջ ջուր էր հոսում մի աղբյուրից, որ գալիս էր անտառի միջից։ Ավազանի ետևում մի մեծ ծառ կար, որի տակ միշտ զով էր։ Ամառանոցի առջևի մասում մի մեծ սեղան կար, որի շուրջը միշտ նստած էին հյուրերը։ Ամառանոցի ետևի մասում մի մեծ սեղան կար, որի շուրջը միշտ նստած էին հյուրերը

թիւնը պիտի յանձնեն Ամերիկահաստատութիւնները ո – րոնք միեւնոյն պատճառները չունին վախնալու զերմանական ուժին վերածնութենէն։ Պիտի տեղեակ ծենք երկրորդ մը։ Նոր կուսակիցներ մը պիտի նեռենք Դաշնակիցներու անհամաձայ – նութեան մէջ, մինչդեռ մեր խաղաղութեան միակ յոյսը կը կայանայ անոնց ներդաշնակութեանմէջ։

Ընդհմտդիր երեսփոխանը մերժելով Լոնտո – նի համաձայնութիւնը, «ժամանակակից չրջանի մեծ խաչեցեալներէն մէկը» կոչեց Ֆրանսան։

Դարձեալ նախկին նախարար մը, Անտուէ Ֆի – լիպ (ընկերվարական), նոյնպէս քննադատեց Լոն – տոնի համաձայնութիւնը, սակայն բաց դուռ մը ձգեց, յայտարարելով թէ իր կուսակցութիւնը պիտի ապահէ նոր հաւատարիմներու, համաձայ – նութիւնը քուէարկելէ առաջ։

Լոտոնի համաձայնութեան դէմ խօսեցաւ եր – րորդ նախկին նախարար մը, Փիէռ Պուռտան, կեղծ հռչակելով Ռուրի հսկողութիւններու դանդա – տելով թէ դինուորական տեսակէտով իրական ա – րաչխատութիւն մը չկայ տեղեկագրին մէջ։

Վիճաբանութիւնները պիտի չարունակուին այսօր, երեքշաբթի։ Թերթերը կը գրեն թէ Պ. Պիտօ, արտաքին նախարարը, որ ուժգնօրէն կը քննադատուի, ամէն զաղտնիք յայտնած չէ տա – կաւին։

Գագութիւնը Պաղեստինի մէջ

Միացեալ Ազգերու պատուիրակը, կոմս Պէռնա – դոթ, որգահիրէ կը դտնուէր, օգանաւովերուստ – դէմ դնոց չաբաթ օր, զինադուլը պաշտօնապէ – թեան հետ։ Կոմսը առանձին խօսակցութիւններ ունեցաւ Արաբներու եւ Հրեաներու զինուորական հրամանատարներուն հետ, եւ յետոյ փոխադարձ մեղադրանքները։ Եւեսոյ դնաց Դամասկոս։

Վերջին լուրերու համաձայն, մինչ մուներ բնդհարումներ կը չարունակուին զանազան վայ – րերու մէջ։

Անդրյորդանանի թագաւորը, Ապտուլլահ, յայ – տարարեց թէ պիտի բանակցի Հրեաներուն հետ, լուծելու համար Պաղեստինի հարցը։ «Եթէ Հրեա – ները հաւանին արաբական ազգին մաս կազմել Պաղեստինի մէջ, մենք պատրաստ ենք կատարեալ իրաւունքներ, ներքին ինքնավարութիւն տալու իրենց սեփական վայրերուն մէջ։ Մենք պատրաստ ենք ներելու այն չարիքները զոր պատճառեցին ա – րաբ կիներու եւ մանուկներու»։

★ Թերթերը կը գրեն թէ Հրեաները զաղտնի ճամբայ մը չինած են ժայռերու մէջէն, Ապտուլ – լահ թագաւորի թնդանօթներուն կրակին տակ, մեծ քանակութեամբ ուտեստ, զէնք եւ ռազմա – նիւթ հասցնելով Երուսաղէմի հարիւր հազար Հր – եաներուն։

★ Ռումանիան ալ ճանչցաւ Իսրայէլի պե – տութիւնը։

★ Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ հրէական օդանաւ մը ռմբակոծած է սուրիական քաղաք մը, Ցէք, Պաղեստինի սահմանագլուխին վրայ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ նախորդ վարչապետը, Զըրչիլ, կը չարունակէ խստօրէն քննադատել աչխատաւորա – կան կառավարութիւնը։ Շաբաթ ճառ մը խօսե – լով, յայտարարեց թէ ամբողջովին անհանգստած է ազգայնացումներու ծրագիրը, թէ աչխատաւորա – կան կառավարութիւնը այլեւս ի վիճակի չէ բար – ւոքելու կացութիւնը, ու անհրաժեչտ է անմիջա – պէս ձեռնարկել նոր ընտրութեանց։

ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՓՈՒԹԵԱՆ մասին լաւատես յայտարարութիւններ ըրաւ Գերմանիոյ ամերիկեան չրջանին հրամանատարը, Զօր. Քլէյ։ Ըսաւ թէ խնդիրը լայնօրէն, եթէ ոչ ամբողջովին պիտի լուծուի, քանի որ Մ. Նահանգներու խոր – հրդարանը կ'արտօնէ 200.000 տարադիրներու ներ – դաղթը եւ պիտի բացուին Պաղեստինի դուռները։

7000 ԼԻՏՐ ՔԱՐԻՒՂ ԲԵՌՑԱՅ կառք մը չա – բաթ օր Սէնթ Ուէնի մէկ փողոցին մէջ ուրիչ կառ – քի մը զարնուելով, բռնկեցաւ։ Բոցերը անմիջա – պէս տարածուեցան մօտակայ տուներուն վրայ։ Հինդ հոգի վիրաւորուեցան, երեք խանութներ քանդուեցան, երկու տուներու ներքին մասերը վառեցան, մեծ չէնք մը անբնակելի դարձաւ։ Հա – րիւր հոգի անապատսպար կը մնան։

ԱՊՐՈՒՄՏԻ ՍՂՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ պայքար մը բացուեցաւ կիրակի օր, նախաձեռնութեամբ աչ – խատաւորական կազմակերպութեանց։ Այս առ – թիւ կոչ մը ուղղուած է արտադրիչներուն, առեւ – տրականներուն եւ սպառողներուն։ Շատ մը տան – տիրուհիներ կը մեղադրուին թէ ո՛րեւէ բան դնե – լով որեւէ դնով կը քայլայերեն չաքաչահութիւնը։

ՊԵՐԼԻՆի ռուսական իշխանութիւնները 24 ժամ արգիլեցին զերմանական եւ դաչնակից կառա – խումբերու երթեւեկը Գերմանիոյ արեւմտեան չր – ջանէն։ Ապրելքը կարճ տեւեց, բայց Անգլեսաք – սոնները կը կասկածին թէ նոր դժուարութիւններ պիտի յարուցուին։

ՄԱՑԻՍ 28

ՊՈՒՏՈՅԻ ՄԷՋ.— 20 Ցունիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին։ Ֆրանսացի երիտասարդ ըն – կերվարականներու սրահը, Սընօն։

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց.Դ. Պոռտոյի Մու – ստա խումբի։

Կը նախագահէ քնկ. Գ. ՀԱԼԱՃԵԱՆ, կը խօսի ընկեր Ց. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ՑԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԳԷՍ ՄԱՑԻՍ 28Ի ԱՌԹԻԻ

Շաւիլի Սալ տէ Ֆէթին մէջ, այս կիրակի օր, ժամը 4ին մինչեւ կէս գիչեր, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Արղութեան» խումբին։

Գեղարուեստական բաժինը կը կատարէ Նոր Սերունդի «Բաֆֆի» երգչախումբը ղեկավարու – թեամբ ընկեր Ս. ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի։

Նոր Սերունդի կողմէ կը ներկայացուի դէր – ուագ մը մերմօտաւոր անցեալի հերոսականապատ – մութենէն եւ «Փրկութիւն»ը 2 պատկերով։

Նիւթը առնուած է ամմահան Ցովհաննէս Թու – մանեանի «Երկրում» բանաստեղծութենէն։

Ուրիչ անակնկալներ եւ ժամը 8ին յետոյ պա – րահանդէս։ Ճոխ պիւֆէ։ Մուտքը 50 ֆրանք

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՍԷՆԹ ԱՆՆԻ ՔԵՌԻ ԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Ցունիս 19, չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, բացօթեայ դպրոցի հրապարակին վրայ։

Կը նախագահէ Պ. Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ, կը խօսի Պ. Կ. ՓՈԼԱՏԵԱՆ։ Կը մասնակցին Ս. Լուի «Սիամանթօ» խումբին նուագախումբը եւ Ս. Անանի Սիփան երգչախումբը։

Զեր շահուն համար

Զեռնհաս մասնագէտներու կողմէ պատրաս – տել տուէք՝

ԶԵՐ ԲՈԼՈՐ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Ինչպէս առեւտրական արտօնագրերու, Աբհես – տատուրներու, չրջուն առեւտրականներու, փոխա – դրական միջոցներու, ճարտարարուեստի վերա – բերեալ ամէն կարգի գործերու համար։

ՃՇԴՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ

Վստահութեամբ դիմեցէք ինծի, եւ յանձնեցէք ձեր մասնաւոր պարագան։

M. RENÉ BELLATON

Ժամադրութեամբ հեռ. Did. 89–46:
25 Rue Marsoulan, Paris (12)

Առաջին տեսակցութիւն մը ձրի եւ առանց ոեւէ յանձնառութեան։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆր. Կապոյտ Աչի Մար – սէյլ քաղաքի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Մարգարիտ Փափազեանէ 2000 ֆր. ի նպաստ իր թոքախտաւոր հիւանդներուն։

ԳՈՀԱՑՈՒՄ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐԻՆ ՓԱՓԱԶԻՆ Ղ. ՄԵԼՈՑԵԱՆ

Կը պատրաստէ, առաջին անգամ ըլլալով՝ հայե – րէն ամբողջական ներկայացումը՝

«ԱՐՄԵՆՈՒՇԻ»

Մարսէյլ, Վալանս, Լիոն, Վիէն, Տէսիճ, Թլմեաե, Փարիզ, Պրիւքսել։

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային։

Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Շնորհակալութեամբ ստացանք.— Տէր եւ Տի – կին Զաթիկեանէ 3000 ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Թէր – եանէ 2000, Փարիզի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղ, հազար, Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղ հազար, Մարսէյլի Կապ. Աչի մասնաճիւղ 1000, Պոմոնի, Վալանսի, Սէն Լուի, Որտոյի Կապ. Աչի մասնաճիւղերէն 1000ական ֆրանք, Պուլվար Օտտոյի Կապ. Աչի մասնաճիւղ 500, Լիոնի Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» խումբէն 500, Տիկին Ազապի Աչիկեանէ 500, Ս. Մրայեանէ 500, Ս. Էթիէնէն Գղիի Հայր. Մի – ութենէն 2000 ֆրանք։ — Վարչութիւն

CABINET PLAISANCE

Պաշտպանելու համար ձեր շահերը բոլոր տե – սակի պնդումի եւ վճռաւումի համար.— Կալուած, խանութ, fonds de commerce, յարկաբաժին, տուն, սափրիչի սալօն, նպարավաճառի խանութ, եւ ա – մէն տեսակ առեւտուրի համար դիմել՝

Cabinet Plaisanceի որ ունի հայ ներկայացու – ցիչ մը։ Հեռաձայն Lecourbe 91.94։
Հասցէ՝ 150 rue d'Alesia, Paris (14)
Métro Plaisance։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի «Ա. Ահա – րոնեան» խումբին դասախօսութիւնը՝ այս հինդ – չաբթի, ժամը 9ին Sociétés Savantesին մէջ։ Դա – սախօս՝ ընկեր ՀՐԱՆԴ ՍԱՄՈՒԻԼ։ Նիւթը՝ «Հայկ։ Դասը պատմութեան մէջ»։ Հայերէնի դասը ժա – մը 8ին 9։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ֆ. կապոյտ Աչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Ցունիս 21ին ժամը 3ին Bar duGlobeի սրահը։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչու – թեան։

ՑԱՐԴԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՑԹ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՑԻ – ՇԱՏԱԿԻՆ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին այս երեք – չաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, 40 rue Etienne Dolet։ Կը խօսի ընկեր ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ։ Մուտքը ա – զատ է։

ԶԱՑՆԱՍՓԻՒՐԸ ԼՍԵՑԻՔ.— Այս Չորեք – չաբթի 16 Ցունիս ժամը 21.15ին, Chaine Nationaleի վրայ ԳՕԳՕ ԱՍԼԱՆ իր émissionը յատկացուցած է հայկական երաժչտութեան, ուր պիտի լսուին նաեւ ողբ. Գուրգէն Ալէմշահի հեղինակած եր – գերը։

ԲԱՐՍԵՂ ԿԱՆԱՉԵԱՆի ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԵՐԿԵՐՈՒ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Բ. Կանաչեանի Ցոբ. Կեդր. Ցանձնախումբս հաճոյքն ունի յայտարարելու, թէ աւարտած է տաղանդաւոր երաժչտագէտին ամբողջական երկերուն տպագրութիւնը (սահմա – նափակ թուով, 250 օրինակ միայն), ամփոփ – ուած՝ տասը պրակներու մէջ, որոնք կը կազմեն 185 էջնոց դեղարուեստական մեծադիր եւ արժէ – քաւոր հատոր մը։ Այժմէն կարելի է ապահովել սոյն հատորէն եւ կամ պրակներէն ընտրութեամբ, քան կամ, դիմելով Պ. Մելքոն Տէր Մելքոնեանի վա – ճառատունը.— Maison «Star» Rue Weygand, Bey – routh: Ցանձնախումբս յորելինական տարին փակել Մայիս 26ին «Գուսան»ի տարեկան համեր – գոյ, եւ իր գործունէութեան հաշուետուութեամբ։

(Կնիք)

ԹԱՒԱՐԷՏ ԳՈՐԾ ՄԸ

Դերձակի խանութ մը որ ունի յարակից ութ սենեակնոց բնակարան մը, ծախու է Orange (Vaucluse) քաղաքի կեդրոնը։

Ուրիչ որեւէ առեւտուրի եւս կարելի է յան – խացնել խանութը։ Դրել Պ. ԹԻՐԶԵԱՆի, Tailleur Orange (Vaucluse):

Ուշադրութի՛ւն, ուշադրութի՛ւն Մեծ դաչտանաւեղէս

Կազմակերպուած Փարիզի չրջանի Հայ Աբի – նեներու եւ Աբենուչներու կողմէ, կիրակի 27 Ցու – նիս Շաւիլի անտառները մէջ։ Իջնել Մօնթաո – նասի Շաւիլի կայարանը եւ հետեւիլ առաջնորդ Աբլնեներուն։

ՀԱՐԱՉԱՏ և ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
ՄԷԿ հասցէ միայն Պ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
23 եւ 26 rue d'Enghien բակին մէջ, Paris (10)

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱՅի Կ. Աչի Դպրոց. Ամավերջի ՀԱՆԴԷՍ։ Ցունիս 20ին, ժամը 2.30ին։ Մանրա – մասնութիւնը տեղին վրայ։

M. NOUBAR

Licencié en Droit-Conseil-Juridique
27 Rue des Petites Ecuries, Paris (10)

Ընկերակցութեանց կազմութիւն, ամէն տեսակ ձեւակերպութիւններ, առեւտրական արտօնա – գիր, հաշուական գործեր եւ fiscalité. բնակարանի կամ առեւտրական հաստատութեանց վարձքերու յաւելման խնդիրներ։

Դիմել ժամը 10—12 եւ ժամադրութեամբ։
Հեռաձայն Pro. 24-87։

ԾԱՅՈՒ ԴԱՇՆԱԿ.— Ծախու է լաւ դաչնակ մը, մաւչելի գինով։ Դիմել ամէն օր ժամը 12էն 2, երեկոները 7—9, չորեքչաբթի ամբողջ օրը, Տիկին ԿԻՒԼԻՍՏՃԵԱՆի, 12 Place d'Anvers, Paris (9)։ métro Anvers:

ԾԱՅՈՒ Է ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ ՄԸ, լաւ գործակ աչխատանոց, խանութով ու բնակարանով, եր – կարատեւ պայ, նպաստաւոր գինով։ Տեսնել տեղ – ւոյն վրայ՝ Ա. Ն Թ Ո Ի Ա. Ն
195 Ave. d'Argenteuil, Bois Colombes, Seine:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, Վեցամս. 650, Արտ. 10 տալ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 16 JUIN 1948 Չորեքշաբթի 16 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5368 Նոր շրջան թիւ 977 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — Գին 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԷԿ ՄԵՆՔ, ԱՅՍՕՐ ԻՐԵՆՔ

Թուրք թերթերը կը շարունակեն քրքրել իրենց ներքին վէրքերն ու փտութիւնները, հակառակ մամուլի օրէնքին խստութեանց: Ազգ. Ժողովին մէջ ալ, ընդդիմադիրներ կը լրացնեն պակասը, թէեւ կառավարութեան թափը երբեմն իրենց գլխուն կ'իջնէ, լախտի մը ծանրութեամբ:

Հրապարակուած կամ խօսուած յայտնութեանց հետեւանքով, արդէն իսկ դատական թղթածրարներ կազմուած են այս կամ այն գործավարին (նախարար), բարձր պաշտօնատարին կամ վերատեսուչին դէմ:

Ի՛նչ պատկերազարդ պատմութիւններ՝ վարչական զեղծումներու, կաշառակերութեան, գողութեանց եւ չարաշահութեանց մասին: Դժբախտաբար թերթին ծաւալը թոյլ չի տար լայնօրէն արտատպել ամէն բան:

Կ'արժէ երբեմն կանգ առնել կարգ մը իրողութեանց վրայ, հասկնալու համար թէ շատ բան փոխուած չէ նոր Թուրքիոյ պետական - վարչական բարքերուն մէջ, հակառակ հանրապետական պիտակին: Գլուխները կը մնան անուղղայ, փէս դրած ըլլան թէ գլխարկ:

Անշուշտ շատ մեծ է տարբերութիւնը երէկուան խժդժութեանց եւ այսօրուան ապիկարութեանց միջեւ:

Երէկ՝ Օսմ. կայսրութիւնը, Իթթիհատը եւ անոր ժառանգորդը՝ քէմալական Թուրքիան մասնաւոր ծրագիրներ մշակած էին, արմատախիլ ոչնչացնելու համար փոքրամասնութիւնները, մասնաւորապէս հայ ժողովուրդը, անլուր բռնութիւններով, աւարառութեամբ եւ ջարդերով:

Այսօր, իբրեւ թէ միատարր Թուրքիա մը կազմած ըլլալով, Անգարան իր դիմացն ունի առաւելապէս թուրք ժողովուրդը: Բայց ահաւասիկ ան է որ կը տրտնջայ, կը պոռթկայ պարբերաբար: Եւ եթէ չվախնայ՝ պիտի ապստամբի, անտանելի գտնելով իր կեանքը, իբրեւ հետեւանք վարչական կեղեքումներու:

Վերջին վկայութիւնը թուրք թերթերն է որ կը բերեն, բնական աղէտի մը՝ Ամասիոյ ողողումներուն առթիւ:

Նկատի առնելով աղէտին ծանրութիւնը, կառավարութիւնը Ամասիա կը ղրկէ հանրօգուտ շինութեանց նախարարը, Քասըմ Կիւլէք:

Օգնութեան հաղիւ իջած, նախարարը իր դիմացը կը գտնէ աղէտեալները, որոնք արտասուալից՝ կը յայտնեն թէ ոչ մէկ օգնութիւն ստացած են մինչեւ հիմա (7 Յունիս):

Կին մը, Լութֆիէ Ըլմազ, կը յայտարարէ.

— «Կորսնցուցի ամուսինս եւ զաւակներս: Երեք օրէ ի վեր անօթի եմ: Կ'երեւի ես ալ անօթութենէ պիտի մեռնիմ: Ոչ ոք կը մտածէ աղքատները»:

Ուրիշ կին մը, լսելով նախարարին խոստումները,— «Հոդ մի ընէք, ձեր ցաւերով պիտի զբաղինք»:

— «Փաշաս, միշտ խոստումներ կ'ընէք: Մենք հաց եւ վրան կ'ուզենք անյապաղ: Մեր մեռելներուն վրայ իսկ մտածելու ի վիճակի չենք: Եթէ ձեր խօսքերը տարբերութիւն պիտի չունենան Երզնկայի աղէտին առթիւ տրուած խոստումներէն, լաւ կ'ընէք մինչեւ հոս գալու նեղութիւն չկրելով: (ԽՄԲ — Կ'ակնարկէ պատերազմէն առաջ պատահած երկրաշարժին):

Երրորդ կին մը, Զէքիէ Տողան.

— «Պիտի խօսիմ առանց ոչ ոքէ վախնալու: Ութ հոգի էր մեր ընտանիքը, հիմա երկու հոգի մնացինք: Այս փորձանքը Աստուծմէ չեկաւ մեր գլխուն, այլ ձեր մարդոց «տալավէրա»ներէն: Մեր տունէն դիտեցինք ամբարտակներուն շինութիւնը: Աստուած վկայ, բնաւ կրաղիս (չիմէն - թօ) չգործածեցին եւ ձեր տուած բոլոր շինանիւթերը գողցան»:

Հանր. շինութեանց նախարարը նոր խոստումներ շռայլելով, ամբոխավարութիւն մըն ալ կը փորձէ.—

«Բոլորդ գիտէք որ մեծ թշնամի մը կայ մեր գլխուն վերեւ: Ի՞նչ կ'ուզէք, ցրուե՞նք մեր բանակը զոր կը պահենք անոր դէմ»:

Նոյնիմաստ պատասխաններ, պատրուակներ չէ՞ինք լսեր երէկ, աւելի ծանրակշիռ, արիւնալի պարագաներու մէջ, երբ ապահովութիւն, բարենորոգում, տարրական արդարութիւն կը պահանջէինք...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԲԱԴԱՄ» Կ'ՈՒՏԷ՞Ս

Յաճախ կը հարցնեմ ես ինծի եւ ուրիշներու,— դեռ քանի՞ տարի պիտի շարունակենք թարգմանել Խ. Հայաստանի թերթերը: Լուրերէն մինչեւ յօդուածները: Նոյն իսկ բառերը:

Կը կարծէք թէ հաճո՞յք մըն է այդ գործը:

Եթէ միայն բարբառի տարբերութիւնն ըլլար, ոչինչ:

Որքա՜ն արեւելահայ գրական կտորներ կան որ նոյնութեամբ կ'արտատպուին, եւ հաճոյքով կը կարդացուին: Մանաւանդ ոտանաւորները:

Իբրեւ ընդհանուր կանոն, ստիպուած ես բարդ հանգոյցներ լուծել, բառերու կեղեւը քակել: Ամբողջ բոլշեւիկաբանութիւններ եւ թաթարաբանութիւններ հայերէնի թարգմանել: Նոյնիսկ ի պէտս զարգացելոց:

Անցեալ օր, Աշտարակի շրջանին վերաբերեալ գրութեան մը մէջ, որ պիտի արտատպուէր «Սովետ. Հայաստան» ամսագրէն, փուշի պէս կը ցցուի տարօրինակ բառ մը, — «բադամ»:

Այցելուներ ալ կը մասնակցին վիճաբանութեան եւ ի վերջոյ կը լուծուի հանելուկը.— Մեր գիտցած «պատէմ»ն է, ՆՈՒՇ:

Եւ երեւակայել որ ամբողջ բանաստեղծութիւններ գրուած են այդ սքանչելի բառով, — «Նուշ աչքեր»էն մինչեւ ...

Երբ «նուշ»ը «բադամ» կը դառնայ, «նշենին» ալ անշուշտ կը տաճկնայ:

Ուրեմն վաղը հրամեցէք մեր «բաղ»ը, «բադամ» ուտելու եւ «ջան գիւլում» երգելու համար:

Մեր «ջան ու ջիկեար»ը «ղուրբան» «ռեվոլիւցիոն ռեֆորմ»ների եւ նրանց «լաուրիատ» հեղինակների:

ՎԱՀԷ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ծերակոյտը մասամբ վերահաստատեց Եւրոպայի եւ Թուրքիոյ օգնութեան համար նախատեսուած գումարը, 6 միլիառ 125.700.000 տոլարի վարկ մը քուէարկելով:

ՊԵՐԼԻՆԻ ֆրանսական գրաւման շրջանի հրամանատար զօր. Կանրմալի համաձայն, այս շրջանին համար Ֆրանսա կը ծախսէ 15 միլիոն տոլար, զոր Ֆրանսայի Պետական Գանձը հարկադրուած է վճարել:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ աշխատաւորներու կուսակցութիւնը՝ որուն մէջ ձուլուած են համայնավարները եւ ընկերվարականները, կիրակի օր կազմուեցաւ վերջնապէս: Համայնավար կուսակցութեան պետ Մաթիաս Ռաքոզի այս առթիւ բուռն կերպով յարձակեցաւ Մ. Նահանգներուն վրայ, որոնք «պաշտօնապէս ուժ կուտան հունգար ժողովրդապետութեան յետադիմական եւ ֆաշական թշնամիներուն»: Յետոյ, ֆաշական անուանեց կարտինալ Մինցէնդին, որ կը յորդորէ ժողովուրդը դիմադրել ժողովրդապետութեան: Կարտինալը առանց նկատի առնելու այս սպառնալիքը, եկեղեցիներուն մէջ նորէն կարդացնել տուաւ հովուական թուղթ մը, որով կը յիշեցնէ կաթոլիկներուն թէ՝ նզովքի պիտի ենթարկուին ամէն անոնք որ կ'աշխատին սահմանափակել Եկեղեցիին արտաքին կամ ներքին իրաւունքները: Միեւնոյն ատեն հրամայեց որ բոլոր եկեղեցիներու զանգակները ուրբաթ օր քառորդ ժամ անընդհատ հնչեն, իբրեւ բողոքի ցոյց՝ ազատ դպրոցներու ազգայնացման օրէնքին դէմ:

ՊԵՐԼԻՆԻ անգլեւտոս գրաւման գօտին մասին կատարուած բանակցութիւններու հետեւանքով, խորհրդային իշխանութիւնները որոշեցին վերցնել այն արգելքը՝ զոր դրած էին սովետ գօտիէն անցնող դաշնակից եւ գերման վաճառքի չոգեկառքերուն վրայ: Այս որոշման շնորհիւ Հէլմշտէթի եւ ուրիշ տեղերու մէջ անշարժութեան դատապարտուած 30 չոգեկառքեր կրցած են Պերլին մեկնիլ:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Եաշ քաղաքին մէջ երկուշաբթի օր սկսաւ դատավարութիւնը 31 քաղաքացիներու որոնք ամբաստանուած են թէ սպաննած են տասը հազար Հրեաներ: Ամբաստանեալներուն մէջ կան ռումանացի զօրավար մը եւ հինգ գնդապետներ:

ԳԼԽԱՏՈՒԱԾ ԵՒ ՅՕՇՈՏՈՒԱԾ կնոջ մը դիակը գտնուեցաւ Կաստր լ'Էսթի կայարանին մէջ: Իբրեւ աւանդ ձգուած էր անծանօթի մը կողմէ, մասնաւոր սնտուկի մը մէջ, եւ երեւան հանուեցաւ գարշահոտութեան հետեւանքով:

Լոնտոնի որոշումները պէտք գործադրուին

Պէնէլիւքսի երեք պետութիւնները (Հոլանտա, Պելժիա եւ Լիւքսէմպուրկ) պաշտօնապէս հաղորդեցին Անգլիոյ թէ՝ ամբողջովին կ'ընդունին Լոնտոնի համաժողովին «յանձնարարութիւնները», Գերմանիոյ մասին:

Իրազեկներ համոզուած են որ, հիմա, թէ Լոնտոնի եւ թէ Ուաշինկթընի մէջ տիրող հանրային կարծիքին համաձայն, այս յանձնարարութիւնները պէտք է գործադրուին անգլեւամերիկեան շրջանին մէջ, ինչ որ ալ ըլլայ Ֆրանսական Խորհրդարանին տալիք որոշումը: Արտաքին նախարար Պիտօ այս պարագան որոշապէս պիտի յայտնէ այն երեսփոխաններուն՝ որոնք տակաւին կը յուսան թէ մերժելով Լոնտոնի որոշումները, կրնան նոր բանակցութիւններ սկսիլ Վեցերու միջեւ, աւելի նպաստաւոր պայմաններ ձեռք բերելու համար:

Միւս կողմէ, Լոնտոնի խորհրդարանական շրջանակները կը կարծեն թէ՝ Պէվին կողմնակից է Վեցերու նոր խորհրդաժողովի մը, որպէսզի կարելիութեան սահմանին մէջ գոհացում տրուի Ֆրանսայի բաղձանքներուն: Կ'ըսուի սակայն թէ՝ Ամերիկա միտք չունի շեղելու վերջնական տեսակէտէն:

Ուրիշ աղբիւրներէ կը հաւաստեն թէ ճնշում պիտի գործադրուի Ֆրանսայի վրայ, որպէսզի խորհրդարանը վաւերացնէ Լոնտոնի համաձայնութիւնը:

Ազգ. Ժողովին մէջ երէկ ալ շարունակուեցան վիճաբանութիւնները, այս հարցի մասին:

Տը Կոլի նոր ճառը

Կիրակի օր Զօր. Տը Կոլ Նըվէրի մէջ խանդավառ բազմութեան մը առջեւ ճառ մը խօսեցաւ, մանաւորապէս երկրագործական խնդիրներու մասին: Այս առթիւ նորէն խստիւ քննադատեց «վարչաձեւ մը՝ որ անկարող է լուծելու Ֆրանսան չահագրգռող ծանրակշիռ խնդիրները»:

Շնորհիւ ոստիկանական աչալուրջ հսկողութեան, կարգն ու կանոնը պահպանուեցան մինչեւ ճառին վերջաւորութիւնը: Բայց, յետոյ, Ժան Նոշէ, «հիւլէական» ռմբաստացը, յանկարծ ձայնասփիւռով յայտարարեց ժողովուրդին թէ ոստիկանութիւնը արդէն եղած էր որ ուրիշ վայրերէ եկող շատ մը պատուիրակութիւններ Նըվէր մտնեն, ու սկսաւ խստիւ մեղադրել նահանգապետը: Ժողովուրդը դիմեց նահանգապետարան «հրաժարակա՛ն» գոչելով. շատ մը տաք գլուխներ փորձեցին վանդակորմէն ներս մտնել: Կրնային ցաւալի դէպքեր պատահիլ, եթէ պատուիրակութիւն մը, քաղաքապետին գլխաւորութեամբ, չդիմէր նահանգապետին, եւ ժողովուրդը հանդարտութեան չհրաւիրուէր R.P.F.ի կողմէ, որուն պետերէն Սուսթէլ յայտարարեց կրադրողի մը թէ՝ ցոյցը կատարողները իրենք չէին, այլ՝ դժգոհ նախկին ռազմիկներ:

Քննութիւն բացուած է այս միջադէպին պատասխանատուները գտնելու համար:

Պաղեստինի թնճուկը

Վերջին 48 ժամուան ընթացքին, Հրեաներն ու Արաբները շարունակեցին իրար խստիւ ամբաստանել թէ՝ զինադուլը չեն յարգեր:

Արաբները վերջնագիր մը ներկայացուցին կոմս Պէրնատոթի, որով կը սպառնան կռիւը սկսիլ բոլոր ճակատներուն վրայ, եթէ Հրեաները կէտ առ կէտ չգործադրեն զինադուլին պայմանները: Հրեայ կառավարութիւնն ալ, իր կողմէ, կը հաղորդէ թէ՝ զինադուլը նորէն բռնաբարուած է Արաբներուն կողմէ, եւ կը խնդրէ ՄԱԿէն որ դիտողներ ղրկէ տեղին վրայ:

★ Երուսաղէմի 100.000 Հրեաները պարենաւորող առաջին կարաւանը, եօթը շաբաթէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, հասաւ քաղաք: Արաբական Դաշնակցութեան պետերը բողոքեցին: Երուսաղէմի շրջանի հրամանատար անգլիացի սպան լուր տուած է հակակշռի յանձնաժողովին որ, եթէ կարաւանը իր ճամբան շարունակէ, պիտի հրամայէ վերսկսիլ կռիւը: Իրաւ ալ, Արաբական Լեգէոնին պատկանող զինուորներ կրակեցին, բայց, առանց արդիւնքի:

★ Այն երեք օդանաւերը՝ զորս կոմս Պէրնատոթ ուզած էր Միաց. Նահանգներէն, Պաղեստին հասած են արդէն:

★ Սուրիա մերժեց Ամերիկայի առաջարկը, որով Ուաշինկթընի կառավարութիւնը կը պահանջէր որ սուրիական եւ եգիպտական կառավարութեանց կողմէ Պաղեստինի ծովեզերքներուն վրայ հաստատուած պաշարումը վերցուի:

★ Փակուեցաւ Հայֆայի քարիւղի զտարանը՝ որ «Իրաք Փէթրոլէում» ընկերութեան կը պատկանի եւ որ 1947ին 4 միլիոն թոն քարիւղ արտա-

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ»

ՓԱՐԻԶԻ «ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏՈՒՆ»Ը

Andilly, անծանօթ անկիւն մը Անկիէնի բարձունքին վրայ, անուն մը որ պիտի դառնայ հետզհետէ ընտանի եւ նոյնիսկ սիրելի։

Ճամբու ընթացքին, դէպի այդ ծառախիտ եւ գեղատեսիլ գիւղը, ինչ հակասական խորհրդածութիւններու կը մղուի մարդ։ Դժգոհ ենք անշուշտ որ ակամայ տուն – տեղ կ'ըլլանք օտար երկինքի տակ, գոհ ենք սակայն որ գաղութը կը հոգայ իր բոլոր պէտքերը աստիճանաբար, դպրոցներէն մինչեւ ծերանոցները եւ կ'աշխատի պահել իր հաւաքական արժէքը եւ դառնալ կազմակերպուած գաղութ մը իր բուն իմաստով։

Ահա այն «տուն»ը զոր Փարիզի Աղքատախնամը գնեց է մէկ տարի առաջ, գրեթէ կիսաքանդ ու գէշերը ցրեկին խառնած զայն դարձուցեր է գեղեցիկ, վերաշինուած եւ բոլոր յարմարութիւններով օժտուած հաստատութիւն մը։ Այս արգիւնքին համար իրաւամբ կրնան պարծենալ ափ մը ժրաջան հայրենակիցներ։

Ընդարձակ հողամաս մը 7000 քառ. մեթր տարածութեամբ, որուն մէկ մասը արդէն իսկ վերածուած բանջարանոցի, մշակուած եւ արդիւնաբեր։

Մէկ մասը հովանուտ ծառաստան մըն է, իսկ մնացեալը տրամադրելի է ընդարձակ դարաստանի մը համար։ Ու ծրագիրներ իսկ կը հրմշտկեն, օգտագործելու այս ամէնը, Փարիզի Հայ գաղութին այս կամ այն անհրաժեշտ պէտքերը գոհացնելու մտահոգութեամբ։

Աւարտած կարելի է նկատել բուն շէնքը որ անհրաժեշտ բոլոր յարմարութիւնները, պիտի ունենայ, լայնօրէն պատսպարելու համար 25—30 կարօտ ծերունիներ, այր թէ կին։

Օդասուն, արեւոտ, պայծառ եւ ընդարձակ համայնապատկերի մը առջեւկանգնած՝ պատշգամէ մը, երբ կը դիտես այս ամէնը, կը տարուիս մտածելու ոչ միայն անպատսպար ծերունիներու հանգիստին, այլ մանաւանդ մանուկներու հրճուանքին ծիծղուն ու չարքաշ վազվզուքին մասին, երբ բախտը տրուի իրենց ունենալու նման շէնք մը իբրեւ օդափոխութեան կայան։

Կը մտնենք մանրամասնութիւններու մէջ։ Շէնքը քայլ այլ քայլ պտտած ատեն։

Առաջին յարկի, սա երկու ընդարձակ սենեակները, որ ամբողջ ճակատը կը գրաւեն, հիւրանոցն է, հարմնիքի մը կամ համեստ հանդէսի մը բազմութիւն պարունակելու չափ մեծ։ Դէմը, աջին, ճաշարանը, գետնայարկի խոհանոցին հետ կապուած վերելակով մը, ձախին տեսչութեան յատկացուած սենեակը։ Բ. յարկը չորս խոշոր ննջարան, հիւանդարան մը, բաղնիք եւ հանդերձարան։ Գ. յարկը եօթը սենեակ, ննջարանի կամ կալուք մը ուրիշ անհրաժեշտ գործածութեանց յատկացուած։ Ամէն կողմ ի նորոյ շինուած լուացարաններ, գետեղուած, ինչպէս եւ կեդր. ջերմութիւն ամբողջ շէնքին համար։

Նոյնքան խնամքով շինուած է գետնայարկը, ընդարձակ մաքուր խոհանոցով, ուր, վառարանը, արդէն զետեղուած, կրնայ գաղափարը տալ հոն կերակրուելիք բերաններու մասին։

Անմիջապէս քովն է լուացարանը։ Յետոյ կեդր. ջեռուցման մեքենաներու խուցը, մառան, փայտանոց եւն. եւն.։ Կը զգաք որ ոչ մէկ բան ձգուած է պատահականութեան, ոչ իսկ հեռաձայնը։

Ամէն ինչ շատ կանոնաւոր, համաձայն մասնաւոր ծրագրի մը։

Պ. Պ. Ա. Աճէմեան, Ե. Սարաֆեան եւ Մ. Գապանճեան որոնք մօտէն հետեւած են աշխատանքներուն մեզի կուտան թիւեր, հաշիւներ դասաւորուած տոմարներու մէջ, ընդհ. գաղափար մը կազմելու համար մինչեւ այժմ ծախսուած գումարներուն եւ տակաւին անհրաժեշտ պէտքերու մասին։

Շէնքը գնուած է 901.000 ֆրանքի որ փոխանցման ծախքերով արժած է 1.150.000 ֆրանք, Նորոգութեան ծախսուած է մօտ 900 հազար ֆր., 563 հազարը արդէն իսկ վճարուած, 440 հազարի չափ վճարելի։ Կը նախատեսուի դարձեալ 450 հազարի ծախք մը ամբողջապէս ունենալու համար շէնքը, կազմ եւ պատրաստ, առանց կահաւորման անշուշտ։

Այս գումարը, աւելի քան երկու միլիոն ու – բեմն, ձեռք բերուած է Նանսէնեան Նպաստամատոյցին տրամադրած մասնաւոր վարկերէն, (մէկ միլիոնէն աւելի), իսկ մնացածը Աղքատախնամը ճարած է իր գանձէն ու մանաւանդ մասնաւոր նուիրատուութիւններէ, մեծ մասը իր անդամներուն կողմէ եղած։

Կը հաւատեն թէ կարելի պիտի ըլլայ «հիւրերը» ընդունիլ 1948ի վերջերը, երբ Սեպտ.ին բացումը կատարուի. եւ մանաւանդ կարենան կահաւորել սենեակները։

Բարեբախտաբար չեն յուսահատած այս դժուարին եւ պատասխանատու գործին մէջ իրենց ամբողջ եռանդը եւ ժամանակը տրամադրած խումբ մը հայրենակիցներ։ Կը հաշուեն, կը հաշուեն շարունակ, 30 անկողին, իւրաքանչիւրը 25 հազար ֆրանք։ Բայց դժուար չէ կ'ըսեն, գտնել Ֆրանսահայ գաղութին մէջ 30 բարերարներ, որոնք ուզեն թերեւս յաւերժացնել սիրելիի մը յիշատակը, «անկողին» մը նուիրելով անոր անունին։

Պոլսոյ մէջ տասնոցներով հիւանդանոց է պահեր մեր ժողովուրդը 115 տարի։ Հոն ալ այժմ հազիւ 60 հազարնոց գաղութ մը կայ, բայց կանգուն են եւ հիւանդանոց եւ որբանոց։ Նուէրներ, կտակներ կը հասնին անկասկած, երբ ձեռնարկը դրուի ամուր հիմերու վրայ, արդիւնաւոր կերպով գործածուին տրամադրուած գումարները եւ վստահութիւն ներշնչեն ժողովուրդին։

Հետաքրքրուեցանք նոյնպէս Աղքատախնամին կազմով որ իր աշխատակցութեան գործնական բաժինը բերած է այս գործին։ Վերը յիշուած երեք գլխաւոր անձերուն հետ են Պ. Պ. Եր. Պալօկիրճեան, Վահէ Ջիլինկիրեան, Կ. Յակոբեան, Գ. Պախթիարեան, Մ. Փամպուքճեան, Հայթաեան, Զաքըրեան, Փաթթուկեան և Զօպանեան։

Յաջողութիւն եւ լայն աջակցութիւն գաղութէն։

Ա. Տ. Մ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷՆ

Հայ տարագիրներու տեղափոխութեան խնդիրը

ՄԻՒՆԻԽ, 6 Յունիս (Յառաջ). — Յունիս 4ին, շաբաթ գիշեր, Միւնիխի Ազգ. կոմիտէի նախագահը, երկրաչափ Տիգրան Կիրակոսեան, իր պաշտօնավարած Ամերիկեան մթերանոց «Indiana»ի գնդապետին միջոցաւ իմացած էր «Անչա»ի հիմնադիր – նախագահ Պ. Ճ. Մարտիկեանի եւ Ջօր. Շէքէրճեանի ժամանումը։ Եւ լուրը հաղորդելով ամէն կողմ, ժողովի հրաւիրած Միւնիխի եւ շրջաններու (Քէմփթըն, Լանտցութ, Աուգսպուրկ, Կոխինվալտ) Հայերը։

Յունիս 5ին, Շաբաթ օր կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Փասինկի «Iro»ի շէնքի գեղեցիկ սրահներէն մէկուն մէջ, տեղի ունեցաւ հաւաքոյթը, ի ներկայութեան բաւականաչափ Հայերու։

Երկու հիւրերը, ժամանակին հասան, իրենց տիկիններուն ընկերակցութեամբ եւ շէնքին առջեւ լուսանկարուեցան մասնագէտ լուսանկարիչ Պ. Պօրիս Վարդապետեանի կողմէ։

Հաւաքոյթին բացումը կատարեց, կոմիտէին քարտուղարը՝ ինքնագիր գեղեցիկ ուղերձով մը ի պատիւ երկու հիւրերուն, որով սրտագին երախտիք կը յայտնէր յանուն Պավարիոյ եւ համայն գերման գաղութին Ամերիկայի, ազգասպաշտպան հայրենակիցներուն, օգն. կոմիտէներուն, նորակազմ «Անչա»ի մեծ կազմակերպութեան, ժրաջան Տիկ. միութիւններուն եւ առանց արդիւնաշատ գործունէութեան աւետաբեր պատգամաւորներուն, յանձինս, Ճ. Մարտիկեանի եւ Ջօր. Շէքէրճեանի։

Վերջացնելով իր ուղերձը գոչեց. — Կեցցեն Մարտիկեան եւ Ջօր. Շէքէրճեան, որոնք՝ ստանձնած են տարագիր Հայերուս անմիջական օգնութեան եւ ազատ երկիրներ փոխադրութեան ծանր գործը։ (Ծափեր)։ Քարտուղարը շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ կոմիտէի անխոնջ նախագահ Կիրակոսեանին, որ հակառակ իր Ֆիզիքական տկարութեան կորովի կերպով կը կատարէր իր պարտականութիւնները, նոյնպէս Պ. Պ. Հայկազ Կոչեանին, Մաքս. Պարոնեանին, Եղբարք Վարդապետեաններուն, որոնք կոմիտէէն ներս կամ դուրս, իրենց գործօն մասնակցութիւնը չէին զլանար հայօգուտ ձեռնարկներու։

Հուսկ ուրեմն բեմ հրաւիրուեցաւ Պ. Ճ. Մարտիկեան, որ աւելի քան մէկ ժամ խօսեցաւ, հանդարտ, անոյշ եւ սահուն հայերէնով մը, մանրամասնօրէն պարզելով «Անչա»ի ծաւալուն եւ արագ գործունէութիւնը, մասնակցութեամբ Հիւս. եւ Հարաւ. Ամերիկայի Հայերու, Հայր. ու Տիկ. Միութիւններու, կազմակերպութիւններու, մասնաւորաբար Հ. Յ. Դաշնակցութեան։ Շեշտեց թէ «Անչա»ն չունի ոչ մէկ քաղաքական եւ կուսակցական հանգամանք, կը ջանայ. —

Ա. — Անմիջական օգնութիւն, տարագիր հայութեան, նիւթապէս, բարոյապէս, մանաւանդ Ֆիզիքական տեսակէտով (սնունդ, հանդերձեղէն եւ դեղորայք)։

Բ. — Փութացնել, Գերմանիոյ, Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ տարագիր ցեղակիցներու դէպի ազատ երկիրներ փոխադրումը, (Քանատա, Արժանթին, Պրազիլիա եւն.)։

«Ուրախ եմ որ, ցարդ մեզ մտատանջող դժուարութիւնը վերջ գտաւ եւ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը հաւանեցաւ ընդունիլ երկու հարիւր հազար տարագիրներ՝ Պալթիկեան երկիրներէն, «Անչա»ի Հայ և ամերիկացիականաւոր անձնաւորութեանց ջանքերուն շնորհիւ գրեթէ ապահով ենք առաջին առթիւ Հայերը տեղաւորելու։ Իտալիայէն արդէն մաս մը Հայեր տեղաւորած ենք Պրազիլիա։ Առաջին քայլը առնուած է եւ պիտի շյապաղի բոլոր տարագիրներու փոխադրութիւնը։ Ամերիկայի համաշխարհային եկեղեց. միութեան հետ ալ շփում հաստատած եւ անոնց օժանդակութիւնը ապահոված ենք։ Սիրելի եղբայրներ, քոյրեր, վերջ գտած են ձեր տանջանքներն ու մտավախութիւնը, ունիք պաշտպաններ եւ հոգածուներ, մօտ է փրկութեան ժամը (ծափեր)։

Յետոյ շեշտեց իր գործակից Ջօր. Շէքէրճեանի դերը Գերմանիոյ մէջ, իբրեւ «Անչա»ի ազդեցիկ ներկայացուցիչ։ Ըսաւ թէ անոր առջեւ ամէն դուռ բաց է, թէ անոր ամէն մէկ խօսքը կշիռ ունի, պատկ. իշխանութեանց մօտ։ Ուրախ եմ որ ըսաւ ժպտելով, սիրելի զօրավարը հայերէնը գրեթէ մոռցած ըլլալով Ամերիկայէն, եւ այսօր շրջապատուած տարագիր Հայերէն, հայերէն սորված է եւ առանց թարգմանի կը խօսի անոնց հետ (ծափեր)։

Հակիրճ կերպով, խօսեցաւ նաեւ զօրավարը, շեշտեց Պ. Մարտիկեանի զեկուցումներուն ճշդութիւնը, ըսաւ թէ դժուարութիւնները հարթուած եւ յաջողութիւնը ապահովուած է։ Յորդորեց, ինչպէս յաճախ, պաղարիւն ըլլալ եւ մինչեւ վերջ չձգել առօրեայ պարտականութիւնները։ «Ամերիկան կ'ուզէ աշխատունակ եւ մաքուր քաղաքացիներ, մի մոռնաք այս պարագան»։

Ժողովուրդին կողմէ եղած բոլոր հարցումներուն, անոնք տուին որոշ լուսաբանութիւններ եւ կատարեալ գոհացում։ Հաւաքոյթէն վերջ, կեկին խմբանկարներ առնուեցան եւ հայրենակիցները հեռացան, մեծ յոյսեր ներշնչելով։

Յարգելի հիւրերը իրենց տիկիններով հիւրասիրուեցան համեստ թէյասեղանով մը, Պ. Գէորգ Եսայեանի բնակարանը, կոմիտէի քանի մը անդամներուն հետ։ Տիկին Շէքէրճեան համակրելի եւ հայասէր Ամերիկուհի մըն է, իսկ Տիկին Մարտիկեան ամուսինին պէս մայրենի լեզուին ծանօթ, ազգասէր Հայուհի մը, գործօն անդամ Տիկնանց Միութեան։ Տիկին Եսայեան, իր պարտէզին թարմ վարդի փնջիկներով պատուեց երկու Տիկինները։ Պ. Մարտիկեան անմիջապէս մեկնեցաւ Իտալիա հայկ. գործերու համար։

Կ'իմանանք թէ Շթութկարտի մէջ «Անչա»ի մասնաճիւղ գրասենեակ մը հիմնած է զօրավարը եւ Միւնիխի մէջ ալ պիտի հիմնէ մօտերս։

ԹՂԹԱԿԻՑ

★

Սգահանդէս

Ա. Ահարոնեանի յիշատակին

ՇՏՈՒՏԿԱՐՏ (Յառաջ). — Յունիս 6ին, կիրակի Ա. Ահարոնեանի մահուան քառասունքի առիւ գաղթակայանի հայկական եկեղեցում կատարուեցաւ հոգեհանգիստ, խուռն բազմութեամբ։

Պատարագիչ էր Գրիգոր վրդ. Շահլամեան, որ հակիրճ քարոզով մը գնահատեց հանգուցեալ Ահարոնեանի գործունէութիւնը։ Հ. Յ. Դ. կողմից դրուածէին խոշոր ծաղկեպսակներ, հիւսուած թարմ ծաղիկներից, որոնք ցոյց էին տալիս Հ. Յ. Դ. տառերը, նուիրուած Մեծ Հայուն։

Հոգեհանգիստը վերջանալուց յետոյ հասարակութիւնը դիմեց թատրոնի շէնքը, ուր բեմին վրայ դրուած էր Ահարոնեանի նկարը, շրջապատուած պսակներով ու ծաղիկներով ...

Պ. Յովակիմեան բանալով սգահանդէսը, հրաւիրեց ներկաները յետոյ յոտնկայս յարգել Ա. Ահարոնեանի յիշատակը։ Օրուան բանախօսն էր Փրոֆ. Ա. Աբեղեան, որ մէկուկէս ժամ խօսելով, նախ տուաւ Ա. Ահարոնեանի կենսագրութիւնը, յետոյ անցաւ նրա քաղաքական եւ գրական գործունէութեան վրայ։ «Ահարոնեանը եղաւ Հայկական Դատի հզօր պաշտպանը եւ ամենուրեք ներշնչում էր յոյս, հաւատ եւ այդ մեծ հաւատով հասաւ մինչեւ Սեւր, ուր որպէս Հայաստանի հանրապետութեան ներկայացուցիչ ոսկէ գրչով ստորագրեց Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանի դաշնագիրը, 1920 Օգոստոս 10ին։ Այնուհետեւ վրայ են հասնում թուրք բոլշեւիկ դաւերի օրերը եւ մեծ պայքարի առաքեալը, միշտ պատնէշին վրայ էր, Լօզան, Փարիզ, Լոնտոն եւ ամենուրեք։

Մինչեւ 1934 այդ մեծ Հայը, սրտի անհուն ցանկութեամբ պայքարեց հայ ազատագրման ճանապարհին եւ ընկաւ որպէս դարեւոր կաղնի, մի ճակատագրական օր, երբ հայ մշակոյթի մասին տալիս էր իր իմաստալից վերլուծումը։

« Հայ բանակը » բառը բերանին, կաթուածահար է լինում եւ 14 տարի շարունակ գամուեց անկողնին մինչեւ իր մահը, որ տեղի ունեցաւ այս տարի, Ապրիլ 20ին։

Ահարոնեանը եղաւ հայ իրականութեան մէջ, մի հզօր գրագէտ, որ իր գեղարուեստական լեզուով եղաւ առաջինը եւ չունէր իր մրցակիցը։

Մեր այդ ազատութեան երգիչը միեւնոյն ժա-

ՄԱՏՆ ԻՐԿՍԼԸ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԱԳ)

ԺԹ.

Լուռ ու տխուր Մատն ետք իր սովալլուկ տղոցմէ, տեսնելով որ ոչ ոք կը հետաքրքրուէր իր վրայ, ոչ ոք կը մտածէր զինք հրաւիրել ճաշի կամ ընթրիքի, ոչ ոք կը մտածէր իր անօթութենէն, ոչ ոք կը մտածէր իր ցրտէն, ոչ ոք կը մտածէր իր անկողնի մասին, ոչ ոք կը մտածէր իր հանգիստին մասին, ոչ ոք կը մտածէր իր ապրուստին մասին, ոչ ոք կը մտածէր իր ապագային մասին, ոչ ոք կը մտածէր իր անձին մասին, ոչ ոք կը մտածէր իր մասին, ոչ ոք կը մտածէր իր մասին, ոչ ոք կը մտածէր իր

ՄԵՔԵՆԱՑԻ ԽԱՆԴԱՐՄԱՆ հետեւանքով թերթին հրատարակութիւնը ուշացաւ այսօր :

դրած է : Ջտարանը Քէրքուքի (Իրաք) դործարանը պիտի փոխադրուի :

★ *ՄԱԿԻ միջնորդ կոմս Պէրնադոթ կը պատրաստուի հաշտութեան բանակցութիւնները կազմակերպել Արաբներու եւ Հրեաներու միջեւ : Անկարելի չի նկատուիր որ Անդրյորդանիի Ազատուհի Թագաւորը եւ Իսրայէլի պետութեան նախագահ Տոքթ. Վայցման անձամբ մասնակցին այս բանակցութիւններուն :*

Ինչպէս ծանօթ է, կոմս Պէրնադոթ իրեն համար կեդրոնատեղի ընտրած է Հոդսոնը : Այս կղզիին երկու ամէնէն մեծ պանդոկները տրամադրուած են իրեն եւ իր 72 աշխատակիցներուն : Քասթէլլօ պալատին մէջ ալ ժողովասրահ մը պատրաստուած է :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՒԼՈՎ

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ նախարարական խորհուրդը Ուրբաթ օր վաւերացուց դպրոցներու ապագայացման ծրագիրը, որ կ'ընդգրկէ բոլոր կրթարանները, բաց ի դպրանոցներէն : Ապագայացուած հաստատութեանց բոլոր պաշտօնեաները կ'անցնին պետութեան : Այս կերպով անջատումը վերջնականապէս կը դառնայ կառավարութեան եւ կաթոլիկ եկեղեցւոյ միջեւ :

ՑՈՒՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը պատասխանեց պուլկար կառավարութեան 8 Յունիս թուակիր ծանուցագրին, որով Սոֆիա պատրաստակամութիւն կը յայտնէր դիւանագիտական յարաբերութիւնները վերսկսելու Աթէնքի հետ : Այս պատասխանով, որ ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարին միջոցաւ հաղորդուած է պուլկար արտաքին նախարարին, հելլէնական կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ՝ պատրաստ է Ուռչինկերնի իր դեսպանին հրահանգ տալ որ պուլկար դեսպանին հետ յարաբերութեան մէջ մտնէ, այս խնդիրը ուսումնասիրելու համար :

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ ալ հակահրէական ղէպքեր պատահեցան շաբաթ օր : Թունաւորի Արաբներու եւ Հրէայի մը միջեւ ծագած վէճի մը առթիւ, խլամ աւարառուներ յարձակեցան հրէական թաղին վրայ եւ կրակի տուին տուներն ու խանութները : Հրեաներէն սպաննուեցան 12 հոգի, վիրաւորուեցան 30 հոգի : Անգլիացի պինուորները միջամտեցին կարգը վերահաստատելու համար, սպաննուեցան 5 Արաբներ եւ ձերբակալուեցան 46 աւարառուներ : Արգիլուած է տուներէն դուրս ելլել կէս օրէն մինչեւ արշալոյս :

ԻՐԱՆի խորհրդարանը 117 քուէարկողներու վրայ 66 ձայնով, յանձնարարեց Շահին որ Հաքիմիի հրաժարեալ դահլիճի անպաշտօն նախարար Ներէն Ապտ էլ Հոսէյնին Համիլի յանձնէ նոր դահլիճին կազմութիւնը :

ՓԼԱՒ ՏԸ ԼԱ ՌԷՓԻՊԼԻՔԻ եւ Փոռթ տը Վանվի միջեւ երթեւեկող հանրակառքի 58 թիւը պիտի բանի Յունիս 28էն սկսեալ :

ՊԱՐԵՆԱԻՈՐՄԱՆ փոխ – նախարարը յայտարարեց թէ՝ մասնաճառները շաբաթը հինգ օր բաց պիտի ըլլան, յառաջիկայ շաբթուընէ սկսեալ :

ՓԷԹԷՆի մասին զրոյց կը չրջէր թէ ծանրապէս հիւանդ է : Դատական նախարարը հերքեց այս զրոյցը : Նախկին մարէչալը 92 տարեկան է այժմ :

ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԻ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ ծանօթ արուեստագէտ Տիկ. ՍԻՐՈՒՀԻ ՏՐԴԱՏ ՆԷՇԱՆԵԱՆի, ԹՐԱԳՕՇԻ եւ « ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԻ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԻՆ : 27 Յունիս , կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.45ին Քազա տ'Իթալիայի թատրոնին մէջ : Կը ներկայացնեն Շիրվանզատէի գլուխ գործոցը՝

ՊԱՏՈՒԻՒ ՀԱՄԱՐ

Ընտանեկան բարոյալից եւ ցնծագին տոնը 4 ապրար : Մտից տոմսերու դիները 300, 200, 150 եւ 75 ֆրանք : Կը ծախուին բոլոր կազմակերպութիւններուն քով անխտիր : Կեդրոն՝ Տպարան Զաւէն 35 rue Dominicaines, Marseille: Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Բիւզանդ Փիլավեան, պծատգրիչ – նկարիչ : Իր հասցէն դիտցողներէն կը խնդրուի իսկոյն իմացնել.— Anleyan, 31 rue Aumaire, Paris (3) :

ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԸ
Մ Ա Մ Ի Ս
21 rue Saulnier, Paris (9):

ՄԱՅԻՍ 28

ՊՈՒՏՈՑԻ ՄԷՋ.— 20 Յունիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին : Ֆրանսացի երիտասարդ ընկերվարականներու սրահը, Սրճօն :

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց.Դ. Պուտոյի Մասնաճիւղ խումբի :

Կը նախագահէ ընկ. Գ. ՀԱԼԱՃԵԱՆ, կը խօսի ընկեր Ց. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ : Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

ՑԵՐԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԳԷՍ
ՄԱՅԻՍ 28Ի ԱՌԹԻԻ

Շաւիլի Սալ ոտ Ֆէթէին մէջ, այս կիրակի օր , ժամը 4ին մինչեւ կէս գիշեր , նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Արշալոյս» խումբին :

Կը խօսի ընկեր Մ. Տ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը կատարէ Նոր Սերունդի «Րաֆֆի» երգչախումբը ղեկավարութեամբ ընկեր Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի :

Նոր Սերունդի կողմէ կը ներկայացուի դերուագ մը մերօտաւոր անցեալէ հերոսականապատմութենէն եւ «Փլկութիւն»ը 2 պատկերով :

Նիւթը առնուած է ամէնէն Յովհաննէս Թումանեանի «Երկրում» քառատողծութենէն :

Ուրիչ անակնկալներ եւ ժամը 8էն յետոյ պարահանդէս : Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը 50 ֆրանք

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՍԷՆԹ ԱՆՆԻ ՓԵՌԻ ԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Յունիս 19, շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, բացօթեայ դպրոցի հրապարակին վրայ :

Կը նախագահէ Պ. Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ, կը խօսի Պ. Կ. ՓՈՂԱՏԵԱՆ : Կը մասնակցին Ս. Լուսի «Սիամանթօ» խումբին նուագախումբը եւ Ս. Աննի Սիփան երգչախումբը :

ԳՈՀԱՑՈՒՄ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐԻՆ ՓԱՓԱՔԻՆ Ղ. ՄԵԼՈՑԵԱՆ

Կը պատրաստէ, առաջին անգամ ըլլալով՝ հայէրէն ամբողջական ներկայացումը՝

« Ա Ր Մ Ե Ն Ո Ւ Շ Ի »

Մարսէյլ, վալաֆս, Լիոն, վիէն , Տէսին , ժընեւ, Փարիզ, Պրիւքսէլ :
Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ՍԷՆ ՏԸՆիի մէջ Լեւոն Թադեւոսի յիշատակին մատնաւոր հայացէս պատարագ պիտի մատուցուի այս կիրակի, ժամը 9.45ին : Կը խնդրուի Ալէմշահի խումբին անդամներէն որ դան մասնակցին երջեցողութեան :

ԿԸ ՓՆՏՌԵՄ մօրաքրոջս աղջիկը՝ Զապէլ (ծնեալ Պօյաճեան) Պրուսացի : Ներկայիս կը գտնուի Փարիզ : Իմացնել իր մօրաքրոջ աղջկան Տիկին Պէաթրիս Սըվապեանին, 13 Plateau de la Sartanne: La Rose, Marseille :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ի նպաստ Սէվռի Մ. Ռ. վարժարանի Պէչիկթաշլեան թատերապահի վերաշինութեան :

Այս կիրակի, ժամը 15էն մինչեւ 22, վարժարանի պարտէզներուն մէջ, 26 rue Troyon , Sevres, métro Pont de Sevres :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին հայ եւ օտար արուեստագէտներու մասնակցութեամբ : Վարժարանի ներքին կեանքէն ժապաւէնի ցուցադրութիւն եւ զանազան հաճելի անակնկալներ :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով : Ճաղարտի տեղի չտալու համար նախապէս ապահովել սեղանները հեռաձայնով, վարժարանին տեսչութենէն, Obs. 18–28 : Հրաւիրատոմսեր՝ վարժարանի, հայ նպաստավճառներու եւ դրատուններուն մօտ :

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԴԻՒԱՆ

ՀԱՑ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ

Հայ Տնտեսական Կեդրոնի Տեղեկատու Դիւանը — դիւրութիւն մը տալու համար հասարակութեան — որոշած է չահագրգռուողները ընդունել, փոխանակ չաբաթը մէկօրուան, ամէն օր, ժամը 10էն 12, իր կեդրոնատեղին, 7 rue de Phalsbourg, Paris 17): ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ համար դիմել՝ ընդհանուր քարտուղար Պր. ՀՐ. ԹՈՐՈՍԵԱՆի, իսկ ԴԱՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ԵՒ ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ վերաբերեալ խնդիրներու համար, Վարչութեան մասնագէտ խորհրդական Պ. Գէորգ ՓԱՐՄԱԳԻ : Բոլոր տեղեկութիւնները կը տրուին ՁՐԻՕՐԷՆ :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Եղիպտացի կոմիտէի ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը :

Հ. Ց. Դ. Թօփխանէղբայրեան խումբի, ինչպէս նաեւ նախկին Ազբիւր Սէվրը խումբի ընկերները խնդրուած կը հրաւիրուին այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ընկեր Սիրականի աշխատատեղը : 12 rue de Paris, Gentilly (Seine):

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Palais de la Chope, 18 Bld. Garibaldi: Կարեւոր օրակարգ :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի «Ա. Ահարոնեան» խումբին դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի, ժամը 9ին Sociétés Savantesին մէջ : Դասախօս՝ ընկեր ՀՐԱՆԴ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆԻ նիւթը՝ «Հայկ. Դատը պատմութեան մէջ» : Հայերէնի դասը ժամը 8էն 9:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ֆ. կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Յունիս 21ին ժամը 3ին Bar duGlobeի սրահը : Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան :

Մեր թաժանորդներուն

Սիրայօժար ենք հետզհետէ դադրեցնել չվճարուած բաժանորդագրութիւնները ՅՈՒՆԻՍի ԸՆԹԱՑՔԻՆ :

Կը խնդրուի փակել բոլոր առկախ հաշիւները եւ վճարել նոր բաժնեգիններնիդ :

Շնորհակալիք, փնտռտուք, հոդեհանգիստ, զանազան այս կարգի փոքր ծանուցումներ չզրկել առանց փոխարժէքի : ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿՐԿԻՆ ԵՒ ԿՐԿԻՆ կը յանձնարարենք որեւէ դէմքի ղրկած առեն որոշապէս նշանակել կտրօնին վրայ.— Բաժնեգի՞ն է, նուէ՞ր թէ փոխանակ ծաղկեպսակի եւ որո՛ւ յիշատակին :

ԶԱՅՆԱՍՓԻՒՌ ԼՍԵՑԼԻՔ.— Այսօր Շաբաթ – չաբթի 16 Յունիս ժամը 23.15ին, Chaine Nationaleի վրայ ԳՕԳՕ ԱՒԼԱՆ իր émissionը յատկացուցած է հայկական երաժշտութեան, ուր պիտի լսուին նաեւ ողբ. Գուրգէն Ալէմշահի հեղինակած երգերը :

Ուղարկուած, ուշացուած մեծ դաշտանակը

Կազմակերպուած Փարիզի չրջանի Հայ Աբլնեցիներու եւ Աբլնեցիներու կողմէ, կիրակի 27 Յունիս Շաւիլի անտառները մէջ : Իջնել Մօնփառնասի Շաւիլի կայարանը եւ հետեւիլ առաջնորդ Աբլնեցիներուն :

ՊՈՐՏՈՑԷՆ Քէնաթլեան եղբայրներ 500ական ֆր. կը նուիրեն Վեր. Գոնտէն, ընկ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆին մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի : Սասնոյ «Ցարաչ»էն :

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱՑԻ կ. Խաչի Դպրոց. Ամավերջի ՀԱՆԴԷՍԸ : Յունիս 20ին , ժամը 2.30ին : Մանրամասնութիւնը տեղին վրայ :

ԾԱԽՈՒ ԴԱՇՆԱԿ.— Ծախու է լաւ գաշնակ մը, մատչելի գինով : Դիմել ամէն օր ժամը 12էն 2, երեկոները 7—9, չորեքշաբթի ամբողջ օրը , Տիկին ԿԻՒԼԻՍՏԱՆի, 12 Place d'Anvers, Paris (9): métro Anvers:

ԾԱԽՈՒ ՄԵՔԵՆԱՑ.— Սինկըր 103 K քօնֆէքսիոնի համար մօթէօրով միասին լաւ վիճակիմէջ, մեքենայ մը ծախու է : Դիմել 76 rue de la Mare, Paris (20) , métro Pyrénées, Թումամեանի :

ԾԱԽՈՒ է Traction avant decapotable, 11 ձի, *նոր վիճակի մէջ, 260.000 ֆրանք : Հեռախօսել* Gob. 05-63:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆղ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 17 JUIN 1948 Հինգշաբթի 17 ՅՈՒՆԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5369-ՆԱՐ ՀՐՋԱՆ ԹԻ· 978 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 5 ՖՐ·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ո՞Ւ՞Ր ՄՆԱՑ «ԱՆԶԵՌՆՄԽԵԼԻՆ»

Պատերազմի դադարումէն անմիջապէս վերջը, յետին անտարբերներն ալ միացան ընդհանուր հոսանքին, արծարծելու համար Հայկ· Դատը։

Բոլոր դաղութներուն մէջ միեւնոյն պահանջները կը դնէին սրտառուչ միաբանութեամբ, — Սեւրի Դաշնագիր, Ուիլսընեան սահմաններ։ Արդարութիւն։ Մանաւանդ որ, հայկական արիւնն ալ առատօրէն հոսած էր բոլոր ռազմադաշտերուն վրայ։ Աբեւելքէն արեւմուտք։

Ոչ թէ ողղմութիւն կը խնդրուէր, այլ պարզապէս գործադրութիւն համոզիչ խոստումներուն։ Ուրիշ խօսքով՝ տարրական հաւատարմութիւն՝ անմոռանալիներէն, անփոխարինելի զոհողութեանց։

Եղան ձեռնարկներ, ամէն տեղ։ Ցուշագիրներ՝ ռուսերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն։ Դիմում՝ բոլոր յաղթականներուն, որոնց կարգին նաեւ Ջինաստանի ներկայացուցիչներուն։ Ուղերձներ, ճառեր, հայանպաստ յայտարարութիւններ։

Հայկական Արտասահմանը երբեք այսքան իրար անցած չէր, քաղաքական դեռնի վրայ։ Ամէնէն սկեպտիկն ալ կը հաւատար թէ յաղթականները այս անգամ պիտի բարեհաճին որոշ զոհացում տալ։ Գոնէ կարս Արտահանը ..

Մնացեալը դիտէք։ Երեք տարի վերջը, կը դտնուինք հոն ուր էինք երկրորդ Աշխարհամարտէն առաջ։

Ձայները չամնց մարած են։ «Մի՛ակ իրատառութիւն» անգամ, որ այնքան վարդավառ յոյսերն ներշնչած էր, իր կարմիր չաղացքով զրաղած է։ Իսկ բուն հայկական ճակատին վրայ, երբեմնի միաբանութեան յաջորդած է խուժանային ժխոր մը, ճեղք ճեղքի վրայ բարդելու համար։

Դժբախտաբար, կարճ տեւեց երեք-չորս Մեծերուն մեղրալուսինը։ Մէկը միւսին լեզուն չի հասկնար։ Թանձր ամպեր կուտակուած են հորիզոնին վրայ։ Անստուգութիւն ամէն կողմ։

Այս չի նշանակեր թէ ամէն ինչ կորսուած, Հայկական Դատն ալ թաղուած է։

Ընդհակառակն։ Ճիշդ այս պատճառով ալ, Հայկական Արտասահմանը հարկադրուած է աւելի ամուր կառչիլ իր պահանջներուն։ Հետապնդել զանոնք բոլոր կարելի միջոցներով։

Ո՛ր եւ է վարանում, ընկրկում, թուլացում այս ճամբուն վրայ՝ պիտի նշանակէր տարապարար մը դնել մեր ճեռքով։

Աւելի քան մէկ միլիոն զոհեր չկորնցուցին իրենց հաւատքը, ամէնէն դժոխային պարագաներուն մէջ։ Անոնց անէծքը մեր գլխուն, եթէ կէս ճամբան պիտի մնանք, վհատելով զանազան յուսախաբութեանց առջեւ։

Ուրեմն, ծրագրեալ եւ յարատեւ աշխատանք չարժման մէջ դնելով բոլոր տրամադրելի ուժերը։

Անշուշտ այսպիսի գործունէութիւն մը կը պահանջէ նիւթական միջոցներ։ Բուն բառով՝ մեծագումար դրամ։

Տարիներու քաղաքական գործունէութեան ընթացքին, չատ մը թանկագին պատեհութիւններ կորսուած են երբեմն ապիկարութեամբ, երբեմն ալ նիւթական միջոցներու անբաւականութեամբ։

Քաղաքական կեանքը, ամէն առեն աւելի չարափոխոխ, միշտ լեցուն է անակնկալներով։ Եթէ այսօր սպասողական վիճակի մը մատնուած ենք, այդ չի նշանակեր թէ վաղն ալ այդպէս պիտի ըլլայ։

Արդ, մինչեւ անցեալ տարի, երբ զանազան չանճախոսքեր ճեռնթափ չէին եղած, չօշափելի դումարներ հանգանակուեցան այս գաղութին մէջ ալ, ի նպաստ Հայկական Դատին։

Առաջին օրէն յայտարարուեցաւ եւ այս թերթ եւս պարտք սեպեց պարբերաբար յիշեցնել թէ ԲԱՑԱՌՁԱԿԱՊԵՍ ԱՆՁԵՌՆՄԽԵԼԻ պէտք է մնան այդ դումարները։

Կը մնա՞։— Սոխպուած ենք հրապարակաւ ուղղել այս հարցումը, լուսաբանելու համար հանրային կարծիքը։

Հարցումը կը պահանջէ բացորոշ եւ փաստաբդի պատասխան մը, յանուն Հայկ· Դատի յանձնախումբին։ Իր իսկ վարկին համար։

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳՈՐՏԵՐՈՒՆ ԼԵԶՈՒՆ

Պօմոնի բարձունքին վրայ (Մարսէյլ), ընկերոջ մը այգիին մէջ, դէմ յանդիման Վալպարէլի լեռներուն։ Գեղեցիկ է գիշերը, այստեղ։

Երբ կր վառին լոյսերը, ելակի պէս մամուռ — տիկ, համրիպակաց բլուրը կը նմանի հսկայ ջահի մը։ Իսկ ցերեկին, երաժշտական էջ մըն է կարծես ամբողջ այս համայնապատկերը,— գոյներու աղուոր երաժշտութիւն մը, ուր կամանչը կը դաշնակահարէ, դեղինը կը սրնգահարէ, կարմիրը կը թմբկահարէ։

— Օ՛, հրաշալի՛ է, հրաշալի այս համայնապատկերը, կ'ըսեմ ընկերոջս։

— Իր նեղացուցիչ կողմերն ալ ունի, մէ՛ծդ չատ կայ, նաեւ առատ բամբասա՛նք...

— Ի՞նչ բամբասանք, կը հարցնեմ զարմացած։

— Սպասէ, կը տեսնես։

Մոռցած այս խօսակցութիւնը, մտայ այգիին մէջ եւ զրկեցի կեռասենին, ճիշդ ինչպէս նոր վեսան կը զրկէ իր հարսը,— արդարեւ հարս մըն էր կեռասենին, իր ոսկի օղերը կախած, կրակէ աչքերը բացած, աղուոր թեւերը երկարած։ Ցե — տոյ աղջկան—տուք մը կատարեցի ամանէներուն հետ, «Նոր - աշխարհ» կոչուած պտուղի ծառին հետ, Հայաստանցի ծիրանիներուն հետ, երբ յանկարծ աղաւոս ձայն մը լսեցի իմ պաղա — պաշտիկ գիմովութեանս նեղչէմուները։

Մաւիկ լըի։

Թզենիներուն տակ՝ աւազան մը ժամադտած ջուրով։ Եւ աւազանէն՝ ձայն մը սղոցի երգով։

Ընկերս հարցուց ։

— Կրհասկնա՞ս։ Բամբասանքը սկսա՛ւ։ Եւ ամբողջ գիշերը այս բամբասանքն է որ կը խանգարէ այդիին խաղաղութիւնը։ Կը հասկնա՞ս։

Ահա թէ ինչ կ'ըսեն։—

ՎԵՐԻ ԱԻԱՋԱՆԷՆ — Մէս քէռին մէռեր է··

ՎԱՐԻ ԱԻԱՋԱՆԷՆ — Ե՞ռբ - ե՞ռբ - ե՞ռբ···

ՎԵՐԻ ԱԻԱՋԱՆԷՆ — Մէ - կա - կալ - օր ,

մէ - կա - կալ օր ···

Հաճելի՞ է, ամբողջ գիշերը, լսել գորտերուն այս անտանելի բամբասանքը,— կը կռկռան ու կը կռկռան, սղոցերով քունդ ։

— Օ՛, պատասխանեցի ընկերոջս, այդ անմեղ բամբասանքն ալ բա՞ն է։ Մենք Փարիզի մէջ ունինք ճահիճ մը, ուր դասակարդ մը գորտեր, պղծարերան եւ ճաուաղէմ, ժանգառաւ գոյն եւ աղքասուն, ամէն օր կը կրկնեն բամբասանք մը զզուելի եւ ընդվզեցուցիչ ·

— Դրօն Ա՛նգարա դացեր է···

— Ե՞րբ, ե՞րբ, ե՞րբ ···

— Դաշնակցականները դաշինք կնքեր են Անդարայի մէջ···

— Իրա՞ւ, իրա՞ւ, իրա՞ւ ···

Սիրելի ընկեր, դուն կրնաս մխիթարուիլ որ քու գորտերդ կը լռեն՝ երբ թքնես աւազանիդ մէջ, — Փարիզի գորտերը ամէնուն չեն այդքան, անոնք կը շարունակեն բամբասել՝ եթէ ամբողջ հայութիւնն ալ թքնէ իրենց ժահահոտ աւազանին մէջ ։

ԱՐԱՋ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂՈՎ

ՔԼԷՐՄՈՆ ՖԷՐԱՆԻ Պէրկոմնեան գործարանի բանթողներուն պահանջները անընդունելի նկատուելով կառավարութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ, բանակցութիւնները խզուեցան։ Ոսոի — կանները գրաւեցին գործարանի նոր չէնքերը, բայց, գլխաւոր չէնքը մնաց բանուորներուն ձեռքը։ Քաղաքին մէջ ու շրջակաները գանուող ուրիշ բանուորներ հետզհետէ եկան աւելցնել բանթող — ներու բազմութիւնը ։ Ու եւ է ծանր միջադէպ չպատահեցաւ։ Բայց, երբ գիշերը ժամը 11ի ա - տեններին, ինքնաշարժ կառք մը անցաւ գործա — րանին առջեւէն, , բանուորները կարծելով թէ նոր ոսոիկաններ են եկողները, յարձակեցան կառքին վրայ։ Կռիւը սկսաւ ոտոիկաններուն եւ բանուորներուն միջեւ։ Երկու կողմէն կան հարիւր վիրաւորներ , որոնցմէ չատերը ծանր։ Ցուղումը կը չարունակուի տակաւին ։

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ կառավարութեան խնդրան — քին վրայ, անգլեխորհրդային առեւտրական բանակցութիւնները պիտի վերսկսին մօտերս ։

Գերմանական խնդիրը Ազգ. Ժողովի մէջ

Լոնտոնի համաձայնութիւններուն մասին աղդ· ժողովի մէջ ուրբաթ օր սկսած վիճաբանութիւնները չարունակուեցան երեքշաբթի օր ։ Ծօնք առնող երեսփոխանները գրեթէ ամբողջն ալ դէմ արտայայտուեցան Պիտոյի ստորագրած յանձնարարութիւններուն ։ Մ՛իթէք, Փոլ Պասթիւր (արմատական), Լուի Մարէն (ազգայնական), Քափլեթան (U. D. S. R.) քննադատեցին արտաքին նախարարը որ չէ յաջողած Ֆրանսայի շահերը պաշտպանել Լոնտոնի մէջ։ Ըսին թէ Գերմանիա միշտ վտանգ մը կը կազմէ Ֆրանսայի համար, սովետ վտանգը պէտք չէ մոռցնել տայ գերմանական վտանգը։ Ընկերվարական երեսփոխան Ժէրօ Ժուվ միայն խիստ չեղաւ իր քննադատութեանց մէջ։ յայտարարեց թէ Լոնտոնի համաձայնութիւններով յառաջդիմական իրական քայլեր առնուած են։ բայց, պէտք է բարեփոխել այս համաձայնութիւնները ։ Վիճաբանութիւնները չարունակուեցան երէկ, չորեքշաբթի ։

★ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան ընդհանուր քարտուղար Շովէլ առիթ ստացաւ մեկնեցաւ Լոնտոն, ուր տեսակցութիւններ ունեցաւ Պէվինի, Ինչպէս նաեւ անգլիացի եւ ամերիկացի ուրիշ անձնաւորութեանց հետ, կարգ մը լուսաբանութիւններ ստանալու համար ։

Անդլիոյ աշխատաւորական կուսակցութեան ընդհ· քարտուղարը, Մորկըն Ֆիլիփս, Փարիզ եկած է նորէն, գաղտնի խորհրդակցութիւններ կատարելու համար Ֆրանսայի ընկերվարականներուն հետ։ Կ'ըսուի թէ պ· Լէոն Պլում Լոնտոն պիտի երթայ մասնաւոր հրաւէրով ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Լոնտոնի լաւատեղեակ շրջանակներուն մէջ կը պնդուի թէ՝ չատ քիչ հաւանականութիւն կայ որ վերջերս նոր խորհրդակցութիւններ կատարուին Գերմանիոյ կազմակերպութեան մասին։ Թերթերը — րուս դիւանագիտական թղթակիցները՝ բացորոշապէս կը պարզեն Անգլիոյ դիրքը։ Այսպէս, «Թայմս»ի եւ «Մանչէսթըր Կարտիըն»ի աշխատակիցները կը գրեն թէ Լոնտոնի բանակցութիւնները չատ երկար եւ դժնդակ փուրերէ անցած ըլլալով, կարելի չի նկատուիր որ փոփոխութեան ենթարկուի հոն ընդունուած սկզբունքը։ «Տէյլի Թելկրաֆ» ալ կը գրէ թէ «Լոնտոնի յանձնարարութեանց մերժումը ամէն տեսակէտով ցաւալի պիտի ըլլայ, որովհետեւ պիտի ապացուցանէ թէ Ֆրանսա քաղաքական կայուն վիճակ չունի դարձեալ։ Միացեալ Նահանգները եւ Անգլիա չատ լաւ կ'ըմբռնեն Ֆրանսայի մտավախութիւնները՝ իր ապահովութեան համար, բայց իրենց համար դժուար է նոր պէլգումներ ընել, ի նպաստ Ֆրանսայի »։

Պատասխանելով Ֆրանսական քննադատութեանց, Լոնտոնի մէջ դիտել կուտան թէ՝ Անդլիոյ մայրաքաղաքին մէջ կնքուած համաձայնութիւնները ոչ մէկ բացորոշ տրամադրութիւն կը պարունակեն որ արդելք ըլլայ անոնց վերաքննութեան կամ Մ· Միութեան մասնակցութեան ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ամերիկայի արտաքին նախարարութիւնը ջերմապէս կը բաղձայ որ Ֆրանսայի ազդ· ժողովը վաւերացնէ Լոնտոնի յանձնարարութիւնները ։ Այս բաղձանքը ունի նաեւ ներքին պատճառներ ։ Հակառակ Զօր· Մարշըլի ներչնչած յարգանքին, Ամերիկայի արտաքին քաղաքականութիւնը ստոըէն կը քննադատուի երկրին մէջ եւ կասկած — րական կուսակցութիւնը կ'ուզէ որ յաղթանակէ իր վարած արտաքին քաղաքականութիւնը։ Լոնտոնի յանձնարարութիւնները պիտի գործադրուին, Ֆրանսա ընդունի թէ ոչ։

Թէեւ Ամերիկացիները լրջօրէն չեն կարծեր որ Մ· Միութիւնը բռնի ուժով դիմադրէ արեւմտեան Գերմանիայի մը կազմութեան, եւ սակայն, չատեր այն կարծիքին են թէ՝ Մոսկուա պիտի չանայ միացնել ամբողջ Գերմանիան մուրճ—մանգաղի դրօշին տակ։

Այս առթիւ ուշադրութիւն գրաւած է խորհրդային չորս զօրաբանակներու ռազմավարական դիրքը։ Առաջին զօրաբանակին հրամանատարն է Վոլոշիլով, որ իր սպայակոյտին կեդրոն ընտրած է Լէյնինկրատը եւ դէպի սքանոնիանեան երկիրներ «կը նայի»։ Երկրորդին կեդրոնն է Մինսքը, յեռարան Գերմանիոյ խորհրդային զօրաբաժիններուն։ Երրորդ կեդրոն ունենալով Օտէսան, եւ չորրորդը՝ Թիֆլիսը, Մինչեւ Արեւելք ուղղած են իրենց ուշադրութիւնը։ Այս չորս բանակախումբերը կը ներկայացնեն համադումար 120 զօրաբաժին, փորաքան չիւրը 12.000 զինուորէ բաղկացած։ Եւրոպայի մէջ եւս կան 30 զրահատար զօրաբաժիններ։

Ուշադրութեան մէջ կ'ուզեն հասկնալ թէ ինչ է ուժերու այս ցուցադրութեան պատճառը։ Հակառակ չատերու լաւատեսութեան, կասկածող — ներ կան թէ Մոսկուան աւելի անհաշտ ընթացք մը պիտի բռնէ յատաջիկայ ամիսներուն ընթաց —

Վարերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ ։

ԿԵՂԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ԱՓՇԱԽԻՆ ՍՈՒՏԻ

Կար առեն մը, երբ Երեւանը եւ արուաստահմանի մեր հակառակորդները իրաչ դրած էին մեր վրայ՝ մեզ հոչակելով մեռածներ: «Մեռելը» սակայն, չուտ արթնցաւ՝ սարսափի մատնելով իր մեռելաթաղները: Հիմա, Երեւանէն մինչեւ Փարիզ ու Նիւ Եորք, մեր մահը աւետողները մեզ կը հոչակեն հայութեան չնչին մէկ տոկոսը: Այդքան անչքան ուժ մը պէտք է չատոնց մոռցուէր, արհամարհուէր: Բայց կը տեսնենք ատոր ճիշդ հակառակը. իրենց հանդիսաւոր կորանցուցած մարդիկ, հիմա ալ օրն ի բուն կը չարունակեն պրպտիլ հայութեան «չնչին տոկոսով»՝ իրենց անզօր կատաղութեան թոյրը քաւիչով անոր վրայ: Եւ անոնք վերջնես, դիւրութեամբ քշուող ապրանքի մը նման, կը կրկնեն իրենց հին ամբաստանութիւնը — Դաշնակցութիւնը հակա – Հայաստանեան է, Դաշնակցութիւնը հակահեղափոխական է:

Մեր հակառակորդներու աչքին Դաշնակցութիւնը « հակա – հայաստանեան է», որովհետեւ ան դէմ է խորհրդային բռնապետութեան: 1921 թուէն ի վեր, մենք մեր թերթերու մէջ արձանագրած ենք ինչ որ կատարուած է մեր հայրենիքին մէջ իբրեւ չինարարութիւն եւ մշակութային աչխատանք: Մենք նաեւ, ուրիշներէն չատ աւելի կանուխ, նոյն հայրենիքին համար նւիթական զոհաբերութիւն ալ ըրած ենք, որ հետզհետէ պիտի հասնէր աւելի մեծ չափերու, եթէ Երեւանը բռնօրէն չմերժէր իրեն ընծայուած օգնութիւնը: Այդպէս քալալովհանդերձ, մեր մամուլի միջոցաւ մենք չարունակած ենք արձագանգը ըլլալ մեր հայրենիքիմէջ տեղի ունեցած ամէն լուսաւոր երեւոյթի ու գործունէութեան՝ գիտնալով հանդերձ որ անոնք չատ խոչոցոյցով կը ներկայացուէին մեզի: Մենք այդ ըրած ենք Սիփւռքի եւ հայրենիքի կապը զօրացնելու համար: Բայց նաեւ մենք քննադատած ենք ինչ որ տեսած ենք սեւ ու խոտելի՝ այդ նոյն հայրենիքին մէջ:

Եւ ճիշդ ատոր համար ալ մենք դարձած ենք « հակա – հայաստանեան», դարձած ենք թշնամի մեր երկրին ու ժողովուրդին, դարձած՝ հայրենիքի հիմերը փորողները:

Երեւանի վարիչները աղճատեցին հայ լեզուն, ամէն օտար բան պարտադրեցին անոր, արդիւնցին մեր լեզուի մէջ հանրապետութիւն բառի դործածութիւնն իսկ, մեր ուղղագրութիւնն ալ չարախոհեցին անոնք: Մենք քննադատեցինք կոտորուած այս բարբարոսութիւնները եւ դարձանք ... « հակա – հայաստանեան» :

Երեւանի վարիչները կրծոը թոյն հոչակեցին, անհնայ կոտորեցին եւ աքսորեցին հայհոգեւորականութիւնը, անոնք մեր ակեղեցիները ախտաներու վերածեցին, անոնք «Անաստուած» թերթերով ու խմբակներով ամէն սրբութիւն անարգանքի սիւնին դամեցին: Մեր հակառակորդները լուռ մնացին այս բոլորի դէմ: Սակայն մենք խղճի ու հայրենասիրութեան դէմ համարեցինք լռութիւնը: Մենք արձանագրեցինք այս փաստերը: Կրօնի ու եկեղեցիի կեղծ պաշտպանները չհանդուրժեցին ատոր եւ, մենք մերկն դարձանք « հակա–հայաստանեան» ... :

Դաշնակցական բազմաթիւ գործիչներ ձերբակալելէ, աքսորելէ կամ գնդակահարելէ վերջ, Երեւանի վարիչները մոտն անոգոք վերաբերումը ցոյց տուին Զարենցներուն, Ալազաններուն, Նոր-Բենգիներուն, կամ խանդավառօրէն իրենց ձեռք մեկնած եւ իրենց գլուխը նետուած Զապէլ Եսայեաններուն, Վահան Թոթովենցներուն, Կովռօչներուն ու բազմաթիւ ուրիշներու հանդէպ : Մեր մամուլը չէր կրնար լուռ մնալ, ան ձայն բարձրացուց կատարուած նոր կոտորածին հանդէպ, բողոքեց, ճչաց, խարանեց տեղի ունեցող բարբարոսութիւնները: Այդպէս պէտք չէր ընէինք, բայց այդպէս ըրինք ու, դարձանք «Հակա–հայաստանեան» :

Ոչ միայն թրքապաշտական մեր հայրենիքէն բոլշեւիկներ ափ մը հող չաւելցուցին այսօրուան Հայաստանին վրայ, այլեւ անոնք նուիրագործեցին յափշտակութիւնը, Ադրբէջանի կողմէ, Շարուր-Նախիջեւանի, Ղարաբաղի, կամ Վրաստանի կողմէ Ախալքալաքի, Ախալքայի, Լոռիի մէկ կարեւոր մասին, անոնք նոյնիսկ հայկական Զանգեզուրի մէջ քրտական ինքնավարութիւն մը ստեղծեցին : Այս կերպով ալ, հոգապարկ հայ գիւղացին ստիպեցին անոնք որ դառնայ տարագիր եւ երթայ Բագու, Հիւս. Կովկաս եւ աւելի հեռուները: Մենք բողոքեցինք: Հակառակորդները կ'ուզէին որ չբողոքէինք: Լուռ համակերպողները դարձան Հայաստանասէրները, իսկ մենք՝ հակա–հայաստանեան :

Պատերազմը հպիւ վերջացած, Երեւան, Մոսկուայի հրահանգի համաձայն, ներդաղթի հրաման տուաւ: Մենք կը սպասէինք որ նախ մեր հայրենիքի տահմանները լայնային եւ ապա տեղի ունենայ ներդաղթ: Այդպէս չեղաւ : Բայց եւ այնպէս մենք ամէն տեղ օգնեցինք ներդաղթի չարժման՝ նիւթական կարեւոր օժանդակութեամբ : Բայց ի՞նչ արժեց այդ օժանդակութիւնը մեզի համար: Բացարձակապէս ոչինչ: Մեր ընկերները զոհաբերեցին, բայց եւ այնպէս մենք ու մեր ընկերներն ալ հոչակուեցանք ներդաղթի թշնամիներ :

Ներդաղթին ու մեր հայրենիքին օգնելու համար միայն այս երկրին մէջ, Հայ Օգն. Միութիւնը, աւելի քան 40.000 տոլարի օգնութիւն ըրաւ մեր հայրենիքին. եւ այդ օգնութեան կարեւոր մէկ մասը Հայաստան ղրկուեցաւ՝ խորհրդային դեսպանատան միջոցաւ: Ատոր համար չէինք սպասեր երախտագիտութիւն եւ չնորհակալութիւն եւ նոյնիսկ չէինք սպասեր նաեւ որ Հայ Օգն. Միութեան եւ Դաշնակցութեան դէմ նոր արշաւանքներ տեղի ունենային : Մեր հակառակորդները սատարեցին մեր ընծայած օգնութիւնը եւ, փոխարէն, լիուլի մեզ վարձատրեցին իրենց սրտի ու հոգիի մէջ ամբարած թոյնով ու մաղձով :

Ամէն տեղ Դաշնակցութիւնը ուղեց որ ներդաղթի կազմակերպման գործին ինք ալ բերէ իր մասնակցութիւնը: Հակառակորդներ մերժեցին մեր մասնակցութիւնը: Սիւրիա Լիբանանի մէջ Հ. Մ. Ը. Մ.ի հազարաւոր երիտասարդներ ուղեցին Հայաստան երթալ. մերժուեցան՝ այն ամբաստանութեամբ որ Դաշնակցական ու աղգայնական են: Քար դրած մեր սրտին, մենք նորէն լռեցինք: Ու բոլշեւիկ – ամիկավար–հնչակեան խմբակը տարաւ ներդաղթի գործը այնպէս ինչպէս ինք կը կամենար, տարաւ՝ գործը դարձնելով իր պատկերը :

Եւ չուշացաւ աղէտը: Հազարաւոր Հայեր՝ եւ դիպատոսի, Ճունաստանի, Ֆրանսայի, Սուրիա-Լիբանանի, Իրաղի, Իրանի մէջ եւ այլուր, որոնց ստիպած էին ծախել իրենց ունեցածը եւ պատրաստ ըլլալ մեկնելու, մնացին իրենց տեղերը՝ ենթարկուելով ահաւոր թշուառութեան : Բարերգականը հարկադրուեցաւ ներդաղթի անունով իր հանդանակած դոլարներու մէկ կարեւոր մասը ծախսել այս թշուառներուն վրայ: Մենք քննադատեցինք տեղի ունեցած աղէտի պատասխանատուները եւ նորէն արժանացանք «ներդաղթի թշնամի» տիտղոսին :

Հայաստանը մեր հայրենիքն է, բայց ընդունինք որ ան դրախտ չէ, կամ չէ այն, ինչ որ ըսանք կ'աչխատինք ներկայացնել. այդպէս ըլլալով հանդերձ մենք պիտի ուզենք որ ան լեզուի հայութեամբ որովհետեւ մեր աղգային չահը այդ կը պահանջէ : Բայց մենք միաժամանակ չենք կրնար վրդովիչ երեւոյթներու առջեւ աչք փակել. եթէ թշուառութիւն, քաղաքական սուր տաղնապ կայ մեր հայրենիքին մէջ, եթէ խտութիւններ ի գործ կը դրուին հոն, եթէ դաժան բռնի մը կը գործէ այնտեղ, —եւ անշուչտ ատոնք իրողութիւններ են, մենք պէտք է արձանագրենք զանոնք, որպէսզի գացողները դիտակցաբար երթան հոն եւ հիասթափութիւններ չունենան : Ճշմարտութիւններ եւ իրողութիւններ ծածկելէ ունինք չահ չկայ, ընդհակառակը մեզ կայ: Այսօր ալ կան մարդիկ, որոնք կը ձգեն Հայաստանը եւ կը փախին. պէտք է այդ եւս արձանագրուի: Եւ անոնք որ կ'արձանագրեն նման իրողութիւններ, անոնք դէմ չեն ներդաղթի, ընդհակառակն ներդաղթին դէմ են ա – նոնք, որոնք կ'ուզեն ամէն բան ծածկել, կ'ուզեն սեւը ճերմակ կամ փուչը վարդ ներկայացնել :

Ա՛հ մեր դիծը. ամէն բանէ առաջ ճշմարտութիւնը: Եւ ատոր համար ալ մենք դարձեր ենք հակահայաստանեան եւ դարձեր՝ հակահներդաղթ: Թող այդպէս ըլլայ: Բոլշեւիկներու կառքին ըզծուած անիիղճ եւ անպարկեշտ մարդոց դատաստանը չեն որ մեզ պիտի չեղեն մեր գծէն: Ու մանաւանդ արտաստհմանի լկտիաներն չեն որ մեզ Հայաստանասէր պիտի դարձնեն :

(Ամբագրական «ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ»)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ .....

Նոր հնասաւիճեր Գերմանիոյ մէջ

Գերմանիոյ յետ–պատերազմեան կուսակցութեանց մէջ ամէնէն բազմանդամը «Քրիստոնեայ ժողովրդավար » կուսակցութիւնն է, թէեւ ներքին կազմութեամբ ամէնէն տկարը կը համարուի:

Այս կուսակցութիւնը վերակազմուած է նախկին կաթոլիկ կեդրոնի եւ զանազան ուրիշ կուսակցութեանց անդամներէն եւ կը ներկայացնէ կաթոլիկ եւ բողոքական քրէչարկողները : Ան աւելի աջ հակում ունի եւ իր կարեւոր առաջնորդները ծայրայեղ աջեր են :

Այս կուսակցութեան նեցուկ կանգնած են փոքր հողատէրերը, պետական պաշտօնեաները եւ նախկին աջ թեւ կուսակցութեան անդամները :

Կաթոլիկ եւ բողոքական եկեղեցիի առաջնորդներուն կարեւոր օժանդակութեամբ չնորհիւ Քրիստոնեայ ժողովրդավար կուսակցութիւնը՝ ապահովեց ազարակատէրերու եւ մասամբ Ռուրի բանուորներուն քուէն եւ կը կարծուէր որ, եթէ Գերմանիոյ մէջ ազատ ընտրութիւններ տեղի ունենային, այս կուսակցութիւնը 40 % քուէ պիտի ստանար :

Կուսակցութեան հիմնադիրն է Եոդէֆ Միւլլըր որ մասնակցած է 1944ի ռումբի դաւադրութեան, տապալելու համար նացի կառավարութիւնը, ինչպէս եւ Քոնրատ Ատենաուըր, որ կաթոլիկ պետ մըն է, Ռուրի չրջանէն: Կուսակցութեան կեդրոնը կը գտնուի Ֆրանքֆորթի մէջ :

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Վերջերս Մոսկուայի երաժշտասէր չրջանակներուն մէջ մեծ հետաքրքրութիւն կար դիտնալու համար թէ ով էր որ պիտի չահէր Սովետ համանուագի (symphony) մրցանակը : Սերգէյ Վասիլչքօն եղաւ չահողը, 70 տարեկան երաժշտագէտ մը որուն առաջին գործերը ներկայացուած են 1902ին, յեղափոխութենէն 15 տարի առաջ: Մոսկուայի երաժշտանոցին ուսուցիչն է 40 տարիէ ի վեր: Կ'ըսուի թէ կենդանի կապ մըն է նախա – յեղափոխական դասական Ռուսաստանի եւ նկարկայ ժամանակներու երաժշտութեան մէջ :

Համամասնօրէն կուսակցութեան մէկ որոչումը վերջերս ջնջեց «արդիական» արտադրութիւնն – րը, իբրեւ « ձեւապաչտ » եւ անհետաքրքրական : Եւ առաջարկեց մշակել ռուս ժողովուրդի դասական մեղեդիները :

Վարիչքոյի հեղինակութիւնը նուազագոյն երկու դաչնակի վրայ, մէկը ինք, միւսը Խաչէտրեան, արհեստով դաչնակահար մը : Այս համանուագը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ երաժշտանորու առջեւ, եւ յաջորդ եղանակին պիտի կրկնուի : Անոնք գովեցին « առողջ ոգին», թարմ գաղափարները եւ ինքնատիպ ոճը : Քերնիքով ըսաւ թէ «իսկական ռուսական համանուագ մըն է եւ թանկագին նպաստ մը կը բերէ ժամանակակից Սովետ երաժշտութեան ,դրուած հին սերունդի վարպետի մը կողմէ :

Առաջին նուագին տիրական նիւթը «ձիչն է հէքեաթային թռչունի մը, որ չարիք մը կ'ազդարարէ». երկրորդով Ռուսիոյ բնութեան գեղեցկութիւնը կ'արտացոլայ, իսկ վերջինը օրհներգ մըն է նուիրուած Ռուսաստանի ազատագրութեան:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ ՄԷՋ ԱԼ « ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄ »

Հունգարիոյ Համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը՝ Մարթիաս Ռաքոչ կ'ազդարարէ թէ անհրաժեչտ է մաքրագործել համայնավար կուսակցութիւնը ոչ միայն Հունգարիոյ, այլ եւ բոլոր երկիրներու մէջ: Ռուսական համայնավարութիւնը այդպիսի տաղնապ անցուց 1930ին եւ 1933ին: Ռաքոչի կ'առաջարկէ փութացնել մաքրագործումը, առ այժմ նոր անդամներ չընդունիլ եւ բարձրացնել կուսակցութեան կրթական մակարդակը:

Ռաքոչի կ'ըսէ թէ համայնավար կուսակցութեան յարելու համար թեկնածու մը պէտք է երկու չաբաթական փորձաչրջան ունենայ. նախ՝ պէտք է պատահական մանրամասն հարցարանի մը, երկրորդ դրաւոր ինքնակենսագրութիւն մը ներկայացնէ: Կ'առաջարկէ նաեւ փորձի չրջանէ մը անցընել նոր անդամները: Ընդունիլ միայն անոնք որ տնտեսականօրէն ծանօթ են մարքսիզմի – լենինիզմի եւ գործքով ցոյց կուտան թէ ոչ միայն համայնավարութեան կը համակրին, այլեւ կրնան պատասխանել որոչ պահանջներու: Կ'ըսէ թէ չատ մը բանուորներ եւ դիւղացիներ կուսակցութեան մէջ մտած են քաղքենի ըմբռնումներով եւ դժուար է վերադաստիարակել :

Վերջերս կարգ մը նչանակներ ցոյց կուտան թէ տագնապալի չրջաններու մէջ ոմանք կ'ազդուին այն տարրերէն որոնք դասակարգային դիտակցութիւն չունին եւ թշնամի են ժողովրդապետութեան : Այսպէս, վերջերս կուսակցութեան անդամներուն մէկ մասը ազդուեցաւ հակասեմականեւ նոյնիսկ հակաժողովրդական դրգռիչներէ : Շատ անդամ մեր անդամները վրանուամի մէջ են եւն. :

Ռաքոչի կը պահանջէ կուսակցութեան դաղափարական մակարդակը բարձրացնել դասընթացքներով : Այս առթիւ կ'ըսէ թէ պատերազմէն առաջ Հունգարիոյ համայնավար կազմակերպութիւնը խիստ քննութեան կ'ենթարկէր նոր դիմումները, բայց յետոյ քաղաքական պատճառներ թուլցուցած էին այդ սովորութիւնը: Այդ համակիրները որոնք մերժուած էին համայնավար կուսակցութենէն դարձան Սոցիալ դեմոկրատներուն կողմը: Հիմա այս երկու կուսակցութեանց միացումով, մրցակցութիւնը վերջ դտած է եւ բազմացած են կուսակցութեան չարքերը, ինչ որ « վատառողջ երեւոյթ » է :

ԳԼՈՒԽ ԻՐԿՈՍԻ

(պատմական վէպ)

ԺԵ.

Նէ ոչինչը տեսաւ իսկ ու ան-
տես մտաւ Ժ. կարծես ներսը սպրդեցաւ ու
ամբողջ ներկայութիւնը ինքզինքին ներծծեց
ու ինքզինքը: Ան Երկար, որ մտիկ ըրաւ
ու ականջ դրաւ, ոչ մէկ ձայն լսեց, ոչ մէկ
շարժում տեսաւ: Ան ոտքի ելաւ, ուշադիր
եղաւ, որ ոչինչ ձայն հանէ, ու ներս մտաւ
սենեակը, որուն մէջ ինքզինքը գտաւ: Ան
ամէն կողմ նայեցաւ, ամէն բան քննեց, ամէն
բան ուսումնասիրեց, ամէն բան ուշադրու-
թեան առաւ, ամէն բան ի միտ առաւ, ամէն
բան ի մտի ունեցաւ, ամէն բան ի գլուխ
հանեց:

— Հեռագիրը, բարձրացաւ ան ձայնով մը,
որ ինքզինքէն դուրս կուգար, հեռագիրը
պիտի ըլլայ հոս, ուրկէ որ ալ ելլէ:

Ան ուժգնօրէն կեդրոնացաւ ինքզինքին
վրայ, ուշադրութեան բոլոր ներուժը ի գոր-
ծադրեց, որ ինքզինքը ամբողջովին ազատէ
ամէն մտածումէ, ամէն զգացումէ, ամէն
յիշողութենէ, ամէն ապրումէ, ամէն ան-
ցեալէ, ամէն ներկայէ, ամէն ապագայէ,
ամէն ինչէ, որ ինքն էր, որ ինքն էր ե-
ղած, որ ինքն էր ըլլալիք, որ ինքն էր
ըլլալու ճամբուն վրայ, որ ինքն էր ըլլա-
լու ճամբուն վրայ, որ ինքն էր ըլլալու
ճամբուն վրայ, որ ինքն էր ըլլալու ճամ-
բուն վրայ, որ ինքն էր ըլլալու ճամբուն
վրայ, որ ինքն էր ըլլալու ճամբուն վրայ,
որ ինքն էր ըլլալու ճամբուն վրայ, որ ին-
քն էր ըլլալու ճամբուն վրայ

քին: Այս է պատճառը որ ամերիկացի սպաներ առաջարկած են արտաքին նախարարութեան և բոլոր պետութեանց միջեւ համաձայնութիւններ կնքել Գերմանիոյ մասին:

«Ֆրանսայի կը սպասուի»

«Ֆրանսայի կը սպասուի» խորագրով խմբագրականի մը մէջ, «Նիւ Եորք Թայմզ» խստօրէն կը քննադատէ Ֆրանսայի բռնած դիրքը: «Բաւական անտեղի է — կ'ըսէ ամերիկեան թերթը — Ֆրանսայի խուսափողական ընթացքը, երբ նկատի առնենք որ Պէնէլիւքսի փոքր երկիրները չվարանեցան ընդունիլ Լոնտոնի յանձնարարութիւնները, եւ բնականն համարեցին իրենց երաշխաւորութիւնը: Եւ սակայն, ժամանակը կ'անցնի: Շատ հասկնալի կրնան ըլլալ Ֆրանսայի վախերն ու տենչերը, բայց, այդ վախերն ու տենչերը պէտք չէ ոեւէ դէր խաղան այնպիսի ատեն մը, երբ Ռուսիա, պատերազմէն ի վեր դարձած ըլլալով Եւրոպայի ցամաքին ամէնէն մեծ պետութիւնը, միտքը դրած է հաստատ մնալ իր գրաւած դիրքերուն վրայ: Պէտք չէ մոռնալ նաեւ որ Եւրոպայի մէջ Ռուսիոյ դիմադրելու կարող պետութիւն մնացած չէ այլեւս, եւ թէ՝ արեւմտեան Եւրոպա մէկ միջոց միայն ունի ուժերու հաւասարակշռութիւնը պահպանելու, ռուս տիրապետութենէն ազատելու եւ Ամերիկայէ կախում ունենալէ դադրելու համար: Այս միջոցն է միանալ տնտեսապէս, քաղաքականապէս եւ զինուորապէս: Այս վիճակին ապացոյց են Եւրոպայի վերակառուցման ծրագիրը, արեւմտեան Եւրոպայի երկիրներուն միացումը, Լոնտոնի համաձայնութիւնը, եւ մանաւանդ մղուիլ Եւրոպա մը կազմելու համար սկսած չարժումը: Արդ, արեւմտեան Եւրոպայի այս ուղղութեամբ թափած ջանքերը կը վտանգուին Ֆրանսայի կողմէ, որ, հակառակ իր ողջմտութեան եւ հակառակ իր իսկ կառավարութեան, ուրիշ բան նկատի չառնելու, այլ միայն՝ իր իսկ տկարութիւնը, եւ կարեւորութիւն չի տար Եւրոպայի ուժին: Ցուսանք թէ ողջմտութիւնը պիտի յաղթէ եւ Ֆրանսայի ժողովուրդը անսայ Պիտոյի ազդարարութեանց, որովհետեւ, եթէ արեւմտեան Եւրոպան չի կրնար վերակառուցուիլ առանց Ֆրանսայի, չի կրնար վերակազմուիլ նաեւ առանց Գերմանիոյ»:

Հանդարտութիւն պահպանելու մէջ

Զինադուլի հրամանը դործադրուելէն ի վեր, առաջին անդամն է որ կատարեալ հանդարտութիւն տիրեց առջի օր Պաղեստինի մէջ: Ոչ Ապրաբները, ոչ ալ Հրեաները բողոքեցին կոմս Պէռնատոթի թէ զինադուլի պայմանները բռնաբարուած են: Կոմսը վերջնապէս Հռոդոսի մէջ հաստատուելէ առաջ, Նոր տեսակցութիւններ պիտի ունենայ Գահիրէի եւ Թել Աւիվի մէջ: Արաբ վարիչները, այս տեսակցութեան մասին խորհրդակցելու համար, ժողով մը դումարեցին: Ցայտնի չէ դեռ թէ ինչ որոշումներ տուած են: Կը կարծուի թէ հաստատ կը մնան իրենց տեսակէտին վրայ, այսինքն կը պնդեն միշտ որ Պաղեստինը ամբողջովին Արաբներուն յանձնուի. արաբ դերակշռութեամբ կեդրոնական կառավարութիւն մը հաստատուի, որուն մէջ երկրին արտաքին քաղաքականութիւն վարելու բացարձակ իրաւունքը իրենց տրուի: Իրրեւ առաւելագոյն պիղծողութիւն, կը յօժարին միայն որ հրէական չրջաններուն մէջ տեղական ինքնավարութիւն հաստատուի: Սակայն, Հրեաներն ալ, իրենց կողմէ, չեն փոխած տակտիկան իրենց տեսակէտը, որ է՝ Պաղեստինը բաժնել երկու պետութեանց, որոնց մէկուն մէջ Հրեաները ունենան վերապետական բացարձակ իրաւունքներ:

★ Ապահովութեան Խորհուրդը 2ի դէմ (Ռուսիա եւ Ուկրայնա) 9 ձայնով մերժեց սովետ պատուիրակ Կրոմիքոյի առաջարկը, որուն համաձայն Պաղեստինի պէտք է ղրկուին Ապահովութեան Խորհուրդին անդամ պետութիւններու ներկայացուցիչներէն ընտրուած դիտողներ, մօտ 50 հոգի:

Այս առաջարկով Ռուսիա կ'ուզէր խորհրդային պատուիրակներ ալ ղրկել Պաղեստին, իբրեւ դիտող: Սակայն, որուած որոշումով, Ապահովութեան Խորհուրդը հաստատ կը մնայ իր նախկին տեսակէտին վրայ: Պաղեստին դիտող ղրկելու իրաւունք պիտի ունենան դինադուլի առաջին յանձնաժողովին մէջ ներկայացուցիչ ունեցող պետութիւնները միայն (Ֆրանսա, Պելճիա, Մ. Նահանգներ եւ Շուէտ):

ՊԵՐԼԻՆի անգլիացի, ֆրանսացի եւ ամերիկացի զինուորական կառավարիչները դադնի ժողով մը գումարեցին Ֆրանքֆորթի մէջ: Ժողովը տեւեց հինգ ժամ:

ԶԵՆՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ նախագահ ընտրուեցաւ համամտութեամբ վարչապետը, Կոթվալա: Ընտրութիւնը կատարուեցաւ ձեռամբարձ քուէով եւ միաձայնութեամբ, խորհրդարանի 300 անդամներ –

ՄԱՅԻՍ 28

ՊՈՒՏՈՑԻ ՄԷՋ.— 20 Ցունիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին: Ֆրանսացի երիտասարդ ընկերվարականներու սրահը, Սընօն:

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց.Դ. Պոռոտյի Մուրատ խումբի:

Կը նախագահէ ընկ. Գ. ՀԱԼԱՃԵԱՆ, կը խօսի ընկեր Ց. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԳԷՍ
ՄԱՅԻՍ 28Ի ԱՌԹԻԻ

Շաւիւիի Սալ ատ Ֆէթին մէջ, այս կիրակի օր, ժամը 4ին մինչեւ կէս գիշեր, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Արդութեան» խումբին:

Կը խօսի ընկեր Ս. Տ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը կատարէ Նոր Սերունդի «Րաֆֆի» երգչախումբը ղեկավարութեամբ ընկեր Ս. ՑՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի:

Նոր Սերունդի կողմէ կը ներկայացուի դէրուադ մը մերմօտաւոր անցեալի հերոսականպատմութենէն եւ «Փլխութիւն»ը 2 պատկերով:

Նիւթը առնուած է ամմահն Ցովհաննէս Թումանեանի «Երկրում» բանաստեղծութենէն:

Ուրիշ անակնկալներ եւ ժամը 8էն յետոյ պարահանդէս: Ճոխ պուֆէ: Մուտքը 50 ֆրանք

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՍԿՆԹ ԱՆՆԻ ԲԵՌԻ ԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՆԴԻՍԸ

Ցունիս 19, շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, բացօթեայ դպրոցի հրապարակին վրայ:

Կը նախագահէ Պ. Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ, կը խօսի Պ. Կ. ՓՈԼԱՏԵԱՆ: Կը մասնակցին Ս. Լուի «Սիամանթօ» խումբին նուագախումբը եւ Ս. Անանի Սիփան երգչախումբը:

ԳՈՀԱՑՈՒՄ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐԻՆ ՓԱՓԱԶԻՒՆ Ղ. ՄԵԼՈՑԵԱՆ

Կը պատրաստէ, առաջին անգամ ըլլալով՝ հայերէն ամբողջական ներկայացումը՝

«ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ»

Մարսէյլ, Վալանս, Լիոն, Վիէն, Տէսին, Ժընեւ, Փարիզ, Պրիւսէլ:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ:

ՍԷՆ ՏԸՆիի մէջ Լեւոն Թադաւորի յիշատակին մատնուած հայածէս պատարագ պիտի մատուցուի այս կիրակի, ժամը 9.45ին: Կը խնդրուի Ալէմշահի խումբին անդամներէն որ գան մասնակցին երգեցողութեան:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ի նպաստ Սէվրի Մ. Ռ. վարժարանի Պէչիկթաշլեան թատերապահի վերաշինութեան:

Այս կիրակի, ժամը 15էն մինչեւ 22, վարժարանի պարտէզներուն մէջ, 26 rue Troyon, Sevres, métro Pont de Sevres:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին հայ եւ օտար արուեստագէտներու մասնակցութեամբ: Վարժարանի ներքին կեանքէն ժապաւէնի ցուցադրութիւն եւ զանազան հաճելի անակնկալներ:

Ճոխ պուֆէ մատչելի գիներով: Խճողումի տեղի չտալու համար նախապէս ապահովել սեղանները հեռաձայնով, վարժարանին տեսչութենէն, Obs. 18–28: Հրաւիրատոմսեր՝ վարժարանի, հայ նպարավաճառներու եւ գրատուներուն մօտ:

ԾՈՒՇԱՑՈՑՔ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Եգիպտացի կոմիտէի ժողովը՝ այս շաբաթ ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը:

Հ. Ց. Դ. Ճօճեղբայրեան խումբի, ինչպէս նաեւ նախկին Աղբիւր Մուրատ խումբի ընկերները խնդրուած կը հրաւիրուին այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ընկեր Սիրականի աշխատատեղը: 12 rue de Paris, Gentilly (Seine):

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Palais de la Chope, 18 Bld. Garibaldi: կարեւոր օրակարգ:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի «Ա. Ահարոնեան» խումբին դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի, ժամը 9ին Sociétés Savantesին մէջ: Դասախօս՝ ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ: Նիւթը՝ «Հայկ. Դատը պատմութեան մէջ»: Հայերէնի դասը ժամը 8էն 9:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ֆ. Կասպյա Ֆաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Ցունիս 21ին ժամը 3ին Bar duGlobeի սրահը: Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ընկերա – համակրական դասախօսութիւնը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին դպրոցին սրահը, (78 rue Rabelais): Նիւթ՝ «Հայկական Դատը»: Դասախօս՝ ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

ԱՐՄԵՆՈՒՀիի Դերոնեանի երգչ ունկնդրութիւնը, Նոյեմբեր 6ին կը խնդրուի նկատի ունենալ:

Մեր քաժանորդներուն

Ստիպուած ենք հետզհետէ դադրեցնել չվճարուած քաժանորդագրութիւնները ՑՈՒՆԻՍի ԸՆԹԱՑՔԻՆ:

Կը խնդրուի փակել բոլոր առկախ հաշիւները եւ վճարել նոր քաժնեգինները:

Շնորհակալիք, փնտուտուք, հոգեհանգիստ, զանազան այս կարգի փոքր ծանուցումներ չղրկել առանց փոխարժէքի: ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ուղղութի՛ւն, ուշադրութի՛ւն մեծ պաշտանակոս

Կազմակերպուած Փարիզի չրջանի Հայ Արիներու եւ Արեւուհիներու կողմէ, կիրակի 27 Ցունիս Շաւիւիի անտառներուն մէջ: Իջնել Մօնփառնասի Շաւիւիի կայարանը եւ հետեւիլ առաջնորդ Արիներուն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի եւ քաղաքի Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷի: 27 Ցունիս, կիրակի ամբողջ օրը: Սէնլու կրան փէն, Ճօճեղբայրեանները օդատուն պարտէզին մէջ: Ճոխ յատուկ գիր: Խանախօսութիւն, արուեստանոցներ, մեներդ, հայկական եւ եւրոպական պարերով, դիւրամատչելի պուֆէ: Կարդադիր յանձնախումբը կը պատասխանէ առաւօտ ժամը 9էն սկսեալ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Բիւզանդ Փիլավեան, գծագիրիչ – նկարիչ: Իր հասցէն դիտցողներէն կը խնդրուի իսկոյն իմացնել.— Anleyan, 31 rue Aumaire, Paris (3):

ՑԱՄՈՒ է Traction avant decapotable, 11 ձի, նոր վիճակի մէջ, 260.000 ֆրանք: Հեռախօսել Gob. 05-63:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ՑԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
Փոխադրուած է Գ. Ամէմեանի ճաշարանը
12 Rue Cadet, Paris (9)
Ուր միշտ պատրաստ կրնաք գտնել բազլաւա, պէօրէք, ֆուրապիէ, լահմաճուն եւն.

ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ՆՊԱՐԵՂԷՆի ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԸ
Մ Ա Ս Ի Ս
21 rue Saulnier, Paris (9):

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ԱՐԱՒՕՏԵՐ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աՁգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 18 JUIN 1948 Ուրբաթ 18 ՅՈՒՆԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5370–Նոր շրջան թիւ 979 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գին 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՅԱՂԱԳՍ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ

Այս իրիկուն (ուրբաթ, 18 Յունիս), հրապարակային մեծ ժողով մը պիտի գումարուի Սայ Փէյէյլի մէջ, նախաձեռնութեամբ «Եւրոպայի ընկերվարական Միացեալ Նահանգներու կոմիտէին»:

Այս կազմակերպութիւնը բացառիկ համակրութեամբ մը հրաւիրած է Եւրոպայի, Ասիոյ եւ Ափրիկէի ժողովուրդները, Յունիս 18էն 22, Փիթթոյի քաղաքապետարանին մէջ: Հրապարակային ժողովին ալ սարքուած է այդ առթիւ: Ճառեր պիտի խօսին Լէոն Պլում, ուրիշ ականաւոր դէմքեր՝ Եւրոպայէն, ինչպէս եւ Ափրիկէի ու Ասիոյ ընկերվարական հոսանքներուն ներկայացուցիչները:

Ուրեմն եղբայրակցութիւն՝ բազմազան ժողովուրդներու: Միջազգային ամենամեծ դէպքը՝ վերջին պատերազմէն ի վեր: Փորձ մը՝ աշխարհի խաղաղութիւնը ապահովելու, ամրապնդելու, ազատութեամբ եւ ընկերվարութեամբ:

Համազումարին հրաւիրուած է նաեւ Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը, որ 1907էն ի վեր անդամ է ընկերվարական Ս.ոտանիքին:

Ջեռնարկին համաշխարհային հանդամանքն իսկ չա՞պացուցաներ թէ մարդկութիւնը իսկապէս կը տառապի համատարած անտուդութեամբ, անապահովութեան մղձաւանջէն:

Այդպէս, հիմքէն խախտած են չարք մը հիմնական օրէնքներ, որոնք իրրեւ ուղեցոյց կը ծառայէին պետութեանց վարիչներուն: Իրրեւ թէ յեղափոխական տեսակէտներ ամէն օր բան մը կը քակեն ընդունուած կարգուսարքէն, անճանաչելի դարձնելով ամբողջ երկիրներ:

Եւ, «ամբոխները խելագարուած» կը տեսնուին մը տակ որ ոչ անուն ունի, ոչ ալ իր նմանը ժամանակակից պատմութեան մէջ:

Ընկերային յեղա՞շրջո՞ւմ: Աչխատաւոր դասակարգութեա՞ն պաշտպանութի՞ւն: Ժողովրդապետութի՞ւն, բառին արդիական իմաստով: Պայքա՞ր դասակարգային աչխարհակալութեան դէմ: Ինքնորոշման իրաւո՞ւնք ամէնէն համեստ, յետամնաց ժողովուրդին համար:

Մէկը միւսէն գեղեցիկ նշանախօսքեր, որոնք եթէ գործադրուէին, մարդկութիւնը երկարատեւ փրկուած պիտի ըլլար նոր արիւնահեղութեանց մղձաւանջէն:

Դժբախտաբար լեռ ու ձոր, անդնդախոր ծովեր կը բաժնեն այդ սկզբունքները՝ բուն իրականութենէն: Հակառակ անոր որ, տակաւին չեն դարմանուած երկու մեծ պատերազմներու ահաւոր վէրքերն ու աւերները:

Ահա թէ ինչու միջազգային ընկերվարութիւնը նոր ճիգ մը կը փորձէ, ապաթէզ կանչելով Եւրոպայի, Ափրիկէի եւ Ասիոյ իսկապէս յառաջադէմ հոսանքները:

Ջենք ուզեր կանխել օրուան ճառախօսները, կամ թարգմանել համազումարին կազմակերպիչներուն առաջադրութիւնները, որոնք չատ հեռուները պիտի տանէին մեզ:

Իսկանը այն է որ, երեք բազմամարդ ցամաքամասերու լուսաւոր դէմքերը, գործօն ախոյեանները ազատութեան եւ իրական ժողովրդապետութեան, կ'ըմբռնեն իրենց պատասխանատուութիւնը՝ աչխարհի այս քաոսային վիճակին մէջ, եւ կ'ուզեն որոշ պարտականութիւններ ստանձնել, հաւաքաբար:

Անշուշտ չատ երկար է ճամբան՝ ազատութեան եւ խաղաղութեան ապահովումէն մինչեւ «Եւրոպայի ընկերվարական Միացեալ Նահանգ»ուն հաստատումը:

Բայց, միջազգային ընկերվարութիւնը նոր չէ որ պիտի սորվի ըմբռնել բուն իրականութիւնը եւ ձգտիլ դէպի հիմնական նպատակը:

Ուրեմն, պիտի գործեն աստիճանաբար, ամէն բանէ առաջ ձգտելով ապահովել խաղաղութիւնը, փարատել նոր պատերազմի մը մղձաւանջը:

Իրրեւ ժողովուրդ մը որ ամէնէն աւելի տառապած է արիւնազեղ բռնութեանց տակ, զբաղկուելով իր տարրական իրաւունքներէն, մեզի կը մնայ սրտանց յաջողութիւն մաղթել այս միջազգային ձեռնարկին:

Ազատութի՛ւն, խաղաղութի՛ւն: Ափ մը հող իւրաքանչիւրին, իր հայրենի ժառանգութեան վրայ եւ իրաւունք՝ իր ճակատագիրը վարելու:

Շ·

ՕՐԸ ՕՐՔՆ

ԴԻՒԱՆԱԳԷՏ ԵՂԱՆԷՔ ՎԵՐՋԱՊԷՍ

Ժամանակ մը մեզի կ'ըսէին թէ անհեռատես եւ անքաղաքագէտ ժողովուրդ ենք: Դիւանագիտութեան Դ· դերը անդամ չունինք եւ այդ պատճառով ալ «այսպէս, այնպէս··· Ջարդ աքսոր, Լոզան, եւայլն, եւայլն»:

Այն օրէն ի վեր որ մեծազօր եւ ամենակալ պետութեան մը հովանին կը վայելենք եւ այլեւս պէտք չունինք ոչ հեռատեսութեան, ոչ դիւանագիտութեան, ոչ իսկ լրջմտութեան եւ խոհեմութեան, սկսայ հետաքրքրութեամբ մը դիտել եւ վերհուել այդ չքնաղ յատկութիւնները զանազան երկիրներու եւ այլազան ազգերու մէջ:

Սկսինք Ծայրագոյն Արեւելքէն:

Զորս հարիւր միլիոն Չինացիներ, ասոր տասի է իրար կը չարդեն, յանուն հնադարեայ քաղաքականութեան: Բարեբախտաբար մեղի նման չորս միլիոն չեն, այլապէս չատոնց պատմութեան անցած կ'ըլլային:

Հնդկաչինացիները կամ բուն իսկ Հնդիկները չեմ հաշուած թէ որքա՞ն զոհ տուած են, յանուն այս կամ այն մեծ պետութեան ճարպիկ! դիւանագիտութեան:

Քիչ մը ասդին, Պարսիկները, հին ու վար պետ ազուէսներ են, կ'ըսուի, նոյնիսկ Թուրքերուն վարժապետները: Ո՞վ կրցաւ նկարագրել սա վերջին տարիներուն իրենց քաշածը, իրրեւ հետեւանք նոյն վարպետ եւ ճկուն քաղաքականութեան:

Ահա Պաղեստինը, հրեայ խելացի ժողովուրդին առաջին փորձը խաղալու ասոր – անոր նմանած եղանակով:

Ասոնք մեղի պէս ոչ նոր են դիւանագիտական ասպարէզին մէջ, ոչ ալ մինակ միութեամբ Հայաստանի նման: Փառք Աստուծոյ, Աչքին ալ կը տառնան, Ջախէնն ալ:

Արդի՞ւնքը··· «Ճանաչուած» այս կամ այն Մեծին եւ անոնց չուքին տակ կծկուած փոքրերուն կողմէ:

Եկէք ինծի հետ Եւրոպա: Կ'ուզէք սկսինք Յունաստանէն, Պուլկարիայէն, Թուրքիայէն կամ Ալպանիայէն: Իրենց բարձր դիւանագիտութեան երեսէն չէ՞ր որ նախ տուին հարիւր հազարաւոր մարդկային զոհեր, իրրեւ մասցու ոչխար ու յետոյ իրենց վերջին չապիկը:

Հիմա եթէ ըսեմ որ ամենամեծ եւ ամենահին դիւանագէտը Հայն է, յաւակնութիւն մի՞ նկատէք: Գոնէ այդ արհեստին մէջ սորվեցանք ոչ ոքի եւ ոչ մէկ բանի հաւատալ··· ՍՕՍԻ

Մեռնելու Ռուսիոյ հետ(?)

Սթիւըրդ Ալսոփ, «Նիւ Եորք Հէրըլտ Թրիպիւն»ի մէջ հրատարակուած յօդուածով մը կը դրէ թէ՝ Ֆրանսայի վարչապետ Շումանի նախաձեռնութեան վրայ, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ· Նահանգները նոր դիմում պիտի ընեն Մ· Միութեան, առաջարկելով որ Գերմանիոյ իրենց շրջանը միացնեն արեւմտեան շրջաններուն: Այս առթիւ հանդիսաւորապէս պիտի յայտարարեն նաեւ թէ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ կառավարութեան մը կազմութիւնը վտանգ չսպառնար Մ· Միութեան:

Ամերիկեան թերթը կ'աւելցնէ սակայն թէ՝ Ուչինկթըն եւ Լոնտոն Ֆրանսայի վարչապետին առաջարկը պիտի ընդունին կարդ մը պայմաններով միայն: Մոսկուա ծանուցագիր մը պիտի ղրկեն, քսելու համար թէ Դաշնակիցները այլեւս միտք չունին վերսկսելու անցեալ վիճաբանութիւնները, ոչ ալ Մ· Միութիւնը դուրս ձգելու Ռուրի համար որոշուելիք միջազգային վարչութենէն:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՐԵՔ ԹՌՉՈՒՆ ԲԵՐԴԵՐ կորսուած են Միջերկրականի մէջ: Օդանաւեր եւ մարտանաւեր ղրկուեցան, անոնց հետքը գտնելու համար:

ՊԵԼՃԻՈՑ մետաղագործական բանուորները, 250.000 հոգի, դործադուլ հռչակեցին, 25% յաւելում պահանջելով:

21 ՋԷՒ ՓԱՅՍՏԱԿԱՆՆԵՐ Անգլիա հասան մասնաւոր օդանաւով մը: Անոնցմէ գաղտնի կը պահուին:

Լոնտոնի հաւատաժողովուրդը պնդացնում է

ԲՈՒՌՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ ԱՋԳ· ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Լոնտոնի համաձայնութեան մասին ազգ· ժողովին վիճաբանութիւնները չարունակուեցան երէքշաբթի օր, եւ դիչերը ուչ տուեն: Ծօսք առնող երեսփոխանները ամէնքն ալ քննադատեցին այս համաձայնութիւնը· ոչ ոք ուժ տուաւ արտաքին նախարարութեան քաղաքականութեան, բացի Մառք Շէռէոէ (Ժողովրդական) որ լսաւ թէ Ֆրանսա պէտք չէ մեկուսացած մնայ· հեռանալով դաչնակիցներէն:

Ներկայացուեցան երեք բանաձեւեր, մէկը՝ համայնավար, որ բացարձակապէս կը մերժէ Լոնտոնի համաձայնութիւնը· երկրորդը՝ Քափլթանի կողմէ, ստորագրուած աջակողմեան եւ կեդրոնական – ձախակողմեան 12 երեսփոխանները, որոնք, ընդունելով հանդերձ կնքուած համաձայնութիւնը, կ'առաջարկեն որ դիւանագիտական բանակցութիւններ կատարուին Դաչնակից – նեղման հետ, ճշդելու համար Գերմանիոյ տուեալիք կազմակերպութիւնը: Երրորդ օրակարգը ներկայացուեցաւ Շէռէոի (Ժողովրդ·), Լափէի (ընկերվարական), Քիւրնէի (Ձախերու Համախմբում) եւ Փոլ Ռէյնոյի (անկախ) կողմէ, որոնք կարդ մը վերապահումներ ընելէ ետք, կ'առաջարկեն որ կառավարութիւնը մասնակցի Լոնտոնի յանձնաժողովութեանց գործադրութեան, միեւնոյն ատեն ջանալով բանակցիլ այս յանձնաժողովութեանց գանազան կէտերը բարեփոխելու համար:

Այս երրորդ օրակարգը քուէարկուեցաւ 287 ձայնի դէմ 296 ձայնով:

★ Թուելէ ետք այն պատճառները՝ որոնցմով կ'արդարանայ Ֆրանսայի ցոյց տուած վարանումը Գերմանիոյ մասին Լոնտոնի մէջ ընդունուած կարգադրութիւններուն առթիւ, « Նիւ Եորք Հէրըլտ» կը գրէ·— « Եթէ Ֆրանսացիները չեն կըրնար չմասնակցիլ Լոնտոնի յանձնաժողովութիւն – ներէ, Դաչնակիցներն ալ չեն կրնար գործել՝ առանց Ֆրանսայի»:

★ Վիճաբանութեանց ընթացքին բուռն մի – ջադէպեր պատահեցան: Համայնավար երեսփոխանները ուզեցին ժողովին ուչադրութեան յանձնել Քրէմլէնի Ֆէոռանի արիւնալի դէպքերը: Նախագահը մերժեց: Համայնավար երեսփոխան մը պնդեց եւ իր ընկերները անհարադրելի ժխոր մը յարուցին, գարնելով գրասեղանները, ժողովը 182ի դէմ 411 ձայնով մերժեց գրաւիլ առաջարկուած հարցով: Համայնավարները չարունակեցին աղմկել, «Մարգասան Թիլ Մոք» աղաղակելով ներքին նախարարին դէմ: Վարչապետը պաչտպանեց իր պաչտօնակիցը: Նախագահը հարկադրուեցաւ կէս ժամ ընդհատել նիստը:

Արիւնապի դէպքեր Քրէմլէնի Ֆէռանի մէջ

5 — 600 ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐ

ՈՐՈՆՑ 200Ը ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐ

Քրէմլէն Ֆէռանի բնդհարումները բանթող – ներուն եւ ոստիկաններուն միջեւ, վերսկան Զորեքշաբթի օր, կարճատեւ դադարէ մը ետք: Դիւերը, բանթողները չէնքերուն տանիքներուն վրայ տեղաւորուեցան եւ, մութէն օգտուելով, ոստիկաններուն վրայ նետեցին ամէն տեսակ առարկաներ, մասնաւորաբար կրմինորներ: Ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ սակայն գործարանին բոլոր դուռները փակել: Առտուան ժամը հինգին, վիրաւորեալներու թիւը հարիւրը անցած էր արդէն: Ժամը 6ին, Սէն Թ'Էլուայի երկու հանքերու բոլոր գործաւորները դադրեցուցին իրենց աչխատութիւնները: Ժամը 7ին, Աչխատանքի Դաչնակցութեան տեղական մասնաճիւղը ընդհանուր գործադուլի հրաման արձակեց: Միչտէն հաստատուեթեան Քաթաուռ, Էսթէն եւ Լը քառն գործարանները, հանրակառքերը եւ ուրիչ նուազ կարեւոր գործարաններ գործադուլ հռչակեցին:

Ժամը 9ին, ոստիկան դիւուրները յաջողեցան դուրս հանել Միչտէնի գործարանը դրաւող 180 բանթողները: Քսան միլիոն Ֆրանքի վնաս կայ: Ժամը 10ին, հազարի չափ բանթողներ, որոնց մօտ կէսը կիներէ եւ աղջիկներէ կը բաղկանար, պատեցան քաղաքին մէջ գործադուլի հրաւէրը կարդալով: Պանք տը Ֆրանսի մասնաճիւղին առջեւ ցոյց մը կատարուեցաւ: Որեւէ միջադէպ չյարուցանելու համար, դրամատան պաչտօնեաները իրենց գործը դադրեցուցին: Կոմիսերներն ու իրարանցումները տակաւին կը չարունակուէին կէս օրին: Թաղերուն մէջ պատնէշներ բարձրացան: Վիրաւորեալներու թիւը 400ի հասաւ:

Քաղաքին մէջ, ուր կարծես պաչարման վի –

Վէրջերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Արտասահմանը հաւատացեալներու համախմբում մը ունի, որ այսօր՝ գրեթէ ամէն քաղաքի եւ գիւղի մէջ, կը տօնէ Մայիս 28ը:

Ամբողջ վեց տարիներու տառապանքը՝ փըշրուեցաւ այդ օրը: Հայ ժողովուրդը, մէկ մարդու պէս, առանց կրօնական, կուսակցական եւ հատուածական խտրութեան, նժարին մէջ նետեց իր ուժերը, զրոհ տուաւ եւ մահուան բանակներով ճակատեցաւ՝ թիւով և միջոցներով գերադաս թշնամիին դէմ:

Մեր ժողովուրդի կէսը՝ ջարդուած եւ կոտորուած, կ'ապրէր իր միւս կէսն ալ կորսնցնելու վտանգին մէջ: Առանց այդ հերոսաշունչ կռուին, պիտի տեսնէր իր ամբողջական փլուզումը, կծկըւելով սահմռկեցուցիչ հարուածին տակ:

Գերման զինապաշտ հանճարը, Թուրք ջարդարար գործակիցներու ճանկերուն յանձնած էր մեր անզէն ժողովուրդը: Անոնք յօշոտեր էին զայն եւ կը պատրաստուէին հրէայ ժողովուրդին բախտը պարտադրել մեզի, ձգելով մեր ձեռքերուն մէջ միայն մեր քնարները, կախելու համար Արաքսի ափի ծառերէն, եւ լալու հոն, յիշելով մեր անցեալ փառքերը ինչպէս անոնք ըրին՝ Բաբելոնի գետերուն քով, միտք բերելով Սիօնը: Ու երբ կողոպտիչները անոնցմէ խնդրեցին որպէսզի Սիօնի երգերէն երգեն, անոնք լալով կ'անցընէին իրենց օրերը: Չերգեցին անոնք օտար երկրի մէջ, եւ ըսին.— «Ո՛վ Երուսաղէմ, եթէ քեզ մոռնամ, թող իմ աջ ձեռքս իր պաշտօնը մոռնայ, թող իմ լեզուս իմ քիմքիս փակչի՝ եթէ քեզ չյիշեմ, եթէ Երուսաղէմը իմ գլխաւոր ուրախութիւնը աւելի մեծ չհամարիմ»:

Դարեր անցան, եւ Հրէայ ցեղը հաւատարիմ իր երդումին, չմոռցաւ ուխտը, եւ ահա կը կռուի, յանուն ազատութեան:

Մենք ալ ստացանք նուիրական կտակ մը մեր յուսավրեպ նախահայրերէն, մեր գուսաններէն, քերթողներէն, վիպագիրներէն եւ հերոսներէն:

Տառապանքի մէջ թրծուած զգացումը, անմեղուած կրակ մըն է, որ երբեք չի մարիր: Ազատութեան թթխմորը, միւռոնի նման կը բաժնուի հայ հաւատացեալներուն, ուր որ խմբաւորում մը կայ, եւ անով կը հաղորդուին բոլորը:

Միայն թերահաւատները կրնան դիտուիլ եւ անոնց քայլերը կը դառնան անհաստատ, կը կթոտին անոնց ծունկերը, եւ կը մնան կէս ճամբան, թանձրակուռ ամպ մը նետելով իրենց մտքին եւ սրտին վրայ:

Եթէ ռեւէ Հայու մէջ բոյն դրած է ազատութեան գաղափարը, եթէ անոր մէջ սաղմնաւորուած է հայ երկունքի տառապանքի գալարումը, ան չի կրնար չխանդավառուիլ այդ երկունքով եւ եղածիծաղ ծնունդի մը կը սպասէ՝ յոյսով եւ հաւատքով:

Այդ էր միտքը եւ հաւատքը բոլոր անոնց՝ որոնք դարերու երկունքին սպասեցին, ամուր բռնելով դարաւոր երազը, ու օր մըն ալ ռազմադաշտ նետուեցան, ոգորումի, պայքարի, անըբեկանելի ուժերով, կառչած Խորենացիի վկայութեան.— «Բազում գործք արութեան գտանին գործեալ եւ ի մերում աշխարհիս»:

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, որ մեր ժողովուրդի մտաւորական եւ ռազմական ոյժի մարմնացումն էր, հազիւ քանի մը տարի հայ-թրքական մեղրալուսնի կարճ շրջան մը ապրած, միշտ վերապահութեամբ եւ կասկածով կը նայէր Թուրքին: Եւ զուր չէր, երբ իր Ը. ընդհ. ժողովը կուտար որաշարանական զեկուցում, բանաձեւ եւ եզրակացութիւններ, նկատի առնելով հայ ժողովուրդի ֆիզիքական, տնտեսական եւ բարոյական պահանջները, առհասարակ:

Հոս, տեղին է կը կարծեմ՝ յիշել այն թիւր եւ նպատակաւոր քննադատութիւնները՝ որոնք եղան յետադային, կարգ մը դրիչներու կողմէ, մեր շարք մը անյաջողութեանց եւ Թուրքերու թաքուն աշխատանքներուն առթիւ, որոնց մասին այդ Ը. ընդհ. ժողովը ունէր իր հիմնաւորուած տեսակէտը եւ արձանագրութիւնները:

Իրաւաբանութեան մէջ՝ յանցանքը երկու տեսակ է. բուն յանցանք եւ հետեւանք յանցանք: Ես չեմ գիտեր թէ մեր դէմ ցցուած քննադատները ինչպէս պիտի մօտենային 1914ի պատերազմէն առաջ տեղի ունեցող դէպքերուն, եթէ առաջին մեծ պատերազմը չսարսէր աշխարհը, ամէնէն մեծ զոհերէն մէկը դարձնելով հայ ժողովուրդը, երբ Թուրք կառավարութիւնը եւ Իթթիհատը կը նետուէին Գերմանիոյ գիրկը: Անոնք կը սրէին մինչեւ տոին գիւղացիին դանակը, անոնց տալով գերմանական յեսաններ:

Բարենորոգումներու շրջանը եւ միջազգային տոտումները եւ յանձնառութիւնները խեղդուեցան եւ հայ ժողովուրդը՝ Համաձայնականներու համակիր նկատուեցաւ երբեակ դինակցութեան կողմէ, որոնց կառքին լծուած էր Թուրքիա եւս:

Ը. ընդհ. ժողովը հազիւ փակած իր նիստերը, կարճ կապելով իր օրակարգի նիւթերը, կը հրահանգէր որ իր մարմինները ոչ միայն օրինապահ ըլլան իրենց ապրած երկիրներու հանդէպ, այլեւ չխուսափին իրենց ինկած պարտականութիւններէն: Այս հրահանգը Թուրք կառավարութեան հաչելոյն չեկաւ, քանի որ ան կ'առաջարկէր Հ. Յ. Դաշնակցութեան այդ գերագոյն ժողովին, միասին քալել Կովկասի վրայ:

Եթէ այս ըլլար մեր դիրքը այդ շրջանին, ի՞նչ պիտի ըլլար այսօրուայ քննադատներու վերաբերումը...

Իթթիհատի, հետեւաբար կառավարութեան լիազօր բանբերները՝ Պէհաէտտին Շաքիր եւ Նաճի պէյ, այդ ընդհ. ժողովի փակուած օրերուն, երբ հասան Էրզրում, Կովկասեան Թուրքերու հետ, ըրին այնպիսի խոստումներ եւ յանձնառութիւններ, որոնք յարակից մանրամասնութիւններով, ինչպէս Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատասխանները, անցած են պատմութեան:

Ռուսահայերու հակաթուրք զգացումները կասկածի տակ չէին եւ չէին կրնար իյնալ, եւ դեռ Թուրքիա պատերազմի չմտած, ռուս կառավարութեան անպաշտօն գիտակցութեամբ եւ քաջալերութեամբ, Կովկասի մէջ ծնունդ առաւ կամաւորական ատրերային շարժում մը, որուն պատասխանեցին բոլոր խաւերը եւ կազմակերպութիւնները, մէկ նշանաբանով.— «Ազատագրութիւն վեց վիլայէթներու եւ անոնց անբաժան մաս կազմող Կիլիկիային, հզօր Ռուսիոյ հովանաւորութեան տակ»:

Կ'ուշանայ ակնկալուած արդիւնքը: Ոչ միայն հայկական նահանգները չէին ազատագրուեր, այլեւ 1914ի վերջերը, Էնվէրի բանակները կը հասնէին Սարըղամիշի բարձունքները, եւ վախ կար Ռուսահայաստանի մասին: Կովկասի փոխարքան կը պատրաստուէր լեռները կտրել, կասկածներ ունենալով այդ շրջանի Թրքութեան մասին:

Վանը եւ Էրզրումը քանի մը շաբաթէն Ռուսներու կողմէ դրաւուելու երազը եւս օդը կը ցնդէր, մանաւանդ երբ Ռուսներու կողմէ գրաւուած գաւառները եւս կը պարպէին անոնք, երբ հայկական ինքնավարութեան խոստումները ոչ միայն չէին լսուեր, այլեւ կը լռեցնէին կամաւորական խումբերը:

Զ. ՎԱՐԴԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ուսանող Գերմանիան

Փարիզեան թերթէ մը կ'ամփոփենք հետեւեալ մտածումները.—

Կօթինկըն եւ Հայտըլպէրկ գերմանական այն գեղատեսիլ եւ հնաւանդ քաղաքներն են ուր միշտ զգալի են վիպական շունչը եւ աւանդութիւնը, եւ ուր, ի յառաջագունէ կը դադրի ամէն տեսակի թշնամութիւն:

Համալսարան յաճախող աղջիկներ հագուած են ծաղկաւոր հագուստներ, մէջքէն վեր սեւ թաւիշէ բաճկոնակով մը, պճնասիրութիւն մը որ ազգայնականութիւն կը բուրէ: Իսկ երիտասարդները փոսացած դէմքերով, տժգոյն են, եւ յոգնութիւնը ի յայտ կը բերեն:

Գրաւեալ երեք շրջաններուն ուսանողութիւնը 25էն 30 տարեկան է: 1929ին 80 առ հարիւր 18էն 25 տարեկան էր: Հինգէն մէկը ամուսնացած է, եւ տասնէն ինը մէկէն մինչեւ հինգ տարի բանակին մէջ անցուցած է, իբրեւ սպայ անտարակոյս: Անոնց հարիւրին 5 առ հարիւր կամ 10 առ հարիւրը նացի եղած չեն:

Ըստ օտար ուսուցիչներու կարծիքին՝ անոնք հակառակ են ընդհանուր զարգացման: Ոչ գիրքը եւ ոչ ալ վերացական գաղափարները կը հետաքրքրեն զիրենք: «Ժամանակ չունինք», ահա ինչ որ կը կրկնեն:

Անոնց մէկ երրորդը չես գիտեր թէ ինչպէս կ'ապրի, մէկ երրորդը թոշակ ունի, թէեւ անբաւարար, եւ դասեր կուտայ, ուրիշներ իրենց պատերազմի խնայութիւնը կը գործածեն:

Ուսանողներուն 30 առ հարիւրը վիրաւորուած է: Նոյնքան մը հիւծախտի ախտանիշներ ունին: Եռամսեայ մը համար 200 մարքի դպրոցական ծախք ունի աշակերտ մը, իսկ միջին պաշտօնեայ մը ամիսը 250 մարք կը շահի: Կան ուսանողներ որոնք իրենց ծխախոտի բաժնեչափը կը ծախեն դպրոցին ծախքերը վճարելու եւ կամ կարագ կը ծախեն կէս քիլօն 200 մարքի:

Համալսարանին աշակերտներէն մեծ մասը գաղթական կամ տեղափոխուած անձեր են: Խորհրդաւոր կրօնական դասանանքներ ալ կը զարգանան անոնց մէջ որ հալածուած էին Հիթլէրի կողմէ: Անոնք կը յիշեցնեն «փրկութեան բանակի» անդամները:

Պերլինի Համալսարանը որ սովետական իշխանութեան տակ է, սկսած է վերաշինուիլ:

Թիւպինկէնի փրոֆէսէօրներէն 92 առ հարիւրը նացի եղած են: Վայմարի մէջ բոլորն ալ նացի էին: Թէեւ Գերմանիոյ մեծ համալսարաններուն 10 առ հարիւրը անուանական նացիներ եղած են: Պերլինի մէջ գործօն նացիները դուրս հանած են իրաւաբանութեան պատմութեան եւ փիլիսոփայութեան դասերէն: Բայց գիտութեան եւ բժշկութեան մէջ պահած են ամէնէն նշանաւորները: Ընկերային գիտութիւնները կ'աւանդուին ժողովրդավար տարրերու կողմէ:

ԲՆԱԿԱՐԱՆԻ ՏԱԳՆԱՊԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Բնակարանի աննախընթաց տագնապը որ կը տիրէ Իտալիոյ մէջ, պատճառ եղաւ նոր յարձակումի մը, խորհրդարանին մէջ վարչապետ Տը Կասփերիի դէմ: Իտալական Նոր Ընկերային Շարժման երեսփոխանը բողոքեց որ մինչեւ իսկ Հռոմի մէջ կան ընտանիքներ որ քարանձաւներու մէջ կը բնակին: Հռոմէացի ընտանիք մը բնակարան հաստատած է 2000 տարուան գեղեցիկ դամբանի մը մէջ: Տասնեակ մը ընտանիքներ ալ կը բնակին քարանձաւներու մէջ:

Վտանգները անպակաս են այս ընտանիքներուն համար, երբեմն քարեր կը գլորին, վնասելով պզտիկներուն:

Այս քարայրներուն մէկ մասին մեծութիւնը տան մէկ սենեակի չափ է: Պանիր շինող մը, որուն ընտանիքը հինգ հոգիէ կը բաղկանայ, իբրեւ քարայր — բնակարան ունի «երկու սենեակ»: Ուրիշ ընտանիք մը որ երկու մանուկներէ եւ երկու ամուսնացած զոյգերէ կը բաղկանայ, նմանապէս պզտիկ քարայր մը ունի:

Քարանձաւի բնակիչները ոչ մաքրութեան յարմարութիւն ունին, ոչ ելեկտրականութիւն, ոչ եփելու դիւրութիւն, ոչ ալ ջուր: Կ'ըսեն թէ իրենց ոսկորները կը սառին, բայց ուրիշ ճար չունին:

Իսկ այն ընտանիքը որ քանի դարու հնութիւն ունեցող դամբանին մէջ կը բնակի իր 7 զաւակներով, աւելի բախտաւոր է որովհետեւ դամբանը մեծ է 15 ոտք բարձրութեամբ, անոր հին պատերը լաւ կը պաշտպանեն ցուրտին դէմ: Միայն թէ ջուր դնելու համար պէտք է որ մէկ մղոն ճամբայ քալեն: Այս ընտանիքին բնակարանը քանդուած էր Հռոմի ռմբակոծութեան միջոցին:

Վարչապետին կողմնակիցները դիտել տուին խորհրդարանին մէջ թէ 4 միլիոն տոլար կը ծախսուի Հռոմի աղքատ բնակիչներուն համար տուն շինելու:

Թէեւ բազմաթիւ բնակարաններ կը շինուին Հռոմի մէջ, բայց մեծ մասը հարուստներու համար է եւ կամ միջին խաւին համար: Իսկ Իտալիոյ դանդաղ ճիգերը, պատերազմի պատճառով վնասուած տուներու վերաշինութեան, հազիւ կը բաւեն արագ աճող ժողովուրդի մը:

«Գուսան»ի երգահանդէսը

Անցեալ կիրակի, Մէզօն Ալֆօրի քաղաքապետարանի սրահին մէջ, տօնուեցաւ «Հայ Երգի օր»ը, նախաձեռնութեամբ Ալֆորվիլի «Գուսան» երգչախումբին:

Սրահը, որ կը պարունակէր 600—650 աթոռ, ամբողջութեամբ լեցուած էր հայ եւ օտար երաժշտասէր բազմութեամբ: Ունկնդիրներ եկած էին նաեւ Փարիզէն եւ արուարձաններէն:

Ժամը ճիշդ 3.30ին սրահին կողմնակի դուռնէն վայելուչ համազգեստով դուրս ելան երգչախումբին անդամ — անդամուհիները եւ ժողովուրդի ծափերուն տակ շարուեցան բեմին վրայ:

Նախ քան յայտագրին անցնիլը, ի պատիւ Մէզօն Ալֆօրի եւ Ալֆորվիլի քաղաքապետներուն, որոնք անձամբ ներկայ էին, երգուեցաւ Ֆրանսայի ազգային քայլերգը, որ ունկնդրուեցաւ յոտընկայս:

Անմիջապէս Պ. Գ. Մոմճեան, նախկին Ռազմիկներու Միութեան Փարիզի կեդր. վարչութեան նախագահը, քանի մը խօսքով (ֆրանսերէն) շնորհակալութիւն յայտնեց երկու քաղաքապետներուն եւ ֆրանսացի ժողովուրդին, իրենց ներկայութեան եւ բարեացակամութեան համար: Յետոյ Պ. Ա. Զօպանեան ֆրանսացի հիւրերուն ներկայացուց յայտագրին մաս կազմող հայ երաժշտագէտները, իւրաքանչիւրի մասին տալով համառօտ տեղեկութիւններ:

Անուհետեւ սկսաւ համերգը: Առաջին մասին մէջ երկու անգամով երգուեցան վեց խմբերգներ, «Հայաստան», «Սարերի վրով գնաց», «Ծիրանի ծառի տակին», «Սարերի հովին մեռնեմ», «Գիւղացի գեղեցկուհին», «Դէ քէլ եւ Երեւան բաղ եմ առել» բոլորն ալ յաջող, մանաւանդ որ շատերը առաջին անգամ բեմ կ'ելլէին:

Առաջին մասին մէջ յաջորդաբար մեներգեցին Օր. Մարլէն Աճէմեան «Նազեր»ը, «Մի լար» եւ «Սիրուհիս»: Օր. Անուշ Աղամեան «Անուշ գարուն»ը, «Մի խօսք ունեմ», «Իմ երգը» եւ ժողովուրդին խնդրանքին վրայ Ֆրանսերէն երգ մը: Պ. Ստեփան Պօղոսեան «Հով արէք»ը, «Կռունկ»ը

եւ «Անատոլի»ն: Բոլոր երգիչներն ալ ջերմօրէն ծափահարուեցան:

Կարճ դադարէ մը վերջ, սկսաւ համերգին երկրորդ մասը եկմալեանի «Հայր մեր»ով: Պիտի երգուէին նաեւ եկեղեցական երգերէն «Սուրբ սուրբ»ը եւ «Քրիստոսի մէջ մեր յայտնեցաւ»ը, բայց վերջին պահուն Արտաւազդ Արք. պնդեց թէ անյարմար է զանոնք երգել եկեղեցիէն դուրս, ուստի զանց առնուեցան:

Կոմիտաս վարդապետի հարազատական երգերը՝ «Աղօթք», «Փեսին գովքը», եւ «Շուրջպարը», մեծ խանդավառութիւն պատճառեցին:

Նորութիւն մը եղաւ Արման Մանուկեանի երեւումը իբրեւ դաշնակահար: Ան՝ հազիւ 18 տարեկան պատանին, դաշնակի վրայ խոովեց մեր հոգիները, Սալեզիբարեանի «Հիճազ»ով եւ Խաչատուրեանի «Թօքատա»ով: Բուռն ծափերու վերջայ, ճկուն խաղարկութեամբ նուագեց նաեւ իր մէկ հեղինակութիւնը, նոյնքան կենդանի եւ չէն – չող:

Մեծ սիրահար մը արուեստի կը յուսանք զինքը տեսնել հետզհետէ աւելի կատարելագործուած:

Օր. Մարիմօն Ֆապրը ջութակի վրայ նուագեց Մեսումենոյի «Նայիրեան էսքիզներ»ը (առաջին ունկնդրութիւն), բազկացած հինգ մասէ. երաժշտական ներդաշնակ համադրութիւն մը, որ հովուականին մինչեւ ցայդայինն ու պարը, օրօրեց ու կախարդեց մեր հոգիները:

Երգչախումբը երգեց նաեւ սոյն հեղինակին արժէքաւոր մէկ խմբերգը, «Աչուն սէր» զուգերդով համեմուած (նոյնպէս առաջին ունկնդրութիւն) որ ծափահարուեցաւ երկարօրէն:

Ցաջող էր վարդապետին «Կալի երգը», կըճաուած ձեւին մէջ իսկ: Բայց երգահանդէսին մեծագոյն խանդավառութիւնը եղաւ տղոցեայ Գուրգէն Ալէմշահի իմ «Հեռաւոր հայրենիք» քայլերգը, որ երգեց երգչախումբը, ելեկտրականացնելով մթնոլորտը:

Երգահանդէսը փակելէ առաջ, կարգադիր յանձնախումբին կողմէ խօսք արուեցաւ Արտաւազդ Արք.ին, որ դրուատեց հայ գեղարուեստը եւ անոր մայրը՝ հայ ժողովուրդը: Գնահատեց «Գուսան» երգչախումբին այս առաջին ձեռնարկը, ինչպէս եւ համեստ արժանիքները երիտասարդ ղեկավարին: Թելադրեց սիրել մեր հեռաւոր հայրենիքը եւ ապրիլ միշտ համերաշխ երաժշտուհիներ Ս. Ամարէեանի ու Ա. Քիւվէրեանի:

Միայն թէ, անտեղի էր մանաւանդ «Հայ երգի օր» ուան հանդէսին, ուր ներկայ էին օտար հիւրեր, ճառեր խօսիլ երաժշտութենէ դուրս, քաղաքականութիւն խաղալով:

ԳՈՒՍԱՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Etudes Soviétiques, Revue Mensuelle, *Թիւ* 1 եւ 2 (1948 *Մայիս եւ Յունիս*): Գին 20 ֆր.: Rédaction et administration 81 rue de la Faisanderie, Paris (6):

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ԿԱՊՈՑՏ ՄԱՋԻ ՕՐԸ

ՓՈՆ ՏՕՊՆԱ (յապաղած).— Մենք ալ ոտնեցինք Կապոյտ Ծաչի օրը:

Հանդէսը բացուեցաւ Կապոյտ Ծաչի քայլերգով, յետոյ Սանուհիները երգեցին եւ արտասանեցին յաջորդաբար, եղան հայկական պարեր ղեկավարութեամբ Տիկին Թէրզեանի:

Օրուան բանախօսն էր Հայր Տէրմոյեանը (Վիչինկն) որ բացատրեց Կապոյտ Ծաչի դրօշոնէութիւնը եւ իրենց պարտականութիւնները: Ծոսնցաւ նաեւ ուրիշ նեւթերու վրայ:

Բանախօսութենէն վերջը ճաշուդի դրուեցաւ ուղիկ մը եւ կարճ ժամանակէն հաւաքուեցաւ 7300 ֆր.: Ամէնքն ալ մասնակցեցան առատաձեռնութեամբ, մանաւանդ Վալանսցիները որ ամէն տարի կուգան կը քաջալերեն մեզ թէ իրենց ներկայութեամբ եւ թէ նիւթական օժանդակութեամբ: Այդ միջոցին եղան նուէրներ.—Պ. Խաչատուրեան 500 ֆր. Կապոյտ Ծաչին: Ուղիկը չհասած էր Պ. Թէրզեան որ նուիրեց Կապոյտ Ծաչին եւ բաժնուեցաւ ներկաներուն: Ցետոյ Սանուհիները ներկայացուցին թատերախաղ մը ղեկավարութեամբ վարժուհի Տիկին Զէքմէեանի: Ամէնէն վերջը արտասանութիւն մը Պ. Սարգիսեանի կողմէ, Շաւարշ Միսաքեանի «Եփրատ»ը որ խորապէս յուզեց ներկաները: Հանդէսը վերջացաւ խմբերգով մը:— Խաչուհի մը

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ.— Մայիս 30ին Օթէլ Ֆը – բանի սրահին մէջ տօնուեցաւ Հայաստանի Անկախութեան 30րդ տարեդարձը: Սրահը լեցուած էր հոծ բազմութեամբ: Հայրենակիցներ եկած էին մինչեւ 30 քիլոմեթր հեռուէն, հեծալանիւներով: Բեմը զարդարուած էր գեղեցիկ վարդերով, մէջտեղը խոշոր տառերով գրուած «կեցցէ Մայիս 28ը», երկու կողմերը կը ծածանէին հայկական եւ ֆրանսական դրօշները:

Օրուան նախագահը ընկեր Թ. Այվազեան բացման խօսքով պնդահատեց Փոն տը Շէրիւի հայ դաղութին, Հ. Յ. Դ. «Ազդարարիկ» խումբին աշխատանքները եւ Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէին աշակցութիւնը: Ապա, կոմիտէն եւ Նոր Սերունդ անդամները եւ սանուհիները արտասանեցին եւ մասնաւոր կատարելով, թերին իրենց դործօն բաժինը, որ բոլորին համար անմոռանալի յիշատակ մը եղաւ:

Հանդէսը բացուեցաւ երգչախումբին «Բան վտոտան»ով, Պ. Մ. Տէր Ղազարեան արտասանեց «Ազատութիւն ձեզ», Լիոնի Նոր Սերունդին կողմէ լաւ պատրաստուած ուղերձ մը կարդաց ընկեր Դալուստեան: Օր. Հարիւթեան երգեց «Ազգի անաստուած»: Փոքրիկներ Սիմօնեանները արտասանեցին «Հայ լեզուն» եւ «Հայդուկ մըն եմ Դաշնակցական»: Օր. Ալթոմեան, Օր. Տէրմանեան եւ ընկեր Թաթուլեան արտասանեցին «Հէյ Ջան Երեւան»ը: Երգչախումբը երգեց «Հայ դրօշին»: Տիկին Արմենուհի Սիմոնեան երգեց «Քարձր սարերը»:

Օրուան բանախօսն էր ընկեր Ս. Թորոսեան, հասկնալի կերպով բացատրեց օրուան տօնին իմաստը եւ յորդորեց ամէն մէկը միջոց փորձել, նոր սերունդը պլլատերտէ փրկելու համար: Օր. Ասլանեքլեան գեղեցիկ կերպով երգեց «Գնէլէ քէլէ», Տիկին Եղիսաբեթ Քարակեաւուրեան յաջողապէս արտասանեց «Արարատի ոգեկոչումը»: Օր. Ան – ժէլ Մուրատեան երգեց «Քարձր սարերը», վոքրիկ Հայկ Պիչաքճեան արտասանեց «Նուիրական է հայրենիք»: Փակման խօսքն ըրաւ ընկեր Թ. Այվազեան եւ հանդէսը վերջացաւ երգչախումբի «Ցառաջ ընթանանք»ով: Ցետոյ ներկաները երկու մասի բաժնուեցան, մէկ մասը սկսաւ պարել, միւսներն ալ փոքր խնջոյք մը սարքեցին սեղան – ներու չուրջ, երգերով եւ արտասանութիւններով, սեղանապետութեամբ ընկեր Արմենակ Մարտիրոսեանի:— Յ. Մ. Պիչաքճեան

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Կիրակի 20 Յունիս, ֆութպոլի եղերաբախական մրցում մը տեղի պիտի ունենայ Մարսէյլի մէջ: Հ. Մ. Ը. Մ.ի վեթերանները ընդդէմ Հ. Մ. Ը. Մ.ի «սէլէքսիոն»ին, իր սեփական դաշտին վրայ, Մթաո Ամբանթիք, Սէն Լու, ժամը 4ին կէս օրէ ետք, ի նպաստ Վալանսի Մարզական կողմէ վիրաւորուած վեց մարզիկներու: Կը յուսանք որ մարզասէրները պիտի բերեն իրենց աջակցութիւնը, միեւնոյն ատեն վայելելով հետաքրքրական խաղարկութիւն մը: Բացումին կը խաղան կրտսերները պատանիներուն դէմ:

ՅՈՐԵՆԻ արտադրիչներու ընկերակցութեան կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայանալով եղած նախարարին, առաջարկեց բարձրացնել արմտիքին գինը եւ աւելցնել հացի բաժնեչափը: Այդ պարագային հացին գինը 40 ֆրանքի պիտի բարձրանայ: Որ եւ որոշում պիտի չտրուի մինչեւ յուլիս:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ վոխ – նախարարը յայտարարեց թէ՝ կառավարութիւնը որոշած է զեղչել հետեւեալ ապրանքներու գիները.— երկաթեղէն՝ 2էն 10 առ հարիւր, կարդ մը տնական առարկաներ՝ 2էն 6 առ հարիւր, պահածոյի տուփեր, պայտ, եմն., քննչասյուժ կառքեր՝ 4 առ հարիւր, մեքենաչարժ արօր՝ 3ուկէս առ հարիւր, հեծեղանիւ՝ 5 առ հարիւր: Որոշուած է նաեւ, օրինակաւն գին – նէն 5 ա հարիւր պակասով, ծախու հանել 20 միլիոն մեթր բամպակէ հիւսուածեղէն, տոլորական դործածութեան սահմանուած ապրանքներու չի – նութեան համար:

Ե. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ընդունեց այն առաջարկը՝ որով Ամերիկա կը թեյադրէր Յուլիս 30ին ժողովի հրաւիրել տասը պետութիւններ, միջազգային նաւարկութեան պայմանները վերահաստատելու համար Դանուբի վրայ: Մոսկուա կը հաւանի այժմ որ Ամերիկա այլեւս կը ներկայ ըլլայ այս ժողովին, բայց իրաւունք չունենայ քուէարկութեան մաս – նակցելու:

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԺԶ.

Եուսուֆ սպասումի մէջ էր. ան կը ճանչնար Հայկը, պիտէր անոնց անմխիթարանութիւնը. կը հաւատար, թէ ուշ կամ կանուխ նախարարները իրարու դէմ կը դարձնեն իրենց զէնքերը. այն ժամանակ ահա արիւնով պիտի ողողէր Հայոց երկիրը եւ տառապատիկ պիտի լուծէր իր վրէժը Հայերէն:

Բայց Գագիկի փոյթը չէր թէ կը կործանէին փոքրիկ նախարարութիւնները, թէ կը տառապէր ժողովուրդը ու կը թափուէր հայ արիւնը. ան ամէն միջոց ի գործ կը դնէր, իր փափաքն ու նպատակը իրագործելու համար:

Նստած Վան քաղաքը, Շամիրամի հիմնած ամուր բերդին մէջ, ձեռնարկած էր զանազան նորոգութիւններ լնելու եւ ամրացնելու բերդը:

Բդնուածներուն ծոլին նայող կողմը չհիմնց գեղեցիկ պալատ մը, ուրկէ դիտողին առջեւ կը պարզուէին Վանայ լճին կապտորակ ջուրերը. հոն երբեմն կը լողային փոքրիկ մակոյկները՝ իրենց սպիտակ առագաստներով, որոնք նման էին վայրի կարապներու:

Գագիկ դոհունակութեամբ կը նայէր այս հրաշալի տեսարանին, եւ կը մտածէր աւելի ճոխացնել քաղաքը նորանոր չինութիւններով: Բայց խաղաղ չէր անոր հոգին: Տխուր էր ան, մտադիր էր չուտով բաժնուելու իր ընտանիքէն եւ իր սիրուն աղջիկէն, զոր հոգեւին կը սիրէր:

Հազիւ քիչ մը խաղաղած էր Հայոց երկիրը, հազիւ սկսած էր ազատ չունչ քաշել հայ ժողովուրդը, եւ ահա կը մտածէր վրդովել այդ խաղաղութիւնը եւ առաջին սուրը ինք բարձրացնել իր ազգակիցներուն դէմ:

Զէր կրցած մոռնալ Նախիջեւան քաղաքը, զոր Սմբատ արքան իրմէ յափշտակելով յանձնած էր Սիսակեանց իշխանին եւ որ այնքան դժուարութիւններու աւիւթ էր տուած: Գագիկ կը պատրաստուէր յարձակում գործելու այդ քաղաքին վրայ ու ետ առնելու զայն Սիսակեան իշխանէն:

Դառն լիշատակներ զրաւած էին իր միտքը. լուռ կը նայէր հեռաւոր հորիզոնին եւ թաղնուող արեւուն, երբ անկատելի կերպով դուրս եկաւ իր աղջիկը՝ Հեղինէն, երկու նաժիշտներու հետ, եւ առանց նկատելու հօր ներկայութիւնը՝ կոխեցաւ պարիսպի պատին եւ իր հայեացքը ուղղեց դէպի Բդնունեանց ծովի ջուրերը, որոնք մեղմօրէն կը ծփային, քերելով ժայռերու վէմերը:

Հեղինէն տասնեւվեց տարին չէր լրացուցած դեռ: Սեւ սաթի նմանող յօնքերը բարակ աղեղի պէս կամար էին կազած անոր փայլուն, բայց թախիծով լի աչքերուն վերեւ: Մտախոհ կը դիտէր ալիքներու ծփանքը, անոնց պարը արեւի վերջին ճառադայթներուն տակ: Անթարթ աչքերով կը նայէր Հեղինէն հեռուն, ալիքներէն անդին, դէպի հորիզոնը, որուն հետ կը դոնուէր Այրարատեան աշխարհը, Մասիսը իր աքեւոր դագաթով, եւ դիւցազն Աչոտ Երկաթը, Հայոց օրհնաւոր արքան:

Պահ մը լուռ դիտեց իր աղջիկը Գագիկ, ապա մօտեցաւ անոր եւ քաղցր ձայնով մրմնջեց.

— Աղջիկս:

Հեղինէի մարմինն տեսակ մը սպրսուռ անցաւ լսելով հօր ձայնը. բայց երբ նայեցաւ անոր կողովով լեցուն աչքերուն, փաթթուեցաւ վզին: Գագիկ համբուրեց իր աղջկան մարմարի պէս ողորկ ճակատը, եւ սիրին մէջ առնելով անոր ձեռքերը՝ լսաւ.

— Տխուր ես դուն, Հեղինէ. ի՞նչ բան արդեօք կը տխրեցնէ քեզ. մի՞թէ դոհ չե՞ս այն բոլոր աքանչելիքներէն, որոնցմով չրջապատուած ես: Ըսէ, հոգիս. ի՞նչ բան կը խռովէ քեզ, եւ ես իսկոյն կը կատարեմ քու բոլոր փափաքներդ:

— Ոչ, հայրիկ, երջանիկ եւ բախտաւոր եմ ես: Իմ միակ վախս է որ դուն մնաս մեզ հետ: Վաղուընէ ի վեր ընդարձակ երկիրը է, բաւականացուիր անով եւ մենք երջանիկ կ'ըլլանք:

Գագիկի դէմքը մռայլեցաւ, լսելով այս խօսքերը, իսկոյն հասկցաւ, թէ ի՞նչ կ'ուզէր ըսել Հեղինէն: Միեւնոյն բանը միշտ կը կրկնէր նաեւ անոր մայրը:

— Զէ, աղջիկս, ես չուտով պիտի արշաւեմ Նախիջեւանի վրայ: Տղամարդու գործ չէ տունը նստիլ, իսկ կանանց գործը չէ խառնուիլ երկրի մարդոց գործերուն. դուր տեղը կ'ուղէք, դուն եւ մայրդ, ետ կեցնել պիտ իմ նպատակէս:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱՉԵԱՆՑ

ճակ կայ, բանթողները խումբ խումբ կը պտտին գործադուլի հրաւիրելով բանուորները: Տպարանի գործաւորները գործադուլ ըրին, այնպէս որ տեղական թերթերը լոյս չկրցան տեսնել: Ոստիկան զինուորներ բերուեցան զանազան կողմերէ, նոյնիսկ օդանաւերով: Նոր ընդհարումներ պատահեցան, որոնց միջոցին վիրաւորուեցան բազմաթիւ անձեր եւ 14 տարեկան պատանի մը:

Ոստիկանութեան քննութիւնը կը հաստատէ թէ բանթողներու յարձակումները տեղի ունեցած են նախօրօք պատրաստուած յատակագծի մը համաձայն: Ցուցարարներուն մէջ տեսնուած են նահանգին միւս մասերէն եկած մեծ թիւով բանուորներ:

Մինչեւ երէկ իրիկուն, առնուազն 600 վիրաւոր համրուած է. ոստիկաններէն վիրաւորուած են 200 հոգի: Ձերբակալուած են 200—300 ցուցարարներ, որոնց մէջ կան գերմանացի բանուորներ ալ, եւ 15էն 19 տարեկան պատանիներ: Ձերբակալուած բոլոր կիները ազատ ձգուած են: Գործարանին մէջ գտնուած են կազի դիմակներ, ռուսական արտադրութիւն, «Զքոնսէննօ», «Վոժէնսքի», «Բիմիքի», «Իրսթար» անուններով:

Կը վախցուի որ շատ մը ոստիկաններ կորսնցնեն իրենց աչքերը, որովհետեւ բանուորները փոշիգաւոր հեղուկ մը նետած են անոնց երեսին:

★ Վերջին լուրերու համաձայն, զինադուլ մը կնքուած է բանթողներուն եւ կառավարութեան մասնաւոր ներկայացուցիչ Պէրթոյի միջեւ: Որոշուած է որ ոստիկան զինուորները քաշուին իրենց գրաւած նախկին դիրքերը: Եթէ նոր միջադէպեր չպատահին, բանակցութիւններ պիտի սկսին շուտով:

★ Փարիզի աշխատաւորական շրջանակներուն մէջ ալ յուզումի նշաններ կ'երեւան: C. G. T.ի կեդր. գրասենեակը արտակարգ ժողովի հրաւիրուեցաւ: Այս դէպքերուն առթիւ գործադուլներ սարքուեցան Մարսէյլի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ, իբրեւ համերաշխութեան ցոյց:

Ռուսերը առին խաղը

Պերլինի դաշնակից հրամանատարութեան չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ անգլիացի, ֆրանսացի եւ ամերիկացի պատուիրակները ամբաստանեցին Խ. Միութիւնը թէ չարունակ կը բանաբարէ քառեակ համաձայնութիւնները, վար դնելով Պերլինի արեւմտեան մասը զրկուած գերմանական ծրագրները: Մասնաւորաբար խիստ խօսքեր ըրաւ անգլիական պատուիրակ զօր. Պէնսըն, մերժելով այն ամբաստանութիւնները թէ Անգլեւսաքսոնները կը ջանան միշտ Պերլինը կապել իրենց շրջանին: «Ընդհակառակն, Ռուսերն է որ կը մեկուսացնեն Պերլինը եւ կը կապտեն այս քաղաքին տնտեսական ազատութիւնը, խանգարելով անոր հաղորդակցութեան դիծերըարեւմտեան շրջաններուն հետ: Անոնք անդադար միակողմանի կարգադրութիւններ կ'ընեն որոնք կը հակասեն թուղթակի իրենց կանչերուն գերմանական միութեան մասին»: Պէնսըն եզրակացուց թէ Անգլիա հաստատապէս որոշած է իրաւունքները պաշտպանել Պերլինի մէջ, իբրեւ գրաւող պետութիւն:

Ամերիկեան պատուիրակը, գնդապետ, հերքեց Սովետներու այն պնդումը թէ գերման միութեան եւ Պերլինի տնտեսական վիճակին բարելաւման ի նպաստ կարգադրութիւններ ըրած են, եւ իր այս հերքումը հաստատեց թիւերով:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, խորհրդային պատուիրակ Ելիզարով ըսել թէ Անգլեւսաքսոնները կը փորձեն Պերլինի տնտեսութիւնը մացնել Գերմանիոյ արեւմտեան շրջաններուն մէջ: Ցետոյ, պահանջեց որ արեւմտեան շրջաններու պաշտօնատուններուն մէջ գործող Պերլինի վնասակեալ անձերը քաշուին:

Թերթերը կը գրեն թէ ամերիկեան 13 ժամ տեւող նիստէն յոգնած մեկնեցաւ պատուիրակը: Գնդ. Ելիզարով այս մեկնումը պատրուակ բռնելով եւ զայն անարգական նկատելով խորհրդային պատուիրակութեան համար, յայտնեց թէ ներկայ պիտի չըլլայ նիստերուն, մինչեւ որ ամերիկացի գնդապետ ներողութիւն չխնդրէ:

Անգլեւսաքսոն թերթերը աւելի ծանր կը ներկայացնեն այս միջադէպը, մեղադրելով թէ խորհրդային պատուիրակութիւն էր որ առաւ քալեց: Յայտնի չէ թէ երբ կարելի պիտի ըլլայ վերսկսիլ ժողովները:

★ Իրազեկ աղբիւրէ տրուած լուրերու համաձայն, Խ. Միութիւնը յայտնած է թէ չի կրնար ընդունիլ վեց պետութեանց համաձայնութիւնը, Գերմանիոյ մասին, զայն բռնաբարում համարելով Փոցտամի դաշինքին:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ գումարին կրճատումը կէս առ կէս զեղչելու, միայն 500.000.000 տոլարի վերածելու համար, միջին ճամբայ մը պիտի գտնեն Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովը եւ ծերակոյտը: Այդ պարագային օգնութեան գումարը պիտի ըլլայ 5.300.000.000 տոլար, 12, եւ ոչ թէ 15 ամսուան համար:

ՄԱՅԻՍ 28

ՊՈՒՏՈՅԻ ՄԷՋ.— 20 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Ֆրանսացի երիտասարդ ընկերվարականներու սրահը, Սրնօն:

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Պուտոյի Մուրատ խումբի:

Կը նախագահէ ընկ. Գ. ՀԱԼԱՃԵԱՆ, կը խօսի ընկեր Յ. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՅԻՍ 28Ի ԱՌԹԻՒ

Շավիլի Սալ տէ Ֆէթին մէջ, այս կիրակի օր, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Արդութեան» խումբին:

Կը խօսի ընկեր Ս. Տ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը կատարէ Նոր Սերունդի «Րաֆֆի» երգչախումբը ղեկավարութեամբ ընկեր Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի:

Նոր Սերունդի կողմէ կը ներկայացուի դըրուագ մը մերմօտաւոր անցեալի հերոսական պատմութենէն եւ «Փրկութիւն»ը 2 պատկերով:

Նիւթը առնուած է ամմահն Յովհաննէս Թումանեանի «Երկրում» բանաստեղծութենէն:

Ուրիշ անակնկալներ եւ ժամը 8էն յետոյ պարահանդէս: Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը 50 ֆրանք

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՍԷՆԹ ԱՆՆԻ ՔԵՌԻ ԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Յունիս 19, շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, բացօթեայ դպրոցի հրապարակին վրայ:

Կը նախագահէ Պ. Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ, կը խօսի Պ. Կ. ՓՈԼԱՏԵԱՆ: Կը մասնակցին Ս. Լուի «Սիամանթօ» խումբին նուագախումբը եւ Ս. Աննի Սիփան երգչախումբը:

ՍԷՆ ՏԸՆԻԻ մէջ Լեւոն Թագաւորի յիշատակին մասնաւոր հայածէս պատարագ պիտի մատուցուի այս կիրակի, ժամը 9.45ին: Կը խնդրուի Ալէմշահի խումբին անդամներէն որ գան մասնակցին երգեցողութեան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Այս կիրակի Ս. Յովհ. եկեղեցին մէջ մասնայատուկ Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ ի յարգանս յիշատակին Հ. Բ. Ը. Միութեան հիմնադիր նախագահ եւ Ազգ. բարերար ողբ. Պօղոս Նուպար փաշայի, իր մահուան 17րդ տարելիցին առթիւ: Ցարգոյ հայ հասարակութենէն եւ անխտիր բոլոր ազգային մարմիններէն եւ կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի մասնակցիլ ողբ. մեծ հայրենասէրին յիշատակին ընծայուելիք այսհանդիսաւոր մեծարանքին:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ի նպաստ Սէվրի Մ. Ռ. վարժարանի Պէշիկթաշլեան թատերասրահի վերաշինութեան:

Այս կիրակի, ժամը 15էն մինչեւ 22, վարժարանի պարտէզներուն մէջ, 26 rue Troyon, Sevres, métro Pont de Sevres:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին հայ եւ օտար արուեստագէտներու մասնակցութեամբ: Վարժարանի ներքին կեանքէն ժապաւէնի ցուցադրութիւն եւ զանազան հաճելի անակնկալներ:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով: Խճողումի տեղի չտալու համար նախապէս ապահովել սեղանները հեռաձայնով, վարժարանին տեսչութենէն, Obs. 18–28: Հրաւիրատոմսեր՝ վարժարանի, հայ նպարավաճառներու եւ գրատուններուն մօտ:

Վալանսի Ա. դաշտահանդէսը

Ֆր. Կ. Խաչի Վալանսի մասնաճիւղին կողմէ, մասնակցութեամբ սանուհիներու, այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Clos des Fusains արճարան ճաշարանի ընդարձակ եւ օդասուն պարտէզին մէջ, Ռոն գետի եզերքը:

Կը նախագահէ՝ ՏԻԿ. Շ. ՏԷՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
Կը խօսի՝ Պ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, երգի եւ արտասանութեան մրցումներ, անակնկալներ:

Կարելի է ճաշը միասին բերել:

Մուտքը ազատ է: Աճուրդ եւ հանգանակութիւն չկայ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ԼՈՒԻ Եօթնեղբայրեանի ագարակին մէջ, այս կիրակի ամբողջ օրը:

Կազմակերպութեամբ Հ. Յ. Դ. Սէնթ Մարկրիտի Համազասպ խումբի, հովանաւորութեամբ Շրջ. կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի Ակնունի խումբի եւ Ֆր. Կ. Խաչի: Կը խօսի ընկեր Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Եգիպտացի կոմիտէի ժողովը՝ այս շաբաթ ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը:

Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեան խումբի, ինչպէս նաեւ նախկին Աղբիւր Սերոբ խումբի ընկերները խառն ժողովի կը հրաւիրուին այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ընկեր Սիրականի աշխատանոցը: 12 rue de Paris, Gentilly (Seine):

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Palais de la Chope, 18 Bld. Garibaldi: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ֆ. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Յունիս 21ին ժամը3ին Bar duGlobeի սրահը: Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ընկերա-համակրական դասախօսութիւնը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին դպրոցին սրահը, (78 rue Rabelais): Նիւթ՝ «Հայկական Դատը»: Դասախօս՝ ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

ՎԻԷՆ.— Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, «Համօ Օհանջանեան» ակումբը: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԳԵՒՈՆԵԱՆԻ երգի ունկնդրութիւնը, Նոյեմբեր 6ին կը խնդրուի նկատի ունենալ:

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ, ժամը 16.30ին Cercle Militaireի (8 Place St. Augustin) սրահներուն մէջ տեղի կ'ունենայ պարի եւ երաժշտութեան հանդէս մը, ի նպաստ Վրացի Թոքախտաւորներու: Հանդէսին կը մասնակցին Փարիզի եւ Մոնթէ Քարլոյի պալէներու արուեստագէտներ, ինչպէս նաեւ Փարիզի Օփերայի եւ ռուսական Օփերայի երգիչ-երգչուհիները: Կը ցուցադրուի ՇՈԹԱ-ՌՈՒՍԹԱՎԵԼԻԻ ՊԱԼԷՆ: Ժամը 8էն վերջ եւրոպական պարեր:

Աշխատութիւն, ուրախութիւն Մեծ դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Փարիզի շրջանի Հայ Արիներու եւ Արենուշներու կողմէ, կիրակի 27 Յունիս Շավիլի անտառներուն մէջ: Իջնել Մօնփառնասի Շավիլի կայարանը եւ հետեւիլ առաջնորդ Արիներուն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի եւ քաղաքի Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ: 27 Յունիս, կիրակի ամբողջ օրը: Սէնլուկրան Փէն, Եօթնեղբայրեաններուն օդասուն պարտէզին մէջ: Ճոխ յայտագիր: Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, մեներգ, հայկական եւ եւրոպական պարերով, դիւրամատչելի պիւֆէ: Կարգադիր յանձնախումբը կը սպասարկէ առաւօտ ժամը 9էն սկսեալ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Բիւզանդ Փիլավեան, գծագրիչ-նկարիչ: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իսկոյն իմացնել.— Anleyan, 31 rue Aumaire, Paris (3):

ԾԱԽՈՒ Է Traction avant decapotable, 11 ձի, նոր վիճակի մէջ, 260.000 Ֆրանք: Հեռախօսել Gob. 05-63:

Ձեր շահուն համար

Ձեռնհաս մասնագէտներու կողմէ պատրաստել տուէք՝

ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Ինչպէս առեւտրական արտօնագրերու, Արհեստաւորներու, շրջուն առեւտրականներու, փոխադրական միջոցներու, ճարտարարուեստի վերաբերեալ ամէն կարգի գործերու համար:

ՃՇԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ

Վստահութեամբ դիմեցէք ինծի, եւ յանձնեցէք ձեր մասնաւոր պարագան:

M. RENÉ BELLATON

Ժամադրութեամբ հեռ. Did. 89–46:

25 Rue Marsoulan, Paris (12)

Առաջին տեսակցութիւն մը ձրի եւ առանց ոեւէ յանձնառութեան:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ԱՐԱՐԱՏԵՐ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 19 JUIN 1948 Շաբաթ 19 ՑՈՒՆԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5371–Նոր շրջան թիւ 980 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

Լևոհ. պատժադուլ ապուր ժամր 11—12

ՔԼԵՐՄՈՆ ՖԷՌԱՆԻ ԴԻՊՔԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻԻ

Թէեւ պաշտօնապէս դիմադրել չէ կրնար բանթողներուն եւ կառավարութեան ներկայացուցիչներուն միջեւ, սակայն առ այժմ անդորրութիւն կը տիրէ Քլերմոն Ֆէռանի մէջ :

Տըլիւլի էլեկտրական կայանին մէջ միայն պատահեցաւ փոքր միջադէպ մը, որուն հետեւանքով հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները երկու ժամու չափ ընդհատուեցան, եւ տասնի չափ ցուցարարներ աքցիի հարուածներ տուին տասիկան պիւրոներուն :

Բանթողը ընդհանուր չէ հիմա, ինչպէս էր առաջին օրը : Բանակցութիւնները վերսկսան արտակարգ ընդհանուր քննիչ Պէրթոյի եւ Աչխատանքի Դաշնակցութեան ներկայացուցիչներուն միջեւ : Պէրկոնեան գործարանները ընդհանուր տնօրէն Մնարէ Պէրկոնեան յայտարարեց թէ սէնտիքաները պատրաստ են տարամարդու – թեան տակ է, եւ ամենամեծ հասկացողութիւն ցոյց պիտի տայ անոնց բաղձանքներուն համար : Դալով աշխատաւորական երկու սէնտիքաներուն (C. G. T. եւ C. F. T. C.), ասոնք համաձայն են բանակցութիւն վարելու Օլիէ եւ Պէրկոնեան հասատատութեանց տնօրէններուն հետ :

★ *Միշլէնի գործարաններուն մէջ, 11.000 բանթողներ օրեղացուցին գործադուլին հսկող բանուորական պահակներուն թիւը : Ոստիկան պիւրոներ եկած չըլլալով այդ տեղ, ոեւէ միջադէպ չպատահեցաւ :*

Ձերբակալուած են ընդամէնը 63 հոգի, որոնց 14ը օտարական, մէջն ալ դերման դերի մը : Վիրաւորուածներուն թիւն է 450, համաձայն պաշտօնական տեղեկագրին : Ամենէն աւելի ծանր – պէս վիրաւորուածը գործատուր մըն է, որուն սրտին կոտրած է, տասիքէն վար իյնալուն հետեւանքով : Կը վախցուի որ շատ մը տասիկաններ եւ պահակներ կուրնան :

Քլերմոն Ֆէռան գրեթէ պատ է իր սովորական երեւոյթը : Քաղաքին կեդրոնին մէջ սրճարաններուն եւ խանութներուն մեծ մասը բաց են. բայց, գործատուներու շրջակայ թաղերուն մէջ, ուր դեռ պատնէշները կանգնուն կը մնան, բոլոր վաճառատուները զոց են : Տպարանի բանուորները կ'աշխատին, որով տեղական թերթերը վերսկսան իրենց հրատարակութիւնը :

Պէրթո ընդունեցաւ C. G. T.ի պատուիրակները, որոնք պահանջեցին որ ոստիկան պիւրոները եւս քաշուին եւ բանտարկուած բանթողները ազատ արձակուին : Կառավարութեան ներկայացուցիչը յայտնեց թէ մինչ ադէպերու ատեն, հրազէն արձակուած չէ եւ ոչ ոք մեռած է : Մերժեց պատուիրակներուն պահանջները : Ոստիկանները պիտի շարունակեն կատարել իրենց պարտականութիւնը : Գարով ձերբակալուածներուն՝ ասոնց մասին որոշում տալ իրեն չի վերաբերիր, այլ՝ դատարաններուն :

★ *Միշլէնի գործարանները եւ քաղաքին կայարանը դրաւուած են տակաւին բանթողներուն կողմէ : Յայտնի չէ թէ մինչեւ ե՞րբ պիտի առնուի զանոնք պարպելու համար :*

ՋԱՆԱՋԱՆ ՅՈՑՑԵՐ ԵՒ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ

Սէնտիքաներու Նահանգային Միութեան գլխաւոր դէկոյց մը հրատարակեց, որով փաստ կը յայտնէ վերջ դնելու վէճին՝ որ իբր թէ ոստիկաններու ներկայութեան եւ միջամտութեան պատճառով ծագած է : Զեկոյցը կասկածելի տարրերու դրդռտութեանց կը վերագրէ միջադէպերը, եւ կը յանձնարարէ բանթողներուն գործարաններուն մէջ մնալ եւ իրենք դիրենք պաշտպանել, ոստիկանութեան կողմէ կատարուելիք հաւանական յարձակումներու դէմ :

★ *Փարիզի եւ շրջակայքներու կարգ մը հաստատութեանց մէջ տեղի ունեցան գործադուլներ, իբրեւ համակրանքի ցոյց Քլերմոնի աշխատաւորներուն հանդէպ : Հինգշաբթի կէսօրէ ետք, Փիթոյի շրջանէն 2000 բանուորներ փոթձեցին Ազգ· Ժողովի պալատը մտնել : Ցետոյ ներքին նախարարութեան պաշտօնատունը գացին : Երկու չէնքերուն առջեւ ալ բազմաթիւ տասիկաններ կար – պապահական գօտի մը կազմած էին, եւ ցուցարարները ետ մղուեցան :*

Մարսէյլի մէջ, Զորեքշաբթիէն ի վեր գործադուլները աւելի տարածուած են : Աչխատութիւնները դադրած են նաեւ Հիւսիսի եւ Փա տը Քալէի հանքավէնէն ոմանց մէջ :

★ *Աչխատանքի Դաշնակցութեան վարչական յանձնաժողովի որոշման համաձայն, այսօր ժամը 11էն 12 ընդհանուր գործադուլ տեղի պիտի ունենայ : Քրիստոնեայ բանուորներու կազմակերպութիւնը գոհունակութիւն յայտնելով հանդերձ Սէնտիքաներու Նահանգային Միութեան հրատարակած զեկոյցին համար (տես վերը), կը յորդորէ անդամներուն չմասնակցիլ այն ցոյցերուն որ կը կատարուին գործադուլ ընելու նպատակով :*

Ընդհ· գործադուլի առեն, աւելի քան 3 միլիոն բանուորներ պիտի դադրեցնեն աշխատանքը :

(Վարեր շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՄԵՐ ՏՕՍՔԸ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀՈԳԵՐ

Երկրորդ Աչխարհամարտէն երեք տարի վերջը, Ֆրանսա նորէն մասնուած է ծանր մտահոգութեանց, ներքին թէ արտաքին ճակատի վրայ :

Օրուան վարիչները հարկադրուած են ամուր պահել իրենց չիղերը, կանխելու համար զանազան ցնցումներ : Մանաւանդ որ, անտեսական տագնապը եւ ապրուստի յարաճուն սղութիւնը վտանգաց կ'ենթարկեն ընկերային եւ քաղաքական խաղաղութիւնները :

Օտարներ անդամ կը զնահատեն վերաչինութեան ճիգը, որուն յաջողութենէն կախում ունի տնտեսական տագնապին մեղմացումը :

Եւ սակայն, արտադրութեան աճումը զգալի չէ տակաւին : Սովորական եւ բացառիկ տուրքերու ծանրութիւնը կը կաչկանդէ չատ մըձեռնարկներու ազատ, աւելի լայն գործունէութիւնը : Մենկուերիսմները իրարու կը յաջորդեն : Թղթադրամի չրջաբերութիւնը փոխանակ նուազելու, կ'ածի չարաթէ չարաթ, լեռնակուտակ դէղեր կազմելով :

Միւս կողմէ, ազգայնացուած հաստատութիւնները իրենց կարգին բեռ մը դարձեր են պետութեան վրայ : Կան որ աչխատավարձ անդամ չեն կրնար վճարել : Կառավարութիւնը ծրագիրներ կ'որոճայ, ազգայնացումը սահմանափակելու եւ կարդ մը հաստատութեանց վարչութիւնը անհատական ձեռնարկատիրութեան յանձնելու համար :

Իսկ բանուորական խլրտումները երբեք չեն դադրած, թէեւ չունին անցեալ տարուան համատարած եւ սպառնալից հանդամանքը :

Անշուշտ անոր համար որ, Աչխատանքի Դաշնակցութիւնն անջատուեցաւ բուն արհեստակցական թեւը՝ դէկավարութեամբ Լէոն Ժուհոյի, հիմնելով նոր կազմակերպութիւն մը, «Բանուորական Ուժ» : Միւս չափաւոր տարրերն ալ, Քրիստոնեայ բանուորներու Միութիւնը եւ անկախները կ'օգնեն, կը յորդնին, որոշ հաւատարակչռութիւն պահելու համար :

Քլէրմոն Ֆէռանի կսկծալի դէպքերը կ'ապացուցին թէ կառավարութիւնը վճռած է ի հարկին բռնութեան դիմել, յարգել տալու համար աչխատանքի ազատութիւնը եւ ուրիշ տահմանադրական իրաւունքներ :

Դժբախտաբար առաջին եւ վերջին միջադէպը չէ այս եւ կրնայ վախցուի ուրիչ անախորժութիւններէ, իբրեւ հետեւանք նոր պահանջներու :

Նոյնքան վրդովիչ կացութիւն մը՝ արտաքին ճակատին վրայ : Սուր տագնապ մը որ պարբերաբար կը նորոգուի :

Հակատակ Դաչնակիցներու չախչախիչ յաղթութեանցին եւ Գերմանիոյ խորտակման, Ֆրանսա միշտ կասկածոտ է վաղուան համար, եւ հաստատուն երաչխիքներ կը պահանջէ :

Ինչպէս 1914 — 18ին, Անգլեսաքսոնները, հասկնալով հանդերձ Ֆրանսայի մտահոգութիւնները, չեն ուզեր բոլորովին զգեստել, փոչիացնել Գերմանիան :

Արդէն ձեռնարկած են վերակազմելու, գոնէ մէկ ոտքի վրայ պահելու զայն, իրենց դրաւած չրջաններուն մէջ : Իրբեւ պատուար մը վաղուան համար :

Այդ քաղաքականութեան վրայ հիմնուած է Լոնտոնի համաձայնութիւնը, որուն դէմ այնքան բուռն քննադատութիւններ եղան Ազգ· Ժողովին մէջ, այս չարթու :

Ճիշդ է որ Ժողովը ի վերջոյ քուէարկեց այդ «յանձնարարութիւնները», բայց ո՛րքան վերապահումներով, որոնք անդամ մը եւս կը հաստատեն Ֆրանսայի լուրջ մտահոգութիւնները :

Կառավարութիւնը կը յուսայ որոշ բարեփոխութիւններ, զիջումներ ձեռք բերել, կրկնելով իր տեսակէտները :

Եթէ բոլորովին մերժէին, վախ կար որ խախտին անդլեսաքսոն պետութեանց հետ հաստատուած կապերը, մեկուսացնելով այս երկիրը : Նոյնիսկ վնասելով Մարշըլի ծրագրին : Այս իմաստով ազդարարութիւններ ալ պակաս չեղան :

Դեռ աւելի խոր ծալքեր եւ դաղտնիքներ ունի ներկայ տագնապը :

Ինչ որ Եւրոպայի վերակազմութիւն կը կոչեն, սերտօրէն կապուած է Ֆրանսայի ճակատագրին հետ :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՄԻԱՑԻ՞Ո ԹԷ ԵՒՐՈՊԱՑԻ

Զեմ յիշեր, ո՞վ պատմեց թէ, որպէսզի կարենանք լայն տեղ դրաւել ամերիկեան տարեչրջանին մէջ, պէտք է որ Հայը արեւելքէն արեւմուտք անցնի եւ ըլլայ ոչ թէ Ասիացի ժողովուրդ, այլ Եւրոպացի :

Այս փոփոխութիւնը ի՞նչպէս պիտի կատարուի ցեղագրական կամ քաղաքական դեռնի վրայ, չեմ գիտեր : Բայց դիտեմ որ fօթա ըսուածէն ներս մտնելու համար, նախ պէտք է անդամ մը երկաթէ վարագոյրէն անցնիլ երթուդարձի տոմսակով, եւ յետոյ փորձել, գոնէ արձանագրուիլ, «արքայութեան ցանկին» վրայ :

Եւ տակաւին մարդիկ կան որ կը զարմանան, կը վրդովուին երբ կը լսեն երբեմնի ժէդուիներէն – րու առուտուրը Արքայութեան զանազան յարկերը ծախելու կամ վարձու տալու համար :

Իմ ըսելիքս այդ չէր :

Կ'ուզէի կարդ մը դիւրութիւններ ցոյց տալ հայրենակիցներուս, «Եւրոպացի» տիտղոսին արժանանալու համար :

Նախ պէտք է դոնել yes մը· O. K· մը կամ օրթայթ մը սորվիլ եւ հասած տեղդ կրկնել : Երկու տարի ամէն օր հիւպատոսարանի մը դրան առջեւ պաչ ընելու համբերատար առաքինութիւնը ունենալ :

Մննդավայրդ եթէ կարին է կամացուկ մը վերջին երկու դիրերը Ս ի վերածել : Թէեւ աւոր համար ալ պէտք է սպասել, որպէսզի կարսը Աբտահանին ձեռքէն բռնած դէպի արեւելք քայլ մը նետէ :

Ամերիկայի մէջ միտուել հօրեղբօրթոռ մը, կամ Թոռան Թոռ մը, որ առնուազն կէս միլիոն ունեցայ դրամատան մէջ :

Տակաւին կան կարգ մը մանր մունր պայմաններ, Ասիացիէն Եւրոպացիի վերածուելու համար :

Անոնք ալ ըստ կարգի կը սորվիմ եւ կը խոստանամ տեղեկացնել թերնածուներուն : ՍՕՍԻ

Նոր ծրագիր Պաղեստինի մասին

Արաբական Դաչնակցութեան քաղաքական յանձնաժողովը կոմս Պերնատոթի հաղորդեց այն պայմանները՝ որոնցմով Արաբները կը յօժարին իրենց զէնքերը վար դնել վերջնապէս : Դեռ յայտնի չէ թէ ի՞նչ առաջարկներ ըրած է Լիկան :

Միւս կողմէ, Պէյրութի մէջ լուր կը չրջի թէ՝ կոմս Պերնատոթ անպլիական դաղթապետութեան ձեւով կարգադրութիւն մը պիտի ընէ Պաղեստինի համար : Այս երկիրը պիտի կազմէ միացեալ պետութիւն մը, արաբական վարչութեան տակ, որ կրնայ յանձնուիլ Արաբական Դաչնակցութեան կամ ապրած երկիրներէն մէկուն, իսկ Իսրայէլի Պետութիւնը ինքնավար «տոմինիոն» մը (գաղթապետութիւն) պիտի ըլլայ, արաբական վեհապետութեան տակ : Այս կերպով, հակառակորդ երկու կողմերուն ալ գոհացում գտած պիտի ըլլան· — Արաբները իրենց վեհապետութիւնը տարածած պիտի ըլլան ամբողջ երկրին վրայ· իսկ Հրեաները ունեցած պիտի ըլլան իրենց ուզած Իսրայէլի Պետութիւնը , ինքնավարութեամբ :

Պատասխանելով իրեն եղած դանգատներուն թէ Հրեաները չարամտակ կը բռնադատին դիմադրելի պայմանները, կոմս Պէրնատոթ նամակ մը ուղղեց Եգիպտոսի վարչապետ Նոքրաչի փաչային, որով կը յայտնէ թէ հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնուին, որ հրեայ եւ արաբ բանակներէն քաշուին 11 Յունիս 1948ին իրենց զրաւման տակ եղած դիրքերուն վրայ :

★ *Անգլիա ազդարարած է Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ թէ ապօրինի կը նկատէ այս երկու պետութեանց կազմը Պաղեստինի ծովեզերքներուն վրայ հաստատուած պաչարումը :*

★ *Պաչտօնապէս կը ծանուցուի թէ Հրեաները եչ· օր խզեցին դինադուլը, քանդելով արաբական դիւղ մը կախառնատամի հիւսիսակողմէ :*

★ *Միացեալ Ազգերու վարչութիւնը որոչեց 50 համադգեստաւոր պահակներ դրկել, օգնելու համար դինադուլի գործադրութեան :*

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բ.

Այսպէս կ'ընթանային, 1916ի ամրան, մեր հողամասի հետ կապուած դէպքերը եւ, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Ռուսաստան իրենց մէջ կը բաժնէին հայկական նահանգներու ապագան, մեզի վերապահելով միայն եկեղեցական եւ դպրոցական իրաւասութիւններ :

Ընդհ. հիասթափումը աւելի չեչտուեցաւ, երբ Վրացիները եւ իսլամ ու Թուրք կազմակերպութիւնները կը դաշնակցէին Հայերու դէմ, ներքին հարցերու շուրջ, շուարման մատնելով հայ զանգուածը, ազգ. մարմինները եւ կուսակցութիւնները:

Բացուած էր խրամատ մը, զոր կարելի էր լեցնել գործօն աշխատանքով եւ փոխադարձ հարուածի քաղաքականութեամբ, ինչպէս կը պահանջէր նաեւ հայ ժողովուրդին շահը :

Այդ էր Կովկասահայերու տեսակէտը: Այդ էր աւելի քան 250.000 գաղթականներու պահանջը:

Իրաւ է, Պօղոս Նուպար փաշայի գործակցող Ազգ. պատուիրակութիւնը, կը հաւատար աւելի դիւանագիտական աշխատանքներու, որոնց արդիւնքը, տարաբախտաբար, նպաստաւոր չէր ոչ մեր դատին, ոչ ալ մեր երազներուն: Մօտ 300.000 հայ զինուորներ կը կռուէին պատերազմի բոլոր ճակատներուն վրայ, Կովկասէն մինչեւ Պաղեստին եւ Կիլիկիա, բայց ի վերջոյ քամեցին դառնութեան բաժակը, ինչպէս ամբողջ ժողովուրդը:

Երկար պիտի ըլլար կանգ առնել 1917ի ռուսական յեղափոխութեան վրայ, որ նոր նշանախօսքով հրապարակ կուգար, լայնածաւալ Ռուսաստանի, հետեւաբար եւ Կովկասի մէջ, ուր հակամարտ ուժերու համախմբումներ կային, իւրաքանչիւրը իր ազգային տեսակէտներով եւ պահանջներով :

Զառանցանք էր սպասել՝ որ այդ իրերամերժ ուժերը միանային Անդրկովկասի ծրագրային գեղեցիկ բանաձեւերու մոգական գաւազանին տակ: Գործելու կոչուած առժամեայ մարմինները, յստակօրէն կը տեսնէին թէ Թուրքերը կ'ուզէին խուժել Ռուսահայաստան, մանաւանդ երբ Էնվէրի բանակը Սարըղամիշի բարձունքներուն վրայ պարտութեան կը մատնէր եւ ինք Պոլիս կուգար, Հայերու ընդհ. տեղահանութեան ծրագիրով :

Էնվէր, Թալէաթ եւ իրենց գործակից ու կամակատար Իթթիհատը, Թուրքիոյ ձախողութեան գլխաւոր պատճառ կը նկատէին 250.000 հայ զինուորներու ներկայութիւնը ռուսական բանակին մէջ: Եւ կը նախատեսէին այն փլուզումը զոր պիտի ունենար Թուրքիան, եթէ ներքին գաւառներու հայ բնակչութիւնը մնար իր տեղը:

Եւ այսօր իսկ, ինչ հեգնանք, կոյրեր եւ բթամիտներ կան՝ որոնք տեղահանութեան աղէտը կ'ուզեն վերագրել ամբաստանութեանց վարժ կուսակցութիւններու, մանաւանդ դաշնակցութեան :

Պիտի գայ անշուշտ օրը, երբ անկողմնակալ, իրատես եւ արդարադատ պատմիչը հիմնուած կուռ եւ անժխտելի փաստերու վրայ, պիտի գրէ պատմութիւնը ինչպէս որ է, եւ սեւ գիծով մը արատաւորուած գրիչները պիտի մնան սեւերես :

Բարեբախտաբար խնամով գրի առնուած են այդ շրջանի պատմութիւնը եւ յուշերը եւ իբրեւ ատաղձ կրնան ծառայել, անաչառ ուսումնասիրութեան համար :

Անշուշտ երբ գործողութեան բեմէն անդարձ կը հեռանան բուն դերակատարները, առանց գրի առնելու դէպքերն ու եղելութիւնները, պատմութիւնը եթէ ոչ անկարելի, գոնէ խնդրական կը մնայ՝ իրատես պատմիչին համար եւս :

Վարդանանց պատմութիւնը գրած են Եղիշէ եւ Ղազար Փարպեցի, եւ եթէ կարգ մը կէտերու շուրջ հակասական դրուագներ կան, պատճառն այն է որ՝ Եղիշէ իբրեւ Մամիկոնեան տան քարտուղար՝ ինկած է աւելի խանդավառութեան մէջ ու անաչառ ընթերցողն իսկ կը մնայ տատանումներու առջեւ, երբ կը կարդայ Փարպեցին:

Չեմ կարծեր որ հայեւթուրք պատերազմի ծնունդը եւ Մայիս 28ի երկրորդ Վարդանանցի դրուագները, շփոթութեան մատնեն ապագայ պատմիչը, որ աչքի առջեւ պիտի ունենայ թեր ու դէմ տեսակէտները, որոնց համար քիչ մելան չէ թափուած մինչեւ հիմակ :

Թողունք ապագայ պատմիչի դերը իրեն, որ կարգով վերլուծման պիտի ենթարկէ՝ դէպքերը՝ առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքին: Այդ պատերազմին հետ կապուած են ընդհանրապէս Անդրկովկասի եւ մասնաւորապէս Կովկասահայաստանի բոլոր անցքերը՝ մինչեւ Մայիս 28ի փառահեղ ազատագրութիւնը, Ղարաքիլիսէի, Սարտարապատի եւ Պաշաբարանի հերոսական կռիւներով եւ յաղթանակի դրուագներով:

Հոն պիտի յայտնօրէն յիշատակուին Ռուսաստանի հոկտեմբերեան յեղափոխութեան բոլոր ծալքերը, Պրեստ Լիթովսկի, Տրապիզոնի, Պաթումի հաշտութեան փորձերը ու աշխատանքները, Կովկասեան Սէյմի մութ եւ ծածուկ անցքերը, Վրացիներու, Թաթարներու եւ Հայերու իսկական դիմագիծերը, Թուրքիոյ ցոյց տուած կախարդանքները եւ անոնց ետեւ թաքնուած կործանարար ծրագիրը :

Խալիլ պէյի եւ Վէհիպ փաշայի քօղարկուած գործունէութիւնները, միայն մէկ նպատակ ունէին,— Ցրուել Անդրկովկասեան ժողովուրդները, քաշել զանոնք համիսլամական ցանցին մէջ եւ Թուրքիոյ, գերիշխանութեան ենթարկել Անդրկովկասը, իրենց հետապնդած համաթուրանական խուժանին առջեւ բաց պահելու համար Կովկասեան դուռները :

Եւ անպակաս եղան՝ այդ աշխարհամասին մէջ՝ խռովութիւնները, սարքուած Թուրք կառավարութեան եւ անոնց ենթակայ ու հպատակ իսլամ ու քիւրտ ցեղախումբերու կողմէ :

Այդպէս էր որ՝ Անդրկովկասի ժամանակաւոր կառավարութեան թուլութենէն եւ ներքին պայքարներէն օգտուելով, Սուրմալուէն մինչեւ Հայոց ձոր եւ Մամախաթուն, կը ջարդուէին խաղաղ բնակչութիւնները, խախտելով համաձայնութիւնները, Քիւրտերու եւ պաշըպօզուքներու վերագրելով իրենց իսկ սադրանքներով պատրաստուած աճարեկումները, որոնց բուն նպատակն էր ձեռք ձգել ռազմագիտական դիրքերը, իբրեւ խարիսխ իրենց մօտաւոր կռիւներու:

Թուրքերը զգալապէս տկարացած էին 1917ին, բայց կ'աշխատէին կրկին ձեռք ձգել իրենց ռազմական ուժը: Այդ օրերուն էր որ Վէհիպ փաշան կը հեռագրէր թէ Հայերը բռնութիւններ կը գործեն, եւ թէ ինք ստիպուած էր Մահմէտական բնակչութիւնը պաշտպանել : Շատ չանցած, շարժման մէջ կը դնէր իր զօրքը:

Անշուշտ յօդուածի մը մէջ կարելի չէ այդ դէպքերու ոչ պատմութիւնը եւ ոչ ալ վերլուծումը ընել, կ'արձանագրեմ միայն գլխաւոր դէպքերը եւ շարժառիթները որոնք հայ ժողովուրդը դրին մահու եւ կենաց պայքարի մը առջեւ, ոչ միայն ինքզինքը պաշտպանելու այլ իր անտեսուած իրաւունքները ձեռք բերելու համար:

Զ. ՎԱՐԴԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

Զօր. Շէքէրճեանի կարծիքը հայրենադարձութեան մասին

ԽՄԲ.— Զօր. Հայկ Շէքէրճեան, որ Գերմանիա գացած է հայ տարագիրներու տեղափոխութեան հարցին առթիւ, ապրիլ 19 թուակիր նամակով մը կը գրէ փաստաբան Սուրէն Սարոյեանի (Անդամ ԱՆՉԱՅԻ) —

« Գերմանիոյ, Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ մէջ կատարած ճամբորդութիւններէս վերջ եկած եմ եզրակացութեան մը, որ սարսափանօք բիւրեղացաւ իմ մէջ: Ասկէ առաջ իմ այս մտածումի մասին յիշատակութիւն չեմ ըրած, բայց ես կը տեսնեմ մեծ տարբերութիւն Ռուսիոյ մէջ ապրած Հայերու եւ Թուրքիոյ, Յունաստանի կամ Արեւելքի այլ երկիրներէ եկած Հայերու միջեւ :

« Եթէ Միացեալ Նահանգներու բոլոր Հայերը կարենային տեսնել այս մարդիկը, լսէին անոնց պատմութիւնները եւ տեսնէին նկարագրի այն փոփոխութիւնը, որ ունեցած են ռուսական տիրակալութեան տակ գտնուածները, Միացեալ Նահանգներու մէջ չէր գտնուեր մէկ Հայ իսկ, որ նուազագոյն հակումն ունենար դէպի կոմունիզմը:

«Բոլշեւիկ կառավարութիւնը իր կռունկը դրած է ամէն մէկ անհատի վզին, այնպէս որ անոնք բոլորը տեւական վախի մէջ գտնուած են: Բոլշեւիկներու լրտեսական դրութիւնը եղած է այնպէս որ՝ ոչ մէկը վստահած է ուրիշի մը, ըլլայ այդ ուրիշը Հայրը, եղբայրը կամ ուրիշ ազգական ու բարեկամ: Մայրերը չէին կրնար վստահիլ իրենց զաւակներուն, զաւակները՝ իրենց ծնողներուն: Ոչ ոք կը համարձակէր բացէն խօսիլ ուրիշի մը հետ, որովհետեւ ատոր հետեւանքը կ'ըլլար խորհրդաւոր անյայտացում:

« Բացառութեամբ Էջմիածնի, բոլոր ծանօթ եկեղեցիները գոցուած են, վերածուելով շարժապատկերի թատրոնի կամ այլ բանի մը: Էջմիածինը, կ'ըսեն անոնք, բաց է ձգուած՝ պարզապէս ցոյց տալու համար, որ բոլշեւիկները կրօնին դէմ չեն: Եկեղեցին ամբողջովին ենթակայ է բոլշեւիզմին եւ եկեղեցական պետերը պէտք է հետեւին կոմունիստ քաղաքականութեան թելադրանքներուն :

« Երբ վարչութիւն մը կամ ընդհանուր ժողով մը նիստի կը կանչուի, ընդունելի բանաձեւերը նիստի բացուելուն պէս կը դրուին սեղանի վրայ, այնպէս որ, առանց նկատի առնելու ներկաներու մտածումը կամ յայտնած կարծիքները, ամէն մարդ գիտէ, թէ ինչ պիտի ստորագրուի, երբ այդ նիստի արձանագրութիւնը :

« Այս դրութիւնը, որ կը հարկադրէ իւրաքանչիւր մարդ՝ ապրիլ տեւական վախի մէջ, յառաջբերած է մարդոց նկարագրի այն փոփոխութիւնը, որ յիշատակեցի վերը: Իմ ճանչցած շիտակ, անկախ Հայուն փոխարէն, հիմա կը տեսնեմ շատերը, որոնք իրենց աչքերուն եւ ընդհանուր կեցուածքին մէջ կը ցուցնեն այն, ինչ որ ապրած են, —անոնց աչքերը եւ խօսակցութիւնը կը մատնեն այն վախը, որուն ազդեցութեան տակ անոնք ապրած են եւ մինչեւ այժմ ալ չեն վստահիր շատերու, թերեւս ոեւէ մէկու :

« Անոնք բոլորը կ'ատեն բոլշեւիկ Ռուսիան անոնց բացառութեան, ինչ որ սկիզբը գիս անակնկալի բերաւ: Այժմ ես ալ կրնամ տեսնել, թէ ինչու ընդհանուր է այդ ատելութիւնը: Ու ես կրնամ հասկնալ, թէ կոմունիզմը կամ բոլշեւիկեան ոգին ինչեր կրնայ ընել :

«Եւ բոլշեւիզմի գործած չարիքներէն վերջինը չէ այն փաստը, որ այդ դրութիւնը կ'ոչնչացնէ ժողովուրդի մը նուրբ նկարագիրը կամ գէթ ան կը կործանէ անհատ :

« Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցած ջարդերը չոչնչացուցին Հայուն ապրելու կամքը, ոչ ալ ոչնչացուցին անոր առնականութիւնը, բայց կոմունիզմը պիտի ընէ երկուքն ալ :

«Այս մտածումները միտքս կը զբաղեցնեն միշտ, որովհետեւ ես շատ բան տեսայ բոլշեւիզմի գործէն :

« Այս նիւթը կը թողում ներկայիս, կրկին ըսելով ձեզի.— Մենք արագօրէն պէտք է գտնենք տեղ մը՝ այս տարագիր Հայերը վերահաստատելու համար, որովհետեւ այն տարիները, որ անոնք անցուցած են աքսորի կամ տարագիրներու ճամբերու մէջ, անոնց մեծ օգնութիւն մը չեն բերած, այլ աւելի զօրացուցած են անկէ հեռանալու անոնց փափաքը »:

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՊԵԼԺԻՈՅ ԳԱՂԹ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

ՊՐԻՒՍԷԼ, 14 Յունիս.— Պելժիոյ գաղութին ընդհ. ժողովը իր Յունիս 13ի նիստին մէջ, լսելով Գաղթ. վարչութեան բարոյական ու նիւթական հաշուետուութիւնը եւ լիովին գնահատելով զայն, նոյնութեամբ վերընտրեց նախկին վարչութիւնը, որուն անդամներն են.— Վ. Մուրատեան, նախագահ, Յ. Գալանթարեան, դեր նախագահ, Ա. Արեւեան, քարտուղար, Տ. Քարաքէհեան, գանձապահ Ա. Էմիրղեան, հաշուակալ, Լ. Սէլճիքեան եւ Ս. Սարգիսեան խորհրդականներ :

Վարչութեան վերընտրութենէն վերջ, ձեռնարկուեցաւ գաղութիս կանոնագրին վերաքննութեան, զայն օրուան պայմաններուն պատշաճեցնելու համար: Վերաքննիչ յանձնախումբի ատենապետ, Պ. Մ. Միհրդատեանց յօդուած առ յօդուած ժողովին քննութեան ենթարկեց բարեփոխեալ կանոնագիրը, որ աննշան փոփոխութեամբ վաւերացուեցաւ ընդհ. ժողովին կողմէ:

Ջերմապէս կը շնորհաւորենք վարչութեան անդամները իրենց բարւոք գործունէութեան համար եւ կարողութիւն կը մաղթենք :

— Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

×

ԱՒՍՏՐԱԼԻՈՅ ՀԱՅԵՐԸ զրկուած ըլլալով հայկ. եկեղեցիէ, Հիւսիսային Ամերիկայի Հայոց առաջնորդ Տիրան եպիսկ. ղրկած է քառաձայն պատարագի երգապնակներ, յատկացուելու համար քաղաքին հայութեան :

Ապրիլի սկիզբը Աւստրալիա գնաց Եթովպահայ հարիւրապետ Խոսրով Պօղոսեան որ յանուն կայսեր Աւստրալիայէն պիտի գնէ 200 ազնիւ ցեղէ ձիեր, 20 հազար անգլ. ոսկիի արժողութեամբ:

Մէլպուրնի համալսարանի Ֆրանսերէնի դասախօս Պ. Ն. Գարակէօզեան, քաղաքին «Ալեանս Ֆրանսէզի» սրահին մէջ բանախօսած է Եւրոպա կատարած իր ճամբորդութեան եւ քաղաքական կարեւոր հարցերու շուրջ: Ներկայ հոծ բազմութեան մէջ գտնուած են Ֆրանսայի դեր հիւպատոսը եւ զինուորական կցորդը :

ԵՐԱԺՇՏԱԳԷՏ Յ. ՄԵՀՐՈՊԻ երգահանդէսին առթիւ (Նիւ Եորք), Սաքօ Յակոբեան կը գրէ «Հայրենիք»ի մէջ.—

Այդ երգահանդէսը զուգադիպած է Մեհրապի քառորդ դարու Ամերիկայի մէջ եւ իր 40տարուան երաժշտ. գործունէութեան: Մեհրապ երաժշտ. կրթութիւնը ստացած է Ռուսաստանի երկրորդական եւ բարձրագոյն երաժշտանոցներու մէջ, եւ նուիրած է իր բոլոր ուժերը հայ երգի զարգացման թէ դասաւանդութեամբ դպրոցներու մէջ եւ թէ համերգներով: Ամերիկայի գրեթէ բոլոր քաղաքներուն մէջ ուր հոծ թիւով հայութիւն կայ, ան կազմած է երգչախումբեր եւ տուած համերգներ : 1933ին Շիքակոյի ցուցահանդէսին տուած իր երգահանդէսը 12 մրցումներուն մէջ յաղթանակը տարած է եւ առաջնութիւն շահած: Անոր կատարած դերը եղած է լաւագոյն փրոպականտ մը հայութեան: Անոր համերգներէն ոմանք հեռարձակուած են ռատիոկայաններէն :

Մեհրապ ժողովրդականացուցած է նոյնպէս հայ

ԺՈՒԻՒ ՏԱՇՆ

(ԿՅՆ ՂՈՒԿԱՏՈՑ)

ԺԲ.

— Իսկ Ընտ Ժուլի Քոմը իտա՞յ վեր ջեռնած ձեր աղջիկը... Հա, տաք ես ինչ ասես։ Ախտ ես։ Բայց ես ինձ պատճառ չեմ տալ, որ դուն ինձ ատես։ Ես ինձ համար ոչ մեկ եմ ատում, ոչ էլ սիրում։ Ես ուզում եմ, որ դուն ինձ հարգես։ Ես ուզում եմ, որ ամենքը ինձ հարգեն։ Ես ուզում եմ, որ ամենքը ինձ հարգեն, որովհետև ես ինքս ինձ հարգում եմ։ Ես ինձ հարգում եմ, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ խնայում, որ ինձ հարգեն։ Ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ խնայում, որովհետև ես ինձ հարգում եմ։ Ես ինձ հարգում եմ, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ խնայում։

Հետաքրքիր է, թե ինչպես է Ժուլի Քոմը ինձ հարգում։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ խնայել, որ ինձ հարգի։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ խնայել, որ ինձ հարգի, որովհետև ես ինքս ինձ հարգում եմ։ Ես ինձ հարգում եմ, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ խնայում։ Ես ինձ հարգում եմ, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ խնայում։

Ես ինձ հարգում եմ, որովհետև ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ խնայում

★ Քլերմոն Ֆէռանի ոստիկանութեան պաշտօնեաներէն մէկը յայտարարեց թէ բազմաթիւ օտարականներ կը գտնուէին ցուցարարներուն մէջ եւ թէ համայնավարները միշտ նոր օտարականներ կ'արձանագրեն, բուռն ցոյցեր սարքելու համար:

★ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը, որ համայնավարներուն տիրապետութեան տակ է, այսօրուան ընդհ. գործադուլին առթիւ կը թելադրէ պարզաբանութեամբ եւ վճռականօրէն հետապնդել իրենց պահանջները, աշխատավարձքի յաւելման համար: Յետոյ կը պահանջէ անմիջապէս ազատ արձակել Քլերմոն Ֆէռանի կալանաւորները, արգիլել ոստիկաններու եւ զինուորներու միջամտութիւնը եւ պաշտօնանկ ընել ներքին նախարարը, Ժիւլ Մոք, «իբրեւ մարդասպան»:

Գերմանական խնդիրը

Լեհական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղելով Ֆրանսայի, Լոնտոնի համաձայնութեանց առթիւ, կ'ըսէ թէ անոնք հիմնովին կը քանդեն գերման խնդիրին տեւական լուծման համար կատարուելիք ձեռնարկները: Յետոյ դիտել կու տայ թէ Ռուրի մասին տրուած որոշումները ուղղակի կը վտանգեն թէ Ֆրանսան եւ թէ Լեհաստանը: «Այսպիսի վտանգի մը առջեւ պէտք է որ երկու պետութիւնները համերաշխ մնան միշտ»:

Լեհաստան ծանուցագիր մըն ալ ղրկած է Պերլինի Հակակշռի Խորհուրդին որ գումարուի լսելու համար Վարշաւիայի դիտողութիւնները՝ Լոնտոնի համաձայնութեանց մասին:

Ինչպէս յայտնի է այս Խորհուրդը Մարտ 20-էն ի վեր որեւէ նիստ գումարած չէր, խորհրդային պատուիրակներու բռնած դիրքին պատճառով, եւ անոնց իսկ ուզելովը: Կ'երեւայ թէ Մոսկուա փոխած է իր տեսակէտը. պաշտօնապէս լուռ մնալով հանդերձ Լոնտոնի համաձայնութեանց հանդէպ, Լեհաստանը յառաջ կը քշէ, որպէսզի Չորսերու միջեւ նոր բանակցութիւններ սկսին Գերմանիոյ մասին:

★ Փարիզի պաշտօնական շրջանակները կը հերքեն այն զրոյցները՝ թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը առաջարկած է Մ. Նահանգներու որ Երեք Մեծերը նոր դիմում մը կատարեն Մոսկուայի միացեալ քաղաքականութիւն մը վարելու համար Գերմանիոյ հանդէպ:

Զօր. Մարշըլ ալ, իր կողմէ, յայտարարեց թէ որեւէ թելադրութիւն կամ պահանջ ստացած չէ Ֆրանսայէն, Լոնտոնի համաձայնութիւնները փոփոխութեան ենթարկելու համար:

ՆՈՐ ԴՐԱՄ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Գերմանիոյ անգլիական, ամերիկեան եւ ֆրանսական շրջաններուն մէջ նոր դրամ մը շրջաբերութեան պիտի հանուի վաղը, կիրակի: Ամէն Գերմանացի այդ օրը 40 մարք պիտի վճարէ պարէնաւորման պաշտօնատուներուն, 20 մարք ալ շաբաթ մը ետքը: Այս 60 մարքին փոխարէն պիտի տրուի 60 նոր մարք: Միւս հին մարքերը պիտի փոխանակուին 10 հինի դէմ մէկ նոր մարքի հիման վրայ:

★ Մարաջախտ Սոքոլովսքի, Գերմանիոյ ընկերվարական եւ համայնավար միացեալ կուսակցութեան պետերուն հետ ունեցած խօսակցութեան միջոցին, հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է.— Ինչպէս առաջ, նոյնպէս ալ հիմա, խորհրդային զինուորական վարչութիւնը անհրաժեշտ կը գտնէ դրամական փոփոխութիւնը այնպիսի հիման մը վրայ կատարել որ գործադրելի ըլլայ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ»: Սոքոլովսքի համոզուած է որ տակաւին կարելի է միշտ այս գործը գլուխ հանել Չորս Մեծերու միջեւ կնքուելիք համաձայնութեամբ մը:

Միւս կողմէ, իրազեկներ կը կարծեն թէ Խորհրդային շրջանէն արեւմտեան սահմանները մէկ ծայրէն միւսը ամրապէս պիտի փակուին, երբ դրամական առանձին դրութիւն մը հաստատուի արեւմտեան շրջանին մէջ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԿՈՒ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ գրուած յիշատակարաններ չեն գտնուած մինչեւ հիմա: Այս պատճառով հիթեթ նշանագիրները միայն մասամբ կերպով կարելի եղած էր կարդալ: Այժմ նոր յառաջդիմութիւն կատարուած է շնորհիւ Քրիստոսէ առաջ 8 դարէն հասած եւ վերջերս Քարաթէփէի մէջ (արեւելեան Կիլիկիա) գտնուած հիթիթերէն եւ փիւնիկերէն արձանագրութեանց: Այս լուրը Ֆրանսայի Արձանագրութեանց Ակադեմիային հաղորդեց Տիփոն Ռոմէր, ներկայացնելով Պոլսոյ համալսարանի ուսուցչապետներէն Պոսէրի մէկ աշխատութիւնը: Այս գիւտը յաջողած է կարդալ վերոյիշեալ հիթեթ արձանագրութիւնները:

ԹԵՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ բազմաթիւ քաղաքացիներ վիրաւորուեցան հինգշաբթի օր, երբ ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ, նոր վարչապետին դէմ կատարուած ցոյցի մը առթիւ, որուն կը մասնակցէին 1500 հոգի: Շուկան եւ խորհրդարանը փակուեցան:

ՄԱՅԻՍ 28

ՊՈՒՏՈՅԻ ՄԷՋ.— 20 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Ֆրանսացի երիտասարդ ընկերվարականներու սրահը, Սրնօն:

Նախագահութեամբ Հ. Յ. Դ. Պուտոյի Մուրատ խումբի:

Կը նախագահէ ընկ. Գ. ՀԱԼԱՃԵԱՆ, կը խօսի ընկեր Յ. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՅԻՍ 28Ի ԱՌԹԻՒ

Շավիլի Սալ տէ Ֆէթին մէջ, այս կիրակի օր, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Արդութեան» խումբին:

Կը խօսի ընկեր Ս. Տ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը կատարէ Նոր Սերունդի «Րաֆֆի» երգչախումբը ղեկավարութեամբ ընկեր Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ:

Նոր Սերունդի կողմէ կը ներկայացուի գըրուած մը մերձօտաւոր անցեալի հերոսական պատմութենէն եւ «Փրկութիւն»ը 2 պատկերով:

Նիւթը առնուած է անմահն Յովհաննէս Թումանեանի «Երկրում» բանաստեղծութենէն:

Ուրիշ անակնկալներ եւ ժամը 8էն յետոյ պարահանդէս: Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը 50 ֆրանք

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Այս կիրակի Ս. Յովհ. եկեղեցիին մէջ մասնայատուկ Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ ի յարգանս յիշատակին Հ. Բ. Ը. Միութեան հիմնադիր նախագահ եւ Ազգ. բարերար ողբ. Պօղոս Նուպար փաշայի, իր մահուան 17րդ տարելիցին առթիւ: Յարգոյ հայ հասարակութենէն եւ անխտիր բոլոր ազգային մարմիններէն եւ կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի մասնակցիլ ողբ. մեծ հայրենասէրին յիշատակին ընծայուելիք այսհանդիսաւոր մեծարանքին:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ի նպաստ Սէվրի Մ. Ռ. վարժարանի Պէշիկթաշլեան թատերասրահի վերաշինութեան:

Այս կիրակի, ժամը 15էն մինչեւ 22, վարժարանի պարտէզներուն մէջ, 26 rue Troyon, Sevres, métro Pont de Sevres:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին հայ եւ օտար արուեստագէտներու մասնակցութեամբ: Վարժարանի ներքին կեանքէն ժապաւէնի ցուցադրութիւն եւ զանազան հաճելի անակնկալներ:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով: Խճողումի տեղի չտալու համար նախապէս ապահովել սեղանները հեռաձայնով, վարժարանին տեսչութենէն, Obs. 18–28: Հրաւիրատոմսեր՝ վարժարանի, հայ նպարավաճառներու եւ գրատուններուն մօտ:

Ծղամակի Ա. դաշտահանդէսը

Ֆր. Կ. Խաչի Վալանսի մասնաճիւղին կողմէ, մասնակցութեամբ սանուհիներու, այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Clos des Fusains սրճարան ճաշարանի ընդարձակ եւ օդասուն պարտէզին մէջ, Ռօն գետի եզերքը:

Կը նախագահէ՝ ՏԻԿ. Շ. ՏԷՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Կը խօսի՝ Պ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, երգի եւ արտասանութեան մրցումներ, անակնկալներ:

Կարելի է ճաշը միասին բերել:

Մուտքը ազատ է: Աճուրդ եւ հանգանակութիւն չկայ:

ՓՐԱՏՈՅԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, 20 Յունիս, Ս. Սահակ Մեսրոպի տօնին առիթով, Մարսէյլ – Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ, հանդիսաւոր Ս. պատարագի պահուն մատուցուր Հոգեհանգիստ կը կատարուի եկեղեցիին հիմնադիր բարերար հանգուցեալ Ասպետ ՎԱՀԱՆ ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆի եւ իր ննջեցեալներուն, ինչպէս նաեւ եկեղեցիի դպրաց դասին հին եւ նոր բոլոր երգիչներու ննջեցեալներուն յիշատակին: (Երգեցողութիւններուն կը մասնակցի «Արմէնիա» երգչախումբը իր ամբողջ կազմով:—(Կնիք)

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ԼՈՒԻ Եօթնեղբայրեանի ագարակին մէջ, այս կիրակի ամբողջ օրը:

Կազմակերպութեամբ Հ. Յ. Դ. Սէնթ Մարկրիտի Համազասպ խումբի, հովանաւորութեամբ Շրջ. կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի Ակնունի խումբի եւ Ֆր. Կ. Խաչի: Կը խօսի ընկեր Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ:

Mlle JACQUELINE ISORÉ
Պ. ՆՈՒՊԱՐ ՉԻԼՃԵԱՆ
Ամուսնացած

Մարսէյլի մէջ, կնքահայրութեամբ Պ. Արամ Պուռնազեանի: Այս առթիւ փեսին ծնողքը Տէր եւ Տիկին Բարունակ Չիլճեան հետեւեալ նուիրատուութիւնները կ'ընեն «Յառաջ»ի միջոցով.— 2000 ֆրանք Պէյրութի ճեմարանին, հազար ֆր. Ալֆորի «Յառաջ» վարժարանին, հազար ֆրանք Վեթ. Ֆոնտին եւ հազար ֆր. ալ Հ. Յ. Դ. Թանգարանին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Եգիպտացի կոմիտէի ժողովը՝ այս շաբաթ ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ֆ. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Յունիս 21ին ժամը3ին Bar duGlobeի սրահը: Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը8.30ին,78 rueRabelais,դպրոցին սրահը: Կը խնդրուի ընկերուհիներէն ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴՊՐՈՑ. ՀԱՆԴԷՍԸ ՍԵՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Կիրակի 11 Յուլիս կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Hôtel de Franceի (Maison Sion) սրահներուն մէջ, 23 Place de la Libération, Livry – Gargan: Կը մասնակցին տեղւոյն երիտասարդ երիտասարդուհիները իրենց ներկայացումներով:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ, ՃՈԽ ՊԻՒՖԷ:

Դիւրամատչելի գիներով: Մուտք 50 ֆրանք:

Հաղորդակց. միջոց.— Eglise Pantinէն 147 թիւ օթօպիւս, իջնել Place de la Libération:

ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԳԵՒՈՆԵԱՆԻ երգի ունկնդրութիւնը, Նոյեմբեր 6ին կը խնդրուի նկատի ունենալ:

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ, ժամը 16.30ին Cercle Militaireի (8 Place St. Augustin) սրահներուն մէջ տեղի կ'ունենայ պարի եւ երաժշտութեան հանդէս մը, ի նպաստ Վրացի Թոքախտաւորներու: Հանդէսին կը մասնակցին Փարիզի եւ Մոնթէ Քարլոյի պալէներու արուեստագէտներ, ինչպէս նաեւ Փարիզի Օփերայի եւ ռուսական Օփերայի երգիչ – երգչուհիները: Կը ցուցադրուի ՇՈԹԱ – ՌՈՒՍԹԱՎԷԼԻԻ ՊԱԼԷՆ: Ժամը 8էն վերջ եւրոպական պարեր:

ՀԱՅ ԱՒԵՏ. ԵԿԵՂԵՑԻ.— Ֆրանսահայ եկեղեցիներու նախագահ վերապատուելի փրոֆ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ կը խօսի այս կիրակի առաւօտ ժամը 10.45ին, 58 rue Madame ժողովարահին մէջ: Նիւթ՝ — «Ոչ թէ «հին աստուածները», հապա Քրիստոս է յաղթականը»:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կիրակի 20 Յունիս, Ֆութպոլի եղբայրական մրցում մը տեղի պիտի ունենայ Մարսէյլի մէջ: Հ. Մ. Ը. Մ.ի վեթերանները ընդդէմ Հ. Մ. Ը. Մ.ի «սէլէքսիոն»ին, իր սեփական դաշտին վրայ, Սթատ Աթլանթիք, Սէն Լու, ժամը 4ին կէս օրէ ետք, ի նպաստ Վալանսի Մարզականի կողմէ վիրաւորուած վեց մարզիկներու: Կը յուսանք որ մարզասէրները պիտի բերեն իրենց աջակցութիւնը, միեւնոյն ատեն վայելելով հետաքրքրական խաղարկութիւն մը: Բացումին կը խաղան կրտսերները պատանիներուն դէմ:

ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷԻ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ ծանօթ արուեստագէտ Տիկ. ՍԻՐՈՒՀԻ ՏՐԴԱՏ ՆԸՇԱՆԵԱՆԻ, ԹՐԱԳՕՇԻ եւ «ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԻՆ: 27 Յունիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.45ին Քազա տ'Իթալիայի թատրոնին մէջ: Կը ներկայացնեն Շիրվանզատէի գլուխ գործոցը՝

ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

Ընտանեկան բարոյալից եւ ցնցող տամը 4 արար: Մուտ տոմսերու գիները 300, 200, 150 եւ 75 ֆրանք: Կը ծախուին բոլոր կազմակերպութիւններուն քով անխտիր: Կեդրոն՝ Տպարան Զաւէն 35 rue Dominicaines, Marseille: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ
ՕՐԱԹԵՐԹ

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)
Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.
Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63
Dimanche 20 JUIN 1948 Կիրակի 20 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5372–Նոր շրջան թիւ 981 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՐԵՒԵ՛ԼՔ, ԱՐԵՒԵ՛ԼՔ

Աւելի ուշադիր նայուածք մը դէպի Արեւելք: Դէպի այն ճամբաները որ Հայաստան կը տանին եւ այն բազմութեանց վրայ որ կը տոչորին ամբողջական եւ ազատ հայրենիքի մը կարօտէն :

Նայուածք մը, հոգածութիւն մը եղբայրական, որ միեւնոյն ատեն պիտի ամրապնդէր մեր դիմադրական կորովը, թեթեւցնելով օտարութեան կսկիծը, այս ափերէն մինչեւ Ամերիկա :

Արդարեւ,ո՞վ պիտի կրնար ժխտել թէ այդ կսկիծը շատ աւելի խոր է անծայրածիր, չողչողուն, համայնակուլ պողոտաներուն վրայ, քան Միջին Արեւելքի մէջ,— Եգիպտոս , Կիպրոս, Լիբանան, Սուրիա, Իրաք եւ Իրան:

Օտարացման, կազմալուծման յորձանքը շատ աւելի զօրաւոր է այստեղ եւ աւելի արընթաց : Միջավայրը լպրծուն, մշակոյթը գերազանց , իսկ մենք տարուբեր՝ հազարումէկ ելեւէջներու եւ փորձութեանց միջեւ :

Մեր ինքնապաշտպանութեան ճիգերը հազիւ թէ զօրեն փրկելու նոր սերունդին 25 առ հարիւրը: Չնաանկալը շատ աւելի մութ է Ամերիկայի մէջ, ուր հայ գաղութը արդէն իր ետին ունի 60—65 տարիներու յոգնութիւն մը:

Իսկ այնտեղ, Միջին Արեւելքի մէջ, կը փրկուի 90—95 առ հարիւրը, եթէ միջավայրին ընծայած դիւրութիւնները բազմապատկուին եղբայրական հոգածութեամբ եւ յարաճուն աջակցութեամբ :

Դժբախտաբար «ուսումնական» Փարիզը տակաւին կը զոհանայ շատ հեռաւոր, երբեմն ալ հեգնանակո՛ր ակնարկ մը նետելով այդ բազմահայ ափերուն վրայ :

Շատ բան չէ իր գիտցածը՝ այնտեղ կատարուած նուաճումներու մասին,— տնտեսական, ընկերային, մտաւոր: Իրական երկունք եւ ստեղծագործ աշխատանք, ուր մշակոյթի ճիգն ալ ճակատաբաց սապարէզ կը կարդայ, իր բազմակողմանի եւ թանկագին վաստակով :

Այնտեղ երիտասարդութիւնը —ներկայ միջին սերունդը — հասակ նետած ըլլալով արիւնի եւ տառապանքի ճամբաներուն վրայ , վարժուած չէ շռնդալից, սնամէջ կանչեր արձակելու :

Իրենց տիրական գիծն է՝ գործել յարատեւութեամբ եւ խանդավառութեամբ: Միշտ այն գիտակցութիւնն ունենալով թէ կը ծառայեն ժողովուրդի մը որ արժանի է ամէն զոհողութեան: Մանաւանդ որ կը վայելէ ամէն պատեհութիւն, ազատօրէն զարգացնելու համար իր ազգային մշակոյթը :

Այդպէս է որ այսօր ունինք լայն ցանց մը դպրոցներու, տարրականէն մինչեւ բարձրագոյնը, Սուրիա – Լիբանանի եղբայրական ափերուն վրայ: (Միայն Հալէպի շրջանին մէջ՝ աւելի քան քառսուն): Եւ մշակներ մեծ մասով երիտասարդ, սրտանց կապուած իրենց գործին:

Իրենց վաստա՞կը: Բայց հարցուցէք թէ ի՛նչ կը վճարէիք երէկ, երբ ցիրուցան փռուած չէինք աշխարհի բոլոր ցամաքներուն վրայ :

Եւ հարցուցէք թէ իբրեւ կրթարան ի՛նչ կը ներկայացնեն այն շէնքերը, ուր դաս կ'առնեն հազարաւոր մանչեր ու աղջիկներ :

Յաճախ անոնց պճլտուն աչքերուն շողերն են որ կը լուսաւորեն այս կամ այն դասարանը: Եւ անոնց սիրտերուն տաքութիւնն է որ կը չորցնէ ծեփերը թափած պատերուն խոնաւութիւնը :

Դեռ չխօսինք խարխուլ սանդուխներու, կոտրած –թափած գրասեղաններու կամ երերուն տախտակամածներու մասին:

Կը բաւէ ըսել թէ՝ մատի վրայ կը համրուին քիչ – շատ յարմար շէնքերը: (Այս տեսակէտէն բախտաւոր է Եգիպտոսի գաղութը, Գահիրէի թէ Աղեքսանդրիոյ մէջ):

Եւ ըսել թէ՝ բոլոր գաղութներուն մէջ ալ կան մարմիններ, մանաւանդ անհատներ, որոնք ի վիճակի են տասը տիպար նախակրթարաններ մէկ անգամէն շինելու ...

Լո՞ւր չունին թէ ջուրի ճամբան չեն գտած :

Թուրքիոյ հայ ժողովուրդին ամէնէն հոծ զանգուածն է որ կը ծաղկի այնտեղ, ա՛յ բախտաւորներ: Զէ՞ք ուզեր տեւական յիշատակ մը ձգել,— կրթարան, ճեմարան, մարզարան :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՑԱՆԿԱՊԱՏԷՆ ՆԵՐՍ

«Մէճլլէ»ին մէջ օրէնք մը կայ, եթէ չեմ սխալիր, որ կը թելադրէ ցանկապատ բարձրացնել արգիլուած բաներու շուրջ:—Այդ օրէնքով՝ գողութիւն չէ ողկոյզ մը խաղող փրցնել, եթէ որթատունկը առնուած չէ ցանկապատի մէջ: Ատոր համար է, որ գիւղացին խրամ կը բանայ այգիներու շուրջ, փշապատով մը կը ծածկէ կեռասի եւ խնձորի ծառերուն բունը:

Գրականութիւնն ալ ունի իր ցանկապատերը, որպէսզի չգործուին կարգ մը մեղքեր, անտէր այգիներու մէջ կատարուած ձեւով :

Երկու երիտասարդ աշխատակիցներ, Մինաս Թէօլէօլեան եւ Հրանդ Բալուեան, դժբախտաբար անտեսեցին իրենց պարտէզներուն ցանկապատը, մէկը՝ 1947 Սեպտ. 28ին «Արեւելք»ի մէջ, միւսը՝ դեռ քանի մը շաբաթ առաջ, «Զուարթնոց»ի կողքին վրայ: Թերեւս շատ բարձր չգտնելով զայն:

«Յառաջ» իր դատապարտութեան խօսքը բսաւ անցեալ աշնան, որոշ ներողամտութեամբ: Այժմ, նոյն մեղքին կրկնութենէն ետքը, երբ Բալուեան կուգայ «Յառաջ»ի շուքին, հարկ է յիշեցնել .

Օրէնք է ներել առաջին անգամ: Ցանկապատը բարձրացնել՝ երկրորդ անգամ: Չեմ ուզեր ըսել թէ ի՛նչ է օրէնքը՝ երրորդ անգամ:

Երկուքն ալ լուծեցին երախայի իրենց վրէժը, վիրաւորելով ... իրենքզիրենք: Երկուքն ալ, մանաւանդ վերջինը, թափեցին իրենց ... gourmeը: Այժմ ժամ է զգաստութեան :

«Զուարթնոց»ի խմբագիրը, այսօր կը մտնէ մեր ցանկապատէն ներս, ուրկէ դժուար է դուրս ցատկել ... առանց ոտքերը կոտրելու: Շա՛տ բարձր «Յառաջ»ի ցանկապատը: Այստեղ արգիլուած են կարգ մը մեղքեր, սահմանափակուած՝ կարգ մը ազատութիւններ: Այս ընտանիքը ունի իր աւանդութիւնները, մանաւոր պաշտամունք մը՝ մաքուր գրականութեան :

Աշխատելով այդ ընտանիքէն ներս,«Զուարթնոց»ի խմբագիրը անշուշտ հետզհետէ կը մոռնայ անառակ որդիին պատմութիւնը, կը վարժուի կարգապահութեան, կը հրաժարի ցանկապատ ցատկելու փորձութիւններէն, կ'ամփոփէ ուժերը ի շահ իր պատւոյն եւ հայ գրականութեան:

ԱՐԱՋ

Հայեր ալ ձերբակալուած Պէյրութի մէջ

Մայիս 15էն ի վեր պաշարման վիճակ յայտարարուած ըլլալով նաեւ Սուրիա – Լիբանանի մէջ, Պաղեստինի դէպքերուն հետեւանքով, շատ մը կասկածելիներ ձերբակալուած են անմիջապէս : Կալանաւորներուն մէջ կան Հայեր ալ :

Այս առթիւ Պէյրութի «Ազդակ»էն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները (խմբագրական , 23 Մայիս) .—

«Այն օրէն, որ մեր քաղաքի վաստակաւոր հայ բոլշեւիկները վեհանձնօրէն հրաժարեցան իրենց փառքէն եւ վաստակէն, ապաստանելու համար «Հայրենասէրներու Միութիւն» համեստ անուան տակ, ազգին ու հայեւարար բարեկամութեան ծառայելու նոր միջոց մը հնարեցին — թռուցիկներով պայքար անգլեւամերիկեան աշխարհակալութեան եւ Արաբական Լիկայի անդամակցող երկիրներու իշխանութիւններուն դէմ :

Բոլշեւիկեան վերջին թռուցիկը, լոյս տեսած քանի մը օր առաջ, կը յայտնէ հետեւեալը .—

«Իշխանութիւնները՝ «զինուորական շարժումներու գաղտնապահութիւնը ապահովելու » պատրուակին տակ, կապանքի տակ առնելէ յետոյ մամուլը, սկսած են նաեւ զանգուածային ձերբակալութիւններու: Բազմաթիւ ձերբակալուած արաբ դեմոկրատներուն մէջ կը գտնուին նաեւ ծանօթ հայ դեմոկրատներ — Եփրեմ Էլլէզեան (Ազգային Կեդրոնական վարչութեան եւ Ներգաղթի կեդրոնական կոմիտէի անդամ) , Պարոյր Երէցեան (Ազգային Գաւառական Ժողովի անդամ), Սեդրակ Ապաճեան (Ուսումնական Խորհուրդի անդամ եւ «Ժող. Ձայն»ի նախկին խմբագիր): Կը փնտռուին նաեւ ուրիշներ »:

Բուռն վիճաբանութիւններ Ազգ. Ժողովին մէջ

ՔԻՉ ՄՆԱՑ ՊԻՏԻ ԾԵԾԿՈՒԷԻՆ

Քլէրմոն Ֆէռանի դէպքերը առիթ եւ բուռն միջադէպերու տեղի տուին Ազգ. Ժողովի ուրբաթ օրուան նիստին մէջ: Այս քաղաքին համայնավար երեսփոխանը, Պէսէ, իր եւ 50 ընկերներու կողմէ ստորագրուած գիրով մը, պահանջեց որ խկոյն վիճաբանութիւն կատարուի: Այդ միջոցին համայնավար երեսփոխանները գրեթէ ամէնքն ալ ներկայ էին, մինչ միւս կուսակցութեանց աթոռները մեծ մասով պարապ էին, այնպէս որ համայնավար երեսփոխանին առաջարկը ներկաներու մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ: Այն ատեն, Պէսէ բեմ ելացաւ, եւ պահանջեց որ ոստիկան զինուորները հեռանան գործարաններուն շրջականերէն, դատապարտուած ցուցարարները ազատ արձակուին եւ վիրաւորներուն օգնութիւն տրուի:

Ներքին նախարար Ժիւլ Մոք, (ընկերվարական),պատասխանելով ըսաւ թէ համայնավարները ուզած են Քլէրմոն Ֆէռանի մէջ գրգռութիւն յարուցանել եւ խափանել արտադրութիւնը, շահագործելով ներկայ տնտեսական վիճակը: Իրենց դրդիչ ծրագիրներոն համաձայն, խառնակութիւններ կրնային ուրիշ քաղաքներու մէջ ալ պատահիլ :

Համայնավար երեսփոխանները, իրենց տըրուած այս ուղղակի հարուածէն կատղած՝ մեծ աղմուկ յարուցին եւ « մարդասպան, ոստիկան, փտած մարդ, աւազակ» գոչեցին: «Կ'ուզեմ որ, ըսաւ Մոք, բոլոր այս անարգական բառերը նոյնութեամբ արձանագրուէին պաշտօնաթերթին մէջ, որպէսզի ժողովուրդը իմանայ » : «Անհրաժեշտ հրամանները տուած եմ», պատասխանեց նախագահը, Էռիօ: Ասոր վրայ, համայնավարները նորէն աղմկեցին: Հանդարտութիւնը վերահաստատուելէ ետք, Մոք տեղեկութիւններ տուաւ դէպքերու ծագման մասին: Բանթողները — ըսաւ — Յունիս 9էն ի վեր սկսած էին արդէն պատրաստութիւններ տեսնել, մինչ Պէրկունեանի գործարանը պարպելու մասին դատարանին տուած վճիռը Յունիս 14ին միայն գործադրուեցաւ: Վէճը կրնար կարգադրուիլ տեղական սէնտիքաներուն հետ համաձայնելով. բայց, C. G .T.ի վարիչները մասնաւոր գործակալներ ղրկած էին, որպէսզի ամէն ինչ խանգարեն: Այս պայմաններուն տակ, հարկ էր որ վերջին խօսքը օրէնքին մնար: Ահա թէ ինչու աւելցուցած էին ոստիկաններու թիւը եւ ուրիշ քաղաքներէ ոստիկան զինուորներ (C. R .S.) բերել տուած էին օգնանւում՝ Բանակցութեանց ընթացքին, C. G. T.ի պատուիրակները պահանջած էին որ գործադուլի պահակներն ալ ներկայ ըլլան ժողովին եւ Պէրկունեանի գործարանը փակուի : Այս պահանջը ընդունելի չէր, որովհետեւ, եթէ պէտք է յարգել գործադուլի իրաւունքը, պէտք է յարգել նաեւ աշխատելու իրաւունքը: Գործաւորներէն վիրաւորուած են 70 հոգի, որոնց տասը տակաւին հիւանդանոցն են. իսկ ոստիկաններէն վիրաւորուած են 275 հոգի, որոնց 104ը բաւական ծանր կերպով: 113 հոգիի աչքերը վնասուած են քիմիական վառնդաւոր հեղուկով մը, որ արտասուաբեր կազ չէ եւ այս պահուս քիմիական վերլուծումի կ'ենթարկուի , հասկնալու համար թէ ինչ նիւթ է:

Այս յայտարարութիւնը զայրոյթ պատճառեց համայնավար երեսփոխաններուն, իսկ Մարսէլ Քաշէն պոռաց.— «Սուտ կը խօսիք...»:

Նախարարը պատասխանեց.— Դիւրին է այդպիսի խօսքեր արտասանել երբ ձեր խիղճը հանգիստ չէ :

Երկու կողմէն , լուտանքները սկսան տեղալ : Համայնավարներն ու ընկերվարականները յարձակողական դիրք բռնեցին իրարու հանդէպ, ու յանկարծ, ընկերվարական Շարլօ համայնավար Լոթի վրայ վազեց ու հարուածեց զայն:Բռունցքները բարձրացան եւ երեսփոխաններէն ոմանք իրար ապտակեցին: Պահ մը ետք հանդարտութիւնը վերահաստատուեցաւ: Նախարարը շարունակեց.— Ըսուեցաւ թէ կռիւներու միջոցին երեք հոգի մեռած են: Սխալ է այս: Ձերբակալուած կը մնան միայն 59 հոգի, որոնց մէջ կան օտարներ, 3 Լեհ, 2 Իտալացի, մէկ Փորթուկալցի, 4 Սպանիացի, մէկ Մարոքցի, 3 Հնդկաչինցի եւ գերման նախկին գերի մը: «Յարգելով հանդերձ ապաստանութեան օրէնքը, աւելորդ է յիշեցնել թէ այն օտարականները՝ որ կը գործադրեն Ֆրանսացի դրդիչներու հրահանգները,պիտի արտաքսուին»:

Ասոր վրայ, համայնավարները նորէն կանչեր արձակեցին, մինչ Մոք շարունակեց իր ճառը. «Բանակցութիւնները վերսկսան — յայտարարեց: Նահանգապետը գիտէ թէ ի՛նչ պիտի ընէ: Ամէն պարագայի մէջ, վերջին խօսքը օրէնքին մնաց »: Համայնավար Սերվէն զարձեալ կոշտ բառ մը արտասանեց ներքին նախարարին հասցէին, բայց, Էրիօ դրուատեց Մոքի քաջասրտութիւնը եւ գոհո–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԻՐՔԵՐ ԵՒ ԴԷՄՔԵՐ

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱԲՈՎԵԱՆ

(ՄԱՀՈՒԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

վայ է՛ն ազգին՝ որ աշխարքում անտէր ա,
վայ էն երկրին՝ որ թշնամու գերի ա,
վա՜յ է՛ն խալխին որ իր կեանքը, աշխարքը
Չի՛ պահպանիլ ու հարամու ձեռ կ'տայ»:

Շէյքսփիր Համլէթի բերնով տեղ մը կ'ըսէ.— «Իցիւ թէ բնակարանս ըլլար ընկոյզի կեղեւ մը եւ բնակէի հոն քան թէ ունենայի այս տանջահար երազները»:

Աբովեանի կեանքը մանրամասն ուսումնասիրելէ, այդ ահաւոր յուսախաբութեանց շղթան մի առ մի քրքրելէ վերջ, եկած ենք այն եզրակացութեան թէ, Աբովեանն ալ 1848 Ապրիլ 2ի առաւօտը երբ դուրս գալով իր խեղճուկ բնակարանէն այլեւս չվերադարձաւ, իր տան ամբողջութիւնը վերջին նայուածքով մը դրկելէ առաջ անպայման շրթներուն ունեցաւ Շէյքսփիրեան այդ նախադասութիւնը եւ ինքն ալ իբրեւ մրմունջ փսփսաց.— Իցի՛ւ ե՛ս ալ բնակած ըլլայի ընկոյզի կեղեւի մը մէջ, սակայն ունեցած չըլլայի այս մահաբեր եւ տանջահար երազները:

Այո, անպայման այդպէս մրմնջեց մեր հէք Աբովեանն ալ ու այդ ապրիլ 2ի առաւօտուն, առնելով արահետ մը որ զինք կ'առաջնորդէր դէպի կողերը Մասիսին, գնաց ու այլեւս անգամ մըն ալ չվերադարձաւ ետ: Ո՞ւր կորսուեցաւ, ինչպէս մահացաւ, այս բոլորը հարիւր տարիէ ի վեր թաղուած կը մնան խոր անստուգութեան եւ խորհուրդի մը մէջ: Ճիշդ է, իր անյայտ բացակայութիւնը լուսաբանելու համար հրատարակուած են շատ գիրքեր, ոստիկանական տեղեկագիրներ եւ յուշագրութիւններ, բայց այդ բոլորը ենթադրութիւններէ անդին չեն անցած ու պիտի չանցնին: Իսկ ատոնց մանրամասնութիւնները չեն մտներ մեր այսօրուան յօդուածին մէջ: Ներկայով կ'ուզենք Աբովեանին մնայուն արժէքները մատնանշել ու այդքան:

Ուրեմն, հարիւր տարի առաջ, 1840ի սկիզբները Արարատեան դաշտի համեստ գիւղերէն մէկուն մէջ ողբագին ձայն մը բարձրացաւ, հծծիւններ լսուեցան, սիրտ մը բոցավառեցաւ, ու հակառակ այն երեւոյթին որ այդ օրերէն ասդին ճիշդ դար մըն է սահեր, ոչ այդ բոցն է մարեր, ոչ ձայնն է նուաղեր եւ ոչ ալ գունատեր այդ Աբովեանակերտ գաղափարները: Ընդհակառակն, քանի հայ կեանքը իր հոլովոյթն է հիւսեր, իբրեւ ոգեղէն սերն եկեր եւ փարեր ենք այդ ազգակերտ առանցքին: Աբովեանի «Վէրք Հայաստան»ին եւ անոր կեդրոնական տիպար Աղասին եղան առաջնորդը մեր քայլերուն եւ 1858 թուականէն ի վեր (երկը գրուեցաւ 1844ին, սակայն երկար ատեն անտիպ մնաց. առաջին տպագրութիւնը տեղի ունեցաւ ուրեմն 1858ին) կը քալենք այդ բացուած գաղափարական ակօսին մէջէն: Դիւցազնավէպին էջերէն յորդող զարմանահրաշ շունչէն, ջերմութենէն, տեսլապաշտութենէն սերունդներ ոգեւորուեցան, տաղանդներ ուռճացան եւ եթէ ուզենք պրպտել Րաֆֆիի, Ահարոնեանի, Ծերենցի եւ ուրիշներու գրականութեան ներքին գաղափարական վարդապետութիւնը, այս բոլորը անուղղակի կը կապուին Աբովեանի Աղասիին պարզած թուրի փայլատակման:

Խ. Աբովեանի մուտքը մեր գրականութենէն ներս ոսկեղէն դարագլուխ մը կը ձեւացնէ: Ինք եղաւ հիմնադիրը ռուսահայ վիպագրութեան, կարելի էր ըսել մեր գրականութեան, քանի որ Աբովեանով կը սկսի բուն վիպագրութիւնը մեր մէջ: Նոյնպէս Ս. Նազարեանէն եւ Մ. Նալբանդեանէն շատ առաջ, իրմով սկսաւ աշխարհաբար լեզուին գործածութիւնը արեւելահայ հատուածին մէջ: Ու դարձեալ Աբովեանն էր որ առաջին անգամ իր երկովը հնչեցուց ազգայնական լարը Հայոց գրականութենէն ներս: Իբրեւ միտք եւ արտայայտութիւն (իր տալու ձեւն ու լեզուն) ինչ որ գրեց ու տարփողեց, առաւել կամ նուազ տարբերութիւններով ընդունուեցան յաջորդական սերունդներուն կողմէ, ու այսպէսով հայ կեանքը կաղապարուեցաւ աբովեանականութեան վրայ:

Զանազան մէջբերումները (հատուածաբար), ինքնին ցոյց կուտան թէ, Աբովեան ինչքան տիրական տեղ գրաւեց ժամանակակից հայ մտածողութեան մէջ:

Այսպէս, երբ «Վէրք Հայաստան»ին լոյս տեսաւ, ուրեմն ճիշդ երկու տարի վերջ, 1860էն սկսեալ արդէն ծնունդ կ'առնէ այս Աբովեան սեփականացնելու մարմաջը մեր մէջ: Պահպանողական «Կռունկ»ը, Մ. Աղաբէկեանի ստորագրութեամբ կը գրէր. «Կարող ենք եւ մենք արդեան Հայքս պարծենալով ասել, թէ մենք նոր ժամանակաց, նոր գաղափարաց հետ մի նոր գրականութիւն ունինք»: (Կռունկ, 1860 թուակ. էջ 773):

Աւելի վերջ մասամբ կրօնա- գաղափարականութեան դրօշակիր «Փարոս»ը, հրատարակելով Աբովեանի երբեմնի ընկերոջ Մսերեանի նամակները, տեղ կուտար յատկանշական տողերու,— «Սիրտ մեր մի, հոգի մեր մի, կամք մեր մի, նպատակ գիտման մերոյ մի, եւ զի՞նչ քան զայս գերազանցագոյն միաւորութեան եղանաք: Ես Խաչատուրայ եւ Խաչատուր ինք»: (Փարոս, 1876, թիւ 5, էջ 24):

Դարձեալ, զուտ պահպանողական «Նոր Դար»ը կ'առաջարկէ կանգնեցնել Աբովեանին արձանը Երեւանի աւագ եկեղեցին գաւիթին մէջ, ճիշդ դիմացը Մասիս լերան: Այդ առթիւ կը կարդանք նոյն թերթին մէջ.— «Ոչ մէկ Հայ գործիչ այնքան մօտիկ չէ մեր սրտին եւ մտքին, որքան Խ. Աբովեան»: (Նոր Դար, 1893, թիւ 30): Համայնավար հմուտ եւ մեծ տեսաբան Աշոտ Յովհաննիսեան «Աբովեան» խորագրով հատորի մը մէջ կը գրէ.— «Հայաստանի աննախընթաց ծաւալով ու թափով զարգացող պրոլետարական լեզուն հիմնականում խմորւում է այսօր Աբովեանի յառաջ մղած արարատեան բարբառի շաղախից»:

Այս պահպանողական, կրօնական կամ համայնավար ուղղութիւններէն անցնինք քիչ մըն ալ մեր ազգայնական հոսանքներուն: Րաֆֆին, «Սալբի»ի Ա. տպագր. յառաջաբանին մէջ կ'ըսէ.—

«Անմահ Աբովեանի «Վէրք Հայաստանի»ն ամէն մի Հայ մարդ, որքան անգամ լինէ նաեւ սառնասիրտ, դարձեալ սիրում է այդ հրաշալի գիրքը: Ուռեցնում է նոցա կուրծքերը մի վսեմ ազգասիրական ոգեւորութեամբ»:

Իսկ Դաշնակցական մամուլին, Դաշնակցական գրիչներուն մօտ չկայ մէկ թերթ կամ հատոր որոնց մէջ տարփողը հիւսուած չըլլայ Աբովեանին: Վարանդեանն է որ իր հուժկու, գեղեցիկ տողերովը կ'ըսէ.—

«Մի ձայն միայն հնչում էր՝ բարձր ու խրոխտ այդ վեհերոտ, մեղմացուցիչ լռութեան մէջ. հնչում էր մարդկային արժանապատուութեան լիակատար գիտակցութեամբ, առանց բնաւ սողալու, չոյելու, երկրպագելու: Անիկա մեր Խ. Աբովեանն էր՝ իր «Վէրք Հայաստանի»ով»:

Այսքան մը քաղ բացատրիչ է արդէն եւ հաստատող թէ մէկ դար վերջ Աբովեան հասած է այն տեսակ բարձրութեան մը, դարձած այն աստիճանի համահայկական տիրապետող դէմք որուն տաղանդին առջեւ բոլորը կը խոնարհին:

X

Աբովեան ծնած էր Երեւան նահանգի Քանաքեռ գիւղին մէջ 1804ին: Իր կրթութիւնը ստացաւ նախ Էջմիածին, յետոյ Թիֆլիս, Ներսէսեան վարժարանի մէջ եւ ապա Դորպատ: Համալսարանական այդ ուսմանէն վերադարձաւ 1836 թուականին եւ միայն 12 տարի կրցաւ աշխատիլ հայ միջավայրին մէջ, քանի որ անհետացաւ 1848ին: Ինչպէս ներկայիս՝ երբ՝ հանրային եւ գրական ասպարէզներու մէջ պզտիկ եռանդ մը ցոյց տուողները կը հալածուին, դաւեր կը լարեն որպէսզի զզուիս ամէն բանէ եւ քաշուիս հայկ. կեանքէն, նոյնն էր կացութիւնը այդ օրերուն ալ: Աբովեան բացառիկ տաղանդ մը իրենց շրջապատին մէջ՝ հալածեցին, դաւեցին, բամբասեցին իրեն դէմ, մոլուցքը հասցնելով այն աստիճանի՝ որ վերջին տարին արդէն մնաց բոլորովին անգործ, ծանրաբեռնուած ընտանեկան հոգերով եւս (ունէր կին մը եւ երկու զաւակներ): Անհետանալէն քանի մը տարի առաջ դիմեց կաթողիկոսին եւ հոգեկան ծանր նօպայի մը մէջ խոստացաւ լքել իր ընտանիքն ալ, միայն թէ տրուէր իրեն ասպարէզ՝ հայ կեանքին ծառայելու համար: Մերժուեցաւ: Լեցուած էր Մխիթար Աբբահօր խտէալներովը, բայց դատափետեցին զինք, ու այլեւս բոլորովին լքուած ու դառնացած կեանքէն՝ հեռացաւ տունէն՝ այլեւս անգամ մըն ալ չվերադառնալու մտադրութեամբ:

Ներկայիս Աբովեանի արձանը Երեւանի Աբովեան պողոտային վրայ որպէս խոշոր ամօթ մը ցցուած կը մնայ հայ կեանքին դիմաց: Իր ողջութեան նոյնիսկ իր գործերը լոյս չտեսան: Գրած է «Պարապ վախտի խաղալիք, պարապ մարդու տանու միտք» (վերնագիրը անգամ ինչ հեգնանք հասկցողներուն համար.), «Հազարափեշէն», (չափածոյ), «Ամերիկու լուս քցիլը», «Դորպատեան «Յիշատակարան», «Առաջին սէրը»(վէպակ), «Ֆէոդարա» (երգախաղ), «Ովսաննա», «Թուրքի Աղջիկը», «Նախաշաւիղ», «Աղասու խաղը» (չափածոյ(, մօտաւորապէս7000 տող, անտիպ է եւ կը գտնուի Երեւանի ձեռագրած մատենադարանը. ու վերջապէս իր գլուխ գործոցը՝ «Վէրք Հայաստանի»ն:

Համդիտութեան (?) զարմանալի եզրեր կան Աբովեանի «Վէրք Հայաստանի»ին եւ Գ. Նարեկացիի միջեւ: «Վէրք»էն կարգ մը էջեր, իբրեւ պատկերներու եւ ածականներու շարայարում, ճիշդ ու ճիշդ Նարեկացին կը յիշեցնեն: Մին Աստուածը տեսաւ ու տարփողեց, իսկ միւսն ալ՝ Հայաստանը: Մին կ'ըսէ.— «Կենարին յիշատակաւ ճենճերիմ», իսկ միւսը՝ «Լիսիդ (?) համար ղուրպան ըլլիմ»: Մէկուն մօտ երկրայինը, իսկ Աբովեանին համար ալ երկրայինը ու երկրայինին մէջէն ալ միայն մեր հայրենիքը:

«Վէրք Հայաստան»ը խոկական դիւցազներգութիւն մըն է, տեսակ մը տարերային պոռթկում որուն համադրութիւնը կուգայ սեղմուիլ հայրենասիրութիւն կոչուած բառին մէջ: 1840 թուականներու «Գոլք Հայաստանի»մը եթէ կ'ուզէք: Գործին արժանիքներն են, նախ արուեստագէտին սիրտը որ էջ առ էջ կը քակուի, կը բզքտուի մեր առջեւ եւ կը խլէ արցունքներ մեր աչքերէն: Յետոյ հոն ցուցադրուած հայ ժողովուրդին տառապանքը, իղձերը, յոյսերը, նահապետական նիստ ու կացը, ձգտումները ու վերջապէս իտէալը: Իտէալը՝ կտոր մը հող, մեր սեփական երդիքը ունենալու: Եթէ Նալպանդեան ազատութեան զգացումը բերաւ մեր մէջ, Րաֆֆին հայրենիքի եւ Ահարոնեան խռովութեան, Աբովեանն ալ տուաւ Ազգութեան, ազգ դառնալու ձգտումը եւ Շէյքսփիրեան ողբերգակ պայքարի մը շրթներուն մեկնեցաւ այս աշխարհէն՝ իբրեւ կտակ մեզ ձգելով իր անմահակերտ, չքնաղ երկը, «Վէրք Հայաստանի»ն:

Ինչ յատկանշական բան՝ «վէրք»ը այսինքն ազգային արիւնահոսում, ու երբ գայ օրը, երբ իրականանայ մեր բաղձանքներուն աստուածացումը, անշուշտ Աբովեանի ոգին պիտի փոխէ գիրքին խորագիրը ու պիտի ըսէ.— «Փառք Հայաստանի»:

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ

Սովետական գրականութեան հայրենասիրական ոգին

ԽՄԲ.— Ամփոփուած «Սովետական Հայաստան» ամսագիր 1947 Դեկտ.ի թիւէն.— Զոր երկու օր առաջ ստացանք.—

Գեղարուեստական գրականութեան առանձնայատուկ նշանակութիւն է տրւում մեր երկրում: Գիրքը դարձել է ժողովրդական լայն զանգուածների սեփականութիւնը, դարձել է նրանց խորհրդատուն, նրանց դաստիարակողը:

Ինչ բնագաւառում էլ աշխատի սովետական մարդը, տնտեսական, գիտական, թէ արուեստի, նրա հիմնական նպատակն է իր աշխատանքով օգտակար լինել իր սովետական հայրենիքին: Հայրենասիրական զգացումը վսեմ զգացում է:

Եւ բնականաբար չկայ մի գրող, որ իր երկերում չարծարծի այդ մեծ գաղափարը: Անցեալում էլ հայ գրողները, նրանց առաջաւոր մասը հանդէս են եկել իբրեւ վառվռուն հայրենասէրներ: Սակայն այսօր մենք ունինք նոր, աւելի բարձր աստիճանի հասցրած հայրենասիրութիւն: Սովետական հայրենասիրութիւնը հանդիսանում է մեր հասարակութեան շարժիչ ուժերից մէկը:

Սովետական գրողի սրբազան պարտքն է լրջօրէն ուսումնասիրել այն նորը, ինչ մենք ունինք մեր իրականութեան մէջ, տեսնել այն ամուր ու հաստատ կապը, որ այսօր միաւորում է ՍՍՌՄ. ժողովուրդներին:

Րաֆֆին նոյնպէս իր երկերում արծարծել է հայրենասիրութեան գաղափարը: Րաֆֆին իր «Խենթը» առանձին սիրով է նկարագրում հայրենասէր Վարդանի կերպարը: Հերոսն իրեն մատչելի բոլոր միջոցներով պայքարում է հայ ժողովրդի բարօրութեան համար: Սակայն Վարդանն իրական կեանքից ելք չի գտնում եւ երազում է ապագայ ազատ Հայաստանի մասին, այդ երազով էլ աւարտւում է նրա կեանքը: Վարդանն իր ժամանակի ծնունդն էր, եւ ինչպէս իր նման շատ հերոսներ, խորտակւում է ժամանակի դաժան իրականութեան հարուածների տակ:

Այսօր այլ է կեանքը, ոչ միայն հայ ժողովուրդն իր բախտի տէրն է դարձել, այլեւ մեր բազմազգ մեծ սովետական բոլոր ժողովուրդները եղբայրական կապերով կապուած են միմեանց եւ խոր ակնածանքով են արտայայտւում այս կամ այն ժողովրդի մշակոյթի, նրա ազգային աւանդութիւնների մասին եւ փոխադարձօրէն ոգեւորւում միմեանց յաջողութիւններով:

Եւ բնականաբար ինչ նիւթի մասին էլ գրելիս լինի սովետական գրողը՝ բանուորի թէ գիւղացու, մտաւորականի թէ ռազմիկի, գրողի հիմնական ելակէտն այն է, թէ ինչքան է իր հերոսն իր ձգտումներով, իր գործողութիւններով օժանդակում հայրենիքի բարգաւաճման գործին:

Հայրենիքի ջերմ շնչի տակ են կազմաւորւում մեր մարդու գաղափարները, աճում նրա ընդունակութիւնները: Հայրենիքի սիրոյ գաղափարը գողտրիկ տողերով արտայայտել է բանաստեղծ Յվհ. Շիրազը:

Իմ սուրբ հայրենիք, դու սրտիս մէջ ես,
Դու սրտիս մէջ ես, ոչ լեզւիս վրայ,
Իմ սրտիս միջից՝ թէ սիրտս ճեղքիս՝
Դրօշիդ բոցը պիտի հուրհրայ:

Սովետահայ գրականութիւն զարգացման հէնց սկզբնական շրջանում մեր նշանաւոր գրողները այդ բանը արտայայտեցին: Դերենիկ Դեմիրճեան մէկն է դրանցից, եթէ առաջներում կեանքի դժըն—

ԺՈՎՐԴԱՏԱՆ ՀԱՅՈՑ

(ԿՅՍՐ ՂԱՆԿՈՍՏՈՒՆ)

ԱԺ.

Մուրբէյ ոչինչ ըմբռնեց ինչ որ Ժիլեթ Նաշը ըսաւ : Ան միայն տեսաւ որ Ժիլեթ Նաշ կը խօսէր եւ կը ժպտէր : Ան ալ ժպտեցաւ եւ գլուխը շարժեց ինչպէս որ կ՚ընէ ամէն անգամ որ ինքզինքը ստիպուած կը տեսնէ ինչ որ ըլլալ ըսելու : Ժիլեթ Նաշ ուրախացաւ եւ ձեռքը երկարեց :

— Ես ալ ուրախ եմ որ կը տեսնեմ զձեզ, պարոն Մուրբէյ, ըսաւ ան : Ես ալ ուրախ եմ որ կը տեսնեմ զձեզ, պարոն Նաշ, պատասխանեց Մուրբէյ :

Ժիլեթ Նաշ ձեռքը ետ առաւ եւ ըսաւ.

— Ես ալ ուրախ եմ որ կը տեսնեմ զձեզ, պարոն Մուրբէյ, ինչպէս որ ուրախ եմ որ կը տեսնեմ զձեզ, պարոն Նաշ, կրկնեց Մուրբէյ :

— Ես ալ ուրախ եմ որ կը տեսնեմ զձեզ, պարոն Նաշ, ըսաւ Ժիլեթ Նաշ :

— Ես ալ ուրախ եմ որ կը տեսնեմ զձեզ, պարոն Մուրբէյ, կրկնեց Ժիլեթ Նաշ :

Մուրբէյ ուրախ էր որ Ժիլեթ Նաշ ալ ուրախ էր որ կը տեսնէ զինք, եւ ինքն ալ ուրախ էր որ Ժիլեթ Նաշ ուրախ էր որ կը տեսնէ զինք : Ան ուրախ էր որ Ժիլեթ Նաշ ուրախ էր որ ինքն ալ

ղութիւնները: Պէտք չատ թոյլ կերպով պատասխանեց, եւ իր հարցապնդումը մերժուեցաւ 186 ձայնի դէմ 404 ձայնով :

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԻ

Քլէրմոն Ֆէռանի մէջ աւելի հանդարտ է կացութիւնը: Կեանքը վերսկսած է կիսովին: Քանի մը կառքեր սկսան երթեւեկել, եւ խանութներէն շատերը բացին իրենց դուռները. սրճարանները նմանապէս: Տեղական թերթերն ալ հրատարակուեցան: Փողոցներու մէջ այլեւս ոստիկան զինուոր մնացած չէ. բայց, Պէրկոնեանի գործարանը գրաւուած է դեռ ոստիկաններուն կողմէ: Շոգեկառքի պաշտօնեաները վերսկսան աշխատիլ: Աշխատաւորական երեք սէնտիքաները միասին ժողով մը գումարեցին: Կ'ըսուի թէ կ'ուզեն որ իրենց որոշ խոստումներ ըլլան, գործադուլը դադրեցնելու հրաման տալէ առաջ:

Նոր դրամ Գերմանիոյ մէջ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ

Ամերիկեան, անգլիական եւ ֆրանսական դրաման գօտիներու իշխանութիւնները ուրբաթ օր հրատարակեցին ղեկոյց մը, ծանուցանելով թէ դրամական նոր օրէնքը պիտի կիրարկուի Յունիս 20էն սկսեալ: Այս օրէնքին գլխաւոր տրամադրութիւնները տուած էինք մեր նախորդ թիւով :

Պերլինի դաշնակից հրամանատարութեան խորհրդային պատուիրակ գնդապետ Ֆէլիզարով յայտարարեց թէ այս որոշումը հակառակ է Փոցտամի համաձայնութիւններուն: Մարաջախտ Սոքոլովսքի ալ իր կողմէ յայտարարութիւն մը ուղղեց գերման ժողովուրդին: Բողոքեց Դաշնակիցներուն կողմէ կատարուած դրամական փոփոխութեան դէմ, եւ արգիլեց Անգլեւսաքսոններու կողմէ շրջաբերութեան հանուած նոր մարքերուն մուտքը՝ խորհրդային շրջանին մէջ :

Պերլինի սովետ իշխանութիւնները որոշեցին երթեւեկը դադրեցնել իրենց դրաման շրջանին եւ արեւմտեան Գերմանիոյ միւս շրջաններուն հետ : Միայն վաճառաբարձ կառախումբերը պիտի կրնան բանիլ :

ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ ԳՈՐԾԻ ԿԸ ՍԿՍԻՆ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը եւ ամերիկեան բանակը միասնաբար ղեկոյց մը հրատարակեցին, որով կը յայտնեն թէ՝ Մ. Նահանգները երկար ատենէ ի վեր արդէն անհրաժեշտ նկատած էին փոխել գերման դրամական դրութիւնը, եւ նախաձեռնարկ եղած էին որ այս փոփոխութիւնը կատարուի Զորս Մեծերու գործակցութեամբ: Բայց, Սովետները, քաշուելով Պերլինի Հակակշռի Խորհուրդէն, վերջ դրին կատարուած բանակցութեանց: Նկատի առնելով ասկէ յառաջ եկած յապաղումը եւ գերմանական դրամը շուտով փոխելու անհրաժեշտութիւնը, Ամերիկա, Անգլիա եւ Ֆրանսա որոշեցին գործի սկսիլ իրենց դրաման շրջաններուն մէջ :

ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՕԳՆԵԼ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Մ. Նահանգներու նախագահը նոր տեղեկագիր մը ուղղելով խորհրդարանին, կը բացատրէ թէ Յունաստանի եւ Թուրքիոյ ընծայուած օգնութիւնը արդիւնքներ ցոյց կուտայ, բայց «կացութիւնը տագնապալի է տակաւին»: Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ «Թուրքիոյ մէջ օգնութեան ծրագիրը կը գործադրուի անընդհատ: «Թուրքիոյ զինուորական իշխանութեանց հանդարտ ինքնավստահութիւնը եւ ձեռնհասութիւնը ամրապնդիչ ազդեցութիւն մը կը գործեն աշխարհի այս խռովեալ շրջանին մէջ »:

Յունաստանի մասին ալ նոյն լաւատես յայտարարութիւններն ըրաւ Պ. Թրումըն, յոյս յայտնելով թէ կացութիւնը զգալապէս պիտի բարուոքի, շնորհիւ ձեռք առնուած զին. միջոցներու: Եզրակացութիւնը,— շարունակել ծրագրուած օգնութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

1940 ՅՈՒՆԻՍ 18ի տարեդարձը — զօր. տը Կոլի մարտակոչը — ուրբաթ օր տօնուեցաւ պարզ, բայց յուզիչ արարողութիւններով, Յաղթութեան Կամարին, ժորժ Քլէմանսոյի արձանին առջեւ եւ ուրիշ տեղեր: Զօր. տը Կոլ Մոն Վալէրի գնաց աղատ Ֆրանսայի համար գնդակահարուած Ֆրանսացիներու յիշատակը յարգելու համար :

ՔԼԷՐՄՈՆ ՖԷՌԱՆԻ դէպքերուն առթիւ որոշուած գործադուլին մէկ մասը տեղի ունեցաւ ուրբաթ իրիկուն, մասնակցութեամբ 300.000 մետաղագործական բանուորներու, միւսը, երէկ, շաբաթ, ժամը 11—12:

ՏԱՍՆԵՐԵՔ նաւերէ բաղկացած ամերիկեան տորմիղ մը երկուշաբթի Լիզպոնէն պիտի մեկնի, մարզանքի փորձեր կատարելու համար Միջերկրական ծովուն մէջ, մինչեւ Յունիս 30: Օդանաւակիր մը եւ ուրիշ նաւեր ալ հասած են արդէն Աուկուստա (Սիկիլիա), ուր պիտի մնան քանի մը օր :

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ընդունեցաւ իր յանձնաժողովին առաջարկը վարձքերու յաւելման մասին: Այսպէս, շէնքերու նոր յաւելեալ վարձքերը պիտի գործադրուին 1949 յունուար 1էն սկսեալ եւ պիտի շարունակուին մինչեւ 1954, կրկնապատկուելով կէս առ կէս :

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՅԻՍ 28Ի ԱՌԹԻՒ

Շավիլի Սալ տէ Ֆէթին մէջ, այս կիրակի օր, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Արզումեան» խումբին:

Կը խօսի ընկեր Ս. Տ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը կը կատարէ Նոր Սերունդի «Րաֆֆի» երգչախումբը ղեկավարութեամբ ընկեր Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ :

Նոր Սերունդի կողմէ կը ներկայացուի դըրուագ մը մերմօտաւոր անցեալի հերոսականպատմութենէն եւ «Փրկութիւն»ը 2 պատկերով :

Նիւթը առնուած է ամմահն Յովհաննէս Թումանեանի «Երկրում» բանաստեղծութենէն:

Ուրիշ անակնկալներ եւ ժամը 8էն յետոյ պարահանդէս: Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը 50 ֆրանք

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ի նպաստ Սէվրի Մ. Ռ. վարժարանի Պէշիկթաշլեան Թատերասրահի վերաշինութեան :

Այս կիրակի, ժամը 15էն մինչեւ 22, վարժարանի պարտէզներուն մէջ, 26 rue Troyon, Sevres, métro Pont de Sevres :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին հայ եւ օտար արուեստագէտներու մասնակցութեամբ : Վարժարանի ներքին կեանքէն ժապաւէնի ցուցադրութիւն եւ զանազան հաճելի անակնկալներ:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով: Խճողումի տեղի չտալու համար նախապէս ապահովել սեղանները հեռաձայնով, վարժարանին տեսչութենէն, Obs. 18–28: Հրաւիրատոմսեր՝ վարժարանի, հայ նպարավաճառներու եւ դրատուններուն մօտ :

Հ. Մ. Ը. Մ.— Եղանակի ամենամեծ բարեկամական մրցումը տեղի կ'ունենայ S. O. Charentonի մարզադաշտին վրայ, կիրակի 27 Յունիս, Մարսէյլ ընդդէմ Ալֆորվիլի, առաջին մրցում՝ ժամը 13.30ին: Տոմսեր՝ Ալֆորվիլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամներու մօտ: Հաղորդակցութեան միջոց .— métro Charenton – Ecoles, առնել 104 autobus իջնել Ave. Gambetta :

Աւշադրութի՛ւն, ուշադրութի՛ւն Մեծ դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Փարիզի շրջանի Հայ Արիներու եւ Արենուշներու կողմէ, կիրակի 27 Յունիս Շավիլի անտառներուն մէջ: Իջնել Մօնփառնասի Շավիլի կայարանը եւ հետեւիլ առաջնորդ Արիներուն :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Լիոնի Պահատուրեան նպարեղէնի հանրածանօթ տունը, 20 RUE VILLEROY, 19 rue Juliette Recamier) կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ ունի ճոխ մթերք մը փնտռուած հետեւեալ մըթերքներէն: պլղուր (ձաւար), կորկոտ, համեմ, պամեա, Շիրակ օղին, ապուխտ, երշիկ, կարմիրոսպ, սուրճի ջաղացք և սրճաման(ճեզվէ): ինչպէս նաեւ լոխում, հելվա, խաւեար, մատչելի գիներով մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ :

Զիթապտուղին յաւագոյն տեսակները 150էն 240 ֆրանք քիլոն :

Ֆրանսայի որեւէ մէկ անկիւնէն ստացուած ապսպրանքները խղճմտութեամբ եւ արագ կը կատարուին :

ԳԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ 15 — 20 % ԶԵՂՉ:

Գրել՝ Epicerie STAMBOUL, (Dj. Bahadourian), 13 rue Marignan, Lyon :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, Ե. ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆԻ « CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille

Զափաւոր գին, մաքուր սպասարկութիւն:

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ֆ. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Յունիս 21ին ժամը3ին Bar duGlobeի սրահը: Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան :

ԼԻՈՆ .— Ֆ. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը8.30ին,78 rueRabelais,դպրոցին սրահը: Կը խնդրուի ընկերուհիներէն ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՅԼ-ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ Հ. Յ. Դ. «ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէին ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր խումբերը ծանօթ հաւաքատեղին այս հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 7ին: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ «Անդրանիկ» ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ վաղը, երկուշաբթի, ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը,14 rue Brassard: :Կարեւոր օրակարգ :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴՊՐՈՑ. ՀԱՆԴԷՍԸ ՍԵՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Կիրակի 11 Յուլիս կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Hôtel de Franceի (Maison Sion) սրահներուն մէջ, 23 Place de la Libération, Livry – Gargan: Կը մասնակցին տեղւոյն երիտասարդ երիտասարդուհիները իրենց ներկայացումներով :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ, ՃՈԽ ՊԻՒՖԷ :

Դիւրամատչելի գիներով: Մուտք 50 ֆրանք :

Հաղորդակց. միջոց.— Eglise Pantinէն 147 թիւ օթօպիւս, իջնել Place de la Libération :

« ՅԱՌԱՋ » ԿԸ ՆՈՒԻՐԷ Մարսէյլէն Պ. Աշճեան մէկ տարեկան «Յառաջ » կը նուիրէ եղբօրը Պ. Զաւէն Աշճեանի, Hte. Garonne:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Բիւզանդ Փիլավեան, ըծագիւմ - նկարիչ: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի խնդրուի իմացնել.— Anleyan, 31 rue Aumaire, Paris (3) :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է «Մ Ա Ս Ի Ս »

Նպարեղէնի նոր վաճառատունը, մաքուր եւ անմրցելի ապրանքներով: Այցելեցէք անգամ մը եւ պիտի համոզուիք :

ՍԱՊՈՆՃԵԱՆ, 21 rue Saulnier, Paris (9):

CABINET PLAISANCE

Պաշտպանելու համար ձեր շահերը բոլոր տեսակի գնումի եւ վաճառումի համար.— Կալուած, խանութ, fonds de commerce, յարկաբաժին, տուն, սափրիչի սալոն, նպարավաճառի խանութ, եւ ամէն տեսակ առեւտուրի համար դիմել՝

Cabinet Plaisanceի որ ունի հայ ներկայացուցիչ մը: Հեռաձայն Lecourbe 91 .94:

Հասցէ՝ 150 rue d'Alesia, Paris (14)

Métro Plaisance :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Փոխադրուած է Գ. Աճէմեանի ճաշարանը

12 Rue Cadet, Paris (9)

Ուր միշտ պատրաստ կրնաք գտնել բագլավա, պէօրէք, fուրապիէ, լահմաճուն եւն.

ARMAND

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

22 Rue d'Aix (Ա. յարկ) ՄԱՐՍԷՅԼ

«Զանգէ» օղին 40°

Ամէնէն անապատը եւ ամէնուն փնտռածը

Կրնաք անմիջապէս ընել ձեր յանձնարարութիւնները

Ani ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

D. NARGUIZIAN, 62 Rue Rabelais, Lyon

ՁԵՐ ՀԱՐՍՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Դիմել՝ **Bernie Oliver**

Նուագախումբին

9 Rue Chabrol, Paris (10) Հեռ. PRO. 14-31

Զուարթ, հաճելի, կեանքոտ Զափաւոր գին

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ԱՌԱՒՕՏԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 22 JUIN 1948 Երեքշաբթի 22 ՀՈՒՆԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 28e Année № 5373—Նոր շրջան թիւ 982 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ԻՐԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍՊԱՌԱԶԷՆ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Հազուադէպ է որ Թուրքիոյ վարիչները ու ընդդիմադիրները միաժամանակ խոստովանին թէ երկիրը մտնուած է չատ ծանր դժուարու – թիւնց, դիւանագիտական, քաղաքական թէ ռազմական զեռնի վրայ :

Այդպիսի խոստովանութեան մը առջեւ կը գտնուինք այսօր, Հասան Սաքայի նոր դահլիճին կազմութեան առթիւ :

Բանական լայն բացուած են թէ՛ պաշտօնա – կան եւ թէ՛ ընդդիմադիր բեւեռները : Իսկ թեր – թերը աւելի կը սաստկացնեն ժխորը :

Հասան Սաքա Ազգ· Ժողովին առջեւ պարզե – լով իր ծրագիրը, բարձրաձայն յայտարարեց թէ ուժ ստրիէ ի վեր երկիրը իր ներկայ կէսօրկը չտակացնէ ազգ· պաշտպանութեան : Եւ այդպէս ալ պիտի չարունակուի :

— «Զինուորական պէտքերը նախապատուու – թիւն պիտի վայելեն, մինչեւ երբ չատ աւելի ծանր զոհողութիւններ պահանջեն, որովհետեւ ա – նոնց վրայ հիմնուած են երկրին հզօր ազգա – յնութիւնը եւ ազգին ինքնիշխանութիւնը » :

Ջմռնամաք որ, բոլոր թերթակիները զատ, ամե – րիկեան աղբիւրէ ալ չօշափելի դումարներ կը հո – սին դէպի Թուրքիա, զարկ տալու համար անոր սպառազինութեան :

Դեռ անցեալ չաբթու էր որ, նախագահ Թրու – մըն զոհունակութեամբ կ'ողջունէր ձեռք բեր – ուած արդիւնքը, Յունաստանի եւ մասնաւորապէս Թուրքիոյ մէջ: Եւ կը պահանջէր խորհրդարանէն չարունակել նպաստակու թիւնը, համա – ձայն 1947 մարտի ծրագրին :

Աջակցելով եւ հետզհետէ բազմապատկե – լով իր սպառազինութիւնները, վերջին պատեհազ – մէն ի վեր զէնքի տակ պահելով մօտ մէկ միլիոն զինուոր, Թուրքիա արդէն հասած է անհանգս – թեան ափը :

Վարչապետ դիւանագիտական բառեր կը դործածէ, «անտեսական ծանր դժուարութիւն – ներ» կոչելով անմխիթարից տագնապը, «լրջու հետեւանք ամէն տեսակ ծախքերու յաւելման» : Ընդդիմադիրները ան որ կը պարզեն մնացեալը, պատկերազարդ բացատրութիւններով :

Այսպէս, դեմոկրատ կուսակցութեան վարի – վը, ձէլալ Պայար, կ'աղաղակէր յունիս 12ին, հրապարակային ժողովի մը մէջ (Գոնիա) .

— « Երկիրը մատնուած է ցաւալի կացու – թեան մը : Մեր եւրոպացոյցը սպանկացած է, մեր տնտեսական մեքենան էայրայուած··· Կ'ուզենք այնպիսի կառավարութիւն մը որ սեւ շուկայէն չճարէ մեր պատաճբը, եւ անասուններուն կերը մեզի չտայ իբրեւ ուտելիք :·· Այս ազգը չի կրնար երկու միլիառ պարտք վճարել մէկ միլիառի հա – սոյթով » :

Միւս կողմէ, Թուրք թերթերը կը չարունա – կեն մանրամասնութիւններ հրատարակել դիւզա – ցիներու անօթութեան մասին, որ կը ճարակի Սեւ Ծովու ափերէն մինչեւ Ամաստուլի խորերը :

Ընդդիմադիրները այս անօթութեան պատ – ճառներն ալ բացատրեցին, ներառեալ հանելով չոր – դալից դեղծումները եւ չարաչահութիւնները, որոնց աղբիւրը չէ ցամքած տակաւին :

Վերջին աղետալի ողողումներուն մէջ ան – դամ, կառավարութեան ապիկարութիւնն է որ կը ճաղկուի : Իսմէթ Ինէօնիւ երբ Ամասիա այցելեց, աղէտեալները հետուցում պահանջեցին կառավա – վարութեան չանճառութէն, ինչ որ պարզ մեղա – դրանքէ մը տարբերութիւն չունի :

Դեռ ուրիշ նշանակալից իրողութիւններ ալ կը հաստատեն թէ սպառազէն Թուրքիան արդ – օրէն կը ծխրի, տնտեսական ճահիճին վրայ : Մեքենան կորնչնելով իր անկախութիւնը, այդ դեռնին վրայ :

Ինչպէս ամէն տեղ, Թուրքիոյ ընդիմադիր – ներն ալ կաթ ու մեղր կը խոստանան, իշխանու – թիւնը զրաւելու համար :

Իրականին մէջ, դժուար թէ կարենան կա – տարել իրենց խոստումները, քանի որ երկիրը մատնուած է կատարեալ անտուղութեան մը, ներքին թէ արտաքին տեսակէտով :

Ներքին խլրտումները դադրին իսկ, արտա – քին վտանգներու մղձաւանջը պիտի չարունակէ հալածել Անդարան :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի ՊԼՏՍ ՋԱՐԳԱՑԵԼՈՑ

Ճամբան քալած ատեն մէկուն ոտքին վրայ կը կոխէք.— Ներողութի՛ւն :

Զեզ կը հրեն, դուք ալ կը հրէք, մէկուն թե – լին զարնուելով,— Ներողութիւն :

Նամակի մը պատասխանը կամ պարտքի մը վճարումը կ'ուշացնէք,— Ներողութիւն :

Իսկ երբ մէկը վիրաւորէք հրապարակաւ, կամ սրբութիւն մը նախատէք, ատելով, զրպար – տելով, խեղաթիւրելով, ուրանալով, սեւը ճեր – մակ ներկելով, ձեր մտքէն կ'անցնի՞ բառն իսկ — Ներողութիւն ...

Ընդհակառակն, կը դառնաք հերոս : Եւ կամ կարմիր աքլոր :

Ուրիշնե՞ր ալ այսպէս են :

Բրիտանական տահմանադրութեամբ, տարե – թոշակ մը կը վճարուի Մորմոնական Երդդիմա – դիր առաջնորդին, որպէսզի կառավարութեան դէմ խօսի :

Վերջերս ընկերվարական նախարար մը, Մորի – սըն, յայտարարած էր թէ երեսփոխ. ժողովի ընդդի – մադիր պետը, Զըրչիլ, տարեկան երկու հազար սթերլինը կը դանձէ նախատերէն բացակայած ա – տեն ալ :

Շատ չանցած, հաստատուեցաւ թէ նախորդ վարչապետը երբեք չի դանձեր տահմանուած թո – շակը, ներկայ ըլլալ թէ բացակայ :

Եւ Մորիսըն անմիջապէս նամակ մը դրելով « Սիբելի Զըրչիլին», խոնարհաբար ներողութիւն խնդրեց : Նամակն ալ հրատարակուեցաւ աշխարհի բոլոր թերթերուն մէջ :

Կարդացէք եւ իրարու պատմեցէք :

Վ.Ա.Հէ

ԹՈՒՐԻՈՅ ՆՈՐ ԴԱՀԻՃԸ

Հասան Սաքայի նոր դահլիճը վստահութեան քուէ ստացաւ 40ի դէմ 308 ձայներով : Նախարարա – կան յայտարարութեան մէջ, վարչապետը չէշտեց թէ երկիրը չատ ծանր դժուարութենց մատ – նուած է անտեսական տեսակէտով, իբրեւ հետե – ւանք ամէն տեսակ ծախքերու յաւելման եւ իր ար – տաքին առեւտուրի կացութեան : Սահմանուած են կրճատել ծախքերը : Մինչդեռ ատեն քարեկործ – դումներ պիտի կատարուին, ժողովրդապետու – թեան հիմերը զօրացնելու համար :

★ Վարչապետը Ազգային ժողովին ատ – ջեւ յայտարարեց թէ ազգ· պաշտպանութիւնը կառավարութեան դլխաւոր հոդը պիտի ըլլայ եւ թէ միջազգային կացութիւնը բարւոքած չըլլա – լով, արտաքին քաղաքականութիւնը անփոփոխ պիտի մնայ : Վերջին ութ տարիներու ընթացքին երկրին տեսակցութեան կէսը յատկացուած էր ազգ· պաշտպանութեան :- Թուրքիոյ սպառազէն Դեմոկրատիա հրաւիրուեցաւ ամերիկեան իշխանու – թեանց կողմէ :

★ Ճէլալ Պայար, դեմոկրատ կուսակցու – թեան վարիչը, ճառ մը խօսելով Գոնիայի մէջ , յայտարարեց թէ «երկիրին եւեմուտքընտանկացած է, տնտեսական մեքենան քայքայուած : Այս ազգը չի կրնար տոկալ եւմտացոյցի բեռին, երկու մի – լիառ պարտք վճարել մէկ միլիառ հասոյթով» :

Թերթերը կը դրեն թէ ժողովը յուղումնալից հանդամանք տնէր եւ թէ ճառախօսներէն մէկը կուլար :

★ Կառավարութիւնը օրինադիծ մը պատ – րաստած է, որուն համաձայն պատերազմական ճարտարարուեստ պիտի հիմնուի Թուրքիոյ մէջ, ձուլելով զանազան կազմակերպութիւններ : Հաչիւ եղած է թէ աւելի քան մէկ միլիառ ոսկիդրամա – դլուխի մը պէտք պիտի տնենայ այս կամակեր – պութիւնը, որ պիտի ընդգրկէ ցամաքային, ծո – վային եւ օդանաւային սպառազինութեան ճիւ – ղերը :

ՔԱՆԱՏԱՑԻ պետական պաշտօնեաները պար – տաւոր են այսուհետեւ դիր մը ստորագրելու թէ՝ համայնավար կամ ուղեկից որեւէ կազմակերպու – թեան չեն պատկանիր : Ինչպէս ծանօթ է, Միաց – եալ Նահանգներու եւ Անգլիոյ մէջ ալ հաստատ – ուած է այսպիսի օրէնք մը :

Ֆրանսա միշտ վտահոգ

Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի Ֆրանսական դես – պանները հաղորդեցին Անգլիոյ եւ Մ· Նահանդ – ներուն թէ իրենց կառավարութիւնը կ'ընդունի վեց պետութեանց համաձայնութիւնը՝ Գերմա – նիոյ մասին : Բայց միեւնոյն ատեն հասկցուցին թէ Ֆրանսա պիտի չարունակէ իր Ջանքերը, որ – պէսզի միջազգային հսկողութեան տակ առնուին Ռուրի դլխաւոր ճարտարարուեստները :

Ինչպէս յայտնի է, Ազգ· Ժողովը անցեալ չաբթու հատանութիւն յայտնեց միտքն 14 ճայնի մեծամասնութեամբ եւ վեց վերապահումներով , որոնց մէկը Ռուրի կը վերաբերի : Ֆրանսա մտա – հոգ էանոր համար որ, Լոնտոնի համաձայնութիւն – նը միջազգային հսկողութիւնը տրամադրէմիայն Ռուրի հանքածուխի, քոքի եւ պողպատի արտա – դրութեան եւ բաշխումին վրայ : Ուրեմն, Ազգ· Ժողովի որոշման համաձայն, Ֆրանսա պիտի փորձէ նոր բանակցութիւններ կատարել , Ռուրի դլխաւոր ճարտարագործութիւններն ալ միջազ – դային հսկողութեան տակ առնելու համար : Մինչ այդ, պիտի դործակցի միւս պետութեանց հետ, փութացնելով Գերմանիոյ պետական վերակազ – մութիւնը· Թէեւ այս մասին ալ որոշ վերապա – հումներ ունի : Այս առթիւ անհրաժեշտ հրահանգ – ները արուած են Ֆրանսական չրջանի հրամանա – տարին՝ զօր· Քէօնիկի :

Գերմանիոյ նոր դրամը եւ Մոսկուա

ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄ ԵՒ ՉԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գերմանիոյ նոր դրամը, « Տէօյչմարք » , չա – չարեցութեան հանուեցաւ կիրակի օր, 20 Յու – նիս, մեծ իրարանցումի մատնելով անդլիական, ամերիկեան եւ Ֆրանսական չրջանակներու 36 մի – լիոն Գերմանացիները : Արեւմտեան իշխանութիւն – ները արդիլած ըլլալով երթեւեկը՝ Գերմանիոյ ա – րեւմտեան մասէն դէպի Պերլին, մասնաւոր օդա – նաւեր դրկուեցան Անգլիայէն, որպէսզի բրիտա – նացի պաշտօնեաները դործարութեան չմատ – նուին : Անգլեւսաքսոնները վճռած են չհեռանալ Պերլինէն, հակառակ Մոսկուայի խափանարար ըն – թացքին :

Թերթերը կը դրեն թէ աւելի քան 5000 մաք – սանէնգին ձերբակալուեցան չաբաթ օր, գերմա – նական եւ խորհրդային իշխանութեանց կողմէ, երբ կը փորձէին հին մարքեր փախցնել : Անգլիա – նցի դիտահատատ կառքեր կը հսկեն Հէլմշթէդի դէպարանին վրայ, ուր կը դտնուին հարիւրաւոր ճամբորդներ, եւ մղուած՝ Ռուսերուն կողմէ : Կ'ըսուի թէ խորհրդային հրապարակները տեղաւոր – ուած են սահմանապլուխին վրայ, իսկ զինուոր – ները խրամներ կը փորեն : Գերմանական իշխա – նութիւններն ալ մասնաւոր տոմիկաններ դրկած են սահմանադլուխ, մաքսանենդութիւնը արդիլե – լու համար :

Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ Ա· Միութիւ – նն ալ նոր մարք մը հրապարակ պիտի հանէ իր դրաւած չրջանին մէջ : Այդ պարագային երկու կողմերն ալ խափած պիտի ըլլան փոցոտմի համա – ձայնութիւնը :

Խորհրդային իշխանութիւնը կը մեղադրէ թէ երեք արեւմտեան պետութիւնները իրենց բռնած ընթացքով եւ նոր դրամ հաստատելով պատճառ կ'ըլլան որ բազմաթիւ չահադէտներ եւ ոճրա – գործներ խորհրդային չրջանը խուժեն : Նոյն աղ – բիւրին համաձայն, այդ պետութեանց տուած ան – ցադիմումներուն եւ արտօնադիրներուն 40 առ հա – րիւրը՝ ապօրէն են կամ կեղծ : Միեւնոյն ատեն կը պարզաւայ սեւ չուկան : Ուրիշ մեղադրանքներ ալ չարերով, Մոսկուայի թերթերը կ'ըսեն թէ «Խոր – հրդային դիւանագիտական իշխանութիւններ հարկա – դրուեցաւ կարգ մը միջոցներ ձեռք առնել, հսկո – ղութեան տակ առնելու համար երթեւեկը Գերմա – նիոյ արեւմտեան եւ արեւելեան չրջաններուն մի – ջեւ» : Հրատարակուած տեղեկութեանց համա – ձայն մեծ իրարանցում կը տիրէ Գերմանիոյ արեւ – մտեան չրջաններուն մէջ իրրեւ հետեւանք դրա – մական փոփոխութեան : Գերմանիները խուճապի մատնուած են մանաւանդ անոր համար որ ահա – գին կորուստներ պիտի կրեն, քանի որ նոր մարքին փոխանակութեանսակը չատ բարձր է : Մի ամիս – նակ ապրուստի սղութիւնն ալ պիտի սաստկանայ :

20.000 ՖՐ· ՏՈՒԳԱՆԻ դատապարտուեցաւ Իվռիի համայնավար թերթը, Le Travailleur, ան – ուանանակիչ խօսքեր հրատարակած ըլլալով վար – չապետին՝ Պ· Շումանի դէմ, 1947 Դեկտ· 6ին :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ կուսակցական պաչտօնաթերթը՝ «Փրավտա» խտիւ կը քննադատէ դործակցական ընկերութիւնները որոնք վարկոց անձնագէններ կը ծախեն : Այս առթիւ պատասխանատու կը նկատէ «քաղաքականապէս կասկածելի կարդ մը տար – րեր, որոնք յաջողած են սպրդիլ այդ միութեանց մէջ» եւ կը պահանջէ մաքրագործում կատարել :

վերջին շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷՆ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ՀԱՅՏԸԼԲԵՐԿ, 12 Յունիս.— Ամբողջ Գերմանիան ջղագրգռութեան մատնուած է երկու շաբաթէ ի վեր: Շատոնց որոշուած դրամական արժեզրկումին կը սպասուի օրէ օր: (ԽՄԲ.—Արդէն յայտարարուեցաւ): Մարքը, որուն արժէքը արուեստակա՛ օրէն եւ խիստ օրէնքներով պահուած է նախապատերազմեան համեմատական սաիճանին վրայ (2.40 = 1 տոլար), իրականին մէջ կորսնցուցած է իր ամենատարրական հիմքը:

Հիթլէրի օրով իսկ, մարքին հիմ չէր ծառայեր մետաղ ոսկին, այլ աշխատանքը, որով միջազգային տնտեսական տեսակէտներով՝ մարքը միայն ներքին դրամ մըն էր, որ նկատի չէր առնուեր սեղանաւորական հրապարակին վրայ: Գերմանիան ստիպուած է իր արտաքին առեւտուրին մէջ կամ ապրանքի փոխանակութիւն կատարել, կամ տոլար եւ սթերլին ճարել Նիւ Եորքի եւ Լոնտոնի մէջ՝ հում նիւթեր եւ մնորդեղէն ներածելու համար:

Պատերազմի ընթացքին, Հիթլէրի տնտեսական գործակիցները հաւաքած էին գրաւեալ երկիրներու ոսկիի պահեստները եւ թանկարժէք ակնեղէններ, ինչպէս նաեւ գոհուած Հրեաներու զարդեղէնները, որոնցմով կը յուսային հիմնաւորել մարքին արժէքը: Բայց, պատերազմը որքան երկարեցաւ, այնքան սկսաւ գործել Գերմանիոյ դրամական մամուլը ու պատերազմի վերջին մօտաւորապէս 65 միլիառ մարք հրապարակ հանուած էր, առանց մետաղ ոսկիի ապահովութեան:

Դաշնակիցներու գրաւման բանակները 1945–ին իրենց հետ բերին «գրաւման մարքը», որուն հաշիւը չկայ: 1947ի ընթացքին յայտնի եղաւ որ ռուսական գրաւմանշրջանին մէջ կը շարունակեն տպել գրաւման մարքեր մեծ քանակութեամբ: Դաշնակիցներու Հակակշռի Խորհուրդը զբաղեցաւ այս հարցով, սահմանափակելու համար տպագրութիւնը: Այսպէս թէ այնպէս, հրապարակը ողողուեցաւ նաեւ այս «մարք»ով, որ նոյնպէս միլիառներու կը հասնի:

Այս բոլորին դէմ Գերմանիոյ հարստութիւնը կը հաշուեն 6—7 միլիառ ոսկի մարք: Այս հիման վրայ ծրագրուած է ցարդ գործածուող թղթադրամները փոխել նոր թղթադրամներու հետ 10ի դէմ 1 համեմատութեամբ: Նոր մարքին անունը պիտի ըլլայ D. Marc:

Այս փոփոխութիւնը ծանր հարուած մըն է Գերմանիոյ խնայասէր ժողովուրդին համար: Կան մարդիկ, որոնք իրենց կեանքին ընթացքին 3 կամ 5 հազար մարք խնայած են, երբ 2.40ը մէկ տոլար կ'արժէր, ու հիմա պիտի ստանան միայն 300 կամ 500 մարք: Նկատի առնելով ծագելիք ծանր դժգոհութիւնները, ամերիկեան բանակի վերին հրամանատար Clay յայտնեց թէ «դրամական բարենորոգման օրէնքը» զինուորական կառավարութեան կողմէ պիտի յայտարարուի, քանի որ այս կէտին մէջ ոչ մէկ գերման կառավարութիւն պիտի կրնայ առանձնել պատասխանատուութիւնը հանդէպ գերման ժողովուրդին:

Լոնտոնի մէջ Ռուրի ածխահատ շրջանին միջազգայնացման եւ սահմանային փոփոխութիւններու որոշումներուն հետ, Միացեալ Նահանգները, Անգլիա եւ Ֆրանսա համաձայնեցան որ դրամական բարեփոխութիւնը կատարուի գրաւեալ արեւմտեան շրջաններուն մէջ հաւասարապէս: Ռուսերը իրենց զայրոյթը յայտնեցին եւ բողոքեցին այս անջատ որոշումներուն դէմ ու վերսկսան բանակցութիւնները՝ միասին գործելու համար, թէ ինչ եզրակացութեան կը յանգին, յայտնի չէ:

Ամէն չչուկ դրամի մասին, դանդուածները կը մղէ շարժման: Դրամատուններուն մէջ հարիւրաւորներ կարգի կը սպասեն: Մէկը դրամները կը քաշէ, ուրիշ մը դրամը վճարէ: Ո՞վ ճիշդ կը գործէ, մարդ չի գիտեր: Խանութներն ալ ապրանք չեն ծախեր, նոյնպէս գործարանները: Ամէն ոք կը սպասէ գալիքին: «Դրամին փոփոխութենէն յետոյ» դարձած է կարգախօս մը:

Մարդիկ կը փութան կարգադրել միայն այն բաները որ կապ ունին ծախքի հետ, բառին իսկական առումով «աժան ապրելու» համար: Պաշտօնական գործեր, ճամբորդութիւններ, բժշկական դարմանումներ, նոյնիսկ հարմիքներ տեղի կ'ունենան տարօրինակ արագութեամբ....

Ու ժողովուրդը կը սպասէ հեւ ի հեւ:

ՏԻՐԱՅՐ ՓՈԽՈՅԵԱՆ

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍՔԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՅՈՒՆ ՎԻՃԱԿ.— Փորձ մը որ կը կատարուի պատերազմէ մը ետք՝ պատերազմի տեղի տուող կացութիւնը վերահաստատելու համար:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Մեր գլխուն կախուած էր կրթական վտանգը: Թուրքերու յառաջխաղացումը կանգնեցնելը կը պահանջէր գերբնական փոհողութիւն, եւ անձնուրաց կռիւ:

Պաթումի ժողովին մէջ պծուած եւ հաղորդուած պայմանները, Վրացիներու եւ Հայերու համար, ոչ միայն անպատուաբեր էին, այլեւ կը կտրէին անոնց ողնայարը, մէկ կողմէ Պաթումը Թուրքիոյ թողլու, միւս կողմէ Կարսի բերդերը եւ Ղարաքիլիսէն՝ առանց կռիւի անոնց յանձնելու կրկնակ առաջարկներով եւ տեսակ մը վերջնագիր հրամաններով:

Մեր զօրքը կը նահանջէր, Թրքական գերադաս ուժերուն առջեւ եւ Երեւանի ճանապարհը Թրք. ուժերու առջեւ բացուելու վախըահաբեկած էր բոլորը, երբ Դրոյի ղեկավարութեամբ Բաշ–Աբարան զրկուեցաւ հայկական զօրամաս մը եւ Զօր. Նազարբէկեան եւս գերմարդկային ճիգերով անցաւ Ղարաքիլիսէի ճակատը, ուր հայ զինուորի հայրենասիրութիւնը եւ ռազմական ուժը գործեց մեծագոյն հրաշքը:

Այս վճռական օրերուն Հայերու յաղթանակները, Սարտարապատ — Բաշաբարանի եւ Ղարաքիլիսէի առջեւ, ոչ միայն յարգանք պարտադրեցին Թուրքին Պաթումի մէջ, այլեւ Վէհիպ փաշա, հեռագրով Հայերու առաջարկեց զինադադար, զոր մերժեցին հայ պատգամաւորները:

Յուսահատական օրեր ապրեցաւ այդ օրերուն, հայ ժողովուրդը:

Հակառակ ներքին փոխադարձ համաձայնութեան, որ Անդրկովկասեան Սէյմը միանարար պիտի գործէր վճռական հարցերու մէջ, 1918 Մայիս 26ին Վրաստանը ինքզինքը կը յայտարարէր անկախ, ինչ որ զարմանք եւ զայրոյթ պատճառեց հայ բոլոր շրջանակներուն՝ յաջորդ օրը Ազրբէջան եւս յայտարարեց անկախութիւն:

Այս գործողութեամբ Սէյմը կը լուծուէր:

Հայերուն կը մնար, առնել պատասխանատու եւ վճռական քայլ:

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արեւելեան եւ Արեւմտեան Բիւրոներու, Թիֆլիզի Կեդր. Կոմիտէի եւ Սէյմի ու Ազգ. Խորհուրդի Դաշնակցական հատուածի խառն ժողով մը գումարուեցաւ Մայիս 29ի երեկոյեան եւ յաջորդ օրն իսկ, առանձին յայտարարութիւնով մը, Հայոց Ազգ. Խորհուրդը, ինքզինքը հռչակեց հայկական գաւառներու քաղաքական եւ վարչական գործերու ղեկավար մարմին, տեսակ մը առժամեայ կառավարութիւն, եւ Մայիս 28 ընդունեց իբրեւ անկախութեան օր: Եւ Յունիս 4ին Պաթումի մէջ կը ստորագրուէր հաշտութիւն. Թուրքիոյ եւ Հայաստանի Հանրապետութեան միջեւ:

Այդ վճռական ե հանդիսաւոր օրը, սկիզբը դրաւ հայ ազատագրութեան, որ վեց դարերու ոսկեղնիկ երազը եղած էր:

★

Վահանդնի սերունդը կը ծնէր Ծիրանի ծովէն, փշրելով Արատաւազդի շղթաները, որոնց միջոցաւ դրացի երկու գիշատիչ ուժեր, Դաշնակցած, պիտի յօշոտէին հայ ժողովուրդը, զինքը կրկին նետելու համար, երկուքուկէս տարի վերջ, Մասիսի վիհերուն մէջ:

Այդ չարաշուք օրերէն ի վեր, հայ ժողովուրդը, բաժնուած է երկուհակամարտ ուժերու մէկ կողմը կ'ողբայ իր մարտնչումներու գինով շահուած յաղթանակը, միւս կողմէ կը խլրտի համաշխարհային յեղափոխութեան երազներով:

Իսկ հայ ժողովուրդի այս զանգուածը, որ իր ետեւէն կը քաշէ եւ ունի հաւատացեալներու փաղանգ մը, այսօրուան Հայաստանը կ'ընդունի, իբրեւ Մայիս 28ի անճունէն դուրս եկող իրականութիւն մը, առանց մտնելու փարդապետական կրճիններուն մէջ: Մինչ այն, ակնկալութեամբ թէ թափուած հայ արիւնը եւ զուր չէ եղած եւ իրեն պարտադրուած նոր կարգուսարքը յաւիտենական չի կրնար ըլլալ:

Անոր համար, նոր կարգուսարքին պարտադրութիւնը չէ մտահոգութեան առարկան, այլ այն ուրացումը զոր որդեգրեց այսօրուան իշխանութիւնը, մոռացութեան տալու համար հայ ժողովուրդին անձնազոհութիւնը, մարտնչումներով գնուած յաղթանակը:

Ան պիտի չըմբոստանար, եթէ չըլլար այդ ուրացումը եւ չմոռցուէին Մայիս 28ի ոգորումները, եթէ անոնց խանդով հպարտանալու իրաւունք ունեցող ժողովուրդը պատուաստել չուզէին թիւր եւ սխալ տեղեկութիւններով, եթէ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը հալածելու իրենց մոլուցքին մէջ, չհարուածէին անթիւ հերոսներու եւ նահատակներու յիշատակը, ուրանալով անոնց կատարած դերը՝ յանուն հայ ազատագրութեան:

Իսկ դուն, վերապրող հայ ժողովուրդ, ինչո՞ւ կ'ընդունիս եւ կը պանծացնես սակից տասն–եւ հինգ դարեր առաջ տեղի ունեցած Վարդանանց պատերազմը, կը խանդավառուիս անով, երգեր կը յօրինես, ազգային տօն կ'ընդունիս անոնց կռիւը, կը բեմադրես անոր կառուցուածքը եւ չես ուզեր մոռնալ անոր դրուագները, մինչ այսօր կուրօրէն, եւ շատերն ալ՝ չահախնդրաբար՝ գոցեր են իրենց մտքի եւ սրտի դռները, տապանաքար մը դնելով իրականութեան վրայ:

Ինչո՞ւ կը շփոթես ազգային յաղթանակը, կուսակցութեան մը դէմ սանձուած խաչակրութեան հետ եւ ինչո՞ւ համար ամբողջ հայութեան շահած յաղթանակը չես ուզեր տօնել, միաբանաբար: Ինչո՞ւ թոյլ կուտաս որ այդ յաղթանակին անուշ բոյրը, միայն Դաշնակցութեան ուսերուն բեռցնեն, երբ բոլորը մասնակցեցան այդ մարտին, եւ անոր դափնին կը վերաբերի բոլորին, քանի որ այդ նահատակուողները ժողովրդի զաւակներն էին անխտիր:

Չէ եղած ոչ մէկ հերոսամարտ, որուն մասնակցած չըլլայ հայ ժողովուրդը, երբ պայքարը իր ազատագրութեան համար է: Բայց այսօրուան հաւատուրացները, հայ ժողովուրդի բեռնակիրի դերին մէջ դրին Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, որ անտրտունջ եւ անվկանդ, կը տանի այդ քաղցր բեռան ծանրութիւնը:

Երէկ պատնէշին վրայ էիք դուք եւ ձեր սիրելիները, երբ կը մղուէին հերոսական կռիւները, այսօր, այս կամ այն պատճառով ձեր մեկուսացումը, ժխտումն է ձեր գոհողութիւններուն եւ յաղթանակներուն:

Անջատ մասնակի եւ տեղական հերոսամարտերէ, երկու օր ունինք, երկու տօն, որոնք են Ապրիլ 11—24ը եւ Մայիս 28ը:

Բոլոր հայ ժողովուրդը այդ երկու օրերուն պէտք է նայի, ինչպէս կը նայի արեւի յորդ ճառագայթներուն՝ որ Մայիս 28ն է, եւ լուսինին որ մեր ողբակոծ տխրութեան ցօղաթուրմ խորհրդանիշն է: Երկուքն ալ փակած հայկական երկնակամարին, որուն բիւրաւոր աստղերն են մեր նահատակները, զինուորները եւ վերապրողները:

Ան որ կ'ուրանայ կամ չուզեր տօնել այդ երկու օրերը, կը հայրուածէ հայկական ազատութիւնը եւ Հայկ. Դատը, առանց որոնց չկայ հայ ժողովուրդ:

Զ. ՎԱՐԴԱՆ

30ամեակին յիշատակին

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ, (Ցապաղած).— Յունիս 6ի կիրակի կէսօրէ վերջ տեղի ունեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան հռչակման 30ամեակի տօնակատարութիւնը, Խրիմեան սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ տեղական քոյր կազմակերպութեանց: Ներկայ էր խուռն բազմութիւն մը, խանդավառ մթնոլորտի մէջ:

Հեռաւոր արուարձաններէն եկած ընկեր մըն է որ, առաւուն կանուխ դուռը կը զարնէ: Շատոնց է չէի տեսեր զինքը: Եկած էր որ միասին երթայինք, անկախութեան տարեդարձին: «Շատոնց է հայկական շրջապատի մէջ մտած չեմ, գիտմամբ ընտրեցի այս օրը, որպէսզի երակներուս մէջ քիչ մը նոր արիւն ներարկուի, պէտք ունիմ կազդուրուելու, պէտքը հայ խօսքին, հայ երգին, հայկական զգացումին: Ահ ինչքան եմ կարօտցեր»:

Այո, մենք բոլորս ալ անգուսպ կարօտն ունինք մեր երգերուն որոնք բնական պոռթկումով մը կը ժայթքէին մեր սրտէն ու աղջիկներու կուրծքերէն, ինչպէս ժայռի մը խորոջէն ժայթքած ջուրերը ակնակիտ որոնք տակաւ կը տարածուին ու կը վերածուին գլգլուն վճիտ առուակներու:

Սրահին առջեւ, աղջիկները մեր, սիրուն ու կայտառ տօնական զգեստներով, կը դիմաւորեն մեզ: Ինչքան հպարտ են երբ կը զետեղեն եռագոյն զարդանիշերը, մեր լանջակին վրայ:

Իսկ տղաքը խրոխտ, տեղ կը փնտռեն լեցուն սրահին մէջ տեղաւորելու համար նորեկները:

Բեմը զարդարուած է հայկական ու ֆրանսական դրօշներով: Բազմաթիւ նկարներ հերոսներու շրջապատած են անմահն Արամը, հիմնադիր Հ. Հանրապետութեան: Երգչախումբը բեմ կուգայ, վարագոյրը կը բացուի, բոլորին ուշադրութիւնը հոն է: Ղեկավարի ցուցմունքին վրայ բոլորին կուրծքերը կ'ուռին, ժպիտ մը կը խայտայ անոնց աչքերէն ներս, բերանները կը բացուին ու իրենց շրթները կը թոթոան.— «Մեր հայրենիք»...

Քանի մը երգեր եւս ու բոլորը մէկ կը հեռանան գոհունակութեան ժպիտով մը:

Ընկեր Գանտիլեան օրուան նախագահը, ամփոփ բանախօսութեամբ մը պարզելով Մայիս 28ի իմաստը, մէկ վայրկեան ոտքի կը հրաւիրէ ներկաները, յարգելու համար յիշատակը հայրենիքի ազատագրութեան զոհերուն:

Օրուան բանախօսը՝ ջերմ ծափերու մէջ, իր հնչեղ բայց հանդարտ խօսքերով կը սկսի պատմել 1918 Մայիսի գլխաւոր դէպքերը: Մենք բոլորս ալ պահ մը կը մոռնանք թէ բեմին վրայ մէկը կայ որ կը խօսի, մենք փոխադրուած ենք ուրիշ աշխարհ մը, հեռուն շատ հեռուն, այն որ Հայրենիք

ՄԱՐԿԻ ՏԱՃԸ

(պատմվածք)

Ա.

ՎԱՆ, (Յաunաց) — Մարտին Հ. Ս. Ե. Ս. Ի. Ս. Ի. Ս. Ի

ՓՈՒՆՋ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻԶԷՐ ԳԵՏԸ ՔԱՆԴԵՑ իր թումբերը Կրընոպլի մօտ: Տասը գիւղեր, ինչպէս եւ ճամբաներ եւ երկաթուղիներ ջուրերու տակ մնացած են: Մարդկային զոհեր ալ կան :

ՊՈՒՔՐԷՇԷՆ կը հեռագրեն թէ քաղմաթիւ մարդիկ մեռան, ռազմանիւթ պայթած ըլլալով Ուրրաթ գիւղը: Բոցերը տարածուեցան փամփուշտի եւ վառօդի մթերանոցներուն վրայ: Դեռ դիակներ կը փնտռուին փլատակներուն տակ :

ՎԱՆԻ մէջ հսկայական գնդծումներ գործուած են: Նաեւ մնասակար միս ծախուած ըլլալով, գիւղացիներ հիւանդացած եւ մեռած են: Այս առթիւ հարցաքննում ուղղուած է կառավարութեան :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Ծերակոյտը, նաւատորմիղին յառկացումներու համար, մօտ 3 միլիառ 700 միլիոն տոլարի վարկ մը քուէարկեց, որ 125 միլիոն տոլար աւելի է Երեսփ. ժողովին կողմէ արդէն ընդունուած գումարէն: Նաւային շինութեանց ծրագրին մաս կը կազմէ աշխարհի մեծագոյն օդանաւակիր նաւին շինութիւնը, որուն համար միայն պիտի ծախսուի 6 միլիոն տոլար :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ապստամբութիւնը խորտակելու համար, բանակը վճռական գործողութեան ձեռնարկած է Մակեդոնիոյ լեռներուն մէջ: Յունիս 19ին կատաղի ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ, տեւելով հինգ ժամ: Յարձակողականին կը մասնակցին բազմաթիւ ռմբաձիգ օդանաւեր: Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ զինուորները կատաղօրէն կը կռուին, հայրենասիրական երգեր երգելով: Շատ քիչ ապստամբներ գերի բռնուած են, իսկ սպանեալները մեծ թիւ մը կը կազմեն:— Կ'ըսուի թէ Յալտարիս ամերիկեան զինուոր պահանջած է, վերջնական հարուած մը տալու համար :

ԻՏԱԼԻՈՅ համայնավար կուսակցութեան պետը, Թոլիաթթի եւ իր օգնականը, Սէքքիա, խորհրդաւոր ճամբորդութիւն մը կը կատարեն այս միջոցին, անցնելով Փրակայէն: Անշուշտ պիտի հանդիպին նաեւ Մոսկուա: Կը կարծուի թէ նոր ծրագիրներ պիտի մշակեն, սաստկացնելու համար իրենց պայքարը Իտալիոյ մէջ: Կառավարութիւնը մեծամասնութիւն չահած ըլլալով վերջին ընտրութեանց մէջ, շատ հող չունի առ այժմ: Իտալիոյ համայնավարները 2.100.000 կը հաշուեն իրենց թիւը: Թոլիաթթիի ծրագիրն է համայնավարական ակումբ մը հաստատել ամէն գանգակատան տեղ :

205.000 ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ Ամերիկա փոխադրութեան օրինագիծը վաւերացուեցաւ Մ. Նահանգներու ծերակոյտին կողմէ: Այս օրէնքին տրամադրութեամբ, տարագիրներուն կէսը պէտք է առնուին Լիթուանիոյ, Լեթոնիոյ, Էսթոնիոյ եւ հիւսիսային Լեհաստանի բնակիչներէն: — Պրազիլիա հաւանութիւն յայտնած է 5500 տարագիրներ (հողագործներ) եւս ընդունելու Աւստրիոյ գաղթակայաններէն :

ՄԻՋԱԴԷՊ մը ծագեցաւ Թուրքեւպուլկարական սահմանագլուխին վրայ: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ պուլկար զինեալ խումբ մը (50— 60 հոգի) յարձակեցաւ Թրքական գիւղի մը վրայ, Էտիրնէի մօտ: Սպաննուեցան մէկ Թուրք եւ մէկ պուլկար զինուորներ :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Երեսփ. ժողովին եւ Ծերակոյտին ներկայացուցիչները խորհրդակցելով նախագահին հետ, համաձայնեցան 6,030,711.228 տոլար սահմանել Եւրոպայի օգնութեան վարկը: Նախագահը կրնայ 12 կամ 15 ամսուան վրայ բաժնել այս գումարը :

ԸՆԴՀ. ՆԵՐՄԱՆ հրամանագիր մը հրատարակեցաւ Չեխոսլովաքիոյ մէջ, Նոր նախագահին ընտրութեանց առթիւ: Մէկ տարիէն պակաս եղած պատիժները պիտի ներուին, իսկ անոնք որ աւելի են, մէկ տարի պիտի կրճատուին: Ներումէն չեն կրնար օգտուիլ սեւ շուկայիները եւ դաւաճանները :

ԱՊՐՈՒՍՏԻ ՍՂՈՒԹԻՒՆԸ Ֆրանսայի մէջ լրջօրէն կը զբաղեցնէ կառավարութիւնը :

Աշխատանքի նախարարը (ընկերվարական) առաջարկած է նպաստ յատկացնել կարգ մը նիւթերու համար, բայց ելմտական նախարարը կ'ընդդիմանայ: Ուրիշներ կը պահանջեն 10 առ հարիւր դեղչել ապրանքներու գինը, Յուլիս 1էն սկսեալ, կառավարական հրամանագրով մը :

ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ ԶԻՆՈՒՈՐՈՒԹԵԱՆ օրէնքը, որ բուռն վիճաբանութեանց դուռ բացած էր Մ. Նահանգներուն մէջ, քուէարկուեցաւ ծերակոյտին կողմէ, գիշերային նիստէ մը վերջ: Ընդդիմադիր մը ճառ խօսեցաւ լման վեց ժամ: Տրուած որոշման համաձայն, զինուորութեան ենթակայ են 19—25 տարեկանները, 21 ամսուան համար: Օրէնքը ի զօրու է հրատարակութենէն 90 օր վերջ: Քսանեւհինգ հազար օտար կամաւորներ ալ պիտի առնուին :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի եւ քաղաքի Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ; 27 Յունիս, կիրակի ամբողջ օրը: Սէնլուկրան Փէն, Եօթնեղբայրեաններուն օդասուն պարտէզին մէջ: Ճոխ յայտագիր: Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, մեներգ, հայկական եւ եւրոպական պարերով, դիւրամատչելի պիւֆէ: Կարգադիր յանձնախումբը կը սպասարկէ առաւօտ ժամը 9էն սկսեալ :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պ. ՕՏՏՈՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

27 Յունիս կիրակի օր Սէնթ Անորէի օդասուն պարտէզին մէջ:

Բանախօսութիւն Ընկեր Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Կը ներկայացուի Սիպիլի ՀԱՐՍԸ, պար արտասանութիւն, երգ:

Մուտքը ազատ է :

Հաղորդակց. միջոց.— Թիւ 25 հանրակառքը :

Ուշադրութիւն, ուշադրութիւն
Մեծ դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Փարիզի շրջանի Հայ Արիներու եւ Արենուշներու կողմէ, կիրակի 27 Յունիս Շավիլի անտառներուն մէջ: Իջնել Մօնփառնասի Շավիլի կայարանը եւ հետեւիլ առաջնորդ Արիներուն :

Հ. Մ. Ը. Մ.— Եղանակի ամենամեծ բարեկամական մրցումը տեղի կ'ունենայ S. O. Charentonի մարզադաշտին վրայ, կիրակի 27 Յունիս, Մարսէյլ ընդդէմ Ալֆորվիլի, առաջին մրցում' ժամը 13.30ին: Տոմսեր' Ալֆորվիլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամներու մօտ: Հաղորդակցութեան միջոց.— métro Charenton – Ecoles, առնել 104 autobus իջնել Ave. Gambetta :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Փոն տը Շէրիւի «Անդրանիկ» խումբի կողմէ, 25 Յուլիս կիրակի առաւ. ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն A la Plaine, Պ. Տրիկոսի գեղեցիկ ծառաստանին մէջ :

ՄԱՐՍԷՅԼ–ՍԷՆ ԺԷՐՈՄ.— Հ. Յ. Դ. «Հայաստան» ենթակոմիտէի տարեկան դաշտահանդէսը' Յուլիս 18ին, նուիրուած հերոսներու յիշատակին: Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Լիոնի Պահատուրեան նպարեղէնի հանրածանօթ տունը, 20 RUE VILLEROY, 19 rue Juliette Recamier) կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ ունի ճոխ մթերք մը վստահուած հետեւեալ ընդեղէններուն, պլղուր (ձաւար), կորկոտ, համեմ, պամխա, Շիրակ օղին, ապուխտ, երշիկ, կարմիրապղպեղ, սուրճի ջաղացք և սրճաման(ճեզվէ): ինչպէս նաեւ լոխում, հելվա, խաւեար, մատչելի գիներով մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ :

Զիթապտուղին յաւագոյն տեսակները 150էն 240 Ֆրանք քիլօն :

Ֆրանսայի որեւէ մէկ անկիւնէն ստացուած ապսպրանքները խղճմտութեամբ եւ արագ կը կատարուին :

ԳԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ 15 — 20 % ԶԵՂՉ:

Գրել' Epicerie STAMBOUL, (Dj. Bahadourian), 13 rue Marignan, Lyon :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, Ե. ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆԻ

« CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille

Զափաւոր գին, մաքուր սպասարկութիւն:

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար :

M. NOUBAR

Licencié en Droit-Conseil-Juridique

27 Rue des Petites Ecuries, Paris (10)

Ընկերակցութեանց կազմութիւն, ամէն տեսակ ձեւակերպութիւններ, առեւտրական արտօնագիր, հաշուական գործեր եւ fiscalité. բնակարանի կամ առեւտրական հաստատութեանց վարձքերու յաւելման խնդիրներ :

Դիմել ժամը 10—12 եւ ժամադրութեամբ :

Հեռաձայն Pro. 24-87 :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր խումբին ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, որոշուած հաւաքատեղին :

ՄԱՐՍԷՅԼ–ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ Հ. Յ. Դ. «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր խումբերը ծանօթ հաւաքատեղին այս հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 7ին: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Միքայէլեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ :

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Շավիլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երեկոյ ժամը 9ին մասուրի սրահը, բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է, ընտրութիւն նոր վարչութեան :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴՊՐՈՑ. ՀԱՆԴԷՍԸ ՍԵՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Կիրակի 11 Յուլիս կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Hôtel de Franceի (Maison Sion) սրահներուն մէջ, 23 Place de la Libération, Livry – Gargan: Կը մասնակցին տեղւոյն երիտասարդ երիտասարդուհիները իրենց ներկայացումներով :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ, ՃՈԽ ՊԻՒՖԷ :

Դիւրամատչելի գիներով: Մուտք 50 Ֆրանք :

Հաղորդակց. միջոց.— Eglise Pantinէն 147 թիւ օթօպիւս, իջնել Place de la Libération :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է «Մ Ա Ս Ի Ս»

Նպարեղէնի նոր վաճառատունը, մաքուր եւ անմրցելի ապրանքներով: Այցելեցէք անգամ մը եւ պիտի համոզուիք :

ՍԱՊՈՆՃԵԱՆ, 21 rue Saulnier, Paris (9):

CABINET PLAISANCE

Պաշտպանելու համար ձեր շահերը բոլոր տեսակի գնումի եւ վաճառումի համար.— Կալուած, խանութ, fonds de commerce, յարկաբաժին, տուն, սափրիչի սալօն, նպարավաճառի խանութ, եւ ամէն տեսակ առեւտուրի համար դիմել՝

Cabinet Plaisanceի որ ունի հայ ներկայացուցիչ մը: Հեռաձայն Lecourbe 91-94:

Հասցէ՝ 150 rue d'Alesia, Paris (14)

Métro Plaisance :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Շավիլի Կապ. Խաչի մասնաճիւղի տարեկան դաշտահանդէսը 4 Յուլիս, կիրակի օրը Շավիլի Մօնբարնաս կայարանին մօտիկ անտառը, մասնակցութեամբ Րաֆֆի երգչախումբին եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին: Ճոխ պիւֆէ, ճաշը կարելի է միասին բերել: Հաղորդ. — Pont de Sèvresէն 271 թիւ օթօպ. իջնել Puits sans Vin :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին կողմէ կիրակի 11 Յուլիս Մէօտոնի անտառներուն մէջ (Tapis Vert)ի պաղ ջուրին մօտ :

Նկատի ունենալ այս թուականը :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ ԼԻԼԱՅԻ ՄԷՋ

Կիրակի 11 Յուլիս ժամը 3ին, Փաթրոնաժի սրահը, 7 rue Henri Barbus, métro Les Lilas :

Երգ, պար, արտասանութիւն, կը ներկայացուի Յ. Թումանեանի ԿԿՈՒՆ ԵՒ ԱՂԹԱՄԱՐԸ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

ՏԻԿԻՆ ՏԻՐՈՒՀԻ Թորոսեան ծնեալ պտուղեան Կէլիպօլուցի, կը փնտռէ զաւակները Թորոս եւ Մարի, (տղաքը երկաթագործ Ղազարոսի որ մեռած է աքսորի մէջ) երկուքն ալ կորսնցուցած, մէկը Եփրատի եզերքը եւ միւսը Տէր Զօրի մէջ: Տեղեկացնել Տիկին Թորոսեանի, 15 Portinscale, Rd. London S. W. 15:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ

Քան (A. M.) այցելող օթօմօպիլիսթներու համար

Ets. **C. A. VAHANIAN**

Վարիչ՝ Յ. Ն Շ Ա Ն Ե Ա Ն

8, Place Vauban, Cannes (A. M.) Tél. 916-58

Էսանս, իւղ, բնէօ, պաթըրի եւ ամէն կարգի նորոգութիւններ: Սոյն ծանուցումով ներկայացող յաճախորդներուն մասնաւոր զեղչ :

Ճ Ա Շ Ա Ր Ա Ն

AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկա պար, Մարսէյլի նշանաւոր Քանըպիէրէն 50 մեթր հեռու միայն :

Հեռ. C. 02.43 15 Marché des Capusins

ՅԱՌԱՋ
ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE
HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)
Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տող. կամ 3 անգլ.
Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63
Mercredi 23 JUIN 1948 Չորեքշաբթի 23 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année No 5374 – Նոր շրջան թիւ 983 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՊԵՐԷՆ ՄԷԿՆ ԱԼ...

Միջազգային յարաբերութեանց վերահաստատումէն անմիջապէս վերջ, բազմիմա մարդիկ այն համոզումն ունէին թէ աւելի սերտ կապեր պիտի հաստատուին նաեւ Խ. Հայաստանի եւ Հայկական Արտասահմանի միջեւ:

Ի՞նչ աւելի բնական, քանի որ ջախջախիչ յաղթանակ մըն ալ շահած էին, պատերազմի դաշտին վրայ:

Դժբախտաբար, ինչպէս Մոսկուան, Երեւան ալ քարացած տեսակէտներ ունի, որոնք չեն ազդուիր ոչ անձրեւէն, ոչ ալ արեւէն: Թթու ադանդամոլութիւն մը թոյլ չի տար աւելի պայծառօրէն դատել բուն իրականութիւնը:

Եւ դուրս զուեչտական բանաձեւ մը,— «Յառաջդիմական», իբրեւ խողովակ յարաբերութեանց: Բառն անգամ թարգմանութիւնն էր Ամերիկայի եւ ուրիշ երկիրներու համար ստեղծուած կեղծիքի մը:

Ուրեմն, Հայրենիքէն թերթ, գիրք, յօդուած եւ ուրիշ մանաւոր շնորհներ ստանալու իրաւունքը վերապահուած էր այն տարրերուն որոնք ապաստանած էին «յառաջդիմական» դրօշին տակ:

Վերջերուրէն մինչեւ համբարձանօթ սեւ չուկային գլխու վրայ տեղ ունէին այդ չքախումբին մէջ, կը բաւէր որ ընդունած ըլլային Երեւանէն թելադրուած «դիրքաւորումը»:

Հայրենիքի լուրերն ու թղթակցութիւնները, բարեւներն ու երգերը կարդալու, լսելու համար, ստիպուած էիք «յառաջդիմական» բարեկամ եւ թերթ փնտռել:

Հարկ եղաւ այս «ռեվոլիւցիոն» խեղկատակութեան ալ հանդուրժել, ցնոր անօրինութիւն:

Մինչդեռ, պատերազմէն առաջ, կարելի էր գոնէ քանի մը թերթ ստանալ ուղղակի Երեւանէն, նախ բաժնեգրութեամբ, յետոյ սովորական փոխանակութեամբ:

Ի՞նչ կը տեսնենք, երեք տարի վերջը: Մանաւանդ 86.000 հայրենակիցներու ներգաղթէն ի վեր:

Որքան կրցանք ստուգել, այս երերուն կապն ալ թուլցած, եթէ ոչ փրթած է:

Երեւանի օրաթերթը, «Սով. Հայաստան» չի գար ամիսներէ ի վեր, կամ կուգայ շատ անկանոն: Քանի մը պարբերականներ կը ճարուին պատահաբար, այս կամ այն ճամբով: «Մանաւոր» թղթակցութիւններն ալ նօսրացած են, եթէ ոչ դադրած:

Պատահմո՞ւնք թէ նոր քաղաքականութիւն:

Առ այժմ կ'արձանագրենք երեւոյթը միայն, սպասելով լրիւ լուսաբանութեանց: Մանաւանդ որ, Մոսկուայի թերթերը կանոնաւորապէս կը հասնին, եւ յաճախ անոնց միջոցաւ կարելի կ'ըլլայ հետեւիլ Հայաստանի եւ Կովկասի անցուդարձին:

Թերեւս առարկողներ ըլլան թէ Երեւանի անթելը անընդհատ կը բանի, տեղեկութիւններ հաղորդելով օրը օրին, ժամը ժամին:

Միեւնոյն բանը չէ: Անթելը հաղորդակցութեան մէկ միջոցն է միայն, եւ ամէն բանէ առաջ, կը ծառայէ քարոզչական նպատակներու:

Բոլորովին ուրիշ բան է Հայկական Արտասահմանի սպասածը,— ուղղակի եւ սերտ յարաբերութիւններ Հայրենիքին հետ, ինչպէս ամէն երկրի հետ:

Գիտենք որ հակայեղափոխական — իրենց բառով՝ «կոնտրռեվոլիւցիո՛ն»— պահանջ է այս:

Գիտենք, նաեւ, որ ինքնակոչ «Հայաստանասէրներ» անմիջապէս պիտի սօթթեն իրենց թեւերը, արդարացնելու համար խորհրդային իշխանութիւնը: Անոր «գոց դուռ»ի քաղաքականութիւնը, ինչպէս ուրիշ անպաշտպանելի դատեր:

Ոչինչ: Մենք տարրական պարտականութիւն մըն է որ կը յիշեցնենք: Եւ պիտի յիշեցնենք անընդհատ: Բուն իսկ Հայրենիքի հիմնական շահերուն համար:

Ի վերջոյ անհանդուրժելի է արհեստական պատուարներ չարել երկրի եւ տարագիր բազմութեանց միջեւ, պատահականութեան ձգելով նոյն իսկ մտաւոր հաղորդակցութեան կապերը:

Ազգականէ ազգական գրուած բարեւագիրները, կամ փարձու դպիրներու չուայլաբանութիւնները չեն որ պիտի տաքցնեն սիրտերը:

Աւելի քան երբեք բաց՝ դուռ եւ պատուհան, որպէսզի օդ բանի: Փոխադարձաբար:

Շ.

Հպատակութենէ զրկուած հայեր Իրաքի մէջ

ԽՄԲ.— Թերթերը գրեցին թէ Իրաքի ոստիկանութիւնը ձերբակալած եւ աքսորած է Ներգաղթի Կոմիտէին գլխաւոր անդամները: Պաղտատի «Քարանթալ» թերթը կը գրէ այս ձերբակալութեանց առթիւ.—

Ասոնք հայ գաղթականներ են, որոնք Թուրքիայէն փախչելով ապաստանած էին եւ հիւրընկալուած Իրաքի պետութեան կողմէ: Պոլշեւիկեան գործունէութիւնը հետապնդող կառավարական հետախուզական բաժինը լուրջ եւ խիստ հետապնդումներով հաստատած է, որ կարգ մը Հայեր, որոնք այս երկրի եւ կառավարութեան ապընջականութեան եւ հպատակութեան արժանացած են, նուիրուած են համայնավար գործունէութեան: Ասոնք ամէն նպաստաւոր պատեհութեամբ արտայայտած են ջերմ համակրանք համայնավարութեան եւ հետեւաբար սերտ յարաբերութիւն մշակած՝ Պաղտատի խորհրդային դեսպանատան հետ:

Ասոնց առաջինը կը կոչուի Խորայէլ Զողեան, որ տէրն է Պաղտատի «Տիգրիս» դեղարանին: Այս անձը Պաղտատ գաղթած է քանի տարի առաջ, մերկ, տկլոր ու չքաւոր վիճակի մէջ, առանց ունէ ստացուածքի եւ դրամի: Պաղտատ հաստատուելէն ետք, գործը յառաջ տարած է, վիճակը մեծապէս բարւոքած է եւ այնպիսի նախանձելի բարգաւաճում ունեցած է, որ կ'ապրէր ապահով եւ բարեկեցիկ կեանք մը, եւ սակայն սկսած էր դաւադրել եւ դաւաճանել այս երկրին՝ Իրաքի դէմ, որ իրեն առիթ շնորհած էր փառքի եւ հարստութեան հասնելու:

Անիկա նախագահն է Հայոց Ներգաղթի Կոմիտէին, որ կը վարէ Իրաքի հայ գաղթականներու վերադարձը Հայաստան: Այս հանգամանքը լիապէս օգտագործելով ան իր կապերը այնքան կը լայնցնէ եւ կը զօրացնէ, որ յենլով դեսպանատան պաշտօնեաներու քաջալերանքին վրայ, կ'աշխուժացնէ իր համայնավար գործունէութիւնը եւ կը սկսի բացարձակապէս անվախ աշխատանքի լծուիլ: Շնորհիւ կորովի փրոփականտի մը՝ կը քաջալերէ եւ կը համոզէ շատ մը ընտանիքներ, որ Հայաստան ներգաղթեն, իսկ ինքը, առանց իսկ մտածելու կարաւաններու միանալ, կը յամառի մնալ Պաղտատի մէջ, որպէսզի իբրեւ ճարտար գործիչ մը՝ իր լրումին հասցնէ համայնավար գործունէութիւնը, օժանդակութեամբ խորհրդային դեսպանատան պաշտօնատարներուն:

(Մնացեալը յաջորդով)

ԻՐԱՔԻ նոր խորհրդարանը գումարուած ըլլալով, Սայէտ Մոհամմէտ Սատրի դահլիճը հրաժարեցաւ, ըստ օրէնի: Երեսփ. ընտրութիւնները մեծ փոփոխութիւն յառաջ չբերին. Նոր երեսփ. ժողովը կազմուած է հետեւեալ կերպով.— անկախութեան ծայրայեղ ազգայնական կուսակցութիւնը (Րաշիտ Ալիի համախոհներ), 4 երեսփոխան. ազգ. դեմոկրատ կուսակցութիւն (չափաւոր ազգայնական), 2 երեսփոխան, ազատականներ, մէկ երեսփոխան, անկուսակցականներ, 131 երեսփոխան:

ԻՐԿՈՒՆ հրեայ գաղտնի կազմակերպութեան հրամանատարը անթելով հաղորդեց թէ «Պաղեստինի մէկ վայրին մէջ» Հականայի զինուորները յարձակած են Իրկունի զինուորներուն վրայ, բազմաթիւ մեռածներ եւ վիրաւորներ կան: «Ուրեմն հրէական Պետութիւնը վտանգի մէջ է. եղբայրասպան կռիւ մը կրնայ ծագիլ, եթէ Հականա անմիջապէս վերջ չդնէ կռիւներուն»:

ԳՈՐԾԱՏԷՐԵՐՈՒ միութիւնը հաւանեցաւ ընդունիլ գիներու զեղչը, պայմանաւ որ ազգայնացուած ձեռնարկները իրենց գիները չբարձրացնեն եւ երկրագործներն ալ հաւանին կրճատել իրենց գիները:

« ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՈՒԺ » եւ քրիստոնեայ սէնտիքաներու միացեալ յանձնախումբը զեկոյցի մը մէջ հանդիսաւորապէս կը յայտնէ թէ կառավարութենէն վերջին տեսակցութիւն մը պիտի խնդրէ, որպէսզի որոշում մը տրուի անյապաղ գիներու կրճատման մասին, աշխատաւորներու շահերը պաշտպանելու համար: Այս զեկոյցը կը նկատուի տեսակ մը վերջնագիր:

Գերմանիոյ դրամական խնդիրը

ԶՕՐՍԵՐԸ ԺՈՂՈՎ ՊԻՏԻ ԳՈՒՄԱՐԵՆ

Խորհրդային շրջանի մամուլի գերման գործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ՝ Ռուսերը ընդունած են Անգլիոյ մէկ առաջարկը՝ Զօրս Մեծերու ժողով մը գումարելու եւ դրամական ընդհանուր համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար: Այս ժողովին մէջ պիտի քննուին Նախաւրեւմտեան գօտիներու, գերման մայրաքաղաքին եւ խորհրդային առեւտրական յարաբերութիւնները: Մարաջախտ Սոքոլովսքի նշանակած է արդէն իր փորձագէտները, որոնք այսօր պիտի հաւաքուին Պերլինի Հակակշռի Խորհուրդին կեդրոնը:

Խորհրդային վարչութեան թերթը «Թէգլիշէ Ռունտշաու» այսպիսի ժողովի մը անհրաժեշտութիւնը շեշտած էր արդէն կիրակի օր, շատ չափաւոր լեզուով մը: Գերմանիոյ արեւմտեան մասին մէջ նոր դրամ մը հաստատող պետութիւնները — կը գրէ այս թերթը — մեծ դժուարութիւններու պիտի հանդիպին, այդ դրամը Պերլինի մէջ ալ շրջաբերութեան հանելով: Համոզուած ենք որ այս դժուարութիւնները դիւրութեամբ կը լուծուին, եթէ դրամական խնդրին յարակից հարցերու մասին պարկեշտ եւ անկեղծ բանակցութիւններ կատարուին Ամերիկացիներու, Ֆրանսացիներու, Անգլիացիներու եւ Խ. Միութեան միջեւ:

Միւս կողմէ, այն բողոքի ծանուցագիրը՝ զոր մարաջախտ Սոքոլովսքի ուղղած էր երեք Դաշնակիցներուն, չափաւոր ոճով խմբագրուած էր, որպէսզի Զօրսերու միջեւ կատարուելիք բանակցութեանց համար դուռը բաց մնայ: Եւ սակայն, այս ծանուցագրին ընդհանուր իմաստին նայելով, Պերլին խորհրդային դրամական շրջանին մաս կը կազմէ, եւ, հետեւաբար, Դաշնակիցները պէտք չէ որ փորձեն հոն մտցնել նոր դրամը:

Պատասխանելով խորհրդային ծանուցագրին անգլիացի զինուորական կառավարիչ Րոպըրթսըն կը յիշեցնէ Ռուսերուն թէ՝ Պերլինի մէջ արեւմտեան պետութիւններէն աւելի իրաւունքներ չունին, ոչ անտեսական, ոչ ալ ուրիշ մարզերու մէջ: Այս է դրամական բոլոր շրջաններուն ինչպէս նաեւ Պերլինի մասին կնքուած համաձայնութեանց տառն ու ոգին: Այս պարագան ճշդելէ ետք, զօր. Րոպըրթսըն կ'առաջարկէ քառեակ ժողով մը գումարել, լուծելու համար նոր դրամին շրջաբերութեան խնդիրը՝ Պերլինի մէջ. հակառակ պարագային, այս քաղաքին մէջ երկու տարբեր արժէքով դրամներ գոյութիւն ունեցած պիտի ըլլան:

★ Խորհրդային փորձագէտները հաւաքուեցան երկուշաբթի օր, խորհրդակցելու համար արեւելեան Գերմանիոյ մէջ մտցուելիք դրամական փոփոխութեան մասին: Հաւանական է որ կարգադրութիւններ ըլլան մէկ օրէն միւսը: Նոր թղթադրամներու տպագրութիւնը երկար ժամանակի կը կարօտի: Այս պատճառով, Սովետները որոշած են — մանաւոր դրոշմաթուղթեր փակցնել 100, 50 եւ 20 մարքնոցներուն վրայ, որոնք շրջաբերութեան պիտի հանուին ոչ միայն արեւելեան Գերմանիոյ, այլ նաեւ՝ Պերլինի մէջ:

Ամերիկեան օգնութիւնը Եւրոպայի

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ՝ Եւրոպայի օգնութեան մասին Մ. Նահանգներու խորհրդարանին տուած որոշումը մեծ գոհունակութիւն պատճառած է Անգլիոյ մէջ: Ճիշդ է որ սկզբնական գումարէն 400 միլիոն տոլարի չափ կրճատուեցաւ. բայց Անգլիոյ մէջ գոհացուցիչ կը նկատեն ստացուած արդիւնքը, մանաւանդ որ խնդիրը կրնար շատ աւելի աննպաստ ձեւ մը առնել:

Սակայն, նոր դժուարութիւններ կրնան ծագիլ տակաւին, երբ կարգը գայ, Մարշըլի ծրագրին համաձայն, զատ զատ բանակցութիւններ կատարելու եւրոպական 16 երկիրներուն հետ: Մեծ յոյս կայ թէ ամէն ինչ գոհացուցիչ կերպով կարգադրուի: Ուաշինկթընի այն որոշումը թէ պիտի հարկադրէ եւրոպական պետութիւնները որ իրենց դրամը արժեզրկեն, յուսադրիչ նշան մը կը նկատուի: Ամերիկա կ'ուզէ ընդունիլ տալ կարգ մը ուրիշ պայմաններ՝ զորս եւրոպական պետութիւնները հաշտ չեն նկատեր իրենց ազգային վեհապետական իրաւունքներուն հետ: Կը պահանջէ նաեւ որ առանձնաշնորհեալ իրաւունքներ ունենան ամերիկեան այն առեւտրական եւ ճարտարարուեստական հաստատութիւնները՝ որոնք նոր ձեռնարկներ պիտի հիմնեն Մարշըլի ծրագրէն օգտուող երկիրներուն մէջ:

★ Ամերիկեան կառավարութեան մէկ բանբերը յայտարարեց կիրակի օր թէ՝ Մ. Նահանգները ցաւ կը յայտնեն որ շատ քիչ քանակութեամբ զէնք եւ ռազմանիւթ պիտի տան այս տարի Արեւմտեան Եւրոպայի երկիրներուն: Այս պարագան մեծ յուսախաբութիւն պիտի պատճառէ բարեկամ կառավարութեանց. բայց, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը համոզուած է թէ Խ.

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ԳԼԽԱՎՈՐ ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ

Կազմել 25ին, խմբագրության ուղղել սեղմ հասցեագրությամբ՝ «Ա. Ստեփանյան»։ Ուշացած նամակներին պատասխան չի տրվի։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հրատարակվում է Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի Նախագահության, Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների Սովետի և Հայկական ՍՍՀ Կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեի օրգանը

Հիմնադրվել է 1921 թ. դեկտեմբերի 1-ին

Հրատարակվում է ամեն օր

Տպարանի հասցեն՝ Երևան, Աբովյան փող., 107

Հեռախոսներ՝ խմբագրության 2-12-00, 2-12-01, 2-12-02, 2-12-03, 2-12-04, 2-12-05, 2-12-06, 2-12-07, 2-12-08, 2-12-09, 2-12-10, 2-12-11, 2-12-12, 2-12-13, 2-12-14, 2-12-15, 2-12-16, 2-12-17, 2-12-18, 2-12-19, 2-12-20, 2-12-21, 2-12-22, 2-12-23, 2-12-24, 2-12-25, 2-12-26, 2-12-27, 2-12-28, 2-12-29, 2-12-30, 2-12-31, 2-12-32, 2-12-33, 2-12-34, 2-12-35, 2-12-36, 2-12-37, 2-12-38, 2-12-39,

ՓՈԽԻ ՏԱՂԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԿԱ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆԻ)

ԺԸ.

Երկաթուղային ընկերության գործակատարը մի ուրիշ անձնավորություն էր: Նա ամենևին չէր հետաքրքրվում ոչ ոքի գործերով, ոչ ոքի հետ չէր խոսում, ոչ ոքի հետ չէր ծանոթանում: Նա միայն իր գործն էր կատարում, ինչպես որ պետք է կատարվեր, և ոչ ավելի: Ուրիշ ոչ մի բանի հետ նրա գործ չկար:

Ուրիշ ոչ մի բանի հետ նրա գործ չկար, և ոչ ոք նրա գործերի հետ գործ չուներ: Ոչ ոք չգիտեր, թե նա ինչ է ուտում, ինչ է խմում, ինչ է հագնում, ինչ է մտածում, ինչ է զգում, ինչ է ուզում, ինչ է ցանկանում, ինչ է սիրում, ինչ է ատում, ինչ է վախենում, ինչ է հավատում, ինչ է ակնկալում, ինչ է հուսում, ինչ է երազում, ինչ է տենչում, ինչ է կարոտում, ինչ է ափսոսում, ինչ է ցավում, ինչ է ուրախանում, ինչ է տխրում, ինչ է ծիծաղում, ինչ է լալիս, ինչ է ասում, ինչ է լռում, ինչ է անում, ինչ է չանում, ինչ է կամենում, ինչ է չկամենում, ինչ է ուզում, ինչ է չուզում, ինչ է սիրում, ինչ է չսիրում, ինչ է ատում, ինչ է չատում, ինչ է ընդունում, ինչ է չընդունում, ինչ է հավանում, ինչ է չհավանում, ինչ է ընտրում, ինչ է չընտրում, ինչ է ընտրվում, ինչ է չընտրվում, ինչ է ընդունվում, ինչ է չընդունվում, ինչ է հավանվում, ինչ է չհավանվ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

Ե. Ծ. Գ. Ընկերության «Ֆրանսական նեղմտավոր» Ընտանեկան Ընթրիքը տեղի պիտի ունենայ Ուրբաթ, Մարտ 17-ին, ժամը 8.30-ին, Ռեստորան Սեն Ժորժ, 4 Rue Arsène Houssaye, Paris (8e) ի պատիվ Ընկ. Ռուբեն Զարդարեանի, որ Ամերիկայէն կը վերադառնայ։ Ընկերներ եւ բարեկամներ հրաւիրուած են ներկայ գտնուելու։

Ընկ. Ռուբեն Զարդարեան կը խօսի Ամերիկայի Հայ Կեանքին մասին։

Ընկերներ եւ բարեկամներ հրաւիրուած են ներկայ գտնուելու։

Ընդհանուր Ժողովի մը Կազմակերպութեան Ներքին Գործերու Վերաբերեալ Ե. Ծ. Գ. Ընկերութեան Ընդհանուր Ժողովը Կը Գումարուի Կիրակի, 18 Մարտ, Ժամը 3-ին, Ռեստորան Սեն Ժորժ, 4 Rue Arsène Houssaye, Paris (8e)։

Ընդհանուր Ժողովի Մը Ե. Ծ. Գ. Ընկերութեան Ընդհանուր Ժողովը Կը Գումարուի Կիրակի, 18 Մարտ, Ժամը 3-ին, Ռեստորան Սեն Ժորժ, 4 Rue Arsène Houssaye, Paris (8e)։

ՀԱՐԱՉ

ԱՐՁԱԿԱԽՕՍՔ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆղլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 24 JUIN 1948 Հինգշաբթի 24 ՀՈՒՆԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5375–Նոր շրջան թիւ 984 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԷՅ ՎԱ՛Խ, ԵՐԵՒԱՆ

Մինչ մենք միամիտ յոյսեր կը տածենք Խ· Հայաստանի եւ Հայկական Ապառնահմանի յարաբերութեանց կանոնաւորման մասին, Երեւան վերսկսած է իր անպատկառ, սանձակոտոր արշաւը երեւակայական թշնամիներու դէմ: Խուժանավարութիւն մը, որուն ամբողջ դրամագլուխը կը կազմեն սուտ եւ աղտոտ, գարշահոտ վերագրումներ :

Դեռ նոր ստացանք վերջին վկայութիւնը :

Երեւան պարբերական մը կը հրատարակէ 1946էն ի վեր, «Սովետական Հայաստան»,—«հասարակական – քաղաքական եւ գրական – գեղարուեստական պատկերազարդ ամսագիր»: Իրրեւ «օրգան Արտաքին Նախարարութեան հետ կուլտուրական կապի Հայկական ընկերութեան»:

Երեւութապէս, այս հրատարակութիւնը պիտի ծառայէր ծանօթացնելու մեր հայրենիքին կատարած նուաճումները, աւելի ամրապնդելով մտաւոր եւ բարոյական կապերը :

Անոնք որ առիթ ունեցած են տեսնելու ամսագիրը, կրնան վկայել թէ ո՛րքան կրցած է արդարացնել իր յաւակնութիւնները :

« Յառաջ » պարբերաբար թարգմանութիւն – ներ եւ արտատպումներ կը կատարէ, չունենալով ուրիշ ուղղակի միջոց, աւելի մանրամասնօրէն, փաստացի ներկայացնելու մեր հայրենիքին չարն ու բարին :

Դժբախտաբար , այս պաշտօնական հրատարակութիւնն ալ կը ձգտի, ամէն բանէ առաջ, կուսակցական հաշիւներ մաքրելու եւ զաղութները պատակուելու, միեւնոյն առեն մոլորեցնելով Հայաստանի ժողովուրդը :

Այսպէս, ամէնէն անմեղ, չեզոք, մանրադիտական յօդուածին մէջ ալ՝ գարշելի բառեր կը տահեցնէ Հ· Յ· Դաշնակցութեան դէմ: Եւ, յանկերգի մը պէս, ձեր աչքերուն կը հանդիպին ինչպէս «ժողովուրդներու հանճարեղ առաջնորդ Սթալինը», նոյնպէս « հայ ժողովրդի ոխերիմ թշնամի Դաշնակները » :

Կը թուի թէ այս չոչորթաբանութիւնը նոր զարկ ստացած է 1948ի տարեշրջանէն իվեր : Մանաւանդ որ, խմբագիրն ալ փոխած են :

Մխսին թղթատեանք ամենավերջին թիւը , 1948 Մարտ, զոր պատահաբար ճարեցինք: (Դժուար է վեց ամիսէն առաջ ստանալ) :

Ա· էջէն մինչեւ վերջինը՝ փառաբանութիւն խորհ· իշխանութեան: «Հայ ժողովուրդը վերածնված է սովետական պետութեան մէջ»: Լենին – Սթալին եւ մնացեալը: «Սովետական ազատ աշխարհ Հայաստան»: «Հայ ժողովրդի պատմութեան մեծագոյն դարաշրջանը», եւայլն :

Այս բոլորը ոչինչ: Խմբագրութիւնը պարտք սեպած է նաեւ ծանօթացնել «Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Ռեսպուբլիկայի Կոնստիտուցիան» , արտատպելով չորս հիմնական յօդուածներ :

Գիտցողները թող պատմեն չգիտցողներուն , — Համաձայն այդ Սահմանադրութեան Բ· յօդուածին , «աշխատաւորներուն դեպուտատներուն Սովետները», տապալած են ոչ միայն «ռուսական իմպերիալիստական բուրժուազիան» ,այլ և «Դաշնակցական նացիոնալիստական կոնտրռեվոլուցիան» (հակայեղափոխութիւն) :

Ուրեմն, Դաշնակցութիւնն ալ նոյնքան ահարկու թշնամի, որքան ցարական աշխարհակալութիւնը, կամ կալուածատէրերու իշխանութիւնը :

Այս ալ ոչինչ: Ինչ անդին խմբագրական մը, նոյն թիւածոյ եւ խառնածին հայերէնով: Կատարեալ աղբակոյտ: Կարդացէք եւ դատեցէք.—

«Բացարձակ լաւը եւ վհուկ սովետական հայ ժողովրդի մէջ է եւ նրա հետ է, իսկ նրա ոխերիմ թշնամիները այսօր արձակում են ամենայն դարշահոտութիւն, նախում իրենց նախատած արմատի վրայ — չնչում իրենց բաժին ընկած աղբակոյտի դարչելի օդը» : (էջ 7):

Խոստովանեցէք որ թուրքերէն «Թասվիր»ն ու «Գարակէօզ»ն անգամ այսքան յառաջ չգացին :

Հէյ վա՛խ, անճառ Երեւան: Այս ո՛րքան լրբացաններ, մանրացաններ, ապականեցան դիւչներդ, անշնչելի դարձնելով մթնոլորտը :

Դեռ ամէնն բան չպատմեցինք: Դեռ չպարզե – ցինք բուն ողբերգութիւնը,— դիւային խաղ մը՝ ամբոխի գլխուն : Շ·

ՍՐԲ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ ԲԱՌԵՐ

Շատ մը բառեր օրուան հերոսներու կարգը անցած են, ճիշդ ինչպէս զանազան «ջոջեր» : Եւ օրուան բոլոր ժամերուն այդ անուններուն, այդ բառերուն կը հանդիպինք ամէն տեղ :

Այդ բառերը՝ իրենց սեւեռական հայրենիքն ալ ունին ուր կը վայելեն մեծ պատուներ եւ այնքան «նորոյթ»ի կարգ անցած են որ, մարդ կը փափաքի անոնց տեղը ըլլալ եւ մէկ օրէն միւսը երեւելի դառնալ :

« Մարշըլի ծրագիրը» կոչուած բացատրութիւն մը կայ, որ միլիառներու հետ կը խաղայ օրուն ի բուն :

Ամէն անգամ որ սիրտը նեղուի ալ – ձախ նուէրներ կը բաժնէ կամ կը խոստանայ : Բացէք որ եւ է երկրի որեւէ թերթ, անպատճառ 2—3 մի – լիառի մը կառչած էք :

Եւրոպա անցէք, արեւմտեան կողմն աշխատո – հի: Նախ իրրեւ զարդ անհամար ամուսնութիւններու առջեւ կը տեսնէք ոսկեառատ դաւաճան, մատնիչ, Ֆաշիստ յետադիմական, հայրենիքին թշնամի ? եւայլն եւայլն: Մէկը միւսէն անմեղ բացատրութիւններ զոր մարդ կրնայ նուէր տալ դիմացը եղողին . . .

Նոյնպէս քիչ մը ամէն կողմ աժանցած է «դրօշակազուլ» դեղեցիկ բառը Այնքան առատ է որ ողողեր է հրապարակները, կտրելով բառին ալ, դրծին ալ արժէքը:

Այս բոլորին մէջ կարծեմ ամէնէն արընթացը եւ արդիւնաբերը «մաքրագործում» բառն է, որ մանաւանդ արեւելեան Եւրոպայի մէջ հրաշքներ կը դործէ տարիներէ ի վեր : Պատերազմը տարածեց զայն, չատ մը երկիրներու սահմանները բացաւ անոր առջեւ եւ այժմ ամէն տեղ է, միշտ ի պատուի, հրաշագործ, ամենազօր :

Այսպէս, անխնայ «մաքրագործուեցան» զեղծարարներ, խափանարարներ, լրտեսմատիրներ, աղտոտիչներ, նոյնիսկ վերաժտադէտներ եւայլն :

Եթէ «Մարշըլի ծրագիրը» կը մնայ ծրագիր , «մաքրագործումը» կը բանի առատխոհեան թափով, բոլոր ասպարէզներու մէջ: ՍՕՍԻ

Հայաստանի գրկուած Հայեր իրանի մէջ

ՄՄԲ·— Երէկ հրատարակեր էինք Պաղտատի « Քարանթալ » թերթին դրութեան առաջին մասը: Ահաւասիկ մնացեալը (29 ապրիլ) ·—

Ըստ Իրաքի հետախուզիչ յանձնախումբին հետաքննութեանց, Իսրայէլ Զոզեանի «Տիգրիս» դեղարանը վերածուած էր բոլշեւիկեան աշխատանքի բոյնի մը, ուր անընդհատ կը յաճախէր դեսպանատան կարկառուն պաշտօնեաներէն մէկը, մանաւանդ այդ օրերուն, Յունուար 27—30, երբ Իրաքի ժողովուրդը իր բացարձակ անկախութիւնը ձեռք բերելու բաղձանքը արտայայտելու համար ցոյցեր կատարեց: Աւելին եւս, իր զանազան դործակալները լուրեր ու անհրաժեշտ տեղեկութիւններ կը բերէին իրեն, սովետական դեսպանատան հաղորդելու համար :

Նկատելով , որ Իսրայէլ Զոզեանի չարժումները հակապետական հանդամանք ունին եւ երկրի սահմանադրութեան ու ազգային շահերուն հակառակ են, կը զրկէ զինքը Իրաքի հպատակութենէն եւ կ'որոշէ աքսորել զայն Հայաստան :

Դաղթական երկրորդ Հայը, որ կը մեղադրուի համայնավար աշխատանքի մէջ, կը կոչուի Յարչէթ Իսկէնտէրեան, որ Պաղտատ եկած է Սուրիայէն :

Իրաքի ապահովութեան պաշտօնատունը երեւան հանած է, որ այս Հայը գործակալ նշանակուած է խորհրդային ֆիլմերու, զորս դեսպանատան միջոցաւ կը ստանար Ռուսիայէն : Իրաքի իշխանութեանց հանդուրժող եւ թոյլատու տրամադրութիւնը օգտագործելով յաջողած էր կարդ մը ռուս· փորձիականտի ժապաւէններ ցուցադրել Իրաքի այլազան քաղաքներու սինէմաներուն մէջ , յատկապէս 1947ի ամառը: Իրաքի կառավարութիւնը, դադրեցնելու եւ ընդմիշտ կասեցնելու համար այս անուղղայ պոլշեւիկին դործունէութիւնը, կը վճռէ զրկել զինքը Իրաքի հպատակութենէն եւ հանել զայն այս երկրի սահմաններէն դուրս :

Այս ոչ առաջինն է եւ ոչ ալ պիտի ըլլայ վերջինը, այլ սկիզբն է երկանց: Իշխանութեան աչքէն չեն վրիպած ուրիշ շատ մը պոլշեւիկ տարբեր, որոնք ապահովութեան գրասենեակի կողմէ կը նկատուին վտանգաւոր եւ վնասակար այս երկրին համար: Այս անձերը դուրսէն հրահանգներ կը ստանան եւ այս երկրէն տեղեկագիրներ կը ղրկեն արտաքին հսկողութեան ... եւ կը գործեն :

Դրամական հարցին տարբեր տպաւորում

Մարշալ Սոքոլովսքի հաղորդեց Պերլինի դաշնակից հրամանատարներ Քլէյ, Ռոպերթսըն եւ Քէօնիգ զօրավարներուն թէ՝ որոշած է դրամական օրէնք մը հրատարակել Գերմանիոյ տուեալ շրջանին եւ Պերլինի համար, «իրրեւ հետեւանք այն դրամական փոփոխութեան՝ որ մտցուեցաւ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ» :

Այս օրէնքը պիտի գործադրուի այսօրուընէ սկսեալ: Ուրեմն, դրամական խնդիրը կը դառնայ նոր կռուախնձոր Դաշնակիցներուն եւ Խ· Միութեան միջեւ, եւ կրնայ ծանր հետեւանքներ ունենալ, թէ քաղաքական եւ թէ տնտեսական տեսակէտով :

Անգլիական չրջանակներու մէջ սակայն քիչ մը աւելի լաւատեսութիւն կը տիրէ կացութեան մասին: Կ'երեւայ թէ յուրջ վէճ մը ծագելու հանանակատութիւն չկայ առայժմ, քանիորՍոքոլովսքի հաստատութիւն յայտնած է դրամական խնդրին մասին բանակցելու Դաշնակիցներուն հետ :

Կարգ մը երեւոյթներէ դատելով, երկու Գերմանիաներու բաժանումը հետզհետէ աւելի արտադօրէն կը չեշտուի : Անցեալ օր, դրամող բանակնութու փորձադէտները ժողով մը դումարեցին դրամական հարցը կարգադրելու համար· բայց, չյաջողցան, եւ այս ձախողումէն անմիջապէս ետքն էր որ մարշալ Սոքոլովսքի հրատարակեց վերոյիշեալ օրէնքը : Սովետները կը յամառին սամբողջ Պերլինը դհատել իրենց սեփական կալուածը, եւ Դաշնակիցներուն կը մերժեն տալ որեւէ իրաւունք միջամտելու այս քաղաքի գործերուն :

★ Իրրեւ առաջին արդիւնք դրամական փոփոխութեան, «սեւ չուկան» վերջ դտաւ Գերմանիոյ արեւմտեան երեք չրջաններուն մէջ: Ամերիկեան ծխախոտները որոնց տուփը 120 ռայխսմարքի կը ծախուէր, 7 տոյչմարքի իջան· սուրճը՝ 350էն 7 մարքի մէկ լիտրան, կարագը՝ 300էն 8ի մէկ լիտրան, ալքօլը՝ 350էն 5ի մէկ շիշը: Ամէն պատ, պարենաբաժինը չնչուեցաւ չատ մը ապրանքներու համար :

Ո՞ւր կ'երթան Մ· Նահանգներ

Մ· Նահանգներու հանրապետական կուսակցութեան համագումարին (քընվէնչըն) բացումը կատարուեցաւ երկուշաբթի օր Ֆիլատէլֆիայի մէկ ձիարձանարանին մէջ, որ Փարիզի Մէտրօ Կրկէսէն երեսուն անգամ ընդարձակ է: Ազմըկալից երաժշտախումբ մը անընդհատ նուագեց եւ լուսարձակներ լոյսի հեղեղներու տակ ողողեցին ամէն կողմ: Հազարաւոր անձեր յատկապէս մտիկ ըրին ամերիկեան քայլերգը: Ցետոյ, Ֆիլատէլֆիայի եպիսկոպոսը բացման երդումը արտասանեց, ուրկէ ետք սկսան վիճաբանութիւնները :

Ինչպէս դրած էինք, օրակարգի գլխաւոր խընդիրն է նախագահական թեկնածուին ընտրութիւնը, որ կապ ունի ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան հետ :

Մանաւորաբար քննադատուեցաւ դեմոկրատներու արտաքին քաղաքականութիւնը: Երեսփոխանական ժողովի նախագահ Մարթին յայտարարեց թէ՝ աշխարհ այլեւս չի կրնար վստահիլ դեմոկրատ կառավարութեան որ «օրը օրին»ի քաղաքականութեան կը հետեւի իր արտաքին յարաբերութեանց մէջ: Իլլինոյզի կառավարիչ Կրին ալ քննադատեց Խ·Միութեան հետ հաշտարար քաղաքականութիւն մը վարելու դրութիւնը : «Րոզվելթի եւ Թրումընի քաղաքականութիւնը այն արդիւնքը ունեցաւ որ Խ· Միութիւնը, Եւրոպան երկու մասի բաժնէ· ան տկարացուց եւրոպական տնտեսութիւնը եւ Մ· Նահանգներու ուսին բեռ – ցուց արեւմտեան Եւրոպայի բեռը, եւ վերջապէս խախտեց խաղաղութեան հիմքերը»: «Ցետոյ, Հուվըր Եւրոպայի օգնութեան հանդէպ իր բոնած դիրքը ճշդեց ըսելով .— «Արեւմտեան Եւրոպայի վերակառուցումը ամբողջութիւն մը պէտք է կազմէ· պէտք է վերահաստատել Գերմանիոյ արտադրական կարողութիւնը, հակառակ պարագային Եւրոպա կը մեռնի » :

Համագումարին բանաձեւերու յանձնաժողովը իր տեղեկագրին մէջ կ'րսէ թէ՝ Մ· Նահանգները ուժ պիտի տան ՄԱԿի եւ թէ՝ այս երկրին արտաքին քաղաքականութեան հիմը պէտք է ըլլա-

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· Էջ»

թիւնը, կը վճռէ զրկել զինքը Իրաքի հպատակութենէն եւ հանել զայն այս երկրի սահմաններէն դուրս :

Այս ոչ առաջինն է եւ ոչ ալ պիտի ըլլայ վերջինը, այլ սկիզբն է երկանց: Իշխանութեան աչքէն չեն վրիպած ուրիշ շատ մը պոլշեւիկ տարբեր, որոնք ապահովութեան գրասենեակի կողմէ կը նկատուին վտանգաւոր եւ վնասակար այս երկրին համար: Այս անձերը դուրսէն հրահանգներ կը ստանան եւ այս երկրէն տեղեկագիրներ կը ղրկեն արտաքին հսկողութեան ... եւ կը գործեն :

ՀԱՅ ՀԵՂԻՆԱԿ ՄԸ ԻՐ ԳՈՐԾՈՎ

(ԶՐՈՅՑ ԳԱԲՐԻԷԼ ԱՐՈՒԹԻ ՀԵՏ)

Ուրախութիւնը ունեցանք այս շաբթու Michodière թատրոնին մէջ տեսնելու հայ հեղինակի մը շատ չահեկան մէկ գործը :

Գ. Pierre Fresnay, Ֆրանսական բեմին եւ շարժանկարի յայտնի եւ տաղանդաւոր ներկայացուցիչներէն մէկը, յանձն առած է բեմադրել եւ խաղալ Պ. Գ. Արութի Pauline ou l'Écume de la Merը :

Մեր երիտասարդ հայրենակիցը որուն մասին աւելի երկար կը խօսիմ քիչ վերջը, արդէն պարզած է ֆրանսական մամուլին մէջ իր յոյսերը եւ տեսակէտները, անշուշտ գնահատելով այն մեծ աջակցութիւնը զոր իրեն ընծայեց Փիէռ Ֆրէնէ, տրամադրելով բեմը եւ լաւագոյն դերակատարները :

Ցանդուգն փորձ մըն էր այս, քանի որ Պ. Արութի գործը հեռու է Միչասիէռի աւանդական, զուտ փարիզեան մթնոլորտէն : Հեղինակը, ինչպէս կը ցուցնէ իր թատերգութիւնը, կը հետաքրքրուի մասնաւորաբար իր հերոսներու նկարագիրներով : Նիւթը կարելի եղածին չափ թեթեւցած է հանգոյցներէ եւ միայն այդ նկարագիրներուն շփումն է որ մէջտեղ կը բերէ գործողութիւնը : Կղզիի մը մէջ պալատ մը ուր Արեւելքցի ջոջ մը կը պահէ հրապուրիչ եւ լիրբ կին մը : Երեք հոգի կը սիրեն այդ կինը, Մինոս, Արեւելքցին, Պէնց, երկրաչափ մը եւ անոր տղան : Հեղինակը այս մարդիկը կարծես մէջտեղ կը ձգէ եւ կը սպասէ արդիւնքին որ չի կրնար եղերական չըլլալ :

Պ. Արութ ունի թատերագրի բոլոր յատկութիւնները, մասնաւորաբար լեզուի նրբութիւն եւ խորք : Զրոյցները չահեկան են եւ հաճելի, առանց իմաստակութեան : Եւ խաղը նոր է, թէեւ հերոսները միշտ յաւիտենական են : Առաջին տողերէն կը թուի թէ հասարակութիւնը պիտի ընէ պէտք եղած ընդունելութիւնը : Ամէն հոսանքի պատկանող ունկնդիր կը գտնէ իր բաժինը, մատուրականէն մինչեւ չտես կամ նորութեան ծարաւ Փարիզուհին :

⁂

Առիթ ունեցայ ներկայացումէն երկու օր վերջը տեսնուելու Պ. Արութի հետ, որ սիրով պատասխանեց կարգ մը հարցումներու :

— Շատո՞նց է որ Ֆրանսա կը գտնուիք :

— 16 տարիէ ի վեր : Հոս առած եմ իմ ուսումըս, Licencié ès lettres.

— Ե՞րբ սկսած էք գրել :

— Քսան տարեկանիս վէպ մը գրած եմ տարագիրներու մասին, բայց չեմ հրատարակած : Ետքը ամէն բան ձգեցի եւ երկար ճամբորդութիւն մը կատարեցի Սուրիա, Լիբանան, Պարսկաստան, Պաղեստին : Ձեռագիրն ալ ազդին անդին ձգած էի : Երեք տարի առաջ հրատարակիչ մը առաջարկեց տպել, բայց մերժեցի : Շատ ուշ էր 15 տարի վերջ :

— Այս ձեր երրորդ թատերգութիւնն է կարծեմ : La Peur des Miraclesը առա՞ջինն էր :

— Այո, ութ տարի աշխատեցայ որ այդ խաղը ներկայացուի : Մինչեւ այն ատեն երբեք dialogue չէի գրած, նոյնիսկ վէպերու մէջ խուսափած էի, յետոյ մէկ անգամէն սկսայ :

Իսկապէս ոգեւորիչ է տեսնել որ առաջին անգամէն իսկ այսքան յաջողած է, քանի որ Paulineին ամէնէն յաջող մասերը իր dialogueներն են :

— Ուրիշ ի՞նչ գործեր ունիք :

— Le Bal du Lieutenant Helt, որ արդիական է, Անգլիացիներուն կեանքը Պաղեստինի մէջ :

— Ի՞նչ է ձեր կարծիքը թատրոնի մասին, ընդհանրապէս :

— Գիտէ՞ք, թատրոնի մասին սկզբունքս փոխած եմ : Առաջ, երբ փորձառութիւն չունէի, կը կարծէի թէ շատ մը ուրիշ արուեստներու պէս ընտրանի դասի մը համար պէտք է գրել : Հիմա համոզուած եմ որ ամբոխին համար պէտք է գրել : Ոչ թէ անոր մտային մակարդակին իջնել, այլ գտնել նիւթ մը, պատմութիւն մը որ հետաքրքրէ ռեւէ մէկը, ուր ամէն մարդ գտնէ իր բաժինը, իր հասկցած, փնտռած մասը : Ետքը, սխալ է, կարծեմ ըսել թէ հին օրէնքները (օրինակ՝ les trois unités) կը կաշկանդեն թատրոնին գործողութիւնը : Ընդհակառակն աւելի կ'ամրապնդեն զայն :

— Ի՞նչպէս գտաք հասարակութեան ընդունելութիւնը :

— Սպասածէս տարբեր : Տարօրինակ է դիտել որ այս կամ այն բաժինէն ժողովուրդը բոլորովին տարբեր ազդեցութիւն կը կրէ. կը խնդայ երբ տեղը չէ : Բայց ընդհանրապէս գոհ եմ : Ետքը, ինծի համար մեծ հաճոյք է աշխատիլ Ֆրէնէի հետ որ մեծ արուեստագէտ մըն է եւ պատուական մարդ մը :

— Որ եւ է հայերէն գիրք կարդացա՞ծ էք :

— Գրեթէ ոչ : Քիչ մը կը խօսիմ, կը հասկընամ, բայց չեմ գիտեր : Բնիկ Նոր Նախիջեւանցի եմ : Տասը տարեկանիսներեւան տարած էին եւ հոն գնումներու համար քիչ մը հայերէն սորված էի : Ետքը «Օրիորդ» մը (իր բառն է) ունէինք, ծնողքս կ'ուզէին որ մայրենի լեզուս գիտնամ : Քանի մը ոտանաւորներ կը յիշեմ տակաւին, — «Ծիծեռնակը» ... Ետքը շատոնց Ֆրանսա եկած եմ եւ մոռցած :

— Կը կարդա՞ք սովետական գրականութիւն : Ի՞նչ է ձեր կարծիքը :

— Շատ առիթ չեմ ունեցած, որովհետեւ նոր հրատարակութիւնները հոս շատ չեն գար : Բայց այն քանի մը գիրքերը զոր կարդացած եմ, շատ խանդավառած են զիս, նշանաւոր գիրքեր կան :

— Վերադառնանք նորէն թատրոնին : Կը կարծէ՞ք թէ սինէման վտանգ մըն է թատրոնին համար :

— Ոչ, եթէ թատրոնը պահէ իր տեղը եւ չպայքարի սինէմային հետ, այսինքն չփնտռէ լայն տեղ տալ աչքի զարնող բեմադրութեան մը կամ գործողութեան եւ կեդրոնանայ միայն նկարագիրներու (caractères) շուրջ, այն ատեն վտանգ չկայ :

— Ձեր ուզեր ժամավաճառ ըլլալ ձեզ : Վերջացնեմ դասական հարցումով մը, — Ի՞նչ են ձեր ծրագիրները :

— Մեծ sportif մըն եմ, եւ Լոնտոն պիտի մեկնիմ Ողիմպիականին համար, յետոյ տարուան վերջը կ'ուզեմ ներկայացնել վերջին գրածս :

Կը բաժնուիմ ակամայ, անգամ մը եւս ուրախանալով որ ունինք երիտասարդ տաղանդ մը, արդէն ծանօթ միջազգային շրջանակներու մէջ : Վերջերս Շուէտի մէջ գնած են հեղինակի իրաւունքները, եւ ուրիշ երկիրներ ալ առաջարկներ կ'ընեն :

★ Paulineի մասին խօսած ատեն, կարելի՞ է մոռնալ միւս տաղանդաւոր հայրենակիցը, Coco Aslan, որ Ֆրանսական բեմին ամենալաւ դերասաններէն մէկը դարձաւ, քանի մը ամիս առաջ, իր շատ սրամիտ խաղովը, Homard à l'Americaineի մէջ, այսօր զուսպ եւ կատարեալ «Փոլին»ի մէջ : Երիտասարդ արուեստագէտը անցեալ ուրբաթ ամուսնացաւ Հայոց եկեղեցին, Օր. Denise Noëlի հետ, Comédie Françaiseի արուեստագիտուհիներէն : Այս առթիւ տեղական թերթերը պսակադրութեան պատկերն ալ հրատարակեցին :

ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Նոր ձեռնարկներ Հայաստանի մէջ

ՆՄԲ. — (Ամփոփուած Սով. Հայաստան ամսաթերթէն 1947 Դեկտ.ի թիւէն).—

Սովետական Հայաստանը յետպատերազմեան հնգամեակը թեւակոխեց իբրեւ ճարտարարուեստական հանրապետութիւն — իր զարգացած ժողովրդական տնտեսութեամբ : Նոր հնգամեակի ծրագրի համաձայն Հայկական ՍՍՌ արդիւնաբերական արտադրութիւնը աւելանալու է եւս 2,1 անգամ : Հայկ. ՍՍՌ հնգամեայ ծրագրով նախատեսուած այս գործարանները կ'արտադրեն մետաղահատ մեքենաներ, ճնշակներ, գիւղատնտեսական մեքենաներ, հանքային պարարտանիւթեր :

Նոր հնգամեակի հոյակապ ծրագիրը ոգեւորիչ է բոլորին : Սովետ. Հայաստանը նման է համատարած կառուցողական հրապարակի : Հնադարեան Արաքսի ամենահարաւային ափերից մինչեւ Գիւմէի լեռնապարի հիւսիսային ճիւղաւորումները, Արարատի հովտից մինչեւ Լոռուայ ալպիական արօտավայրերը, ամենուրեք բարձրանում են նորակառոյցներ :

Այս օրերին Հայաստանի կեդրոնական լեռնաստանում տեղի են ունենում խորատեսակ երկրաշարժներ : Հզօր պայթումները ցնցում են գետինն ու օդը : Այդ «երկրաշարժները» յետպատերազմեան հնգամեակի ստախանովականների՝ Երեւան — Սեւան նոր երկաթգծի կառուցողների ձեռքի գործն է : Զանգուածային պայթիւններով նրանք խորտակում են ռեւակուճի (մարմարի տեսակ) ժայռերի հսկայական զանգուածներն ու դէպ ի բիւրեղեայ Սեւանի նուիրական ափերը, Աղմաղանի լեռնապարի կիրճերով անց են կացնում պողպատեայ ճանապարհները :

Նոր ճանապարհն անցնելու է կեդրոնական Հայաստանի ամենահարուստ գիւղատնտեսական շրջաններով եւ նրանց կարճ ու յարմար ճանապարհով կապելու է հանրապետութեան մայրաքաղաքի հետ, ապահովելու է երկրի տնտեսութեան զարգացումը : Ճանապարհի առաջին հատուածներն արդէն պատրաստ են եւ շուտով գնացքները կը սլանան բարձրադիր ժայռոտ ափերով :

Լճին անմիջապէս մօտիկ կառուցւում է խոշոր հիդրօ — հանգոյց — խորատեսակ ջրամբար, որտեղից Սեւանի ջուրը երկու քիլոմեթրից թափուելու է Զանգու գետի խորը հովտում տեղաւորուած, ջրվէժի ձեւով դասաւորուած հիդրոկայանների հարթ ջրանիւներու վրայ :

Զանգուի ջրվէժի վրայ նախագծուած է կառուցանել ութ հզօր հիդրօկայան : Նրանցից երկուսն արդէն կառուցուած են եւ գործում : Կառուցման մէջ է երրորդ հիդրօելեկտրակայանը — Լճային : Այդ կայանն էլ արուեստագիտական յղացումով եւ կառուցուածքով հանդիսանում է ամենահետաքրքրականներից մէկը :

Կառուցողական աշխատանքներն այստեղ ընթանում են արագ չափով : Դժուարին պայմաններում հարիւրաւոր ստախանովականներ ամէն օր գերակատարում են լեռնային եւ կրախիճային (béton) աշխատանքի նորմաները : Ելեկտրակայանների կառուցողների Սեւանգէսի հաւաքականը համամիութենական բազմիցս դրօշ է եկել յաղթողների շարքերը :

Հայաստանում չկայ աւելի ժողովրդական շինարարութիւն, քան Սեւանի լճային հիդրօելեկտրակայանը : Հանրապետութեան ամբողջ հասարակութիւնը իր ուշադրութիւնը յառել է դէպի այն :

Այս ուժին, որ պէտք է տայ լճային կայանը, սպասում են ջրանիւ մեքենաները եւ մեքենաշինական գործարանները, ալիւմինի, կօշիկի ու կահոյքի գործարանները :

Լճային կայանի գործարկումը կ'ապահովէ նաեւ Քանաքեռի հիդրօկայանի — Սեւանի ջրվէժի արդէն գործող կայաններից մէկի, լրիւ կարողութեամբ աշխատանքը, եւ հնարաւորութիւն կուտայ բաւարարելու, գիւղատնտեսութեան, ելեկտրաուժի եւ ոռոգման ջրի պահանջը :

Զանգուի միջին հոսանքում սկսուել է Գիւմուշի ջրվէժի հիդրօկայանի կառուցումը : Այս կայանը տալու է երկու անգամ աւելի ելեկտրական ուժ (էներգիա), քան Հայաստանի բոլոր հիդրօելեկտրակայանները միասին վերցրած :

Հիդրօկայանի 50 քիլոմեթր երկարութեամբ տարածուած կառուցողական հրապարակներում բարձրանում են ութ բանուորական աւաններ, կրախիճի եւ կրի գործարանները, անց է կացւում երկաթուղի :

Հիդրօկայանի չորս ջրանիւներէն առաջինը շահագործման պէտք է յանձնուի 1950ին :

Լճային եւ Գիւմուշի հիդրօելեկտրակայանների շահագործման յանձնումով սովետական Հայաստանի ելեկտրական ուժը մինչ պատերազմեանի հետ համեմատած, կրկնապատկուելու է : Լեռների եւ լեռնանցքների վրայով դէպի Երեւան, Կիրովական, Սեւան կը ձգուին ելեկտրահաղորդման բարձր վոլթի գծերը : Նրանք Սեւանի «սպիտակ ածուխը» կը մատակարարեն Հայաստանի քաղաքներին ու գիւղերին : Սեւանի ուժերը կը բանան ընդերքը եւ բնութիւնից կը նուաճեն բազմամեայ հանքերի ձեռք չդիպած պաշարները : Սեւանի ելեկտրական ուժը կեանքի կը կոչի նարերութիւնը կը բացուի նոր ճիւղերով — գործառաջաւոր ճիւղերը : Հանրապետութեան արդիւնաբերութիւնը կը բացուի նոր ճիւղերով — գործիքաշինական, ելեկտրամեքենաշինական, ռետինի, բրդի, ապակիի եւայլն :

Հարիւրամեակ «Բազմավէպ»ի

ՄԻԼԱՆՈ (Յառաջ) .— Իտալիոյ Հայ Մշակութային Միութիւնը Յունիս 17ի գիշերը քաղաքիս կաթողիկէ համալսարանի շքեղ սրահին մէջ արտակարգ փայլով եւ յաջողութեամբ տօնեց «Բազմավէպ» ամսագրի հարիւրամեակը :

Կը նախագահէր գերապայծառ Հ. Սրապիոն վրդ. Ուլուհոճեան, Աբբահայր Մխիթարեան Ուխտին, իր կողքին ունենալով Աթոռակալ Հ. Քերովբէ Չրաքեանը, Հ. Վահան Յովհաննէսեանը, Հ. Եղիա Փէչիկեանը, Հ. Սամուէլ Արամեան եւ Հ. Մեսրոպ Ճանաշեանը :

Յայտագիրը ճոխ էր ու այլազան : Հանդէսը բացաւ Միութեան նախագահը, Արամայիս Սըրապեան, բեմ հրաւիրելով օրուան պատուակալ բանախօսը, Հ. Մեսրոպ Ճանաշեանը, խմբագիր «Բազմավէպ»ի, որ գրաւոր ամփոփ եւ յոյժ հըմտալից բանախօսութեամբ մը պատմականը ըրաւ ամսագրին, ջահակիր մը հայ մտաւոր վերածնունդի :

Ապա խօսք առաւ Բժ. Մանուկ Խանըքեան, որ իտալերէն գրաւոր բանախօսութեամբ մը նախ անդրադարձաւ «Բազմավէպ»ի կատարած դերի մասին, ապա բանաստեղծական թաթաւուն չունչով մը իր հոգին նոյնացուց Վենետիկի հետ :

Երրորդ բանախօսն էր Բժ. Արամայիս Սրապեան, որ խօսեցաւ Մխիթարեանց եւ հայ դրականութեան շուրջ : Բացատրեց թէ հայ դրականութիւնը, իր արեւելահայ եւ արեւմտահայ դոյգ ճիւղերով՝ ազդեցութիւնը կրած է Մխիթարեանց, որովհետեւ անոնք եղան որ 18երորդ դարուն լոյս աշխարհ բերին մեր հին դարերու մոռցուած մատենագրութիւնը, որուն հիմերուն վրայ պիտի բարձրանար հայ նոր դրականութեան սիւնը, 1890էն վերջ ապարէզ գալով ներկայ յաղթական, յորդ եւ բարդաւաճ աշխարհաբարով :

Բանախօսները արժանացան ջերմ ծափերու : Յայտագրի երաժշտական մասը ամբողջութեամբ վերապահուած էր ողբացեալ Գուրգէն Ալէմշահի ստեղծագործութեանց : Դաշնակահարուհի Տիկին

Renée Hahn – Picardo եւ ջութակահար Տոքթ. Միքայէլ Միմիսեան խոր յուզումով նուագեցին տարբարիտ երաժշտին «Lamento»ն եւ «Danse arménienne»ը: Յայտնի երգիչ Խմմանուէլ Փափազեան երգեց Ալէմշահի «Իղձ»ը, «Նազեր»ը, «Իմ երգը», «Ես սիրեցի»ն եւ «Սիրելիս»ը, արժանանալով բուռն ծափերու: Տոքթ. Emilio Moriano թաւ եւ վերջալոյս յուզումով արտասանեց Դ. Վարուժանի «Կարմիր հողը», զոր յաջող կերպով իտալերէնի թարգմանած էր մեր սիրելի բարեկամը՝ Տոքթ. Յուսիկ Աշրաֆեան: Բժշկութեան ուսանող Հայկ Մահտեսեան կարդաց Հ. Ղեւոնդ Ալիշանի «Հայոց Աշխարհիկ» երկարաշունչ քերթուածէն հատուած մը, նուրբ եւ հաճելի հանդարտութեամբ:

Ապա խօսք առաւ Արքահայրը: Ես իր խօսքին մէջ զգացի անհուն խանդաղատանք դէպի ժողովուրդը, դէպի հայ գիրն ու մշակոյթը, դէպի այն յաւիտենական ճշմարտութիւններն ու գեղեցկութիւնները որ կ՚իմաստաւորեն սիրտ մը, ընտանիք մը, ազգ մը:

Հայ եւ իտալացի հոծ բազմութիւնը անտարակոյս իր հետ տարաւ անմոռանալի յիշատակ մը:

Ա.

« ՄԱՅԻՍ 28 »Ի ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԷՅԼ, (Յառաջ) .— Յունիս 5ին չաբաթ իրիկուն տեղի ունեցաւ Պօմոնի Ջաւարեան ենթակոմիտէի խնճոյքը, նուիրուած ազատագրութեան հերոսներու յիշատակին:

Ժամանակէն առաջ լեցուած էր եկեղեցիին յարակից նորաշէն ազգային սրահը, որուն բեմը զարդարուած էր զոյգ եռագոյներէ զատ, Սարտարապատի եւ Ղարաքիլիսէի յաղթական վաւրիչներու կենդանագիրներով:

Նախագահը, ընկեր Խ. Թէլեան նկարագրեց հայ ժողովուրդին վիճակը եւ Թուլութիւնը Դաշնակցութենէն առաջ, ու յեղափոխութեան չուանչովը թրծուած հերոսները, որոնց արեան գինին տուրքն էր «Մայիս 28» անկախութեան պատմական թուականը:

Դպրոցի երկսեռ աշակերտները կատարեցին բացումը «Մեր Հայրենիք»ով ու համդիսականները հրաւիրուեցան մէկ վայրկեան յարգել բոլոր նահատակներու, ինչպէս եւ ողբացեալ Ա. Ահարոնեանի յիշատակը:

Ընկեր Յ. Տէօքմէճեան բարձրախօսով ներկայացուց Մայիս 28էն առաջ եւ յետոյ պատահած դէպքերը, որոնց կենդանի պատկերները կ՚երեւային բեմի վրայ, չարժանկարի մը պէս:

Նոր Սերունդի անդամներէն ընկեր Մակարեանի հայրենաշունչ արտասանութենէն վերջ, բեմ հրաւիրուեցաւ առաջին բանախօս, Պ. Կարապետ Փօլատեան: «Հայաստանը այն մեծ ծիրանի ծառն է որ տնկուած է պարտէզին ծայրը, փողոցին մօտիկ: Խոշոր, բուրումնաւէտ եւ քաղցրահամ է մեր ծիրանը, բայց հակառակ մեր փափաքին, չենք կրնար ճաշակել զայն: Տարի մը փոթորիկ, ուրիշ տարիմը ցուրտն ու կարկուտը եւ կամ փողոցի լաճերը քարկոծելով կը փճացնեն զայն: Եւ սակայն, մենք չենք յուսահատած երբեք եւ օր մը պիտի վայելենք զայն: Մայիս 28ը, Մայիսի մէջ տնկուած մեր ծիրանի ծառն է: Անոնք որ կ՚ուզեն մեր տունը երթալ, անպայման այդ հսկայ ծառին առջեւէն պիտի անցնին: Ես կուսակցական մը չեմ, բայց կը հաւատամ թէ հայ ժողովուրդի անկախութեան ու ազատութեան միակ թուականը Մայիս 28ն է, եւ եթէ այս սրբազան թուականին հաւատալ կը նշանակէ Դաշնակցական ըլլալ, ուրեմն Դաշնակցական եմ»: (Ծափեր):

Հայ արենուշներու հայկական պարերէն ու երգերէն վերջ, ներկայացուեցաւ կենդանի պատկեր մը, «Մայր Հայաստան շղթաներէն ազատուած»:

Երկրորդ խօսողն էր ընկեր Տ. Թադոյեան, որ կարճ ու ամփոփ տուաւ Դաշնակցութեան տարած աշխատանքին պատկերը: Պարզելով բարի եւ քրիստոնեայ հայ ժողովուրդին կրած փոփոխութիւնը Դաշնակցութեան շունչին տակ, ըսաւ.— «Առանց մարտական ուժի, ազգ մը չի կրնար տեւականացնել իր գոյութիւնը, մանաւանդ դարերով ստրուկ ապրած ժողովուրդ մը պիտի չկրնար ստեղծել Մայիս 28ը, եթէ Դաշնակցութիւնը հաւատամք դարձուցած չըլլար մահ կամ ազատութիւն նշանաբանը: Կեցցէ ազատութիւնը»:

Պզտիկ բաժին մը եւս երգերու, արտասանութիւններու, ընտիր եւ հայրենաշունչ: Տիկին Տէր Վարդանեանի մեներգներըկրկնուեցան մէկէ աւելի անգամներ:

Վերջին բանախօսն էր Շաւարշ Նարդունին: Ճառ չէր անոր խօսածը, այլ տեսակ մը զրոյց որ կը համեմուէր զանազան պզտիկ պատմութիւններով, կապելով մեր արդի կեանքին: Սրամիտ էին նմանութիւնները գաղութներու հայ «պոչլափիկ»ներուն եւ անոնց բազմանուն կազմակերպութեանց մասին: Մասնաւորաբար կանգ առաւ այն կազմակերպութեան վրայ, զոր ոչ Հայաստանի կառավարութիւնը կը ճանչնայ եւ ոչ ալ Սփիւռքի հայութիւնը կը յարգէ: «Իքի տէնտէն ավարա» այդ կազմակերպութեան դէմ, իբրեւ պաշտպան հայ ժողովուրդին արդար ցանկութեանց՝ կայ եւ կը մնայ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, ոչ միայն իբրեւ կուսակցութիւն, այլեւս համադրութիւն, ցոլացում արտայայտութիւն հայութեան ոգիին:

Հանդէսին երկրորդ մասը կը կազմէին եւրոպական եւ հայկական պարերը որոնք տեւեցին մինչեւ լոյս:— Ս. Միկոնեան

×

ՄԱՅԻՍ 28Ի 30ԱՄԵԱԿԸ

ԿՐԸՆՈՊԼ, (յապաղած) .— Անցեալ Յունիս 6ին, կիրակի, տեղի ունեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան հռչակման 30րդ տարեդարձի տօնակատարութիւնը, Սաքրէ Քէօրի սրահին մէջ, որ ծայրէ ծայր լեցուն էր:

Օրուան նախագահը, ընկեր Սիսլեան հանդէսը բացուած յայտարարեց: Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Խաչի սանուհիներուն խառն երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. Ե. Տէր Կոմսեանի, երգեց «Յառաջ Նահատակ» եւ «Հայու դրօշին»ը: Նախագահը քանի մը խօսքով բացատրեց տօնին իմաստը: «Մեր անմոռուրաց հայրերը զոհուելով ոչ միայն մեզ ազատեցին վայրագ թշնամիի լուծէն, այլեւ մեզ բարձրացուցին մեծ ազգերու կարգը:

Օր. Ալիս Արապեան մեծ յաջողութեամբ արտասանեց «Կարօտ հայրենին»: Անակնկալ մը եղաւ Միլանի ողբացեալ հոգեւոր հովիւ Տէր Եղիշէ քահանայի (Անդրանիկի պատկարգիր քահանան) զաւկին, Պ. Շաւարշի արտասանութիւնը, Դ. Վարուժանի «Հայու օրհնէ»ն:

Օրուան առաջին բանախօսն էր ընկեր Ա. Քէօսէեան (Մարսէյլէն) որ պատմական ակնարկ մը նետելէ վերջ, խօսքը վերջացուց հետեւեալ բառերով.— «Պրէսթ Լիթովսքի դաշնագրով Ռուսիան եւ Թուրքիան կարծեցին հայկական հարցին վրայ տապանաքար մը դնել: Սակայն Հայուն կամքի ուժը Սարտարապատի եւ Ղարաքիլիսէի փառաւոր յաղթանակը շահեցաւ, հայրենիքի կորիզ մը ստեղծելով»:

Սանուհիներուն պարախումբը, որ մեծ համբաւ շահած է, ներկայացուց պարերով կազմուած կենդանի պատկեր մը.— Արարատի լուսապսակ գագաթները, անոնց ետեւէն եռագոյնը եւ երկու հայդուկներ, բարեւի կեցած: Խորապէս ապաւորուած այս պատկերէն, ընկեր Սէրէնկիւլեան իր ճառը համեմեց հայրենիքի յիշատակներով եւ գեղեցկութիւններով: Յետոյ փառաբանեց Մայիս 28ը իբրեւ յարութեան տօն: «Մենք միշտ մեր ժողովուրդին կողքին ենք եւ պիտի մնանք մինչեւ որ ստանանք մեր արիւնին եւ աշխատանքին արդար վարձքը, Միացեալ, ազատ եւ անկախ Հայաստանը:

Հանդէսին վայել տուին նաեւ Օր. Տէր Կոմսեանի մեներգները, «Ծիծառնիկ» եւ «Հօյ նար», ընկերակցութեամբ դաշնակի: Արտասանեցին ընկեր Ղ. Թորոսեան, Տիկիններ Կիմիշեան եւ Ալաւեան: Բոլորն ալ ջերմ ծափեր խլեցին ժողովուրդէն, հանդէսը փակուեցաւ «Հայ եղբայրներ»ով:

Վ. Բաքալեան

ԱԹԷՆՔԷՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն, կառավարական բանակին յարձակողականը հետզհետէ կը սաստկանայ առաջնորդութեամբ Ամերիկացիներու: Կատաղի կռիւներ կը մղուին Կրամոս լեռներուն մէջ, Ալպանիոյ սահմանին վրայ: Եթէ այս գործողութիւնը յաջողի, ապստամբներու գլխաւոր մասը պիտի պաշարուի եւ պիտի չկրնայ պաշար ստանալ Ալպանիայէն: Իրազեկներ կը կարծեն թէ «Ազատ Յունաստանը» քարտէսէն պիտի ջնջուի տասը օրէն կամ երկու շաբաթէն: Կառավարական ուժը կը բաղկանայ 60.000 զինուորներէ: Ապստամբներուն թիւը կը հաշուեն 7000:

ՊԷԼԺԻՈՅ մետաղագործական բանուորներու գործադուլը վերջացաւ փոխադարձ համաձայնութեամբ: Որոշուեցաւ օրավարձի նուազագոյն չափը 14. Փրանք 70ի բարձրացնել:

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ առողջապահական նախարար արբայ Փլոյար փիլոնագուրկ եղաւ, որովհետեւ, մասնակցած էր երեսփ. ընտրութեանց, հակառակ իր եպիսկոպոսական հրամանին: Նոյն պատճառով փիլոնազուրկ եղած են նաեւ ուրիշ կրօնաւորներ որոնց անունները հրապարակուած չեն տակաւին:

50.000 ԽՈՒԼԵՐ ելեկտրական գործիքներ պիտի ստանան Անգլիոյ առողջապահական նախարարութենէն: Տեղեկագրի մը համաձայն, 500.000 հոգի պէտք ունին այդպիսի գործիքներու (հատը 10 սթերլին):

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (33)

ԱՇՕՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԺԹ.

Կը թուէր Աշոտ մէկ դիրքէն միւսը, կը հնձէ թշնամի շարքերը ու յանկարծ կ՚աներեւութանայ: Յետոյ, անակնկալ կերպով, դարձեալ կը յարձակի ու դարձեալ կը չքանայ:

Զարհուրանքը կը պատէ Եուսուֆի վիճուորները. բայց կրկին առաջ կը նետուին խիտ շարքերով, կ՚աւերեն, կը կոտորեն, կը տանջեն խեղճ ու անպաշտպան ժողովուրդը. չեն յուսահատիր Աշոտ Երկաթի մանր յարձակումներէն. գիտեն որ իրենք շատ են, զօրաւոր, անթիւ ու անհամար. ո՞ր մէկուն պիտի հասնի Աշոտը:

Ու անդրկիւղ՝ Եուսուֆի հրոսակները անխընայ կը ջարդեն ծերերն ու պառաւները. մայրերուն գիրկէն կը յափշտակեն ծծկեր երախաները ու գետին զարնելով կը սպաննեն զանոնք. յղի կիները կը կոխկռտեն իրենց ոտքերուն տակ, ոմանց որովայնը կը ճեղքեն եւ օդին մէջ կը նետեն դեռ չծնած մանուկները: Մեծամեծները կը տանջեն անասելի տանջանքներով, որպէսզի ցոյց տան իրենց գանձերուն տեղը. կը սպաննեն կամ գերի կը վարեն այրերը եւ կը ստիպեն զանոնք ուրանալ իրենց հաւատքը:

Գերիները կը պահէին սոսկալի վիճակի մէջ, ու երբ անոնք չէին ուրանար իրենց հաւատքը, կը մահացնէին դժոխային տանջանքներով. ոմանք ողջ ողջ կը թաղէին, մէկ քանիները ծանրութեան տակ կը ճզմէին. շատերը սղոցով երկու կէսի կը բաժնէին, ուրիշներ մաս մաս կը կարտէին, սկսելով ոտքի կամ ձեռքի ծայրերէն:

Անկարելի է մէկ մէկ յիշել այն սոսկալի տանջանքները, զորս ի գործ կը դնէին անհաւատները:

Ի.

Մութը նոր էր իջած Հայոց աշխարհին վրայ, երբ Աշոտ Երկաթ իր յոգնած կտրիճներով դանդաղօրէն առաջ կ՚երթար:

Յանկարծ Աշոտի ձին ցցեց ականջները եւ գլուխը թեքելով ճամբուն մէկ կողմը՝ նայեցաւ առաջ:

Աշոտ Երկաթ կը հաւատար իր ձիու ուշիմութեանը: Ան գլուխը բարձրացնելուն պէս, ինքն ալ անոր նայած կողմը նայեցաւ, բայց մթութեան մէջ ոչինչ չնկատեց. ուստի ձին շոյելով՝ ըսաւ.

— Ի՞նչ է, իմ նժոյգս. ինչէ՞ն վախցար. անօթի ես եւ կը շտապես ուտելի՞ք ճարել քեզ համար. սպասէ քիչ մը եւս, Աստուած մեզ ալ, քեզ ալ կուտայ պէտք եղածը:

Ձին կեցաւ, անոր հետ կանգ առաւ նաեւ ամբողջ խումբը: Հեռուն՝ լերան լանջքին վրայ կ՚երեւար վանքի նմանող շէնք մը, ուր կը տեսնուէր ճրագի աղօտ լուսաւորութիւն: Բայց աւելի արգելք մը չէր ձիաւորներուն համար. ընդհակառակը, շատ ուրախացան տեսնելով ճրագի լոյսը:

Թշնամինե՞ր կային հոն թէ բարեկամներ, միեւնոյնն էր իրենց համար. եթէ բարեկամներ էին, լաւ. իսկ եթէ թշնամիներ էին, պէտք էր քիչ մը խաղցնել սուրերը, զանոնք դուրս քշելու համար վանքէն:

Երբ կանգ առին ձիերը, ճրագը երեւցած տեղին հակառակ կողմէն լսեցին տեսակ մը խուլ, գերեզմանական ձայն. կարծես գետնի տակէն մէկը կը հառաչէր: Սկսան աւելի ուշադրութեամբ ականջ դնել. այո, հառաչանքի ձայն էր: Վանքին մօտ անշուշտ գերեզմաններ կան, մեռելները յարութիւն են առեր, մտածեցին զինուորներէն ոմանք եւ սկսան լուռ աղօթք մրմնջել եւ երեսնին խաչ հանել:

Աշոտ Երկաթ ձին առաջ քշեց դէպի ձայնը. միւսները հետեւեցան իրեն: Քիչ մը առաջ երթալէ ետք, սարսափահար կանգ առին: Մութին մէջ անոնց աչքին առջեւ պարզուեցաւ սոսկալի տեսարան մը, որ ցնցեց զիրենք: Ոմանք ուզեցին մինչեւ իսկ ետ դարձնել ձիերուն գլուխը եւ փախչիլ երթալ: Բայց Աշոտ Երկաթ ամէն բան հասկցաւ եւ շուտով փարատեց իր զինուորներուն մնապաշտութիւնը:

— Տղաք, կը տեսնէ՞ք՝ ինչպիսի տանջանքներով կը տանջեն Հայերը, ըսաւ ան եւ վար ցատկեց ձիէն:

Փայտերուն վրայ գլխիվար ամրօրէն կապուած էին երկու մերկ կիներ, իսկ մէկ քանի դըլուխներ սարսափահար դուրս էին ցցուած հողի մակերեսէն:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՅՎԱԶԵԱՆՑ

լայ «բարեկամական կերպով» ցոյց տայ։ Կուսակցութիւնը կը յայտարարէ թէ համաձայն է հիւլէական ռումբերը հսկողութեան տակ առնելու, ինչպէս եւ վեթոյի իրաւունքը ջնջելու. ուրախ է որ ՄԱԿի կանոնագրին համաձայն շրջանային համաձայնութիւններ կը կնքուին, եւ իբրեւ օրինակ ցոյց կու տայ արեւմտեան կիսագունդին պաշտպանութեան համար կնքուած ուխտը։ Կուսակցութիւնը կ'ողջունէ նաեւ Իսրայէլի նոր Պետութիւնը, որուն կը խոստանայ բարեկամական գործակցութիւն։

Ներքին քաղաքականութեան գալով, կուսակցութիւնը կը յայտարարէ թէ հակառակ է «Լինչ»ի օրէնքին, ընտրական տուրքին։ Կը պահանջէ բանակին մէջ խտրութիւն չդնել սեւամորթ եւ սպիտակ ցեղի զինուորներուն միջեւ։ Նմանապէս, համայնավարութեան դէմ պայքարելու համար կորովի միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, եթէ կառավարութեան գլուխ գայ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԴՐՅՈՐԴԱՆԱՆԻ Ապտուլլահ թագաւորը Եգիպտոսի Ֆարուք թագաւորին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Գահիրէի մէջ։ Ցետոյ պիտի երթայ Րիատ, Իպն Սէուտի մայրաքաղաքը։ Երեք արաբ վեհապետները պիտի քննեն Պաղեստինի հարցը։ Ապտուլլահ թագաւոր պիտի բացատրէ Իպն Սէուտի եւ Ֆարուքի թէ Պաղեստինի ամենամեծ մասին վրայ իր վեհապետութեան տակ կազմուելիք պետութիւն մը չի կրնար վնասել իրենց շահերուն։ Եթէ սուէտական Արաբիա եւ Եգիպտոս համոզուին, այն ատեն Հրեաները իրենց դէմ պիտի գտնեն արաբական միակամ ուժ մը։

ԹԷԼ ԱՎԻՎԻ մէջ «Իրկուն» գաղտնի կազմակերպութեան եւ հրէական կանոնաւոր բանակի (Հականա) մարտիկներուն մէջ կռիւը կատարեալ պատերազմի մը ձեւ ստացաւ։ «Իրկուն»ի անդամները ուզեցին ցամաք հանել նաւահանգիստ հասած նաւի մը մէջ զէնքերը, բայց Հականայի զինուորները ընդդիմացան։ Պահ մը Թէլ Ավիվ պաշարման վիճակ ստացաւ, հեռաձայնի թելերը կտրուեցան, գրաքննութիւն հաստատուեցաւ եւ բանակը շարժման մէջ դրուեցաւ ամբողջ երկրին մէջ։ Վերջին պահուն, Իսրայէլի մայրաքաղաքէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ «Իրկուն» անձնատուր եղած է։

ՔԼԷՐՄՈՆ ՖԷՌԱՆԻ Պէրկոնեանի գործարաններու տնօրէնութեան եւ աշխատաւորական բոլոր սէնտիքաներուն միջեւ համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ։ Գործադուլը դադրեցաւ Բշ. առտուընէ սկսեալ, բայց դեռ կը շարունակուի Միշլէնի գործարաններուն մէջ։ Քլէրմոն Ֆէռանի ցոյցերուն առթիւ ձերբակալուած 44 բանուորներուն դատավարութիւնը վերջացաւ։ 16 հոգի ազատ արձակուեցան, 10 հոգի 8էն 4 ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցան, 17 դատապարտեալներու պատիժը պիտի չգործադրուի, համաձայն յետաձգման օրէնքին։

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄԲԻ մէջ, տղաքներ լքուած խրճիթի մը մէջ խաղացած ատեն պայուսակ մը գտան, ուր կային 50 ձեռնառումբեր անգլիական եւ գերմանական վաճառանիշով։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ։

ԱԶԳԱՅՆԱՑՈՒԱԾ ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ հաստատութեան (նախկին Կնոմ է Ռոն) մասին բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան Ազգ. Ժողովին մէջ, երբ տեղեկաբերը կը պարզէր մատակարարութեան անկանոնութիւնները։ Տեղեկագրին համաձայն, երեք տարուան մէջ հաստատութիւնը մէկ միլիոնէն մինչեւ 1.500.000 սթերլին բաց ունեցած է, վարիչները ինքնագլուխ գործած են, հաստատութիւնը սնանկութեան դուռը հասած է եւն.։ Առ նուազն երեք միլիառ 700 միլիոն ֆրանքի վարկ մը կը պահանջուի։ Մեղադրանքները ուղղուած են համայնավարներուն դէմ։

ՊՈԼԻՍ պիտի այցելեն ամերիկեան երեք յածանաւեր, յառաջիկայ Յուլիսին։

ՖՐԱՆՍԱ ստիպողական կոչ մը ուղղեց Մ. Նահանգներուն, որպէսզի նոր դիւրութիւններ ընծայեն, ածուխին գինը պահելու համար։ Վարչապետը ուրիշ միջոցներ կը խորհի, գիներու յաւելումը կասեցնելու համար։

23 ՀԱՅԵՐ ԱԼ մեռած են Ամասիոյ վերջին ողողումներուն մէջ, իսկ վեց վիրաւորներ կը դարմանուին։ Հայուհի մը կորսնցուցած է իր երկու զաւակները։ Հայերը կը բնակին քաղաքին ծայրամասը, Սեննեքերիմի պատմական բերդին տակը։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՄԱՐՍԷՅԼ.—Այս կիրակի ժամը 3ին Քազա տ'Իթալիայի մէջ պիտի ներկայացուի մէկ անգամուան համար Շիրվանզադէի գլուխ գործոց ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ, ցնցող եւ բարոյալից տռամը, չորս արար։

Այս ներկայացման համար Մարսէյլ եկած են ծանօթ դերասաններ Սիրուհի եւ Տրդատ Նշանեաններ, որոնց, ինչպէս եւ Պ. Պ. Թրագօշի եւ Գարագաշ մասնակցութիւնը Շիրվանզադէ Թատերախումբին կատարեալ ապահովութիւն մըն է որ ներկայացումը պիտի ըլլայ փայլուն յաջողութիւն մը։

Մարսէյլի թատերասէր հասարակութիւնը գեղարուեստական ճշմարիտ վայելք մը ունենալու վստահութեամբ կրնայ կիրակի կէսօրէ վերջ փութալ Քազա տ'Իթալիա։

ՎԱԶԳԷՆ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի եւ քաղաքի Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ։ 27 Յունիս, կիրակի ամբողջ օրը։ Սէնլու Կրան Փէն, Եօթնեղբայրեաններուն օդասուն պարտէզին մէջ։ Ճոխ յայտագիր։ Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, մեներգ, հայկական եւ եւրոպական պարերով, գիւրամատչելի պիւֆէ։ Կարգադիր յանձնախումբը կը սպասարկէ առաւօտ ժամը 9էն սկսեալ։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ Պ. ՕՏՏՈՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ 27 Յունիս կիրակի օր Սէնթ Անտրէի օդասուն պարտէզին մէջ։

Բանախօսութիւն Ընկեր Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին։ Կը ներկայացուի Սիպիլի ՀԱՐՍԸ, պար արտասանութիւն, երգ։

Մուտքը ազատ է։

Հաղորդակց. միջոց.— Թիւ 25 հանրակառքը։

Ուրախութիւն, ուրախութիւն եւ դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Փարիզի շրջանի Հայ Արիներու եւ Արենուշներու կողմէ, կիրակի 27 Յունիս Շավիլի անտառներուն մէջ։ Իջնել Մօնփառնասի Շավիլի կայարանը եւ հետեւիլ առաջնորդ Արիներուն։

ՅԱՒԳԱՆՔԻ ԽՐԽՃՈՅԹ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վիէնի կոմիտէին կողմէ, այս շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Համօ Օհանջանեան» ակումբին մէջ։ Կը նախագահէ ծանօթ գրող ՏԻԿԻՆ ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ։

Կը բանախօսէ ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ։

Երգ, արտասանութիւն, եւն.։ Միսէ ՂԱԶՕՆ կը ներկայացնէ Ահարոնեանի յուղարկաւորութիւնը։

Հ. Մ. Ը. Մ.— Եղանակի ամենամեծ բարեկամական մրցումը տեղի կ'ունենայ S. O. Charentonի մարզադաշտին վրայ, կիրակի 27 Յունիս, Մարսէյլ ընդդէմ Ալֆորվիլլ, առաջին մրցում՝ ժամը 13.30ին։ Տոմսեր՝ Ալֆորվիլլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամներու մօտ։ Հաղորդակցութեան միջոց.— métro Charenton – Ecoles, առնել 104 autobus իջնել Ave. Gambetta։

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐԵՐ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի տարեվերջի պարահանդէսը, կիրակի 4 Յուլիս, Սալ ժան Կուժոնի մէջ։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՇԱՎԻԼ.— Խանասորի Արշաւանքի տարեդարձը Յուլիս 25ին, Շավիլի անտառին մէջ։

ՄԱՐՍԷՅԼ – ՊՈՄՈՆԻ Զաւարեան ենթակոմիտէի 23րդ տարեդարձի տօնակատարութիւնը Յուլիս 11ին։

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Յուլիս 1ին հինգշաբթի օր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԸ։

Գեղարուեստական բաժին դպրոցի աշակերտներուն կողմէ։ Մուտքը ազատ է

Կը հրաւիրուին մասնաւորաբար ծնողքները եւ Ֆ. Խաչի դպրոցներու աշակերտութիւնը։

ԲԱՐՍԵՂ ԿԱՆԱՉԵԱՆԻ

ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԵՐԿԵՐՈՒՆ ՑԱՆԿԸ

Ա. պրակ Դալիլօ 8 լ. ո., Բ. պրակ Հօյ Նար 5 լ. ո., Գ. հատոր Վարդերի հետ 8 լ. ո., Դ. Օրօր եւ Լուսնակն ելաւ 5 լ. ո., Ե. պրակ Մարալօ եւ խնջոյք 7 լ. ո., Զ. պրակ Նանօր (Ուխտագնացութիւն) 8 լ. ո., Է. պրակ Հէլէ հէլէ, ռազմերգ եւ կամաւորներու քայլերգ 5 լ. ո., Ը. պրակ Մեներգներ (7 տետրակ զատ – զատ) 10 լ. ո., Թ. պրակ 15 Մանկական երգեր դաշնակի վրայ 10 լ. ո., Ժ. պրակ Շուշօն 5 լ. ո.։ Ամբողջական գործը միանուագ կ'արժէ 50 լ. ո.։ Մեծաքանակի համար մասնաւոր զեղչ։ Մանրամասնութեան համար դիմել Պ. Մելքոն Տէր Մելքոնեանի վաճառատունը։ Maison «Star» Rue Weygand. Beyrouth։

ՅՈԲ. ԿԵԴՐ. ՅԱՆՁԱԽՈՒՄԲ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. Արծիւ ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՎԻԷՆ.— Հ. Յ. Դ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին, Հ. Օհանջանեան ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ԱՎԻՆԵՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Մուրատ» խումբի ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Փոնթէ, ընկեր Այվազեանի բնակարանը։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼ-ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ.— Հ. Յ. Դ. «ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր խումբերը ծանօթ հաւաքատեղին այս հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 7ին։ Կարեւոր օրակարգ։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Ա. Ահարոնեան խումբին դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Sociétés Savantesին մէջ։ Դասախօս՝ ընկ. ՎԱՐԴԳԷՍ ՊԱՐՈՆՎԱՐԴԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Սահմանադրական հայ երիտասարդութեան ապագան։» Հայերէնի դաս ժամը 8—9։

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ընկերահամակրական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, դպրոցին սրահը (78 rue Rabelais)։ Նիւթ՝ «Հայաստան եւ դրացի երկիրներ»։ Դասախօս ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ։

CABINET PLAISANCE

Պաշտպանելու համար ձեր շահերը բոլոր տեսակի գնումի եւ վաճառումի համար.— Կալուած, խանութ, fonds de commerce, յարկաբաժին, տուն, սափրիչի սալօն, նպարավաճառի խանութ, եւ ամէն տեսակ առեւտուրի համար դիմել՝

Cabinet Plaisanceի որ ունի հայ ներկայացուցիչ մը։ Հեռաձայն Lecourbe 91-94։

Հասցէ՝ 150 rue d'Alesia, Paris (14)

Métro Plaisance։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Շավիլի Կապ. Խաչի մասնաճիւղի տարեկան դաշտահանդէսը 4 Յուլիս, կիրակի օրը Շավիլի Մօնփառնաս կայարանին մօտիկ անտառը, մասնակցութեամբ Րաֆֆի երգչախումբին եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին։ Ճոխ պիւֆէ, ճաշը կարելի է միասին բերել։ Հաղորդ.— Pont de Sèvresէն 271 թիւ օթօպ. իջնել Puits sans Vin։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին կողմէ կիրակի 11 Յուլիս Մէօտոնի անտառներուն մէջ (Tapis Vert)ի պաղ ջուրին մօտ։ Նկատի ունենալ այս թուականը։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

ՏԻԿԻՆ ՏԻՐՈՒՀԻ Թորոսեան ծնեալ Պոուղեան Կէլիպօլուցի, կը փնտռէ զաւակները Թորոս եւ Մարի, (տղաքը երկաթագործ Ղազարոսի որ մեռած է աքսորի մէջ) երկուքն ալ կորսնցուցած, մէկը Եփրատի եզերքը եւ միւսը Տէր Զօրի մէջ։ Տեղեկացնել Տիկին Թորոսեանի, 15 Portinscale, Rd. London S. W. 15։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Արամ Ասատրեան, Ալաշկերտի Մանկասուր գիւղէն, եղբօրը անունը Վանօ։ Կ'ենթադրուի որ Գերմանիա կը գտնուի։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ի։

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԵՒՇԱՏԵԱՆ (Մինիխէն) կը փնտռէ հօրեղբայրը Բագրատ Պաղտասարեան կամ Արեւշատեան Նոր Պայազիտի գիւղերէն։ 1918ին մեկնած է Հայաստանէն Ամերիկա եւ 1930ին վերադարձած է Ֆրանսա։ Հօրը անունը Հայրապետ, մօրը՝ Աննա։ Իրմէ լուր ստացուած է մինչեւ 935։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ին։

ՀԱՅ ՆԿԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արեւելեան լաւ տեսակ ճերմակ պանիրի համար մէկ հասցէ միայն՝

Պ. ԽՈՐԷՆ ՔԵՊԱՊՃԵԱՆ

31bis, Rue Cailleux, Paris (13)

Մօտերս կ'ունենայ նաեւ բոլոր տեսակները։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)

Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ
ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 25 JUIN 1948 Ուրբաթ 25 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5376–Նոր շրջանի թիւ 985 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գին 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԲՈՒՆ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

Երեւանի ծուռբերան խօսնակը, «Սովետական Հայաստան» (ամսագիր), հետեւեալ չոչորթա-պատումն ալ կը սահեցնէ 1948 Մարտի խմբագրականին մէջ.

«... Այսօր Դաշնակները անգլօ-ամերիկեան իմպերիալիստների ստոր ու հլու ծառաներն են դարձել, նիւթելով նոր դաւեր, նոր սպանդ, նոր բնաջնջումներ,— ահա թշնամու երազանքը, որով եւ նա եկել ու հասել է իր վերջնական կործանման անդունդը եւ արդէն իսկ գահավիժում է» :

Ձանց կ'առնենք ուրիշ քարեր տասապելներ, մէկը միւսէն անկիրթ եւ անպատիւ:

Կը թուի թէ այս մարդիկը, վարիչ եւ գրիչ, մահացու մեղք մը գործած կ'ըլլան, եթէ տարին տասներկու ամիս գարշահոտ բառեր չարտասանեն Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ : Եթէ ամբոխին կեր չճարեն, անճոռնի ստերով եւ քսութիւններով :

Եւ այս բոլորը՝ միշտ ալ յիշեցնելով թէ իրենց դիմացն ունին «ողորմելի թափթփուկներ», որոնց օրերը չատոնց համրուած են ...

Չէ՞ք փորձուիր հարցնել,— եթէ այդքան խեղճուկ վիճակ մը ունին «հայ ժողովրդի ոխերիմ թշնամիներ Դաշնակները», ինչո՞ւ կրակ ու բոց կը տեղաք, մաղձ եւ թոյն կը հոսեցնէք, արիւնածարաւ ախորժակներ կը սրէք աւելի քան 27 տարիէ ի վեր : Այն օրէն ի վեր որ տիրացաք իշխանութեան :

Ինչո՞ւ շարժման մէջ դրած էք խորհրդային իշխանութեան պետական, քաղաքական, կուսակցական, լրտեսական բազմաճիւղ մեքենան, անընդհատ լարելով անոր զսպանակները, Երեւանէն մինչեւ յետին գաղութը, ճակատ յարդարելու, պատակառում սերմանելու, «թշնամի» դիրքերը գրաւելու համար :

Ինչո՞ւ կը սաստկացնէք ալիքներու պատերազմը : Ինչո՞ւ օգնութեան կը կանչէք օտարներ ալ, հալածելու համար կազմակերպութիւն մը որ արդէն «հասել է իր վերջնական կործանման անդունդը» :

Դեռ կարելի էր երկարել այս «ինչո՞ւ»ներուն շարքը, պատկերազարդ վկայութիւններով. բայց կը բաւէ :

Մենք երբեք տրամադրութիւն չունինք հին վէրքեր քրքրելու : Մանաւանդ այժմ, երբ մարդկութիւնը նորէն կը դալարուի համատարած անստուգութեան մը մղձաւանջին տակ :

Եւ կ'ուզենք հաւատալ թէ Երեւանցիներն ալ ի վերջոյ պիտի սթափին, փոխանակ օրն ի բուն նիզակ ճօճելու հողմաղացներու դէմ :

Զափազանց երկար տեւեց այս ջղագար եւ ջղագրգիռ աքլորամարտը, որ պարզապէս ծիծաղելի կը դարձնէ անոր կարմիր կամ դեղին կազմակերպիչները : Միեւնոյն ատեն խնդացնելով բուն թշնամին :

Հայկական Արտասահմանը չատ լաւ կը ճանչնայ իր քաղաքական հոսանքները : Գիտէ անոնց բարոյական եւ նիւթական արժէքն ու հիմնական ուղեգիծը :

Ան կը ճանչնայ, նաեւ, հայ ժողովուրդին իրական թշնամիները, ո՛ւր որ ալ ծուարած ըլլան :

Շատ ուշ մնացած են երէկուան ճղումներն ու անծեղները, հայրենասիրութեան դաս տալու համար Դաշնակցութեան, որուն տեսակէտներն ու պահանջները տարբերութիւն չունին տարագիր բազմութեանց մեծամասնութեան տենչերէն :

Եթէ Երեւանցիները համարձակէին հանրաքուէ մը կատարել իրական ժողովրդապետութեամբ եւ ոչ թէ բարեկենդանային խեղկատակութեամբ, չուտով պիտի տեսնէին թէ իրենց կառավարած ժողովուրդն ալ ուրիշ բաղձանք չունի :

Ունի՞ք կամք եւ ուժ, իրականացնելու համար այդ պահանջները : Հրամեցէք ասպարէզ : Մենք ալ ձեզի հետ ենք :

Չունի՞ք,— Ձեր չահն ալ կը պահանջէ որ կարճ կապէք եղբայրադաւ բանսարկութիւնները եւ տուն, ճամբայ, ջրանցք շինելով զբաղիք :

Հայ ժողովուրդի բուն թշնամին, ոխերիմ թշնամին ան է որ սարէն ձորէն հէքեաթներ կը պատմէ, հանրային կարծիքը մոլորեցնելու եւ իր իսկ անքաւելի ապիկարութիւնը, դաւերը պարտկելու համար :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԷԿԸ ԹԱՂԵՑԻՆՔ ... ԵՒ

Աւելի քան քառասուն օր եղաւ, երբ Ահարոնեանը, այդ տառապեալ հիւանդը գնաց «հանգչիլ» իր յաւիտենական տան մէջ, ուր իրաւամբ անկիւն մը ունէր, ինչպէս բոլոր մահկանացուները :

Հոս, այս չորս տողին մէջ խոշոր, արտառոց սխալ մը գործեցի, որուն ոչ ոք պիտի չներէ, մանաւանդ անոնք որ ամէն օր կը կարդան «էնդլիզէմին» պաշտօնական բամբասանքները, եւ թունոտ լուտանքները :

«Հանգչի՞լ» ... : Ո՞վ ըսաւ թէ Ահարոնեան կը հանգչի իր գերեզմանին խորը : Այդ մարդկային իրաւունքէն ալ պէտք է զրկել «Դաշնակ շէֆերը», որպէսզի երթան անգամ մը եւս քաւեն Դաշնակ ըլլալու իրենց մահացու մեղքը :

Հայ ժողովուրդը արժանի թաղում մը կատարեց իր մեծ զաւկին : Այդ ժողովուրդէն դուրս մարդիկ կան, սակայն, որոնց փորին ցաւը օձի նման կը գալարէ զիրենք :

Վալանս, Վիէն, դիմաւորեր են դագաղը, արժանի յարգանքով : Ի՛նչ աւելորդ յոգնութիւն : Գոնէ պիսիֆլէք գողցող հերոս մը ըլլար մեռնողը, թերեւս իրենք ալ մասնակցէին :

Փարիզի Հայոց եկեղեցին ուզեր է պատուով կատարել իր պարտքը հանդէպ մեծ Մեռեալին : Բայց պէտք է քննել հաշուետոմարները, ստուգելու համար թէ սպառած ելեկտրականութեան դրամը վճարուած է՞ : Գոնէ մեռնողը սեւ չուկայի մը ծառան ըլլար, հասկնալի էր եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան փութկոտութիւնը :

Կաթող. պատրիարքը ի պաշտօնէ նախագահեր է արարողութեանց : Արդ, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ չէ տեսեր դագաղին վրայ փռուած եռագոյնը : Դուրեան Ղեւոնդը պէտք էր բերէին այնտեղ որ պատռէր նետէր այդ «հակահայաստանեան» դրօշը : Բայց, ո՞ւր պիտի գտնես անոր նման հերոս եկեղեցական :

Այս բոլորը կարծես չէին բաւեր, եկեղեցին ալ տրամադրեր են իրիկուն մը, որպէսզի «սինէմա» քաշեն...

Երբ մեծ Ֆրանսացի մը մեռնի, չարժանկարի գործիքները անխնայ կը գործեն, բայց ոչ թէ իրիկուն մը, երբ արարողութիւն ու ժողովուրդ չկայ եւ ոչ մէկ բան չի խանգարուիր, այլ բուն իսկ արարողութեան պահուն, եպիսկոպոսը դամբանական խօսած ատեն : Ի՛նչ խղճահարութիւն :

Երեւի յուղարկաւորութեան նախագահը, Արտաւազդ արք. արարողութիւնը աւարտած ատեն մոռցած էր ըսել խեղճ Ահարոնեանին.— «Հանգեա՛ ի Տէր» :

ՍՕՍԻ

Ֆրանսայի ներքին հոգերը

Քանի մը օրէ ի վեր, կառավարութիւնը կը զբաղի օրավարձերու եւ գիներու յաւիտենական խնդրով, առանց որոշ լուծում մը գտնելու : Դահլիճը համաձայն է որ օրավարձի յաւելում չկատարուի : Աշխատաւորներուն նիւթական դժուարութեանց դարման տանելու համար պիտի ջանան մեղմացնել ապրուստի սղութիւնը, զեղչելով ապրանքներու գիները : Բայց թէ՝ ինչպէս եւ ի՞նչ համեմատութեամբ,— այս մասին է որ համաձայնութիւն չէ գոյացած :

Գլխաւոր հարցը ածուխի գինն է, զոր աւելցնել հարկ եղած է, այն օրէն ի վեր, երբ Ամերիկա մերժեց այլեւս ածուխ տալ Ֆրանսայի, տոլարը 119 ֆրանքէն : Ամերիկա կը պահանջէ օրինական սակով, այսինքն՝ 214 ֆրանքէն հաշուել այս վառելանիւթին գինը : Եթէ Ուաշինկթըն անդրդուելի մնայ, կառավարութիւնը պիտի հարկադրուի մօտաւորապէս ածուխին գինը կրկնապատկել, որով գիները զեղչելու իր քաղաքականութիւնը պիտի ձախողի, որովհետեւ ածուխին բարձրացումով, անխուսափելի կը դառնայ ուրիշ չատ մը ապրանքներու գիներուն յաւելումը :

Կառավարութիւնը առաջարկեց Ամերիկայի որ տոլարը հաշուէ 119 ֆրանքէն. բայց Ուաշինկթըն կը մերժէ, առարկելով թէ այսպիսի կարգադրութիւն մը հակառակ է Եւրոպայի օգնութեան ամերիկեան օրէնքի տրամադրութեանց : Ֆրանսացիները կը սպասեն որ գտնէ միջին սակ մը որոշուի, 119ի եւ 214ի միջեւ : Ամերիկայի տալիք պատասխանէն կախում ունի գիներու ընդհանուր խնդրին կարգադրութիւնը, ինչպէս նաեւ կարգ մը գործատէրերու պարգեւ սահմանելու հարցը, որպէսզի կառավարութիւնը չստիպուի աւելցնել չատ մը գիներ :

★ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը պայքար մը բացած է գաւառի մէջ, պահանջելով ընդհանուր վերաքննութիւն մը կատարել, աշխատավարձքի տարբերութիւնները ջնջելու համար :

★ Ազգայնացուած նախկին «Գնոմ է Ռոն» ընկերութեան մասին վիճաբանութիւնները կը չարունակուին ազգ. ժողովին մէջ : Առջի օր ալ բուռն տեսարաններ պարզուեցան, երբ ամբաստանութիւններ կ'ըլլային նախկին նախարար Թիյյոնի դէմ (համայնավար), որ նեղը դրուեցաւ : Բայց, փոխանակ ուղղակի պատասխանելու ամբաստանութեանց, ինք սկսաւ յարձակիլ, «վատեր» կոչելով ընդդիմախօսները :

Իր երկու ժամ տեւող ճառի ընթացքին, փոխանակուեցան աղի – լեղի խօսքեր : Ազգայնական երեսփոխան Լըժանդր «Դաւաճան ես», պոռաց Թիյյոնի, որ «դուրսը՝ կը տեսնուինք», պատասխանեց :

Մոսկուա ճակատ կը յարդարէ Արեւմուտքի դէմ

ՄԵԾ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ՄԷՋ

Վերջին կարեւորագոյն լուրն է Արեւելեան Եւրոպայի համագումարը, որ բացուեցաւ հինգշաբթի օր Վարշաւայի մէջ Մոլոթովի հրաւէրով եւ անոր նախագահութեան տակ : Լուրը՝ որ առաջին անգամ պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ լեհական մամուլի գործակցութեան կողմէ, ոչ մէկ մանրամասնութիւն կուտայ համագումարի օրակարգին մասին : Կը բաւականանայ միայն ըսելով թէ՝ Վարշաւա հասած են Արեւելեան Եւրոպայի պետութեանց արտաքին նախարարները. Մոլոթով, Մոլնար (Հունգարիա), Սիմիչ (Եուկոսլաւիա), Քլեմենդիս (Չեխոսլովաքիա), Քոլարով (Պուլկարիա), Տիկին Փաուքէր (Ռումանիա) եւ Էնվէր Հոճա (Ալպանիա) : Երկրորդ զեկոյց մը միայն կը յայտնէ թէ ժողովը որ Մոսկուայի եւ Վարշաւայի նախաձեռնութեամբ գումարուած է, պիտի զբաղի Լոնտոնի մէջ Գերմանիոյ մասին Դաշնակիցներու կողմէ ստորագրուած համաձայնութիւնով :

Համագումարին մասնակցող պատուիրակներու թիւը 80էն աւելի է : Ժողովատեղին է մայրաքաղաքէն տասը քիլոմեթր հեռու, Վիլանովի դղեակը, որուն չրջակայ ճամբաներուն վրայ ոստիկանութիւնը ապահովութեան գօտի մը հաստատած է : Երէկ առաւօտէ ի վեր, հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները խզուած են Վարշաւայի եւ Արեւելեան Եւրոպայի «ժողովրդական հանրապետութեանց» միւս երկիրներու մայրաքաղաքներուն հետ :

Ասոնք են պաշտօնական տեղեկութիւնները : Տեսնենք հիմա թէ՝ ի՞նչ ենթադրութիւններ կան :

Պալքանեան պետութեան մը մէկ դիւանագէտը յայտարարած է.— «Վարշաւայի ժողովը ամէնէն կարեւորն է որ երբեք գումարուած ըլլայ վերջին պատերազմին դադարումէն ետք» : Այս կարծիքը չափազանցուած կը նկատուի. եւ սակայն, անուրանալի է թէ՝ մեծ ժողով մըն է որ տեղի կ'ունենայ : Իր նպատակն է ութ պետութեանց կողմէ ստորագրուած յայտարարութիւն մը հրատարակել, հակադրելու համար Լոնտոնի համաձայնութեան : Յայտարարութիւնը պիտի պարունակէ որոշումներ՝ Գերմանիոյ ապագայ կազմակերպութեան մասին : Սովետներուն կը վերագրուի, արբանեակ պետութեանց հետ համախորհուրդ, հիմնովին փոխել արեւելեան Գերմանիոյ վարչաձեւը, եւ, նոյնիսկ, արբանեակ պետութեանց ներկայ կաղապարին վրայ ձեւուած «անկախ» հանրապետութիւն մը հաստատել այդ երկրին մէջ :

Կ'ըսեն նաեւ թէ՝ Խ. Միութեան այս հանդիսաւոր ժողովը առիթ պիտի ընէ արբանեակ պետութեանց ներշնչելու համար համերաշխութեան եւ սերտ գործակցութեան զգացումը, արեւելեան դաշնակցութիւնը հակադրելով ծրագրուած արեւմտեան երկիրներու միութեան : Այս նպատակին հասնելու համար Մոսկուա պէտք ունի իր արբանեակներուն : Արդարեւ, արեւելեան բարգաւաճ Գերմանիա մը չի կրնար գոյութիւն ունենալ, եթէ կեդր. եւ արեւելեան Եւրոպայի երկիրներէն իւրաքանչիւրը չբերէ իր տնտեսական նպաստը,— Լեհաստան իր ածուխը, Ռումանիա իր քարիւղը, Հունգարիա իր ցորենը, Չեխոսլովաքիա իր մեքենաները, Եուկոսլաւիա եւ Պուլկարիա իրենց ընդեղէնները) :

Գալով Քոմինֆորմի, կ'ըսուի թէ քանի մը օր առաջ արդէն գումարուած է Պելկրատի կամ Փրակայի մէջ, եւ կամ այս օրեր միայն պիտի գումարուի Վարշաւայի մէջ : Երկու ժողովները սերտ կապ ունին իրարու հետ :

«Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ»

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՈԳԻՆ

... Հայրենիքը աւելի է, քան աշխարհագրական սահմանները: Երկիր մը ըլլալէ առաջ՝ գաղափար մըն է. հող ու երկինք ըլլալէ առաջ՝ ոգի է: Ատոր համար է, որ երբ կորնչի երկիրը, գաղափարը կմնայ: Երբ խլուի հողը, ոգին կը մնայ ու կը տեւէ: Վեց հարիւր տարի չարունակ մեզի հետ պտրտցուցինք այս գաղափարը, վեց հարիւր տարի աւերդհատ մեր մէջ կրեցինք այս ոգին, մինչ երկիրն ու հողը կը թուէին այնքան հեռու ըլլալ մեզմէ:

Վեց հարիւր տարի մնացինք անդրօշ, ալեկոծ՝ այլ անսոյղ, առանց երբեք բան մը վրայ տալու մեր գաղափարական կառոյցէն եւ առանց երբեք իսթմարելու մեր ոգեկան աշխարհը:

Մայիս 28ը խորհրդանիշն է այս անկործան կառոյցին եւ այս անսոյղ աշխարհին: Այն հողեկան հայրենիքն է բոլոր անոնց, որ դուրսն են Արարատեան դաշտէն, եւ տեսանելի հայրենիքն է բոլոր անոնց, որ ներսն են Արարատեան դաշտին: Անօթի է անհիկա այն մեծ ու անպարտելի տեսլականին, որ զալար ու կիդանի կը պահէ դուրսի հայութիւնը եւ ներսի հայութիւնը:

Մեզ կը նկատեն տէրը Մայիս 28ին: Կը խոստովանինք, որ ասիկա մեծ չափազանց մեծ պատիւ մըն է, որուն մենք արժանի չենք համարեր մեզ: Կը յայտարարենք, թէ անոր տէրը կուսակցութիւն մը չէ, վանդի անհիկա վեր է կուսակցութիւններէն: Կը յայտարարենք, թէ անհիկա կը պատկանի համայն հայութեան: Անոր համար աքնեցան բոլորը, անոր համար կռուեցան բոլորը, անոր համար մեռան բոլորը ու անոր տենչային բոլորը, «բոլորաթիքան»ներն ալ միասին առնելով: Ուստի՝ կ'ըսենք մենք անկեղծութեամբ ու մեր հոգիին բովանդակ մաքրութեամբը. — Մայիս 28ին տէրը չենք մենք, այլ անոր ծառաները միայն: Ըլլալով հաւատարիմ ծառաներ, տուած ըլլալով անոր արեան մեր տուրքը, մենք ընդունակ չենք զայն ուրանալու:

Կա՞յ աւելի մեծ հպարտանք կուսակցութեան մը համար, քան ըլլալ միակ կերտիչը իր երկրի անկախութեան: Բայց մենք կը բաժնենք այդ հպարտանքը ծերերուն ու մանուկներուն հետ, տնանկին ու հարուստի հետ, պաշտօնականին ու բանուորին հետ, ողջերուն ու մեռեալներուն հետ, մեր ժողովուրդի բոլոր խաւերուն ու բոլոր դասակարգերուն հետ: Մենք յաւիտենական չենք. մենք անցորդներ ենք միայն: Հայրենիքն է միակ տեւականը: Ու մենք կ'ըսենք մեր հաւատքին ամբողջ զօրութեամբը, «Ոչ թէ մասը, այլ ամբողջը»: Այսինքն՝ ոչ թէ միաւորը, այլ ՄԻԱՑԵԱԼԸ: Մենք կ'ըսենք տակաւին. «Ոչ թէ հպատակ մեր երկրին մէջ, այլ իրաւական ու միակ տէրը անոր»: Այսինքն՝ ԱԶԱՏ եւ ԱՆԿԱԽ:

Ուստի՝ մենք ուրիշներու միտքերին կը հաղորդենք մեր միացեալը, անոնց հպատակ ու հարկատու Հայաստանին կը հակադրենք մեր ազատ ու ազատ Հայաստանը: Ասիկա «ըրքաղան երբորդութիւն» մըն է այլեւս մեզի համար, 1918 Մայիս 28էն ի վեր:

Կան մարդիկ, որ առաքինութիւնը կը փնտռեն միջին կէտին մէջ: Մենք առաքինութիւնը կը փնտռենք ծայրագոյն կէտին մէջ: Ու չենք ուզեր, որ Ովիտիոս իրաւունք ունենայ ըսելու. « Իրենց վահանները լքելով փախան»:

Այսօրուան Ցունաստանը ութ անգամ աւելի մեծ է, քան եղեկուան Ցունաստանը: Բայց յոյն ժողովուրդը չէ հրաժարած իր ցեղային ուխտէն, իր «մեղալո իտէա»յէն:

Այս ուխտը, եթէ չիրագործուի իսկ, կերծ կը պահէ ժողովուրդը ընկղմելու վտանգէն: Հոգեկան խախտ մըն է ան:

Երկկ հայ ժողովուրդի չահերուն դէմ գործել էր Միացեալ Հայաստան պահանջելը. այսօր նոյն չահերուն դէմ գործել է չպահանջելը:

Կայ աւելին:

Մեր հակառակորդները ամէն մեղք կը վերագրեն մեզի, իրենց վերապահելով առաքինութիւնները միայն: Հայրենադաւն ու ազգուրացը մենք ենք: Մենք ենք նաեւ դաւաճանը, մատնիչը, դրծակալը: Հայրենասէրը իրենք են միայն: Իրենք են նաեւ ազգանուէրն ու Հայաստանեանը: Սար - դարատափ, Բաշ Ապարանի, Ղարաքիլիսէի յաղթանակները իրենցն են, իսկ մերն է միայն... Կարսը: Ցաղթանակներն ու առաքինութիւնները կ'առնեն մեզմէ, պարտութիւններն ու մեղքերը միայն ձգելով մեզի:

Այսքան, ահաւասիկ, պարկեշտ է «պարկեշտ եակօ»ն:

Ինչ է մեր ուղածը ի վերջոյ. ոչ թագ, ոչ մահան, ոչ կայսրութիւն, ոչ դաղթապետութիւն, այլ ափ մը հող միայն, որուն տէրը ըլլանք մենք եւ ուր մեր մեռեալները կարենան խաղաղութեամբ ննջել: Ափ մը հող, ուր վերստին երթայինք կառուցանել մեր քանդուած վանքերը, մեր պղծուած եկեղեցիները, մեր աւերուած դպրոցները, մեր հրկիզուած օճախները:

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Առողջապահական հանգանակ

Քաղաքականէ աւելի առողջապահական հարցերու մասին է որ կը խորհրդակցին, Ցունիս 24-ին, Ժընեւի մէջ գումարուած 73 ազգերու ներկայացուցիչները: Հետեւեալ հարցերը կան անոնց առջեւ.—

Հիւծախտը չորս հինգ միլիոն հոգի կը մեռցընէ ամէն տարի, իսկ տասն անգամ եւ աւելի այ վարակուածներ կան:

Ճահճատենդէն (մալարիա) կը մեռնին 3 միլիոն հոգի եւ 300 միլիոն ուրիշներ կը տառապին:

Սիֆիլիզին քսան միլիոն զոհ կ'երթայ, առանց հաշուելու ուրիշ վեներական ախտերէ վարակեալները:

Առաջին առողջապահական համագումարն է, ուր պիտի որոշուի 6.400.000 տոլարի պայքար մը բանալ աշխարհի բոլոր առողջապահական կազմակերպութեանց կողմէ:

Փորձը ցոյց տուած է որ ազգային գետնի վրայ կատարուած պաշտպանողական ձեռնարկները անբաւարար եղած են ցարդ: Ըստ մասնագէտներու յանձնաժողովին, պէտք է պաշտպանութեան տակ առնել համաճարակին ծագած վայրը:

Ճահճատենդը առաջինը կուգայ, որովհետեւ կը հարուածէ արեւադարձային եւ ենթա- արեւադարձային չրջաններու անդադրող կեդրոնները, Չինաստանէն Հնդկաստան, Հարաւային Եւրոպայէն Հարաւային Ամերիկա: Ներկայ միջոցապատճառները ամբողջովին չեն բնաջնջեր մոծակները եւ ասիկա դլխաւոր պատճառներէն մէկը կը համարուի աշխարհի պարէնի անբաւարարութեան:

D. D. T. եւ կամ ուրիշ միջատասպաններ առայժմ պէնքէյն են, եթէ միջատները տունին մէջ են:

Քինինին տեղ դործածուեցաւ, ատաբրինը որ իր կարդին իր տեղը տուաւ ուրիշ դեղերու, դըլխաւորաբար փալիւտրիմին:

Հիւծախտը կը յարձակի երիտասարդութեան 25 — 35 տարեկան: Ամերիկայի մէջ միջին տարիքի մարդիկ կը վարակուին աւելի քան խլիբդէ (քանկր) եւ սրտի հիւանդութիւններէ, որոնք ծերերը կը սպանեն:

Եւրոպայի մէջ հիւծախտը յետպատերազմեան յուրջ իմդիր մը դարձած է, իսկ աւելի վերջերս վիչ է Հնդկաստանի եւ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ ուր կը վարակուին աղքատ բնակիչները:

Եւրոպայի մէջ կազմակերպութիւնը կը ծրադրէ քննել 50 միլիոն մանուկներ եւ պատուաստել 15 միլիոնը, որոնք չեն վարակուած: Մասնագէտներու խումբ մը ղրկուած է Հնդկաստան, հաստատելու թիպէրիուլինի եւ B. C. G. պատուաստի առաջին արտադրութիւնները:

Բաղդատական պատկեր մը՝ հիւծախտէն մեռածներու, —

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— 100.000ին 125 առ հարիւր էր 1937ին:

ԻՏԱԼԻԱ.— 100.000ին 102 առ հարիւր:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ եւ Սկանտինաւեան երկիրները որոնց առողջապահական վիճակը ամէնէն բարձր է, եօթը տարեկան տղոց 7 առ հարիւրը վարակուած են:

ՌՈՒՄԱՆԻԱ.— Եօթը տարեկան տղոց 60 առ հարիւրը վարակուած են, եւ տասնըմէկ տարեկան տղայ մը 20 առ հարիւր բախտ ունի հիւանդութենէն խուսափելու:

Հակահիւծախտային պայքարով կ'աշխատին B.C.G. պատուաստ պատրաստել Քոպէնհակի չի - ճուկի Պետական Կաճառին մէջ: Մասնագէտներ՝ այս հաստատութենէն ինչպէս եւ Փարիզի Փաստէօրեան հաստատութենէն պիտի ղրկուին աշխարհի ամէն կողմը տարածելու իրենց դիտութիւնը:

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Դպրոցական քննութեանց չրջանը սկսաւ Խ. Միութեան մէջ Մայիս 20ին:

11 միլիոն տղաք քննութեան կ'ենթարկուին երկրորդական վարժարան մտնելու եւ 220.000 աշակերտներ կ'անցընեն իրենց պաֆլորիան:

Թերթերը կը դրեն թէ աշակերտները այս տարի աւելի լաւ աշխատած են քան անցեալ տարի: Կ'աւելցնեն թէ ձեւապաշտութիւնը, անիծեալ ձեւապաշտութիւնը կը տիրէ հոս ալ, ինչպէս երաժշտութեան մէջ: Շատ մըտուսցիչներ վարակուած են: Ակռ զատ ուսանողներու քաղաքական դաստիարակութիւնը անբաւարար կը գտնեն: Բոլոր թերթերը կը յիշեցնեն թէ դպրոցները պէտք է համապատասխանեն ամէն կարգի ուսումնարանները ըլլան:

Միւս կողմէ կը մեղադրեն քննիչները թէ անցեալ տարի խիստ ներողամիտ եղած են եւ դիւրութեամբ արձաթէ եւ ոսկիէ չքանչաններ բաժնած: Այս աղատականութիւնը կը վնասէ թէ աշակերտին, թէ դպրոցին եւ թէ պետութեան: Ուրուեստականօրէն ուռած յաջողութեանց համեմատութիւնները պէտք է վերցուին, Խ. Միութիւնը պէտք ունի երիտասարդութիւն մը որ արժանի ըլլայ իրենց տրուած վկայականներուն:

«Պաշօ»ի թեկնածուները պէտք է անցնէին դրաւոր քննութիւն մը: Մոսկուայի մէջ հետեւեալ հարցումները տրուեցան: Ա. Լենին, մարդը եւ պետը, համաձայն Կորբիի եւ Մայաքովսքիի դրուածքներու:

Բ.— Օսթրովսքիի (19րդ դարու ռուս մեծ ոչբերդակը) դործին կարեւորութիւնը ռուսական թատրոնի պատմութեան մէջ:

Գ.— Մեր սովետական երկիրը աշխարհի յոյսն է եղած:

Աշակերտները մեծ մասը պատասխանած է առաջին եւ երրորդ հարցումին:

Բերանացի քննութեան թեկնածուները բախտով կը քաշեն հարցումները: Աղջնակ մը պէտք է խօսի «Տարուբերի դաղափարներուն եւ ժառանգականութեան մասին»: Պատմութեան քննութեան՝ աղեկ մը՝ անդամ երիտասարդ համայնավարութեան, Ճափոնի եւ Չեխոսլավաքիոյ մասին նկարագրութիւն մը պէտք է ընէ: Թերթերը կը դրեն թէ աղեկը պատրաստ էր ամբողջ միջազդայինականութեան մասին խօսելու:

Ուկրաինայի մէջ երկրորդական ուսման թեկնածուներու թիւը 30.000ը կ'անցնի: Անոնց ալ եւդած են դեներէ միեւնոյն հարցումները ինչ որ Մոսկուայի մէջ: Անոնց այս տարուան նիւթերը եղած են Լենին, Զերնիչեվսքի «իմ Մոսկուան», եւ ոչ թէ իմ »Քիեվս»: Դպրոցներուն մէջ ուսուցիչները պէտք է պատրաստեն համայնավարութեան վարդապետութիւնը, Ռուս եւ Ուկրաինական եղբայրութիւնը, նախապատուութիւն տալով ռուսական մշակոյթին: «Փրավտա» կը դրէ թէ խորհրդային դպրոցներուն դրութիւնը բոլորովին տարբեր է դրամատիրական երկիրներու դրութենէն, չատ աւելի բարձր, եւ օրինակ մը բոլոր նոր ժողովրդավար երկիրներուն համար:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀԱՅՈՑ ՏԱԳՆԱՊԸ

Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանի լուսարարապետ Խորէն Եպիսկոպոսի տեղեկագրէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Եպիսկոպոսը մեկնած է Ամմանի ճամբով եւ անկէ ինքնաշարժով անցած Երուսաղէմ: Ցանձնած է Եպիսկոպոսի Հ. Բ. Ը. Մխութեան կեդր. Ցանձնաժողովին Պաղեստինի հայ աղէտեալներուն յատկացուցած 5000 պաղ. ոսկին եւ Լ. Օ. Խաչին եւ նոյն Բարեդործականին տրամադրած դեղօրայքը՝ 4 սնտուկ:

Պատրիարքը, Միաբանութիւնը եւ Վանք ապաստանած հազարաւոր Հայեր չատ գոհ մնացած են այս եղբայրական օժանդակութենէն: Վանքը ի դոներէը լայնօրէն բացած է առանց դաւանական եւ այլ խորութեանց:

Հինդ հազարի չափ բազմութիւն մը խնուած է Վանքին մէջ: Տրամադրելի ամէն տեղ յատկացուած է ազէտեալներուն, այս նպատակին համար վակուած են Ժառանգաւորաց եւ Թարգմանչաց վարժարանները ուր կը բնակին դաղթականները: Ժողովուրդը լեցուած է ուխտատրներու սենեակները, վարդապետներու թաղը, հանդիսատրահները քակին մէջ, կամարներուն տակ, եւ կը վերկայացնեն արդահատելի վիճակ: Պատրիարքը կազմած է պարենաւորման, մաքրութեան հսկող, առողջապահական, ջուրի մթերման եւ այլ յանձնախումբեր մխրանոցներէ եւ ժողովուրդէ բաղկացեալ: Հայ բժիշկ չմնայ. ժողովուրդը իր պարկէնը դիւրութեամբ կ'ապահովէ արաբական թաղերէն: Պատրիարքը հեռատեսութեամբ, չուրջ 2000 պաղ. ոսկիի ալիւր, պլղուր եւ այլ ուտես - տեղէն գնած է ու ամբարած:

Վանքապատկան հասութաբեր մաս մը չէնքեր ու խանութներ քանդուած են, կամ կիսովին փլած, իսկ մնացեալներէն ալ կարելի չըլլար վարձքեր դանձել:

Դաղթականներու խնամակալ մարմինը, պատրիարքին նախագահութեան տակ գծած է վերստին նախահաշիւ կարենալ ապրեցնելու համար չուրջ 5000 հոգի: Ատոր համար կը նախատեսուի 8 — 10.000 պաղեստ. ոսկի:

ՍՏԱՅԱՆՔ

Վեց հարիւր տարի մենք ի դուր մուրացինք այդ պատառ մը հողը. վեց կանդուն պատանք իսկ չարունցաւ մեղի: Երեք տարի կռուեցանք ու չահեցանք 30.000 քմ. հող:

Կը կարծենք, թէ Մայիս 28ը այս դասն է, որ կուտայ մեղի ամէնէն աւելի:

(Ամբագրական «ՑՈՒՍԱՒԵՐ»ի)

ԿԱՐՔ (վէպ): Գրեց՝ Օնիկ Թոփուզեան: Տպ. Պէյրութ, Onibar Press, B. P. 1426, Beyrouth (Liban), դին 3 լիր, ոսկի:

ԹՈՒԿԻՑ ՏԱՂԸ

(գԼՈՒԽ ՂԱՂԱՏՅԱՆ ՎԷՊ)

Թ.

— Ղազարը սրա կողքն էր պառկած, որովհետև ան- տուտտոտոտոտ եղ պատճառով նրան ցրտից էր դողդողում և ինքն էլ տաք էր մայրիկի համար, որպեսզի ցրտից չդողա։ Հայրական ջերմությունը նրան էր պետք։ Ինքն էլ չէր իմանում, թե ինչպես էր ուզում մայրիկին ասել, որ ինքն էլ է ցրտից դողում։

Մայրիկը ոչինչ չէր հասկանում։ Նա միայն զգում էր, որ երեխաները իրար հետ ինչ-որ խաղ են անում։ Ուստի ինքն էլ ուզեց մասնակցել նրանց խաղին։

— Ինչպե՞ս է ձեզ համար ցուրտը, երեխաներ։

Ղազարը պատասխանեց.

— Ես ինձ համար ոչինչ չեմ ասում, մայրիկ, ես միայն Թորոսի համար եմ վախենում։ Նա ինձ ասաց, որ ցուրտ է։

Թորոսը, որ ավելի մեծ էր, ուզում էր ցույց տալ, որ ինքը ոչ մի բանից չի վախենում։

— Ես ցուրտից չեմ վախենում, մայրիկ, ես միայն Ղազարի համար եմ վախենում։ Նա ինձ ասաց, որ ցուրտ է։

Մայրիկը ժպտաց։ Նա հասկացավ, որ երեխաները ինչ-որ խաղ են անում։ Ուստի նա էլ ուզեց մասնակցել նրանց խաղին։

— Ես էլ ցուրտ եմ զգում, երեխաներ։

Ղազարը ուրախացավ։ Նա կարծեց, որ մայրիկն էլ է խաղում։

— Ես ասացի, որ ցուրտ է, մայրիկ։

Թորոսը ևս ուրախացավ։ Նա կարծեց, որ մայրիկն էլ է խաղում։

— Ես էլ ասացի, որ ցուրտ է, մայրիկ։

Մայրիկը ժպտաց։ Նա կարծեց, որ երեխաները խաղում են։

— Ես էլ ասացի, որ ցուրտ է, երեխաներ։

Ղազարը ուրախացավ։ Նա կարծեց, որ մայրիկն էլ է խաղում։

— Ես էլ ասացի, որ ցուրտ է, մայրիկ։

Թորոսը ևս ուրախացավ։ Նա կարծեց, որ մայրիկն էլ է խաղում

Պայմարը կը սաստկանայ եւրոպական մայրաքաղաքներուն մէջ

Հեռագիրները կը հաղորդեն թէ Ռուսերը հրամայեցին ամբողջովին ընդհատել Պերլինի եւ աշխարհատան չրջաններու միջեւ եթերաթուղթի հաղորդակցութիւնները: Իրրեւ պատճառ ցոյց կը տրուի դիծերու նորոգութիւնը: Պատերազմէն ի վեր, առաջին անգամն է որ յարաբերութիւնները կը խզուին ամբողջովին: Այս խզումէն քանի մը ժամ առաջ, համայնավար ականաւոր պետ մը յայտարարած էր թէ Դաշնակիցները համաձայնութեան կ'եկան անկաբելի պիտի ըլլայ այլեւս օդային ճամբովպաշարել Պերլինը, ինչ որ «անեւեական ծանրակշիռ դժուարութեանց պատճառ պիտի ըլլայ»: Արդէն, առանձ մը ի վեր ինքնաշարժ կառքերն ալ չէին կրնար անցնիլ էլպայէն, որովհետեւ սովետները այս գետին վրայի փոխադրութիւնը կը նորոգէին: Սակայն, դաշնակից կառավարիչները դիտել կուտան թէ Սովետները, ընդհակառակն, կը քանդեն կամուրջները եւ ոչ թէ կը չինեն զանոնք: Պերլինի ամերիկեան անթելալ ալ կը հաղորդէ թէ՝ Ռուսերը հրաման տուած են Քլինկընպէրկի ելեկտրակայանի տնօրէնին որ հոսանքը կտրէ: Այս կերպով, Պերլինի արեւմտեան չրջանը առանց լոյսի մնացած կ'ըլլայ:

Ակներեւ է թէ Մոսկուայի մութիւնը կ'ուզէ այնպիսի անտանելի վիճակ մը ստեղծել որ Դաշնակիցները ստիպուին հեռանալ Պերլինէն: Բայց, ինչպէս քանիցս յայտարարուեցաւ, Անգլեւսաքսոնները վճռած են մնալ Պերլինի մէջ:

ԵՐԿՈՒ ՏԵՍԱԿ ԴՐԱՄ

Մարտիալոս Սոքոլովսքի հրամայեց երէկ որ Սովետներու չրջաբերութեան հանած նոր մարքեը օրինական դրամ նկատուին ոչ միայն Պերլինի իրենց չրջանին մէջ, այլ եւ անդլիական, ամերիկեան եւ ֆրանսական գօտիներուն մէջ: Այսպէս, գերման մայրաքաղաքին մէջ ստեղծուած կ'ըլլայ ծայրայեղօրէն վտանգաւոր կացութիւն մը:

Արեւմտեան չրջանի պինուրական հրամանատարները Սոքոլովսքիի այս որոշումը չեղեալ նկատած են եւ հրամայած որ տոյժմարքը անմիջապէս չրջաբերութեան հանուի իրենց չրջանին մէջ: Սակայն, Խորհրդային եզմատեան պատուիրակը սպառնացած է պատիժ սահմանել ամէն ապրանքի՝ որոնք Դաշնակիցներու հաստատած դրամը գործածեն: Պերլինի տեղական իչխանութիւնները չուարած վիճակ ունին, այս երկու հակառակ հրամանները պատճառով: Հաւանական չէ որ դաշնակից հրամանատարութիւնը մօտերս դումարում մը ունենայ, որպէսզի կարգադրութեան ձեւ մը գտնուի: Դաշնակիցները կորովի ընթացք ցոյց կուտան, իսկ յայտնի չէ թէ Սովետները ո՞րքան յառաջ պիտի երթան: Պերլինի մէջ առանց ըմբռնցքի կռիւ մը կ'ընդունին այս առաջարկը, եթէ գործադրուի չորս պետութեանց կողմէ համաձայնուրդ: Բայց, Ռուսերը մերժեցին այսպիսի կարգադրութիւն մը: Անոնք կը պնդեն որ դրամական չրջաբերութիւնը սովետ օրէնքի ուժով միայն կրնայ կարգի եւ ոչ թէ քառեակ համաձայնութեամբ: Այս պատճառով, Ֆրանսական միջամտութիւնը ո եւ է արդիւնք չտուաւ:

★ Երկու հազար ցուցարարներ, համայնավար եւ համակիր, Պերլինի քաղաքապետարանին չուրջը հաւաքուեցան եւ թոյլ չտուին քաղաքապետական ժողովի անդամներուն որ չէնքին ներս մտնեն, խորհրդակցելու համարդրամական երկու դրութեանց մասին: Քանի մը ցուցարարներ ժողովասրահ մտան: Համայնավար ճառախօսներ ամբաստանեցին «արեւմտեան պետութիւնները, որոնք Գերմանիան երկուքի բաժնել կ'ուզեն»: Ժամ մը տեւող խառնաչփոթութիւններէ ետք, ժողովը կրցաւ դումարուիլ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Ծերակուտական Վէն – անդենբէրկ հաւանեցաւ որ Հանրապետական կուսակցութեան համաժողովը գինքը թեկնածու ներկայացնէ Մ. Նահանգներու նախագահութեան պաշտօնին: Հրչակուող ծերակուտականին այս որոշումը իրարանցում յառաջ բերաւ նախագահական միւս թեկնածուներուն մէջ, բայց մեծ զոհողութիւն պատճառեց Արեւմտեան Եւրոպայի պետութեանց:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՀԱՍԱՐ

Ողբացեալ ընկեր Ա. Ահարոնեանի մահուան քառասունքին առթիւ, մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, այս կիրակի, պատարագէն ամիչապէս վերջը: Իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Ա.Ց.Մ. իր դամբարանին, Père Lachaiseի գերեզմանատունը: Ժամադրու – թիւն métro Gambetta, ելքան մօտ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Իրլիստաւոր» ենթակոմիտէի եւ քաղաքի Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ: 27 Յունիս, կիրակի ամբողջ օր: Սկնելու կրան փէն, Եօթնեղբայրներուն օդասուն պարտէզին մէջ: Ճոխ յայտագիր: Բանախօսու – թիւն, արտասանութիւն, մեներգ, հայկական եւ եւրոպական պարերով, դիւրամատչելի պիւֆէ: Կարգադիր յանձնախումբը կը սպասարկէ առաւօտ ժամը 9էն սկսեալ:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պ. ՕՏՏՈՑԻ ՄԱՄՈՒԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

27 Յունիս կիրակի օր Սկնէթ Ասորէի օդասուն պարտէզին մէջ:

Բանախօսութիւն Ընկեր Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ Գեղարուեստական բաժին: Կը ներկայացուի Սիպիլի ՀԱՅՐԸ, պար արտասանութիւն, երգ:

Մուտքը ազատ է:

Հաղորդակց. միջոց — Թիւ 25 հանրակառքը:

Ուշադրութի՛ւն, ուշադրութի՛ւն
Մեծ դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Փարիզի չրջանի Հայ Աբլներու եւ Արեւուչներու կողմէ, կիրակի 27 Յունիս Շավիլի անտառանեղուն մէջ: Իչնել Մօնփառնասի եւ Էնվալիտի Շավիլի կայարանները եւ հետեւիլ առաչնորդ Աբլներուն: Անձրեւի պարագային պատսպարութիւնը ապահովուած է:

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՒԵԿՈՅԹ
ՈՂԲԱՑԵԱԼ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Վիչիի կոմիտէին կողմէ, այս չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Համօ Օհանջանեան» ակումբին մէջ: Կը նախագահէ ծանօթ դերասան ՏԻԿԻՆ ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ:

Կը բանախօսէ ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

Երգ, արտասանութիւն, եւն.: Սիրէ ՂԱԶՕՆ կը ներկայացնէ Ահարոնեանի յուղարկաւորութիւնը:

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԹԱՂԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՈՒԱՃԻՒՂԻՆ ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Յուլիս 1ին հինգչաբթի օր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱԿԱՒՈՒԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԸ:

Գեղարուեստական բաժին դպրոցի աշակերտուհիներուն կողմէ: Մուտքը ազատ է

Կը հրաւիրուին մանաւանդաբար ծնողքները եւ Ֆ. Խաչի դպրոցներու աշակերտուհիները:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ Միութեան հիմնարկութեան 69րդ տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի, Հայոց եկեղեցւոյ մէջ (15 rue Jean Goujon)ի յիշատակ հանգուցեալ ատեմամուհիներուն: Քառատձայն պատարագ մասնակցութեամբ սանուհիներու: Կը հրաւիրուին սանուհիներն ու բոլոր ազգակիցները:

ՊԱՏԱՐԱԳ – ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՊՈՕՆ.— Պ. Կարապետ Խրիմեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Վարդան Խրիմեան եւ զաւակները (Սկնէթ էթիէն), իչնէին նաեւ Խրիմեան եւ Սարաֆեան ընտանիքները կը տեղեկացնեն թէ այս կիրակի ժամը 10.30ի տեղւոյն St. Denis եկեղեցին մէջ հայկական ծէսով ձայնաւոր պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց տիկնոջ, մօր, հարսին եւ աղգականին՝ ողբացեալ Տիկին ԱՆԱՀԻՏ ԽՐԻՄԵԱՆի (ծնեալ Սարաֆեան) մահուան քառասունքին առթիւ եւ կը խնդրեն իր յիշատակը յարգողներէն ներկայ գտնուիլ:

ԹՐՔԱԿԱՆ կառավարութիւնը Անգարայի պուլկար դեսպանին յանձնեց ծանուցագիր մը, որով կը զգուշացնէ թէ չատ մը պուլկարներ անցնալ չաբթու թրքական սահմանը անցնելով, տուներէրը խուզարկած եւ Թուրք մը սպաննած են:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ նոր տոյժմարքը պիտի արժէ 64 ֆրանք 40 սանթիմ:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Ց. Դ. Սրճիւ ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուան, ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեչտ է:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Իրոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեչտ է:

ՎԻՉԻ.— Հ. Ց. Դ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին, Հ. Օհանջանեան ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԱՎԻՆԵՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբի ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին փոնթէ, ընկեր Այվազեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ընկերահամակրական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, դպրոցին սրահը (78 rue Rabelais): Նիւթ՝ «Հայաստան եւ դրացի երկիրները»: Դասախօս ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ «Ռազմիկ» Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, 221 rue de Belleville, Charreton սըրճարանին եռեւի սրահը: Իրոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը կարեւոր է: Թէ նոր վարչութիւնը ընտրելու եւ թէ անյետաձգելի հարցի մը համար: «Ռազմիկ»ի գործերու վարիչ մարմնին կողմէ՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏԻՎԼԻԹԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԻ Համախարբերդցիական Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Bar du Globeի ներքնասրահը:

ԼԻՈՆԻ Համախարբերդցիական Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ցերեկուան հաք ժամը 2.30ին, 71 rue de Bonnelի սրահին մէջ: Ջմռունալ անդամատեարերը:

ԼԻՑԼՍ. ՊԵՏՐԻԱՆԻ ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

29 Յունիսին, ժամը 9ին Սալ տը լա Շեմի
28 rue St. Dominique Մուտքը 150 եւ 100 ֆր.

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Շավիլի Կապ. Մաչի մասնաճիւղի տարեկան դաշտահանդէսը 4 Յուլիս, կիրակի օրը Շավիլի Մօնբարնաս կայարանին մօտիկ ամառոցը, մասնակցութեամբ Բաֆֆի երգչախումբին եւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին: Ճոխ պիւֆէ, ճաշը կարելի է միասին բերել: Հաղորդ. — Pont de Sèvresէն 271 թիւ օթօպ. իչնել Puits sans Vin:

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ Հ. Ց. Դ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ խումբի նախաձեռնութեամբ, Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ մահուան քառասունքին առթիւ, այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Օթէլ տը Ֆրանսի սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կը խօսի ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ: «Սիրէ Ղազօ» կը ներկայացնէ Ա. Ահարոնեանի յուղարկաւորութեան չարժանկարը:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին կողմէ կիրակի 11 Յուլիս Մէօտոնի անտառներուն մէջ (Tapis Vert)ի պաղ չուրին մօտ: Նկատի ունենալ այս թուականը:

Պ. ԶՕՊԱՆԵԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ.— Յառաջիկայ Յուլիս 3ի չաբաթ օրը, ժամը 5ին, Cité Universitaireի Հայ. Ուս. Տան մէջ, (57 Bld. Jourdan), Պ. Զօպանեան պիտի կատարէ դպրոցական ներկայ տարեչրջանի իր վերջին զրական դասախօսութիւնը: Նիւթը՝ «Հայ հեթանոսական չըրջանի անգիր բանաստեղծութիւնը, Հայկազն Տիգրան թագաւորին դիւցազներգութիւնը՝ ըստ Մովսէս Խորենացւոյ»: Յաջորդ դպրոցական տարեչրջանի առաջին դասախօսութիւնը՝ Սեպտեմբեր 11ի չաբաթ օրը:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԵՆՆԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Փոխադրուած է Գ. Աճէմեանի ճաչարանը
12 Rue Cadet, Paris (9)

Ուր միչտ պատրաստ կրնաք գտնել բագլավա, պէօրէֆ, ֆուրապիէ, լահմաճուն եւն.

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 26 JUIN 1948 Շաբաթ 26 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année Nº 5377—Նոր շրջան թիւ 986 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գին 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱԼԵԿՈԾ ԵՒՐՈՊԱՆ

Ահա ուրեմն փոթորիկ մը եւս Եւրոպայի գըլխուն: Փորձանք մը, որուն վրայ իւղ լեցնողներ ալ չեն պակսիր, դժբախտաբար:

Երէկուան յաղթականներն են որ ասպարէզ կը կարդան իրարու, հետզհետէ ընդլայնելով խորացնելով բացուած ճեղքը:

Ուրեմն, ճակատ ճակատի դէմ: Ամէն գետնի վրայ,— տնտեսական, քաղաքական, զինուորական: Ազդեցութեան պայքար:

Մթնոլորտ մը պայթուցիկ, որ ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ պաղարիւն եւ լրջութիւն: Որ եւ է անզգուշութիւն պիտի ծառայէր աւելի բարդացնելու կացութիւնը, յանգելով կատարեալ անելի մը:

Միջազգային մամուլը չանդալից մանրամասնութիւններ կը հրատարակէ Պերլինի անցուդարձի մասին: Շատ մը թերթեր զինուորական պատրաստութեանց լուրեր ալ կը հաղորդեն, թմբկահարելով թոյլ ջիղերը:

Որեւէ քաղաքական կամ զին. իշխանութիւն չի կրնար ձեռնածալ նստիլ, երբ ծայր աստիճան լարուած են փոխադարձ յարաբերութիւնները եւ իւրաքանչիւրը հաստատ կը մնայ իր գրաւած դիրքերուն վրայ:

Արթնութեամբ հսկել եւ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել՝ չի նշանակեր յարձակումի պատրաստուիլ: Այդպիսի պատրաստութիւնները յաճախ կը ծառայեն կանխելու վտանգը:

Անշուշտ ընդհարումներ անխուսափելի են, եթէ կողմերէն մէկը փորձէ իր կամքը պարտադրել բռնութեամբ եւ արհամարհելով…

Որքան ալ գրգռուած ըլլան ջիղերը, կը կարծենք թէ երէկուան Դաշնակիցները կարելին պիտի փորձեն, խափանելու համար անդարմանելին:

Այդ կը պահանջէ Եւրոպայի փրկութիւնն իսկ, որուն համար միլիոններ զոհուեցան երկու աշխարհասասան պատերազմներու մէջ:

Թերթերը կը գրեն թէ առիպողաբար նիստի հրաւիրուած են Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու նախարարական խորհուրդները:

Ապացոյց մը եւս, թէ երեք Դաշնակիցները խորապէս կ'ըմբռնեն կացութեան ծանրութիւնը: Հետեւաբար ելք մը պիտի փնտռեն, որպէսզի աւելի չասատկանայ տագնապը:

Ամէն պարագայի մէջ, կը թուի թէ երկու կողմերն ալ աւելի շատ կ'ուզեն վախցնել եւ գետին շահիլ կ'ուզեն, սպառնալիքներ փոխանակելով:

Պարտեալներուն աւարը իրենց միջեւ բաժնելէ վերջ, անոնք այժմ ալ Գերմանիան բաժնելու ձեռնարկած են, ամրապնդելու համար իրենց քաղաքական, տնտեսական եւ ռազմական յենարանները:

Նորէն երկու աշխարհահայեացքներ, երկու աշխարհներ են որ կը ճակատին իրարու դէմ: Եւ ծերացած, ուժասպառ, անօթի Եւրոպան է որ կը տարուբերի երկու հոսանքներուն միջեւ:

Մոսկուան մուրճ — մանգաղին աչարկու ցանցը փռած ըլլալով եօթը պետութեանց վրայ, մինչեւ Պերլին եւ Ադրիականի ափերը, ճամբան հարթուած կը նկատէ, հարթիչ գլանը դէպի արեւմտեան Եւրոպա գլորելու համար: Իսկ այս վերջինը ինքնապաշտպանութեան, դիմադրութեան պայքարն է որ կը մղէ, ապաւինած՝ Ամերիկայի նիւթական եւ զինուորական օգնութեան:

Երբեք այսքան ճակատագրական ալեկոծութեան մը մատնուած չէր Եւրոպան:

Կարճամիտներ, իմաստակներ միայն պիտի կրնային բարիք սպասել երկու ճակատներու ընդհարումէն, այս կամ այն պատրուակով: Իսկ փոքր, անճար ժողովուրդներուն համար՝ անդարմանելի աղէտ մը պիտի դառնար այդ չարաչուք պատահականութիւնը:

Ոչ զաղտնի զէնքերու սարսափը, ոչ ալ ժողովուրդներու գերութիւնը կրնան բարիք բերել մարդկութեան:

Ազատութիւն, արդարութիւն եւ խաղաղութիւն:

Ամբողջ աշխարհ կը տքայ դեռեւս հոսած արեան եւ շինականութեան աւերակներու ծանրութեան տակ: Որեւէ նոր ցնցում՝ պիտի նշանակէր կատարեալ փլուզում:

Շ.

Չեկոյթի մը առթիւ

Այսօր Դ. էջին վրայ պիտի կարդաք զեկոյց մը, զոր մեզի ղրկած է Union Générale Arménienne, Comité Régional de Parisի կնիքով մարմին մը, 32 Rue de Tréviseի հասցէով, այդ յայտարարութեան միացնելով avoué Ph. Morelի նամակը՝ ապացուցելու համար Շարանթոնի դաշտին մրցումին ծանուցման հրատարակութիւնը:

Լուսաբանութիւն մը, առ որ անկ է.—

1.— Մեզի յայտարարութիւն ղրկող վերին մարմինը չի ներկայացներ ղեկավարութիւնը այն բոլոր մարզական խումբերուն, որոնք կը գործեն Ֆրանսայի մէջ: Մեզքը ճշդել ուրիշ հարց է:

2.— Մարսիլիոյ խումբը, որ կիրակի օր մըրցում մը պիտի կատարէ Շարանթոնյի դաշտին վըրայ, որեւէ կապ չունի Rue de Tréviseի հետ, ունենալով իր ինքնութեան վաւերացման պաշտօնական բոլոր պայմանները.— Préfectureի տոմարին մէջ արձանագրուած U. G. A. 4410 թիւով, F. F.F.ի մէջ՝ 4442 թիւով,— F. F. A.ի մէջ 7863 թիւով, F. F. N.ի մէջ 2814 թիւով, U. V. F.ի մէջ 4487 թիւով:

3.— Յաւալի է, որ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պոլսէն իսկ ծանօթ փառապանծ անունը, որ այսօր Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ տասնեակ հազարաւոր բազմութիւններ կը խանդավառէ, պառակտումի մատնուած է Ֆրանսայի մէջ: Մեր տեսակէտն այն է թէ Հ. Մ. Ը. Մ. անունը կրելու իրաւունք ունին բոլոր անոնք՝ որ կը ծառայեն անոր խտէալին եւ բարձր կը պահեն զայն, դաշտերու վրայ եւ ժողովուրդին սրտին մէջ, յանուն նոր սերունդի փրկութեան եւ տարագիր բազմութեանց ինքնապաշտպանութեան:

Ինչո՞ւ անձնասպան եղաւ Մազարիք

(ԳԱՂՏՆԻ ՆԱՄԱԿ ՄԸ ՍԹԱԼԻՆԻ)

Չեխոսլովաքիոյ արտաքին Նախարար Եան Մազարիքի անձնասպանութենէն քանի մը վայրկեան ետք, իր գրասեղանին վրայ գտնուած էր Սթալինի ուղղուած նամակ մը, զոր Մարաջախտը Քաղաք. Բիւրոյի անդամներուն հաղորդած էր, ըստ սովորութեան: Այս նամակին գոյութիւնը ցարդ անծանօթ կը մնար: Սովետ դերադոյն սպայակոյտին («Րազվէտուփր») մէջ ծառայող հարիւրապետ Իվան Քըփիլով, որ այժմ Լիւքսէմպուրկ ապաստանած է եւ մտերս Հարաւային Ամերիկա պիտի մեկնի, նամակը ձեռք անցուցած եւ հաղորդած է «Լա Փաժ Էնթէռնասիոնալ»ի: Փարիզի Combat թերթը իր Յունիս 23ի թիւով հրատարակած է նամակին թարգմանութիւնը եւ անոր չեխերէն բնագրին մէկ մասին լուսանկարը:

Մազարիք, այս նամակին մէջ երկարօրէն բացատրելէ ետք թէ՝ ինչպէս սկիզբէն ի վեր հաւատարիմ գտնուած է Խ. Միութեան հետ անկեղծ եւ սերտ գործակցութեան քաղաքականութեան, կը թուէ այն երաշխաւորութիւնները՝ զորս Սթալին, Մոլոթով եւ Զորին տուած են իրեն, զանազան առիթներով թէ՝ չեխ պետութեան վարչաձեւը խանգարող ձեռնարկներ պիտի չկատարուին չեխ համայնավարներու կողմէ: Հակառակ այս հաւաստումներուն, համայնավարները կառավարութեան մէջ ազդեցիկ դիրքեր գրաւելէ ետք, ամէն ազատութիւն բռնաբարեցին, այնպէս որ երկրին մէջ օրինական կառավարութիւն մը չմնաց: «Գործի կոմիտէ»ները ամէն բան իրենց ձեռքը առին. Մազարիքի նախարարութեան գործերուն անգամ միջամտեցին. ջնջեցին անոր տուած որոշումները եւ հրամաններ արձակեցին իր իսկ պաշտօնեաներուն: Ասիկա կատարեալ սովետ վարչաձեւ մըն էր. սա տարբերութեամբ միայն որ Սովետները կոչուեցան «գործի կոմիտէ»:

Վերջապէս, Մազարիք, ըսելէ ետք թէ չի կրնար առանց ազատութեան ապրիլ, ոչ ալ այս ազատութեան համար կռուիլ, որովհետեւ Եան Մազարիք չի կրնար, նոյն իսկ անուղղակի, պայքարիլ Ռուսիոյ եւ Խորհրդային կառավարութեան դէմ, կը գրէ.— «Ինծի կը մնայ մեռնիլ միայն, մեռնիլ լռութեամբ… Տակաւին ժամանակ ունիք վերջ դնելու սովետականացման քաղաքականութեան իմ երկրիս մէջ: Աճապարեցէք, որովհետեւ շատ ուշ ըլլայ թերեւս, եթէ քիչ մը տեւէ ալ անցնի»:

Նոր կացութիւն Պերլինի մէջ

ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Եւրոպայի արեւելեան կողմի դէպքերը կը դաւաճանեն: Վարշաւայի Ութերու համաժողովը վերջացաւ. արտաքին նախարարները չուտով պիտի հրատարակեն յայտարարութիւն մը, ծանուցանելու համար թէ՝ արեւելեան Գերմանիոյ մէջ պիտի հաստատուի ինքնավարհանրապետութիւն մը:

Պերլինի մէջ Սովետներէն ձեռք.առած զանազան խիստ կարգադրութեանց պատճառով, Ռուսերուն եւ Դաշնակիցներուն միջեւ ծագած ձգտումը աւելի չեղչտուեցաւ վերջին 24 ժամուան մէջ: Ակներեւ է այլեւս որ Եւրոպան երկուքի բաժնուած է: Գերմանիոյ մէջ կայ հիմա երկու տեսակ դրամ. տոյչմարքը արեւմտեան մասին մէջ, Սովետներու մարքը՝ արեւելեան մասին մէջ: Երկու ինքնավար պետութիւն, Արեւմտեանը՝ Դաշնակիցներէն կողմէ հաստատուած, Արեւելեանը՝ Սովետներու կողմէ: Թերեւս մօտ օրէն պիտի տեսնենք որ Ռուսերը պիտի կազմեն Արեւելեան Դաշնակցային Պետութիւն մը, իբրեւ պատասխան Արեւմտեան զանգուած մը կազմելու համար Դաշնակիցներու կատարած փորձերուն: Կը մնայ հիմա գիտնալ թէ՝ Խ. Միութիւնը որքան առաջ պիտի երթայ իր ուժի քաղաքականութեան մէջ, հարկադրելու համար Դաշնակիցները որ մեկնին Պերլինէն: Արդարեւ, կարելի չէ ենթադրել թէ Ռուսերը գոհանան Լայփցիկով, իբրեւ արեւելեան Գերմանիոյ մայրաքաղաք: Պերլինը իրենց համար կարեւոր է ոչ միայն քաղաքական եւ տնտեսական, այլ նաեւ՝ քարոզչական տեսակէտով: Ուստի ամէն միջոց պիտի գործածեն այս նպատակին հասնելու համար: Շատ հաւանական է որ վճռական եւ եղերական դէպքեր ծագին յառաջիկայ օրերու ընթացքին:

Պերլինի անգլիական, ֆրանսական, ամերիկեան շրջանին մէջ, երէկուընէ ի վեր սկսան փոխանակուիլ տոյչմարքերը՝ հին մարքերուն դէմ: Այս փոխանակութիւնը պիտի կատարուի նաեւ Պերլինի մէջ: Սակայն, Ռուսերը որոշած են մերժել արեւմտեան մարքին մուտքը մայրաքաղաքին ամէն թաղերուն մէջ: Պերլինի անթելը՝ որ Սովետներու հսկողութեան տակ է, յայտարարեց մայրաքաղաքի բոլոր բնակիչներուն որ յարգեն Մարաջախտ Սոքոլովսքիի հրամանը դրամական փոփոխութեան մասին: Ով որ կը գործածէ Դաշնակիցներու շրջաբերութեան հանած դրամը, յանցապարտ պիտի նկատուի խորհրդային իշխանութեանց աչքին: Ասկէ զատ դրամատուներու մէջ պահ դրուած դրամները գրաւման տակ պիտի առնուին:

Այս տեսակէտով, Դաշնակիցները աւելի թոյլատու են: Քաղաքին զինուորական երեք կառավարիչները որոշած են արտօնել իրենց շրջանին ժողովուրդը որ ընդունի արեւելեան Գերմանիոյ մարքը: Ասիկա կը նշանակէ թէ Դաշնակիցներու շրջանին մէջ երկու տեսակ դրամ գոյութիւն պիտի ունենայ:

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Ռուսերը խըզած են բոլոր հաղորդակցութիւնները արեւելեան եւ արեւմտեան Գերմանիոյ միջեւ: Օդանաւերը միայն կրնան հիմա երթեւեկել մէկ գօտիէն միւսը: Հեռագրական եւ հեռաձայնական յարաբերութիւններն ալ կը չարունակուին դեռ: Այս կացութեան մասին խօսելով, Ամերիկայի արտաքին նախարարութիւնը պաշտօնապէս ամբաստանեց Սովետները թէ յայտնապէս կը բռնաբարեն կնքուած համաձայնութիւնները:

Ռուսերը ոչ միայն արգիլած են երկաթուղիներու երթեւեկը, այլեւ կտրած են ելեկտրական հոսանքը: Անգլիացիներն ալ փոխադարձաբար արգիլեցին ածուխի, պողպատի եւ ուրիշ ապրանքներու փոխադրութիւնը դէպի խորհրդային շրջանը: Ժողովուրդը սովէ կը վախնայ:

«Պատերազմով միայն կրնան դուրս հանել»

Պերլինի Ամերիկացի զինուորական կառավարիչը, զօր. Քլէյ, ըսելէ ետք թէ Ռուսերը կը փորձեն ամէն գնով Դաշնակիցները վանել Պերլինէն, յայտարարեց Հայտըլպէրկի մէջ.— «Ռուսերը պատերազմով միայն կրնան մեզ վռնտել Պերլինէն»:

Միւս կողմէ, Սոքոլովսքի Պերլինցիներուն ուղղուած յայտարարութեամբ մը, հաղորդեց թէ՝ Քոմանտանթուրան (միջդաշնակցային հրամանատարութիւն) այլեւս գոյութիւն չունի: «Դրամական առանձին դրութեան մը կիրարկումին պատասխանատուները բաւական չնկատելով Գերմանիոյ միութիւնը քանդել, հիմա ալ կ'ուզեն Պերլինը քանդել, այդ միեւնոյն դրամական դրութիւնը իբրեւ միջոց գործածելով»: Մարաջախտը «կեդրոնացում» եւ «Տնտեսական» կը վերագրէ Պերլինի անգլիացի, ամերիկացի եւ ֆրանսացի զինուորական գերագոյն հրամանատարներուն:

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ»

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԿԱՐՕՆ ՈՒ ՄԱՐՕՆ

Այդ տարուան աքսորեալները վերադարձան եւ Հայրութենէ ծաղկաւոր պարտէզը անկիւնը կրծկրծած դաշտարկաւոր ունէնքի կասաքին թառած բոյնը այրիացաւ :

Տան երախաները «աքաղի» խաղալու եկան եւ ոմանք տեղ գրաւեցին ամայի բոյնին մէջ: Տարեց գիւղացիները չարագուշակ մեկնութիւններ վերագրեցին երեւոյթին, պնդելով թէ՝ գիւղէն « մեծամեծներ» պիտի մեռնին . ցանքը նուազ արդիւնաբեր եւ հիւանդութիւնները շատ պիտի ըլլան: Թէ այգիներուն եւ բանջարանոցներուն՝ կարկուտը պիտի զարնէ եւ տարին տխուր պիտի անցնի » :

Տերպէնտցի ուսուցչուհին, Մարիամ Մակարեան — Մարօն ալ լսեց այդ խօսքերը եւ չկրցաւ անտարբեր մնալ :

Ծերերուն րնածներն իրականցան ու ձմեռը վրայ հասաւ: Ամբարները կիսատ մնացին, գինին՝ միւռոնի պէս հազուագիւտ դարձաւ եւ Մարոյի հոգերն ալ տասնապատկուեցան :

Դժուարին ու չարերու համար անըմբռնելի է այն մեծ վիշտը զոր կ'ունենան ամուսնացածները՝ երբ առանց կնոջ կ'ապրին, կամ սիրահարները, երբ՝ իրարմէ հեռու եւ իրարու կարօտով կ'անցնեն ամիսներ ու յաճախ ալ տարիներ :

Մարօն կը սիրէր Կարօն եւ շատ կը սիրէր, Կարօն ալ կը սիրէր Մարօն: Անոնք իրարու հանդիպեցան ազատութեան արիւնոտ ճամբուն վրայ:

Խանասորի արշաւանքը կը կազմակերպուէր, Ագուլիսցի Կարօն (Արիստակէս Զօրեան) արձանագրուած էր արդէն:

— « Անմահու աղամարդը միայն, սիրած աղջկան համար լքում է սուրբ գործը», կը մտածէր Կարօն:

«Կարոյին շատ եմ սիրում , բայց կուսակցութիւնն ու ազգը Կարոյից էլ շատ եմ սիրում», կ'ըսէր Մարօն իր ընկերներուն :

Զինագործ էր Կարօն, Հ. Յ. Դաշնակցութեան Ատրպատականի զինագործարանի հիմնադիրներէն ու վարողներէն: Վարիչն էր նաեւ բազմաթիւ զինապահեստներու եւ զինամթերքի փոխադրութեանց գործերուն :

●

1896 Դեկտեմբեր 1ի երեկոյեան, Շահդեւլետոնց անտառի բարտիները սեւ – սեւ դարձած էին, սեւ ագռաւներու երամները այլեւս ծառ չէին գտներ թառելու եւ դաշտը լեցուած էր անոնց չարագուշակ կռկռոցով :

Գիւղական երդիքներու տակ, հարազատներու հաւաքոյթներ կային, բայց Մարօն միայնակ էր նորէն, ծնրադիր՝ Կարոյի նկարին առջեւ :

Այնպէս, ինչպէս բարեպաշտ ու ջերմեռանդ քրիստոնեաները խաչելութեան պատկերին առջեւ: Ան կուլար, կուլար անվերջ ու կ'աղօթէր անխօս :

Այս այն պահն էր, երբ՝ փողոցներու երթեւեկը ընդմիշտ կը դադրի, համադամ կերակուրներու հոտը կը լեցնէ տարածութիւնը :

Անտէր շուները կը կծկտին հոտաւէտ տուներու դռներուն առջեւ, իրենց շուրջը հոտուրտալով:

Նշենիի փայտերով լեփ-լեցուն վառարանները կը ճթճրթան, տատ կերուխումը կը մօտենայ իր վախճանին, բայց դեռ երգ, նուագ ու ցնծութեան աղաղակները կը շարունակուին :

Վայ անոր, որ այդ պահուն, հեռու իր հարազատներէն, իր ծննդավայրէն եւ կարօտ՝ իր սիրածին ու բազմաթիւ հոգերով ծանրաբեռն, գլուխը բարձին կը դնէ :

Մարօն շատոնց միակ էր: Միշտ ալ ծանր ցաւերով ու սրտակեղեք յոյզերով կաչկանդուած, անքուն գիշերներ կը լուսցնէր :

« Բայց այդ գիշերը, ուրիշ գիշեր էր»:

Յանկարծ փողոցի ձիւնը ճռճռաց անծանօթ անցորդի մը ոտքերուն տակ, չորցած ճիւղ մը՝ չդիմանալով իր վրայ թառած ձիւնի զուլաններուն ծանրութեան, թաւալգլոր ինկաւ եւ երկնցաւ Մարոյի պատուհանին առջեւը :

Կէս գիշերը շատոնց անցած էր…

Մարօն ելաւ, սեղանի դարակէն հանեց ատրճանակը եւ նորէն մօտեցաւ Կարոյի նկարին, համբուրեց նկարը, քսեց իր շրթունքներուն եւ այտերուն :

Ապա վերցուց գրիչը, քանի մը նախադասութիւններ տեղաւորեց հնամաշ թուղթին վրայ, նայեցաւ նկարին, երկար երկար նայեցաւ իր անշունչ, անխօս Կարոյին, համբուրեց եւ արտասուեց …

Գիւղը լուռ էր բոլորովին: Գայլն ու գաղանն անգամ ծուարելու անկիւն մը գտած էին արդէն:

Ժամկոչը միայն կը պատրաստուէր իր ճրագը ձէթ լեցնելու եւ զանգակատունը բարձրանալու:

Ատրճանակի մը պայթիւնը խզեց գիւղին մեռելային լռութիւնը. բայց ոչ ոք հասկցաւ թէ ինչ կատարուեցաւ :

Հ. Յ. Դ. Ղալասարի զօրանոցը պատասխանատու իրարանցումի մատնուեցաւ եւ անասելի աղմուկ մը լսուեցաւ փողոցներուն մէջ :

Առաւօտ էր…

★

Ծաղիկներով ծածկուած պատգարակ մը, շրջապատուած հայդուկներով, քաջարի զինուորներով. Հ. Յ. Դաշնակցութեան զինանշանը կրող կարմիր դրօշակի առաջնորդութեամբ յամրաքայլ յառաջացաւ դէպի դպրոց, ուր կը պաշտոնավարէր «օրիորդ Մարօն»:

Իր աշակերտուհիները շղթայ կապած էին բակին չորս կողմերը երբ՝ պատգարակը վար դրուեցաւ անուանի հայդուկի մը դերեզմանաքարին վրայ :

Հետզհետէ հասան նաեւ հեռաւոր գիւղերու ընկերներ եւ բարեկամները :

« Ահա ամենանուիրական աղօթքն ու սրբասացութիւնը», յայտարարեց կոմիտէի ներկայացուցիչը եւ կարդաց Մարոյի ձեռագիր պատգամը.

« Իմ անմահ Կարօ, ես պէտք է մեռնիմ, որ դուն կարողանաս անվարան կատարել սուրբ պարտականութիւնդ: Դուն քաջ ես, դուն անձնազոհ ես գիտեմ, բայց քո Մարօն էլ քաջ է, մի վհատիր, մի տխրիր ինձ համար, ես նախընտրեցի ինքնասպանութիւնը, որպէսզի, դուն չմտածես ինձ համար, չթերանաս պարտականութեանդ մէջ :

Մենք պէտք է մեռնինք, որ հայ ազգը ապրի: Օրհնեալ լինի ճամբադ եւ գործդ: Հազար, հազար անգամ համբուրում եմ քեզ, Կարօ ջան» :

✕

Խանասորի արշաւանքը… Գիտէք պատմութիւնը :

Կարօ՞ն:— Ան լիովին կատարեց իր պարտականութիւնը եւ երբ խումբը Արաւլի սարերէն կ'ուղղուէր դէպի Սալմաստ տանող ճանապարհը, Կարօն կռուեցաւ, վերջին փամփուշտն իսկ սպառելով եւ ինկաւ պանէշին վրայ :

« Զկար Կարօն, տխուր պատեց ամէնքին» երգը կ'երգուի մինչեւ այսօր :

Կարօն ու Մարօն չկան այսօր, բայց կայ ու կը մնայ անոնց պաշտած կուսակցութիւնը եւ Հայաստանը մեր :

ԱԶԳԻՆ

Հայաստանի ներկայ վիճակը «բարեկամ»ի աչքով

ԽՄԲ.— Պուքրէշի « Հայաստանեան Ճակատ» թերթին խմբագիրը, Եար. Պապոյեան, որ վերջերս Հայաստան գացած եւ վերադարձած էր առաջնորդ Վազգէն Ս. Վ.ի հետ, երկար ճառ մը խօսած է Յունիս 13ին, եկեղեցւոյ բակը: Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը, խորհրդածութիւնը ձգելով ընթերցողներուն .—

Ի՞նչ առաւելութիւններ ունի մեր հայրենիքը:

Նախ՝ ամէնէն մեծ առաւելութիւնը այն է՝ որ ՄԵՐՆ Է ԱՅԴ ԵՐԿԻՐԸ :

Մեր հարազատ երկիրը, իշխանութիւնը մերը, ժողովուրդը , լեզուն, հողը մերը: Ազատութիւնը, կեանքի ապահովութիւնը, առաջադէմ ներկան ու փայլուն ապագան՝ մերը:

Եթէ իրապէս հայրենասէր ենք, ասկէ աւելի մեծ առաւելութիւն չի կրնար ըլլալ մեզի համար:

Ալ ինչ խօսիմ մեր առաջնակարգ գիտականներու, հմուտ փրոֆէսօրներու , հարիւր-հազարաւոր ուսումնատենչ, տաղանդաւոր երիտասարդներու, աշակերտներու եւ ուսանողներու մասին, նշանաւոր արդիւններու, հոյակապ թատրոններու, հսկայ գործարաններու , ելեկտրական հիդրոկայաններու, նորանոր շէնքերու, պալատներու եւ լայն ասֆալթապատ պողոտաներու, ծառազարդ փողոցներու, սքանչելի պարտէզներու , մշակուած ընդարձակ այգիներու մասին:

Այս խոշոր բարիքներու հետ բաղդատած՝ ինչ արժէք ունին մեր երկրի պակասութիւնները կամ դժուարութիւնները, որոնք միայն ժամանակաւոր, անցողական երեւոյթներ են:

Բայց ի՞նչ պակասութիւններ կան եւ ինչի՞ արդիւնք են :

Շինարարութեանց նիւթերու, առաջին պակասութիւն կայ, շինարարական նիւթերու փոխադրութեան համար անբաւարար են ավտօքամիոնները :

Բայց ի՞նչն է պատճառը այս պակասութիւններուն :

Մեր կառավարութեան մարդիկ իրենք ալ կը խոստովանին որ այդ պակասութիւնները դեռ կան :

Պատճառը այն է, որ հարիւր տարուան ընթացքին փլլալիք շինարարութիւնը կ'ուզեն տասը տարուան մէջ իրականացնել :

Լաւը, աւելի լաւը կ'ուզեն տալ ժողովուրդին եւ կ'ուզեն ՇՈՒՏ ՏԱԼ :

Այս է դաղտնիքը :

Այլապէս ամբողջ աշխարհ գիտէ, որ Սովետ. Միութիւնը շատ հարուստ երկիր է. սակայն շատ քանդուած գիւղեր ու քաղաքներ կան, զորս վերակառուցուած են եւ շատ մեծ ու գեղեցիկ ծրագիրներ կ'իրականացնեն :

Գիտէք, օրինակ, որ հնգամեայ պլանը չորս տարիէն պիտի աւարտեն :

Այս բոլորը մեր երկրի ժողովուրդի բարիքին համար. մեր սփիւռքի հայութեան բարիքին համար :

Մեր երկրի շինարարական աշխատանքին եւ մասնաւորաբար հայրենադարձներու բնակարանային շինարարութեան շատ օգտակար եղած է Ռումանահայութեան ուղարկած ատաղձը:

Պիտի աշխատինք դարձեալ ղրկել :

Ընկեր Աստուածատուրեան թէեւ չեշտեց, որ ատաղձի մեծ կարիք կայ, սակայն, աւելցուց , որ Հայաստանի կառավարութեան տրամադրութեան տակ դրուած են ընդարձակ անտառներ Արխանկելսքի շրջանին մէջ, ուր Հայաստանէն ուղարկուած բանիկ կոլխոզնիկներ ատաղձ կը պատրաստեն ու հայրենիք կ'ուղարկեն. դժուարութիւնը այն է, որ հեռաւորութիւնը մեծ ըլլալով՝ ատաղձի փոխադրութիւնը, դէպի Հայաստան, բաւական ժամանակ կը խլէ :

Քիչ առաջ կ'ըսէի թէ՝ շինարարական նիւթերու պակասը զգալի է: Իրականութեան մէջ պակաս չէ, այլ նիւթերու մեծ սպառում կայ :

Եթէ քիչ մը պակաս Փապրիքաներ շինէին, այդքան շատ ասֆալթապատ փողոցներ շինել չուզէին եւ մանաւանդ եթէ 100.000 ներգաղթող ներս չառնէին, այսօր երկրի տեղացի ժողովուրդը շատ աւելի հանգիստ կ'ապրէր եւ մեր կառավարութիւնն ալ այսքան գլխացաւանք չէր ունենար:

Բայց մեր կառավարութիւնը չմոռցաւ արտասահմանի թափառական իր զաւակները: Եւ տեղ բացաւ անոնց:

Ներգաղթողներու մեծագոյն մասը չինէր է սեփական տուն, լծուեր է աշխատանքի բարեխղճօրէն ու կարգապահութեամբ. համբերութեամբ տարեր է սկզբնական շրջանի մանրմունր եւ անխուսափելի դժուարութիւնները :

Սակայն գտնուեր են նաեւ անբարեխիղճ , անկարգապահ, անհնազանդ մարդիկ, ծոյլեր եւ սփեքուլանթներ, որոնք փոխադրուեր են քաղաքէ քաղաք, չեն տեղաւորուեր, մէկ աշխատանոցէն միւսը անցեր են, խանգարելով պլանային աշխատանքները, տուժեր են իրենք եւ նեղութիւն պատճառեր են մեր կառավարութեան :

Ուրախ եմ ձեզի յայտնելու, որ մեր ռումանահայ ներգաղթողներուն մէջ շատ չնչին եղած է անկարգապահներու թիւը. Ռումանահայերը լաւ անուն շահած են, որուն համար մենք կրնանք հպարտ ըլլալ :

Ներգաղթող ընկերներ, դուք որ քանի մը օրէն պիտի մեկնիք հայրենիք, ջանացէք, որ այնտեղ, ձեր կարգապահութեամբ եւ աշխատասիրութեամբ աւելի բարձրացնէք ռումանահայութեան պատիւը :

Զգուշացէք անկարգութիւններէ եւ անհնազանդ ելոյթներէ :

Հայաստանի կառավարութիւնը մանրամասնօրէն տեղեակ է թէ՝ ի՞նչ վիճակ ունիք եւ ի՞նչ է ձեր վարմունքը :

Առ այժմ Ռումանիայէն միայն հազար ներգաղթող պիտի ընդունուին կամ 30—40 հոգի եւս պիտի կարենան ընդունուիլ, շնորհիւ Հ. Ճ.ի ներգաղթի կոմիտէին եւ մեր դեսպանատան ջանքերուն: Բայց ընկեր Աստուածատուրեան ըսաւ, թէ ԽՈՍՏՈՒՄ ՉԻ ՏԱՐ, սակայն ՅՈՅՍ ՈՒՆԻ որ ռումանահայ մնացեալ քանի մը հարիւր ներգաղթողներուն համար ալ դուռ մը կրնայ բացուիլ :

Շատ դժուարութիւններ կը հարթուին, շատ նեղութիւններէ կ'ազատի մարդ, միայն կարգապահութիւն եւ համբերութիւն պէտք է» :

ՏԽՐՈՒՆԻ.— Յ. ՔԷՕՇԷԵԱՆ

Խոր ցաւով կ'իմանանք Գահիրէի ընկերներէն Յարութիւն Քէօշէեանի մահը:

Ողբացեալ ընկերը բնիկ Սեբաստացի էր, ծնած 1894ի: Կանուխէն հաստատուած էր Եգիպտոս, ուր ստացած էր ուսումը եւ մտած առեւտրական ասպարէզ : Հաւատաւոր եւ գործունեայ Դաշնակցական մըն էր: Ունեցած է ազգային գործունէութիւն: Եղած է անդամ Գահրէի Թեմական Ժողովին՝ ինչպէս նաեւ Հոգաբարձութեանց եւ ուրիշ ազգ. մարմիններու: Դամբանականներ խօսած են Բժ. Եր. Խաթանասեան, Գրիգոր Պալըգճեան, ընկեր Վ. Նաւասարդեան :

★ Դարձեալ Գահիրէի մէջ ընկեր Միրիճեան դժբախտութիւնն ունեցած է կորսնցնելու իր 17–ամեայ աղջիկը, Սօնա: Մեր ցաւակցութիւնները :

ԱՀԱՒԱՐ ԽՈՍՔ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՆԿԱՐ)

ԻԲ.

Նոքա ինձ ոչ թէ միայն տուն, այլ եւ ամուսին տուին, որ ինձ ամէն կողմանէ պաշտպանէ եւ ինձ հանգիստ կեանք մը ընծայէ, որպէս զի ես ալ անոր հանգիստ կեանքը ապահովեմ։ Ես ալ ուրախութեամբ ընդունեցի այս առաջարկութիւնը, որովհետեւ ինձ համար ամէն բանէ առաջ հանգիստ կեանքը կը նախընտրէի։ Ես ալ ուրախութեամբ ընդունեցի այս առաջարկութիւնը, որովհետեւ ինձ համար ամէն բանէ առաջ հանգիստ կեանքը կը նախընտրէի։

Նոքա ինձ ոչ թէ միայն տուն, այլ եւ ամուսին տուին, որ ինձ ամէն կողմանէ պաշտպանէ եւ ինձ հանգիստ կեանք մը ընծայէ, որպէս զի ես ալ անոր հանգիստ կեանքը ապահովեմ։ Ես ալ ուրախութեամբ ընդունեցի այս առաջարկութիւնը, որովհետեւ ինձ համար ամէն բանէ առաջ հանգիստ կեանքը կը նախընտրէի։

— Ծօ՛ղէք ինձ։ մի՛ խոստանար, նա ձեզ պատուոյ տէր մարդ չեմ ըսեր, ըսուր ես ալ ուրախ եմ ամուսին ունենալ, որ ինձ պիտի հանգիստ թողու։

— Ծօ՛ղէք ինձ։ մի՛ խոստանար, նա ձեզ պատուոյ տէր մարդ չեմ ըսեր, ըսուր ես ալ ուրախ եմ ամուսին ունենալ, որ ինձ պիտի հանգիստ թողու։

Իսկապէս ալ ինչպէս որ ըսած էր, ինձ հետ ամենայն վայելչութեամբ կը վարուէր։ Ես ալ իրեն հետ ամենայն վայելչութեամբ կը վարուէի։ Իսկապէս ալ ինչպէս որ ըսած էր, ինձ հետ ամենայն վայելչութեամբ կը վարուէր։ Ես ալ իրեն հետ ամենայն վայելչութեամբ կը վարուէի։

չուղ Ջիւանէն կտորներ: Պ. Գրիգոր Մանուկեան երգեց «Բարձր Սարեր» եւ «Տըլէ եամա՛ն»ը :

... Ընկեր Աշոտ Յակոբեան ներկաները խնդացուց քըքջալիր զաւեշտով մը:

Սէն Թ Անի երգչախումբի ղեկավար Պ. Համբարձումեան հանդիսականներու բաղձանքին վրայ երգեց ջերմ ծափերու մէջ: Մօտերս Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Գրիգորանիւմանեան խումբը դաշտահանդէս մը կուտայ նոյն տեղը: Անշուշտ հասարակութիւնը պիտի քաջալերէ նոյն ջերմութեամբ:— Թղթակից

Ուաշինկթընի մէջ կ'ըսեն թէ Պերլինի կացութիւնը «ծանրակշիռ» է եւ «վտանգ կայ որ աւելի վատթարանայ»: Ամերիկացի հեղինակաւոր անձնաւորութեան մը յայտարարութեան համեմատ, ամերիկեան ժողովուրդը համաձայն է Նախագահ Թրումընի եւ իր արտաքին նախարարին որ Պերլինի ամերիկեան զերագոյն հրամանատարը դիմադրէ Սովետներուն, եթէ բռնի գործողութիւններու ձեռնարկեն: Ուաշինկթընի կառավարական շրջանակները անվերապահօրէն կ'ընդունին զօր. Քլէյի վերոյիշեալ յայտարարութիւնը :

Արեւմտեան պետութեանց որոշումը Գերմանիոյ մասին

Մոսկուայի անթելը հաղորդեց թէ Արեւելեան Եւրոպայի պետութեանց ութ արտաքին նախարարներու ժողովը վերջացաւ հինգշաբթի գիշեր :

Այս առթիւ Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց որ խստիւ քննադատելով Լոնտոնի համաձայնութիւնը, դիտել կուտայ թէ Դաշնակիցները բռնաբարած են Փոցտամի համաձայնութիւնները՝ որոնց տրամադրութեամբ Գերմանիոյ վերաբերեալ խնդիրները պէտք է լուծուին Չորս Մեծերու կողմէ համախորհուրդ :

Ցետոյ կը յայտնէ տրուած որոշումները.—

1.— Մեծն Բրիտանիոյ, Խ. Միութեան, Մ. Նահանգներու եւ Ֆրանսայի միջեւ կնքուած համաձայնութեամբ լրացնել Գերմանիոյ ապազինումը :

2.— Որոշ պայմանաժամի մը համար չորս պետութեանց կողմէ հսկողութիւն հաստատել Ռուրի շրջանին վրայ, որպէսզի անոր ճարտարարուեստը գործածուի խաղաղասիրական նպատակներու եւ Գերմանիա չկարենայ վերակազմել իր պատերազմական կարողութիւնը :

3. -- Չորս պետութեանց համաձայնութեամբ առժամեայ ժողովրդավար կառավարութիւն մը կազմել ամբողջ Գերմանիոյ համար:

4.— Հաշտութեան դաշնագիր մը կնքել Գերմանիոյ հետ, համաձայն Փոցտամի որոշումներուն, որպէսզի կարելի ըլլայ չորս պետութեանց զինուորները քաշել հաշտութեան դաշնագրին կնքումէն մէկ տարի վերջը:

5.— Միջոցներ ձեռք առնել որպէսզի Գերմանիա կատարէ իր պարտաւորութիւնները պատերազմական հատուցումներու մասին :

★ Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը նիստի հրաւիրուեցաւ ստիպողաբար: Փարիզի մէջ ալ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ «օրուան դէպքերու» բաժնին մէջ այս օրերս կարելի է տեսնել Պաղեստինի պատերազմի պատկերներու մէջ Հայոց վանքը, որ հիւանդանոցի վերածուած է եւ ուր ապաստանուած են Հականայի վիրաւորները :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ հանրապետական կուսակցութեան համագումարը միաձայնութեամբ նախագահական թեկնածու հռչակեց Նիւ Եորքի կառավարիչը, Տիուի, որ 46 տարեկան է :

ԼՈՒՏԱՆՔՆԵՐ ԵՒ ՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐ փոխանակուեցան առջի օր ալ, Ազգ. Ժողովին մէջ, օդանաւային ազգայնացուած գործարաններու յոռի մատակարարութեան առթիւ : Օդային նախարար Մայոդէյի մեղադրեց նախկին համայնավար նախարար Թիյյոնը, որ նրբանցքներուն մէջ կռիւ բռնուած էր ընդհանուր քննիչ Փէլէնքի հետ : Թիյյոն պատասխանեց.— «Փէլէնք անպարկեշտ մարդ մըն է»: Իսկ «Թիյյոն — դոչեց ուրիշ երեսփոխան մը — նենգամիտ է »: Ժողովրդական երեսփոխան Պէսէ զանգատեցաւ թէ համայնավար երեսփոխան Տիկին Կալիսիէ քուէարկութեան միջոցին ապտակած է զինքը կռնակէն: Բարապաններ արգիլեցին աւելի ծանր դէպքեր, իսկ խոխոյի ձայնը մարեցաւ պոռալէն :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ հրէական կառավարութիւնը լուծեց «Իրկուն» գաղտնի կոմիտէն եւ հրամայեց որ այս կազմակերպութեան բոլոր անդամները անմիջապէս մտնեն կանոնաւոր բանակին մէջ:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ հայրապետը, կարդինալ Մենտծէնսկի, բանադրեց կառավարութեան եւ խորհրդարանին անդամները, որոնք Յունիս 16ին ազգայնացուցած էին կրօնական դպրոցները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Ողբացեալ ընկեր Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ, մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, այս կիրակի, պատարագէն անմիջապէս վերջը: Իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ԱՅՑ իր դամբարանին, Père Lachaiseի գերեզմանատունը: Ժամադրութիւն métro Gambetta, դրան մօտ :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի եւ քաղաքի Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ: 27 Յունիս, կիրակի ամբողջ օրը: Սէնլուգրան Փէն, Եօթնեղբայրեաններուն օդասուն պարտէզին մէջ: Ճոխ յայտագիր: Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, մեներգ, հայկական եւ եւրոպական պարերով, զուարճալի պիւֆէ: Կարգադիր յանձնախումբը կը սպասարկէ առաւօտ ժամը 9էն սկսեալ :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պ. ՕՏՏՈՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

27 Յունիս կիրակի օր Սէնթ Անտրէի օդասուն պարտէզին մէջ:

Բանախօսութիւն Ընկեր Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Կը ներկայացուի Սիպիլի ՀԱՐՍԸ, պար արտասանութիւն, երգ:

Մուտքը ազատ է :

Հաղորդակց. միջոց.— Թիւ 25 հանրակառքը :

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՋԵԿՈՅՑ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ֆրանսայի շրջանի վարչութիւնը հանրութեան կը տեղեկացնէ թէ, 27 Յունիսի S. O. Charentonի դաշտին վրայ Մարսիլիոյ եւ Ալֆորվիլի Փութպոլի խումբերու միջեւ կատարուելիք մրցումը, Հ. Մ. Ը. Մ.ի հետ ոեւէ առնչութիւն չունի, հակառակ իրենց յայտարարութեան և այդ խումբերը Հ. Մ. Ը. Մի անունով գործելու ոեւէ իրաւասութիւն չունին: (Կնիք)

ԽՄԲ.— Պատասխանը կարդալ առաջին էջ:

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Յուլիս 1ին հինգշաբթի օր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԸ :

Գեղարուեստական բաժին դպրոցի աշակերտներուն կողմէ: Մուտքը ազատ է

Կը հրաւիրուին մասնաւորաբար ծնողքները եւ Ֆ. Խաչի դպրոցներու աշակերտութիւնը :

ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷԻ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ ծանօթ արուեստագէտ Տիկ. ՍԻՐՈՒՀԻ ՏՐԴԱՏ ՆԸՇԱՆԵԱՆԻ, ԹՐԱԳՕՇԻ եւ « ՇԻՐՎԱՆԶԱՏԷ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԻՆ: 27 Յունիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.45ին Քազա տ'Իթալիայի թատրոնին մէջ: Կը ներկայացնեն Շիրվանզատէի գլուխ գործոցը՝

ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

Ընտանեկան քառոյալից եւ ցնցող տրամը 4 արար : Մտից տոմսերու գիները 300, 200, 150 եւ 75 Փրանք: Կը ծախուին բոլոր կազմակերպութիւններուն քով անխտիր: Կեդրոն՝ Տպարան Զաւէն 35 rue Dominicaines, Marseille: Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ՆԵՐՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Մոք տեսակցութիւն մը ունեցաւ ընդհանուր սպայակոյտի անդամ զօր. Ջէլէրի եւ զօր. Ռըվէրի հետ: Տեսակցութեան ներկայ էին զինուորական շրջաններու բոլոր հրամանատարները, ինչպէս նաեւ ազգային ապահովութեան վերատեսուչ Պուսիքօ, Սէնի ոստիկան. վերատեսուչ Լէօնար եւ ութ արտակարգ ընդհ. քննիչները: «Քոմպա» կը գրէ թէ այս զինուորական արտակարգ ժողովին յանկարծական գումարումը ուղղակի կապ ունի միջազգային ծայրայեղօրէն ձգտուած կացութեան հետ :

ՉՈՐՍ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԶՕՐԱՎԱՐՆԵՐ զինուորական ատեանի յանձնուեցան, հաստատուած ըլլալով թէ գերութեան ատեն գրաւոր գիմում կատարած են, ծառայելու համար գերմանական բանակին մէջ :

ԱԹԷՆՔԷՆ կը հեռագրեն թէ կատաղի կռիւներ կը մղուին, գրաւելու համար Կրամոս լեռը ուր ամրացած են ապստամբները: Դժոխային մեքենայ մը պայթեցաւ Սելանիկի հեռաձայնի կեդրոնին մէջ :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղին դասախօսութիւնը՝ այս երկուշաբթի ժամը 8,30ին, իր ակումբին մէջ: Պիտի խօսի Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ: Նիւթ՝ «Դաշնակցութեան քաղաքական եւ տնտեսական սկզբունքները:

ՑԷՍԻՆ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ընկերական ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ:

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. Արծիւ ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս չարաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՎԻԷՆ.— Հ. Յ. Դ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին, Հ. Օհանջանեան ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ :

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Պոմոնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները 29 Յունիս կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, եկեղեցիին սրահը: Օրակարգ.— զեկոյց պատգամաւորական ժողովի եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ «Ռազմիկ» Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, 221 rue de Belleville, Charreton սըրճարանին ետեւի սրահը: Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը կարեւոր է: Թէ նոր վարչութիւն ընտրելու եւ թէ անյետաձգելի հարցի մը համար: «Ռազմիկ»ի գործերու վարիչ մարմնին կողմէ՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՎԼԷԹԵԱՆ, ԲՐԻՉԱՆԴ ՏԷՎԼԷԹԵԱՆ

ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ»Ը

Կը ծախուի Պ. Խ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ քով

324 Chemin de St. Julien

ԼԷՅԼԱ ՊԵՏՐԽԱՆԻ ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

29 Յունիսին, ժամը 9ին Սալ տը լա Շիմի

28 rue St. Dominique Մուտքը 150 եւ 100 Փր.

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Պրէօնէն Պ. Խրիմեան իր ողբացեալ տիկնոջ յիշատակին «Յառաջ»ի միջոցով հազար ֆրանք կը նուիրէ Այնճարի դպրոցին եւ հազար ֆրանք Պէյրութի «Պատակ մը ապուր»ին :

Ուշադրութի՛ւն, ուշադրութի՛ւն մեծ դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Փարիզի շրջանի Հայ Արիներու եւ Արենուշներու կողմէ, կիրակի 27 Յունիս Շավիլի անտառներուն մէջ: Իջնել Մօնփառնասի եւ Էնվալիտի Շավիլի կայարանները եւ հետեւիլ առաջնորդ Արիներուն: Անձրեւի պարագային պատսպարութիւնը ապահովուած է:

ՅՈՒՇԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վիէնի կոմիտէին կողմէ, այս չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Համօ Օհանջանեան» ակումբին մէջ: Կը նախագահէ ծանօթ գրող ՏԻԿԻՆ ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ:

Կը բանախօսէ ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ :

Երգ, արտասանութիւն, եւն.: Սինէ ՂԱԶՕՆ կը ներկայացնէ Ահարոնեանի յուղարկաւորութիւնը :

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՎԱՀԷ ԻՋՔԱԼԱՑԵԱՆի

Համբաւաւոր նպարավաճառը, 9 rue Jouy - Rouy, Paris (20): Հեռաձայն Men. 50-09

Իրական պայքար մը ապրուստի սղութեան դէմ եւ վճռական սկզբունք մը լաւ ապրանք ծախել, նուազագոյն գինով ծախել :

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արեւելեան լաւ տեսակ ճերմակ պանիրի համար մէկ հասցէ միայն՝

Պ. ԽՈՐԷՆ ՔԵՂԱՊՃԵԱՆ

31bis, Rue Cailleux, Paris (13)

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme - (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տող. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 27 JUIN 1948 Կիրակի 27 ՅՈՒՆԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5378-Նր շրջան թիւ 987 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գին 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԷՊԻ ԼՃԱՑՈՒՄ

Ո՛րքան կսկծալի պատկեր մը կը ներկայացնէ Հայկական Արտասահմանի «ուսումնական» դաշտը, իբրեւ ընկերային եւ հանրային ազդակ :

Խօսքը ամբողջութեան մասին է, առանց դաւանանքի կամ դասակարգի խտրութեան : Եւ առաւելապէս՝ այն տարրերու մասին որ կը կազմեն միջին սերունդը :

Բայց, ինչո՞ւ սահմանափակել շարքը :

Ուրիշ երեւելիներ ալ, սեւ կամ ճերմակ մազերով կղերականներ ալ իրենց շուքը ձգած են այն ճամբուն վրայ, որ կը տանի դէպի լճացում :

Թարգմանէ բառը եւ կ'ունենաս պատկեր մը աւելի քան վրդովիչ: Համաճարակ մը ուր իրար կը վարակեն անտարբերութիւնը, ինքնուրացումը, ձեռնթափութիւնը :

Երբեք այսքան հանդիսաւոր տեսարան մը պարզած չէր անփառունակ նահանջը, վերջին արտագաղթէն առաջ թէ ետքը :

Մարդիկ համակերպած են ամէնէն ըմբոստացուցիչ ելոյթներուն, տգիտութեան եւ բռնութեան բոլոր մարզանքներուն :

Վեղարաւոր թէ անվեղար, անոնք պատգամներ կ'որոտան յանուն հեռաւոր սուրբերու : Կը մոռնան թէ տարագիր բազմութիւններ ուրի՛շ բան կը սպասեն իրենց հմտութենէն եւ իմաստութենէն : Ուրի՛շ բան կը սպասէ նոյնիսկ հայրենիքի ժողովուրդը, զանուելով պիրկ թաթի մը տակ :

Փորձենք պարզել քանի մը մեղքեր ու վէրքեր,— անոնք որ կը սպառնան կոշկոռ կապել :

Մանաւորապէս ակնախտիղ ափերու վրայ, մեր գրոց-բրոցները ամփոփուած՝ իրենց պատեանին մէջ, յոգնութիւն չեն կրեր աչք մը նետելու աւելի հեռուն,— դէպի խոնարհ գաղութները :

Հայաշատ ոստաններ ունինք ուր ամբողջ բազմութիւններ իրենց իրական վաստակով կը պարծենան, եւ ոչ թէ խժալուր աղմուկով կամ շողշողուն ծրագիրներով: Շա՞տ է տաք խօսք մը, եղբայրակցութեան շարժուձեւ մը այդ բազմութեանց հանդէպ: Քիչ մը աւելի ուշադրութիւն :

Գրոց-բրոցներու խմբակներ ունինք որոնք տասը կտոր կ'ըլլան, խանդավառութեան բաժակներ պարպելու եւ դուրգուրանքի վարդեր ցանելու համար Երեւանի ճամբաներուն վրայ :

Ոչինչ. Թող շարունակեն, որպէսզի հայրենիքի սարսուռներով ներշնչուին, թարմանան իրենց սիրտերն ու միտքերն ալ, օտարութեան ապառաժներուն վրայ :

Բայց, երբ երեւակայութեան թռիչքներ կը կատարեն մինչեւ Կովկաս, առանց շատ բան գիտնալու կամ տեսնելու, ներելի չէ որ մոռնան այլապէս կազդուրիչ նուաճումներ, ճիգեր իրենց իսկ աչքերուն տակ :

Մանաւանդ որ, անխուսափելի պարտականութիւններ ունին տարագիր բազմութեանց, անոնց երիտասարդութեան եւ մտաւորականութեան հանդէպ :

Պարտաճանաչ, իսկապէս հայրենասէր տղամարդու գործ չէ փառաբանել հեռաւորը, զօրաւորը, եւ անտեսել կամ խոնարհաբար ստորագնահատել մօտաւորը :

Մենք երկունք եւ վաստակ ունինք օտարութեան մէջ ալ: Աւելի բարձր՝ շատ մը տեսակէտներով: Ունինք բազմազան եւ հարուստ ժառանգութիւն մը: Թանկագին գանձեր՝ մշակոյթի ճակատին վրայ :

Որո՞ւ պարտականութիւնն է անընդհատ յիշեցնել, արժեցնել զանոնք, երբ գիտենք որ Երեւանը գերազանցութեան պայքար կը մղէ նոյնիսկ այս գետնին վրայ, ծուռ կամ սնամէջ յաւակնութիւններով եւ պետական հովանաւորութեամբ :

Ինչո՞ւ ճակատներու պիտի բաժնուէինք այս հիմնական հարցին մէջ ալ, փոխանակ ձայն ձայնի տալու : Առանց վերապահութեան :

Եթէ վեհերոտներ կամ ծածկամիտներ կան, ինչո՞ւ աւելի բարձր պիտի չհնչէ գիտակցութեան, ինքնաճանաչման ձայնը :

Ի՞նչ կը շահի հայրենիքը, եթէ անդարմանելի կորուստի մը մատնուի մեր ժառանգութիւնը, լուռ մեղսակցութեամբ :

Տակաւին չպարզեցինք լճացումի եւ դասալքութեան բոլոր մեղքերը: Մէկը միւսէն ծանրակշիռ :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.

Կը պատմեն թէ երբ Մեծն Աղեքսանդրի բանակը կ'արշաւէր դէպի Կիլիկիոյ դուռները, երիտասարդ աշխարհակալը կը տեսնէ որ զինուոր մը ետ է մնացած, անոր համար որ չի կրնար ցատկել առուակի մը վրայէն :

Կ'աշտանակէ ձին եւ կը սուրայ զինուորին մօտ: Կը հարցնէ .

— Ի՞նչ է անունդ :

— Աղեքսանդր :

Երիտասարդ աշխարհակալը կը գայթակղի՝ իմանալով որ իր փառապանծ անունը կը կրէ կամկար զինուորը: Ու կը հրամայէ .

— Կա՛մ կը ցատկես այս առուակին վրայէն, կամ անունդ կը փոխես :

Եւ հիմա ձեր միտքը բերէք հայկական պանծալի կազմակերպութիւնը, որուն հիմը դրուեցաւ Պոլսոյ մէջ, եւ որ դափնեպսակներ խլեց Վոսփորի ափերուն վրայ, իսկ հիմա ազգային հպարտութեան յաղթերգութիւններ կը հիւսէ Սուրիայէն մինչեւ Լիբանան, Եգիպտոս, Կիպրոս, Յունաստան եւ այլուր : Այդ կազմակերպութիւնը կը կոչուի Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութիւն, կամ միայն սկզբնատառերով՝ Հ. Մ. Ը. Մ. :

Այստեղ, Ֆրանսայի մէջ, տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունի Միութիւն մը որ մինչեւ այժմ չյաջողեցաւ ցատկել առուակին վրայէն՝ հակառակ այդ փառապանծ անունը կրելուն: Ժամանակ է, կարծեմ, ըսելու այդ Միութեան—Կա՛մ կը ցատկես առուակին վրայէն, կա՛մ կը փոխես անունդ :

Գիտեմ որ անոնց մէջ կան իրական մարզիկներ եւ արժէքաւոր տղաք: Այն ատեն՝ կազմակերպե՛նք մրցում մը, եւ փոխանակ յաղթականին տալու ոսկեայ բաժակ մը, տանք իրաւունքը Հ. Մ. Ը. Մ. անունը կրելու: Իսկ այդ անունը կրելու անարժաններուն ալ թողունք Հ. Մ. Ը. Մ.-ին միւս նշանակութիւնը, որ ծանօթ էր Պոլսոյ մէջ, այսպէս .

— Հօրդ Մօրդ Ըսածը Մ'ըներ = (Հ. Մ. Ը. Մ.) :

ԱՐԱԶ

Ուտեստի գիները պիտի աժանցնե՞ն

Կառավարութիւնը կարգ մը նոր որոշումներ տուաւ սննդեղէններու մասին: Ջուկը՝ որ ատենէ մը ի վեր ազատօրէն կը ծախուէր, նորէն պաշտօնապէս որոշուած գիներու նախկին դրութեամբ պիտի վաճառուի: Մեծ քաղաքներու մէջ, կառավարութիւնը բանջարեղէնի եւ պտուղի կարգ մը տեսակներուն համար զեղչեալ գիներ պիտի սահմանէ, որոնք ամէն շաբաթ պիտի հաղորդուին հասարակութեան: Գինեգործները պարտաւոր պիտի ըլլան ամէն ամիս որոշ քանակութեամբ գինի հրապարակ հանելու, փոխանակ իրենց ապրանքը մթերելու եւ չարաշահութեամբ ծախելու: Միեւնոյն ատեն կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք պիտի առնէ նաեւ, որպէսզի արտադրողները կարելի եղածին չափ մեծ քանակութեամբ սննդեղէն ղրկեն Փարիզի ուտեստեղէնի մեծ շուկան (Հալ) :

Նոր գիները պիտի որոշուին երկուշաբթի կամ երեքշաբթի :

★ Պետական Խորհուրդը ապօրէն հռչակեց այն յաւելումները զոր կատարած էր ելեկտրական ընկերութիւնը, օրէնքին հրատարակումէն առաջուան գիներուն վրայ :

ԻՍՐԱՅԷԼԻ կառավարութիւնը կ'ամբաստանէ Եգիպտացիները թէ կը բռնաբարեն զինադուլի պայմանները, Հրէական երկու գաղթակայան ռմբակոծելով եւ կարաւան մը կեցնելով: Կոմս Պեռնատոթ ալ իր կողմէ բողոքած է Եգիպտոսի դէմ, որովհետեւ եգիպտական օդանաւ մը յարձակում գործած է ՄԱԿի մէկ օդանաւին վրայ: — Խ. Միութիւնը եւ Իսրայէլ դեսպաններ պիտի փոխանակեն :

ԱՒՍՏՐԻՈՅ մէջ խորհրդային իշխանութիւնը կը քաջալերէ համայնավարները, որպէսզի ձեռք անցընեն կառավարութիւնը: Ամերիկացիներն են որ այս մեղադրանքը կ'ուղղեն, բայց Ռուսերը կը հերքեն :

Ռուսերը կը խստացնեն Պերլինի պաշարումը

ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ ՍՈՎԻ՞ ՊԻՏԻ ՄԱՏՆՈՒԻՆ

Պերլինի այն շրջանները որ ենթակայ են արեւմտեան պետութեանց գրաւման, այլեւս յարաբերութիւն չունին խորհրդային թաղամասերուն եւ Գերմանիոյ մնացեալ շրջաններուն հետ: Պերլինցիները խոր մտահոգութեան մատնուած են եւ կը վախնան որ պաշարումը տեւական ըլլայ: Խորհրդային շրջանի գերման թերթերը կը շահագործեն այս մտահոգութիւնները, անգործութեան եւ սովի ուրուականը ցցելով ժողովուրդին առջեւ :

Ամերիկեան, անգլիական եւ ֆրանսական հրամանատարները չեն կորսնցուցած իրենց պաղարիւնը : Հանդարտեցնելու համար Պերլինցիները յայտարարեցին թէ՝ մէկ ամիս բաւելու չափ ուտեստ կայ, եւ թէ՝ ամէն պարագայի մէջ, ոչ ոք սովամահ պիտի ըլլայ: Ամերիկացի հրամանատարը միջոցներ ձեռք առաւ, օդանաւով պարէն հասցնելու համար Պերլինի ամերիկեան զինուորներուն եւ սպասարկութիւններուն: Սակայն, Դաշնակիցներու դժուարութիւնները կ'աւելնան հետզհետէ: Գրաւման գօտիները իրարմէ բաժնող սահմանագծին վերջին կէտին վրայ, Ռուսերը հանած են Պերլին-Հանովր երկաթուղիի ձողերը: Ուրբաթ օր ալ, արգիլեցին որ իրենց շրջանէն որեւէ սննդեղէն փոխադրուի Դաշնակիցներու գրաւման ենթակայ շրջանները: Պերլինի խորհրդային անթելը յայտարարեց թէ՝ այս շրջաններուն մէջ պարէնաւորումը հետզհետէ աւելի պիտի դժուարանայ յառաջիկային :

Խորհրդային պաշարումին պատճառով ստեղծուած ծանրակշիռ կացութեան հետեւանքով, Պերլինի քաղաքապետութիւնը որոշեց կոչ մը ուղղել ՄԱԿի ընդհանուր ժողովին, օգնութիւն խնդրելով ստիպողաբար :

★ Պաշարման հետեւանքով, Պերլինի արեւմտեան շրջանին երախաները պիտի զրկուին թարմ կաթէ, որուն հայթայթումը երաշխաւորած էր չորս պետութեանց համաձայնութիւնը:— Սեւ շուկան կը բանի անընդհատ, օգտուելով դրամի փոփոխութենէն: Մէկ արեւմտեան մարքը հինգ խորհրդային մարքի կը ծախեն:— Կը վախցուի որ խռովութիւններ ծագին, սովի սպառնալիքին հետեւանքով:— Ռուսերը նորանոր խստութիւններ կը գործադրեն իրենց շրջանին մէջ:— Հոսանքի դադարման հետեւանքով, Պերլինի ժողովուրդը հազիւ երեք ժամ ելեկտրականութիւն կ'ունենայ, 24 ժամուան մէջ:— Խորհրդային անթելը կը ծանուցանէ թէ բանուորները կը սպառնան գործադուլ յայտարարել, սովի հեռանկարին առջեւ :

Զօր. Հաուլի, Պերլինի ամերիկեան հրամանատարը, «յիմարական» կոչեց մայրաքաղաքը սովի մատնելու ռուսական սպառնալիքը :

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԽՈՐՀԻՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՄԷՋ

Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ Դաշնակիցները երեք կերպով միայն կրնան վերջ դնել Պերլինի պաշարումին .— 1. Կորով ցոյց տալ եւ այսպէսով ստիպել Ռուսերը որ որոշեն թէ կ'արժէ՞ կռիւ յարուցանել Պերլինի համար .— 2. Զգել Պերլինը, եւ այսպէս, պարտուած հռչակուիլ,— 3. Բանակցութիւն փորձել :

Կ'երեւայ թէ Դաշնակիցները այս երրորդ միջոցը կը նախընտրեն: Կ'ըսուի արդարեւ թէ, յառաջիկայ 48 ժամերուն մէջ, երեք Դաշնակիցները դրական եւ համրնթաց ձեռնարկ մը պիտի կատարեն այս ուղղութեամբ: Անշուշտ, հաւանական չէ որ բոլոր վէճերը կարգադրուին : Առ այժմ, արեւմտեան պետութիւններու ջանքը պիտի ըլլայ վերջ տալ գոնէ «երկու մարքերու կռիւին», թէ՛ դրամական եւ մատակարարական գետնի վրայ: Այս նպատակով, Ուաշինկթըն, Լոնտոն եւ Փարիզ տեւական շփումի մէջ են: Այս հաշտարար տրամադրութեանց իբրեւ առաջին արտայայտութիւն ցոյց կը տրուի զօր. Կանըրվալի նամակը՝ ուղղուած Պերլինի խորհրդային հրամանատարին : Զօրավարը ցաւ կը յայտնէ որ կարելի եղած չէ համաձայնիլ Պերլինի մէջ միակ դրամ մը շրջաբերութեան դնելու մասին :

Բրիտանական դահլիճը լսեց բացատրութիւնները՝ Պերլինի հրամանատար զօր. Պրատըն Ճոնի, որ յատկապէս Լոնտոն եկած էր պարզելու համար գերման մայրաքաղաքին կացութիւնը :

Այս ունկնդրութենէն ետք, Պէվին երեսփ. ժողովին մէջ յայտարարեց թէ կացութիւնը «փափուկ» է, թէեւ մտահոգութեան տեղի չկայ առ այժմ: Պատասխանելով Իտընի հարցումին թէ՝ դաշնակիցները պաշտօնապէս հաղորդա՞ծ են Ռուսերուն՝ իրենց դիրքը Պերլինի մասին, արտաքին նախարար «այո» ըսաւ: Աւելցուց թէ՝ Անգլիա չի կրնար ընդունիլ որ ուրիշ միակ պետութեան մը հաստատած դրամը միայն շրջաբերութեան մէջ ըլլայ Պերլինի մէջ, ուրիշ բան եթէ այս դրամը Չորս Մեծերու հսկողութեան տակ դրուի :

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ»

ԱՄՈՒԼ ՅԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յօդուածներ կան որ երկրի մը մտայնութիւնը ու մշակոյթին մակարդակը ցոյց կուտան: Ատոնց մէկն է «Սովետական Հայաստան» ամսագիրէն եղած արտատպումը «Յառաջ»ի Յունիս 20ի թիւին մէջ:(Մէկ տարի առաջ գրուած՝ ինչպէս կը յայտնուի խմբագրական ծանօթութենէն, բայց միշտ այժմէական: Խ. Հայաստան երկար ատենէ ի վեր դադրեցուցած էր իր թերթերուն եւ գրքերուն առաքումները: Այս պայմաններուն մէջ, երբ, հրաշքով մը, «Յառաջ»ի խմբագրատունը կ'իյնայ «սովետական» ամսագիր մը, ժամանակը նկատի չառնուիր այլեւս) :

Յօդուածներ կան որ արժէք մը չեն ներկայացներ, բայց կը հետաքրքրեն մեզ, որովհետեւ մեր հայրենիքէն կուգան եւ կը պարզեն անոր ընդհանուր նկարագիրը: Ատոնցմէ մէկն է վերոյիշեալ գրութիւնը: Խորագիրը՝ «Սովետական գրականութեան հայրենասիրական ոգին» :

Սիրաս, անոր հեղինակը, ամէն ճիգ կը թափէ փաստելու համար թէ Հայաստանի մէջ շատ կարեւորութիւն կը տրուի հայրենասիրութեան: Գրող ու բանուոր, գիւղացի եւ սպասաւոր ունին հիմնական նպատակ մը «օգտակար լինել «սովետական հայրենիքէն»: (Հայաստան բառը մէկ կամ երկու անգամ կը յիշուի միայն, ու գրողը կամայ ու ակամայ՝ շփոթութիւն մը կը ստեղծէ Հայաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ: Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ արդէն, քանի որ իրական է այդ շփոթութիւնը: Խօսքերը ուղղուած են նոյն ատեն մէկուն եւ միւսին ու «սովետական հայրենիքը» ճարտար սահմանում մըն է, առաձգական սահմաններով) :

Հմայեակ Սիրաս գովեստներ կը հիւսէ նաեւ «սովետական հայրենիք»ին շուրջ, կը բացատրէ անոր դերը. «Հայրենիքի ջերմ շնչի տակ են կազմաւորւում մեր մարդու գաղափարները, աճում նրա ընդունակութիւնները»: Ան կը դիմէ նաեւ Ծիրանաւիին, Դ. Դեմիրճեանին, Ն. Զարեանի եւ Սարեանի գրական գոհարներուն, որպէսզի տարակոյս չըլլայ այս մասին: Յօդուածը կը վերջացնէ Իսահակեանի անունով, ինչ որ «ափոթէօզ» մըն է: « Հայ ժողովրդի մեծանուն բանաստեղծ Աւետիք Իսահակեանը ասել է.

Դու ծոցից ծաղկել, ցնծում ես ծոցից ...

Յօդուածին հիմնական կէտը սակայն եւ դիտումնաւոր մասը այն է թէ մեծ տարբերութիւն մը կայ հին եւ նոր հայրենասիրութեան միջեւ: Դարաշրջան մը անցած է Րաֆֆիէն մինչեւ Դեմիրճեան: Նախկին հայրենասիրութիւնը երազ էր եւ կը վերջանար միշտ յուսահատութեամբ, մինչ նորը հաւատք եւ խանդավառութիւն է: Հին հայրենասէրը հայ ժողովուրդին եւ աշխատադասակարգին դժբախտութիւնը կ'երգէր: Սովետական երգիչը, ընդհակառակն, «առնական» տողերով կը պանծացնէ Հայաստանի շինարարութիւնն ու երջանկութիւնը ժողովուրդին :

Յօդուածին ամէնէն ցայտուն մասն է այս բաղդատութիւնը եւ անոր է որ պիտի կառչիմ աւելի: Նախ քան այդ՝ սակայն քանի մը խօսք տակաւին :

Սիրասի գրիչը աջ ու ձախ կը տատանի խանգարուած կողմնացոյցի մը ասեղին պէս: Ան լայնամտութեան մը ապացոյցը կը նկատէ այդ տատանումը, բայց մենք գիտենք թէ սարկամտութիւն մըն է միայն: «Սովետական գրականութեան բնորոշ ոգին, կ'ըսէ Սիրաս, այն է, որ հայրենասիրութիւն քարոզելով, նա չի սահմանափակւում ազգային նեղ պատեանում, նրա հորիզոնները լայն են, նրա հայրենասիրութիւնը խարսխուած է ժողովուրդների եղբայրութեան վրայ»: Հոս զանց կ'առնեմ վերլուծել մեզի համար այնքան ախտաւոր այս զառանցանքը, խորհելով թէ Սիրասները ստիպուած են այդպէս գրել : Արտասահմանը պէտք է գիտնայ արդէն ժողովուրդներու եղբայրութեան իրական իմաստը: Արեւմտահայութիւնը իր արեան տուրքը տուաւ խելքի գալու համար: Իսկ եթէ խելքի չէ եկած դեռ, ինչպէս ցոյց կուտան զանազան թեթեւամիտ տարրեր, արեան տուրք մը ունի տակաւին տալիք: Ներելի է «եղբայր» ժողովուրդներու կոթնիլ, երբ ուրիշ ելք չկայ: Բայց ներելի չէ երբ տխմարաբար կը փառաբանուի այդ եղբայրութիւնը :

Պիտի ուզէի որ Սիրասի գրիչը մատնէր մխիթարիչ հեռատեսութիւն մը: Ընդհակառակն իր նայուածքը չերթար սովետներու հայրենիքէն անդին: Արգիլուած է:

Երբ հոս, Սփիւռքի մէջ իսկ կծկտած ու փակ են մտքերը օտար մշակոյթներուն առջեւ, կրնանք երեւակայել Սիրաս մը՝ երկաթէ վարագոյրին ետին ուրկէ ներս արտաքին ոչ մէկ լոյս կը թափանցէ կամ հասածը կ'անցնի տեղական կաղապարէն ու դիալեկտիկային օղէնքներէն : Սիրասի լայնամտութիւնը յատուկ է միայն այդ վարագոյրին ետեւ գտնուած մշակոյթներուն, որոնք ի վերջոյ նոյն գոյնն ու ձեւը ունին: Կարելի է չափել նաեւ այսպէս «ժողովուրդներու եղբայրութիւնը »:

Եթէ սիրել պէտք էր ժողովուրդ մը, ամէնէն առաջ պէտք էր կարեկցութեամբ հակել Սփիւռքին վրայ: Հայրենիքի մը պարտականութիւնն է նախ իր ցրուած եւ օտարութեան մէջ լքուած զաւակներով զբաղիլ :

Սիրասներու նեղմտութիւնը չափելի է ամէն կողմէ: Ցաւալի է յօդուածագիրը, երբ սովետ քաղաքակրթութեան վրայ կը ճառէ:

Բռնազբօսիկ է ան երբ կ'անցնի ազգային կամ հայրենասիրական գովաբանութեան: Այս ալ հասկնալի է: Օրէնքներն ու վերին թելադրանքները այնքան փոփոխական են բանուորներու հայրենիքին մէջ:

Բայց զարմանալի է որ ամէնէն յանդուգներն իսկ չեն կրնար առանց Pathosի, հարազատ զգացումով մը երգել այդ նոր հայրենիքը: Կեղծիք ու խեղճութիւն են Սիրասի մէջբերած Շիրազի «գողտրիկ տողերը»: Կեղծիք, ապաշրանք եւ խեղճութիւն Ն. Զարեանի տողերը: Իսահակեան, որ չկրցաւ աշուղութենէն անդին անցնիլ, ժողովուրդին զգացումները շահագործողի հոգեբանութիւն մը կը մատնէ իր քերթուածին ետին, թէեւ երախտապարտ միայն կրնայ ըլլալ: Ամէնէն բախտաւորն է ...

Հինէն ի վեր մեր բանաստեղծները սովորութիւն ունին գովել ժողովուրդն ու երկիրը: Փառքին ամէնէն դիւրին ճամբան է ասիկա: Գիտութիւն մըն է, որ կ'ապահովէ անուն եւ հաց: Գիտութիւն մը՝ որովհետեւ քերթողը հարկադրուած է մնալ ժողովուրդին մտային մակարդակին սահմանափակ գիծին վրայ: Եւ հին ու նոր մեր գրողներուն այդ գերութիւնը գրողներու հետ: Կարելի չէ Մալարմէ մը ըլլայ մերմէջ, ոչ ալ տափակ Միլլէր մը ժողովրդին բարոյ. անկումը մատնանշող մը, ընապանցական Վալէրի մը կամ Ժիտ մը: Ինտրա եւ Օշական առին իրենց դասերը: Վերջինը, ինչպէս եւ Կ. Զարեան արագօրէն նահանջեցին : Հայրենասիրութիւնն է միայն որ անմահութեան կ'արժանացնէ մեր գրողները:

Նկատելի է այս գիտութիւնը հինէն ի վեր, բայց՝ ներելի է ան մասամբ: Անցեալին մէջ: Պէտք չէ մոռնալ թէ պէտք էր խանդավառել հայրենազուրկ ժողովուրդ մը, մտածել անոր ազատագրութեան եւ կենսական պահանջներուն: Հինին մէջ՝ կարելին մաքառման գրականութիւնն էր միայն: Ու պէտք է գոհ ըլլալ եթէ եղան Մեծարենցներ, Վարուժաններ ու Թէքէեաններ որ վայելչութեամբ տարին հայրենասիրութեան այդ շղթաները, բառերով խաղցողներու կողքին :

(Մնացեալը յաջորդով)

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Մ. Կորքի եւ Հայկ. Մշակոյթը

ԽՄԲ.— Կ'ամփոփենք, արեւմտահայ աշխարհաբարով, «Սով. Հայաստան» ամսագրի 1948 Մարտի թիւէն—

Լենինի եւ Ստալինի զինակիցները Շահումեան ու Սպանդարեան իրենց շուրջը համախմբելով բոլշեւիկեան հրապարակախօսներն ու գրողները (Մռաւեան, Յակոբեան, Կարինեան եւ ուրիշներ) մեծ դեր կատարեցին հայ իրականութեան մէջ Կորքին մեծարելու եւ անոր երկերը ժողովրդականացնելու: Շահումեան առաջինն էր որ թարգմանեց Մ. Կորքիի «Մի անգամ Աշնանը» պատմուածքը (գրուած 1901ին): Շահումեան կը գրէր «Մաքսիմ Կորքին ռուս բանուորներուն սիրելին է: Դուրս գալով ժողովրդական « տորրին » խաւէն «Ինքնուս – գրող», ան իր մէջ զարգացուց մեծ գեղարուեստական տաղանդ : Հանելով գրական բարձունքներուն, դառնալով ընթերցող հասարակութեան կուռքը, իր բնական զարգացման ընթացքով եկաւ բանուորներու մօտ եւ բերաւ անոնց իր գեղարուեստական տաղանդը, կանգնեցաւ անոնց մօտ մէկ դրօշի տակ, դարձաւ անոնց երգիչն ու կենսագրողը»: Շահումեան կ'ըսէ.— «Կորքին պրոլետարական գրականութեան զարդն ու պարծանքն է»: Կորքիի երկերուն գեղարուեստական արժէքի մասին Ա. Մռաւեանը կ'ընդգծէ.— «Այդ երկերը եկան ապացուցանելու որ պրոլետարական աշխարհահայեացքն ու աշխարհազգացումը Կորքիի գեղարուեստական ստեղծագործութեան հզօր թափ տուած են եւ հարստացուցած: ... Իսկ անոր «հէքեաթները ողողուած են խոր, մարդկային անկեղծ սիրով ու մարգարէական հաւատով դէպի մարդկութեան պայծառ ապագան :

Ամբողջ գրքէն կը բուրէ զարմանալի ու վարակիչ լաւատեսութիւն մը, կենսաթրթիռ աշխարհազգացում»: Մռաւեան կը թարգմանէ նաեւ Կորքիի իտալական հէքեաթները, «Պայքար»ի մէջ (1916):

Արտաշէս Կարինեան եւս գնահատելի աշխատանք կատարած է: 1914ին բոլշեւիկեան «Պրաւդա» թերթին մէջ լոյս կը տեսնէ Կարինեանի ընդարձակ յօդուածը Կորքիի իտալական «հէքեաթներու մասին, բարձր գնահատելով Կորքիի խմբագրութեամբ եւ յառաջաբանով հրատարակուած պրոլետարական գրողներու ժողովածուն :

1900ական թուականներուն Կորքին ծրագրած էր հրատարակել Ռուսաստան ապրող ազգութիւններու ազգային գրականութիւններու ամբողջ մատենաշար մը: Ատոնց մէջ էր «Հայ գրականութեան ժողովածուն», որ լոյս տեսաւ 1916ին Փեթերպուրկի մէջ, Մաքսիմ Կորքիի խմբագրութեամբ: Հայ գրականութեան մէջ զետեղուած են Ռ. Պատկանեանի, Ս. Շահազիզի, Գ. Սունդուկեանի, Րաֆֆիի, Յ. Յովհաննէսեանի, Ա. Ծատուրեանի, Ա. Շիրվանզադէի, Յովհ. Թումանեանի, Ա. Իսահակեանի, Վ. Տէրեանի, Դ. Դեմիրճեանի, Մ. Մանուէլեանի եւ այլ գրողներու երկերը: Կորքիի ջանքերով «Հայ գրականութեան ժողովածուի» նիւթերու թարգմանութեան մասնակցած են ռուս նշանաւոր բանաստեղծներ Ալեքսանդր Բլոկը, Վալէրի Բրիւսովը, Բալմոնտը :

« Հայ գրականութեան ժողովածուն» կազմելու եւ խմբագրելու աշխատանքին օգնած է Վահան Տէրեան :

« Հայ գրականութեան ժողովածու»ի մէջ զետեղուած նիւթերէն Կորքին ամէնէն շատ գնահատած է Գ. Սունդուկեանի « Պէպօ»ն: Ստանալով Վ. Տէրեանի բառացի թարգմանութիւնը, Կորքին անմիջապէս ձեռնարկած է անոր գեղարուեստական թարգմանութեան : Աշխատանք է կատարած ոչ միայն «Պէպօ»ի վրայ, այլեւ մանրակրկիտ խմբագրման ենթարկած է « Հայ Գրականութեան» մէջ զետեղուած բոլոր երկերը :

Ալեքսանդր Շիրվանզադէն հայ գրականութեան մէջ Կորքիի տաղանդի առաջին գնահատողներէն մէկն է եղած: Անոր Կորքիի ուղղած մէկ նամակին մէջ կը կարդանք.— «Եթէ ես չվախենայի բոլորին յայտնի Ձեր համեստութիւնը վիրաւորելուց, ապա կ'ասէի, Տիքընսից, Դոստոեւսքուց յետոյ վիպասանական ոչ մի ստեղծագործութիւն ինձ վրայ չի թողել այդպիսի ուժեղ տպաւորութիւն : Իմ կարծիքով ամբողջ գիրքը ռուս ժողովրդի կեանքի, նրա հարստահարուած վիճակի խորհրդանշանն է: Ոչ միայն ռուս ժողովրդի, այլեւ բոլոր ժողովուրդների: Թոյլ տուէք սեղմել ձեր ձեռքը որ համամարդկային գրականութեան այդպիսի հրաշալի կոթող է ստեղծել »:

Կորքին 1916 Փետրուար 1ին կը պատասխանէ Շիրվանզադէի.— «Ձեր գովասանքից ես շատ ըզգացուեցի... դուք գրող էք, մի մարդ որ ապրում է աշխարհի բոլոր ցաւերով եւ ուրախութիւններով: Ես կարդացել եմ ձեզ եւ լսել ձեր անունը 92թուին Թիֆլիս, եւ 97ին երբ նստած էի Մետեխի բանտում» :

Կորքիի անունին հետ կապուած են Վ. Փափազեանի, Ա. Իսահակեանի, Յովհ. Թումանեանի, Յ. Յակոբեանի, Նար–Դոսի անունները:

Աւետիք Իսահակեան 1901ին թարգմանեց Կորքիի «Մրրկահաւը» Յովհաննէս Թումանեան 1908ին թարգմանեց «Ձկնորսն ու Փէյան» գեղօնը:

Արազին թարգմանած է Կորքիի հանճարեղ «Մանկութիւն», «Ծառայութեան մէջ», «Իմ համալսարանները »:

Կորքի ծանօթ էր ոչ միայն գրականութեան, այլեւ հայկական մշակոյթի միւս մարզերուն եւ անոնց ներկայացուցիչներուն: 1902ին մտերմական յարաբերութիւն կը ստեղծուի մեծ երաժշտագէտ Ա. Սպենդիարովի եւ Կորքիի միջեւ: Նոյն թուականին Սպենդիարեանը երաժշտական գեղօն կը գրէ «Ձկնորսն ու Փէյա»ի բնագրին վրայ, ուրկէ Կորքին չափազանց գոհ կը մնայ:

1902ին Կորքին իր «Քաղքենիներ» թատերգութիւնը նուիրած է Սպենդիարովի «Փէյայի երգի» տաղանդաւոր հեղինակին » մակագրութեամբ : 1912ին Սպենդիարովը Կորքիի «Էդէլվայս» արձակ բանաստեղծութեան հիման վրայ կը գրէ նոր երաժշտութիւն :

Հայ նշանաւոր քանդակագործ՝ Յակոբ Գիւրճեան մտերմական յարաբերութեան մէջ եղած է Կորքիի հետ: Ան Կորքիի կիսանդրին քանդակած է 1912ին, իսկ երկրորդ քանդակը՝ 1914ին: Երկրորդ քանդակը կը ներկայացնէ Կորքին ամբողջութեամբ իր գրասեղանի մօտ, ստեղծագործելու պահուն :

Կորքիի երկերու պատկերազարդումներէն նշանաւոր են Յ. Կոջոյեանի գործերը: Վարպետօրէն են կատարուած «բանաստեղծութիւններ եւ լեգենդներ» ու պատկերազարդումները :

Կորքիի թատերգութիւններու բեմադրութիւնները կը հանդիսանան հայ թատրոնի պատմութեան զարգացման նոր, աւելի բարձր աստիճանը :

Յայտնի են Թիֆլիսի հայ Դրամատիքական ընկերութեան կողմէ ներկայացուած «Յատակում» 1908, 1909, 1910, 1917ի բեմադրութիւնները. «Յատակում»ը դարձած է նաեւ սովետահայ թատրոնի սեփականութիւնը :

Հայ թատրոնի պատմութեան մէջ առանձնապէս մեծ է «Եգոր Բուլըչէվ»ի ներկայացման հը—

Ծուխով վերջը մի լաւով փարիզի թատերական խնդիրը մի քանի օր առ ի գիտութիւն վերցուցած էր։ Ամէն ինչ կարծես թէ կարգի էր դրուած։ Ֆրանսական թատրոնները կրկին բացուած էին։ Ամէն ինչ կը պատրաստուէր հանդիսաւոր կերպով ընդունելու Ամերիկայի հիւրերը։ Ամէն ինչ կարծես թէ կը գնար իր հունով։ Բայց յանկարծ ահագին փոթորիկ մը բարձրացաւ, որ ամէն ինչ տակնուվրայ ըրաւ։

Ֆրանսական թատրոնները, ինչպէս յայտնի է, ունին իրենց ենթակայ դերասանները, որոնք կը կազմեն թատրոնի ընտանիքը։ Ամէն մէկ դերասան կամ դերասանուհի, որ կը մտնէ թատրոնի մէջ, կը ստորագրէ պայմանագիր մը, որով կը պարտաւորի տարուան մէջ որոշ թիւով ներկայացումներու մասնակցել։ Ամէն մէկ ներկայացումի համար ալ կը ստանայ որոշ գումար։ Ասոնք կը կոչուին «Սոցիէթէր»։ Ամէն մէկ դերասան կամ դերասանուհի, որ կը մտնէ թատրոնի մէջ, կը ստորագրէ պայմանագիր մը, որով կը պարտաւորի տարուան մէջ որոշ թիւով ներկայացումներու մասնակցել։ Ամէն ներկայացումի համար ալ կը ստանայ որոշ գումար։ Ասոնք կը կոչուին «Սոցիէթէր»։

Ֆրանսական թատրոնները, ինչպէս յայտնի է, ունին իրենց ենթակայ դերասանները, որոնք կը կազմեն թատրոնի ընտանիքը։ Ամէն մէկ դերասան կամ դերասանուհի, որ կը մտնէ թատրոնի մէջ, կը ստորագրէ պայմանագիր մը, որով կը պարտաւորի տարուան մէջ որոշ թիւով ներկայացումներու մասնակցել։ Ամէն ներկայացումի համար ալ կը ստանայ որոշ գումար։ Ասոնք կը կոչուին «Սոցիէթէր»։

1934ին Ոտնդրեհեան թատրոնը կը մտնէ մէջ մը որ կը կոչուի «Վատ տեղեր»։ 1937ին ան կը տեղափոխուի «Թատրոն Ռեյնալ» ։ Ներկայ սեզոնին ան կը գտնուի «Ֆոլիզ Տրամատիք»։

1928ին Գերասանական Հասարակութիւնը կը հիմնադրէ Ալեքսանդր Ծատուրեան։ Ընկերութեան նպատակն էր ներկայացումներ տալ Ֆրանսայի տարբեր քաղաքներուն մէջ։ Ներկայացումներուն մասնակցեցան Ալեքսանդր Ծատուրեան, Զարեհ Ալեքսանեան, Գրիգոր Ոտնդրեհեան, Ռուբէն Մամուլեան, Ռուբէն Զարդարեան, Ռուբէն Սեւակ, Ռուբէն Ալեքսանեան, Ռուբէն Ալեքսանեան, Ռուբէն Ալեքսանեան

Կը կարծուի թէ Դաշնակիցները այս ձեւ առաջարկ մը պիտի ներկայացնեն Խ. Միութեան:

Պէվին յայտնեց նաեւ թէ՝ փոխուած չէ Անգլիոյ տեսակէտը Պերլինի մասին: Արտաքին Նախարարը յայտարարած էր.— Մայիս 4ին.— «Մենք իրաւականօրէն Պերլին կը գտնուինք եւ հոն պիտի մնանք»:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

★ Զօր. Քլէյ հաղորդեց թէ ծրագիր մը կը մշակուի Դաշնակից երեք պետութեանց սերտ գործակցութեան հիման վրայ, «որպէսզի գործադրուին Լոնտոնի մէջ տրուած որոշումները»: Կազմակերպութիւնը պիտի հաստատուի ամերիկեան, անգլիական եւ ֆրանսական զինուորական իշխանութեանց եթէ ոչ ամբողջական գոնէ մասնակի ձուլումով:

Ամերիկացիները զինուորական լեզուով կ'ուզեն խօսիլ այսուհետեւ: Պիտի հասկցնեն Ռուսիոյ թէ՝ այն ատեն միայն պիտի հաւանին Գերմանիոյ մասին Զօրսերու ժողով մը գումարել, երբ Մոսկուա այս անգամ չատ լուրջ եւ չատ լայն զիջողութիւններ ընէ: Վարչութեան մէջ Մոսկուայի բռնած բաղդատաբար հաշտարար ընթացքը հակասական չի նկատուիր անոր հետեւած բիրտ քաղաքականութեան, Պերլինի մէջ: Մայիսէն ի վեր, Քրէմլինի սկսած յարձակողականը հաշտութեան համար, դառնադան փուլերէ կ'անցնի, որոնց ամէնէն սուրը «Պերլինի պայքարն» է ապահովաբար: «Հաւանեցէք բանակցելու մեզի հետ — կ'ըսեն Ռուսները,— ապա թէ ոչ կը ստիպենք ձեզ որ Պերլինէն մեկնիք. եւ մենք այս քաղաքը կը դարձնենք գերման արեւելեան Պետութեան մը մայրաքաղաքը»:

Դաժան կռիւներ Մակեդոնիոյ լեռներուն մէջ

Յունաստանի սպարապետը, Զօր. Եածիս, յայտարարեց թէ կառավարական զօրքը յառաջ կը խաղայ համաձայն զինուորական ծրագրին, բայց ապստամբներու ճակատը չէ ճեղքուած տակաւին, Կրամոսի շրջանին մէջ: Բանակը կատաղի դիմադրութեան կը հանդիպի ապստամբներուն կողմէ որոնք դիրք բռնած են բնական ամրութեանց մէջ եւ մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ կը սպառեն: Ունին նաեւ ծանր թնդանօթներ եւ ականներ տեղաւորած են ամէն կողմ, ինչ որ կը դժուարացնէ յառաջխաղացութիւնը: Զօրավարին յայտարարութեան համաձայն, բանակին կորուստը այնքան մեծ չէ, իսկ ապստամբներուն կորուստները «չատ ծանր են»:

Ապստամբներու անթելը հաղորդեց թէ կառավարական զօրքը ետ մղուած է, մեծ կորուստներով:

★ Աթէնքէն հաղորդուած ուրիշ լուրի մը համաձայն, զօր. Մարկոս եւ իր սպայակոյտը ետ մղուած են իրենց ամրոցէն, Ալպանիոյ սահմանագլուխին վրայ:

★ Նոյն աղբիւրին համաձայն, կատաղի կռիւ մը տեղի ունեցաւ ազգային պահակներուն եւ 1000 ապստամբներու միջեւ, Զահարու գիւղին մէջ (Պելոպոնէս): Ապստամբներուն կորուստը կը հաշուեն 170 հոգի:

★ Գնդակահարուեցան 27 հոգի, որոնք մահուան դատապարտուած էին վերջերս:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՊԱՆԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ քննելու համար բանաձեւ մը առաջարկեց Ապահովութեան Խորհուրդին սովետ պատուիրակը, Կրոմիքօ: Ժողովը մերժեց այս առաջարկը, դիտել տալով թէ իրաւունք չունին միջամտելու երկրի մը ներքին գործերուն:

ԼՈՆՏՈՆԻ նաւահանգիստի 19.000 բանուորները կը չարունակեն գործադուլը, հակառակ իրենց իսկ վարիչներուն ազդարարութեան: Եօթը վարիչներ հրաժարեցան: Զինուորներ կ'աշխատին բանուորներուն տեղ:

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ կը ծաւալին Իտալիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, մեծ մտահոգութիւն պատճառելով կառավարութեան:

205.000 ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐ ընդունելու համար քուէարկուած օրէնքը Յունիս 25ին ստորագրուեցաւ Մ. Նահանգներու նախագահին կողմէ:

ԿԱԹԻ ՏԱԳՆԱՊԸ դեռ երկու տարի պիտի չարունակուի Եւրոպայի մէջ, համաձայն Միացեալ Ազգերու միջոցաւ կատարուած քննութեանց: Հացի կտրօնը կրնայ ջնջուիլ ժամանակի ընթացքին, ցորենի հունձքը առելցած ըլլալով:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահութեան հանրապետական թեկնածու Տիուի այնքան վստահ է իր ընտրութեան վրայ որ, հիմակուընէ կը պատրաստուի կազմել իր ապագայ դահլիճը: Թեկնածուն մեծ բարենորոգումներ կը խոստանայ, միեւնոյն ատեն ազդարարելով թէ ոեւէ համայնավար պիտի չձգէ պետական պաշտօններու մէջ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Ոլբացեալ ընկեր Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ, մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, այս կիրակի, պատարագէն անմիջապէս վերջը: Իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ՀՅԴ իր դամբարանին, Père Lachaiseի գերեզմանատունը: Ժամադրութիւն métro Gambetta, դրան մօտ:

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Յուլիս 1ին հինգշաբթի օր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԸ:

Գեղարուեստական բաժին դպրոցի աշակերտներուն կողմէ: Մուտքը ազատ է

Կը հրաւիրուին մասնաւորաբար ծնողքները եւ Ֆ. Խաչի դպրոցներու աշակերտութիւնը:

ԼԻՈՆԻ Ֆ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ Դաշտահանդէսով մը: 4 Յուլիս, կիրակի օրը: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Մարսէյլէն Տէր եւ Տիկին Կարապետ Գրիգորեան իրենց թոռնիկին Ստեփան - Ռիչարի մկրտութեան առթիւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները կ'ընեն «Յառաջ»ի միջոցով, Պէյրութի ճեմարանին 2000 Ֆր. Հ. Յ. Դաշնակցութեան Թանգարանին, հազար Ֆր. եւ մէկ տարեկան «Յառաջ» Տիկին Արմենուհի Փիլոսիւրեանին (Մարսէյլ):

ՄՐՑՈՒՄ.— Եղանակի ամենամեծ բարեկամական մրցումը տեղի կ'ունենայ S. O. Charentonneauի մարզադաշտին վրայ, կիրակի 27Յունիս, Մարսէյլ ընդդէմ Ալֆորվիլի, առաջին մրցում՝ ժամը 13.30ին: Տոմսեր Ալֆորվիլի անդամներու մօտ: Հաղորդակցութեան միջոց.— métro Charenton - Ecoles, առնել 104 autobus իջնել Ave. Gambetta:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

ՏԻԿԻՆ ՏԻՐՈՒՀԻ Թորոսեան ծնեալ Պօղոսեան Կէլիպօլուցի, կը փնտռէ զաւակները Թորոս եւ Մարի, (տղաքը երկաթագործ Ղազարոսի որ մեռած է աքսորի մէջ) երկուքն ալ կորսնցուած, մէկը Եփրատի եզերքը եւ միւսը Տէր Զօրի մէջ: Տեղեկացնել Տիկին Թորոսեանի, 15 Portinscale, Rd. London S. W. 15:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՅՑԷ

Քան (A. M.) այցելող օթօմօպիլիսթներու համար
Ets. C. A. VAHANIAN
Վարիչ՝ Յ. ՆՇԱՆԵԱՆ
8, Place Vauban, Cannes (A. M.) Tél. 916-58
Էսանս, իւղ, բնէօ, պաթըրի եւ ամէն կարգի նորոգութիւններ: Սոյն ծանուցումով ներկայացող յաճախորդներուն մասնաւոր զեղչ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բացուած է, Ե. ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆի
« CRÉMERIE D'AIX», 22 rue d'Aix, Marseille
Չափաւոր գին, մաքուր սպասարկութիւն:
Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար:

M. NOUBAR
Licencié en Droit-Conseil-Juridique
27 Rue des Petites Ecuries, Paris (10)
Ընկերակցութեանց կազմութիւն, ամէն տեսակ ձեւակերպութիւններ, առեւտրական արտօնագիր, հաշուական գործեր եւ fiscalité. բնակարանի կամ առեւտրական հաստատութեանց վարձքերու յաւելման խնդիրներ:
Դիմել ժամը 10—12 եւ ժամադրութեամբ:
Հեռաձայն Pro. 24-87:

ՁԵՐ ՀԱՐՍՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ
ՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Դիմել՝ **Bernie Oliver**
Նուագախումբին
9 Rue Chabrol, Paris (10) Հեռ. PRO. 14-31
Ջուարթ, հաճելի, կենսքոտ Չափաւոր գին

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme - (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղին դասախօսութիւնը՝ այս երկուշաբթի ժամը 8.30ին, իր ակումբին մէջ: Պիտի խօսի Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ: Նիւթ՝ «Դաշնակցութեան քաղաքական եւ տնտեսական սկզբունքները»:

ՏԷՍԻՆ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ընկերական ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ:

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Պոմոնի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները 29 Յունիս կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, եկեղեցին սրահը: Օրակարգ.— զեկոյց պատգամաւորական ժողովի եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ՀԱՄԱԽԱՐԲԵՐԴՑԻԱԿԱՆ Փարիզի Հայր. Միութիւնը վերակազմելու համար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին փարիզեան շրջանիս երկսեռ հայրենակիցները անխտիր, այս շաբաթ 3 Յուլիս, իրիկունը ժամը 8.30ին, Ազգ. տան մէջ, 32 rue de Trévise, Paris (9): métro Cadet: Ներկայ պիտի ըլլայ նաեւ փրօֆէսէօր Խայիկեանը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ»Ը
Կը ծախուի Պ. Խ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆի քով
324 Chemin de St. Julien

ԼԷՅԼԱ ՊԵՏՐԽԱՆԻ ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ
29 Յունիսին, ժամը 9ին Սալ տը լա Շիմի
28 rue St. Dominique Մուտքը 150 եւ 100 Ֆր.

Ուշադրութի՛ւն, ուշադրութի՛ւն Մեծ դաշտահանդէս

Կազմակերպուած Փարիզի շրջանի Հայ Արիներու եւ Արենուշներու կողմէ, կիրակի 27 Յունիս Շավիլի անտառներուն մէջ: Իջնել Մօնփառնասի եւ Լէնվալիտի Շավիլի կայարանները եւ հետեւիլ առաջնորդ Արիներուն: Անձրեւի պարագային պատսպարութիւնը ապահովուած է:

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՎԱՀԷ ԻՋՔԱԼԱՑԵԱՆԻ
Հանրածանօթ նպարատունը, 9 rue Jouy - Rouve, Paris (20): Հեռաձայն Men. 50-09
Իրական պայքար մը ապրուստի սղութեան դէմ եւ վճռական սկզբունք մը լաւ ապրանք ծախել, նուազագոյն գինով:

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Արեւելեան լաւ տեսակ ճերմակ պանիրի համար մէկ հասցէ միայն՝
Պ. ԽՈՐԷՆ ՔԷՊԱՊՃԵԱՆ
31bis, Rue Cailleux, Paris (13)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է «Մ Ա Ս Ի Ս»
Նպարեղէնի նոր վաճառատունը, մաքուր եւ անմրցելի ապրանքներով: Այցելեցէք անգամ մը եւ պիտի համոզուիք: Հեռ. Pro. 16-88
ՍԱՊՂՆՃԵԱՆ, 21 rue Saulnier, Paris (9):

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
Փոխադրուած է Գ. Աճէմեանի ճաշարանը
12 Rue Cadet, Paris (9)
Ուր միշտ պատրաստ կրնաք գտնել բաքլավա, պէօրէք, քուրապիէ, լահմաճուն եւն.

ՃԱՇԱՐԱՆ
AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ
Արեւելեան եւ ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւոր Քանըպիէրէն 50 մեթր հեռու միայն:
Հեռ. C. 02.23 15 Marché des Capucins

ARMAND
ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ
ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
22 Rue d'Aix (Ա. յարկ) ՄԱՐՍԷՅԼ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աճգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 29 JUIN 1948 երեքշաբթի 29 ՅՈՒՆԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5379–Նոր շրջան թիւ 988 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԽՈՍՏԱՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երկու տարուան ընթացքին, 1946ին եւ 1947–ին, մօտաւորապէս 86.000 տարագիրներ փոխադրուեցան Հայաստան :

Իսկ այս տարի՞ : Որ եւ է ստոյգ տեղեկութիւն չունինք, բայց ի այն զեկոյցներէն եւ յօդուածներէն որ հրատարակուեցան Թերթերու մէջ :

Այսպէս, ամիսներ առաջ պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ թէ 2000 հոգի պիտի փոխադրուին Ֆրանսայէն, ինչպէս եւ Եգիպտոսի երկրորդ կարաւանը, որ յետաձգուած էր անցեալ տարի :

Վերջերս Ռումանիայէն փոխադրուեցան հազար հոգի, որոնք բեռ կապած էին անցեալ տարի, ուրիշ հարիւրաւոր դժբախտներու հետ :

Իսկ տարագիրներու ամէնէն թշուառ կարաւանը, իրանեանը, որ կը բաղկանայ իսկապէս «պրոլետար» դիւղացիներէ, բոլորովին լքուեցաւ այս տարի ալ : Եւ այժմ Նորէն կը տեղաւորուի ուրիշ դիւղերու մէջ, ինչպէս հաղորդեց Բարեգործականի Թէհրանի մասնաճիւղը, պաշտօնական կեդրոյցով մը : (10 Մայիս) :

Անցեալ տարի 70.000 խոստացած էին, (ետքը հազարը Ֆրանսայէն), հազիւ կէսը կրցան փոխադրել : Այս տարուան առաջին վեց ամիսները զլուխցան, առանց նոր յանձնառութեան :

Ուրիշն, թարմը թուլցած, ևթէ ոչ կասած է, մէկ տարիէն միւսը : Դժուար թէ կարենան աւելի տարիներ լուրջ հազորդել, տարուան մնացեալ ամիսներուն համար :

Ոչ կը զարմանանք, ոչ ալ կը մեղադրենք :

Ծանծաղամիտներ կամ ծածկամիտներ միայն կրնային ուրիշ ելք սպասել :

«Սահմանը նեղ ա», չի կրնար հարիւր հազարներ ընդունիլ եւ տեղաւորել :

Երկիրը աղքատ է, չի կրնար տասնեակ հազարաւոր տուներ շինել եւ պատսպարել :

Կարգուսարքը դժուան, ապրուստի պայմանները տժգոհելի են : Տարիներ պէտք է անցնին, որպէսզի նորեկ բազմութիւնները կարենան վարժուիլ եւ հանդուրժել :

Միայն մեծ ընդ որ պարբերաբար կը յիշեցնենք այս «հակահայաստանեան» ճշմարտութիւնները, որպէսզի գացողները դիմավորով երթան, ոչ թէ երազներ հիւսելով :

Հաւասարակ վաւերական վկայութիւն մը, բուն իսկ աղբիւրէն : Ռումանիոյ «յառաջդիմական» կազմակերպութեան, «Հայաստանեան Ճակատ »ի խմբագիրն է որ կը պատմէ, դեռ նոր վերադարձած՝ Երեւանէն .

— « Եթէ քիչ մը պակաս Ֆապրիքաներ չի նէին, այդքան շատ ասֆալթապատ փողոցներ չինել չուզէին եւ մանաւանդ եթէ 100.000 նեղդաթող նեռս չառնէին, այսօր երկրի ժողովուրդը շատ աւելի հանդիստ կ'ապրէր եւ մեր կառավարութիւնն ալ այնքան դլխացաւանք չէր ունենար» :

Երեւանի բաները այդ « դլխացաւանք»ներու մասին ալ որոշ գաղափար կուտայ, պատ ի պատ խոստովանութիւններով :

Հաստատուելով հանդերձ թէ «ներգաղթողներու մեծագոյն մասը համբերութեամբ տարեր է սկզբնական շրջանի մանր մունր եւ անխուսափելի դժուարութիւնները», կը շարունակէ :

— « Սակայն դոնուեր են նաեւ անբարեխիղճ, անկարգապահ, անհնազանդ մարդիկ, ծոյլեր եւ սիեբուլանթներ, որոնք փոխադրուեր են քաղաքէ քաղաք, չեն տեղաւորուեր, մէկ աշխատանոցէն միւսը անցեր են, խանդարելով պլանային աշխատանքները, տուժեր են իրենք եւ նեղութիւն պատճառեր են մեր կառավարութեան » :

« Ճառայդիմական»ներուն կը թողունք բանալ այս եզրակացութեան նախադասութեան բոլոր ծալքերը, իրենց բանալի գործածելով իրենց ստացած աւեւտրները նամանիները ...

Ուշագրաւ է որ, «Հ· Ճակատ»ի խմբագիրը մասնաւորապէս յորդոր կը կարդայ իր հայրենակիցներուն, որպէս զի զգուշանան « անկարգութիւններէ եւ անհնազանդ ելոյթներէ » :

— « Շատ դժուարութիւններ կը հարթուին, շատ նեղութիւններէ կ'ազատի մարդ, միայն կարգապահութիւն եւ համբերութիւն պէտք է » :

Ա·ս տողերուն իմաստն ալ անշուշտ շատ լաւ կ'ըմբռնեն իրագեկները, «Հայաստանագէտ»ները :

Շատ աւելի կարեւոր յայտնութիւն մը, նոյն աղբիւրէն : Զոր ու ցամաք, բայց եւ այնպէս պերճախօսուն :

Շ·

Հոգեհանգիստ Ա. Ամ ատենապետի համար

Ողբացեալ Ա· Ահարոնեանի մահուան քառասունքին առթիւ, կիրակի օր հոգեհանդիստ կատարուեցաւ Փարիզի Հայոց եկեղեցին : Աքսոր – զրկանաց կը նախադահէր Աբրահամեան արք· : Ներկայ էին հոգաբարձութեան ամդամները եւ ուրիշ ծանօթ հայրենակիցներ, Մարսէյլի Հ· Մ· Ը· Մ·ի վարչութեան անդամները որոնք Փարիզ եկած էին Ալֆորվիլի մրցումին առթիւ եւն·

Արարողութենէն վերջ, քաղաքէն եւ արուարձաններէն ընկերները խմբովին այցելեցին Ահարոնեանի դամբարանը, Père Lachaise· Այս առթիւ ծաղկեպսակ մը դրաւ Հ· Ց· Դ· «Եգիպտացի » կամիտէն, իսկ Շ· Միսաքեան կարճ բանախօսութեամբ մը պարդեց հանդուցեալին զրական եւ քաղաքական դործունէութեան դլխաւոր դիծերը :

Մարսէյ-Ալֆորվիլ ուցումը

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Հ· Մ· Ը· Մ·ի Մարսէյլի խումբին եւ Ալֆորվիլի Փութպոլի խումբին բարեկամական մրցումը, Շարանթոնոյի քաղաքապետական դաշտին վրայ : Ներկայ էր խուռն բազմութիւն մը, հակառակ անձրեւոտ օրին, ինչպէս եւ Ալֆորվիլի քաղաքապետը եւ օդանաւկանը : Հայրենակիցներ եկած էին հեռաւոր արուարձաններէ ալ :

Երկու կողմերն ալ կը խաղային վարպետութեան, երբեմն չատ բուռն : Առաջին կիսախաղին Ալֆորվիլը չհաճած էր երկու նշանակէտ : Յետոյ չհաճեցաւ երեք եւս, իսկ Մարսէյլը՝ միայն մէկ : Ուրեմն խաղը վերջացաւ Ալֆորվիլի խումբին յաղթանակով, 5—1 :

Մրցումէն վերջ քաղաքապետը եւ իր օգնականը յաղթական խումբին յանձնեցին բաժակը եւ մարզական Միութեան խորհրդանշանը, մետաքսի վրայ բանուած :

Մարսէյլի խումբը յոդնած կ'երեւար ճամբորդութենէն, իսկ երկու կարեւոր խաղացողներ բացակայ էին :

Ամէն պարագայի մէջ, երկու կողմերն ալ դնահատելի էին իրենց խաղարկութեամբ :— Ա·

ՊԵՐԼԻՆԻ ամերիկեան շրջանին ոստիկանութիւնը մէկ ժամ վաղ դլուխ մատչալ Սոքոլովսքիի ինքնաշարժը, արագութեան չափը անցուցած ըլլալով : Ոստիկանները ռուսերէն չէին խօսիր, չեն ճանչցած խորհրդային հրամանատարը : Ամերիկացի հրամանատարը նեղդողութիւն խնդրեց, բայց Ռուսերը դոհ չմնալով բազմաթիւ Ամերիկացիներ եւ Գերմաններ ձերբակալեցին իրենց շրջանին մէջ :

ՏԱՍԸ ՀԱՋԱՐ ՀՐԵԱՆԵՐ ՋԱՐԴՈՒԱԾ ըլլալ պատերազմի ընթացքին, Ռումանիոյ մէջ, 54 ամբաստանեալներ 15 տարիէն ցմահ բանտարկութեան դատապարտուեցան չաբաթ օր : Զորս հոգի անպարտ արձակուեցան : Ամբաստանեալներէն միայն 32 հոգի ներկայ էին, մնացեալները դատապարտուեցան ի բացակայութեան :

ԱՒԷՆԴԷՆ կը հեռադրեն թէ կատաղի կռիւներ կը մղուին Թեսալիոյ մէջ : Ապստամբները քան – դած են բանակին պարեհաւորման դլխաւոր ճամբան : Հինդ գիւղեր աւարի տրուած են էլասոնի չրջանին մէջ : Կռիւները կատաղօրէն կը շարունակուին կրամոս լերան ստորոտը, Ալպանիոյ սահմանագլուխին մօտ : Կառավարական զօրքը դրաւած է կարեւոր բարձունք մը, Գուֆոս լեռը, զօր· Մարկոսի գծին, առաջին դիրքը, եօթը օր կռուելէ վերջ :

ՄԱՐՇԷԼԻ ԾՐԱԳՐԻՆ գործադրութեան եղած նախկիներու մասին համաձայնութիւն գոյացաւ Ֆըրանսայի եւ Մ· Նահանդներուն միջեւ, որուն դի – ջումները կատարած ըլլալով : Կը սպասուի յաղթ· ժողովին վաւերացման, հինդշաբթի կամ ուրբաթ :

ՄՍԱՎԱՃԱՒԻ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԸ երէկուընէ բակսեալ բաց պիտի ըլլան չաբաթը հինգ օր,—երեքշաբթի, հինդշաբթի, ուրբաթ, չաբաթ, կիրակի :

ԹԵՐԹԵՐՈՒ ծանր կացութիւնը քննուեցաւ Ազգ· ժողովին մէջ : «Իմանիթէ» կը դանդատի թէ կարդ մը թերթեր նպաստ կը ստանան դաղանի վարկերէն, իսկ ինք ստիպուած է 6 ֆրանքի բարձրացնել դինը : Միւսները աւելի ծանր մեղադրանքներ կ'ընեն համայնավար թերթին դէմ :

«Մեծ Ռուսերուն վիզը»

ԲՍՑՑ ԵՒ ԱՃՆՊԱՒ ԿԸ ՓՈՐՁԵՆ ԲԱՆԱԿԾԻԼ

Պերլին պաշարուած կը մնայ նոյն խստութեամբ : Հաղաքին խորհրդային պաշտօնաթերթը դրած ըլլալով թէ արեւմտեան դաշնակիցները կը խորհին հեռանալ քաղաքէն, Այդիոյ արտաքին նախարարութիւնը անմիջապէս զեկոյց մը հրատարակեց չարաթ օր : Զեկոյցը կ'ըսէ .—

«Թէկուհեւ Ռուսերուն» թերթին մէջ տեղի – կութիւն մը հրատարակուած էր ն· վերահսկութեան կառավարութեան դիրքի մասին : Այս տեղեկութիւնը բոլորովին անճիշդ է եւ երբեք չի ներկայացներ բրիտանական կառավարութեան դիրքը : Ի զօրու կը մնայ այն յայտարարութիւնը թէ մենք պիտի մնանք Պերլինի մէջ : Բովանդակ աշխարհի հանրային կարծիքը պիտի դատապարտէ խորհրդային կառավարութեան ամէնրեկիր փորձը պաշարման վիճակ մը ստեղծելու Պերլինի մէջ եւ անճարը ժողովուրդը սովի ենթարկելով, քաղաքական առաւելութիւններ ապահովելու ի վնաս դաշնակից պետութեանց» :

« Պերլինի խորհրդային չրջանին միւս թերթերն ալ նոյն դիրքը բռնած էին : Այսպէս, մէկը առաջին էջին վրայ խոշոր տառերով կը ծանուցանէր թէ Անգլիա չուզեր պատերազմիլ Պերլինի համար : Իսկ ուրիշ թերթ մը կը հարցնէր .— « Անգլիա պիտի պաշպանէ՞ Պերլինը» :

Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը յայտարարեց թէ Պերլինի կացութիւնը լրջօրէն կը քննուի Ֆրանսայի եւ Մ· Նահանդներուն հետ : Պ· Պեվին Լոնտոն կը մնայ, անընդհատ խորհրդակցելով ամերիկեան դեսպանին եւ ուրիշ պատասխանատու անձերու հետ : Իրենք եւ խորհրդակիցները միջոցներ կը խորհին, համոդելու համար Ռուսերը թէ իրենց իսկ չահը կը պահանջէ վերջնել փոխադրութեանց, երթեւեկի եւ էլեկտրական հոսանքի արդելքը :

Չօր· Բոպըրթսըն, Պերլինի բրիտանական կառավարիչը, խնդրեց մարէչալ Սոքոլովսքիէն միջնապէս վերահաստատել կառախումբերու սովորական երթեւեկը Պերլինի հետ : Այս առթիւ գրած նամակին մէջ կ'ըսէ թէ «մեղքը Ռուսերուն վիզը պիտի իյնայ», եթէ հաղորդակցութիւնները չվե – րահաստատուին եւ «անոնդի ու անխուսափելի տառապանքներ » կրէ դերման ժողովուրդը :

Չօր· Քլէյ, ամերիկացի կառավարիչը նոյնպէս տրամադրութիւն յայտնած է վերսկսելու բանակցութիւնները մարէչալ Սոքոլովսքիի հետ :

Ամերիկեան բոլոր տրամադրելի օդանաւերը չարժման մէջ դրուեցան ստիպողաբար, ուտեստ հասցնելու համար Պերլինի 2.200.000 բաղաքացիներուն : Մօտ 100 սաւառնականներ պիտի բանին անընդհատ : Իբր 120 թռիչքներ կատարելով կարելի է 200 թոն ուտելիք փոխադրել : Պերլինի արեւմտեան չրջանը օրական 2000 թոն ուտեստ եւ նոյնքան ածուխ կը սպառէ :

Գերմանի համահնամարներ կը չարունակեն դրոշել Հանրային կարծիքը : Իրենց առաջնորդը աղդարարեց թէ «տադնապը պիտի չվերջանայ, մինչեւ որ արեւմտեան դաշնակիցները չհեռանան Պերլինէն » :

★ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը չաբաթ օր մամլոյ ասուլիսի պատրեց Պերլինի կացութիւնը, իր կարդին հաստատելով թէ «չատ ծանր է » : Այս առթիւ խօսելով դերմանական դրամի փոխոխութեան մասին, բսաւ թէ ամերիկեան հրամանատարը, զօր· Քլէյ չատ լայն իրաւասութիւններ կը վայելէ եւ աւելի չատ իբրեւ դինուորական կը դործէ քան իբրեւ դիւանադէտ : Նախարարը խուսափողական պատասխան տուաւ, երբ հարցում – ներ ուղղեցին ութ արեւելեան պետութեանց համադումարի մասին որ տեղի ունեցաւ Վարշաւայի մէջ :

Զրոյի ասպարէզ կը կարդայ

Պ· Զրոյիլ չաբաթ օր բսաւ ճառ մը խօսեցաւ մօտ 100000 ունկնդիրներու առջեւ, ըսելով թէ կացութիւնը նոյնքան ծանր է որքան Միւնիխի առեն : Ցետոյ յայտարարեց առանց վերապահութեան :

— « Տարակոյս չկայ թէ Ռուսաստանի համայնավար իշխանութիւնը վճռած է Պերլինէն վռնտել մեզ, Ֆրանսա եւ միւս բոլոր դաշնակիցները եւ Գերմանիոյ ռուսական չրջանը վերածել արբանեակ պետութեան մը, համաուիրական ահուսարսափի տակ : Մենք պատանդ կ'ուզեն պահպանել խաղաղութիւնը, բայց բոլորս ալ մինչեւ հիմա սորված ըլլալու ենք թէ կարելի չէ ապահովել թիւնն ստոյգ տեղի տալով դիկտատորներու, նացի ըլլան թէ համայնավար : Խաղաղութեան միակ յոյսն է զօրաւոր ըլլալ, գործել միւս ազատասէր ազդերուն հետ համախորհուրդ եւ հաստկռնել նախայարձակին, քանի դեռ ուշ չէ, թէ բովանդակ աշխարհը իրեն դէմ պիտի հանենք եւ մենք մեզ ու մեր դաւը պիտի պաշտպանենք բոլոր միջոցներով, եթէ մեր վրայ յարձակի դաւաճանօրէն : Չեմ կրնար երաշխաւորել թէ նոյնիսկ ա –

(Վարեալը շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱՄՈՒԼ ՅԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Պատկերը տարբեր է մեր շրջանին համար, ուր դարձեալ զանազանութիւն մը պէտք է դնել Սփիւռքին եւ Խ. Հայաստանի գրողներուն միջեւ: Սփիւռքը կրնայ տակաւին շարունակել այս pathosը: Թէեւ աւելի լաւ պիտի ըլլար որ Փարիզի կամ Նիւ Եորքի բանաստեղծը «Մխծեռնակ»ի եղանակէն տարբեր երգ մը երգէր, կամ, եթէ հայրենիք ու ժողովուրդ կ'երգէ, գոնէ 1914ի փըրփուրներէն աւելի ծանր ըլլայ: Ամէն պարագայի մէջ՝ նուազ պախարակելի է արտասահմանի գրողին գերութիւնը, քան սորկութիւնը հայրենիքին հողին ու ժողովուրդը վայելող բանաստեղծին: Մարդ երբ երկիր ունի, կը մտածէ քիչ մը այլեւս տարբեր բաներու եւ ոչ թէ գովասանքով գովասանք հիւսել եւ բառերու հետ խաղալ տարին տասներկու ամիս: Որովհետեւ ատիկա հայրենասիրութիւն մը չէ այլեւս, այլ կեղծիք մը, շահագործում մը եւ տեւական ցնդաբանական կրկնութիւն մը: Իրական հայրենասիրութիւնը այն է որ կը բարձրացնէ երկրին մշակոյթը, եւ մենք մնասակար կը գտնենք նոյնիսկ Սիրասի հայրենասիրութիւնը որ կը նահանջէ Զարենցներէն ու Տէրեաններէ ալ անդին, իջնելով շարունակ մինչեւ վերջին խեղճութիւն եւ en série արտադրութիւն, առանց սէրի եւ տաղանդի:

Օրաթերթի մը սիւնակները թոյլ չեն տար տարածուիլ: Կ'անցնիմ կարեւորին: Ինչպէս կ'ըլլայ որ Սիրաս մը իր եւ Խ. Հայաստանի քերթողներուն եւ ժողովուրդին հայրենասիրութենէն աւելի վար կը դասէ հայրենասիրութիւնը անոնց որ կէս դարէն աւելի մաքառեցանխաւարէն դուրս քաշելու համար ժողովուրդ մը՝ ազգային ոգի ներշնչելով անոր եւ մղելով զայն ազատագրական պայքարին: Գամառ — Քաթիպա, Րաֆֆի, Արովեան, Ահարոնեան, Զարդարեան, Սիամանթօ, Վարուժան, Թէքէեան եւ ուրիշներ, (կը թուեմ զանոնք առանց կշռելու անոնց տաղանդը) նուա՞զ օգտակար եղած են քան Սիրասներն ու միւսները, հայրենասիրական գետնի վրայ: Նուա՞զ օգտակար եղած են մեր յեղափոխականները, հայդուկները եւ ժողովուրդին մեծ զանգուածը որ կը մասնակցէր հայրենիքին ազատագրութեան գաղափարին: Սիրաս, գրիչի եւ սոփեստ գրիչի հարուածով մը՝ կ'արժեզրկէ ամբողջ այդ անցեալ դիւցազներգութիւնը, հիմնուելով դասակարգային եւ մարքսեան նեղ ըմբռնումին վրայ:

Բայց, անշուշտ իր յետին միտքն է հալածել Դաշնակցութիւնը՝ առանց անոր անունը տալու: Ու կարելի չէ ճշմարիտ ըլլալ յետին մտքով մը: Անցեալ այդ հայրենասիրութիւնը, գիտենք, ունեցաւ շատ մը տկարութիւններ, թերացումներ եւ նոյնիսկ կոկորդիլոսի արցունքներ յաճախ: Բայց նո՞րը, այն որով կը պարծենայ Սիրաս, այն սակայն որ իր թոյնը կը նետէ մինչեւ արտասահման, երկպառակութեան, դռեհկութեան, տխմար մոլեռանդութեան եւ ուրացումներու մղելով ցանուցիր Արեւմտահայութիւնը: Այն որ սորկութիւն մըն է եւ կը սորկացնէ նաեւ արտասահմանի մտաւորականութեան մէկ մասը՝ յանուն յիմարութիւններու, կը չփացնէ զանգուածը ու ազգային գործերուն գլուխը անցնելու հնարաւորութիւն կուտայ ոչ միայն խուժանէն դուրս եկած յետին աղէտին, այլ եւ նոր հարուստին, որ հայրենասիրութիւնն ու համայնավարութիւնը կը խառնէ իրարու, դառնալու համար «քօքթէյլ»ներուն ամէնէն կծուն՝ որուն բաղադրութիւնն է վախ, չոնութիւն, սնափառութիւն, անբանութիւն եւ անտարբերութիւն արեւմտահայ մտաւորականութեան հանդէպ:

«Գիրքը դարձել է ժողովրդական լայն զանգուածների սեփականութիւնը, դարձել է նրանց խորհրդատուն, նրանց դաստիարակը», կը գրէ Սիրաս:

Այսինքն, գրողները, Խ. Հայաստանի մէջ, մտաւորականները որ կազմած են ժողովրդին կոնակին հեծած նոր դասակարգ մը՝ իբրեւթէապադասակարգ երկրի մը մէջ, գրիչ ու գրչակ՝ որ կը վայելեն մենաշնորհներ, երբ զանգուածը կ'ապրի զրկանքով եւ չարաչար աշխատանքով, այս բոլորը կը մտածեն զանգուածին յառաջդիմութեան եւ կը դաստիարակեն զայն: Ասկէ պէտք է հետեւցնել թէ նախահամայնավար մտաւորականները երբեք չեն դաստիարակած ժողովուրդը, չեն մտածած անոր վերելքին: Պատասխանը բացայայտ է: Ատըդը ամէն բանէ առաջ էր մեր գրողներուն համար ալ, ինչպէս ըսինք վերը երբ բացատրեցինք անոնց դերութիւնը: Եւ հիմա հերոսութիւն պէտք է նըկատել մեր գրողներուն ու վարժապետներուն դերը: Զանգուածը նոր չէ որ ձնկատի կ'առնուի:

Տարբերութիւնը հոն է թերեւս որ զանգուածը աւելի հնազանդ ու ընթերցասէր է երկրին մէջ քան հոս, ուր մտաւորականութիւն ու գիրք նուազ յարգուած են վարի խաւէն: Մեր գրողներուն մեղքը հոն է, ներկայիս, որ պէտք եղած խարազանը չեն բարձրացուցած: Վարժապետ, բանաստեղծ, եւ դերասան կրած են հեղութեամբ այդ ամբոխ-տասանութիւնն ալ՝ երբեմն կտոր մը հացի փոխարէն, երբեմն արհամարհանքով: Տարած են նոյնիսկ խուժանէն իրենց երեսին նետուած ցեխը, երբ արդէն ընկճուած են ապրուստի ամէնէն ծանր պայմաններէն: Հոս, ասոնք իրենց մեղքը ունին, քանի որ անհաշտ են իրենք իրենց մէջ եւ իրենք կուտան ցեխին ու հայհոյանքներուն չափը: Բայց, ի վերջոյ, այդ մեղքին մեծ մասը կ'իյնայ դարձեալ մեր հայրենիքին փոքր կուշտ բայց սորուկ գրողներուն եւ համայնավարութեան: Անոնք են որ կը մշակեն այդ անիշխանականութիւնըՍփիւռքին մէջ, գրաւելով զանգուածը, որ այլապէս եղած է միշտ աւելի խնկարկու արեւելահայ հատուածին հանդէպ: Մտքի իր ծանծաղութիւնը աւելի կը յարմարի անոր գրական արտադրութիւններուն քան արեւմտահայ գրականութեան, որ, չըլլալով հանդերձ հեռաւոր, անմատչելի բարձրութեան մը վրայ, կը մնայ միշտ դժուարամերձ ուրակի իր որոշ առանձնութեամբ եւ լեզուի ճոխութեամբ:

Համայնավարութիւնն ալ սկսած է ոչ միայն մեր, այլեւ աշխարհի բոլոր վարի խաւերը քաշել հրապարակ: Ճահագործումի եւ համաշխարհային յեղափոխութեան ծառայող տարր մըն են անոնք այս նոր վարդապետութեան համար, որ, իր սահմաններէն ներս, դիտենք, իր զանգուածը կը պահէ սորկութեան մէջ: Սփիւռքի խուժանը գաղափար չունի թէ պէտք է հրաժարի իր բոլոր ազատութիւններէն այն օրը երբ պիտի մտնէ բանուորներու «արքայութենէն» ներս, ուր խօսիլն իսկ յանցանք մըն է: Ու ըմբռնելի է թէ ինչո՞ւ եւ ինչպէս Հայաստանի ժողովուրդը կը դաստիարակուի այդքան արագ: Ամէն ոք, գրողն ալ մէջն ըլլալով, կը դառնայ մանկապարտէզի աշակերտ մը՝ երբ իրմէ կը խլուի անհատականութիւնը եւ ապրելն ու գրելը կ'ըլլան պարտադրութեան մը համաձայն:

Այս բառը մտածել կուտայ ինծի դարձեալ համայնավարութեան վրայ, վասնզի ան, իր սահմաններէն ներս անձնականութիւնները ջնջող այս վարդապետութիւնը, Սփիւռքի մէջ, ծնունդ կուտայ սանձարձակ եւ դռեհիկ անհատականութիւններու: Պատճառը այն է որ պէտք ունի անոնց, որոնց գլխուն ինք պիտի զարնէ ամէնէն առաջ այն օրը, երբ պիտի արժանացնէ զանոնք իր երկրէն ներս մտնելու բախտին: Պատճառներէն մէկը դարձեալ այն է որ հակասութիւններու ծով մըն է այդ վարդապետութիւնը որ իր ներդաշնակութիւնը կ'ապահովէ բռնատիրութեամբ: Բաւական է յիշել աքսորավայրերը, ըմբռնելու համար թէ ինչպէս բացուած են ջրանցքները եւ քաղաքներ կերտուած խորհրդային երկիրներուն մէջ: Սիրաս կրնայ, պարծենալ թէ ամէն ոք լծուած է աշխատանքի: Փարաւոններն ալ կը պարծենային երբեմն երբ բարձրացնել կուտային բուրգերը հազարաւոր գերիներ զոհելով:

Մենք չենք կրնար պարծենալ Սփիւռքին վարի ու վերի խաւերով, հարուստներով եւ աղքատներով, բացի պզտիկ հատուածէն որ կ'ըմբռնէ ու կը գնահատէ իր մտաւորականներուն դերքերը, կը յարգէ գրողները եւ կը ջանայ զարգանալ: Հարիւր մեղադրանքներ ունինք մեր հարուստներուն ուղղելիք: Բայց Սիրասները պէտքէգիտնան թէ շատ աւելի ճիգի պէտք ունինք զանոնք կարգի բերելու համար: Երեւան չեն իրարմէ անջատուած դասութիւնները: Իշխանութիւն չունինք: Չենք կրնար քալել հոսանքին դէմ առանց հալածուելու իբրեւ «դաւաճան» եւ «հակահայաստանեան»: Խաթարումները կուգան նաեւ միջազգային քաոսէն, նիւթապաշտութենէն, բարոյական արժէքներու փլուզումէն եւ գիտութեան աշխարհակալ յեղաշրջումէն: Չենք կրնար բարձրացնելխարազանը, նկատի ունենալով նաեւ թէ ջարդէն եւ աքսորէն եկող այդ բազմութիւնը կ'ապրի իրարմէ անջատ դաղութներու եւ ծանր պայմաններու մէջ:

Այսպէս նոր ու բացառիկ չենք տեսներ առաւելութիւնները որոնցմով կը պարծենայ Հմայեակ Սիրաս: Մեր սպասածն շատ վար են անոնք: Ու ոչ միայն առաւելութիւն մը չենք տեսներ անոր փողահարած նոր հայրենասիրութեան մէջ, այլեւ կը նկատենք զայն նոյնիսկ թշուառութիւն մը, սահմանափակ մտքով եւ հոգիով, հիմնուած յետին մտքի մը վրայ, յանձնուած ուրացումներու եւ պառակտիչ քարոզչութեան մը, որանցանայցնելէեւ սորկացնելէ վերջ Հայաստանի հայութիւնը, կը խաթարէ նաեւ Սփիւռքը:

Ապարուած է այդ հայրենասիրութիւնն ալ: Անտարակոյս՝ հինը աւելի ինքնաբուխ էր, առաքելական եւ ընդհանրական:

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ հաստատեց կառավարութեան այն որոշումը՝ որուն համաձայն պաշտօնանկ եղած էին 70 ոստիկան ապեներ եւ ոստիկանական սպաներ: Ասոնք պաշտօնի կոչուած էին Փարիզի Ազատագրութենէն ետք, ոստիկանական նահանգապետ Լիւիզէի կողմէ, հակառակ պաշտօնաբաշխութեան կանոններուն:

Անմեռելի դաստալյութիւն

Ազգ մը կ'ապրի, կը յարատեւէ իր պատմութեան, ստեղծագործութեան, հանճարներու, փառքերու ճամբէն քալելով: Մենք ալ, իբրեւ մէկ մասնիկը մարդկութեան, չենք կրնար խուսափիլ մեր հին ու նոր փառքերու, յիշատակներու ներշնչած պարտականութիւններէն:

Այս մտածումը կը տանջէ միտքս ամէն տարի, երբ կը տեսնեմ որ գաղութներու կարեւոր մէկ մասը ոչ միայն չի մոռնար տօնել իր ծննդավայրին հերոսամարտերը, այլեւ ուսումնասիրութիւններ կը նուիրէ, որպէսզի տարագիր սերունդը կարդայ, սորվի ու ճանչնայ իր անցեալը, ներշնչուի եւ հպարտանայ:

Արդ, ինչո՞ւ Վասպուրականցին, Տարօնցին, Այնթապցին, Ուրֆացին, Հաճընցին, Եղեսացին միշտ նախանձախնդիր, չեն մոռնար, իրենց հերոսամարտները, կ'ոգեւորուին անոնց յիշատակներով, իսկ Ճ. Գարահիսարցին ահա տարիներէ ի վեր կը մնայ անտարբեր: Ամէն տարի հեռաւոր ու մօտաւոր գիտակից հայրենակիցներ անհամբեր կը սպասեն որ Լոյս Քաղաքի մեր գլուխ բռնողներէն, մեծապատիւ դասէն քանի մը հայրենակիցներ թօթափեն իրենց անտարբերութիւնը, յիշատակի տօնակատարութիւն մը սարքելով: Եթէ չունին այս քաջութիւնը, գոնէ կրնան պզտիկ մը խօսքով մխիթարել որբեւայրի մը: Մեր հերոսները, հայրենիքի համար նահատակուած ռազմիկները այս տարրական մխիթարութեա՞ն ալ արժանի չեն: Այս մարդկային պարտականութիւննե՞րն ալ «Հակահայաստանեան» կը համարուին...

Ո՞ւր ես, «Ռազմիկ» Միութիւն, ո՞ւր ես, Ճ. Գարահիսարցի հայրենակից: Ձե՞ս խղճահարիր, Փէռ Լաշէզի գերեզմանատան մէջ թաղուած հերոսին նայուածքէն: Ո՞վ թոյլատրեց քեզ այսչափ շուտ մոռացութեան, դասալքութեան ճամբան բռնելու համար: Եթէ չես ուզեր լսել սրտիդ ձայնը, եթէ բոլորովին այլափոխուած են, գոնէ հերոսներուդ քաջութիւնը յայտարարէ եւ հպարտացիր:

Պատերազմի ահաւոր տարիները անցան, ջլատուած կեանքը իր սովորական շրջանը մտաւ, ամէն ազգ նոր դառնութիւն ճաշակեց, բայց չվհատեցաւ: Մենք ինչո՞վ պիտի արդարանանք պատմութեան առջեւ, ի՞նչ համարձակութեամբ հաշիւ պիտի տանք օտարութեան մէջ հասակ նետած սերունդին, երբ կ'անտեսենք մեր անցեալը, երէկուան կսկծալի յիշատակները կամ պատմական քաջագործութիւնները: Ինչո՞ւ մենք մեզի թոյլ պիտի տանք որ վաղը անոնք մեր երեսին շպրտեն ուրացումի անքաւելի մեղքը...

Ես կը հաւատամ թէ բոլորս անխտիր, կարօտը ունինք մեր սիրելիներուն, մեր նահատակներուն, քաջամարտիկ հերոսներուն, որոնց ստուերները, անմահ հոգիները գիտակցութեան կը կանչեն մեզ, մանաւանդ այս օրերուն: Ներշնչուինք անոնց անկորնչելի փառքերով:

Լոյս Քաղաքի հայրենակիցներ, ձեզի կ'ուղղեմ խօսքս: Երբեք ներելի չէ մոռացութեան դատապարտել մեր պատմութեան ամէնէն եղերական գոյամարտը: Ինչո՞ւ մենք ալ գիտակցութիւն, հպարտութիւն պիտի չունենանք ներշնչուելու, ոգեւորուելու մեր հերոսամարտով: Ինչո՞ւ մենք մեզ կը զրկենք անոր բարոյական ժառանգութենէն: Մեր ճիտին պարտքը չէ՞ ամէն տարի այս օրերուն պանծացնել մեր քաջարի հերոսներուն յիշատակը:

Աչքերս թաց, սիրտս ուռած, դողով գրի կ'առնեմ այս տողերը, միասին խորհրդածելու համար այն բոլոր հայրենակիցներուսհետ, որոնք իրապէս կը յարգեն մեր նուիրական փառքերուն, հերոսական տառապանքներուն, օրհասական մարտնչումներուն յիշատակը: Վերապրող Ճ. Գարահիսարցիներս թոյլ պիտի տա՞նք որ մարի կրակը մեր պանծալի գոյամարտին: Ո՞վ չի լսեր արձագանգը վրիժառու համազարկներուն: Ես կը հաւատամ որ բոլորիս հոգիները կ'ալեկոծին, կուրծքերը կ'ուռին երբ կը վերյիշենքայդ ճակատագրական օրերուն ալեկոծումները: Չէ՞ որ մէկը բոլորին, բոլորը մէկին համար մարտնչեցան, զոհուեցան ազատութիւն կամ մահ աղաղակելով: Ո՞վ կը յանդգնի մոռնալ Վահանիկներու, Ճապուհներու, Գարակէօզեաններու, Ղուկաս աղբարներու վերջին պատգամը.

— «Հա՛, տղաք, զարկէք, ձեր հողուն մատաղ, զարկէք անխնայ, մեր օրն է զարնելու: Անդրանիկը, Մուրատը, շուտով կը հասնին, պէտք է դիմանալ, դիրքերը ամուր բռնել, դեռ ապրելու, տոկալու օր ունինք»:

Ո՛հ, այդ վերջին պատգամը, լուսարացին վերջին կանչը որ դեռ կը կանծէ հոգիս: Ռազմիկները ճակատ ճակատի մարտնչեցան մինչեւ վերջին ժամը, առանց ըն կրկումի մահուան դէմ մահ սփռեցին թուրք խուժանին: Բոլորը, բոլորը զոհուեցան հերոսաբար:

Հայրենակից, դուն որ ժառանգորդն ես քու

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

ՇԱՎԻԼ.— Վերջապէս Շավիլն ալ դոհունակութիւնն ունեցաւ տօնելու Հայաստանի անկախութեան հռչակման տարեդարձը. թէեւ ուշ բայց անուշ:

Եւ կարծեմ ինքն էոր կը փակէ այս տարի Մայիս 28ի տօնակատարութեանց շարքը, թէեւ ուրիշ առեններ ինքն էր որ կը խլէր առաջնութիւնը այս կամ այն տօնակատարութեան:

Այս անգամ ուշացաւ պարզապէս սրահի խնդրով:

Օրուան նախագահն էր Կապոյտ Խաչի երէց ընկերուհի Տիկին Ա. Տէր Դաւթեան, որ իր հանդուցեալ ամուսնոյն, վեթերան Բժիշկի հետ ականատես եղած ըլլալով Մայիս 28ի պատմական դէպքերուն, բացատրեց օրուան իմաստը եւ բեմ հրաւիրեց բանախօսը, ընկեր Ա. Տէր Թովմասեան: Ընկերը փաստացի պարզեց 1918 Մայիսի օրհասական պայքարը, փրկելու համար երկիրը եւ ժողովուրդը, պայքար որ վերջացաւ յաղթանակով, ղեկավարութեամբ Հ.Յ. Դաշնակցութեան եւ մասնակցութեամբ ժողովուրդի քաջարիզաւակներուն, առանց դասակարգի խտրութեան:

Ընկեր Հայկ Սէրէնկիւլեան, որ առաջին անգամ կ'երեւար մեր գաղութին մէջ, իր կարգին ոգեւորուած, բացատրեց իմաստը այն մեծ խորհուրդին որ անջնջելի պիտի մնայ ամէն Հայու սրտին մէջ: Այս առթիւ իբրեւ օրինակ յիշեց Յովհ. Քաջազնունին, որ Մայիս 28ի օր մը գործը ձգելով կ'երթայ տունէն դեռի մը ափը ոգեկոչելու այդ երազ օրերը...

Հանդէսին փայլ կուտար «Րաֆֆի» երգչախումբ խմբերգներով, առաջնորդութեամբ իր ժրաջան ղեկավարին՝ ընկեր Ա. Յովհաննէսեանի: Մեներգներ ընկերուհիներ՝ Ա. Քէօսէեանի, Մուրատեանի (Պանեօ), Օր. Ս. Էկիզարեանի եւ ընկ. Խ. Մինասեանի կողմէ: Ուղերձ մը Նոր Սերունդի կողմէ (ընկերուհի Պերճուհի Մարտիրոսեան), իսկ արտասանութիւններ ընկ. Բ. Հալէչեանի, ընկերուհի Քնարիկ Օհանեանի եւ փոքրիկներ Մ. Սարգիսեանի, Մ. Մինասեանի եւ Մանուկեանի կողմէ:

Հանդէսը փակուեցաւ Յովհ. Թումանեանի «Եղկրում» պատմուածքին մէկ դրուագով, պատրաստուած՝ Նոր Սերունդին կողմէ, աջակցութեամբ ընկեր Գր. Կիւլեանի որ դիւերը ցերեկին խառնած էր, գործը գլուխ հանելու համար: Գլխաւոր դերակատարներն էին ընկերուհի Վարդուհի Աթանեան եւ ընկ. Պետրոս Թուրիկեան: Յաջող էին իրենց ընկեր եւ ուհիներն ալ իրենց երէցկինի, Մուսաբէկի եւ հայ ֆէտայիներու դերերով:

Ցերեկոյթը վերջացաւ կերուխումով եւ պարերով: Մ. Ս.

մարմնչող, աղատասէր սիրելիներուդ, մի թողուր որ անոնց արդար անէծքը թափի գլխուդ, տաքի եւ տէր դարձիր քեզի կտակուած աւանդին: Եւ մի վհատիր այս օտար այլ ազատ ափերուն վըրայ, ինչպէս անոնք չվհատեցան դժոխային պայմաններու մէջ:

Պլիտա (Ալժերիա) ԱՆԺԷՆ ԿԱՐՕՏՈՒՆԻ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԽԱՅՏԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Յունիս.— Ծանօթ երգիչ Պ. Կ. Սաքըզլեան, որ մէկ ամիսէ ի վեր Լոնտոն կը գտնուի, Յունիս 17ին երգահանդէս մը սարքած էր, հովանաւորութեամբ Համայնական Խորհուրդին:

Սիրելի «Յառաջ», ի՞նչ մեղքս պահեմ, երբ տեսայ սրահին պարապութիւնը (ներկաներուն թիւը 70ը չէր անցներ), խորապէս յուզուեցայ: Թէեւ Համայնական խորհուրդը իր հովանաւորութեան տակ առած էր երեկոյթը, բայց իր անդամներէն, այսինքն ադաներէն ոչ ոք ներկայ էր, բացի Քիւրքճեանէ եւ Արտաշէս Յարութիւնեանէ, Երգիչը առանց ազդուելու սրահին պարապութենէն, վառեց մեր սիրտերը, իր դղայուն երգերով: Երբ նոր վերջացուցած էր «Կռունկ»ը, հայ համեստ այրի մը, որուն ամուսինը, Յոյն մըն է եղած, «քեզի հետ խօսելիք ունիմ, տղաս», ըսելով յուզուած բեմ վազեց: Վերջէն իմացայ թէ տասը անգլ. ոսկի նուէր է տուած: Վարձքդ կատար, սիրելի մայրիկ: Նախկին որբերէն Խաչիկ Վարդարչակեան, աշխատաւոր, խնդրեց ինձմէ որ բան մը ընենք: «Քսան ոսկի իմ կողմէ», ըսաւ: Խանդավառուած՝ Քիւրքճեանին գացի իր հաւանութիւնը առնելու: «Հաւաքէ ինչքան որ կրնաս», եղաւ պատասխանը: Մեր վաճառական ազգայիններ հասկնալով միտքս, առարկեցին.— «Ջըլլայ որ այդպէս բան ընես հրապարակաւ, ամօթ է: Երգահանդէսէն վերջ աւելիով բան մը կ'ընենք»:

Եւ բեմին եռեւը, երգիչին քով երթալով, յուսադրեցին թէ եռապատիկով պիտի վարձատրուի:

Ես ալ ուրախ եւ հանգիստ սրտով աթոռս դարձեցի: Երգահանդէսը վերջացաւ, անոնք որ «եռապատիկով» պիտի վարձատրէին, թռչունի պէս թռան հեռացան սրահէն: Ամքած աթոռիս վրայ գամուած մնացի ... Վերջապէս ինքզինքս ժողվելով դուրս ելայ սրահէն:— Ի՞նչ եղաւ, Ջալըքեան, բան մը չըրի՞ր: = «Բայց Պ. Քիւրքճեան, ինծի ըսին որ վերջանալէ ետք, իրենք եռապատիկով ...»— : Հա, հա, հա...., քեզ խաբած են: = «Բայց ինչո՞ւ խաբեն.. — «Հետաքրքրուէ այդ քեզ խոստացողներով, այն ատեն կը հասկնաս:

Ցետոյ իմացայ թէ վերջերս կազմուած Մշակութային միութիւնը եւ Համայնական Խորհուրդը դժտուած են իրարու հետ: Բայց երգիչը ի՞նչ յանցանք ունի: Ամօթ չէ՞:

Կ'իմանամ թէ Մանչեսթըրի Հայերը շատ լաւ ընդունելութիւն ըրած են, անշուշտ անոր համար որ, հոն միայն մէկ Միութիւն կայ ...

ՅՈՎՀ. ՋԱԼԸՔԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ արտաքին նախարարութիւնը բողոքեց Եուկոսլաւիայի կառավարութեան Թրիէսթէի մէջ ձերբակալուած եւ բանտարկուած ամերիկացի հինգ զինուորներուն համար: Թրիէսթէի Համայնավար հրամանատարը յայտարարած էր թէ այս զինուորները ամերիկեան լրտեսական կազմակերպութեան կը պատկանին: Ուաշինկթըն բացարձակապէս կը հերքէ այս ամբաստանութիւնը:

ԲՈԼՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

բարեհաճ ուշադրութեան կը յանձնենք հետեւեալ կարեւոր կէտերը.—

1.— Հասցէի փոփոխութեան համար ղրկել հին հասցէն, եւ 10 ֆրանք:

2.— Դրամի առաքման ատեն կտրօնին վրայ նշանակել թէ ինչ գումար է,— բաժնեգի՞ն, աւա՞նդ, նուէ՞ր: Անուն եւ հասցէ գրել ընթեռնելի:

3.— Արձակուրդով մեկնողները իրենց մեկնումէն առնուազն հինգ օր առաջ պէտք է կատարեն հասցէի փոփոխութիւնը:

4.— Ուշադրութիւն ընել բաժանորդագրութեան գումարներուն: Պակաս ղրկուած բաժնեգինները հաշուել ղրկուած գումարին համապատասխան ժամանակամիջոցի մը համար:

5.— Արտասահմանի համար եղած նուէր-բաժանորդագրութիւններ հոս կը վճարուին արտասահմանի սակով (10 տոլար կամ 2000 ֆր.):

6.— Որ եւ է ծանուցում չի հրատարակուիր առանց կանխիկ վճարման:

7.— Մինչեւ 1948 Ապրիլ (Գ. տարեշրջանի) իրենց պարտքերը չվճարող բաժանորդներու թերթերը կը դադրին առանց ազդարարութեան:

8.— Մինչեւ Յուլիսի վերջ վճարել 1948—1949 տարիի (Դ. շրջան) բաժնեգինները:

9.— Խուսափիլ եռամսեայ բաժնեգրութենէ ու մանաւանդ զայն երբեք չհաշուել տարեկանին քառորդին արժէքով:

10.— Անգամ մը եւս կ'արձանագրենք բաժնեգրութեան պայմանները.—

Ֆրանսա եւ Գաղութներ առայժմ 1200 ֆր. տարեկան, 650 վեցամսեայ:

Արտասահման 10 տոլար կամ 2000 ֆրանք տարեկան, 5 տոլար կամ 1000 ֆր. վեցամսեայ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՈՇԻՆԿԹԸՆԷՆ պաշտօնապէս կը հաղորդեն թէ՝ Միաց. Նահանգները եւ եւրոպական երկիրներու ներկայացուցիչները համաձայնած են իւրաքանչիւր պետութեան հետ զատ զատ կնքուելիք պայմանագիրներու մասին: Ամերիկա պայման դրած է որ մինչեւ Յուլիս 3 վաւերացուին այդ պայմանագիրները, այլապէս պիտի չկրնայ դրամ տալ:

ԱՐԴՈՒՋԱՐԴԻ յատկացուած օճառներուն պարենաչափը որոշուած է բարձրացնել 150 կրամի մարդ գլուխ, փոխանակ 100 կրամի:

«ԿՆՈՄ Կ ՌՈՆ» ազգայնացուած գործարաններուն համար պատրաստուած կանոնագիրը քուէարկուեցաւ Երեսփ. Ժողովին մէջ 192ի դէմ 345 ձայնով, հակառակ համայնավարներու յարուցած միջադէպերուն:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՍԿ, ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔ, Ա. տարի, 1948: Հրատ. Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան: 234 մեծադիր էջ, պատկերազարդ, աշխատակցութեամբ ծանօթ բանասէրներու: Գին 4 տոլար: Հասցէ.— Catholicossat Arménien, Antélias (Liban):

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (37)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԻԲ.

Աշոտ Երկաթ սկսաւ յետոյ ծրագիրներ կազմել մտքին մէջ. մտածեց, թէ ինչպէս պիտի կրնայ իրագործել իր մտադրութիւնները եւ այնքան մանր իշխանութիւններէն զօրաւոր մարմին մը ստեղծել:

Խումբը կրկին ճամբայ ինկաւ, բաւական հանգստանալէ ետք: Բայց Աշոտ Երկաթի մտքէն չէր ելած Դաւիթը. կը մտածէր հնարքով մը ազատել զայն անհաւատներու ձեռքէն: Իր հաւատարմութեամբ ու քաջութեամբ առաջինն էր ան զինուորներուն մէջ:

Ազատած աղջիկներն ու Աստղիկը տեղաւորեց Հոփսիմեան վանքին մէջ, եւ ինք կրկին սկսաւ պտտիլ Մասիսի փէշերուն տակ, ուր կորսնցուց Դաւիթը. ամէն կերպ կ'աշխատէր տեղեկութիւններ հաւաքել անոր մասին, բայց ոչ մէկ տեղէ ոչինչ չէր իմանար:

Կը լսէր միայն որ գերիներու մէկ մասը անխնայ կը կոտորէին, իսկ մնացածները, ամէնէն քաջերն ու ամէնէն կորովիները, կը ղրկէին Դուին սպարապետին մօտ, ուր ամէն տեսակ տանջանքներ կուտային անոնց, ստիպելու համար զիրենք ուրանալ իրենց հաւատքը:

Աշոտ Երկաթ՝ յանկարծակի յարձակումով՝ Արաբներու փոքրիկ խումբ մը սուրէ անցուց, գերի բռնեց քանի մը հոգի եւ սկսաւ հարց ու փորձ ընել զանոնք:

—Ըսէ՛ չիտակը, հարցուց ան գերիներէն մէկուն, տեղեկութիւն չունի՞ս Դաւիթի մասին. ո՞ւր է ան, կենդանի՞ է թէ մեռած:

Զինուորը լուռ էր, բայց խարազանի հարուածները խօսեցնել տուին զայն:

— Մի՛ վախնար, խօսէ, ես կը բաշխեմ քեզ քու թշուառ կեանքդ:

— Ո՞ր Դաւիթը, վերջապէս խօսեցաւ Արաբը. ան որ գերի՞ բռնուեցաւ վանքի կռիւին ժամանակ:

— Այո, ճիշդ ան:

— Դուին տարին, սպարապետին մօտ: Այնտեղ մեր հաւատքին կը բերեն զայն. ափսոս է որ այդպիսի քաջը ձեր պիղծ հաւատքն ունենայ:

— Լռէ, անհաւատ, անիկա այն մարդը չէ որ իր հաւատքն ուրանայ:

— Տանջանքները խելքի կը բերեն զայն:

— Ի՞նչ, դեռ չե՞ս ուզեր լռել. ինչպէս կ'երեւայ, կեանքէն ձանձրացած ես. իմացէք բոլորդ որ մենք ալ սորված ենք ձեզմէ տանջանքի ձեւերը: Տղաք, դարձաւ ան իր զինուորներուն, գլխիվար կախեցէք ասոնք եւ ցոյց տուէք մորակներուն համը:

Զինուորները մերկացուցին զանոնք, ապա գլխիվար կախելով՝ պատրաստեցին ճիպոտները: Արաբները դեռ լուռ էին եւ սարսափահար կը նայէին Աշոտ Երկաթին:

Ծեծի հարուածները սկսան շոյել անոնց մերկ մարմինները. բացուած վէրքերէն առատութեամբ կը հոսէր արիւնը. ցաւը սոսկալի էր, մինչեւ այդ ատեն լուռ էին անոնք, բայց հիմա սկսան բառաչել եւ գթութիւն հայցել:

Հարուածները կը շարունակուէին դեռ. «Գըթութիւն, խղճացէք» կը կանչէին անոնք աղիողորմ ձայնով:

— Դադրեցուցէք, հրամայեց Աշոտ Երկաթ, լսելով գերիներուն բառաչիւնը:

Քաջին սիրտը չդիմացաւ ի տես իր թշնամիներու սոսկալի տանջանքին:

ԻԳ.

Արշալոյսը նոր կը բացուէր. հորիզոնը հետզհետէ կը պարզուէր ու կը պայծառանար:

Բագրեւանդայ Ս. Գրիգոր վանքի շրջակայքը մթութիւն կը տիրէր դեռ. թուփերուն ու մացառներուն մէջ կ'երգէին արտոյտները, յետոյ նետի արագութեամբ կը սլանային վեր, եւ այնտեղէն կը շարունակէին իրենց դխուր ու յուսահատ կանչը:

Այդ միջոցին՝ վանքի խորանին առջեւ, մարմնացած արձանի մը պէս, ծունկի էր եկած ծերունի վանահայր Տէր Մարտիրոսը, եւ ձեռքերը դէպի երկինք պարզած՝ լուռ կ'աղօթէր: Եկեղեցիի խորանին վրայ դրուած էր Քրիստոսի խաչելութեան պատկերը, որուն առջեւ կը վառէր կանթեղը եւ իր աղօտ լոյսով կը լուսաւորէր խաչուած Քրիստոսն ու աղօթող վանահայրը:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՅՎԱԶԵԱՆՑ

մուր եւ վճռական դիրք մը պիտի վարատէ մեզի ոպատնացող վտանգները: Բայց վստահ եմ թէ այդպիսի դիրք մը ոչ միայն լաւագոյնն է, այլեւ միակ պատեհութիւնը խափանելու ներքոյ աշխարհամարտ մը ուր ամէնէն կործանարար զէնքերը պիտի գործածուին ամենալայն ծաւալով »:

Նախորդ վարչապետը այս ձգտիւ դիտել տուաւ թէ «աշխարհի որ կողմն ալ նայիք, պիտի տեսնէք որ Մեծն Բրիտանիոյ անունը եւ վարկը ծանրապէս ինկած են այն օրէն ի վեր երբ ազգը երեսի վրայ փոխեցաւ իր ամենամեծ յաղթանակի պահուն: Որովհետեւ յիմարական կէս օրէ մը վերջ Մեծն Բրիտանիոյ ընտրողները իրենց քուէներով իշխանութեան բարձրացուցին կառավարութիւն մը եւ կուսակցութիւն մը որ երբեք արժանի չէր մեր յաղթանակներուն կամ ուժին, մենք մատուեցանք նոյնքան ծանր չարիք – ներու եւ նուաստացումներու որքան պարտեայ ազգերը »:

Եւ պահպնց լուծել խորհրդարանը, պնահատելով հանդերձ կառավարութեան քաղաքական – նութիւնը գերմանական հարցին մէջ :

ԱՐԵՒՄտԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Արեւմտեան Գերմանիոյ երեք գինուորական կառավարիչները յունիս 30ին Ֆրանքֆորթ հրաւիրած են իրենց զրաւած չորս նեղման վարչապետները, ինչպէս եւ ուրիշ պաշտօնական անձնաւորութիւններ, խորհրդակցելու համար ապագայ կառավարութեան, սահմանադիր ժողովի ժողովի եւն. մասին: Իրենք ալ ներկայ պիտի ըլլան խորհրդակցութեանց: Օրակարգի դիւրաւոր խնդիրներէն մէկն է սահմանադիր ժողովի դեր – ման պատուիրակներուն թիւը: Դաշնակիցները 55 որոշած էին Լոնտոնի մէջ. բայց մինչ անդրեւսաքսոնները այս թիւը աւելցնելու տրամադիր են, Ֆրանսացիները կ'ընդդիմանան:

Կ'ըսուի թէ Գերմանները մանրամասն ծրագիր մը պիտի ներկայացնեն ապագայ կառավարութեան մասին:

Օրակարգի դիւրաւոր խնդիրներէն մէկն ալ փոքրամասնական չէջանին եւ անդրեւսաքսոն չէջանին միացման հարցն է, որ դեռ ասկախ կը մնայ, թէեւ երեք դաշնակիցները համաձայնութիւն կը գործեն:

Սահմանադիր ժողովը, որ պիտի գումարուի յառաջիկայ Սեպտեմբերին, նոր սահմանադրութիւնը պիտի մշակէ համաձայն Լոնտոնի մէջ ընդունած չորս արարութեանց: Կառավարութիւնը պիտի ընտրուի պատգամաւորներուն կողմէ, 1949 փետրուարին կամ մարտին: Գերման քաղաքական կուսակցութիւնները արդէն իսկ աշխատանքի ձեռնարկած են, սահմանադիր ժողովի ընտրութեանց առթիւ:

ՄԱՐՔԵՐՈՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Գերմանիոյ ռուսական չէջանին մարքը հաղիւ չէջաբերութեան հանուած, ոչնչանալու դատապարտուեցաւ Պերլինի մէջ: Որովհետեւ ահագին քանակութեամբ կեղծ թղթադրամներ չինուած են: Գերմանները հարիւր հազարներով կը կեղծեն այն դրոշմաթուղթերը որոս Ռուսերը կը վաճառեն հին մարքերուն վրայ, իբրեւ առժամեայ միջոց: Ռուսերը դեռ ժամանակ չեն ունեցած նոր թղթադրամ տպելու: Ան նուազ մէկ ամիս պիտի անցնի, մինչեւ որ կարենան հրապարակ հանել իրենց նոր մարքը:

Արեւմտեան դաշնակիցները հրատարակեցին իրենց երրորդ օրէնքը դրամական բարենորոգման մասին: Այս օրէնքին համաձայն, հարկ է տասը հին մարք վճարել, մէկ նոր մարք ստանալու համար: Գերմանները նոր մարքին միայն կէսը կընան մէջտեղ հանել, ցնոր անօրինութիւն:

Սեւ չուկայի մէջ մինչեւ 25 խորհրդային մարք պէտք է վճարել, մէկ արեւմտեան մարք ստանալու համար :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ՊԵԼԺԻՈՑ Լէոփոլտ Գ. թագաւորը մերժելով հրաժարիլ գահէն, կ'առաջարկէ վարչապետին հանրաքուէ մը կազմակերպել, իմանալու համար ժողովուրդին կամքը : Եթէ մեծամասնութեան քուէն ան նպաստաւոր ըլլայ, պիտի հրաժարի :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ կը յիշեցնէ թէ բացառիկ տուրքերու փոխառութիւնը վերջ – նած պիտի փակուի Յունիս 30ին: Այս թուականէն անդին պարտականները այլեւս պիտի չկրնան իրենց բացառիկ տուրքը վճարել արձանագրուելով փոխառութեան :

ՍՈՒՐԻՈՑ վինուորական ընդհ. կառավարիչը ձէմիլ պէյ Մարտամ 41 թիւ հրամանագրով կ'արգիլէ բոլոր ճամբորդութիւնները Սուրիոյ հողերէն դուրս: Բացառութիւն պիտի կազմեն անոնք որ մանաւանդ արտօնագիր կը ստանան :

205.000 ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ներգաղթի օրէնքը, որ ստորագրուեցաւ Մ. Նահանգներու Նախագահին կողմէ, կը պարունակէ հետեւեալ տրամադրութիւնները.— Մ. Նահանգները քնակելու դրութիւնները.— Մ. Նահանգները քնակելու դրութիւնները.— Մ. Նահանգները քնակելու դ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 30 JUIN 1948 Չորեքշաբթի 30 ՀՈՒՆԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20 Année № 5380–Նոր շրջան թիւ 989 — Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 5 Ֆր

ՄԵՐ ԾՕՍՔԸ

ՍՏԱՂԱՅԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պուքրէշէն « Հայաստանեան Ձակատ»ը կը պատմէ, իր խմբագրին բերնով (20 Յունիս)·

— «Ընկեր Աւետաւաժարեան թէեւ չեշտեց որ տաղաւարի մեծ կարիք կայ, սակայն աւելցուց որ Հայաստանի կառավարութեան տրամադրութեան տակ դրուած են ընդարձակ անտառներ Ախալքալաքի մէջ, ուր Հայաստանէն ուղարկուած բիւրեղ կոլխոզնիկներ տաղաւար կը պատրաստեն ու հայրենիք կ'ուղարկեն · զժուարութիւնը այն է որ, հեռաւորութիւնը մեծ ըլլալով՝ տաղաւարի վերադարձի ծախսերը դէպի Հայաստան , բաւական ժամանակ կը խլէ »:

Ալխանիկեանց··· Իմացած էք անշուշտ : Ան – խորհրդարանի վրայ հայհոյէք եւ կը գոհանք : Ռուսաստանի հիւսիսային սառուցեալ ովկիանոս վը – րայ, (Սպիտակ ծով) : Անունը հազիւ արձանագրուած, կարծես ցուրտ հով մը կը փչէ թուղթին վրայ, սառեցնելով մելանը :

Արխանկելսք··· Երկրամաս մը մեծ մասով ամուլ եւ աւազուտ, ուր ամբան եղանակին անդամ գետինը կը սառի, ուր գիւղերը սառ կը կապեն Սեպտեմբերին եւ հազիւ կը հալին Յունիսին : Ուրեմն, այս, խիտ անտառներ կան աւազ ճարելու համար : Բայց ինչ գնով ···

Տակաւին չտրնիք թէ Արխանկելսք չարաշուք անուն մը ունի նաեւ իրրեւ աքսորավայր : Եթէ անոր սառերն ու աւազները կարենային խօսիլ ու պատմել հարիւր հազարաւոր թիւերու ողբերգութիւնը ···

Ուրեմն Հայաստանէն բանուորներ ղրկուած են այդ հեռաւոր շրջանը, որպէսզի աւազ ճարեն, աւազներ չմնային եւ նորեկները տեղաւորելու համար :

Դարձեալ նայեցէք աշխարհացոյցին վրայ : Զարհուրեցէք հեռաւորութիւնը Սառուցեալ գօտիէն մինչեւ Կովկաս, Հայաստան, եւ կրնաք տպաւորիլ դաղափար մը կազմել այս «չնորհ»ին բարիքներ – րուն վրայ :

Երեւանի բանակը չըսաւ թէ քանի՞ «կոլխոզնիկներ» ղրկուած են մինչեւ հիմա, ո՞րքան ա – տաղձ կրցած են պատրաստել եւ ղրկել : Չի ճշդեր նաեւ հետեւեալ պարագան,— այս աշխատանքը կամաւո՞ր է թէ պարտաւորիչ :

Անշուշտ օր մը կ'իմանանք ասկէ աւելի չահեկան մանրամասնութիւններ, ուրիշ բանբերներու կամ ականատեսներու միջոցաւ :

Բոլորովին տարբեր մըն է որ կը պատահեցնէ մեզ, այս ողբերգութեան առթիւ :

Հայաստանը ունէր տաղաւարի անտառ չտեսած բան մը, Սօվետլուի անտառը, որ դժբախտաբար Թուրքերուն ձեռքն է այժմ :

Ապդ, միայն կարս – Արտահանի վերստացումով, լինքնին կը լուծուէր տաղաւարի հարցը : Կը լուծուէին ուրիշ աւելի կենսական խնդիրներ ալ :

Ներելի՞ է հարցնել,— ինչո՞ւ այլեւս բեկանած չեն մնար կարս – Արտահանը — գոնէ այս երկու անուններուը — ամբան յոյսեր ներշնչելէ վերջ : Լման երեք տարի օրօր կարդալէ վերջ :

Եթէ ամենէն յանգած են, Կովկասի մէջ ան – տա՞ռ կը պակսի, տաղաւար ճարելու համար անճար Հայաստանին, որ կը մնայ միշտ աղքատ ազգա – կան, հակառակ անհնարին զոհողութեանց :

Ինչո՞ւ այս չարչարանքը՝ երեւանէն մինչեւ Արխանկելսք, բարեխառն հարաւէն մինչեւ սա – ռուցեալ գօտին, երբ գիտենք որ Խ· Միութիւնը ուրիշ մօտաւոր շրջաններ ալ ունի, հարուստ անտառներով : (Օրինակ՝ Սպիտակ Ռուսիա) :

Իրավիճակը պարտաւոր են լուսաբանել այս խնդիրը եւ ուրիշ հարցեր, որոնք սերտ կապ ունին Խ· Հայաստանի ներկայ կացութեան հետ :

Տարբական պարտականութիւն մըն է այս՝ բուն իսկ օրուան վարչիչներուն համար :

Երեւանը ի զուր արիւն կը պղտորէ զանազան բախտախնդիրներու միջոցաւ, երբ 86.000 նորեկներ եւ մանաւանդ Հայկական Արտասահմանը քաղաքական աշխատանք, սահմաններու ընդարձակում եւ ուրիշ բարիքներ կը սպասեն, երեք տարիէ ի վեր :

Ինչո՞ւ Արխանկելսք, երբ ձեր դիմացն է Սօվետլուն :

Եթէ ներշաղիը հիմնական քաղաքականութիւն մը կը կազմէ Հայաստանի խորհրդային իշխանութեան համար, ինչո՞ւ կ'անգրկին այս ճամբուն վրայ :

Շ·

ՊԷյրութի Հայ Ճեմարանի դիմիը գնուած

Ստոյգ աղբիւրէ կը տեղեկանանք, որ «Համազգային»ի Նշան Փալանճեանի անուան Հայ Ճեմարանի չէնքը գնուած եւ նախնական պայմանագիրը ստորագրուած է արդէն :

Այս չէնքին մէջ այժմ հաստատուած է Պէյրութի եպիսկոպոսական դեսպանատունը, որ չուտով դայն պիտի պարպէ :

Այս փառաւոր չէնքը, 4450 ք· մեթր տարածութեամբ, կը գտնուի քաղաքին կեդրոնը, Ս· Նշան եկեղեցիի մերձակայքը :

Կը յայտնեն, որ ամէն տեսակէտով շատ նպաստաւոր եւ ճեռնտու գործ մը եղած է այս գնումը, նկատի առնելով թէ հողի տարածութիւնը, թէ չէնքը եւ թէ վայրը (քաղաքի ամենաակեդրոն տեղը) : — (Յուսաբեր)

Ֆրանսա ստորագրեց Մարշրլի ծրագիրը

Արտաքին նախարար Պիտօ երկուշաբթի օր ստորագրեց Մարշըլի ծրագրին գործադրութեան համար պատրաստուած համաձայնութիւնը , որ անմիջապէս պիտի յանձնուի Վաշինկթընին վաւերացման :

Կը հաւատան թէ կարելի եղած է բարեփոխել սկզբնական ծրագիրին կարգ մը կէտերը : Այսպէս, Ամերիկա պիտի չհրնայ իր ուզած առեն եւ իր վաճառած ճեւով ստիպել Ֆրանսան որ Ֆրանքի սակը փոխէ , այլ՝ այս երկիրն է որ «յարմար սակ մը պիտի որոշէ ու պահպանէ զայն» :

Սկզբնական ծրագրով , Ֆրանսա պարտաւոր պիտի ըլլար առեւտրական մանուածոյ առաւելութիւններ տալ այն երկիրներուն՝ որոնք Մ· Նահանգներու վարչութեան տակ կը գտնուին (Զինաստան, Քորէա եւ արեւմտեան Գերմանիա) : Նոր ընդարձակ, առաջին երկու երկիրները բոլորովին ջնջուած են ցուցակէն· դալով Գերմանիոյ, անոր արեւելեան առաւելութիւնները նախապէս պիտի չորոշուին , այլ՝ պիտի ճշդուին փոխադարձ հաւանութեամբ :

Ֆրանսա պարտաւոր պիտի ըլլար , ըստ նախկին որոշման , Մ· Նահանգներուն հայթայթել կարգ մը հազուագիւտ նախանիւթեր (կապար, կրաֆիտ , նիքէլ) : Հիմա, հայթայթուելիք նիւթերը պիտի որոշուին երկու կառավարութեանց համաձայնութեամբ միայն, առկէ զատ, նկատի պիտի առնուին Ֆրանսայի պէտքերը :

Ամերիկացիներու եւ Ֆրանսացիներու միջեւ ծագելիք առեւտրական վէճերը այն առեն միայն լուծելի Միջազգային Ատեանին որոշման պիտի ենթարկուին, երբ, Ֆրանսական բոլոր դատարաններէն դիմումելէ ետք, այդ վէճերը անլուծելի մնան : Այս կարգադրութիւնը փոխադարձ պիտի ըլլայ, այսինքն՝ անկէ պիտի օգտուին նաեւ Ամերիկայի մէջ բնակող Ֆրանսացիները :

Համաձայնութիւնը չորս տարուան պայմանաժամ ունի (մինչեւ 1953 Յունիսի վերջ) : Բայց, կ'ենթայ չեղեալ նկատուիլ թէ Մ· Նահանգներու եւ Ֆրանսայի կողմէ , եւ ոչ թէ ամերիկեան կառավարութեան կողմէ միայն, ինչպէս կը տրա – մադրէր առաջին պայմանագիրը :

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ մէջ բուռն միջադէպեր ծագեցան, երբ խնդիրը եղաւ թէ՝ ո՞վ պիտի կատարէ բացումը նախկին Ամբընիս ա՝Օրլէանի դօր· Լըդլէրի անունը տալու համար կատարուելիք հանդիսին · Հանրապետութեան նախագահը թէ զօր· Տը Կոլ : Հակառակ համայնավարներու եւ ուրիշ ընդդիմադիրներու առարկութեան , ժողովը մեծամասնութեամբ Տը Կոլը որոշեց : Ցետոյ վիճաբանութիւնները քաղաքական հանդամանք առին : Սէնի նահանդապետը եւ ոստիկանական վերատեսուչը մեկնեցան ժողովարահէն, իրրեւ բողոք այն բուռն խօսքերուն դէմ, որ ուղղուած էին Հանրապետութեան նախագահին հասցէին :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ խնդիրը հաշտութեամբ կարգադրելու համար, կոմս Պէռնատոթ ծրագիր մը պատրաստած է որ յանձնուեցաւ արաբ եւ հրեայ պատուիրակներուն, Հռոդոսի մէջ: Թելադրութիւնները դաղտնի կը պահուին :

ՍՐԵՒԵԼԵԱՆ ՁԱԿԱՏԸ ԿԸ ՁԵՂՔՈՒԻ

ՄԱՐՇԱԼ ԹԻԹՕՆ ԱՒ ԱԶԳԻՒ ԻՆԿԱՒ ԻՐ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Կոմինֆորմը (Կոմ· Ինֆորմացիա, տեղեկատու դիւան) պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց, որով կը հաղորդէ թէ՝ Եռակոսլաւ համայնավար կուսակցութեան ներկայացուցիչները մերժած են մասնակցիլ Կոմինֆորմի ժողովին, գումարուած Յունիսի վերջինը, Ռումանիոյ մէջ :

Կոմինֆորմը հաստատած է որ Եուկոսլաւ համայնավարները, Թիթոյի ղեկավարութեան տակ, «բաժնուած են ընկերվարականներու միացեալ ճակատէն, եւ մտած են այնպիսի ճամբու մը մէջ՝ որ զիրենք կը տանի դաւաճանելու աշխատաւորական դասակարգի միջազգային համերաշխութեան դէմ» : Ցետոյ, կը յայտարարէ թէ՝ «Եուկոսլաւ համայնավար կուսակցութեան վարչութիւնը առելութեան քաղաքականութիւն մը կը վարէ Խ· Միութեան հանդէպ» : Եուկոսլաւիոյ մէջ, կառավարութիւնը թոյլ կուտայ որ ստորագնահատուին խորհրդային զինուորական մասնագէտներու կարողութիւնները· կը վարկաբեկէ նաեւ խորհրդային բանակի անդամները : Եուկոսլաւիոյ մէջ գործող սովետ ոչ-պաշտօնական մասնագէտները պետական տպաւորվութեան մարմիններուն հակողութեան տակ են : Նոյնպէս հակողութեան մը տակ դրուած են բոլշեւիկ համայնավարներ – րու Միութեան Ներկայացուցիչը՝ Տեղեկատու դրասենեակին մէջ, ընկեր Եուտինը, ինչպէս եւ Խ· Միութեան պաշտօնական ներկայացուցիչնե – րէն բազմաթիւ անձեր :

Այս բոլոր իրողութիւնները — կը շարունակէ զեկոյցը — կ'ապացուցանեն թէ Եուկոսլաւ համայնավար կուսակցութեան վարիչները համայ – նավարհ անարժան ընթացք մը բռնած են, որով Խ· Միութեան արտաքին քաղաքականութիւնը կը նոյնացնեն աչխարհատիրական պետութեանց արտաքին քաղաքականութեան հետ, եւ Խ· Միութեան հետ կը վարուին ճիշդ այնպէս՝ ինչպէս քաղքին ի պետութենց հետ : Իրրեւ հետեւանք այս հակախորհրդային քաղաքականութեան , Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէին, որ նախաձեռնութիւնը առանձած էր քօղաղերծ ընելու Եուկոսլաւ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէին, եւ մասնաւորաբար ընկերներ Թիթոյ, Քարտէլիւ, Ճիլասի եւ Ռանքովիչի ծուռ քաղաքականութիւնը :

Կոմինֆորմը կը պնդէ թէ՝ դիկտատորութիւն կը տիրէ Եուկոսլաւ համայնավար կուսակցութեան մէջ որ կը խուսափի ընտրութիւններէ, ջնդպատութենէ եւ ինքնաքննադատութենէ : Հակառակ Թիթոյի եւ Քարտէլիի խոստումներուն, Եուկոսլաւ կուսակցութեան գործադիր կոմիտէն կը բաղկանայ նշանակովի անդամներէ եւ ոչ թէ քուէարկութեամբ ընտրուած : Կուսակցութիւնը կանոնաւոր նիստեր չի գումարեր , այլ միայն գաղտնի ժողովներ տեղի կ'ունենան : Կուսակցութեան անդամներուն ամէնէն տարրական իրաւունքները չեն յարգուիր , եւ քննադատութեանց իրրեւ պատասխան, փոխ – արժէք կը կատարուի : Անդամները կուսակցութենէն կը վտարուին կամ կը ձերբակալուին, ինչպէս այս պատահեցաւ գործադիր կոմիտէի անդամներէն Ջուղովիչի եւ Հէպրանկի համար :

Կոմինֆորմը կը մեղադրէ նաեւ Եուկոսլաւ համայնավարները որ, առանց նկատի առնելու թէ երկիրը պատրաստ չէ դեռ, հրատարակած է փոքր առեւտուրի ապօրինացումին նման օրէնքներ : Նմանապէս, ապատելու էին որ նախապատրաստական աշխատութիւնները աւարտէին, «Կուլաքները» հաշուեյարդար ենթարկելէ առաջ : Այսպիսի խնդիրները հրամանագիրներու միջոցաւ եւ աճապարանքով լուծելու ամէն փորձ ոչնչի կ'առաջնորդէ անխուսափելի կերպով :

Ցայտնելէ ետք թէ՝ Եուկոսլաւիոյ համայնավարները մասնակցած չեն ժողովին, որովհետեւ անկարող ղգացած են իրենք զիրենք պատասխանելու քննադատութեանց , Կոմինֆորմի դրասենեակը կը յայտարարէ թէ՝ Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութեան կեդր· կոմիտէն եւ Եուկոսլաւ կուսակցութիւնը ինքն իսկ, իրենք զիրենք դուրս ձգած կ'ըլլան համայնավար կուսակցութիւններու եղբայրական ընտանիքէն եւ համայնավար միացեալ ճակատէն :

Զեկոյցը տտորագրած են Կոմինֆորմի մաս

«Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Ի· էջ»

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԻՐԱՆԷՆ

ՀԱՐՈՒՍՏ ԵՐԿԻՐ ՄԸ ԹՇՈՒԱՌ ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐՈՎ

Այսօրուայ Իրանի ներքին կեանքը յուզող խնդիրներից՝, ամենահրատապը՝ գիւղատնտեսութեան արտադրութեան բարձրացման եւ գիւղացիներու ընկերային ու տնտեսական վիճակի բարւոքման հարցն է։

Վերջին խնդրի մասին մեզ մօտ, չեն սիրում երկար խօսիլ։ Կան եւ մանրամասն ուսումնասիրութիւններ այդ նիւթին նուիրուած, բայց ոչ ոք չի ժխտում, որ «գիւղացին աղքատ է ու թըշուառ»...

Սակայն ինչ տնտեսական խնդիր էլ շօշափելու լինէք, կողմնակի կերպով լոյս է սփռում գիւղացիներու ընկերային ու տնտեսական ծանր կացութեան վրայ... Չէ՞ որ Իրանի 15—16 միլիոն ազգաբնակութեան 90 առ հարիւրը կազմում է գիւղացին։

Յայտնի է, որ գիւղացիների մի չնչին մասն է, որ մշակում է իր սեփական հողը։ Հոծ մեծամասնութիւնը մշակում է մասնաւոր հողատէրերի կալուածների հողերը չատ ծանր պայմաններով..

Կալուածատէրերն էլ որեւէ խնամք չեն տանում ու ջանք չեն թափում բարձրացնելու հողի արտադրութիւնը, արդիացնելով նրա շահագործման միջոցներն ու մեթոդները։ Գիւղատնտեսութիւնը մեքենայացած չէ, հողը չեն պարարտացներ, ոռոգման միջոցները խիստ պակասաւոր են եւն.։

Վերջերս շատ է խօսւում Իրանի գիւղատնտեսութեան վիճակի բարւոքման անհրաժեշտութեան մասին։ Ի միջի այլոց այդ խնդրին է նուիրուած «Journal de Téhran»ում Ռէօյտըրի թղթակից Պ. Լէապոլտ Հերմանի մի փոքրիկ յօդուածը։

«Գիւղատնտեսութեան մէջ, — գրում է նա, կիրառուած մեթոդները նախնական բնոյթ են կրում. ամբողջ Իրանում հազիւ թէ գտնուին 150 «տրակտորներ» եւ 8 խոտահար մեքենաներ...

«Իրանում գոյութիւն չունի որեւէ վստահելի վիճակագրութիւն։ Այսուհանդերձ յայտնի է, որ բրինձի արտադրութիւնը շատ նուազել է վերջին վեց տարուայ ընթացքում։

«Գիւղատնտեսական նախարարութիւնը վերջերս փորձեց պարարտացնել հողը հանքային տարրերով, բայց այդ փորձը մինչեւ այսօր էլ ոչ մի արդիւնք չի տուել»...

Նոյն խնդրին է նուիրած այն դասախօսութիւնը, որ կարդաց վերջերս գիւղատնտեսութեան նախկին նախարար Պ. Մահմուտ Ֆաթեհը Իրանեւ Ֆրանսիական մշակութային կաճառում։

Դասախօսը իր նիւթը նուիրել էր յատկապէս այն եօթնամեայ գիւղատնտեսական ծրագրին, որ յատուկ յանձնաժողովի միջոցով մշակուած է եւ կառավարութեան կողմից ներկայացուած խորհրդարանին։

«Յառաջ»ի սուղ էջերը, ի հարկէ, չեն թոյլատրում պարզել այդ ընդարձակ ծրագիրն իր մանրամասնութիւններով ու լուսաբանութիւններով, բայց մի շարք արժէքաւոր տեղեկութիւններ լոյս են սփռում երկրի ներքին կեանքի շատ ծանր պայմանների վրայ։

Ոչ ծրագիրը, ոչ յարգելի դասախօսը դրեթէ չեն խօսում էական խնդրի՝ գիւղացիներու ընկերային եւ տնտեսական կեանքի պայմանների մասին։ Բայց այն բոլոր տեղեկութիւնները, որ կը տրուին, կողմնակի կերպով լոյս են սփռում եւ այդ հարցի վրայ։

Ի՞նչ խօսք որ գիւղացիներու յետամնացութեան պատճառները ամէնից առաջ պէտք է փնտռել հողատիրութեան պայմանների մէջ, կալուածատիրոջ ու գիւղացիներու յարաբերութեանց մէջ, տուրքերու ծանրութեան եւ, վերջապէս, գիւղացիներու անսահման տգիտութեան մէջ...

Եւ քանի որ եօթնամեայ ծրագիրը զանց է առնում խօսել այդ հիմնական հարցերի լուծման միջոցների մասին, չկայ որեւէ լուրջ հիմք յուսալու, որ ծրագրին գործադրութիւնը կը տայ ակնկալուած արդիւնքները։

Կայ նաեւ մի այլ հանգամանք, որ յոյս չի ներշնչում թէ ծրագիրը մօտերս պիտի գործադրուի, որովհետեւ պահանջում է հսկայ ծախս՝ 5 միլիառ 500 միլիոն ռիալ, կամ 550 միլիոն թուման։

Այդ երեւում է նաեւ հրաժարեալ վարչապետ Պ. Հաքիմիի վերջին ղեկուցումէն, ներկայացուած խորհրդարանին։

Նա ցաւով յիշատակեց, որ իր նախարարութեան հինգ ամսուայ գոյութեան ընթացքին խորհրդարանին ներկայացրուած են կառավարութեան կողմից շուրջ 70 օրինագծեր, բայց եւ ոչ մէկը նոյն իսկ քննութեան չի ենթարկուած...

Այսուհանդերձ Պ. Ֆաթէհի տուած տեղեկութիւնները արժէքաւոր են թէ ընդհանրապէս մի գաղափար կազմելու համար Իրանի ներքին կեանքի մասին եւ թէ մասնաւորապէս մեզ համար, քանի որ Իրանում, վերջին ներգաղթից ետքն էլ, ապրում են դեռ եւս 40—50 հազար հայ գիւղացիներ։

Պ. Ֆաթէհը, նախ, տալիս է հետեւեալ մի քանի կարեւոր ընդհանուր տեղեկութիւններն եւ ապա անցնում 7ամեայ ծրագրին.—

Իրանի ընդհանուր մակերեւոյթը՝ 1.640.000 քառ. քիլոմեթր է կամ 164 միլիոն հեկտար, որից՝ 11—12 միլիոն մշակուած է, աւել է միայն 7 առ հարիւրը, 18—20 միլիոն՝ անտառներին, կամ՝ 12 հարիւր, 15—17 միլիոն՝ մարգագետիններ կամ 10,35 առ հարիւր։

Այս ամէնը կազմում են պետութեան ընդհանուր մակերեւոյթի մօտաւորապէս մի երրորդ մասը։ «Ենթադրւում է, ասում է Պ. Ֆաթէհը, որ նոյնքան տարածութիւն կարող է յատկացուել մշակման»։

Իրանը ունի երեք տեսակ կլիմայ։

Հիւսիսում, Կասպից ծովի եզերքի գաւառներում, կլիման ունի միջին ջերմութիւն, ընդհանրապէս խոնաւ է, իսկ տեղ - տեղ ադրաբեւադարձային (subtropicale)։

Երկրորդ գօտում կլիման ցամաքային է. շուրջ եօթ ամիս անձրեւ չի տեղում, բացի Ատրպատականից, ուր անձրեւները յաճախակի են։

Երրորդ գօտին ունի արդէն տաք կլիմայ։ Այս գօտին ընդգրկում է լայնածաւալ տարածութիւններ ամբողջ Խուզիստանը ու Պարսից ծոցի եզերքի գաւառները։ Այս շրջանում տեղ – տեղ կլիման արեւադարձային է. այստեղ է, որ աճում է արմաւենին եւ տալիս առատ հունձք, որի մի մասը արտածւում է արտասահման։

Բացի Կասպից ծովի եզերքով ձգուած գաւառներից, ամբողջ Իրանում մշակութեան բոլոր տեսակները պահանջում են արհեստական ոռոգում։

Համապատասխան կլիմայի բազմազանութեան, բազմազան են նաեւ մշակութեան տեսակները։ Բացի հացահատիկներից՝ ցորեն, գարի, եգիպտացորեն, կորեկ, բրինձ, սիսեռ, լոբի եւն., երկիրը արտադրում է նաեւ՝ թէյ, ծխախոտ, ձիթապտուղ, բամպակ, սոյեա (soja), շաքարեղէգ, ճակնդեղ, բանան, կամֆուրա, սմաղ, քրքում (զաֆրան) եւն.։

Եւ սակայն Իրանի 15—16 միլիոն ազգաբնակութիւնը զգում է գիւղատնտեսական մթերքների պակաս — այն ալ շատ սուղ։ Դասախօսը այս կացութեան պատճառները բացատրում է հետեւեալ հանգամանքներով.—

ա) Ջրի պակասութիւն, բ) անտառների անխնայ փճացում գ) կենդանիների ու բոյսերի մէջ տարածուած հիւանդութիւնները, որոնք երբեմն համաճարակի բնոյթ են ստանում, դ) մեծ քանակութեամբ ներածուած արտասահմանեան ապրանքների, որն վերջին 40 տարուայ ընթացքում մեծապէս վնասել է տեղական արդիւնաբերութեան եւ, վերջապէս, հողի արտադրական կարողութեան նուազումը։

«Այս նիւթական պակասների վրայ պիտի աւելացնել նաեւ ներքին կռիւները, ապահովութեան բացակայութիւնը, վերջին 200տարուայ ընթացքում, եւ, վերջապէս, գիւղատնտեսութեան չգոյութիւնը»։

Այնուհետեւ, դասախօսը թւում է երկրի բնական անսպառ հարստութիւնները, որոնք այսօր չեն շահագործւում ինչպէս հարկ է եւ որոնց բարեփոխութիւնը դարձել է ժամանակի հրամայական պահանջը։ Բերենք մի քանի օրինակ.—

«Մենք ունինք 3 միլիոն հեկտար անտառներ։ Հակառակ աւերածութեան(*), մենք կարող ենք արտածել 315 միլիոն խորանարդ մեթր ծառեր, որոնք լաւագոյններն են ճարտարարուեստի համար։ Այս անտառների տարեկան աճումն է՝ շուրջ 4 միլիոն խորանարդ մեթր։

«Բացի այդ անտառներից մենք ունենք երկրի զանազան մասերում շուրջ 16—17 հեկտար անտառներ, թփուտներ, պուրակներ, որոնք թէեւ ճարտարարուեստի համար պիտանի չեն, բայց պահում են խոնաւութիւն եւ հանդիսանում են ջրի պահեստներ, ջուր են մատակարարում մեր գետերին ամառուայ ամիսներին։ Առանց այդ անտառների Իրանը կը լինէր մի հսկայ չոր անապատ։

«Երկիրը ունի 20 միլիոն եղջիւրաւոր կենդանիներ, 3 միլիոն ոչխար, 1.600.000 այծ եւ 30 հազար ուղտ, որոնք ամբողջ տարին տեղափոխութիւնների մէջ են։ Ամառուայ տօթին նրանք բարձրանում են լեռները, իսկ ձմեռը իջնում դաշտավայրերը։

«Մենք ունենք 15 միլիոն հեկտար արօտատեղիներ, որոնք անհրաժեշտ են այդ կենդանիների համար։

«Կասպից ծովը մեզ կարող է տալ տարեկան 2 հազար թոն ձուկ, իսկ Պարսից ծոցի եւ Օմանի ծովի հետ միասին՝ տարեկան 200 հազար թոն, չհաշուած մեր գետերի ու լճերի մէջ եղած ձկներին։

«Պարսից ծոցը իր մարգարիտներով մի եզակի վայր է ամբողջ աշխարհում։ Նրա մարգարիտները իրենց որակով ու գեղեցկութեամբ գերազանցում են Հնդկաստանի ու Ճափոնի մարգարիտները։ Ձնայած դրան այդ արդիւնաբերութիւնը գտնւում է ողբալի վիճակում, իսկ Բահրէյն կղզին (որ Պարսից ծոցումն է եւ շահագործւում է Անգլիացիների կողմից Ց. Թ.) արտածում է տարեկան 2 միլիոն ֆունտ սթերլինի արժողութեամբ մարգարիտներ»։

Այնուհետեւ դասախօսը մատնանշում է այն միջոցները, որոնք պիտի ձեռք առնուին գիւղատնտեսութեան վիճակի բարւոքման համար եւ յիշում է այն զօրամասերը, որոնք պիտի ծախսուին։

Յարգելի դասախօսը վերջացնում է խօսքը հետեւեալ ներշնչուած յայտարարութեամբ.—

«Մեր նախահայրերի այս երկրի վրայ՝ Աստուած տուել է մեզ անթիւ աղբիւրներ՝ թէ երկրի երեսին գիւղատնտեսութեան համար եւ թէ երկրի ընդերքում, որ իր խորքում պահում է անհամար գանձեր։ Ջանք թափենք օգտագործելու այդ գանձերը, եւ մենք կը լինենք ամէնից երջանիկ ժողովուրդը աշխարհում»։

Դժբախտաբար ներքին եւ արտաքին պատճառներ լաւատեսութիւն չեն ներշնչում։

SPECTATOR

(*) Վերջին տարիներում անտառների խոշոր տարածութիւններ վարձով տրւում էին մասնաւոր մարդկանց, որոնք անխնայ կտրատում էին ծառերը ու ամայացնում շրջանը... Ց. Թ.

ՆՈՐ ԳՈՂԳՈԹԱ

ԽՄԲ.— Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, «Յուսաբեր» կը պարզէ Պաղեստինի հայ գաղութին ողբերգութիւնը, իբրեւ հետեւանք արաբեւհրէական կռիւներու (11 Յունիս).—

Վերջին լուրերուն համաձայն, գրեթէ Հայ չէ մնացած Երուսաղէմի ոչ հին, ոչ ալ Նոր Քաղաքին մէջ։ Բացի անոնցմէ, որոնք կրցած են իրենց միջոցներով տեղաւորուիլ շրջակայ հիւրընկալ երկիրները — Եգիպտոս, Անդրյորդանան, Սուրիա եւ Լիբանան — գաղութին մնացեալ մասը ապաստանած է Հայոց վանքը։ Քանի մը ամիս առաջ՝ ապաստանեալներու թիւը կը հաշուուէր շուրջ 3000 հոգի։ Մեր ստացած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, այս թիւը գրեթէ կրկնապատկուած է հիմա։ Հինգէն մինչեւ վեց հազար ազգակիցներ գացած խռնուած են Ս. Յակոբայ վանքը, որ «փրկարար գօտի»ի դեր կը կատարէ այս խեղակորոյս բազմութիւններուն համար։

Եաֆայի մէջ, որ աւելի քան 100.000 բնակիչ ունէր, այժմ հազիւ միայն 4000 հոգի կը մնան։ Շատեր, հայ եւ արաբ, հարկադրուեր են նեղքնաչապիկով հեռանալ քաղաքէն, օգտագործելով փոխադրական բոլոր տրամադրելի միջոցները ծովու եւ ցամաքի վրայ։ Հայֆայի երկու հազարնոց հայ գաղութէն երկու հարիւրի չափ ազգակիցներ կը մնան դեռ քաղաքին մէջ, ամէնքն ալ ապաստանած տեղւոյն անկլիքան եկեղեցին, բոլորովին կորուած արտաքին յարաբերութիւններէ։ Պաղեստինի բոլոր կողմերէն Ամման հաստատուած են շուրջ հինգ հարիւր Հայեր, վայելելով հայասէր վեհապետին՝ Աբտալլահ Թագաւորի վեհանձըն սատնջականութիւնը։

Ստացուած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, վանք ապաստանող մեր հայրենակիցները մինչեւ հիմա ունեցած են ութը զոհ՝ ռմբակոծումներու հետեւանքով։ Կ'ենթադրուի, թէ միայն Երուսաղէմի մէջ մեր կորուստները եղած են 30 մեռեալ եւ 130 վիրաւոր, ծանր ու թեթեւ։

Վանքին մէջ՝ ռմբակոծումները բազմաթիւ աւերներ գործած են, նիւթական անհաշուելի վնասներ պատճառելով։ Ռումբ մը պայթած է Ս. Յակոբայ զանգակատան մօտ, խորտակելով դուռ ու պատուհան։ Ուրիշ ռումբ մը 30 սմ. լայնութեամբ ճեղքուածք մը առաջացուցած է Ս. Յարութիւն տաճարի գմբէթին վրայ, ինչպէս երկու օր առաջ կը հաղորդէր հեռագիր մը Երուսաղէմէն։ Մեր ընթերցողները տեղեակ են անշուշտ, որ քաղաքին վանապատկան կալուածներէն շատերը քանդուած, փլած կամ հրկիզուած են, իսկ մնացեալ շէնքերէն անկարելի է որեւէ վարձք գանձել՝ ստեղծուած պայմաններուն հետեւանքով։ Նոյն դժբախտ ճակատագրին ենթարկուած են նաեւ անհատական սեփականութիւնները,— շէնք, խանութ, արհեստանոց, գոյք ու կարասի։

Կարելի է վստահօրէն յայտարարել, թէ հիմնովին քայքայուած է երբեմնի բարեկեցիկ այս գաղութին ամբողջ տնտեսութիւնը։ Քայքայումը, աւելորդ է ըսել, աւելի զգալի պիտի դառնայ ժամանակի ընթացքին, երբ սպառին երկարամեայ աշխատանքի արդիւնք մանր խնայողութիւնները, մանաւանդ երբ անհուն օրէն երկարաձգուի ներկայ տագնապը՝ իր այլազան փուլերուն մէջ։

Դժբախտաբար ճշգրիտ տեղեկութիւններ չունինք տագնապի իրական բնոյթին ու տարողութեան մասին։ Կ'ենթադրենք սակայն, որ ան ոչ միայն պիտի չմեղմանայ մօտիկ ապագային, այլեւ թերեւս աւելի լայն համեմատութիւններ պիտի ստանայ ժամանակին հետ եւ դէպքերու ընթացքին զուգահեռ։ Գաղափար մը տալու համար տե-

րող ընդհանուր կացութեան մասին, կը բաւէ յիշատակել Պատրիարք Գիւրեղ Սրբազանի մէկ նախադասութիւնը: «Ըստ խնամատարական մարմնի նախահաշիւներուն,— կը գրէ Պատրիարք Սրբազանը,— մինչեւ Սեպտեմբեր 7000 ոսկիի գումար մը պէտք պիտի ըլլայ Երուսաղէմի հայ կարօտեալները սովէն փրկելու համար: Գրեթէ նոյնչափ գումար մը եւս պէտք պիտի ըլլայ Պաղեստինի միւս շրջաններու կարօտեալներուն անհրաժեշտ սննդեղէնը ապահովելու համար»: Ուրիշ նախատեսութեան մը համաձայն, շուրջ 10.000 ոսկիի անմիջական օգնութիւն մը անհրաժեշտ է, կարենալ ապրեցնելու համար ՀԻՆԳ ՀԱԶԱՐ հոգիէ աւելի բազմութիւն մը՝ Մայիսէն մինչեւ Սեպտեմբեր:

Այս նախատեսութիւններէն կը հետեւի, որ շուրջ 10 — 12.000 ոսկիի գումար մը պէտք է՝ «ոտքի վրայ» պահելու համար Պաղեստինի մեր դժբախտ ազգակիցները, գոնէ մինչեւ Սեպտեմբերի վերջը: Այս հաշուին մէջ չեն մտներ անշուշտ ոչ վանապատկան կալուածներուն նորոգութիւնը, ոչ քանդուած սրբավայրերուն վերակառուցումը, ոչ մեր հայրենակիցներուն տնտեսական վերականգնումը, ոչ ալ չնախատեսուած ուրիշ դժբախտութիւններ, որոնք կրնան իրականութիւն դառնալ մէկ օրէն միւսը, քանի կը տիրէ երկայ անստուգութիւնը Սուրբ երկրին մէջ:

... Որքան յայտնի է մեզի, մինչեւ հիմա 5000 ոսկի եւ չորս անտուկ դեղօրայք ղրկած է Բարեգործական Միութեան Կեդր. Յանձնաժողովը, 500 ոսկի յանձնած է Լիբանանի օգնութեան Խաչի վարչութիւնը Պաղեստինի գաղթականներուն համար, քանի մը անտուկ դեղ ու դեղօրայք ղրկած է նաեւ Եգիպտոսի Հայ Կարմիր Խաչի վարչութիւնը եւ... այսչափ: Շրջակայ գաղութներուն մէջ դեռ կազմակերպուած շարժում մը չկայ՝ օգնութիւն հասցնելու համար մեր աղէտեալ ազգակիցներուն:

Հիմա վեց հազար հոգիի աչքերը մեզի կը նային լուռ պաղատանքով: Վեց հազար հոգի, անտոյդ ճակատագրի մը մատնուած, կը բարձրանան նոր Գողգոթան, իրենց ուսերուն վրայ կրելով ծանր խաչը»

ԻՏԱԼԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՄԷՋ

Վենետիկէն հասած նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

ՎԵՆԵՏԻԿ, (յապաղած).— Յունիս 6ին Իտալիոյ Հանրապետութեան Նորընտիր Նախագահը, Պ. Լուիճի Էյնաուտի, իր այցելութեամբ պատուեց Մխիթարեան Հայրերու մայրավանքը՝ Ս. Ղազար: Վենետիկ եկած էր գեղարուեստական ցուցահանդէս մը բանալու համար, եւ հազիւ երկու օր մնաց, բայց չմոռցաւ մեզ:

Այցելութիւնը պաշտօնական էր, բայց նաեւ մտերիմ եւ գիտական նպատակներով: Նախագահը կը մնայ ժամերով. կ'այցելէ վանքին բոլոր մասերը ուշադրութեամբ: Երբ կը մտնէ եւրոպական մատենադարանը, կը հիանայ տեսնելով հոն 30.000 օտարալեզու գիրքեր, եւ հայկական ձեռագիրներու մանրանկարչութիւնները: Յետոյ կ'անցնի գեղարուեստական սրահներէն, ուր հիացումով կը դիտէ պատերուն վրայ, իտալական լաւագոյն արուեստագէտներու նկարները՝ Թիէփոլօ, Կուիտօ Ռէնի, Եաքոպօ Պասսանօ եւն. եւն.: Ապա կը հետաքրքրուի Ս. Ղազարի մամուլով, տպարանովը, ուսկից ելած են ու կ'ելլեն մինչեւ այսօր, հայերէն, իտալական մշակոյթի ոսկեդարու հեղինակներէն մինչեւ ներկայ դարուս՝ գիրքերու հրատարակութիւնները, կը գնահատէ զանոնք եւ այդ տպաւորութեան տակ կը խոստանայ հանդիպիլ ուրիշ անգամ ալ, երբ առիթն ունենայ Վենետիկ գալու:

Այցելութենէն վերջ նախագահը առաջնորդուեցաւ հիւրասենեակ, ուր հայրերու ընկերութեամբ հիւրասիրուեցաւ հայկական վարդանուշով եւ ըմպելիով: Այդ առթիւ մաղթեց բոլոր հաստատութեան եւ հայ ազգին լաւագոյն օրերազատ գործունէութիւն քաղաքական ու գրական ասպարէզներու մէջ: Հիւրը եւ տիկինը իրենց ստորագրութիւնը դնելով ոսկի մատեանին մէջ, նոյն իշխանական մակոյկով վերադարձան քաղաք:

Երկու օր վերջն ալ Հայոց կղզին այցելեցին Ֆրանսական դեսպանը եւ հիւպատոսը իրենց ընտանիքներով: Դեսպանն ալ նոյնքան ուշադրութեամբ եւ գահատանքով աչքէ անցուց վանքին իւրաքանչիւր անկիւնը: Մեծ կ'ըլլայ իր հիացումը երբ կը տեսնէ որ վանքին մէջ ոչ միայն հայ ոգին եւ լեզուն են որ կ'ուսանան, այլեւ Ֆրանսականը: Այս առթիւ կը խոստանայ բերել յօժարական ամէն ջակցութիւն Հայոց կղզիին համար:

ՆՐԲՈՒՆԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԱՐԶԱՐԱՆԸ, որ կը գտնուի կանաչազարդ այգիներու մէջ կը վերանորոգուի: Սթատիոնը շինուած է վարդագոյն տուֆէ: Այժմ աշխատանքը կը կատարուի մարզարանին երկրորդ յարկի վրայ, ուր կը գտնուի լողարանը: Սթատիոնը 17 հեկտար տարածութեան վրայ, պիտի ունենայ բոլոր յարմարութիւնները, ինչպէս եւ պասքէթ պօլի, վօլէյ պօլի եւ խոտով ծածկուած ֆութպոլի դաշտեր:

ՄԻՆՉԵՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՎԵՐՋ, Հայաստանի դպրոցները պիտի ստանան 15.000 նոր դրասեղաններ ու բազմաթիւ գրատախտակներ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԵԱՆԻ ՊԱՀԱԾՈՆԵՐՈՒ գործարանը այս տարի պիտի վերամշակէ 15.000 թոն մրգեղէն անուշեղէններու եւ պահածոներու համար: Այս հաստատութիւնը մինչեւ հնգամեակի վերջը պիտի դառնայ ամբողջ Սովետական Միութեան ամենամեծ գործարանը:

ՆՈՐ ԱՐԱԲԿԻՐԻ բարձրաւանդակին վրայ, Ալիմինչինի եւ ժամացոյցի գործարանի կողքին, կարճ ժամանակէն պիտի շինուի ելեկտրական լամբերու (պէք) հսկայական գործարան մը, որ տարեկան պիտի արտադրէ յիսուն միլիոն լամբեր: Գործարանին շինութիւնը պիտի սկսի այս տարուան 3րդ եռամսեակին ընթացքին եւ պիտի վերջանայ 1950ին:

ԲԵՐԻԱՅԻ ԱՒԱՆԸ շինուած է տասը տարի առաջ: Այս կարճ ժամանակամիջոցին շինուեցան ջրանցքներ, շէնքեր, մշակուեցան խաղողի եւ պտուղի այգիներ: Վերջին երկու տարիներու ընթացքին ղետեղուեցան 10.000 հայրենադարձ Հայեր: Աւանը որ սկզբնական շրջանին ունէր միայն 30—40 տուն, այսօր ունի 2600 երկյարկանի տուներ եւ վիլլաներ: 1948ի ընթացքին պիտի կառուցուին 1100 տուն եւս, իսկ մինչեւ 1950 Բերիա պիտի դառնայ, 30էն 40.000 բնակչութեամբ քաղաք:

Բերիա արդէն ունի չորս հիւսուածեղէնի գործարան, ուր կ'աշխատին 150 հոգի: Այժմ կը կառուցուի մետաքսեղէնի ամենէն մեծ գործարանը, ուր պիտի աշխատին 5000 հոգի:

Բերիայի մէջ կը գտնուին նաեւ երկու մեծ խանութներ, մէկը հագուստեղէնի, միւսը ուտեստեղէնի եւ անուշեղէնի: Քաղաքի շուրջ կան երկու կոլխոզներ ուր աշխատանքը մեքենաներով կը կատարուի: Այժմ Բերիա քաղաքը ունի բազմաթիւ մշակութային ձեռնարկներ, թատրոն, շարժանկար թատրոն, ձայնասփիւռ հանգոյց, մանկամսուր, բուժարաններ եւն.:

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ կաթողիկոսութեան չորս թեմերուն մէջ կան 86 թաղական եւ հոգաբարձական մարմիններ: Անոնց ուսերուն վրայ կը ծանրանայ այս գաղութներուն կրթական գործը: Պէտք է տեսնել թէ ինչ գերմարդկային ճիգեր կը թափեն այս մարմինները, փակելու համար իրենց յանձնուած դպրոցներուն ելեւմտացոյցը:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ հայկական դպրոցներուն մէջ կ'ուսանին 12.766 աշակերտներ: Այս թիւերուն մէջ չեն մտներ յարանուանութեանց վարժարանները: Անոնց աշակերտութեան հետ միասին այս թիւը կ'անցնի քսան հազարը: 70էն աւելի ազգային դպրոցներ իրենց 650ի հասնող պաշտօնէութեամբ, տարեկան աւելի քան մէկ միլիոն սուրիական ոսկիի կը կարօտին: Մեծագոյն զոհողութիւնը կը կրեն ուսուցիչները: Դպրոցները կանգուն պահելու հոգը անոնց համար դարձած է անձնական արժանապատուութեան խնդիր:

Այս շրջանին երեք կարեւոր հաստատութիւններէն առաջին գծի վրայ կուգայ Համազգայինի Պէյրութի Հայ Ճեմարանը, երկրորդը Քէսապի Ուսումնասիրաց վարժարանը, իսկ երրորդ Դամասկոսի Միացեալի դպրոցն է: Չորրորդը, նոր բացուած, Հալէպի «Քարէն Եփփէ» ճեմարանն է:

Այս երկրորդական ու բարձրագոյն վարժարաններէն դուրս եկած հայ երիտասարդութիւնն է որ առաւելապէս կը վարէ դպրոցական կեանքը Սուրիա - Լիբանանի մէջ:

Այս հաստատութիւններէն ելած մասնագիտութիւնը մեծ մասամբ տոգորուած է ժողովուրդին ծառայելու բարձր ոգիով:

Քիչ չէ թիւը նաեւ Անթիլիասի Ընծայարանէն եւ Երուսաղէմի ժառանգաւորացէն շրջանաւարտող, որոնցմէ կարեւոր մաս մը, աշխարհական թէ եկեղեցական, ունին նոյնպէս իրենց պաշտօնի գիտակցութիւնը: Իսկ Կիպրոսի Մելգոնեան հաստատութեան առաջին շրջանին տուած հունձքը դանդաղելի ոյժ մը չի ներկայացներ:

Միջին Արեւելքի հայկական գաղութները իրենց ազգային չունչով անմիջապէս կը վարակեն շրջապատը ու կը մղեն հասնող սերունդը ամուր փարելու մեր ազգային աւանդութեանց:

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (38)

ԱՆՑՑ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԻԳ.

Զորս կողմը կը տիրէր խորին, գերեզմանական լռութիւն: Ծերունի վանահօր ալեզարդ մօրուքն էր որ կը շարժէր երբեմն, եւ մերթ ընդ մերթ անոր վրայ կը գլորուէին արցունքի կաթիլներ:

Վանահօր աղօթքը ջերմ էր եւ գգացուած. ձեւի համար չէր այդ աղօթքը, ոչ. ծերունին, մոռցած աշխարհը, ուրախութիւնն ու տառապանքը, իր ամբողջ էութեամբ ամփոփուած էր միայն այդ աղօթքին մէջ:

Յանկարծ շրթունքները շարժեցան, եւ մեռեալին լռութեան մէջ լսուեցաւ իր ձայնը:

— Տէր, իմ տկար բազուկներուս ոյժ տուր եւ արիութիւն՝ հոգիիս որպէս զի կարենամ ի կատար ածել իմ մտադրութիւններս: Անմեղ ժողովուրդը կը տառապի. կը հալածուի անօրէններէն՝ միայն քու սուրբ անուանդ համար: Տուր ինձ կարողութիւն, որ ես կարենամ մտնել ժողովուրդին մէջ, ոգեւորել զայն քու խաչդ ձեռքիս ու մղել զայն, մէկ սիրտ մէկ հոգի, կռուելու իր հալածիչներուն դէմ: Տէր, խնայէ քու ժողովուրդիդ, խնայէ այդ տառապած ու տանջուած ժողովուրդին. միութեան եւ համերաշխութեան ոգի ներշնչէ նախարարներուն մէջ, որպէսզի օգնութեան ձեռք կարկառեն օրինաւոր թագաւորին եւ ամէնքը մէկ հալածեն թշնամին երկրէն դուրս... Խնայէ մեզի, Տէր...

Իր աղօթքը վերջացնելէ ետք, Մարտիրոս վանահայրը կրկին նայեցաւ խաչելութեան. դէմքին վրայ կը կարդացուէր հոգեկան բուռն փոթորիկը:

Աչքերը ոգեւորութեամբ լեցուեցան յանկարծ, երակներուն մէջ կարծես սկսաւ հոսիլ թարմ ու երիտասարդական արիւնը. ծերութեան կնճիռները, կ'բսես հրաշքով, անհետացան դէմքին վրայէն: Տեսակ մը գերբնական զօրութիւն, ոգի կը ներշնչէր իրեն:

Վանահայրը վերջին անգամ մրմնջեց «հայր մեր»ը, վերջին անգամ համբուրեց խաչելութիւնը եւ ոտքի ելաւ, կարծես 20—30 տարիով աւելի երիտասարդացած էր:

Այդ միջոցին վանքի դուռը կամաց մը բացուեցաւ եւ սեմին վրայ երեւցաւ վանահօր ծառան:

— Հայր սուրբ, ձիերը պատրաստ են, ըսաւ ան:

— Այս վայրկեանիս, որդի, պատասխանեց Մարտիրոս հայր սուրբը և դուրսելաւ եկեղեցիէն:

Քիչ ետք՝ վանահայրը ու իր ծառան հեծան ձիերը եւ հեռացան վանքէն: Մինչեւ կէսօր ճամբայ կտրեցին, եւ կէսօրուան մօտ կանգ առին գիւղի մը մէջ, քիչ մը հանգստանալու եւ ապա կրկին շարունակելու համար իրենց ճանապարհը:

Գիւղի մեռելութիւնը դէշ տպաւորութիւն ձգեց Մարտիրոս վանահօր վրայ: Հոս ու հոն, դետնափոր խրճիթներու մէջէն, երբեմն կ'երեւային մարդկային գլուխներ երկիւղով կը նայէին ճամբորդներուն եւ ապա կրկին ներս կը քաշուէին ահաբեկ:

Գիւղին մէջտեղը կանգ առաւ Մարտիրոս հայրը. գիւղացիները լսկոյն շրջապատեցին զինք եւ սկսան անոր աջը համբուրել. խեղճերը խարուելով անոր ալեզարդ մօրուքէն, կարծեցին թէ եպիսկոպոս է. ամէն մէկը կը խնդրէր անկէ հանգիստ առնել իր տան մէջ:

— Ո՞ւր է գիւղի քահանան, հարցուց Մարտիրոս հայր սուրբ:

— Գիւղի քահանան անցեալ տարի սպաննեցին անօրէնները, հայր սուրբ. մենք այժմ քահանայ չունինք:

Մարտիրոս հայրը ոչինչ չպատասխանեց. վար իջաւ ձիէն եւ մտաւ հանդիպակաց խրճիթը: Գիւղացիները ներս մտան եւ շրջապատեցին վանահայրը: Ամէնքն ալ տխուր էին եւ յուսահատ. խորին թախիծը պատեր էր անոնց դէմքերը: Գրեթէ բոլորը մերկ էին եւ բոկոտն. ցնցոտիներով ծածկուած էր անոնց մարմինը:

— Ինչպէ՞ս էք, զաւակներս, հարցուց Մարտիրոս հայրը, թէեւ համոզուած էր որ արտանիջէ տարբեր բան մը պիտի չլսէ:

— Է՜հ, հայր սուրբ, ինչպէս կը տեսնէք՝ անօթի, մերկ ու տանջուած...: Ամէն ինչ խլեցին մեզմէ անօրէնները, ամէն բան տարին, ամէն անգթութիւն գործեցին. մեր մէջ ալ ոյժ չմնաց կրելու այսչափ տառապանքները:

ԲԱԳՐԱՏ ԱԵՎԱԶԵԱՆՑ

ՓՈՔՐ ՈՐ ՏՈՂԱՐ

ԻՄՈՒՆ ԽՄԱՄԱՐԱՆԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆԸ

Ընկերական ժողովի մը ընթացքին, որ տեղի ունեցաւ Ֆրանսայի Հայ Ուսանողներու Միութեան կողմէ, Ընկ. Ալեքսանդր Խոյեցի հրաւիրուած էր խօսելու «Ֆրանսական գրականութեան մէջ Հայ Ոգին» նիւթին շուրջ։ Ընկ. Խոյեցի, որ ֆրանսերէն կը տիրապետէ, ներկայացուց ամբողջական պատկեր մը, ուր ամենէն ընդգծուած գիծերով ներկայացուցին Ֆրանսայի մեծագոյն գրողներուն մօտ Հայ Ոգին։ Ան ցոյց տուաւ, թէ ինչպէս Հայ Ոգին ներշնչուած է Ֆրանսայի մեծագոյն գրողներէն, ինչպէս Վիքթոր Հիւկօ, Ալֆրետ տը Վինի, Ալֆոնս Տոտէ, Ռոմէն Ռոլան, Անատոլ Ֆրանս, Անրի Պարպիւս, Ժան Ռիշար Պլոք, Անրի Պերէօ, Ժան Ժորէս, Ժան Ժիրոտու, Ժորժ Սան, Ժան Ռիվիէր, Ֆրանսուա Մորիաք, Ժան Քոքթօ, Փոլ Վալերի, Փոլ Ֆոր, Ժան Ռիվիէր, Ռոժէ Մարթէն տը Տիւ, Ժան Ռիշար Պլոք, Անրի Պերէօ, Ժան Ժորէս, Ժան Ժիրոտու, Ժորժ Սան, Ժան Ռիվիէր, Ռոժէ Մարթէն տը Տիւ, Ժան Քոքթօ, Փոլ Վալերի, Փոլ Ֆոր